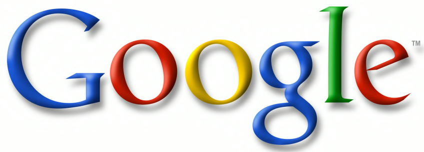
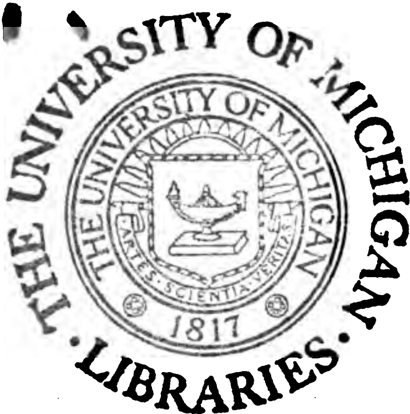



THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
ARTES SCIENTIA VERITAS
1817

VÁPNFIRÐINGA SAGA,

ÞÁTTR AF ÞORSTEINI HVÍTA,
ÞÁTTR AF ÞORSTEINI STANGARHÖGG,
BRANDKROSSA ÞÁTTR,

besörget og oversat af G. THORDARSON,

udgivet

af

det nordiske Literatur-Samfund.

Nordiske oldskrifter... V

KJØBENHAVN.

TRYKT I BRØDRENE BERLINGS BOGTRYKKERI.

1848.

5

Forord.

Den nu för förste Gang udgivne Vápnfirðinga saga, af Nogle kaldet Sagan af Broddhelga, slutter sig til Droplaugarsona saga, da Hovedmændene i dem begge deels ere beslægtede. deels besvogrede med hverandre; desuden foregaae Begivenhederne i de samme Egne af Island. De Haandskrifter, man har benyttet ved Bearbeidelsen af Texten, ere fölgende: 1) et Papirshaandskrift i AM. Nr. 513, 4.; 2) et Papirshaandskrift i AM. Nr. 563 b, 4.; 3) to Papirshaandskrifter i Rask's Samling paa Universitetsbibliotheket Nr. 28 og 36, 4.; 4) et Membranblad (i AM. Nr. 162 B Fol.). Dette Membranblad hænger sammen med det i Fortalen til Droplaugarsona saga omtalte Membranblad. Den forreste Side af samme, som indeholder vistnok det meste af det, som mangler i nærværende Saga, Pag. 21, om Broddhelges Drab, er desværre for det meste ulæselig; hvorimod den bageste Side, med Undtagelse af enkelte Ord, er heelt igjennem læselig. Denne begynder överst oppe med Ordene: at þèr man í skap hafa runnit, og ender med Ordene: eígi allfá, en ...

Ved at undersöge disse Haandskrifter noget nöiere, kom jeg snart til Kundskab om, at det under Nr. 1 anförte Papirshaandskrift var at foretrække for de andre, baade hvad Sproget og hele Fortællingsmaaden angik. og heri bestyrkedes jeg end mere ved at sammenholde det med det under Nr. 4 anförte Membranblad, da den Side af samme, der heelt igjennem er læselig, paa faa Undtagelser nær kan siges at stemme ganske overeens med dette Haandskrift. Jeg tog altsaa ikke i Betænkning at lægge det til Grund for Udgaven, og kun tage Hensyn til de övrige Haandskrifter, hvor det forekom nödvendigt at foretage en Rettelse, hvilket, for saavidt det ansaaes for vigtigt, findes anfört i Noterne under Texten.

De ligeledes for förste Gang udgivne Þáttr af Þor-

steini hvíta og Þáttr af Þorsteini stangarhögg slutte sig begge til Vápnfirðinga saga, da den förste er en Fortælling om Broddhelges Bedstefader, og i den sidste er Broddhelges Sön, Bjarne, den ene af Hovedmændene; desuden er Begivenhedernes Skueplads den samme. De Haandskrifter, jeg har benyttet, ere fölgende: a) tre Papirshaandskrifter i AM. Nr. 144, 156 (skreven af *Jón Erlindsson*), 158, Fol.; b) to Papirshaandskrifter i AM. Nr. 496, 562 a (hvori to Haandskrifter af Þáttr af Þorsteini stangarhögg, det ene dog ikke fuldstændigt), 4.; c) et Papirshaandskrift Nr. 27 i Additamenterne, Fol.; d) Nr. 1243, Fol. i Suhms Saml. paa det kongelige Bibliothek. Desuden forefindes Þáttr af Þorsteini stangarhögg a) i AM. Nr. 552 e, 4.; b) i Nr. 27 og 36 i Rask's Samling paa Universitetsbibliotheket; c) et Membranblad (i AM. Nr. 162 A Fol.), som ikke er blevet benyttet, da det er temmelig afvigende fra alle de anförte Haandskrifter, der i Hovedsagen stemme overeens med hverandre, og kunne vistnok alle ansees for at nedstamme fra een og samme Membran. Imidlertid har jeg lagt AM. Nr. 144 Fol. til Grund.

Brandkrossa þáttr er udgiven efter et Papirshaandskrift, AM. Nr. 164 k Fol., sammenholdt med Nr. 27 i Additamenterne. Dette Sagn slutter sig ikke til Vápnfirðinga saga, uden for saavidt Stedet angaaer, men hörer snarere deels til Sagan af Hrafnkeli freysgoða, deels til Droplaugarsona saga. Iövrigt er det uden synderlig historisk Værd. Denne þáttr er udgiven för af Prof. Thorlacius i Universitetets Indbydelsesskrift for Aaret 1816.

Rètskrivningen er overeensstemmende med dén, som findes anvendt i Sagan af Hrafnkeli freysgoða.

Oversættelsen er beregnet paa at lette Forstaaelsen af Texten. Brandkrossa þáttr er oversat af Copist i Cancelliet S. P. Chr. Th. Thorlacius.

I Sagaens Text har jeg bemærket fölgende Trykfeil: Pag. 25[31] og f. ok; 28[1] Ærinn f. Œrinn; 37[22] nökkr f. nökkur, [32] Heðinn f. Hèðinn; 39[12] eið f. reið; 43[27] og f. ok; 44[14] vínu f. sínu; 46[17] ógrligr f. ógurligr.

VÁPNFIRÐINGA SAGA,

besörget af

G. Thordarson.

Sá maðr bjó at Hofi í Vápnafirði, er Helgi hèt; hann var sonr Þorgils Þorsteinssonar, Ölvissonar, Ásvaldssonar, Öxna-þórissonar. Ölvir var lendr maðr í Noregi um daga Hákonar jarls Grjótgarðssonar. Þorsteinn hvíti kom fyrst út til Íslands þeirra langfeðga ok bjó at Tóptavelli fyrir utan Eireksstaði[1]; en Steinbjörn bjó at Hofi, sonr Refs hins rauða. Ok er hánum eyddist fè fyrir þegnskapar sakir, þá keypti Þorsteinn Hofsland, ok bjó þar sextigi vetra. Hann átti Ingibjörgu Hroðgeirsdóttur hins hvíta. Þorgils, sonr Þorsteins, var faðir Broddhelga; hann tók við búi Þorsteins. Þorkell ok Hèðinn vágu Þorgils, föður Broddhelga, en Þorsteinn hvíti tók þá enn við búi, ok fæddi upp Broddhelga sonarson sinn. Helgi var mikill maðr ok sterkr ok harðgörr, vænn ok stórmannligr. Eigi var hann máligr í barnœsku, en údœll ok úvæginn þegar á unga aldri; hann var hugkvæmr ok margbreytinn. Frá því er sagt einhvern dag at Hofi, er naut váru á stöðli, at graðungr var á stöðlinum, er þeir frændr áttu, en annarr graðungr kom at, ok stönguðust graðungarnir. En sveinninn Helgi var úti, ok sèr, at þeirra graðungr dugir verr ok ferr frá. Hann tekr mannbrodd einn ok bindr í enni graðunginum, ok gengr þaðan frá þeirra graðungi betr. Af þessum atburði var hann kallaðr Broddhelgi, ok var hann afbragð allra þeirra manna at atgörfi, er þar fæddust upp í hèraðinu.

---

[1]) *saaledes de tre Haandskrifter;* Sirreksstaði, *36, hvilket stemmer overeens med* Landnámabók.

Maðr hèt Svartr, er kom út hingat, ok görði bú í Vápnafirði. Hit næsta hánum bjó sá maðr, er Skíði hèt; hann var fèlítill. Svartr var mikill maðr ok rammr at afli, vel vígr ok úeirðarmaðr hinn mesti. Þá Svart ok Skíða skildi á um beitingar, ok lauk því svá, at Svartr vá Skíða; en Broddhelgi mælti eptir vígit, ok görði hann sekan um; þá var Broddhelgi tólf vetra gamall. Eptir þat lagðist Svartr út á heiði, þá er vèr köllum Smjörvatnsheiði, skammt frá Sunnudal, ok leggst á fè Hofsverja, ok görði miklu meira at, enn hánum var nauðsyn til. Sauðamaðr at Hofi kom heim einn aptan, ok gekk inn í lokrekkjugólf Þorsteins karls, þar sem hann lá sjónlauss. Þorsteinn mælti: „Hversu hefir at farit í dag, fèlagi," segir hann. „Sem verst," segir hinn; „horfinn er geldingr þinn hinn bèzti, ok þrír aðrir," segir sauðamaðr. „Komnir munu til sauða annarra manna," segir Þorsteinn, „ok munu aptr koma." „Nei, nei," segir sauðamaðr; „þeir munu aldri aptr koma." „Mæl við mik slíkt er þèr líkar," segir Þorsteinn; „en tala eigi slíkt fyrir Broddhelga." Broddhelgi spurði sauðamann, hversu flakkat hefði um daginn; en hann hafði öll hin sömu svör við hann, sem við Þorstein. Broddhelgi lèt sem hann heyrði eigi, ok fór í rekkju um kveldit. Ok er aðrir menn váru sofnaðir, reis hann upp, tók skjöld sinn, ok gekk út. Þess er getið, at hann tók upp einn hellustein, mikinn ok þunnan, ok lèt annan enda í brœkr sínar, en annan fyrir brjóst. Hann hafði í hendi bolöxi mikla, á háfu skapti. Hann ferr unz hann kemr í sauðahús; hann rekr þaðan spor, því at snjár var á jörðu. Hann kemr á Smjörvatnsheiði upp frá Sunnudal. Svartr gekk út ok sá mann knáligan kominn at sèr, ok spurði, hverr þar væri. Broddhelgi segir til sín. „Þú mant ætla at fara á fund minn, ok eigi erendislaust," segir Svartr; hljóp at hánum, ok leggr til hans með högg-

spjóti miklu, en Bróddhelgi brá við skildinum, ok kom á utanverðan skjöldinn ok í helluna, ok sneiddi af henni svá hart, at hann fèll eptir laginu; en Broddhelgi höggr á fótinn, svá at af tók. Þá mælti Svartr: „Nú görði gæfumun okkarn," segir hann, „ok mantu verða banamaðr minn; en sá ættgeigr man verða í kyni yðru hèðan af, at alla æfi man uppi vera, meðan landit er byggt." Eptir þetta hjó Helgi hann banahögg. Nú vaknar Þorsteinn karl heima at Hofi, og gengr af rekkju sinni, ok tekr í rúm Broddhelga, ok var þat kalt orðit. Hann vekr upp húskarla sína ok biðr þá leita Broddhelga. Ok, er þeir komu út, röktu þeir spor hans alla leið, ok fundu hann, þar sem Svartr lá dauðr. Síðan huldu þeir hræ Svarts, ok höfðu með sèr allt, þat er fèmætt var. Var Broddhelgi víðfrægr ok lofaðr mjök af alþýðu fyrir þetta verk, er hann hafði unnit, jafnungr sem hann var enn at aldri.

Í þann tíma, er Þorsteinn bjó at Hofi, ok Broddhelgi óx upp með hánum, þá bjó sá maðr í Krossavík hinni ytri, er Lýtingr hèt, ok var Ásbjarnarson, Ólafssonar langháls[1]. Hann var vitr maðr ok vel auðigr at fè; hann átti konu þá, er Þórdís hèt, dóttur Herlubjarna[2] Arnfinnssonar. Þau áttu tvá sonu, þá er við þessa sögu koma; hèt annarr Geitir, en annarr Blængr. Halla hèt dóttir Lýtings, en önnur Rannveig, ok var hón gipt í Klifshaga í Öxarfjörð, þeim manni, er Ólafr hèt. Þeir váru mjök jafngamlir brœðr ok Broddhelgi, ok var með þeim vinfengi mikit. Broddhelgi fèkk Höllu Lýtingsdóttur, systur þeirra brœðra. Þeirra dóttir var Þórdís todda, er átti Helgi Ásbjarnarson. Bjarni hèt sonr þeirra hinn yngri, en Lýtingr hinn ellri. Bjarni var at fóstri í Krossavík með Geiti. Blængr var rammr at

[1]) Laugahallssonar, *513, 28 og 563.*
[2]) Hellobjarna *28*, Hallbjarnar *36*, Hechlubjarnar *563*.

afli, ok hallr nökkut í göngu. Geitir átti Hallkötlu Þiðrandadóttur, fændkonu þeirra Droplaugarsona. Svá var vingott með þeim Broddhelga ok Geiti, at þeir áttu hvern leik saman ok öll ráð, ok hittust mjök hvern dag, ok fannst mönnum orð um, hversu mikil vinátta með þeim var. Í þann tíma bjó sá maðr í Sunnudal, er Þormóðr hèt, ok var kallaðr stikublígr[1]. Hann var sonr Steinbjarnar kartar, ok bróðir Refs af Refsstöðum ok Egils á Egilsstöðum[2]. Börn Egils váru: Þórarinn, Hallbjörn, Þröstr ok Hallfríðr, er átti Þorkell Geitisson. Synir Þormóðar váru þeir Þorsteinn ok Eyvindr; en synir Refs, Steinn ok Hreiðarr. Allir váru þeir þingmenn Geitis; hann var spekingr mikill. Samfarir þeirra Höllu ok Broddhelga váru góðar. Lýtingr var á fóstri í Öxarfirði með Þorgilsi skinna. Broddhelgi var vel auðigr at fè.

Eitthvert sumar er frá því sagt, at skip kom út í Vápnafirði. Því skipi stýrði sá maðr, er Þorleifr hèt, ok var kallaðr hinn kristni. Hann átti bú í Reyðarfirði í Krossavík[3], ok var stjúpson Ásbjarnar loðinhöfða. Annarr stýrimaðr er nefndr Hrafn, norrœnn at kyni, auðigr ok fjölskrúðigr[4] at gersimum, sínkr maðr, fálátr ok vel stilltr. Þess er getið, at hann átti einn gullhring, þann er hann hafði ávallt á hendi sèr, ok einn kistil, er hann hafði opt

1) stikublindr *513. 28 og 563.*

2) *alle Haandskrifterne ere her betydelig afvigende fra hverandre, nemlig i Stedet for Ordene:* Hann var sonr Steinbjarnar kartar, ok bróðir Refs af Refstöðum ok Egils á Egilsstöðum *har 563:* Hann var sonr Steinbjarnar kors ok bróðir Refs hins rauða á Refstöðum ok Egils á Egilsstöðum; *36:* Hann var bróðir Refs á Refstöðum ok Egils á Egilsstöðum; *28:* Hann var sonr Steinbjarnar karls sonar Refs hins rauða á Refstöðum. Maðr hèt Egill; hann hafði bú á Egilsstöðum; *513:* Hann var sonr Steinbjarnar Karlssonar Refs hins rauða á Refstöðum. Maðr hèt Egill; hann bjó á Egilsstöðum. *Man har saaledes fulgt 563 og 36, der, sammenholdte, stemme overeens med* Landnámabók, *paa det nær, at 563 har* kors, *hvilket er rettet til* kartar, *som er den oprindelige Eieform af* körtr.

3) Krossanesi *563;* Cruxavík *28.*

4) *Gisning for* fjölkunnigr.

undir sèr í rúmi, ok hugðu menn hann fullan af gulli ok silfri. Þorleifr fór heim til bús síns í Krossavík[1], en austmenn vistuðust. Broddhelgi reið til skips, ok býðr stýrimanni til vistar með sèr. Austmaðr kvazt eigi þangat mundu til vistar fara; „því mèr ertu sagðr stórlátr ok fègjarn," segir hann, „en ek em smálátr ok lítilhœfr, ok er þat úsamfœrt." Broddhelgi falaði af hánum góða gripi, því at hann var skrautmenni mikit, en Hrafn kvazt engan grip vilja á frest selja. Broddhelgi svarar: „Sœmiliga hefir þú gört ferð mína, neitað vistinni, en synjat kaupsins." Geitir kom ok til skips, ok fann stýrimann, ok kvað hánum úvitrliga hafa til tekizt — ginntan at sèr hinn göfgasta mann í því hèraði. Austmaðrinn svarar: „Þat hefða ek ætlat, at vistast hjá einhverjum bónda, eða viltu nú taka við mèr?" segir hann. Geitir lèt eigi skjótt við því, en þó kom þar, at hann tók við stýrimanni. Vistuðust hásetar annarsstaðar, ok var skipi til hlunns ráðit. Görfibúr var austmanni fengit at geyma í varning sinn, ok seldi hann smátt varninginn. En er komit var at vetrnáttum, höfðu þeir Egilssynir haustboð, ok váru þeir Broddhelgi ok Geitir þar báðir. Gekk Helgi fyrir, ok sat innar, því at hann var skrautmenni mikit. Orð var á því gört eigi alllítið, at þeim Helga ok Geiti þótti svá tíðrœtt vera saman at því boði, at menn fengu hvárki af þeim tal nè gaman. Var nú slitið boðinu, ok fór hverr til síns heimilis. Um vetrinn var leikr fjölmennr at bœ þeim, er at Haga heitir, skammt frá Hofi; Broddhelgi var þar. Geitir fýsti austmanninn mjök til þessa fundar, ok kvað hann þar hitta mundu marga sína skuldunauta, ok fóru þeir síðan þangat, ok varð hánum hjaldrjúgt um skuldir sínar. Ok er leiknum var lokit, ok menn váru í brautbúningi, sat Helgi í stofu ok talaði við þingmenn sína. Maðr kom í stofu ok

[1]) *udeladet i 36 og 563; 28 har* Krossavík.

sagði þeim, at Hrafn austmaðr væri veginn ok yrði menn eigi varir við vegandann. Helgi gekk út, ok lèt illa yfir því verki, er þar var unnit. Útför Hrafns var gör sœmilig at þeirri siðvenju, sem þá var títt. Maðr hèt Torfi, ok bjó á Guðmundarstöðum; hann var mikill maðr, ok rammr at afli. Torfi var vinr þeirra Broddhelga ok Geitis. Hann var horfinn þann dag allan, er austmaðrinn var veginn. Þat var sumra manna frásögn um líflát Hrafns, at hánum hefði vísat verit á forað, ok týnzt þar. Þau orð fóru á milli Broddhelga ok Geitis, at hálft fè Hrafns myndi hvárr þeirra hafa, ok skipta eigi fyrr enn eptir várþing, ok tók Geitir við vörunni um várit, ok læsti í útibúri sínu. Þorleifr hinn kristni bjó skip sitt um várit til utanferðar, ok varð albúinn at várþingi. En er svá var komit, þá fóru menn til várþings í Sunnudal, bæði Broddhelgi ok Geitir, ok var þá í mörgum stöðum fátt manna heima. Ok er á leið þingit, var þat einn morgin snimma, at Þorleifr vekr upp skipverja sína. Stigu þeir á bátinn, ok rèru síðan í Krossavík; gengu þar upp, ok til útibúrs Geitis, luku því upp ok báru á braut allan fjárhlut, þann er Hrafn hafði átt, ok fluttu til skips síns. Halla var þar Lýtingsdóttir, ok skipti sèr engu af. Nú fór Broddhelgi heim af þinginu með Geiti, en áðr þeir komu heim, var þeim sagt, at Þorleifr hefði allan fjárhlut Hrafns upp tekit, ok ætlaði í braut at flytja hèðan af landi. Helgi tók svá upp, at Þorleifr myndi lögvillr orðinn um þetta mál, ok þegar myndi hann laust láta, ef vitjat væri. Fara þeir nú síðan út til kaupskipsins, ok höfðu mörg skip ok smá; ok er þeir kvöddust, mælti Broddhelgi, at Þorleifr skyldi laust láta fèit. Þorleifr kvazt lítið vita til laga, en kvazt ætla, at fèlagi myndi eiga at fœra fè erfingjum. Broddhelgi svarar: „Eigi ætlum vèr erendislaust at fara." Þorleifr svarar: „Fyrr skulu vèr berjast allir, enn þèr

fáit nökkurn penning." „Heyrit," kvað Helgi, „hvat sá maðr mælir, er engis góðs er verðr; skulu vèr at vísu göra þá hríð, at nökkurum svíði." Þá tók Geitir til orða, ok mælti: „Ekki at ráði þykkir mèr þetta, at veita þeim atsókn á smáskipum, en vèr vitum eigi, nema komi á andviðri, ok reki þá upp síðar; má þá enn þat af göra sem sýnist." Þetta var vel rœmt af öllum, ok var þetta ráð tekit; lètu þeir þá at landi, ok fór Broddhelgi heim með Geiti, ok var þar nökkurar nœtr. Þorleifi gaf þegar byri, ok varð hann vel reiðfara, ok fœrði erfingjum fè þat, er Hrafn hafði átt, en þeir kunnu hánum þökk fyrir, ok gáfu Þorleifi sinn hlut skips. Skildu þeir síðan góðir vinir.

Broddhelgi var heldr úkátr um sumarit, ok langaði mjök til komu Þorleifs. Á hverjum mannfundi hittust þeir Broddhelgi ok Geitir, ok rœddu um fjárlát sitt. Broddhelgi spurði Geiti at, hvat af kistli þeim væri orðit, er Hrafn hafði átt. En Geitir kvazt eigi vita, hvárt Þorleifr myndi hann utan haft hafa með öðru fè, eða man austmaðrinn haft hafa með sèr. „Ek ætla annat heldr," kvað Helgi, „at þú munir hafa hann í vitum þínum." Geitir mælti: „Hvar er hringr sá, er hann hafði á hendi, þá er hann var veginn?" „Eigi veit ek þat," segir Helgi, „en þat veit ek, at eigi hafði hann hann í gröf með sèr." Ok á hverjum mannfundi, er þeir hittust, spurði Helgi at kistlinum, en Geitir í mót at hringnum, ok greindi þá sýnt um. Verðr nú svá, at hvárr þeirra þóttist eiga nakkvat í annars garð, ok tók heldr at fækkast með þeim. Um sumarit eptir kom skip út í Reyðarfirði, er átti Þorleifr hinn kristni, ok váru þar á tveir sendimenn[1] með hánum. Þorleifr seldi sinn hlut skips, ok ferr síðan til bús síns eptir þat. Broddhelgi varð feginn þessum tíðendum. En er hann spurði, at Þorleifr hafði allt fè af

1) suðreyskir menn 38.

höndum greitt erfingjum Hrafns, þá þótti hánum úgreiðlig sú sök, at hón yrði gefin Þorleifi, ok ætlaði at fá á hánum annan fangstað. Kona hèt Steinvör; hón var hofgyðja ok varðveitti höfuðhofit. Skyldu þangat allir bœndr hoftoll gjalda. Steinvör ferr á fund Broddhelga, því at hón var hánum skyld, ok segir hánum til sinna vandræða, at Þorleifr hinn kristni gyldi eigi hoftoll sem aðrir menn. En Broddhelgi kvazt taka mundu þetta mál af henni á hendr Þorleifi hinum kristna. Maðr hèt Ketill, er bjó í Fljótsdal, ok var kallaðr hinn[1] digri Ketill, góðr drengr ok garpr mikill. Þat er at segja um för Helga, at hann kom at gisting til Ketils, ok tók hann vel við hánum. Þeir binda vel vinfengi sitt. Helgi mælti: „Einn er sá hlutr, Ketill, er ek vil biðja þik, at þú görir fyrir mik, at sœkja Þorleif hinn kristna um hoftoll, ok stefnir hánum fyrst, en ek vil koma til þings, ok sèm vit þá báðir saman." Ketill segir: „Eigi munda ek bundit hafa vinfengi við þik, ef ek hefða vitað þetta undir búa; því at Þorleifr er maðr vinsæll, en eigi man ek neita þèr í fyrsta sinni." Skildust þeir síðan, ok ferr Helgi leiðar sinnar. Ketill bjóst heiman, þá er hánum þótti tími til, ok fara saman tíu karlar. Koma þeir í Krossavík[2] snimma dags. Þorleifr stóð úti ok kvaddi þá Ketil, ok bauð þeim öllum gisting, en Ketill kvað snimmt at taka gisting, svá gott veðr sem væri. Ketill spyrr, hvárt Þorleifr hefði goldit hoftoll, en hann kvazt ætla at goldinn myndi. „Þat er mitt erendi hingat, at heimta hoftollinn," segir Ketill, „ok er þèr eigi ráð at halda, því er engan mun ferr í." Þorleifr svarar: „Meir gengr mèr þat til, enn smálæti, at mèr þykkir þat allt illa komit, er þar leggst til." Ketill svarar: „Þat er mikil dul, at þú þykkist betr kunna, enn aðrir menn allir, er þú vilt eigi gjalda slíkar lögskyldir." Þorleifr svarar: „Eigi hirði ek,

1) *tilfötet.* — 2) *saaledes alle Haandskrifterne.*

hvat þú segir um þetta mál." Síðan nefndi Ketill sèr vátta, ok stefndi Þorleifi hinum kristna, ok er lokit var stefnunni, þá bauð Þorleifr þeim þar at vera, ok taldi veðrit útrúligt görast. Ketill kvazt fara mundu. Þorleifr bað þá aptr hverfa, ef veðrit tœki at harðna. Fara þeir nú á braut. ok var skammt at bíða illviðris, ok urðu þeir aptr at hverfa. Komu þeir allsíð til Þorleifs, ok váru mjök dasaðir. Þorleifr tók vel við þeim, ok sátu þeir þar tvær nœtr veðrfastir, ok var því betri beini, sem þeir sátu lengr. En er þeir Ketill váru braut búnir, þá mælti hann: „Vèr höfum haft hèr góðan beina, ok hefir þú, Þorleifr, reynzt hinn bezti drengr, ok man ek því launa þèr, at niðr skal falla sök þín, ok vera vinr þinn hèðan frá." Þorleifr svarar: „Mikils þykkir mèr vert vinfengi þitt, en ekki þykkir mèr undir, hvárt sökin fellr eða eigi; heit ek á þann fèlaga, er mik lætr eigi slíkt verða." Skilja þeir síðan við svá búit, ok líðr nú svá fram til þingsins. Þat er sagt, at Broddhelgi fjölmennir mjök til þingsins, og hyggr sèr til hreifings. Ok er á leið þingit, spurði Broddhelgi Ketil, hvar komit var um mál Þorleifs hins kristna; en hann sagði hánum hit sanna. Helgi segir: „Mjök hefir þú, Ketill, brugðizt mèr um þetta mál, enda man ok lokit vinfengi okkru." Ok fæst nú ekki fang á Þorleifi; ok er hann ór þessarri sögu. Þeir Broddhelgi ok Geitir hittust nú skjótt eptir þingit, ok taldi Helgi mjök á hendr Geiti; kvezt af hánum þessa svívirðing hlotið hafa, nær sem hann gæti leiðrètt, ok tók þeirra vinfengi heldr at minnkast.

Þat er sagt, at Halla Lýtingsdóttir tók eitt sinn til orða við Broddhelga, ok mælti: „Samfarir okkrar hafa lengi góðar verit, en ek kenni mjök vanheilsu, ok man þèr verða skömm forvista at mèr fyrir búi þínu." Helgi svarar: „Ek þykkjumst vel kvángaðr vera, ok ætla ek at una þessu meðan okkat

líf vinnst." En þat var þá siðvenja í þær mundir at beiðast ór búi. Kona hèt Þorgerðr, ok var kölluð silfra; hón var dóttir Þorvalds hins háfa, ung at aldri, ok var hón þó ekkja, ok bjó í Fljótsdal, þar sem nú heitir at Þorgerðarstöðum, ok var at umsýslu með henni bróðir hennar, er Kolfinnr hèt. Þorgerðr bauð Broddhelga til sín við þriðja mann, ok fór hann þangat. Tók hón við hánum ágæta vel: setti hann í öndvegi, ok sat hjá hánum sjálf. Varð þeim allhjaldrjúgt, ok áðr Helgi fór heim, er þat skjótast af at segja, at hann fastnaði sèr Þorgerði silfru. Er þá eigi frá Helga sagt, fyrr enn hann kom heim til Hofs. Var hann þá spurðr at tíðendum. Hann segir, at kona sè föstnuð manni. Halla spurði: „Er þat Þorgerðr silfra?" „Já," segir hann. „Hverjum er hón föstnuð?" segir hón. „Mèr," kvað hann. „Þat þykkir þèr eigi of brátt?" segir hón. Litlu síðar kvezt Helgi mundu fara eptir Þorgerði, ok bað hón skyldi þar vera á meðan, ok þat lèt hón leiðast, at hón fór eigi fyrr, enn Þorgerðr kom. Spurðust nú þegar þessi tíðendi um hèraðit, ok lagðist illr rómr á; því at Halla var vinsæl af öllum mönnum. Þeir brœðr sendu menn eptir Höllu, ok fór hón með þeim, er Helgi var heim kominn, ok hafði með sèr gripi sína. Helgi stóð úti í durum, ok lèt sem hann vissi eigi, at Halla fór í braut. Halla var varla á bak komin, áðr Geitir, bróðir hennar, kom þangat ríðandi. Þá mælti sendimaðr, at þau skyldu ríða fyrr, enn Geitir sneri til málaleitanar við Helga; ok svá görðu þau. Þá mælti Geitir við Helga, er þeir hittust, ok spurði, hvenær hann vildi greiða af höndum fè þat, er Halla ætti í hans garð. Helgi svarar: „Gott þykkir mèr, ef Halla únir eigi í Krossavík, þá er hón er heim komin; man hón enn hverfa heim aptr hingat til Hofs." Geitir reið nú heim við svá búit, ok þótti hvárumtveggja eigi betr enn áðr. En er

Geitir kom eptir, spurði Halla, hvat þeir Helgi hefði við talazt, en hann sagði slíkt, sem til bar. Hón segir: „Þú hefir verit hölzti bráðr í þessu máli, ok má vera, at Helga þykki sviptir í, ef þú firrir hann öllu saman, ok er fjárstaðr greiðr at Helga; man eigi mitt fè þverra í hans garði, ef þat stendr með leigum." „Sè ek," kvað Geitir, „hversu þetta mál horfir; þykkir mèr svá fremst allrar svívirðingar í leitað, ef þú ríðr fèlaus ór hans garði." Nú leið af vetrinn, ok fór Geitir um várit til Hofs at heimta út penninga Höllu í annat sinn, en Broddhelgi vildi eigi út gjalda. Þá stefndi Geitir Broddhelga um fè Höllu til Sunnudalsþings, ok fjölmenntu hvárirtveggja mjök til þingsins. Varð Helgi fjölmennari, en Geitir hafði mannval betra. En er at dómi skyldi ganga, þá varð Geitir ofrliði borinn, ok kom Broddhelgi málinu fram. Bauð Geitir málinu til alþingis, ok eyddi Broddhelgi þá enn málit ok mest af liðveizlu Guðmundar hins ríka, ok görðist nú hinn mesti úþokki með þeim Broddhelga ok Geiti.

Maðr hèt Þórðr, er bjó í Sunnudal, á bœ þeim, er í Tungu heitir, þeim megin ár, er Hofsbœr stendr; hann var þingmaðr Helga. Þeir Þormóðr áttu skóg saman, ok skildi þá á um skógarhöggit ok svá þeitingar, ok þóttist Þórðr mjök vanhaldinn fyrir Þormóði. Fór hann á fund Broddhelga, ok sagði hánum ágang Þormóðar. Broddhelgi kvazt eigi nenna at deila um fè hans, ok engan hlut mundu í eiga, nema hann handsalaði hánum fèit allt ok fœri til Hofs með allt sitt; en hann kaus þetta, ok seldist Broddhelga arfsali. Einhvern dag kvaddi Broddhelgi Þórð at ríða á afrètt, ok sjá geldfè sitt, þat er þar var. Fóru þeir síðan ok komu í afrèttinn. Þá mælti Broddhelgi: „Nú höfum vit sèt yfir fènað þann, er þit Þormóðr hafit áttan." Síðan ferr Broddhelgi til ok safnar saman uxum þeim, er Þormóðr

átti; höggr af þeim höfuðin, og lætr þar liggja; ferr heim síðan, sendir mann Þormóði, ok biðr hann at láta forvitnast um yxn sín, ok svá var gört. Var slátrit heim fœrt. Eptir þat ríðr Þormóðr í Króssavík, ok segir Geiti til; bað at hann rètti hluta sinn, en Geitir kvazt eigi nenna at deila við Broddhelga. Þormóðr segir: „Illa er þèr varit, er þú vilt eigi stoða mál vár.” „Eigi stoða ek mál þín,” segir Geitir, „en fœr hingat uxaslátrit, ok man ek kaupa svá, at þèr sè skaðlaust.” Þormóðr ferr heim þvílíkr, er hann kom þar, ok var nú Broddhelga sagt, at hann myndi hafa farit að segja Geiti til vandræða sinna. „Þat vilda ek gjarna,” segir Broddhelgi, „at hann þyrfti eigi optar slíkra erenda at fara.” Ok litlu síðar stefnir Broddhelgi til sín landsetum sínum, ok kveðr þá til ferðar með sèr, þar með húskarla ok gesti, ok fóru þeir í skóg þann, er þeir Þormóðr áttu báðir saman; hjuggu upp allan skóginn, ok drógu hvert trè heim til Hofs. Ok er Þormóðr frètti þetta, hverr skaði hánum var görr, þá ferr hann í annat sinn á fund Geitis, ok sagði hánum, hverr újafnaðr hánum væri görr. Þá svarar Geitir: „Miklu þykkir mèr meiri várkunn á, at þèr þykki sá skaðinn illr, heldr enn hinn, er fyrr var görr, því sá þótti mèr lítils verðr; vil ek eigi veita þèr móti Helga til þessarra mála, en þó man ek leggja ráð til með þèr: Finn þá frændr þína, sonu Refs hins rauða, Stein ok Hreiðar, ok bið þá fara með þèr stefnuför til Hofs; kom þú ok á Guðmundarstaði, ok bið Torfa[1] at fara með þèr, ok verit eigi fleiri saman, enn átta. Þú skalt[2] stefna Þórði um skógarhögg, ok stilltu svá til, at Broddhelgi sè eigi heima; eigi man yðr ella duga.” Þormóðr ferr við svá búit, ok hittir þá menn, er Geitir hefir til nefnda, ok hètu þeir allir förinni, ok ákveða hvenær fara skyldu. Ríðr Þormóðr nú heim, ok segir Geiti, hvar komit

[1]) Tjörfa *28, 563.* — [2]) *Gisning.*

var. En svá er satt sem mælt er, at ‚ferr orð, ef um munn líðr', og kemr þetta til eyrna Broddhelga, ok ferr hann eigi, sem ætlat var. Þann morgin, er þeirra var ván, mælti Broddhelgi við húskarla sína, at þeir skyldi hvergi fara frá húsum um daginn; „skulu þèr," sagði hann, „höggva yðr sviga stóra ór viði, ok stafi marga; er manna hingat ván í dag, ok skulu þèr þá neita stafanna, ok keyra hrossin undir þeim, ok reka svá ór túni allt saman." Nú fara þeir Þormóðr heiman, sem ætlat var, ok koma til Hofs; sjá þeir ekki manna úti, ok ríða þegar á hlaðit, ok nefnir Þormóðr sèr vátta, ok stefnir Þórði um skógarhögg. Helgi var inni ok heyrir stefnuna; hleypr út síðan, ok leggr í gegnum Þormóð með spjóti, ok mælti: „Rekum í braut þessi vanmenni, ok látum þá hafa hingat erendi átt til Hofs í dag." Nú hlaupa út húskarlarnir, ok berja hrossin undir þeim, ok hörfar nú allt saman ofan fyrir hlaðit, ok urðu þau málalok, en eigi betri, at menn Geitis komust undan með illum leik, bæði sárir ok barðir, en sumir fèllu þar dauðir. Þat höfðu menn fyrir satt, at Broddhelgi myndi orðit hafa banamaðr þeirra, er dauðir váru; lèt hann bera líkin í tópt eina, ok bera ofan á hrís. Menn Geitis undu stórilla sínum hlut, ok ekki þó öðru verr, enn því, at þeir náðu eigi at jarða frændr sína ok ástmenn. Komu þeir opt á tal um þetta mál við Geiti, en hann bað þá bíða um stund, ok sagði: „Þat er mælt, at síðar verðr sá at leita, er lítið sax hefir, ok man oss svá fara við Broddhelga."

En er á leið, sendir Geitir orð þingmönnum sínum. Fara þeir síðan ór Krossavík, ok stefndu leið til Hofs. Geitir mælti: „Vèr höfum eigi lið þetta svá leyniliga saman dregit, at eigi muni Broddhelgi spurt hafa, ok get ek, at þar muni fjölmennt fyrir vera. Vèr skulum ríða í tún, ok stíga af baki, en binda hesta vára, ok leggja af oss skikkjur

ok ganga síðan heim snúðigt; en ek get, at þá komi þeir Broddhelgi í móti oss, en eigi munu þeir bera vápn á menn vára. Skulum vèr þat mest varast, at sæta áverkum við engan mann fyrri, ok þœfast svá við. Nú skulu þeir fara af liði váru Egilssynir ok Narfi hinn mikli með þeim upp þessum megin um Guðmundarstaði, ok svá í skógana gegnt Hofi, ok skulu þeir hafa kollaupa stóra ok tóma á hestunum, ok farit," segir hann, „þegar þèr komit at túngarðinum, heim til húsa leyniliga, takit líkamana ok látið í laupana, ok farit svá aptr sömu leið til móts við mik." Nú skilja þeir, ok fara hvárirtveggja eptir fyrirsögn Geitis; ok er þeir Geitir komu mjök at bœnum, stíga þeir af baki, ok fara at öllu tómliga. Helgi var mjök fjölmennr fyrir, ok rèzt þegar á móti þeim Geiti. Verða þar kvaðningar með engri blíðu. Spurði Broddhelgi, hvert þeir Geitir ætluðu at fara; en hann kvazt litlu mundu nú við auka, ok lèzt þat ætla, at öllum myndi þykkja auðsýnt erendit. „Munum vèr ok eigi úfrið bjóða at sinni," kvað hann, „þó at til þess sè ærin sök, ok viljum vèr enn framar leita hins sama, sem fyrr, áðr enn vèr ráðum frá með öllu." Þeir þœfast nú þannig við um daginn, ok reiðir þröngina ýmsa vega eptir vellinum. Þá tekr einn maðr til orða ór flokki Helga: „Menn fara þarna, eigi allfáir, með klyfjahross." Annarr svarar: „Eigi eru þat síðr kolamenn, ok fara ór skógi, ok eru laupar á hrossunum; sá ek þá í dag, er þeir fóru í skóginn." Nú fellr svá niðr þeirra hjal. Þá mælti Geitir: „Nú man enn fara sem optar, at vèr munum ór bera hinn lægra hlut; því at vèr nám eigi at flytja í braut lík frænda várra. „Því lætr þú þannig," segir Broddhelgi, „þat er enn líkligra, at hinn lægri verði at lúta; þó er þat vænst til, at hvárigir taka nú úvirðing af öðrum á þessum fundi, ok viljum vèr nú slíta þessarri þœfð um sinn, ef yðr sýnist, en eigi viljum

vèr komu yðra nær húsi, enn nú eru þèr komnir." Eptir þetta slitu þeir þröngdinni, ok fóru þeir Geitir til hesta sinna, en þeir Broddhelgi váru eptir á vellinum. Þeir Geitir komu til móts við þá Egilssonu, stigu þegar af baki, ok stallra við, en þeir Broddhelgi stóðu uppi á hlaðinu at Hofi, ok sá at þeir Geitir dvöldust. Þá tók Broddhelgi til orða: „Eptir koma úsvinnum manni ráð í hug. Vèr höfum verit í allan dag í þröngd þessarri, ok sè ek nú eptir, at kappar Geitis váru hèr engir, ok munu þeir hafa borit braut líkin í kollaupunum, ok er þat ávallt, at Geitir er vár vitrastr, þótt hann verði jafnan ofríki borinn." Ekki varð eptirmál um víg Þormóðar, ok í engu máli fèkk Geitir jöfnuð af Helga. Þorkell fór utan, sonr Geitis, ok var jafnan landa í millum, þegar hann hafði aldr til þess, ok varð hann lítt við riðinn um mál þeirra Broddhelga ok Geitis föður síns. Vanmáttr Höllu Lýtingsdóttur görðist mikill ok hættuligr.

Þat er sagt, at Geitir fór heiman í Fljótsdalshèrað til Eyvindarár á kynnisleið, ok var í braut meir enn viku. Ok er hann var heiman farinn, sendi Halla mann eptir Broddhelga, ok bað, at hann skyldi hitta hana. Hann fór þegar í Krossavík. Halla kvaddi hann, en hann tók vel kveðju hennar. Hón bað, at hann skyldi sjá meinit, er hón hafði; en hann görði svá, ok kvazt hánum þungt hugr um segja. Hann hleypir út vatni miklu ór sullinum, ok varð hón mjök máttlítil eptir þetta. Hón bað hann þar vera um náttina, en hann vildi þat eigi; var hón angrsöm, ok mælti við hann: „Eigi þarf nú at biðja þik lengr hèrvistar; þú mant nú lauss þykkjast, ok lokit hafa verkum, en þess get ek, at fæstir muni leika svá við konur sínar, sem þú nú við mik." Broddhelgi fór heim aptr til Hofs, ok undi illa við sinn hlut. Lifði Halla litla stund síðan, ok var

hón önduð, er Geitir kom heim. Var hánum sagt allt svá sem farit hafði, ok er nú kyrrt um hríð.

Eptir þetta óx mikil úþykkja með þeim Broddhelga ok Geiti. Eitthvert sumar var þat, at Broddhelga varð aflafátt á alþingi, ok bað hann Guðmund ríka liðs; en hann kvazt eigi nenna at veita hánum lið á hverjum fundi, ok úvinsæla sik svá við aðra höfðingja, en taka af hánum engi gœði í mót. Skildu þeir svá fyrir um þetta mál, at Guðmundr hèt hánum liði, en Helgi skyldi gefa Guðmundi hálft hundrað silfrs. Ok er dómum var lokit, höfðu Broddhelga málin vel gengit; þá mœttust þeir Guðmundr við búðir, ok heimti Guðmundr fèit at Helga; en Broddhelgi kvazt ekki eiga at gjalda hánum, ok kvazt eigi sjá, at hann þyrfti fè at gefa í milli vinfengis þeirra. Guðmundr segir: „Illa er þèr farit," segir hann, „þarft annarra ávallt, en geldr eigi þat, er þú ert heitbundinn, en vinfengi þitt þykki mèr lítils vert; man ek eigi optar heimta þetta fè, enda vera þèr aldri at liði síðan." Skildu þeir við svá búit, ok er nú lokit vinfengi þeirra. Geitir spyrr þetta, ferr til fundar við Guðmund ríka, ok býðr hánum at taka fè til vinfengis. Guðmundr lætzt eigi vilja fè hans, ok kvað sèr lítið um vera, at veita þeim mönnum lið, er ávallt vildu hinn lægra hlut ór hverju máli bera. Fara menn nú heim af þinginu, ok er allt kyrrt um hríð.

Þat er sagt, at skip kom út í Vápnafirði, ok var á því skipi Þórarinn Egilsson, er þá var kallaðr vænstr maðr í förum ok görfiligstr. Broddhelgi reið til skips, ok bauð þeim Þórarni til vistar með sèr, ok þeim mönnum með hánum, sem hann vildi; en hann kvazt þat þiggja mundu. Fór Broddhelgi heim, ok sagði þangat ván Þórarins stýrimanns til vistar. Geitir reið ok til skips, hitti Þórarinn ok spyrr, ef hann ætlar til Hofs. Hann kvað þat rœtt,

en ráðit eigi. Geitir kvað hánum heldr ráðligra at fara í Krossavík; „því at fám ætla ek mínum mönnum vel gefast at þiggja vist hjá Helga." Þat rèzt ór, at Þórarinn fór í Krossavík. Broddhelgi spyrr þetta, ok ríðr þegar til skips með söðlaða hesta, ok ætlar at hafa Þórarin heim með sèr. Þórarinn segir, at þá var annat ráðit. „Þat vil ek sýna," segir Broddhelgi, „at ek hefi þèr eigi með flærð heim boðit; því at ek vil vera vandalauss af, þótt þú farir heim þangat." Annan dag eptir reið Broddhelgi til skips, ok gaf Þórarni stóðhross, fimm saman, til vinfengis, ok váru þau öll fífilbleik. Geitir ferr nú eptir Þórarni, ok spyrr, hvárt hann hafi þegit stóðhrossin at Brodhelga. En hann kvað þat satt vera. „Þat ræð ek þèr," segir Geitir, „at þú skilir aptr stóðhrossunum." Hann görði svá, ok tók Broddhelgi við þeim aptr. Þórarinn var með Geiti um vetrinn, ok fór utan um sumarit eptir, ok er hann kom út, hafði Geitir flutt bústað sinn, ok bjó þar èr heitir í Fagradal. Þórarinn fór á Egilsstaði til vistar. Þeir bera ráð saman þingmenn Geitis, ok þóttust eigi lengr þola mega újafnað Broddhelga. Fara nú til fundar við Geiti, ok er Þórarinn fyrir þingmönnum. Hann mælti þá: „Hversu lengi skal svá mega fram fara," segir hann, „til þess er yfir lýkr með öllu um ágang Broddhelga. Nú gengr margt manna undan þèr, ok laðast allir til Broddhelga, ok virðum vèr þèr þrekleysi eitt til ganga, er þú hlífist við Broddhelga. Þú ert ykkar eigi úsnarari, ok eigi hefir þú með þèr minni garpa, enn hann hefir með sèr. Eru nú tveir kostir til af várri hendi — at þú farir heim í Krossavík með bú þitt, ok flý þaðan aldri síðan, en gör í mót Broddhelga, ef hann görir þèr nökkurn úsóma hèðan í frá; ella munu vèr selja bústaði vára, ok ráðast í braut, sumir af landi, en sumir ór hèraði."

Geitir görir nú heiman ferð sína norðr í Ljósavatnsskarð

til Úfeigs Járngerðarsonar. Guðmundr hinn ríki hitti Geiti, ok sátu þeir á tali allan dag. Skilja þeir Geitir síðan, ok gistir hann at Mývatni, at Ölvis hins spaka. Spurði hann at Broddhelga vandliga, en Geitir lèt vel yfir hánum, ok kvað hann vera stórmenni mikit, úvæginn ok údœlan, ok þó góðan dreng at mörgu lagi. „Er hann eigi újafnaðarmaðr mikill?" segir Ölvir. Geitir svarar: „Þat er helzt á mèr orðit um újafnað Helga, at hann ann mèr eigi at hafa himininn jafnan yfir höfði mèr, sem hann hefir sjálfr." Ölvir svaraði: „Skal hánum þá allt þola?" sagði hann. „Svá hefir enn verit hèr til," segir Geitir. Nú hættu þeir þessu tali, ok ferr Geitir heim, ok er allt kyrrt um vetrinn.

Um várit eptir fœrir Geitir bústað sinn í Krossavík, ok hafði mjök mannmargt. Halleri var mikit. En er dró at þingi, hittust þeir Broddhelgi ok Geitir, ok spurði Helgi, hversu fjölmennr hann myndi ríða til þings. „Hví skal nú fjölmenna?" segir hann, „þar á ek ekki um at vera; ek man ríða til öndverðs þings, ok ríða við fá menn." „Við munum hittast, þá er ek ferr," kvað Helgi, „ok ríða báðir saman, ok man ek við fá menn ríða." „Vel man þat vera mega," segir Geitir. Bjarni, sonr Broddhelga, ríðr heiman á öndvert þing með þingmönnum þeirra Helga, en Lýtingr beið föður síns, því at hann unni hánum miklu meira. Geitir hefir nú njósn af för Broddhelga. Broddhelgi ríðr heiman, er hann var búinn, ok með hánum Lýtingr, sonr hans, ok Þorgils skinni, fóstri Lýtings, Eyjólfr feiti, Kollr austmaðr, Þorgerðr silfra, ok dóttir þeirra Broddhelga, er Hallbera hèt. Geitir ríðr ok heiman, ok með hánum Egilssynir, Þórarinn, Hallbjörn ok Þröstr, Tjörfi hinn mikli ok sjau menn aðrir. Þat segja sumir menn, at Broddhelgi ætti fóstru framvísa; var hann vanr at finna hana jafnan, áðr hann fór heiman, ok svá görði hann enn. Ok er hann kom til hennar, sat

hón ok sá í gaupnir sèr ok grèt. Helgi spyrr, hví hón grèt, eða hví henni væri svá skapþungt. Hón kvazt gráta drauma sína. „Þat dreymdi mik," segir hón, „at mèr þótti hèr upp rísa at Hofi uxi einn, bleikr at lit, mikill ok skrautligr, ok bar hann hátt hornin, ok gekk á sandinn fram hjá Sunnudalsmynni. Enn sá ek fara naut utar éptir hèraðinu, stór ok eigi allfá," segir hón, „ok þar fyrir uxi rauðflekkóttr, eigi mikill nè fagr, en allsterkligr var hann; nautin stönguðu uxann til bana, hinn mikla. Þá reis hèr upp at Hofi rauðr uxi, ok var beinalitr á hornum; hann var allra nauta skrautligastr, sá stangaði rauðflekkótta uxann til bana. Þá reis upp í Krossavík þjórr nökkurr, ok var sænautalitr á hánum. Hann fór beljandi um allt hèraðit ok heiðarnar, ok leitaði ávallt hins rauða uxans, enda vaknaða ek þá," segir hón. „Þat mantu ætla," segir Brodd-helgi, „at ek muna eiga hinn bleika uxann, en Geitir hinn rauðflekkótta, ok muni hann verða mèr at bana. „Þat ætla ek víst," segir hón. „Þat mantu ætla," segir hann, „at Lýtingr muni sá rauði uxinn ok muni hefna mín." „Nei," segir hón, „Bjarni man hefna þín." „Þá veiztu ekki til," segir hann, ok hljóp þá út reiðr . . . .[1] at þèr[illegible]gni í skap hafa runnit við oss, ok vildum vèr þat þó eigi. Bjarni var fámáligr mjök. Kolfinnr fór heiman með Bjarna. Hann tók til orða illu heilli, ok mælti, ok sá í himininn upp: „Nú er margháttað um veðráttu; þótti mèr nökkut èlligt vera ok allkalt, en nú þykkir mèr því líkt göra, sem þegja muni. Bjarni svarar: „Þá man ávallt þegja, ef þetta verðr at því." Bjarni stóð þá upp ok mælti: „Dofinn er mèr fótr minn." „Ligg þú þá kyrr," segir Geitir. Bjarni hjó þá í höfuð Geiti, ok fekk hann þegar bana; ok jafnskjótt sem hann hafði höggvit Geiti, iðraðist hann, ok settist undir

[1]) *her er en Lacun i alle Haandskrifterne; see Fortalen.*

höfuð Geiti, ok andaðist hann í knjám hánum. Geitir var jarðaðr síðan, ok fara menn braut [ok var þar ekki mælt til líka][1]. Þetta verk mæltist illa fyrir, ok þótti úmannligt orðit. Bjarni fór heim til Hofs, ok er hann kom heim, rak hann á braut Þorgerði silfru, ok mælti, at hón skyldi aldri koma í augsýn hánum. Þorkell, sonr Geitis, var eigi á Íslandi, er faðir hans var veginn, en Blængr varðveitti bú í Krossavík með umsjá Egilssona, er þá váru mágar Þorkels Geitissonar. Um várit tóku bœndr af þingit, ok vildu eigi hafa, ok þótti úvænt[2] í millum at ganga þeirra manna, er í slíkum stórmálum áttu hlut. Þat er sagt, at Bjarni setti til mann þann, er Birningr hèt, at hafa njósn af, ef nökkurs ófriðar væri ván, at göra Bjarna varan við, svá ekki mátti hánum á úvart koma. Þorvarðr hèt maðr; hann var vinsæll, ok var kallat, at hann væri þá beztr læknir þar í hèraðinu; hann bjó á Eireksstöðum[3]. Nú kemr Þorkell Geitisson út, ok ferr hann þegar til bús síns í Krossavík, ok lætr sem hann eigi ekki um at vera. Þá sendir Bjarni menn á fund Þorkels, þá er beggja þeirra vinir váru, at bjóða hánum sætt ok sjálfdœmi. En er þeir báru erendi sín upp fyrir Þorkeli, lèt hann sem hann heyrði ekki, ok eigi brá hann tali sínu, því er hann hafði áðr. Nú fara sendimenn aptr, ok segja Bjarna svá búit. Svá virðu menn, at Þorkell myndi eigi til hefnda hyggja. Bjarni var vanr at fara á fjall hvert haust, sem faðir hans hafði gört, ok treystist þá engi öðrum rangt at göra. Þorvarðr læknir varð þess varr, at Þorkell bjóst til fjallgöngu, ok valdi hann menn með sèr til brautargengis. Þorvarðr görði Bjarna varan við. Settist Bjarni þá aptr, ok fær aðra menn í sinn stað. Nú gengu

1) *dette Sted er forvandsket i Haandskrifterne. 513 og 28 har:* ok var ekki mælt eptir slíku at sinni; *men udelades ganske i 563.*

2) *Gisning for* úeint.

3) Sirtekkstöðum *36, 563.*

menn á fjallit, ok varð eigi fundr þeirra, sem Þorkell hafði ætlat, ok sátu þeir um kyrrt.

Þat er nú þessú næst frá at segja, at Þorkell Geitisson sendir mann heiman einn dag ór Krossavík, ok til Egilsstaða at hitta Þórarin. Sá maðr hèt Kollr, er sendr var. Þat var erendi Kolls at vita, hversu fjölmennt væri at Hofi. Ok er hann kom á Egilsstaði, hitti hann Þórarin úti, ok segir hánum sitt erendi. Þórarinn mælti: „Eigi man þèr gestbeinliga þykkja boðit; far þú heim aptr sem tíðast, ok lát eigi verða við vart, en ek man varr verða, þess er Þorkel forvitnar, ok man ek segja hánum þat." Nú snýr Kollr heim á leið, ok varð hánum síð farit; en á þessum sama tíma varð sá atburðr, at maðr braut fót sinn á næsta bœ Eirekstöðum[1], ok var farit eptir Þorvarði lækni, ok kom hann at binda fótinn. Hánum var boðit at vera, en hann vildi heim ríða um náttina, ok hitti Koll á leið. Kvöddust þeir ok spurðust tíðenda. Þorvarðr spyrr, hvaðan Kollr væri at kominn; en Kollr spyrr í móti, hví hann fari um nœtr. Þorvarðr kvað þat engu sæta, en „seg mèr nú þitt erendi," segir hann. „Ek fór upp í hèrað," segir Kollr, „at leita sauða ok fann ek eigi." Skiljast þeir nú, ok fór Kollr heim um náttina. En um morgininn eptir tók Þorvarðr hest sinn, ok reið upp til Hofs; var hánum þar vel tekit, ok var spurðr at tíðendum, en hann segir, at maðr braut fót sinn. Heimtir hann nú Bjarna á tal, ok segir hánum, at hann hitti Koll, ok þótti sem hann myndi kominn frá Egilsstöðum, ok sagðist víst vita, at hann segði hánum ekki orð satt um sína ferð. „Sè ek nú," kvað Bjarni, „at þú vilt, at ekki görist þat nú í hèraðinu, at ek vita eigi, ok haf mikla þökk fyrir. Nú far þú heim ok kom þú á bœ þann, er heitir at Fáskrúðsbakka í miðju hèraðinu; þar

[1]) Sirrekssföðum 36, 563.

eru Þorkels menn fyrir; ok ef at verðr spurt, hversu fjölmennt hèr er, þá seg þú, at hèr komu í morgin nökkurir várir menn, ok váru hross heim rekin, eigi allfá, en eigi vissir þú, hvat þau skyldi.” Þorvarðr ferr nú, ok kemr á Bakka[1], ok var hann spurðr, hversu fjölmennt væri at Hofi, en hann segir slíkt sem hánum var sagt, ok ferr hann heim síðan. En þegar er hann var í braut, sendu þeir menn til Egilsstaða, at seta mikil væri at Hofi. Síðan sendi Þórarinn Þorkeli Geitissyni orð, at eigi myndi at svá búnu auðsótt til Hofs, ok líðr nú vetrinn.

Um várit eptir átti Bjarni ferð út á strönd, ok varð hann at fara hit efra um heiðina, því at vatngangr var um víkrnar. Sel váru á heiðinni, ok ríðr Bjarni hjá selinu við þriðja mann, ok finnr eigi fyrr, enn þar er Þorkell Geitisson fyrir hánum við níunda mann, ok hafði hann haft njósnir af um ferðir Bjarna. Fyrir selinu stóð fjalhögg mikit ok þrífœtt. „Nú skulu vèr taka fjalhöggit,” kvað Bjarni, „ok fœra þat í kápu mína, ok setja þat í söðul minn, ok ríða á tvær hendr ok styðja þat á baki, ok ríða á þat leyti, er næst er selinu, en ek man ganga inn í selit. En ef þeir ríða eptir yðr ok um fram selit, þá man ek ganga í skóginn ok forða mèr. En ef þeir víkja hingat at selinu, þá man ek verjast eptir því, sem minn er drengskapr til.” Nú göra þeir þetta eptir því sem hann hafði fyrir sagt. Þorkell var maðr eigi skyggn, en þó var hann vitr ok glöggþekkinn, ok er saman dró með þeim, þá spurði Þorkell, ef þeir sæi víst, at þrír væri mennirnir fram frá selinu, „því at ráð er þat,” segir hann, „at ganga inn í selit, ok þá í skóginn, ef oss berr um fram.” En þeir kváðust víst sjá, at þrír fóru mennirnir fram. „Sá ek,” kvað Þorkell, „at þrír váru hestarnir, en grunr var mèr á,

[1]) Fáskrúðsbakka 36.

hvárt menn væri á baki öllum.” „At heldr váru menn á baki þeim öllum,” kváðu þeir,” at sá var maðrinn mestr á baki, er í miðit reið.” „Þessu munu vèr hlíta,” segir Þorkell, „sem yðr hefir sýnzt, en þat hygg ek, at þessu muni misráðit, er eigi er kannat selit.” Ríða þeir Þorkell þú eptir þeim, ok er þeir eru mjök eptir komnir, þá láta þeir förunautar Bjarna falla ofan fjalhöggit, ok ríða undan síðan. En Bjarni hefir sik í skóginn, ok er nú hólpinn fyrir Þorkeli. Þorkell hverfr nú aptr, ok kemst heim; unir hann illa við sinn hlut. Förunautar Bjarna vitja hans, þegar þeim þykkir hánum úhætt vera; fara svá leiðar sinnar, ok berr nú enn í sundr með þeim Bjarna ok Þorkeli at sinni.

Litlu síðar sendir Þorkell Geitisson menn í Fljótsdalshèrað eptir frændum sínum, Helga ok Grími Droplaugarsonum, at þeir skyldi koma í Krossavík. Þeir fara þegar með sendimönnum Þorkels, ok er þeir koma í Krossavík, var við þeim tekit vel, ok spurði Helgi, hvat at skyldi hafast, er hann hefði þeim orð sent. „Fyrir skömmu fór ek þá för,” segir Þorkell, „er ek uni illa við svá búit. Görða ek mik beran í því, at ek vilda Bjarna feigan, ok kom ek engu fram. Nú vilda ek fara til Hofs,” segir Þorkell, „ok veita Bjarna heimsókn, ok sœkja hann með eldi, ef vèr getum eigi með vápnum.” Helgi lèt vel yfir þessarri fyrirætlan, ok sofa þeir nú af um náttina fyrst. Þorkell var lítt heill jafnan, ok tók opt bráðasótt. Helgi vaknar þegar í elding ok klæðist; gengr síðan til lokrekkju Þorkels, ok mælti: „Mál er upp at standa, ef nú er slíkt í hug, sem í gær, því ‚sjaldàn vegr sofandi maðr sigr’.” Þorkell svarar: „Litla athöfn man ek drýgja daglangt fyrir sakir vanheilsu minnar.” Helgi bauzt til ferðar þessarrar, og göra at slíkt, sem áðr var ætlat. Þorkell svarar: „Eigi þykkir mèr þat annarra manna, enn mín, at vera foringi

þessarrar ferðar." Þá tók Helgi at styttast, ok mælti: „Eigi þarftu mèr optar orð at senda, er þú skræfist nú, er ek em hèr kominn til liðs við þik, enda viltu eigi heldr, at aðrir fari." Skiljast þeir nú síðan með styttingi. Fara þeir brœðr heim, ok er nú kyrrt um hríð. Fundust þeir Þorkell ok Bjarni eigi í þessu sinni.

Um várit eptir fara þeir höfðingjarnir til várþings í Fljótsdalshèrað, Bjarni Broddhelgason ok Þorkell Geitisson. Með Þorkeli var Blængr ok þeir Egilssynir, Þórarinn, Hallbjörn ok Þröstr, ok Eyjólfr, er bjó á Víðivöllum. Váru þeir Þorkell fimmtán saman. Fóru þeir til Eyvindarár til Gró, ok annaðist hón þat, er þeir þurftu. Með Bjarna váru í för Þorvarðr læknir af Eireksstöðum[1], Brúni af Þorbrandsstöðum, Eilífr Tjörfason[2] af Torfastöðum, brœðr tveir af Búastöðum[3], Bergr ok Brandr, synir Glittuhalla[4], Skíði fóstri Bjarna ok Haukr Loptsson, ok váru þeir átján saman. Þau Helgi Ásbjarnarson ok Þórdís Broddhelgadóttir tóku vel við þeim, er þeir komu til Mjófaness. Ok er þinginu var lokit, varð Þorkell fyrr á braut búinn, ok þótti Bjarna þat vel. En er hann var búinn til brautferðar, þá gaf Þórdís todda, systir hans, hánum men gott, ok kvazt eigi laun vilja fyrir hafa; bjó hón svá um, at þat var fest um háls hánum rammliga. Þorkell ferr nú með sínu föruneyti um heiðina; komu þeir síð ofan í Böðvarsdal. Tóku þeir þar gisting hjá bónda þeim, er Kári hèt; hann var þingmaðr Þorkels. En er þeir gengu at sofa, þá bauð Þorkell Kára um, at hann skyldi vörð halda, ef menn nökkurir kæmi af heiðinni, ok göra hann þegar varan við. Bjarni fór tómliga um heiðina, ok þótti vel, at Þorkell görði feril um heiðina, fyrir

1) Sirreksstöðum *563*, *36*.
2) Torfason *563*, Þorbrandsson *36*.
3) Bústöðum *563*, Blástöðum *36*.
4) Glitruhalla *36*.

því at færð var ill. Hann kom til konu þeirrar um náttina, er Freygerðr hèt. Fóru þeir síðan um heiðina, ok komu snimma morgins ofan í Böðvarsdal, hjá bœ Kára. Ok er spor þeirra Þorkels lágu til bœjar, þá mælti Bjarni, at þrír skyldi ganga jafnframt, ok þar eptir aðrir þrír, ok síðan þriðju þrír, ok svá hverr at öðrum, „ok man þá sýnast þriggja manna spor," segir hann; ok svá görðu þeir. Kári var úti, er þeir gengu hjá garði, ok görði eigi vart við; þótti hánum mikill vandi með þeim frændum, ok vildi hann þat eigi til sín taka láta. Þorkell vaknaði í sæng sinni, ok vakti upp förunauta sína; kvað fullsofit. Nú vápnast þeir, ok ganga síðan út. Þorkell bað þá ganga aptr á ferilinn, ok sjá, ef nökkur spor lægi af ferlinum, er þeir höfðu gört, ok sjá þeir nú liggja þriggja manna spor af í braut. Hann ferr sjálfr til ferilsins, ok mælti: „Þungir hafa þessir menn verit," segir Þorkell, „ok ætla ek, at þeir Bjarni muni hèr farit hafa; höldum nú eptir þeim hart." Ok er þeir komu nökkut svá í braut frá bœnum, sjá þeir at sporin dreifðust; fara þeir nú sem mest megu þeir, unz þeir koma mjök svá í öndverðan dalinn. Bœr stendr þar lítill, er heitir á Eyvindarstöðum; þar bjó sá maðr, er Eyvindr hèt. En er þeir Bjarni áttu mjök skammt til túngarðsins, tóku þeir hvíld. Þá mælti Bjarni: „Eigi man ek renna lengra fyrir Þorkeli, ok skulum vèr hèr þess bíða, er at höndum kemr," ok í þessu sjá þeir för þeirra Þorkels. En er þeir nálgast, mælti Þorkell til manna sinna: „Göngum nú at þeim alldrengiliga," segir hann, „vit Bjarni frændrnir munum á sjást, en Blængr ok Birningr, Þorvarðr ok Þröstr, ok svá hverir sem megu af hinum." Nú tókst bardagi, ok vörðust þeir Bjarni hit drengiligsta, en hinir sóttu at í ákafa. Gekk svá um stund, at menn urðu eigi sárir. Þá mælti Þorkell: „Klœkiliga sœkjum vèr nú at, er ekki verðr söguligt." Bjarni mælti:

„Ærinn hefir þú hug," segir hann. Kona ein gekk út á Eyvindarstöðum, ok sèr á sameign manna. Hverfr hón inn aptr skyndiliga, og mælti: „Eyvindr," segir hón, „þat hygg ek, at þeir frændr muni berjast hèr skammt frá garði, Þorkell ok Bjarni, ok sá ek einn mann liggja undir garðinum; sýndist mèr sá allhræddr." Eyvindr segir: „Förum vèr sem skjótast, ok höfum klæði með oss ok köstum á vápnin." Eyvindr tók sèr setstokk einn í hönd, reiðir hann um öxl sèr; hljóp hann þar til, er hann kom at garðinum, þar sem maðrinn var undir, ok var þetta Þorvarðr. Hann spratt upp ok varð felmsfullr; en þegar hann kom til, tókst mannfallit í bardaganum; hafði hann kastat sèr niðr af mœði undir garðinn. Fèll þar fyrstr Birningr fyrir Blængi; þá hjó Þorkell til Bjarna, ok kom á hálsinn, ok brast við hátt, Bjarni skeindist, en menit fèll niðr í snæinn; seildist þá Bjarni eptir meninu, ok lèt þat koma í serk sinn. Þorkell mælti: „Fègjarn ertu enn, frændi." Bjarni mælti: „Svá mantu um búa í dag, at þurfa man fjárins." Þorkell settist þá niðr af mœði, en Blængr sótti at Bjarna allfast í ákafa, ok lýkr svá þeirra atgangi, at Blængr fellr. Þá stóð Þorkell upp, ok sœkir snarpliga ok fèkk sár á höndina, ok varð úvígr. Synir Glittuhalla[1] fèllu þar báðir; Eilífr fèll ok fyrir Hallbirni, ok lifði hann þó at kalla. Þá kom at Eyvindr, ok gekk svá hart fram með setstokkinn millum manna, at þeir hrukku fyrir. Konur váru þar ok með hánum, ok köstuðu klæðum á vápnin; stöðvast nú bardaginn. Þá váru fallnir ór liði Bjarna fjórir menn, en þeir margir sárir, er eptir lifðu. Fjórir menn fèllu ok af Þorkeli. Eyvindr spurði, ef Þorkell lofaði at fœra Bjarna til húsa ok hans menn, en kvazt sjá, at Þorkell myndi vilja bjargast sjálfr á sínar hendr ok hans menn. Þorkell bannaði þat eigi. Síðan

[1]) Glitruhalla 36.

var búit um lík þeirra manna, er þar fèllu, ok eptir þat sneru á braut hvárirtveggja; fóru þeir Þorkell heim til Krossavíkr, en Eyvindr flutti þá Bjarna inn eptir Vápnafirði, ok komu þeir heim til Hofs. Þorvarðr læknir kom til Hofs, ok batt sár manna. Eilífr Tjörfason lá í sárum lengi, ok varð þó grœddr. Bjarni fór þegar á fund Glittuhalla[1] ok segir hánum fall sona sinna; bauð hánum heim til sín, ok kvazt skyldu vera hánum í sona stað. Halli svarar: „Mikill skaði þykkir mèr at sonum mínum, en þó þykkir mèr betra at missa þeirra, enn þat þeir bæri bleyðiorð, sem sumir förunautar þínir. En ek man enn hlíta búum mínum, ok fara eigi til Hofs; en haf þú mikla þökk fyrir heimboðit," segir hann.

Þat var einn dag, at Bjarni mælti við Þorvarð lækni: „Nú er svá komit sárum várum hèr at Hofi, at vèr munum vera sjálfbjarga með umsjá þinni, en ek veit, at Þorkell Geitisson hefir sár, ok grœðir hann engi, ok görist hann máttlítill. Nú vil ek," segir Bjarni, „at þú farir at lækna hann." Þorvarðr kvazt svá göra mundu, sem hann vildi. Ferr hann nú ok kemr í Krossavík nær miðjum degi; var þar tafl uppi haft. Sat Þorkell upp við öxl, ok horfði á taflit; var hann mjök fölleitr. Engi maðr heilsaði á Þorvarð; hann gekk at Þorkeli, ok mælti: „Sjá vil ek sár þitt; er mèr úrífliga af því sagt;" en Þorkell bað hann göra sem hann vildi. Var hann þar sjau nœtr, ok batnaði bónda dag frá degi. Nú ferr Þorvarðr braut ór Krossavík, ok launaði Þorkell hánum vel lækning sína: gaf hánum hest ok silfrhring, ok mælti síðan við hann vingjarnligum orðum. Ferr Þorvarðr síðan til Hofs, ok segir Bjarna til svá búins. Þótti hánum vel hafa ór ráðizt, er Þorkell varð heill.

Sumar þetta varð lítið forverk í Krossavík, því at

[1] Glitruhalla 36.

Þorkell var lítt fœrr til umsýslu með Jórunni húsfreyju sinni, ok horfðist mjök úvænliga til, at skera myndi verða niðr kvikfè. Húskarl Þorkels átti för eptir hèraði, ok tók nú gisting at Hofi; var þar vel við hánum tekit. Bjarni spurði hann um heilsu manna ok búfjárhagi. Húskarlinn kvað vel þoka áleiðis um heilsu manna; en um búfjárhagi kallaði hann görast hit úvænligsta. Ok um morgininn, er húskarlinn fór í braut, leiddi Bjarni hann ór garði, ok mælti: „Bið þú Þorkel göra annathvárt, flytja hingat hjú sín ok fènað, ella man ek þangat flytja slátr ok fjárfœði, svá at eigi þurfi um at huga fèlát, ok ver nú drengr góðr." Húskarlinn fór nú, ok kemr svá heim, at menn váru undir borð komnir, ok bar Jórunn mat fram. Hann gekk fyrir Þorkel, kvaddi hann ok segir hánum öll orð Bjarna. Jórunn nam staðar á gólfinu, ok hlýddi á, hvat hann mælti; en Þorkell svarar engu. Þá mælti Jórunn: „Hví mantu þegja við því, er svá er drengiliga boðit?" Þorkell svarar: „Eigi man ek bráð svör veita þessu máli; því at kostaboð þessi munu flestum mönnum á úvart koma." Jórunn mælti: „Þat vilda ek, at vit fœrim til Hofs á morgin ok hittim Bjarna, ok þykkja mèr þvílík boð allsœmilig af þvílíkum manni, sem hann er." „Þú skalt þessu ráða," segir Þorkell, „því at ek hefi opt reynt þat, at þú ert bæði vitr ok góðgjörn." Um morgininn eptir fara þau Þorkell heiman tólf saman, ok er för þeirra var sèn frá Hofi, þá var þetta sagt Bjarna. Hann varð feginn ok gekk á móti þeim ok fagnaði þeim Þorkeli vel ok bauð þeim þar at vera. Ok er þeir áttu tal með sèr frændr, þá rippuðu þeir upp öll málaferli þeirra vel ok einarðliga. Síðan bauð Bjarni Broddhelgason Þorkeli Geitissyni sætt ok sjálfdœmi, ok kvazt hans vilja gjarna göra mundu um alla hluti þaðan í frá meðan þeir lifði báðir. Þorkell þekktist þessi boð vel, ok sættust þeir nú

heilum sáttum. Görði Þorkell hundrað silfrs fyrir víg Geitis; seldi svá hvárr þeirra öðrum grið, ok hèldu vel síðan. Bjarni var röskr maðr. Eigi hafa Hofsverjar verit spekingar miklir, en þó hefir þeim flest vel tekizt. Þorkell var höfðingi mikill, ok hinn mesti hreystimaðr, ok málafylgismaðr mikill. Fè gekk af böndum hánum í elli hans, ok er hann brá búi sínu, bauð Bjarni hánum heim til Hofs, ok eldist hann þar til lykta. Þorkell varð kynsæll maðr: Ragnheiði dóttur hans átti Loptr Þórarinsson, ok áttu þau níu börn; Halla var dóttir þeirra; hana átti Steini, faðir Höllu, móður Þorláks byskups hins helga. Ragnheiðr var systir Þorláks byskups, móðir Páls byskups ok Orms Jónssonar ok Jóns prests Arnþórssonar. Ok lúkum vèr svá Vápnfirðinga sögu.

Tillæg.

Landnámabók, Pag. 238—241.

Eyvindr vápni ok Refr hinn rauði, synir Þorsteins þjokkubeins, bjuggust til Íslands af Strind ór Þrándheimi, því at þeir urðu missáttir við Harald konung, ok hafði sitt skip hvárr þeirra. Refr varðr aptrreka, ok lèt konungr drepa hann, en Eyvindr kom í Vápnafjörð ok nam fjörðinn allan frá Vestradalsá, ok bjó í Krossavík hinni innri; hans sonr var Þorbjörn.

Steinbjörn körtr hèt sonr Refs hins rauða; hann fór til Íslands og kom í Vápnafjörð. Eyvindr föðurbróðir hans gaf hánum land allt milli Vápnafjarðarár ok Vestradalsár; hann bjó at Hofi. Hans synir váru þeir Þormóðr stikublígr, er

bjó í Sunnudal, annarr Refr á Refstöðum, þriði Egill á Egilsstöðum, faðir Þórarins ok Þrastar ok Hallbjarnar ok Hallfríðar, er átti Þorkell Geitisson.

Ölvir hinn hvíti hèt maðr, sonr Ásvalds Öxnaþórissonar; hann var lendr maðr ok bjó í Álmdölum; hann varð úsáttr við Hákon jarl Grjótgarðsson, ok fór á Yrjar ok dó þar; en Þorsteinn hinn hvíti, sonr hans, fór til Íslands, ok kom skipi sínu í Vápnafjörð eptir landnám; hann keypti land at Eyvindi vápna, ok bjó á Tóptavelli fyrir utan Síreksstaði nökkura vetr, áðr hann komst at Hofslöndum, með því móti, at hann heimti leigufè sitt at Steinbirni kört, en hann hafði ekki til at gjalda, nema landit. Þar bjó Þorsteinn sextigi vetra síðan, ok var vitr maðr ok góðr. Hann átti Ingibjörgu dóttur Hroðgeirs hins hvíta; þeirra börn váru þau Þorgils ok Þórðr, Önundr, Þorbjörg ok Þóra. Þorgils átti Ásvöru dóttur Þóris Grautatlasonar; þeirra sonr var Broddhelgi. Hann átti fyrr Höllu Lýtingsdóttur, Arnbjarnarsonar. Þeirra sonr var Vígabjarni. Hann átti Rannveigu dóttur Eireks ór Goðdölum.

ÞÁTTR AF ÞORSTEINI HVÍTA.
ÞÁTTR AF ÞORSTEINI STANGARHÖGG.
BRANDKROSSA ÞÁTTR.

Þáttr af Þorsteini hvíta.

Maðr hèt Ölvir hinn hvíti, hann var Ásvaldsson[1], Öxnaþórissonar. Hann var lendr maðr í Noregi ok bjó í Naumudal; hann stökk fyrir ófriði Hákonar jarls á Yrjar ok dó þar. Hann átti einn son barna, er Þorsteinn hèt, ok var kallaðr Þorsteinn hvíti. Hann fór þegar eptir andlát föður síns út til Íslands með alla fjárhluti sína, ok kom skipi sínu í Vápnafjörð; en þá var lokit landnámum á öllu Íslandi. Sá maðr bjó þá at Hofi í Vápnafirði, er Steinbjörn hèt, ok var kallaðr körtr, ok hafði hánum þar land gefit Eyvindr föðurbróðir hans, allt á milli Vápnafjarðarár ok Vestrdalsár. Steinbjörn var eyzlumaðr mikill í búinu. En er Þorsteinn vissi, at lönd váru öll numin áðr, fór hann á fund Steinbjarnar, ok kaupir hann at hánum land ok reisir bœ at Tóptavelli ok bjó þar nökkura vetr, ok varð hánum gott til fjár ok metnaðar. Hann hafði skamma stund í búi verit, áðr hann fór ok leitaði sèr ráðs, ok bað konu þeirrar, er Ingibjörg hèt, ok var hón dóttir Hroðgeirs hins hvíta Hrafnssonar; hennar fèkk hann. Við þessarri konu átti hann fimm börn: sonr hans hèt Önundr, annarr Þórðr, þriði Þorgils; dœtr þeirra hètu Þorbjörg ok Þóra. Þorgils var hinn mannvænligsti maðr. Þorsteinn grœddi fè í ákafa. Steinbirni kört varð fèfátt ok fór á fund Þorsteins ok beiddist

[1]) Göngubrólfssonar *tilföie alle Haandskrifterne.*

fjárláns af hánum. Þorsteinn er ok góðr af fjárláninu, ok þangat til tekr hann lán af Þorsteini, at harðla mjök eyðist fè Steinbjarnar, ok þykkir Þorsteini vesna skuldunautrinn, ok þykkir úvíss skuldastaðrinn at Steinbirni; ok nú heimtir hann fèit, ok lýkst með því þeirra fjárreiðr[1], at Steinbjörn geldr Þorsteini Hofsland, ok fór Þorsteinn byggðum til Hofs ok kaupir sèr goðorð, ok görðist hinn mesti sveitarhöfðingi. Hann var allra manna vinsælastr. Ok er Þorsteinn hafði búit marga vetr á Hofi, þá görðust þau tíðendi at herbergjum hans, at Ingibjörg tók sótt ok andaðist. Þorsteini þótti þetta skaði mikill, en hèlt þó búi sínu sem áðr.

Maðr hèt Þórir[2], hann var sonr Atla, sem bjó í Atlavík fyrir vestan vatn; þar eru nú sauðhús. Atli var kvángaðr; kona hans hèt Áslaug[3], ok var dóttir Brynjólfs hins gamla. Þau Þórir áttu tvau börn; hèt sonr þeirra Einarr, en Ólöf[4] dóttir. Einarr var vaskligr, en eigi stórr maðr, hávaðamaðr mikill, ok í meðal lagi vinsæll. Ólöf[4] var kvenna vænst ok vinsælust. Þat görðist til tíðenda á hag Þorsteins hvíta, at hann tók augnaverk svá mikinn, at þar fyrir missti hann sjónina, ok þykkist vanfœrr til umsýslu; rœðir nú um við Þorgils, ok biðr hann at taka við liðinu. Þorgils sagði þat skylt, at hann veitti slíkt fulltingi, er hann má. Faðir hans rœðir við hánn, at hann fái sèr kvánfang ok biði Ólafar[5] Þórisdóttur, ok þat varð, ok fór hón með hánum til búsins, ok tókust með þeim ástir góðar, ok áttu tvau börn; sonr þeirra hèt Helgi, en dóttir Guðrún. Þorgils var þá vel tuttugu vetra.

---

1) *saaledes alle Haandskrifterne (for det sædvanlige* lúkast .... fjárreiður).
2) *saaledes alle Haandskrifterne.*
3) *saaledes alle Haandskrifterne.*
4) *saaledes alle Haandskrifterne.* Landnámabók *har* Ásvör.
5) Áslaugar *144, 156, 158, 496, 562.*

Hrani[1] hèt maðr ok var kallaðr gullhöttr; hann var fóstri Þorgils, en frændi Ólafar[2]. Hann var háva ðamaðr mikill[3] ok var heimamaðr at Hofi, ok var kallaðr grályndr. Þorkell hèt maðr ok var kallaðr fleytir[4]; hann var heimamaðr at Hofi og frændi þeirra Hofsverja, mikill ok sterkr. Þorbjörn hèt maðr, hann bjó í Sveinungsvík; þat er á milli Melrakkaslèttu ok Þistilsfjarðar. Þorbjörn var drengr góðr ok rammr at afli, vinr Þorsteins hvíta. Maðr er nefndr Þorfinnr, hann bjó á Skeggjastöðum í Knefilsdal[5]; hann átti ok enn annat bú. Þorgerðr hèt kona hans; þau áttu þrjá sonu, hèt einn þeirra Þorsteinn ok var kallaðr hinn[6] fagri, annarr Einarr[7], þriði Þorkell; allir váru þeir mannvænligir. Þorsteinn var fyrir þeim brœðrum; hann var fullkominn at aldri, er hèr er komit sögunni. Kraki[8] hèt maðr, er bjó á bœ þeim, er heitir á Krakalœk. Kraki var vel auðigr maðr ok kvángaðr, ok hèt kona hans Guðrún; þau áttu dóttur eina barna, er Helga hèt, ok var allra kvenna fríðust, ok þótti sá kostr beztr í öllu Fljótsdalshèraði. Þess er getið, at Þorsteinn fagri beiddist fjárlánstillaga af föður sínum, ok kvazt vilja af landi braut. Þorfinnr kvað svá vera skyldu; leggr hann til slíkt sem hann beiddist. Hefir hann verit í förum nökkr sumur, verðr hánum gott til fjár ok metnaðar, ok hvert sinn, er hann var utan, lagði hann eptir nökkut af fjárhlut þeim, er hann þóttist þurfa ok faðir hans[9]. Ok eitt vár, er Þorsteinn var út hèr um

---

1) Grani *496, 562.*

2) Áslaugar *144, 156, 158, 496, 562.*

3) hofmenni mikit *158, 496.*

4) flettir *158, 496.*

5) Snefilsdal *562.*

6) *tilföiet.*

7) *saaledes alle Haandskrifterne; men i* Landnámabók *og* Vápnfirðinga saga *kaldes han* Héðinn,

8) *saaledes alle Haandskrifterne.*

9) *kun 27 har:* er faðir hans þóttist þurfa.

vetrinn, kemr Einarr Þórisson at máli við föður sinn, ok beiðist af hánum tillags, ok segist vilja fara til fèlags við Þorstein. Þorsteinn kvazt eigi mundu synja Einari fèlags, ok gefr hánum skip hálft, telr þó, at hánum segi meðal lagi hugr um fèlag þeirra, fyrir sakir úvinveits skaplyndis Einars. Þeir fóru utan, ok lögðu fèlag saman. Þorsteinn heldr öllu til virðingar Einari, ok virti hann í öllu mest, ok þó lagðist svá á, at Þorsteinn var meira virðr enn Einarr af öðrum mönnum, fyrir þess sakir, at hann reyndist góðr drengr ok vinveittr í skaplyndi. Fór vel um stund fèlag þeirra.

Þat er sagt einn vetr, er þeir váru út hèr fóstbrœðr, at Þorfinnr kemr at máli við Þorstein, ok spyrr, hvern hann ætlaði sinn ráðahag at sumri. Þorsteinn kvazt utan ætla. Þorfinnr kvazt heldr vilja, at hann tœki við búi með hánum. Þorsteinn sagðist engan hug hafa á því, en kvað hann slíkt hafa skyldu af sínu gózi, er hann vildi; Þorsteinn hafði mikit fè í förum. Þorfinnr lèzt hugsat hafa ráð fyrir hánum, ok lèzt vilja biðja hánum til handa Helgu Krakadóttur. Þorsteinn kvað sèr þat ófráð, er hón stóð ein til alls arfs eptir Kraka. Þorfinnr kvað hann vera jafnræði, bæði fyrir ættar sakir ok mannanar. Fara þeir nú ok vekja þetta mál við Kraka. Hann kvað sèr þetta vel at skapi; var þetta mál upp borit fyrir Helgu, ok fundust eigi afsvör í hennar máli; váru þar vottar at heitorði Þorsteins. Þorsteinn vildi fara utan fyrst, en ráð skyldu takast, þegar hann kæmi aptr. Fóru þeir Þorsteinn ok Einarr utan, ok tekr Þorsteinn skyrbjúg í hafi, er þeir svá kalla, ok varð hann eigi liðfœrr. Menn hlógu at hánum, ok var Einarr upphafsmaðr at því; ok er þeir komu til Noregs, leigðu þeir þar skemmu eina, en gáfu engan gaum at Þorsteini. Hann lá þar allan vetrinn. Einarr spottar hann mjök, ok lèt kveða um hann. Eitt sinn um várit hittir Einarr Þorstein ok biðr

hann fjárskiptis; lèzt vilja hafa einn skipit, ok kvað sèr þykkja Þorsteinn úlíkligr til utanferðar. Þorsteinn kvað eigi fjærri því farit hafa, sem hann gat um skaplyndi Einars. Þeir skipta um várit fjárhlut svá at Einarr kaus, en Þorsteinn skipti ór rúmi sínu. Einarr hlaut skipit, ok hèlt til Íslands um sumarit; ok er hann kom út, var hann spurðr tíðenda. Hann kvazt engi tíðendi kunna at segja greiniliga; kvað Þorstein eigi dauðan hafa verit sèrliga, en þó hefði hann eigi úlíkligr verit, at hann myndi eigi aptr koma. Einarr reið til föður síns, ok svívirðir mjök Þorstein í allri frásögn. Um haustit kom skip af hafi í Reyðarfjörð. Einarr eið til skips, ok keypti at austmanni, at hann segði andlát Þorsteins, ok svá görði hann ok allir skipmenn. Einarr kom heim og sagði andlát Þorsteins, ok kvað hann hefði fengit herfiligan dauða.

Þann vetr bað Einarr föður sinn, at hann skyldi biðja Helgu Krakadóttur; Þórir kvað svá vera skyldu. Nú fara þeir heiman ok koma til Kraka, ok vekja bónorð við hann fyrir hönd Einars. Kraki kvazt áðr vilja vita til víss andlát Þorsteins, en lèzt þá mundu gefa Einari konuna, ef þat væri áðr til víss vitað. Þórir kvað þat eigi sannligt, at Einarr væri vánbiðill konu þeirrar, er skjótt var heitin Þorsteini. Eigi lèt Kraki gangast svör þessa máls. Fara þeir feðgar heim við svá búit, ok litlu síðar ríðr Einarr norðr til Hofs, ok segir Þorgilsi bónorðit, ok kveðr sèr hafi verit neitað. Hrani[1] var hjá, ok svaraði svá: „Illa koma þèr, Einarr, í hald góðir frændr, ef þú skalt eigi fá konu þessa; kvað hánum ok lítið stoða at vera í vináttu við Þorgils, ef hann skyldi einskis meta þessa sneypu, er Einari var gör.” Þorgils svarar: „Mèr virðist Kraki vitrliga með fara, ok munda ek svá gört hafa, ef ek ætta hans hlut.” Satt eitt sagði

1) Grani *158*, *496*.

Einarr frá orðum Kraka, en þó eggjaði Hrani[1] Þorgils at fara með hánum. Þorgils kvað sèr eigi lètt hug um segja, þó at þessu ráði yrði komit í hendr hánum. Síðan fóru þeir ok hittu Kraka, ok hafði hann hin sömu svör fyrir sèr, sem fyrr. Þorgils mælti þá: „Vera má, at þú ráðir dóttur þinni, en eigi mantu svá undan setja, at þú fáir eigi sakargiptir um annat." Kraki mælti: „Eigi man ek til þess hætta;" hann fastnaði þá dóttur sína Einari, ok hafði sjálfr brúðkaup inni. Kraki skyldi vera ór öllum vanda um kaupbrigði við Þorstein.

Þat er nú frá Þorsteini at segja, at hánum batnaði, ok bjó hann skip sitt til Íslands, ok kom út næsta sumar eptir brúðkaupit í Reyðarfjörð, ok hafði selt austmönnum skipit, ok ætlaði til ráðahagsins við Helgu ok láta af förum. Ok er hann kom til Íslands, frètti hann alla þessa ráðabreytni; fór hann þá til fundar við föður sinn, ok lèt þó haldast skipsöluna eigi at síðr. Þorsteinn lèt lítt á sèr finna um þetta mál, en keypti sèr skip um vetrinn, er uppi stóð í Bolungarhöfn[2], ok bjó þat at öllu. Brœðr hans ætluðu með hánum utan, ok urðu eigi búnir svá skjótt, sem hann, því at þeir fóru at fjárheimtingum sínum um hèraðit. Austmenn vesuðust illa, er þeirra þyrfti at bíða, brœðra Þorsteins, ef byrr kæmi á. Þorsteinn mælti þá: „Ek man ríða frá skipi váru, ok hitta þá ok biðja þá, at þeir flýti sèr, en þèr skulut bíða mín hit skemmsta sjau nœtr." Þorsteinn reið utan eptir Öxarfirði ok í Bolungarhöfn[3], ok upp á Möðrudalsheiði ok ofan til Vápnafjarðar, ok svá austr yfir Smjörvatnsheiði[4] ok svá yfir Jökulsá at brú ok svá yfir Fljótsdalsheiði ok austr yfir Lagarfljót ok upp með fljótinu,

1) Grani *158, 496.*
2) *saaledes alle Haandskrifterne.*
3) Buðlúngahöfn *27, 562.*
4) Smjördalsheiði *158, 496, 562.*

unz hann kom í Atlavík snimma morgins. Þórir[1] var farinn í skóg ok húskarlar hans með hánum, ofan á Buðlungavöllu[2]. Einarr var heima ok eigi upp risinn, er Þorsteinn kom at durum. Kona var úti, er Ósk hèt; hón spurði, hverr hinn komni maðr væri. Þorsteinn segir: „Sigurðr heiti ek, ok á ek at gjalda Einari skuld, ok vil ek nú afhenda hánum; gakk þú inn ok vek Einar, ok bið hann út ganga." Þorsteinn hafði spjót í hendi ok ullhött á höfði. Konan vakti Einar; hann spurði, hverr kominn væri. Hón sagði hann nefndist Sigurðr. Einarr stóð þá upp ok kippti skóm á fœtr sèr ok tók skikkju yfir sik, ok gekk út síðan. Ok er hann kom út, kenndi Einarr, at þar var kominn Þorsteinn, ok varð Einarr nökkut fár við. Þorsteinn mælti: „Því em ek hèr kominn, at ek vil vita, hverju þú vilt bœta mèr, er þú gabbaðir skyrbjúg minn í haga, ok hlótt at mèr með hásetum þínum, ok man ek vera alllítilþægr at." Einarr mælti: „Heimtu fyrst at öllum, er hlógu at þèr, ok man ek bœta þèr, ef allir bœta aðrir." Þorsteinn segir: „Ek em eigi svá fèþurfi, at ek nenna alla at hitta, en ek vil, at þú bœtir fyrir þik." Einarr kvazt eigi bœta mundu, ok sneri hann undan til svefnskemmunnar. Þorsteinn bað hann bíða, ok hrapa eigi svá skjótt til rekkjunnar Helgu. Einarr gaf engan gaum at því, sem hann mælti. Síðan lagði Þorsteinn á Einar með spjótinu ok í gegnum hann; Einarr fèll dauðr inn í skemmuna. Þorsteinn bað griðkonuna at greiða ferð Einars. Þorsteinn ríðr þá hina sömu leið aptr, er hann reið fram; hann reið vestr yfir háls til sels Þorbjarnar, er stóð á milli Melrakkaslèttu ok Ormsár. Hann spurði Þorbjörn, ef brœðr hans hefði þar komit; en Þorbjörn kvað þat eigi vera. Þorsteinn segir hánum tíðendin,

1) Þorfinnr *27, 144, 156, 158, 496.*
2) Bulungarvöll *27*; Bulungarvöllu *156, 158, 496.*

ok bað hann segja brœðrum sínum, at þeir flýtti sèr til skips. Reið Þorsteinn þá til skips. — Griðkonan görði Þóri[1] orð, ok lèt segja hánum víg Einars sonar síns, ok brá Þórir[1] skjótt við, ok fór norðr til Vápnafjarðar með tvá húskarla sína, ok fór á skipi yfir fljót ok til Hofs. Segir hann þeim Hofsmönnum víg Einars. Þorgils kvað sèr eigi vel hafa hug um sagt, þegar er Einarr fèkk Helgu. Þeir báðu hann eptir ríða; hann lèt taka hesta sína. Hrani[2] frýði hánum áðr hugar, ef hann seinkaði ferðinni. Þórir[1] hvarf aptr, ok görði þat at ráði Þorgils, en húskarlar hans fóru með Þorgilsi ok váru þeir sjau saman, ok fóru síðan leið sína.

Brœðr Þorsteins riðu til sels Þorbjarnar annan morgin eptir, er Þorsteinn hafði þar riðit; þeir höfðu þar dagverð, en lögðust síðan niðr til svefns. Þorbjörn latti þá þessa mjök, því at hann sagði þeim víg Einars, ok orðsending Þorsteins; en Þorbjörn var vinr hvárratveggja. Litlu síðar kom Þorgils ok þeir sjau saman. Þorbjörn sagði þeim brœðrum, at þeir Þorgils váru þar komnir, ok vakti þá; hvergi máttu þeir undan komast. Þorbjörn rèð þeim, at þeir grœfi þar djúpa gröf í selinu fyrir durunum, en ek man standa í durunum, ok svá görðu þeir. Þeir Þorgils koma þá at selinu; þóttust þeir vita, at þeir brœðr myndi þar inni, er hrossin váru þar mœdd ok nýkomin undan klyfjum. „Veit ek," segir Þorgils, „at þeir eru hèr." Þorbjörn svarar: „Þú ert manna glöggvastr, en þó eru þeir brœðr eigi hèr, sem þú segir, en ek lèt fara eptir viðum hross mín, ok höfum nýtekit af þeim klyfjarnar; eru þau nýkomin frá vetrhúsum, en áðr gengu þau af rekaströndum til skálagerðar

1) *saaledes alle Haandskrifterne.*
2) Grani *158, 496.*

í Sveinungsvík, ok á ek hrossin." Þorgils kvazt eigi þessu trúa mundu, „ok far þú ór durunum, ok viljum vèr rannsaka selit." Þorbjörn kvazt þat eigi göra mundu, „síðan þèr trúit eigi minni tilsögn." Hrani[1] mælti: „Drepum hann þá, ef hann vill eigi fara ór durunum." Þorgils svarar: „Þá þykkir föður mínum illa." Þá bauð Þorkell fleytir[2] at fara á bak húsunum ok hlaupa af veggnum ofan milli Þorbjarnar ok duranna, ok bera hann svá frá durunum ofan fyrir brekkuna. Þorgils bað hann svá göra. Síðan breytti Þorkell svá; Þorbjörn barst með þessarri atferð frá selsdurunum; síðan bundu þeir hann. Eptir þat gengu þeir at durunum, ok möttust þeir um, hverr þeirra skyldi fyrstr inn ganga. En er Þorgils fann þetta, mælti hann: „Eigi verðr oss nú hugmannliga, er vèr þorum eigi inn at ganga." Þorgils hleypr þá inn. Þorbjörn aptraði hánum, ok sagðist letja hann inn at ganga; en hann gaf engan gaum at orðum hans. Hann hafði skjöldinn yfir höfði sèr, ok snarar þá inn, ok hljóp í gröfina, ok drápu þeir bræðr hann þar í gröfinni. Síðan rufu förunautar Þorgils selit, ok sóttu þá bræðr um stundar sakir. Hrani[1] gullhöttr lá þá á selsveggnum ok högglaði þann veg inn. Þá var hann lagðr spjóti í höndina. Þeir bræðr vörðust bæði vel ok drengiliga, en fèllu báðir þar at síðustu með góðan orðstír. Þar fèllu ok báðir húskarlar Þóris[3] ok hinn þriði maðr, Þorgils Þorsteinsson, er þá var þrítigr at aldri. Þorbjörn var leystr síðan eptir fundinn; hann færði alla vöru þeirra bræðra í Bolungarhöfn[4] til skips, og sagði þar Þorsteini tíðendin. Þorsteinn kvað Þorbjörn þetta vel gört hafa, ok skildu með mikilli vináttu.

[1]) Grani *158, 496*.
[2]) flettir *158, 496*.
[3]) *saaledes alle Haandskrifterne*.
[4]) Buðlungarhöfn *144, 27*; Buðlungarvík *156*.

Þorsteinn fór utan um sumarit, ok var á braut fimm vetr; kom hann sèr vel við höfðingja, ok þótti hinn röskvasti maðr. Hrani[1] gullhöttr kom heim til Hofs, ok sagði Þorsteini hvíta, at synir Þorfinns tveir væri fallnir ok húskarlar Þóris[2] tveir. Þorsteinn spurði hann: „En hvar er Þorgils sonr minn?" Hrani[1] svarar: „Hann er ok fallinn." Þorsteinn mælti: „Fjándliga[3] segir þú frá tíðendum; illt hefir jafnan af þèr hlotizt ok þínum ráðum." Þetta þóttu mönnum mikil tíðendi, þá er spurðust. Um sumarit eptir váru mál til búin á hendr Þorsteini Þorfinnssyni, ok varð hann sekr um víg Einars. Broddhelgi var þá þrèvetr, er faðir hans var drepinn, ok var þá þegar efniligr maðr at jöfnum aldri. Þorsteinn Þorfinnsson fór til Íslands at fimm vetrum liðnum, ok kom skipi vínu í Miðfjörð; hann reið þegar norðr til Hofs við annan[4] mann. Broddhelgi var þá átta vetra gamall, ok lèk sèr á hlaði úti, ok bauð þeim þar at vera. Þorsteinn spurði, hví hann laðaði gesti. Hann kvazt þar allt eiga með afa sínum. Þeir Þorsteinn Þorfinnsson gengu inn eptir þat. Þorsteinn hvíti kenndi farmannadaun, ok spurði, hverir komnir væri. Þorsteinn Þorfinnsson segir hit sanna. Þorsteinn hvíti mælti: „Hvárt þótti þèr of lítil mín skapraun, ef þú sóttir mik eigi heim blindan karl ok gamlan." Þorsteinn Þorfinnsson svarar: „Eigi gekk mèr þat til, heldr hitt, at ek vil bjóða þèr sjálfdœmi fyrir Þorgils son þinn, ok hefi ek ærit góz at bœta hann, svá at eigi hafi annarr maðr dýrri verit." Þorsteinn hvíti kvazt eigi vilja bera Þorgils son sinn í sjóði. Þorsteinn Þorfinnsson, er kallaðr var hinn fagri, sprettr upp, ok leggr höfuð sitt í

1) Gani 158, 496.
2) *saaledes alle Haandskrifterne.*
3) herfiliga *562, 158, 496.*
4) fimmta *562, 158.*

knè Þorsteini hvíta, nafna sínum. Þorsteinn hvíti svarar þá: „Eigi vil ek láta höfuð þitt af hálsi slá; munu þar eyru sœmst, er uxu, en þá göri ek sætt okkar á millum, at þú skalt fara hingat til Hofs til umsýslu, með allt þitt, ok ver hèr meðan ek vil; en þú sel skip þitt.” Þessarri sætt játar Þorsteinn fagri, ok er þeir kumpánar komu út, lèk sveinninn Helgi Þorgilsson sèr at gullreknu spjóti, er Þorsteinn fagri hafði sett hjá durunum, þá er hann gekk inn. Þorsteinn fagri mælti við Helga: „Viltu þiggja af mèr spjótið?” Helgi rèzt þá um við Þorstein hvíta, fóstra sinn, hvárt hann skyldi þiggja spjótið at Þorsteini fagra. Þorsteinn hvíti bað hann þiggja víst, ok launa sem bezt. Þorsteinn fagri var eina nátt á Hofi í þat sinn. Þorsteinn fagri fór þá til skips síns, ok seldi þat; síðan fœrði hann sik til Hofs í Vápnafjörð ok allt sitt. Hann fœrði mjök fram kvikfè Þorsteins hvíta, nafna síns. En er hann hafði þar verit nökkura stund, þá vildi Þorsteinn hvíti, at Þorsteinn fagri bæði Helgu Krakadóttur, ok svá görði hann. Þorsteinn hvíti var með hánum í ferð, ok gengu þau mál vel fram, ok þótti Kraka þetta gört eptir sínu skaplyndi. Fór Helga þá til Hofs með Þorsteini fagra, því at Þorsteinn hvíti vildi brúðkaupit inni hafa, því hann þóttist hrumr til at sœkja brúðkaupit annars staðar; ok af því var svá gört. Boðit fór vel fram; váru samferðir þeirra góðar. Átta vetr var Þorsteinn fagri á Hofi með nafna sínum, ok var hánum í sonar stað í allri umsýslu; ok þá svá var komit tímum, mælti Þorsteinn hvíti til nafna síns: „Vel hefir þú gefizt mèr, ok ertu röskr maðr ok drengr góðr um alla hluti ok vel at þèr búinn. Nú vil ek, at þú bregðir þessu ráði, ok svá föður þíns ok Kraka mágs þíns, ok ráðist allir til utanferðar með allt þat, er þèr eigit, því at ek ætla Helga frænda mínum görast mjök þungt til þín,

en hann er nú átján vetra gamall, en þat er líkast, at ek verða maðr eigi langlífr hèðan af, en ek vilda, at vit skildimst vel, en Helgi frændi minn mun verða ofsamaðr mikill, ok engi jafnaðarmaðr. Nú haf þú ráð mitt um þetta, ok ver eigi lengr hèr, enn ek legg til." Þorsteinn fagri kvað svá vera skyldu, ok keypti tvau skip ok fór utan með þau, ok allt sitt skuldalið. Þorfinnr faðir hans fór ok utan ok Kraki mágr hans. Þeir komu norðarlega við Noreg, ok fóru um sumarit eptir norðr á Hálogaland, ok ílendust þar með öllu liði sínu. Bjó Þorsteinn fagri þar, meðan hann lifði, ok þótti hinn vaskasti maðr.

Helgi óx upp með Þorsteini hvíta, fóstra sínum; hann görðist mikill maðr ok sterkr, bráðgörr, vænn ok stórmannligr, ok eigi máligr í barnœsku, údœll ok úvæginn þegar á unga aldri; hann var hugkvæmr ok margbreytinn. Þat var einn dag at Hofi, er naut váru á stöðli, at þar var griðungr einn með nautunum, mikill ok ógrligr. Annarr griðungr var heima fyrir, mikill ok stórr, er þeir frændr áttu. Helgi var úti staddr, ok sá at griðungarnir gengust at ok stönguðust, ok varð heima-griðungrinn vanhluta fyrir búigriðunginum[1]. En er Helgi sá þat, gengr hann inn ok sœkir mannbrodda stóra, ok bindr þá framan í enni á heima-griðunginum. Síðan taka þeir til at stangast, sem áðr, allt þar til er heima-griðungrinn stangar hinn til dauðs; höfðu mannbroddarnir gengit á hol. Þótti flestum þetta bellibragð[2] vera, er Helgi hafði gört; fèkk hann af þessu þat viðrnefni, at hann var kallaðr Broddhelgi, en þat þótti þá mönnum miklu heillavænligra, at hafa tvau nöfn. Var þat átrúnaðr manna, at þeir menn myndi lengr lifa, sem tvau nöfn hefði. Skjótt var þat auðsèt á Helga, at hann myndi verða höfðingi mikill,

1) *saaledes alle Haandskrifterne.*
2) bellibragð *alle Haandskrifterne, undtagen 144.*

ok engi jafnaðarmaðr. Einn vetr lifði Þorsteinn hvíti, síðan þeir Þorsteinn fagri skildu, ok þótti hann verit hafa hit mesta mikilmenni. Geitir í Krossavík átti Hallkötlu dóttur Þiðranda hins gamla Ketilssonar þryms, sonar Geitis ok Hallkötlu. Með þeim Geiti ok Broddhelga var vinátta mikil í fyrstu, en minnkaðist svá sem á leið, ok verðr fullr fjandskapr, sem segir í Vápnfirðingasögu, ok lýkr hèr sögu Þorsteins hins hvíta.

Þáttr af Þorsteini stangarhögg.

Maðr hèt Þorsteinn, er bjó í Sunnudal, gamall maðr ok sjónlítill; hann hafði verit rauðavíkingr[1] í æsku sinni; hann var eigi dœldarmaðr, þótt hann væri gamall. Son átti hann sèr einn, er Þorsteinn er nefndr; hann var mikill maðr, öflugr ok vel stilltr, ok vann svá fyrir búi föður síns, at eigi mundi þriggja manna annarra verk haldkvæmara. Þorsteinn var heldr fèlítill maðr, en vel margt átti hann vápna; þeir áttu ok stóðhross feðgar, ok var þeim þat helzt til fjár, at þeir seldu undan hestana, því at engir brugðust at reið nè hug.

Þórðr er maðr nefndr, hann var húskarl Bjarna frá Hofi; hann varðveitti reiðhesta Bjarna, því at hann var kallaðr hrossamaðr. Þórðr var újafnaðarmaðr mikill; lèt hann ok marga þess kenna, er hann var ríkismanns húskarl, en eigi var hann sjálfr at meira verðr, ok eigi varð hann at vinsælli. Þeir menn váru enn á vist með Bjarna, er annarr hèt Þórhallr, en annarr Þorvaldr, ok váru uppaustrarmenn miklir um allt, þat er þeir heyrðu í hèraði. Þeir Þorsteinn ok Þórðr mæltu til hestaats ungum hestum, ok er þeir öttu, þá vildi hestr Þórðar verr bítast. Þórðr lýstr nú á skoltinn hesti Þorsteins, er hánum þótti sinn hestr verr hafa, mikit högg, en Þorsteinn sá þat, ok lýstr á móti hest Þórðar heldr meira högg, ok rann nú hestrinn

[1]) víkingr *552, 36, 27; de övrige* randavíkingr.

Þórðar, ok œptu menn þá með kappi. Þá lýstr Þórðr Þorstein með hestastafnum ok kom á brúnina, ok hljóp hón ofan fyrir augat. Þá risti Þorsteinn af skyrtublaði sínu, biųdr upp brúnina, ok lætr sem ekki hafi at orðit, ok biðr, at menn leyni þessu föður hans; ok fèll þetta þar nú niðr. Þeir Þorvaldr ok Þórhallr höfðu þetta fyrir kalsi, ok kölluðu hann Þorstein stangarhögg.

Litlu fyrir jól um vetrinn risu konur snimma til verks í Sunnudal; þá stóð Þorsteinn ok upp ok bar inn hey, ok lagðist síðan niðr í bekk. Nú kemr Þórarinn karl innar, faðir hans, ok spurði, hverr þar lægi. Þorsteinn sagði til sín. „Hví ertu svá snimma á fótum sonr?" sagði Þórarinn karl. Þorsteinn svarar: „Við fá þykkir mèr at meta, þat sem hèr er at vinna," sagði Þorsteinn. „Er þèr eigi illt í höfuðbeinunum, sonr?" kvað Þórarinn karl. „Eigi kenni ek þess," segir Þorsteinn. „Hvat segir þú mèr, sonr, af hestaþinginu því í fyrra sumar; vartu eigi lostinn í svima, frændi, sem hundr?" „Engi þykkir mèr virðing í vera," sagði Þorsteinn, „at kalla þat heldr högg, enn atburð." Þórarinn mælti: „Eigi mundi mik þess vara, at ek mynda ragan son eiga." „Mæl þú nú þat eitt um, faðir," sagði Þorsteinn, „er þèr þykkir eigi of mælt síðar." „Eigi man ek hèr svá mikit um mæla," sagði Þórarinn, „sem mèr er at skapi." Nú reis Þorsteinn upp, ok tók vápn sín, ok gekk síðan heiman, ok fór, unz er hann kom til hrossahúss, þess er Þórðr gætti hesta Bjarna, ok var hann þar fyrir. Þá hittir Þorsteinn Þórð, ok mælti til hans: „Vita vilda ek þat, Þórðr minn, hvárt þat varð af þèr váðaverk, er ek fèkk af þèr högg í fyrra sumar á hestaþingi, eða hefir þat at vilja þínum orðit?"[1] Þórðr svarar: „Ef þú átt tvá hvoptana,

1) *her tilföie 144, 156:* mantu þá vilja yfir, *med en Lacune foran* mantu, *hvor omtrent to Ord kunde staae. 496 har:* eigi mantu þá vilja yfir, *uden nogen Lacune.*

þá bregð þú tungunni sitt sinn í hvorn, ok kalla í öðrum váðaverk, ef þú vilt, en í öðrum kalla þú alvöru; ok eru þar nú bœtrnar, þær er þú mant af mèr fá." „Bústu þá svá við," sagði Þorsteinn, „at vera má, at ek heimta þær eigi optar." Síðan hleypr Þorsteinn at hánum ok höggr hann banahögg; gekk síðan til húss at Hofi, ok hittir konu eina úti, ok mælti við hana: „Seg þú Bjarna, at naut hafi stangat Þórð hestamann hans, ok man hann bíða hans þar, til þess er hann kemr hjá hrossahúsinu." „Far þú heim, maðr," sagði hón, „en ek man segja, þá er mèr sýnist." Nú ferr Þorsteinn heim, en konan ferr til verks síns. Bjarni reis upp um morgininn, ok er hann var undir borð kominn, þá spurði Bjarni, hvar Þórðr væri, ok svöruðu menn, hann myndi til hrossa farinn." „Heim hugða ek hann þó mundu kominn," kvað Bjarni, „ef hann væri heill." Þá tók kona til orða, sú er Þorsteinn hafði hitta: „Satt er þat, er oss er opt sagt konum, at þar er lítið til vits at taka, er vèr erum konur. Hèr kom Þorsteinn stangarhögg í morgin; kvað naut hafa stangat Þórð, svá at hann myndi eigi sjálfbjargi vera, en ek nennta eigi þá at vekja þik, ok þá hvarf mèr ór hug síðan." Bjarni stè þá undan borði, gekk til hrossahússins ok fann þar Þórð veginn, ok var hann síðan jarðaðr. Bjarni býr nú mál til, ok görir Þorstein sekan um vígit; en Þorsteinn sat heima í Sunnudal ok vann fyrir föður sínum, ok lèt Bjarni þó kyrrt vera.

Um haustit sátu menn við sviðuelda at Hofi, en Bjarni lá úti á eldahússveggnum, ok hlýddi þaðan til tals manna. Nú taka þeir brœðr til orða, Þórhallr ok Þorvaldr: „Eigi

562 *har:* eigi mantu þess vilja dylja, *og 36:* mantu þa vilja þat bæta, *ligeledes uden nogen Lacune. De to först anförte Haandskrifters Lacune synes at tyde paa, at der har været et ulæseligt Sted i den oprindelige Membran; hvorimod de övrige Haandskrifter, som ellers ikke udelade dette Sted, synes kun at frembyde nyere Tilsætninger.*

varði oss þess, þegar vèr tókum vist með Vígabjarna, at vèr myndim svíða hèr dilkahöfuð, en Þorsteinn skógarmaðr hans skyldi svíða geldingahöfuð; væri eigi verr at hafa meir vægt frændum sínum í Böðvarsdal, ok sæti nú eigi skógarmaðrinn jafnhátt hánum í Sunnudal, en ‚flestir verða forlagðir, ef fyrir sárunum verða', ok eigi vitu vèr, nær hann vill þenna flekk má af virðingu sinni." Maðr èinn svaraði: „Slíkt er verr mælt, enn þagat, ok líkligt, at ykkr hafi tröll togat tungu ór höfði, ok ætlum vèr, at hann nenni eigi at taka björg frá föður hans sjónlausum ok annarri úmegð þeirri, sem í Sunnudal er, en kynligt þykkir mèr, ef þit svíðit opt lambahöfuðin hèr, eða hrósit því, hvat í Böðvarsdal var títt." Nú fara menn til borða, ok síðan til svefns, ok fann ekki á Bjarna, hvat talat hafði verit. Um morgininn vakti Bjarni þá Þórhall ok Þorvald, ok bað þá ríða í Sunnudal, ok fœra sèr höfuð Þorsteins við bolinn skilit at dagmálum, „ok þykkja mèr þit líkligastir til at fœra flekk af virðingu minni, ef ek hefi eigi þrek til sjálfr." Nú þykkjast þeir víst of mælt hafa, ok fara þeir nú þó, unz þeir koma til Sunnudals. Þorsteinn stóð í durum ok hvatti sax; ok er þeir komu þar, þá spurði hann, hvert þeir ætluðu; en þeir sögðust hrossa leita skyldu, en Þorsteinn kvað þeirra myndi skammt at leita, „er hèr eru við garð." „Eigi er víst," segja þeir, „at vit finnim hrossin, ef þú vísar oss eigi görr til." Þorsteinn gengr þá út; ok er þeir koma í garðinn ofan, þá fœrir Þorvaldr upp öxina, ok hleypr at hánum. Þorsteinn stakk við hánum hendi sinni, svá at hann fèll fyrir. Þorsteinn lagði saxinu í gegnum hann. Þá vildi Þórhallr veita hánum tilræði, ok hafði hann slíka för, sem Þorvaldr. Þá bindr Þorsteinn á bak báða þá, ok lætr upp taumana á háls hestùnum, ok vísar á leið öllu saman, ok ganga hestarnir nú heim til Hofs. Húskarlar

váru úti at Hofi, ok gengu inn ok sögðu Bjarna, at þeir Þorvaldr váru heim komnir, ok sögðu þá eigi erendislaust farit hafa. Gengr nú Bjarni út, ok sèr þegar, hvernig um er búit, ok hefir eigi orð um fleiri; lætr nú jarða þá, ok er nú kyrrt allt, unz jól líða. Þá tekr Rannveig til orða einn aptan, er þau komu í sæng sína Bjarni ok hón: „Hvat ætlar þú at nú sè tíðast talat í hèraðinu?" kvað hón. „Eigi veit ek," segir Bjarni; „margir þykkja mèr úmerkir í sínum orðum," segir hann. „Þat er nú tíðast rœtt, at menn þykkjast eigi vita, hvat Þorsteinn stangarhögg man þess göra, er þèr man þurfa þykkja at hefna; hefir hann nú vegit húskarla þína þrjá, ok þykkir þingmönnum þínum eigi vænt til hal̓ds, þar sem þú ert, ef þessa er úhefnt, ok eru þèr mjök mislagðar hendr í knè." Bjarni svarar: „Nú kemr hèr at því, sem mælt er, at ‚engi lætr sèr annars víti at varnaði verða', en hlýða man ek þèr, hvat er þú mælir; hefir Þorsteinn ok fá saklausa drepit." Hætta þau þessu tali, ok sofa af nóttina, Um morgininn vaknar Rannveig, er Bjarni tók ofan skjöld sinn, ok spurði hón, hvert hann skyldi. Hann svarar: „Nú skal skipt virðingu með okkr Þorsteini í Sunnudal," segir hann. „Hversu fjölmennr skaltu fara?" segir hón. „Eigi man ek draga fjölmenni at Þorsteini," segir hann, „ok man ek einn fara." „Görðu eigi þat," segir hón, „at hætta þèr einn undir vápn heljarmannsins." Bjarni mælti: „Man þèr nú eigi verða þeirra kvenna dœmi, er þat gráta á annarri stundu, er eggja á annarri; ek þoli opt lengi frýjuorð, bæði af þèr ok öðrum, en þá stoðar ok eigi at letja mik, þá er ek vil fara." Bjarni ferr nú í Sunnudal, ok stendr Þorsteinn í durum, ok köstuðust þeir á nökkurum orðum. Bjarni mælti: „Þú skalt til einvígis ganga við mik í dag, Þorsteinn, á hól þenna, er hèr er í túni." „Allt er mèr til þess vant," segir Þorsteinn, „at berjast við

þik; en ek skal þegar utan, er skip ganga, því at ek kenni drengskap þinn, at þú mant fá föður mínum forverk, ef ek ferr frá." „Eigi stoðar nú undan at mælast," segir Bjarni. „Leyfa mantu mèr þá, at ek finna föður minn áðr," segir Þorsteinn. „At vísu," segir Bjarni. Þorsteinn gekk inn, ok sagði föður sínum, at Bjarni var þar kominn, ok bauð hánum til einvígis. Þórarinn karl svaraði: „Ván má hverr maðr þess vita, ef hann á við sèr. ríkara mann, ok siti sambèraðs hánum, ok hafi þó gört hánum nökkura úsœmd, at hann man eigi mörgum skyrtunum slíta, ok kann ek því eigi at sýta þik, at mèr þykkir þú mikit hafa tilgört; tak nú vápn þín, ok ver þik sem sköruligast, því at þar mundi verit hafa minnar æfi, at eigi munda ek bograt hafa fyrir slíkum, sem Bjarni er; er Bjarni þó hinn mesti kappi, þykkir mèr ok betra at missa þín, enn eiga ragan son." Nú gengr Þorsteinn út, ok fara þeir síðan út á hólinn, ok taka til at berjast með harðfengi, ok hjuggust mjök hlífar fyrir hvárumtveggja; ok er þeir höfðu mjök lengi barist, mælti Bjarni til Þorsteins: „Þyrstir mik nú, því at ek em úvanari erfiðinu, enn þú." „Gakk þá til lœkjarins," sagði Þorsteinn, „ok drekk." Bjarni görði svá, ok lagði niðr sverðit hjá sèr. Þorsteinn tók þat upp, leit á ok mælti: „Eigi mundir þú þetta sverð hafa í Böðvarsdal." Bjarni svaraði engu. Ganga þeir enn upp á hólinn, ok berjast um stundar sakir, ok þykkir Bjarna maðrinn vígkœnn ok fastari fyrir vera, enn hann hugði. „Margt hendir mik nú í dag," segir Bjarni, „lausir eru nú skúþvengir mínir." „Bind þú þá," kvað Þorsteinn. Nú lýtr Bjarni niðr, en Þorsteinn gekk inn, ok hefir út skjöldu tvá ok sverð eitt; gengr nú á hólinn til Bjarna, ok mælti við hann: „Hèr er skjöldr ok sverð, er faðir minn sendir þèr, ok man þetta eigi sljófgast meir í höggunum, enn þat sem þú hefir áðr; nenni ek ok eigi at

standa hlífarlauss lengr undir höggum þínum, en gjarna vilda ek nú hætta þessum leik, því at ek em hræddr, at meira man mega gæfa þín, enn úgipta mín, ok er hverr frekr til fjörsins, ef hann má nökkuru um ráða." „Eigi man nú stoða at beiðast undan," segir Bjarni, „berjast skal enn." „Eigi man ek fyrr höggva," segir Þorsteinn. Þá höggr Bjarni allan skjöldinn af Þorsteini; en þá hjó Þorsteinn skjöldinn af Bjarna. „Stórt er nú höggvit," kvað Bjarni. Þorsteinn svaraði: „Eigi hjóttu smærra högg." Bjarni mælti: „Betr bítr þèr nú sama vápnit, er þú hefir áðr í dag haft." Þorsteinn mælti: „Spara munda ek við mik úhapp, ef at ek mætta svá göra, ok berjumst ek hræddr við þik; vilda ek enn allt á þínu valdi vera láta." Þá átti Bjarni enn at höggva, ok váru nú báðir orðnir hlífarlausir. Bjarni mælti þá: „Þat man illt kaup at taka glœp við miklu happi; ætla ek mèr fullgoldit fyrir þrjá húskarla mína þik einn, ef þú vilt mèr trúr vera." Þorsteinn svarar: „Orðit hafa mèr svá fœri í dag á þèr, at ek mætta svíkja þik, ef úgæfa mín gengi ríkara, enn lukka þín, ok man ek eigi svíkja þik," sagði Þorsteinn. „Sè ek, at þú ert afbragðsmaðr," segir Bjarni; „lofa mantu mèr at ek ganga inn til föður þíns," segir hann, „ok segja hánum slíkt sem ek vil." „Gakk sem þú vilt fyrir mínum sökum," kvað Þorsteinn, „ok far þó varliga." Þá gekk Bjarni inn at lokhvílu þeirri, er Þórarinn karl lá í. Þórarinn spurði, hverr þar fœri, en Bjarni sagði til sín. „Hvat segir þú tíðenda, Bjarni minn?" kvað Þórarinn. „Víg Þorsteins sonar þíns," kvað Bjarni. „Varðist hann nökkut?" kvað Þórarinn. „Engan mann ætla ek snarpara verit hafa í vápnaskiptum, enn Þorstein son þinn." „Ekki er kynligt at því," kvað karl, „at þungt veitti við þik í Böðvarsdal, er þú bart nú af syni mínum." Þá mælti Bjarni: „Ek vil bjóða þèr til Hofs, ok

skaltu sitja þar í öðru öndvegi meðan þú lifir, ok man ek vera þèr í sonar stað." „Svá er mèr farit," kvað karl, „sem þeim, er ekki eigu undir sèr, ok verðr opt heitum heimskr maðr feginn, en svá eru heit yðar höfðingja, þá er þèr vilit fróa manninn eptir slíka atburði, at þat er mánaðarró, en þá eru vèr virðir eptir þat, sem aðrir framfœrslumenn, ok firnast við þat seint várir harmar; en sá maðr, er handsöl tekr af slíkum manni, sem þú ert, má þó vel una sínum hlut, hvat sem at dœma er; man ek ok þessi handsöl taka af þèr, ok gakk þú nú hingat til mín í rekkjugólfit, ok verðr þú nær at ganga, því at karl skelfr nú allr á fótum fyrir elli sakir ok vanheilsu, en eigi trútt, at mèr hafi eigi í skap runnit sonar dauðinn." Bjarni gekk nú í rekkjugólfit, ok tók í hönd Þórarni karli. Hann fann þá, at hann þuklaði á saxi, ok vildi þá leggja at Bjarna; hann kippti hendinni ok mælti: „Allra karla armastr," sagði Bjarni; „nú man at makligleik fara með okkr; Þorsteinn sonr þinn lifir, ok skal hann fara heim með mèr til Hofs, en þèr skal fá þræla til forverks, ok skal þèr þó einskis vant, meðan þú lifir." Þorsteinn fór nú heim með Bjarna til Hofs, ok fylgdi hánum allt til dauðadags, ok þótti nær einskis manns maki vera at drengskap ok hreysti. Bjarni hèlt virðingu sinni, ok var hann því vinsælli ok betr stilltr, sem hann varð ellri, ok var allra manna þrautbeztr, ok görðist trúmaðr mikill hinn síðasta hluta æfi sinnar. Bjarni fór utan ok gekk suðr, ok andaðist í þeirri ferð; hann hvílir í borg þeirri, er Valerí heitir, ok er þat mikil borg, skammt hingat frá Rómaborg. Bjarni varð kynsæll maðr. Hans sonr var Skeggbroddi, er víða kemr við sögur, ok var hinn mesti afbragðsmaðr um sína daga. Dóttir Bjarna hèt Halla ok Guðríðr, er Kolbeinn lögsögumaðr átti. Yngvildr var ok dóttir Bjarna, er Þorsteinn Síðuhallsson átti, ok var þeirra

sonr Magnús, faðir Einars, föður Magnús byskups. Ámundi var ok sonr Þorsteins ok Yngvildar; hann átti Sigríði, dóttur Þorgríms blinda. Hallfríðr var ok dóttir Ámunda, [móðir Ámunda[1], föður Guðmundar, föður Magnús góða ok Þóru, er Þorvaldr Gissurarson átti, ok annarar Þóru, móður Orms svínfellings. Guðrún' var ok Ámunda dóttir, móðir Þórdísar, móður Helgu, móður Guðnýjar Eyvindsdóttur, móður þeirra Sturlusona, Þórðar ok Sighvats ok Snorra. Rannveig var ok Ámundadóttir, móðir Steins, föður Guðrúnar, móður Arnfríðar, er digri Helgi átti. Þórkatla var ok Ámundadóttir, móðir Arnbjargar, móður Finns prests ok Þorgeirs ok Þuríðar, ok hafa margir höfðingjar frá þeim komit; ok lýkr þar at segja frá Þorsteini stangarhögg.

1) *tilföiet.*

Brandkrossa þáttr.

Þar hefjum vèr upp Helganna sögu, er Ketill þrymr er, því at vèr vitum hann kynsælastan verit hafa þeirra manna, er í þessarri sögu er frá sagt; eru frá hánum komnir Síðumenn ok svá Krossvíkingar, svá ok þeir Droplaugarsynir. Þat viljum vèr ok segja, hversu Helgi Ásbjarnarson er kominn af Landnámsmönnum, er göfgastr maðr er í þessarri sögu at vitra manna virðingu.

Maðr hèt Hrafnkell, hann var Hrafnsson; hann kom út til Íslands síð landnámatíðar. ok var í Skriðudal; hann sofnaði þar ok dreymdi, at maðr kom at hánum, ok bað hann á braut verða, ok upp standa sem skjótast, með allt sitt. Hrafnkell, vaknaði ok fór þegar í braut á sömu stundu, en því næst hljóp ofan fjallit allt, ok varð þar undir göltr ok graðungr, er Hrafnkell hafði átt; þat eitt hafði eptir orðit. En hann fór í Hrafnkelsdal, ok byggði allan dalinn sínum mönnum, nær tuttugu bœi, en hann bjó sjálfr á Steinrauðarstöðum. Hann görðist brátt höfðingi mikill, ríkr ok fjölmennr. Synir Hrafnkels váru þeir Ásbjörn ok Þórir. En er Hrafnkell andaðist, tóku synir hans arf eptir hann at jafnaði; hlaut Þórir bústað þann, er faðir hans hafði átt, en Ásbjörn byggði þann bœ, er kallaðr var at Lokhellum, en nú heitir at Hrafnkelsstöðum, ok sat hann þann bœ vel. Ásbjörn átti þá konu, er Hallbera hèt; hón var dóttir Hrollaugs, sonar Rögnvalds jarls af Mœri. Þau áttu

son, þann er Helgi var kallaðr. Helgi fœddist upp; fálátr var hann ok vel orðstilltr; lagðist mönnum rómr á, hversu hann görðist. Ásbjörn varð eigi gammall. Þá er hann andaðist, tók Helgi arf eptir hann, ok bjó nökkura vetr á Lokhellum. Eptir þat brá Helgi búi sínu, ok seldi Hrafnkeli Þórissyni, brœðrung sínum, en hann fór utan, ok var marga vetr í hernaði, bæði í Orkneyjum ok Noręgi með frændum sínum. Helgi var ok nökkur sumur í víkingu, ok var hinn hraustasti maðr, en engi afreksmaðr at afli ok vígfimi. Eptir þat fór Helgi til Íslands, ok var bæði gott orðit til fjár ok virðingar. Spakbessi bauð Helga með sèr at vera, ok fór hann með hánum heim á Bessastaði. Á þeim sömu misserum kvángaðist Helgi, ok fèkk Oddlaugar, systur Bessa, ok tókust þar brátt góðar samfarir ok miklar ástir. Þá var Helgi staðfestulauss, ok var engi þá fúss at rísa upp af sínu landi fyrir Helga.

Maðr hèt Oddr[1], ok var kallaðr sindri; hann var auðigr at fè ok údœll við at eiga. Hann hafði valit sèr bústað við Lagarfljót, öðrum megin enn Bessastaðir eru, ok búit þann bœ vel. Oddr átti konu ok son, þann er Ósvífr hèt; var þat kallat, at hann fylgdi því nafni í skaplyndi. Hann var farmaðr ok barst á mikit, leikmaðr mikill, háðsamr ok hœlinn. Þat var einhverju sinni, at þeir rœddust við mágar, Bessi ok Helgi; spyrr Helgi, hvar hann sæi hánum bústað, eða hvert ráð hann legði á með hánum. Bessi gaf ok gott ráð, þat sem þeir efndu síðar. Þegar er ís lagði á vatnið, þá gekk Helgi á Oddsstaði[2], ok görði sèr kátt við Ósvífr; síðan tókust leikar upp milli Oddsstaða ok Bessastaða. Maðr er nefndr Útryggr, er vistarmaðr var á Oddsstöðum; hann tók at sœkja mjök Ósvífr at leikum, ok

1) *27 skriver overalt* Oddl.
2) *27 overalt* Oddastaði; *164 har to Steder* Oddastaði.

hœldist eptir, ok sagði hann meir vera hœlinn, enn harðleikinn; en Oddr vá síðan Útrygg. Helgi Ásbjarnarson tók við vígsmálinu. Þá leituðu menn um sættir, en engi var kostr annarr, enn Bessi görði einn um, ok varð sú sætt þeirra, at Bessi görði litla fjársekt, en görði Odd burt af bústað sínum ok ór hèraði. Oddi líkaði stórilla málalok, en þó urðu þau at vera, af því margir váru hánum unnandi úfararinnar. Helgi Ásbjarnarson leysti Oddsstaði aptur til sín, ok þó við mikinn úþokka Odds, en þó varð svá at vera, at Oddr varð í braut at fara, ok er ekki síðar frá hánum sagt í þessarri sögu, en þó hefir hann mikilmenni kallaðr verit. Helgi reisti bú á Oddsstöðum, ok ætlaði allt til á einum degi, ok þangat at fœra bú sitt hinn fyrsta fardag. En er Oddr bjó sína ferð í braut, þá lèt hann höggva graðung ok sjóða, en hinn fyrsta fardag, þá er Oddr var á braut búinn, lætr hann borð setja með endilöngum sætum, ok var þetta allt graðungsslátr á borð borit. Gekk þá Oddr þar at svá talandi: „Hèr er nú vandliga borð búit, ok svá sem hinum kærstum vinum mínum; þessa veizlu gef ek alla Frey, at hann láti eigi þann með minna harmi braut fara af Oddsstöðum, er í minn stað kemr, enn ek ferr nú." Eptir þat fór Oddr í braut með allt sitt.

Þessa rœðu segja sumir menn til um ætt Droplaugarsona, þeirrar er úkunnari er; en þótt sumum mönnum þykki hón efanlig, þá er þó gaman at heyra hana.

Maðr hèt Grímr, er bjó í Vápnafirði, í Vík hinni innri; hann var ungr maðr ok úkvángaðr ok vel auðigr at fè. Hann ól upp uxa þann, er brandkrossóttr var á lit, ok ágæta naut at vexti; hánum þótti hann betri, enn allt þat, er hann átti í kvikfè. Hann gekk í túnum á sumrum, ok drakk mjólk bæði vetr ok sumar. Þat bar við um sumarit, þá er uxinn var tíu vetra gamall, en taðan stóð úti um-

hverfis húsin í stórsæti, at uxinn hljóp út ok inn, ok kastaði sátunum ór stað; þá vildu menn taka hann ok gátu eigi, ok görði hann þá engan mun, ok þó var kominn fjöldi manna til, en hann hljóp á leið fram, ok allt um síðir í hina ytri Krossavík, ok þar á sjá út, ok synti allt út í haf, meðan menn máttu sjá. Grímr undi nú stórilla við skaða sinn, er hann hafði misst uxann. Hann átti bróður í Öxarfirði, þann er Þorsteinn hèt; hann var góðr bóndi, vitr maðr ok vinsæll, unnust þeir ok mikit brœðrnir. Nú váru Þorsteini orð send, at hann kæmi til fundar við bróður sinn, Grím, í Vík; ok er þeir fundust brœðr, taldi Þorsteinn um fyrir hánum, at hann kynni eigi svá illa skaða sínum þessum; segir enn margt í bœtr berast mundu, er fè var nóg, en eigi örvænt, at hann œli upp annan uxa eigi verra, enn þenna, en segir vera virðing mikla, at víkr þær báðar myndi síðan vera kenndar við uxa hans. Grímr var náliga sem við annat eyra gengi út, þat er Þorsteinn mælti. Þorsteinn var þar allan vetrinn til hugganar við bróður sinn, en þó görði Grím mjök úárligán; svaf hann lítið ok neytti lítt matar; ok er á leið misserit, leitaði hann eptir, ef Grími væri nökkut um utanferð; kvað við þat opt stríð manna stemmast, ok dofna hugann af þeim áhyggjum, er fyrir standa gleði manna ok gamni. Grímr kvazt fara vilja, ef Þorsteinn fœri með hánum, en hann kvazt þat gjarna göra vilja, ef Grímr væri fyrir þat nökkurs vildari, enn áðr. Þeir settu menn fyrir bú sín til varðveizlu, en þeir rèðust utan brœðr báðir í Unaósi, ok höfðu eigi mikit fè. Var þá vandi at hafa vararfeldi at varningi, ok svá höfðu þeir. Þeir urðu vel reiðfara, ok kom skip þat í Þrándheim, er þeir váru á brœðr. Þeir gerðu sèr tjald á landi, ok drifu allir menn síðan frá skipi, hverr til sinna heimkynna, en þeir brœðr sátu eptir tveir einir í tjaldi

sínu. Snimma einn morgin kom maðr til tjalds þeirra brœðra; sá maðr var mikill ok sterkligr. Þeir spurðu þann mann at nafni; hann sagðist Kárhöfði heita. Þá spurðu þeir hann, hvert hann skyldi fara, eða hvaðan hann væri; en hann kvazt heima eiga hjá bónda þeim, er Geitir hèt, ok sagðist hafa skyldu til handa hánum tuttugu ok fjóra vararfeldi, en kvað Geiti vellauðigan ok hinn bezta í skuldum. Þeir seldu hánum sem hann vildi feldi, ok mæltu mjöl fyrir; hann kastaði á öxl sjer feldunum, ok gekk braut síðan. Eptir þat kom sá maðr til þeirra, er Þórir hèt, innan ór Þrándheimi, ok bauð þeim til vistar; hann var góðr bóndi. Þeir þágu þat, ok fóru til Þóris; var þeim þar vel veitt vistin. Þeir spurðu Þóri bónda jafnan at Geiti, en hann lèzt engin deili á hánum vita. Þeir höfðu eigi lengi á vist verit, áðr enn þeir fýstust at fara heiman, ok vildu leita Geitis; Þórir latti þess, en þat kom fyrir ekki. Þeir fóru upp eptir dölum, ok spurðu jafnan at Geiti, en engi kunni þeim neitt af hánum at segja. Þá komu þeir um síðir til karls í afdal nökkurn; spurðu hann at Geiti, en hann kvazt eigi kenna hann. Þá spurði Þorsteinn, ef hann vissi nökkur örnefni þau, er kennd væri við Geiti. Hann kvað heita Geitishamra, ok segir þeim til þeirra. Fara þeir síðan þangat eptir um daginn; þeir koma þar at hellisdurum, þar brann eldr í hellinum; við eldinn sat maðr, kenndu þeir þar Kárhöfða, kumpán sinn. Hann spratt upp þegar, ok fagnaði þeim vel; þeir settust niðr við eldinn ok lituðust um; þeir þóttust sjá þar Brandkrossa, uxa Gríms, heilan standa öðrum megin út undir berginu. Kárhöfði tók við klæðum þeirra, ok varðveitti, ok er hann kom aptr, þá bauð hann þeim í stofu at fara, ok er þeir komu þar, þá sátu menn á báða bekki, ok kenndu þeir á þeim feldi sína. Maðr sat í öndvegi í rauðum feldi, mikill ok tiguligr; sá

maðr kvaddi þá fyrri, ok bauð þeim þar at vera svá lengi sem þeir vildi, ok setti þá hit næsta sèr, ok var þar gott vistafang ok góðr drykkr. Konur tvær váru innar frá Geiti, ok báðar fríðar, ok sat sú hánum nær, er ellri var, ok var kona hans, en dóttir hans hin yngri. Þar váru þeir skamma stund, áðr Grímr úgladdist. Þat fann Geitir brátt ok mælti við Grím um einn dag: „Ek hefir sakir gört við þik, Grímr," segir hann, „ek senda Kárhöfða þræl minn eptir uxa þínum, Brandkrossa, er bezt naut var á öllu Íslandi, en þar er þú þóttist sjá hann uxa þinn hinn fyrsta aptan, þá var þat belgr hans, fullr af mjölvi, ok ætla ek þèr þat í uxaverðit; mèr hefir ok sýnzt, sem þú hafir augum litið til Droplaugar, dóttur minnar, en ek man gipta hana þèr, ef þú vilt hana flytja til Íslands með þèr, með miklum fjárhlut, er henni skal heiman fylgja; hón er velborin í móðurætt, ok þó eigi smáborin í föðurætt; var móðir mín vel mönnuð, en föður átta ek heldr stórfengan." Grímr tók þessu máli vel, ok váru síðan görvar samfarir þeirra Gríms ok Droplaugar, var þar hin sköruligsta veizla, ok hvíldu þau í einni hvílu þrjú, allan vetrinn, Grímr, Droplaug ok Þorsteinn, í einum afhelli, ok tókust með þeim góðar ástir, Grími ok Droplaugu; undi hann þá vel sínu ráði. En er váraði, þá spurði Geitir Grím, hvat hann vildi ráða sinna, en hann kvazt til Íslands vilja sem lífit at lifa. Geitir bað þá brœðr kaupa sèr skip ok búa, en hann kvað þau Grím eigi skyldu fè skorta, ok segir Kárhöfða allt mundu til skips fœra, þat er þau áttu þar í fjárhlutum ok varningi.

Þeir brœðr görðu eptir því, sem Geitir lagði ráð til, ok bjuggust til brautferðar; mæltust þeir mágar vel fyrir; at skilnaði bað Geitir Grím at hafa ráð fyrir þeim hjónum báðum, ok segir þá vel hlýða mundu. En er þeir brœðr váru mjök búnir til skips ok hafs, þá kom Kárhöfði ofan

af landi, ok hafði belg Brandkrossa fullan af mjölvi á baki sèr ok gekk á skip út; ok lagði þar niðr hógliga, sem þeir vildu at væri; annat sinn gekk hann ofan með feldaverð þeirra, í þriðja sinn fór hann ofan með kistur tvær, ok var í annarri klæði ok gripir Droplaugar, en í annarri gull ok silfr ok gersimar, ok var þetta heimanfylgja Droplaugar. Þau lètu í haf síðan, ok urðu vel reiðfara, ok lentu í Krossavík hinni innri, ok var þar fœrðr belgr Brandkrossa af skipi, ok er við hann hvártveggja víkin kennd. Þeir brœðr seldu nú síðan skipit, ok fór hverr heim til síns bús. Þorsteinn kvángaðist, ok þótti hinn nýtasti bóndi, ok jók sína ætt í Öxarfirði, en Grímr bjó í Krossavík, ok undi vel sínu ráði, meðan þau Droplaug lifðu bæði, ok þótti vera hinn röskvasti maðr, en Droplaug var væn kona ok stórmannlig, umsýslumikil ok drenglunduð ok úmálig; hón var stórlát ok staðlynd, ef í móti henni var gört, fálát ok fengsöm ok staðföst vinum sínum, en mjök harðúðig úvinum sínum; hón varð eigi mjök gömul kona, ok varð sóttdauð. Þótti Grími mikit at missa hennar, fèkk hann mikinn harm eptir hana, ok undi sèr lítt. Þau áttu dóttur eptir, er Mardöll hèt; hón var væn mær ok virðulig ok mjök lík móður sinni, umsýslusöm, vinsæl ok vingóð, þegar hón hafði aldr til þess; hón var fyrst fyrir búi föður síns eptir móður sína dauða. Þótti því öllu vel ráðit, er hón rèð; síðan var hón gipt austr í hèraðsdal til Gilsár, ok var hón móðir Gríms Mardallarsonar, föður Droplaugar, móður þeirra Gríms ok Helga Droplaugarsona.

VAPNFIRDINGERNES SAGA,

oversat af

G. Thordarson.

Der boede en Mand paa Gaarden Hof i Vapnafjord, ved Navn Helge; han var en Sön af Thorgils, en Sön af Thorsteen, en Sön af Ölve, en Sön af Asvald, en Sön af Öxnathore. Ölve var Lehnsmand i Norge, i Hakon Jarl Grjotgardsöns Dage. Thorsteen hin hvite (hvide) var den förste af denne Slægtlinie, som kom til Island; han boede paa Toptavelle, som ligger nærmere Kysten end Eiriksstader, men Steenbjörn, en Sön af Ref hin raude (röde), boede paa Hof. Da det gik tilbage for Steinbjörn formedelst hans Gavmildhed, kjöbte Thorsteen Gaarden Hof, og boede der i tredsindstyve Aar. Han ægtede Ingibjörg, en Datter af Hrodger hin hvite. Thorgils, en Sön af Thorsteen, var Fader til Broddhelge; han overtog Gaardens Bestyrelse af Thorsteen. Thorkel og Hjedin dræbte Thorgils, Broddhelges Fader; men Thorsteen hin hvite paatog sig da anden Gang Gaardens Bestyrelse og opdrog sin Sönnesön Broddhelge. Helge var stor af Væxt, stærk og tapper, smuk af Udseende og anseelig. I sin Barndom var han temmelig taus, og allerede i den yngre Alder anmassende og trodsig, men sindrig og opfindsom. En Dag, da Qvæget var samlet paa Malkepladsen paa Hof, fortælles der, at en Tyr, som tilhörte Thorgils og Broddhelge, ogsaa var iblandt det, men en anden Tyr kom ogsaa hen til Malkepladsen, og de begyndte at stanges. Ynglingen Helge stod udenfor og lagde Mærke til, at deres Tyr kunde ikke staae sig og trak

sig tilbage. Han tog da en Iissko og bandt den fast til Tyrens Pande, og siden blev Fordelen paa dens Side. Af denne Begivenhed blev han kaldt Broddhelge; han udmærkede sig fremfor alle sine Jævnaldrende i dette Bygdelav.

En Mand, ved Navn Svart, kom hertil fra Udlandet og bosatte sig i Vapnafjord. Nærmest ham boede der en fattig Mand, som hed Skide. Svart var stor af Væxt og meget stærk; han besad en stor Vaabenfærdighed og var et uroligt Hoved. Svart og Skide bleve uenige om Græsgangene, hvilket endte saaledes, at Svart dræbte Skide. Broddhelge lagde Sag an for Drabet, og fik ham erklæret fredlös; dengang var Broddhelge tolv Aar gammel. Siden efter opholdt Svart sig paa en öde Fjeldstrækning, som vi kalde Smjörvatnshede, kort fra Sunnudal, og stjal Faar fra dem paa Hof og gik endogsaa videre deri, end han havde nödig. Faarehyrden paa Hof kom hjem en Aften og gik til det Aflukke, hvor Oldingen Thorsteens Seng stod; han var ganske blind. Thorsteen sagde: „hvorledes er det gaaet dig i Dag, Kammerat?" „Yderst slet," svarede den anden; „nu er borte din bedste Bede og tre andre," vedblev Faarehyrden. „De ere formodentlig komne hen til de andres Faar," sagde Thorsteen, „og vende nok tilbage." „Nei, langtfra," sagde Faarehyrden, „de ville aldrig vende tilbage." „Tal til mig om slige Ting saa meget du lyster," sagde Thorsteen, „men tal ikke til Broddhelge herom." Broddhelge spurgte Faarehyrden, hvorledes det havde gaaet ham den Dag. Han gjentog Ord til andet det som han havde sagt til Thorsteen. Broddhelge lod som han ikke hörte det, og gik i sin Seng om Aftenen. Da de andre vare faldne i Sövn, stod han op og tog sit Skjold og gik ud. Det fortælles, at han tog en flad Steen, tynd og stor, og fastgjorde den paa sit Bryst. Han havde i Haanden en stor Öxe med et langt Skaft. Han tog Veien hen til Faarehusene;

derfra fulgte han nogle Fodspor, thi Snee laae paa Jorden, indtil han kom op paa Smjörvatnshede ovenfor Sunnudal. Svart gik ud og bemærkede, at en Mand, af et mandigt Udseende, var kommen i Nærheden af ham. Han spurgte, hvem der var. Broddhelge nævnede sit Navn. „Du vil nok ikke forgjeves træffe mig," sagde Svart, og i det samme styrtede han ind paa ham og huggede efter ham med et stort Spyd. Broddhelge afbödede Hugget med sit Skjold; men det ramte Skjoldets udvendige Kant og derpaa hiin flade Steen, af hvilken der klövedes et Stykke med en saadan Voldsomhed, at Svart faldt forover; da huggede Broddhelge Benet af ham. Da sagde Svart: „nu var Lykken dig gunstigere, og du bliver nu min Banemand; men saa stor Ulykke vil herefter forfölge din Familie, at det vil blive berömt saa længe Landet bliver bebygget." Dernæst gav Broddhelge ham Banehugget. Oldingen Thorsteen vaagnede hjemme paa Hof og stod op; han gik hen til Broddhelges Seng og bemærkede, at den var bleven kold. Dernæst vækkede han op sine Tjenestekarle og böd dem at söge efter Broddhelge. De gik da ud og fulgte Broddhelges Fodspor hele Veien, og traf ham der hvor Svart laae dræbt. Derefter tildækkede de hans Legeme og flyttede bort med sig alt det, som der fandtes af nogen Værdi. Broddhelge blev overalt berömt af denne Bedrift, som han udförte i en saa ung Alder.

Paa den Tid, da Thorsteen boede paa Hof, og Broddhelge var hos ham som Yngling, boede der paa Gaarden Krossavik en Mand, ved Navn Lyting, en Sön af Asbjörn, en Sön af Olaf, langhals kaldet. Han var en klog Mand og temmelig rig; han ægtede en Qvinde, ved Navn Thordis, en Datter af Herlubjarne Arnfinssön. De havde to Sönner, af hvilke den ene hed Geite og den anden Blæng, som begge spille en Rolle i denne Fortælling. Lyting havde

ogsaa to Döttre, Halla og Rannveg, af hvilke den sidste var gift med en Mand, ved Navn Olaf, paa Klifshage i Öxarfjord. Geite og Broddhelge vare næsten jævnaldrende, og imellem dem fandt et fortroligt Venskab Sted. Broddhelge ægtede Halla Lytingsdatter, en Söster til Geite og Blæng. De havde en Datter, ved Navn Thordis todda, som Helge Asbjörnssön fik til Ægte. Broddhelge havde desuden to Sönner, af hvilke den yngre hed Bjarne og den ældre Lyting. Bjarne blev opdragen i Krossavik hos Geite. — Blæng var meget stærk, men haltede noget. Geite fik til Ægte Hallkatla Thidrandedatter, der [som Faster] var i Slægtskab med Droplögarsönnerne. Saa fortroligt Forhold fandt Sted imellem Broddhelge og Geite, at den ene aldrig tog Deel i nogen Leg, uden at den anden tillige var tilstede, og ingen af dem besluttede noget uden den andens Vidende, og som oftest kom de sammen hver Dag; man beundrede hvor inderligt deres Venskab var. Paa den Tid boede paa Gaarden Sunnudal en Mand, ved Navn Thormod, stikublig kaldet, en Sön af Steenbjörn, med Tilnavnet kort; han var Broder til Ref paa Refstader og Egil paa Egilstader. Egil havde tre Sönner, Thorarin, Hallbjörn og Thröst, og en Datter, ved Navn Hallfrid, som Thorkel Geitessön fik til Ægte. Thormod havde to Sönner, Thorsteen og Eyvind. Ref havde ligeledes to Sönner, Steen og Hreidar. De vare alle Geites Tingmænd; han var en meget klog Mand. Mellem Broddhelge og Halla herskede en god Forstaaelse. Lyting blev opdragen i Öxarfjord hos Thorgils skinne. Broddhelge besad en stor Formue.

Det fortælles, at en Sommer kom et Skib fra Udlandet til Vapnafjord. Dette Skib förte en Mand, ved Navn Thorlev, hin christne kaldet. Han eiede en Gaard, Krossavik, i Reydarfjord, og var en Stivsön af Asbjörn med Tilnavnet

lodinhöfde (laaddenhoved). Den anden Skibsförer hed Hrafn; han var norsk af Herkomst, meget rig og besad mange Kostbarheder; han var karrig, indsluttet i sig selv og meget besindig. Det fortælles, at han eiede en Guldring, som han altid bar paa Haanden, og en Kasse förte han med sig; han pleiede at ligge paa den i Sengen, og man troede, at den var fuld af Guld og Sölv. Thorlev tog hjem til sin Gaard, Krossavik, men Östmændene tingede sig i Kost. Broddhelge red hen til Skibet, og tilböd Skibsföreren Ophold hos sig. Han svarede, at han ikke havde i Sinde at tage der Ophold, „thi man fortæller mig," vedblev han, „at du baade er overmodig og pengegjerrig, men jeg er beskeden og en ubetydelig Person, og det passer kun daarlig sammen." Broddhelge, som var en stor Elsker af Pragt, bad ham da om at sælge sig nogle Kostbarheder, men Hrafn svarede, at han ikke vilde sælge nogen af sine Kostbarheder paa Borg. Broddhelge svarede: „du har smukt affærdiget mig, afslaaet min Indbydelse og negtet mig Kjöb." Geite kom ogsaa hen til Skibet; han traf Skibsföreren og sagde, at han havde baaret sig uforsigtig ad ved at lægge sig ud med den fornemste Mand i dette Bygdelav. Östmanden svarede: „jeg havde besluttet at tinge mig i Kost hos en af Bönderne, eller vil du maaskee indrömme mig Ophold hos dig?" Geite viste sig i Begyndelsen utilböielig dertil, men tilstod ham dog tilsidst hans Önske. Skibsfolkene fik andre Opholdssteder, og Skibet blev trukket op paa det Törre. Östmanden blev overladt et Pakhuus til at gjemme i sine Varer; han solgte dem siden i smaae Partier. Da Vinteren stundede til, holdt Egilssönner et Efteraarsgilde, hvortil Broddhelge og Geite vare indbudne. Helge gjaldt for den fornemste, og fik den anseeligste Plads, thi han var en stor Elsker af Pragt. Det gjorde ikke liden Opsigt, at Helge og Geite

talte saa udelukkende med hinanden under Gjestebudet, at de hverken indlode dem i Spög eller Samtale med nogen af de andre, som vare tilstede. Efter Gildet tog man hjem. Paa Gaarden Hage, kort fra Hof, holdtes en Leg denne Vinter, som var talrig besögt; Broddhelge var der ogsaa tilstede. Geite opmuntrede Östmanden meget til ogsaa at besöge denne Forsamling, og sagde, at der vilde han træffe mange af sine Skyldnere; de toge altsaa begge derhen. Der talte han vidt og bredt om sit Tilgodehavende; men da Legen var sluttet, og man allerede var begyndt at gjöre sig færdig til Hjemreisen, sad Helge endnu i Stuen og talte med sine Tingmænd. En Mand kom ind i Stuen og fortalte dem, at Hrafn Östmand var bleven dræbt, men Gjerningsmanden havde man ikke kunnet opdage. Helge gik da ud af Stuen og beklagede höiligen det Skete. Man drak Hrafns Gravöl paa en hæderlig Maade efter den i de Tider brugelige Skik. En Mand, ved Navn Torfe, boede dengang paa Gaarden Gudrunarstader; han var stor af Væxt og meget stærk. Torfe stod i Venskabsforhold til Broddhelge og Geite, og hele den Dag, da Östmanden blev dræbt, vidste man ikke, hvor han opholdt sig. Nogle fortalte Begivenhederne ved Hrafns Död paa den Maade, at man havde anviist ham en Vei over nogle Sumpe, og at han var saaledes omkommen. Broddhelge og Geite bleve enige om, at hvér af dem skulde tage sin Halvdeel af Hrafns Efterladenskaber, men Delingen skulde först gaae for sig, naar Vaartinget var forbi. Geite modtog Hrafns Varer om Foraaret, og gjemte dem i sit Pakhuus. Thorlev hin christne gjorde dette Foraar sit Skib seilfærdigt til Udenlandsreise, og var ganske færdig ved Vaartingstider. Nu tog man hen til Vaartinget til Sunnudal, og saaledes ogsaa baade Broddhelge og Geite, og paa mange Gaarde bleve kun faa tilbage. Da den störste Deel af Tingtiden var udlöben, vækkede

Thorlev tidlig en Morgen sit Mandskab; de stege i en Baad og roede ind til Krossavik. De gik hen til Geites Pakhuus, lukkede det op og flyttede bort alt det Gods, Hrafn havde eiet, og bragte det ombord paa Skibet. Halla Lytingsdatter var tilstede, men hun lagde dem ingen Hindringer i Veien. Broddhelge og Geite toge nu hjem fra Tinget, men underveis fik de Efterretning om, at Thorlev havde bemægtiget sig alt Hrafns Gods, og at han havde i Sinde af flytte det bort med sig ud af Landet. Helge antog, at Thorlev maatte have misforstaaet den om slige Sager handlende Lovgivning, og at han vistnok vilde give Godset tilbage, saasnart man indfandt sig for at hente det. De roede nu i mange smaae Baade ud til Handelsskibet, og da de havde hilset hinanden, opfordrede Broddhelge Thorlev til at give Godset tilbage. Thorlev svarede, at han vel kjendte kun lidet til Loven, men han troede dog, at det var hans Pligt, som den Afdödes Kammerat, at bringe Arvingerne hans Efterladenskaber. Broddhelge svarede: „vi have ikke i Sinde at gjöre en forgjeves Reise herhen." Thorlev svarede: „för skulle vi alle kæmpe mod hverandre, end at I skulle faae en eneste Skilling." „Hörer," sagde Broddhelge, „hvad den Mand siger, som intet godt fortjener af os, og vi skulle nu vistnok gjöre et saadant Angreb, at det skal komme til at svie til nogen af dem." Da tog Geite Ordet, og sagde: „det tykkes mig ikke raadeligt at angribe dem paa smaae Baade, men det er muligt, at de senere faae Modvind og drives da paa Land, og da kan man tage den Beslutning, man finder for godt." Dette fandt alle de andre fornuftigt og man besluttede at fölge dette Raad. De seilede nu til Lands igjen, og Broddhelge fulgte hjem med Geite og opholdt sig hos ham nogle Nætter. Thorlev fik snart god Vind, og havde en heldig Reise og bragte Hrafns Arvinger hans Efterladenskaber, men

de viste sig ham erkjendtlige derfor, og forærede ham deres Andeel i Skibet, og de skiltes ad som gode Venner.

Broddhelge var temmelig indsluttet i sig selv hele Sommeren, og længtes meget efter at træffe sammen med Thorlev. I enhver Forsamling traf Geite og Broddhelge hinanden, og de talte meget om deres Tab. Broddhelge spurgte, hvor den Kasse var bleven af, som Hrafn engang eiede. Geite svarede, at han ikke vidste, om Thorlev havde fört den bort med sig tilligemed det andet Gods, eller om Östmanden selv havde havt den med sig. „Derom er jeg dog af en anden Mening," svarede Helge, „thi jeg troer, at den befinder sig etsteds i dine Gjemmer." Geite svarede: „hvor er den Ring, som han bar paa Haanden, dengang han blev dræbt." „Jeg veed det ikke," gjensvarede Helge, „men det veed jeg, at han havde den ikke med sig i Graven." I enhver Forsamling, hvor Geite og Broddhelge traf hinanden, spurgte denne om Kassen, hiin om Ringen, og man kunde tydelig mærke, at de vare uenige; hver af dem meente nemlig at have en Fordring paa hinanden, og Fölgen blev at deres Forhold begyndte at blive noget spændt. Næste Sommer kom der et Skib fra Udlandet til Reydarfjord, tilhörende Thorlev hin christne; i hans Fölge vare to Afsendinger. Thorlev solgte sin Andeel i Skibet, og tog derpaa hjem til sin Gaard. Broddhelge blev glad ved Efterretningen herom; men da han tillige erfarede, at Thorlev havde afleveret alt Godset til Hrafns Arvinger, tvivlede han om, at Sagen vilde faae et ugunstigt Udfald for Thorlev, og derfor sögte han Leilighed til andre Ankepunkter imod ham. En Qvinde, ved Navn Steenvör, var dengang Præstinde, og förte Overopsynet med det fornemste Gudehuus; til hende skulde alle Bönderne betale Offerpengene. Steenvör besögte Broddhelge, thi hun var hans Slægtning, og klagede for ham over, at Thorlev hin christne

ikke vilde betale Offerpengene, som alle andre. Broddhelge lovede at paatage sig at före denne Sag mod Thorlev hin christne. En Mand, ved Navn Ketil, hin digre (tykke) kaldet, boede i Fljotsdal; han var en brav og heltemodig Mand. Helge foretog sig en Reise hjemme fra, og gjestede Ketil, som tog meget vel imod ham, og de indgik en Venskabsforbindelse. Helge sagde: „der er en Ting, Ketil, som jeg vil bede dig om at gjöre for min Skyld; du skal nemlig anlægge en Sag imod Thorlev hin christne for Offerpengene og indstævne ham; jeg vil da ogsaa indfinde mig paa Tinget, og saa ville vi begge före Sagen." Ketil svarede: „dersom jeg havde vidst, at du havde dette bag Öret, vilde jeg ikke have sluttet Venskab med dig, thi Thorlev er meget afholdt; men nu vil jeg dog ikke negte dig din förste Bön." De skiltes nu ad, og Helge fortsatte sin Reise. Da Ketil syntes, at det var paa Tiden, gjorde han sig færdig til at reise hjemme fra; ham ledsagede ti Mænd. De kom til Krossavik tidlig om Morgenen. Thorlev stod udenfor, hilsede Ketil og tilböd dem alle Natteophold; men Ketil svarede, at det var for tidlig at tage Natteophold i et saa behageligt Veir. Ketil spurgte, om Thorlev havde betalt Offerpengene; han svarede, at han troede at de vare betalte. „Mit Ærende herhen er, at kræve dig for Offerpengene," sagde Ketil, „og det er ingenlunde raadeligt for dig at udeblive med at betale dem, thi dem maae alle betale." Thorlev svarede: „det kommer ikke til af Gnieri, at jeg ikke har betalt dem, men mig tykkes alle de Penge ilde anvendte, som betales dertil." Ketil svarede: „det er en stor Indbildskhed, at du troer dig bedre underrettet, end alle andre, siden du ikke vil betale de lovmæssige Skatter." Thorlev svarede: „hvad du siger herom, agter jeg for intet." Derpaa kaldte Ketil Vidner til og indstævnede Thorlev hin christne, og da dette var

tilendebragt, tilböd Thorlev dem igjen Natteophold, thi det forekom ham, at det saae ud til slet Veir. Ketil svarede, at han vilde fortsætte sin Reise. Thorlev bad dem vende om igjen, dersom Veiret blev slettere. De toge nu afsted, men det varede kun kort Tid, förend Uveiret bröd ud, og de vare nödte til at vende om igjen. De indtraf allesammen sildig hos Thorlev og vare meget udmattede. Thorlev tog meget gjestfrit imod dem, og de bleve hos ham, formedelst Uveiret, i tre Nætter, og nöde jo större Gjestfrihed, jo længere de opholdt dem der. Da Ketil med Fölge var reisefærdig, sagde han: „vi have her nydt den mest gjestfrie Modtagelse, og du, Thorlev, har viist dig som en brav Mand, og det skal være din Belönning, at hele Sagen skal hæves, og jeg vil herefter være din Ven." Thorlev svarede: „jeg skatter höit dit Venskab, men det tykkes mig ligegyldigt, om Sagen hæves eller ikke; jeg paakalder den Bundsforvandt, som ikke tillader, at saadant skeer." Derpaa skiltes de ad, og saaledes stode Sagerne, da Tinget skulde holdes. Det berettes, at Broddhelge samlede et talrigt Fölge til Tinget, og glædede sig i Haabet om sin Seier. Mod Slutningen af Tinget spurgte Broddhelge Ketil, hvor vidt Thorlev hin christnes Sag var fremmet. Han fortalte ham da, hvorledes alt var gaaet til. Helge svarede: „du, Ketil, har kun slet svaret til min Forventning i denne Sag, og nu vil ogsaa vort Venskab være forbi." Siden gaves der ingen Leilighed til Anklage imod Thorlev, og han bliver heller ikke senere omtalt i denne Fortælling. Broddhelge og Geite traf snart hinanden efter Tinget; Helge gjorde ham bittre Bebreidelser, fordi at han, som Helge udtrykte sig, dog var Skyld i dette for ham saa vanærende Udfald af Sagen, naar han saa end kunde gjengjelde ham det. Deres Venskab begyndte nu kjendelig at formindskes.

Det fortælles, at Halla Lytingsdatter talte engang med Broddhelge, og sagde: „vi have nu levet længe sammen og god Eendrægtighed hersket imellem os, men nu begynder jeg at blive noget svagelig, hvorfor jeg kun i en kort Tid vil være i Stand til at före Opsynet med Huusholdningen." Helge svarede hertil: „jeg synes at jeg er godt gift, og jeg har i Sinde fremdeles at være tilfreds hermed saalænge vi begge ere i Live." Det var den Tids Skik, at Konen kunde erklære, at hun ikke længere vilde tage Deel i Huusholdningen. En Qvinde, ved Navn Thorgerd, silfra kaldet, boede paa en Gaard i Fljotsdal, som nu kaldes Thorgerdarstader; hun var ung og dengang Enke. Hendes Broder, Kolfinn, forestod Gaardens Drift tilligemed hende. Thorgerd indböd Broddhelge selv tredie til sig, og han tog derhen. Hun tog paa det bedste imod ham, og satte ham i Hæderssædet, og selv indtog hun Pladsen ved hans Side. De talte meget sammen, og Enden blev herpaa, at Helge sluttede en Ægtepagt med Thorgerd silfra, förend han tog afsted. Siden berettes der intet om Helge, förend han kom hjem til Hof; han blev spurgt om Nyheder. Han sagde, at en Mand havde fæstet en Qvinde. Halla spurgte: „er Qvinden Thorgerd silfra, og hvem har da fæstet hende?" „Jeg," svarede Helge. „Det tykkes dig ikke skeet for tidlig?" sagde hun. Kort efter sagde Helge, at han vilde hente Thorgerd, og tillige bad han Halla om at blive der, medens han var borte; hun lod sig overtale hertil, og tog ikke afsted, förend Thorgerd var ankommen. Denne Nyhed spurgtes strax omkring i Bygdelavet og blev ilde anseet; thi alle holdt meget af Halla. Hallas Brödre lode hende hente, og hun tog ogsaa strax afsted, da Helge var kommen hjem; hun förte bort med sig sine Kostbarheder. Helge stod i Dören, og lod som han ikke lagde Mærke til, at Halla tog

bort. Hun havde neppe sat sig til Hest, da hendes Broder, Geite, kom ridende derhen. Da sagde Fölgemanden til Halla, at de skulde ride afsted, förend Geite og Helge begyndte at bringe Sagen i Rigtighed; som sagt, saa gjort. Da begyndte Geite og spurgte Broddhelge, naar han vilde aflevere det Gods, Halla eiede og som befandt sig i hans Værge. Helge svarede: „det tykkes mig önskeligt, dersom Halla ikke finder sig vel tilfreds i Krossavik, naar hun er kommen hjem; hun vil nok vende tilbage herhen til Hof." Geite red nu hjem med uforrettet Sag, og deres Forhold blev ikke mindre spændt end för. Da Geite havde indhentet Halla, spurgte hun om Indholdet af deres Samtale; han fortalte hende det Hele, saaledes som det var gaaet til. Hun sagde: „du har viist dig temmelig hidsig i denne Sag, og det er rimeligt, at det forekommer Helge, at han mister meget, dersom du vil fratage ham alt mit Gods, men Helge er en paalidelig Mand, og jeg troer ikke, at mit Gods vil formindskes, saalænge han har det mellem Hænder til Forrentning." Geite svarede: „jeg seer tydelig, hvilken Ende denne Sag vil faae; men det tykkes mig den störste Skam, dersom du forlader hans Gaard uden dit Gods." Vinteren forlöb, men om Foraaret tog Geite hen til Hof for anden Gang at fordre Hallas Gods udleveret, men Broddhelge var utilböielig dertil. Geite anlagde nu Sag imod Broddhelge, og indstævnede ham til Tinget i Sunnudal, og begge samlede de mange Folk. Helge havde dog et talrigere Fölge, men Geites Fölge var anseeligere. Da man skulde begive sig i Retten, blev Geite overmandet, og Broddhelge vandt Sagen. Geite indankede Sagen for Altinget, men der tilintetgjorde Broddhelge den ogsaa, især ved Gudmund hin riges Bistand. Broddhelge og Geite bleve herefter de störste Fjender.

En Mand, ved Navn Thord, beboede en Gaard i Sunnu-

dal, Tunga kaldet, paa samme Side af Aaen, som Gaarden Hof ligger; han var en af Helges Tingmænd. Thord og Thormod eiede et Stykke Skov sammen; men de bleve uenige om Skovhugsten og Græsgangene, og Thord tykkedes, at han blev forurettet af Thormod. Han begav sig til Broddhelge, og fortalte ham Thormods Anmasselser. Broddhelge sagde, at han ikke gad trættes om hans Gods, og slet ingen Deel vilde tage heri, med mindre han overdrog ham Godset og flyttede til Hof tilligemed alle hans Eiendele; Thord gik ind paa dette og fledförte sig til Helge. En Dag anmodede Broddhelge Thord om at ride med sig til Overdrevet, for at tage hans golde Faar i Öiesyn, som der opholdt sig. De toge nu afsted og kom til Overdrevet. Da sagde Broddhelge: „nu have vi taget i Öiesyn de golde Faar, som du og Thormod eiede." Dernæst gav Broddhelge sig i Færd med at samle sammen de Stude, som Thormod eiede; han huggede Hovederne af dem, og lod dem ligge der, vendte siden hjem, og sendte hen til Thormod, for at bede ham om at see til sine Stude; som sagt, saa gjort. De dræbte Stude bleve bragte hjem til Gaarden. Derefter red Thormod hen til Krossavik og fortalte dette til Geite; Thormod bad ham om at skaffe sig Opreisning i denne Sag; men Geite sagde, at han ikke gad trættes med Broddhelge. Thormod svarede: „det er ilde, at du ikke vil yde os din Bistand i vore Sager." „Jeg vil ikke tage mig af denne Sag," sagde Geite, „men du kan bringe herhen de slagtede Stude, og jeg vil da afkjöbe dig dem, saa at du ikke skal komme til at lide noget Tab." Thormod tog nu hjem uden at have kunnet udrette noget, men Broddhelge fik Nys om, at Thormod havde begivet sig til Geite og beklaget sig for ham. „Jeg vilde meget önske," sagde Broddhelge, „at han ikke oftere skulde have nödig at gaae

slige Ærender.” Kort efter lod Broddhelge sine Fæstebønder give Möde hos sig. Han tog nu afsted tilligemed dem og hans Tjenestekarle og nogle Fremmede hen til det Skovstykke, som Thord og Thormod eiede i Fællesskab, og fældede hele Skoven og lod hvert Træ bringe hjem til Hof. Da Thormod fik Efterretning om den ham tilföiede Skade, begav han sig for anden Gang til Geite, og berettede ham, paa hvilken Maade han var bleven forurettet. Da svarede Geite: „nu forekommer det mig, at du er til at undskylde, om du tager dig denne Skade meer nær, end den forrige, thi den tykkedes mig ikke at være af nogen Betydenhed; jeg vil dog ikke yde dig Bistand i denne Sag mod Broddhelge, men eet Raad vil jeg give dig: du skal nemlig begive dig til dine Frænder, Ref hin rödes Sönner, Steen og Hreidar, og anmod dem om at fölge dig til Hof med en Stævning; du skal ogsaa begive dig til Gudrunarstader, og bed Tjörfe om at ledsage dig, men flere end otte skulle I ikke være. Jeg vil ogsaa indstævne Thord for Skovhugsten, men I skulle see til at mage det saa, at Broddhelge ikke selv er hjemme, thi ellers ville alle disse Tilberedelser ikke nytte eder noget.” Thormod tog nu afsted saaledes affærdiget, og begav sig hen til alle dem, som Geite havde nævnet for ham; de lovede alle at ledsage ham, og de berammede Tiden naar de skulde tage derhen. Thormod red nu hjem, og underrettede Geite om, hvorledes Sagerne stode. Men det Ordsprog er sandt, at: ‚Ordet löber, hvis det undslipper een’, og saaledes gik det ogsaa denne Gang, thi Broddhelge fik Nys om dette deres Forehavende, og derfor tog han ikke, saaledes som för var bestemt, hjemme fra den Morgen, man kunde vente dem derhen. Broddhelge böd sine Tjenestekarle, ikke at gaae nogensteds hjemme fra den Dag; „derimod skulle I,” sagde han, „forfærdige eder svære Töndebaand af Træ og mange Stokke;

man kan vente herhen nogle Gjester i Dag, og skulle I da bruge eders Stokke og pidske deres Heste og drive saaledes alt bort fra Gaarden." Nu tog Thormod og hans Fölge hjemme fra, som för var bestemt, og kom til Hof; de saae intet Menneske ude og rede ind paa Gaardspladsen; Thormod kaldte da Vidner til og indstævnede Thord for Skovhugst. Helge var nu indenfor og hörte Stævningen; han löb da ud og gjennemborede Thormod med et Spyd, og sagde: „lader os jage bort disse Uslinger, og lad dem ikke have gaaet forgjeves til Hof i Dag." Nu löb Tjenestekarlene til og pidskede deres Heste, saa at alle vare nödte til at vige bort fra Gaardspladsen, og Enden blev, at de slap derfra med Nöd og neppe baade saarede og afbankede, og nogle bleve paa Pladsen. Det blev med Vished fortalt, at Broddhelge dræbte dem, som faldt der; han lod Ligene bringe i en Tomt og bedækkede dem med Riis. Geites Folk vare höiligen utilfredse med dette Udfald af Sagen, og det gik dem dog mest til Hjertet, at de ikke kunde jorde deres Frænder og Venner. De talte idelig om dette til Geite, men han bad dem om at vente, og sagde: „man siger, at den, som har et kortere Sax, maa senere söge sit Snit, og saaledes vil det gaae os med Hensyn til Broddhelge.

Senere hen lod Geite sine Tingmænd vide, at de skulde indfinde dem hos ham. De toge nu afsted fra Krossavik og toge Veien hen til Hof. Geite sagde: „vi have ikke samlet disse Folk hemmelig, saa at Broddhelge har vistnok faaet Underretning derom, og derfor ere der uden Tvivl mange Folk samlede hos ham. Lader os ride ind paa Marken og stige der af vore Heste og binde dem fast, lægge der vore Kapper og gaae saaledes hjem til Gaarden og lade hovmodigt; da antager jeg, at Broddhelge med sit Fölge vil komme os i Möde, men i en egentlig Kamp ville de vistnok

ikke indlade dem. Vi skulle ogsaa tage os nöie i Vare for, ikke at blive de förste, som tilföie nogen Saar, men see til at beholde vor Plads, om de end trænge ind paa os. Af vort Fölge skulle Egilssönnerne og med dem Narfe hin store drage herfra paa denne Side af Gudrunarstader hen til Skovene, som ligge lige overfor Gaarden Hof; de skulle bringe med sig paa Hestene store tomme Kornkasser, og da I," siger han, „komme til Markens Hegn, skulle I see til at liste eder hjem til Gaarden, bemægtige eder Ligene og bringe dem i Kornkasserne og vende derpaa den samme Vei tilbage indtil I möde mig." Nu skiltes de ad, og hver tog den ham af Geite anviste Vei; og da Geite med Fölge var kommen i Nærheden af Gaarden, stege de af Hestene og forhastede sig slet ikke. Helge havde en Mængde Folk samlede paa sin Gaard, og han gik nu strax Geite i Möde. De hilsede hinanden temmelig kort. Broddhelge spurgte, hvorhen de agtede dem; men Geite svarede, at her var han omtrent ved Maalet, og han troede, at alle kunde indsee, hvilket hans Ærende var. „For denne Gang have vi ingen krigerske Hensigter," sagde han, „endskjöndt vi kunde have en gyldig Grund dertil, og endnu een Gang ville vi söge at opnaae det, som vi længe have önsket, förend vi for fuldt og fast tage bort." De trængte hinanden frem og tilbage længe den Dag, og Massen förtes hid og did paa Marken. En af Helges Fölge tog til Orde og sagde: „der drage nogle hen, ikke faa i Tallet, med belæssede Heste." Hertil svarede en anden: „det ere vistnok Kulsviere, som komme fra Skoven, og Hestene ere belæssede med Kasser med Kul; jeg saae dem i Dag da de toge til Skoven." Siden efter blev der ikke talt mere herom. Endelig sagde Geite: „det vil vistnok gaae saaledes denne Gang, som oftere, at vi komme tilkort, da vi ikke kunne bringe det dertil at flytte

vore Frænders Liig bort med os." „Hvorledes kan du tale saaledes," gjensvarede Broddhelge, „det er sandsynligere, at den svagere kommer tilkort; dog tykkes mig det önskeligt, at vi skilles ad for i Dag uden nogen tilföiet Fornærmelse fra nogen af Siderne, og derfor ere vi villige til at trække os tilbage for denne Gang, dersom det saa behager eder, men derhos tillade vi ikke, at I komme nærmere hen til Gaardsbygningerne, end der allerede er skeet." Dernæst holdt de op med at trænge hinanden frem og tilbage; Geite og hans Fölge gik hen til deres Heste, men Broddhelge og hans Fölge blev tilbage paa Marken. Geite tog nu Egilssönner i Möde, og da de traf hinanden, stege de af deres Heste og dvælede der en kort Tid. Broddhelge stod da med sit Fölge oppe paa Gaardspladsen, og bemærkede, at Geite og hans Fölge gjorde Holdt der. Da tog Broddhelge til Orde og sagde: „bag efter hitter den Ukloge paa Raad; vi have nu hele Dagen kun sögt at trænge hinanden frem og tilbage paa Marken, men jeg seer först bag efter, at ingen af Geites Kæmper vare her tilstede, og de have vistnok fört Ligene bort i Kulkasserne, og stedse viser det sig, at Geite er klogere end vi, skjöndt han altid kommer tilkort." Der blev ikke anlagt nogen Sag for Thormods Drab, og i ingensomhelst Sag kunde Geite erholde Ret mod Broddhelge. Thorkel Geitessön reiste udenlands, og seilede jævnlig frem og tilbage, da han var gammel nok dertil, hvorfor han tog kun liden Deel i Broddhelges og sin Fader Geites Tvistigheder. Halla Lytingsdatters Sygdom tog en farlig Vending.

Det fortælles, at Geite tog hjemme fra til Fljotsdalen, for at aflægge et Besög paa Gaarden Eyvindaraa; han var borte over en Uge. Da han var tagen afsted, lod Halla sende efter Broddhelge og bede ham om at besöge hende; han tog strax hen til Krossavik. Halla hilsede ham og

han gjengjeldte venlig hendes Hilsen. Hun bad ham om at undersöge hendes Meen, han gjorde det og sagde, at han anede intet godt herom. Han aabnede siden Bylden, og der udflöd en Mængde vandagtig Vædske, men hun var nær ved at falde i Afmagt. Hun bad ham om at blive der Natten over, men han var ikke at bevæge dertil; herover blev hun da meget bedrövet, og sagde: „det gjöres ikke nödig at trygle dig om at forlænge dit Ophold her; du tykkes vistnok at have opfyldt din Pligt og udrettet dit Ærende; men jeg troer, at der vil findes faa, som behandle sine Koner, saaledes som du nu har behandlet mig." Broddhelge tog igjen hjem til Hof, og var meget utilfreds hermed. Halla Lytingsdatter levede kun kort Tid derefter, og dengang Geite kom hjem, var hun allerede död. Man fortalte ham, hvorledes Alting var gaaet til.

Broddhelge og Geite bleve endnu meer forbittrede paa hinanden. En Sommer hændte det sig, at Broddhelge havde ikke tilstrækkelig Styrke paa Altinget, hvorfor han henvendte sig til Gudmund hin rige om Bistand. Han sagde, at han ikke hver Gang fandt sig oplagt til at yde ham Hjelp og udlægge sig saaledes med de andre Hövdinger uden at höste nogen Fordeel deraf. De bleve dog endelig enige paa de Betingelser, at Gudmund skulde yde ham Bistand, men Broddhelge skulde betale Gudmund tyve Lod Sölv. Da alle Sager vare paadömte, havde Helge været meget heldig i sine Sager. Senere hen traf Broddhelge og Gudmund hinanden udenfor Boderne, og da krævede Gudmund ham for Pengene; men Broddhelge svarede, at han ikke skyldte ham noget, og sagde, at han ikke kunde indsee, at han havde nödig at betale ham Opgjeld, naar de havde sluttet et gjensidigt Venskab. Gudmund svarede: „ilde er du faren, da du stedse behöver andres Bistand, men betaler ikke det, som du har forpligtet

dig til, og dit Venskab tykkes mig af ringe Betydenhed. Jeg vil ikke oftere kræve dig for disse Penge, og paa den anden Side skal jeg heller aldrig herefter yde dig Bistand." De skiltes saaledes ad, og deres Venskab var nu ganske forbi. Geite fik Nys herom og begav sig strax til Gudmund hin rige og tilböd ham Penge mod at erholde hans Venskab. Gudmund lod som han ikke skjöttede om hans Penge og sagde, at han var desuden ikke meget for at yde dem sin Hjelp, som bestandig taalte, at de kom tilkort i enhver Sag. Siden toge alle bort fra Tinget, og der herskede nu Rolighed i nogen Tid.

Det spurgtes, at et Skib fra Udlandet kom til Vapnafjord. Med dette Skib kom hertil Thorarin Egilssön, som dengang gjaldt for at være den anseeligste og mandigste af dem, som foretoge Handelsrèiser til Udlandet. Broddhelge tog hen til Skibet og tilböd Thorarin og de af hans Mænd, som han önskede, Ophold hos sig; Thorarin sagde, at han vilde tage imod dette Tilbud. Dernæst tog Broddhelge hjem og sagde, at man kunde vente Thorarin derhen. Geite red ogsaa hen til Skibet; han talte med Thorarin og spurgte, om han havde i Sinde at tage Ophold paa Hof. Han svarede, at derom havde der været Tale, men endnu var der ingen Aftale skeet. Geite sagde, at han heller vilde raade ham til at tage hen til Krossavik, „thi jeg troer, at faa af mine Mænd ville höste Fordele af at tage Ophold hos Broddhelge." Det blev endelig aftalt, at Thorarin skulde tage hen til Krossavik. Da Broddhelge fik dette at vide, red han strax hen til Skibet med sadlede Heste, og tænkte at bevæge Thorarin til at tage hjem med sig, men Thorarin fortalte ham da, at han havde forandret sin Beslutning. „Jeg vil dog vise," sagde Broddhelge, „at jeg ikke med Svig har tilbudt dig Ophold hos mig, og jeg vil være ganske udenfor

den Sag, om du saa tager derhen." Næste Dag red Broddhelge hen til Skibet og forærede Thorarin fem Stodheste som Tegn paa Venskab; de vare alle lövetandfarvede. Geite kom siden efter for at hente Thorarin og spurgte, om han havde modtaget Stodhestene af Broddhelge. Han sagde, at det forholdt sig saaledes. „Det Raad giver jeg dig," sagde Geite, „at du giver ham Stodhestene tilbage." Det skete da, og Broddhelge modtog dem ogsaa igjen. Thorarin opholdt sig hos Geite Vinteren over, men næste Sommer reiste han udenlands, og da han vendte tilbage, havde Geite forandret Bopæl og bosat sig i Fagradal, og Thorarin tog da Ophold paa Egilsstader. Geites Tingmænd holdt en Raadsforsamling og de vare alle af den Mening, at de ikke længere rolig kunde taale Broddhelges overmodige Adfærd. Dernæst toge de alle hen til Geite, og Thorarin var deres Ordförer. Han tog saaledes til Orde og sagde: „hvor længe skal det vare, indtil der bliver gjort en Ende paa Broddhelges overmodige Adfærd; mange forlade dig allerede og gaae over til Broddhelge, og det forekommer os, at din Feighed alene er Skyld i, at du sparer Broddhelges Liv. Du er ligesaa tapper som han, og dig fölge ikke mindre brave Mænd, end ham. Vi ville nu opstille to Betingelser, du skal nemlig enten tage Ophold igjen i Krossavik og aldrig senere flytte bort derfra, men dersom Helge fornærmer dig herefter, skal du give ham Lige for Lige; eller vi sælge vore Gaarde og tage bort herfra, nogle udenlands og nogle bort fra dette Herred."

Geite foretog en Reise hjemme fra nordpaa til Ljosavatnsskard for at besöge Ofeig, en Sön af Jarngerd. Gudmund hin rige traf Geite og de talte med hinanden en heel Dag. Siden skiltes de ad, og Geite tog Natteophold paa Ölve hin vises Gaard ved Myvatn. Han spurgte Geite nöie om Broddhelge, men han roste ham meget og sagde, at han var en

anseelig Mand, men trodsig og stivsindet og anmassende, og dog i mange-Henseender en brav Mand. „Forurettar han da ikke andre?" spurgte Ölve. Geite svarede: „hans overmodige Adfærd har især viist sig imod mig, thi han vil ikke unde mig at have den samme Himmel over mit Hoved, som han har." Ölve gjensvarede og sagde: „skal man da taale ham Alting?" „Saaledes er det gaaet hidtil," sagde Geite. Saaledes endte denne Samtale, og Geite tog hjem, og overalt herskede der Rolighed denne Vinter.

Næste Foraar slog Geite sin Bopæl op i Krossavik, og havde en Mængde Folk hos sig. Der var en stor Dyrtid dengang, men Tinget nærmede sig. Da traf Geite og Brodd-helge hinanden; Helge spurgte, hvor stort Fölge han havde i Sinde at have med sig til Tinget. „Hvorfor skulde jeg nu have talrigt Fölge med," sagde han, „jeg veed nu ingen Anledning dertil; jeg har i Sinde at ride tidlig til Tinget med et ringe Fölge." „Vi ville da vistnok træffe hinanden, naar jeg tager afsted," sagde Helge, „og lad os gjöre Reisen sammen; jeg har ogsaa et ringe Fölge med." „Det kan godt lade sig gjöre," sagde Geite. Bjarne Broddhelgesön tog afsted tilligemed Helges Tingmænd strax i Begyndelsen af Tinget, men Lyting, af hvem Broddhelge holdt mere, ventede paa ham. Geite lod udspeide alt om Broddhelges Reise. Han tog afsted tilligemed sin Sön Lyting da han var reise-færdig; desuden vare i Fölge med ham Thorgils skinne Lytings Fosterfader, Koll Östmand, Eyjolf hin fede, Thorgerd silfra og hendes og Broddhelges Datter, ved Navn Hallbera. Geite tog nu ogsaa afsted, og i hans Fölge vare Egils-sönner Thorarin, Hallbjörn og Thröst, Tjorfe hin store og syv andre Mænd. Det fortælles af nogle, at Broddhelge havde en Amme, som kunde skue ind i Fremtiden; han pleiede stedse at besöge hende, förend han tog hjemme fra,

og dette gjorde han ogsaa denne Gang. Da han kom hen til hende, stirrede hun hen for sig og holdt Hænderne for Ansigtet og græd. Helge spurgte, hvorfor hun græd og hvad hende laae saa tungt paa Hjertet; men hun svarede, at hun græd over sine Drömme. Han spurgte, hvad hun da havde drömt. „Jeg drömte," sagde hun, „at en blegfarvet Tyr opstod her paa Hof; den var baade stor og smuk af Udseende og kneiste med Hornene, og den gik ud paa Sandbanken, som ligger lige overfor Sunnudal. Endvidere saae jeg Qvæg i en temmelig talrig Hob længere ude i Herredet og i Spidsen gik en rödspraglet Stud, som hverken var stor af Væxt eller smuk af Udseende, men den saae ud til at være stærk. Dette Qvæg stangede den store Tyr til Döde. Siden opstod her paa Hof en röd Tyr, hvis Horn vare af samme Farve som Been; den udmærkede sig fremfor alt andet Qvæg, og den stangede den rödspraglede Stud til Döde. Da opstod der i Krossavik en Stud; den havde samme Farve som Söqvæg, og den gik brölende omkring i hele Herredet, ja endog op paa de öde Fjeldstrækninger, og sögte bestandig efter den röde Tyr, men i det samme Öieblik vaagnede jeg." „Du antager vistnok," sagde Broddhelge, „at den blegfarvede Tyr betyder mig, men den rödspraglede Stud Geite, og at han vil blive min Banemand." „Det er ganske rigtig," sagde Ammen. „Du antager vistnok ogsaa," sagde Broddhelge, „at den röde Tyr betyder Lyting, og at han vil hevne mig." „Nei," sagde hun, „Bjarne vil hevne dig." „I dette Punkt er du uvidende," sagde Broddhelge, og löb i det samme ud i Vrede . . . .

at du er bleven fortörnet paa os, og er det dog skeet mod min Villie. Bjarne var meget taus. Kolfinn tog hjemme fra med Bjarne. Han tog Ordet i en uheldig Stund [1] og

[1]) fordi at han, ved den efterfölgende figurlige Tale, mindede om at slaae Geite ihjel.

sagde, idet han saae op til Himmelen: „nu er Veirliget meget ustadigt; jeg syntes för, at det saae ud til en Byge, men nu er det ikke usandsynligt, at det vil gaae over." Bjarne svarede: „da vil det bestandig blive godt Veir, dersom denne Byge gaaer over." Han reiste sig derpaa op og sagde: „mit Been sover." „Da skal du forholde dig rolig," svarede Geite. I det samme huggede Bjarne efter Geites Hoved, saaledes at han döde strax paa Stedet; men aldrig saasnart var det skeet, förend Bjarne fortröd Gjerningen, og han satte sig igjen ned og understöttede Geites Hoved, som saaledes opgav Aanden med Hovedet liggende paa Bjarnes Knæ. Geite blev siden efter begravet [uden Ceremonier], og derpaa tog enhver hjem til Sit. Dette Drab blev allevegne misbilliget, og alle tykkedes, at det kun slet anstod en brav Mand. Bjarne tog hjem til Hof, og jog strax ved sin Ankomst Thorgerd silfra bort, og befalede hende aldrig mere at komme for sit Aasyn. Thorkel Geitessön opholdt sig ikke i Island, dengang hans Fader blev dræbt, og Blæng forestod Gaarden Krossavik med Besætning med Egilssönners Bistand, som vare besvogrede med Geite. Om Foraaret afskaffede Bönderne Tinget, og vare slet ikke at bevæge til at holde noget Ting, thi de vare af den Mening, at det var meget misligt at have noget at bestille med de Mænd, som havde Deel i slige grove Forbrydelser. Det fortælles, at Bjarne overdrog en Mand, ved Navn Birting, det Hverv at udspeide, naar man kunde vente nogen Fjendtligheder, og da strax at underrette ham derom, for at man ikke skulde kunne overrumple ham. En Mand, ved Navn Thorvard, var anseet for at være dengang den dygtigste Læge der i Herredet; han boede paa Gaarden Eiriksstader, og var meget afholdt. Thorkel Geitessön kom kort efter til Island og tog Ophold paa sin Gaard Krossavik, og lod som Intet var forefaldet.

Da sendte Bjarne nogle Mænd hen til Thorkel, som han vidste at vare begges Venner, og lod dem tilbyde Thorkel Forlig og at lade Sagen afgjöres ved hans Voldgift. Da de forkyndte Thorkel deres Ærende, lod han som han ikke hörte det, og vedblev ligefuldt den Samtale, han havde begyndt, uden at afbryde den. Afsendingerne vendte derpaa hjem til Bjarne, og fortalte ham, hvorledes Alting var gaaet til. Man forstod Thorkels Opförsel ved denne Leilighed saaledes, at han ikke tænkte paa Hevn. Bjarne pleiede hvert Efteraar at gaae til Overdrevet, som hans Fader havde gjort, og da vovede ingen at tilföie hinanden nogen Uret. Thorvard fik Nys om, at Thorkel beredte sig ogsaa til at tage hen til Overdrevet, og havde et udsögt Fölge med til denne Reise, og han underrettede strax Bjarne herom. Bjarne besluttede da at blive hjemme, og lod andre Mænd gaae i sit Sted. Derpaa tog man hen til Overdrevet, men Thorkel traf ikke Bjarne, som han havde troet, og for det förste kom Fjendtlighederne altsaa ikke til Udbrud.

Siden efter sendte Thorkel Geitessön, saaledes fortælles det, en Mand, ved Navn Koll, hjemme fra hen til Thorarin paa Gaarden Egilsstader; han skulde faae at vide, hvor mange Folk der vare tilstede paa Hof. Da han kom hen til Egilsstader, traf han Thorarin ude, og fortalte ham sit Ærende. Thorarin svarede: „det vil sandsynlig forekomme dig, at jeg tager mindre gjestfrit imod dig; men du skal dog vende om igjen snarest muligt, og see til at ingen mærker noget til, at du var her paa Egilsstader, men jeg skal senere udspeide det, Thorkel önsker at vide, og meddele ham saa Underretning derom." . Med denne Beskeed begav Koll sig altsaa paa Hjemreisen, men blev noget længe underveis. Paa denne Tid hændte det sig, at en Mand paa den nærmeste Gaard ved Eirikstader brak Benet, og Lægen Thorvard blev hentet;

han kom da ogsaa strax og forbandt Benet. Man tilböd ham at opholde sig der Natten over, men han vilde ride hjem om Natten, og da traf han paa Koll underveis. De hilsede hinanden og spurgte om Nyheder. Thorvard spurgte saaledes, hvorfra Koll kom; men Koll spurgte imod, hvorfor han reiste ved Nattetider. Thorvard sagde, at sligt havde intet at betyde, men „siig mig nu dit Ærende." „Jeg tog op i Herredet," gjensvarede Koll, „for at söge efter Faar, men jeg fandt dem ikke." De skiltes siden ad, og Koll tog hjem om Natten. Næste Morgen lod Thorvard sin Hest sadle og red hen til Hof. Han blev der gjestfrit modtaget og man spurgte ham om Nyheder, men han sagde, at en Mand havde brækket sit Been. Siden tog han Bjarne afsides og fortalte ham, at han havde mödt Koll, og at han troede, at han kom fra Egilsstader og havde vistnok ikke sagt ham eet sandt Ord om sin Reise. „Jeg indseer tydelig," sagde Bjarne, „at du ikke vil, at noget skal gaae for sig længere ude i Herredet, uden at jeg faaer det strax at vide, og modtag min Tak derfor. Nu skal du begive dig hjem, og underveis skal du aflægge et Besög paa Gaarden Faskrudsbakke, som ligger midt i Herredet; der ere Thorkels Mænd, og skulde der blive spurgt om, hvor mange Folk her ere tilstede, da skal du svare, at her indfandt sig i Morges nogle af vore Mænd, og at temmelig mange Heste bleve drevne hjem, uden at du vidste, hvortil de skulde bruges." Thorvard tog afsted med denne Beskeed, og kom underveis hen til Gaarden Bakke; der blev han spurgt om, hvor mange Folk der vel vare tilstede paa Hof; men han svarede dertil Ord til andet saaledes som ham var blevet paalagt, og tog derpaa hjem. Da han var borte, blev der strax sendt Bud hen til Egilsstader med den Beskeed, at at der var en Mængde Folk tilstede paa Hof. Herom

underrettede Thorarin siden Thorkel, og han troede, at under disse Omstændigheder vilde det ikke være raadeligt, at begynde nogen Fjendtligheder, og Alt blev saaledes ved det samme Vinteren over.

Næste Foraar skulde Bjarne gjöre en Reise ud til Sökanten; han var nödt til at tage Veien over de öde Fjeldstrækninger, thi Söen gik heelt ind i Vigene. Paa den öde Fjeldstrækning laae der nogle Sæterhytter, og da Bjarne, kun selv tredie, red forbi een af disse, blev han med eet var, at Thorkel Geitessön laae der i Baghold for ham, thi han havde faaet Nys om, at Bjarne skulde reise. Uden for Sæterhytten stod en trebenet Træblok. „Lad os nu tage denne Træblok," sagde Bjarne, „iföre den min Kappe og sætte den op i min Sadel; men I skulle ride paa begge Sider af den og understötte den, og tage saaledes hen til den Höi, som ligger nærmest Sæterhytten, og imidlertid vil jeg skjule mig der. Dersom de andre ride efter eder forbi Sæterhytten, da har jeg i Sinde at tage Veien ind i Skoven og söge saaledes at undflye Faren; men skulde de ride hen til den og undersöge den, vil jeg söge at forsvare mig mandigen til det yderste." Bjarnes' Fölgemænd efterkom Befalingen. Thorkel var ikke skarpsynet, men klog, og saae gjerne rigtig, det han godt kunde skjelne; og da de kom hinanden nærmere, spurgte han sit Fölge, om det var ganske sikkert, at de rede tre i Tallet forbi Hytten, „thi Bjarne kunde mulig," sagde han, „tage den Beslutning at skjule sig i den, medens vi ride der forbi." Alle forsikkrede ham om, at de vare tre i Tallet, som rede forbi Sæterhytten. Thorkel svarede: „jeg saae at Hestene vare tre i Tallet, men jeg tvivler paa, at en Mand red paa hver af dem." „Vi ere ganske forvissede paa, at èn Mand red paa hver af Hestene, og det saa meget mere, som han var

störst at see til, som red i Midten." „Vi ville da antage, at I have seet rigtig," sagde Thorkel, „men jeg troer dog, at vi begaae en Feil ved ikke at undersöge Hytten." Dernæst red Thorkel og hans Fölge efter de andre, men da de vare komne i Nærheden af hinanden, lode Bjarnes Mænd Træblokken falde ned af Hesten, og toge dernæst hurtig afsted. Imidlertid tog Bjarne Veien ind i Skoven, og undslap saaledes Thorkel. Thorkel vendte dernæst hjem, og var meget utilfreds med dette Udfald af hans Foretagende.

Kort efter sendte Thorkel Geitessön nogle Mænd til Fljotsdalsherredet hen til sine Frænder Helge og Grim Droplögarsönner, og bad dem om at besöge ham i Krossavik. De toge strax afsted med Thorkels Afsendinger og besögte Thorkel, som tog meget gjestfrit imod dem. Helge spurgte, hvad de skulde foretage sig, siden han havde sendt Bud efter dem. „For kort Tid siden foretog jeg mig en Reise," sagde Thorkel, „med hvis Udfald jeg er meget utilfreds; jeg blottede mine Hensigter, saaledes at hver kunde see, at jeg havde i Sinde at beröve Bjarne Livet, men fik dog aldeles intet udrettet. Nu har jeg i Sinde at gjöre et fjendtligt Anfald paa Bjarne, og angribe ham med Ild, dersom det ikke kan skee med Vaaben." Helge fandt stort Behag i denne Beslutning, men de begave sig först til Hvile Natten over. Thorkel pleiede at lide af en Sygdom, og fik ofte pludselig heftige Anfald deraf. Helge vaagnede allerede i Dagbrækningen og klædte sig paa; han gik dernæst hen til Thorkels Seng og sagde: „nu er det paa Tiden at staae op, dersom du er saaledes til Sinds, som i Gaar, thi sjelden erholder den Sovende Seier." Thorkel svarede: „jeg vil kun lidet af Betydenhed kunne foretage mig Dagen over, formedelst mit Sygdomsanfald." Helge tilböd sig, at ville sætte sig i Spidsen for dette Foretagende, og udföre deres Beslut-

ning. Thorkel svarede: „mig tykkes, at det alene tilkommer mig at være Hovedmanden for dette Foretagende.” Helge blev stödt herover og sagde: „anden Gang skal du ikke bede mig om at deeltage i dette Foretagende, dersom du nu mangler Mod dertil, da jeg dog er kommen herhid for at yde dig Bistand, og paa den anden Side vil du heller ikke lade dette Foretagende udföre ved andre.” De skiltes dernæst ad i Uenighed, og Brödrene toge hjem; alt blev roligt i nogen Tid, og Thorkel og Bjarne traf ikke hinanden for denne Gang.

Næste Foraar begave Hövdingerne Bjarne Broddhelgessön og Thorkel Geitessön sig til Vaartinget i Fljotsdalsherredet. I Thorkels Fölge vare Blæng, Egilssönnerne Thorarin, Hallbjörn og Thröst, og Eyjolv, som boede paa Vidiveller; de vare femten i Tallet. De toge hen til Groa paa Gaarden Eyvindaraa, og hun drog Omsorg for alle deres Nödvendigheder. I Bjarnes Fölge var Lægen Thorvard af Eiriksstader, Brune af Thorbrandsstader, Eilif Tjörvesön, to Brödre af Buastader, Berg og Brand, Sönner af Glituhall, Skide Bjarnes Pleiefader, og Hauk Loptsön; de vare atten i Tallet. Helge Asbjörnssön og Thordis, en Datter af Broddhelge, toge gjestfrit imod dem, da de kom til Mjofanes. Da Tinget var forbi, blev Thorkel först reisefærdig, hvilket Bjarne ogsaa helst önskede. Da han ogsaa var reisefærdig, forærede hans Söster, Thordis todda, ham et Halssmykke og tilföiede, at hun ikke vilde modtage nogen Foræring af ham for det; hun fastgjorde det om hans Hals. Thorkel drog med sit Fölge over den öde Fjeldstrækning, og kom sildig til Bödvarsdal; der besluttede de at overnatte hos en Bonde, ved Navn Kare, som var een af Thorkels Tingmænd. Da de gik til Sengs, paalagde Thorkel ham at iagttage, om nogen kom over den öde Fjeldstrækning, og da strax at underrette ham derom. Bjarne drog sagte frem over Fjeldstrækningen, og var vel

tilfreds med den Fordeel, at Thorkel havde i Forveien traadt en Sti, thi Föret var yderst slet. Om Natten gjestede Bjarne en Qvinde, ved Navn Freygerd. Derpaa toge de over Fjeldstrækningen og kom tidlig paa Morgenstunden ned i Bödvarsdal, i Nærheden af den Gaard, som tilhörte Kare. Da de bemærkede, at Thorkels Spor laae hjem til Gaarden, befalede Bjarne, at först skulde gaae tre Mænd jævnsides, saa andre tre, saa de tredie tre og saa fremdeles; „thi saaledes vil det see ud, som Sporene kun ere efter tre Mænd." De gjorde som han böd dem. Kare var ude, da de droge forbi, men han underrettede Thorkel ikke herom, thi det forekom ham, at Forholdet mellem Frænderne var meget misligt, og han vilde ikke tage nogen Deel deri. Thorkel vaagnede nu i sin Seng og kaldte paa sit Fölge, og sagde, at nu havde man faaet udsovet. De toge deres Vaaben og gik ud. Thorkel bad dem om at gaae tilbage paa den traadte Sti og see, om de ikke bemærkede nogen Spor ligge ud fra den; de fandt tre Mænds Spor. Thorkel gik hen til Sporene og sagde: „disse Mennesker have været meget tunge, og jeg troer næsten at Bjarne har draget her forbi, og lad os derfor forfölge dem uden Ophold." Da de havde tilbagelagt et Stykke Vei fra Gaarden, bemærkede de, at Sporene spredtes ad. De toge nu saa hurtig afsted, de kunde, indtil de vare komne i Nærheden af det Forreste af Dalen. Der ligger en Gaard, som kaldes Eyvindarstader; der boede en Mand, ved Navn Eyvind. Da Bjarne havde et kort Stykke Vei tilbage til Hegnet, hvilede de dem. Da sagde Bjarne: „længere vil jeg ikke flygte for Thorkel, og her skulle vi oppebie hvad der vil skee," og i dette Öieblik saae de Thorkel og hans Fölge. Da de kom nærmere, talte Thorkel til sit Fölge, og sagde: „lad os angribe dem tappert; vi Frænderne skulle möde hinanden, men Blæng skal

kæmpe imod Birning, Thröst imod Thorvard, og saaledes hver af de andre." Nu begyndte Kampen; Bjarne og hans Fölge forsvarede sig tappert, men de andre angrebe dem modig. Der gik nogen Tid hen, uden at nogen blev saaret. Da sagde Thorkel: „vi vise Feighed i vort Angreb, da intet af Betydenhed forefalder." Bjarne svarede: „du har noget stort i Sinde." En Qvinde gik ud paa Gaarden Eyvindarstader, og saae at de kæmpede. Hun vendte hurtig ind igjen, og sagde: „jeg troer, Eyvind, at Frænderne Thorkel og Bjarne kæmpe med hinanden kort herfra, og jeg saae en Mand liggende læne sig op til Hegnet, og jeg syntes at han var meget bange." Eyvind sagde: „lad os ile hurtig til og bringe Klæder med os og kaste dem om deres Vaaben." Eyvind fik fat paa et Stykke Træ; han bar det paa Skulderen og löb indtil han kom til Hegnet, der hvor Manden laae; men det var Thorvard, som der laae. Han sprang forskrækket op, og da han indfandt sig i Kampen, begyndte Nederlaget; men Thorvard havde lænet sig op til Hegnet formedelst Træthed. Först faldt Birning for Blæng; da huggede Thorkel til Bjarne, og Hugget ramte Halsen, og man hörte et Knald. Bjarne blev let saaret, men Halssmykket faldt ned i Sneen; Bjarne bukkede sig efter det og lod det komme i sin Lomme. Thorkel sagde: „pengegjerrig er du endnu, Frænde." Bjarne svarede: „du vil nok mage det saa i Dag, at man vil have Pengene nödig." Thorkel satte sig ned formedelst Træthed, men Blæng angreb Bjarne heftigen, og deres Kamp endte saaledes, at Blæng faldt. Da stod Thorkel op igjen og styrtede ind paa Bjarne, men blev saaret i Haanden og blev udygtig til Kamp. Begge Glittuhallssönner faldt der; Eyjolv faldt og for Hallbjörn, men dog var der Liv i ham. Da kom Eyvind til, og slog saaledes til alle Sider ind imellem de Kæmpende med sit Stykke

Træ, at de vare nödte til at vige fra hinanden. Der vare ogsaa nogle Qvinder med ham, som kastede Klædningsstykker om deres Vaaben, og saaledes ophörte nu Kampen. Af Bjarnes Fölge faldt fire Mænd, og mange vare saarede af dem, som levede. Thorkel havde ogsaa mistet fire Mænd. Eyvind spurgte, om Thorkel tillod, at Bjarne og hans Mænd bleve bragte hjem til Gaarden, og sagde, at han indsaae, at han og hans Fölge vilde hjelpe sig selv; Thorkel lagde Eyvind ingen Hindringer i Veien. Der blev sörget for deres Liig, som der faldt, og dernæst toge begge afsted; Thorkel tog hjem til Krossavik, men Eyvind bragte Bjarne hen til Hof. Lægen Thorvard kom hen til Hof og forbandt de Saarede. Eilif Tjörvesön laae længe af sine Saar, men blev dog tilsidst helbredet. Bjarne tog strax hen til Glittuhalle og berettede ham hans Sönners Död; han tilböd ham at tage Ophold hos sig, og lovede selv at erstatte ham hans Sönner. Halle svarede: „stort Tab har jeg lidt ved at miste mine Sönner, men bedre er dog at have mistet dem, end at de skulde kaldes feige, som nogle af dit Fölge. Endnu vil jeg forestaae mine Gaarde, og ikke tage hen til Hof, men modtag min Tak for dit Tilbud."

En Dag sagde Bjarne til Lægen Thorvard: „nu er det bragt saavidt med vore Saar her paa Hof, at vi ville kunne hjelpe os selv alene efter dine Raad, men det veed jeg, at Thorkel Geitessön har ogsaa Saar, som ingen læger, og han bliver nu ogsaa meget svag. „Jeg önsker," siger Bjarne, „at du tager hen til ham for at helbrede ham." Thorvard sagde, at han vilde efterkomme hans Önske. Han tog nu afsted og kom til Krossavik omtrent i Middagsstunden; man spillede der Skak. Thorkel lænede sig op til den ene Skulder og saae paa Skakspillet, og var meget bleg. Ingen hilsede Thorvard, da han kom. Han gik strax hen til Thorkel og

sagde: „lad mig see dit Saar, thi det er blevet migt sagt, at det er farligt.” Thorkel bad ham gjöre som han önskede. Han var der syv Nætter, og Thorkel blev bedre med hver Dag. Siden tog Thorvard bort fra Krossavik, og Thorkel betalte ham godt for sin Helbredelse. Han forærede ham en Hest og en Sölvring og var venlig og forekommende i sin Tale. Thorvard tog siden hen til Hof og berettede Bjarne, hvorledes Sagerne stode. Han var meget vel tilfreds med dette Udfald af Sagen, da Thorkel var bleven helbredet.

Denne Sommer gik det kun daarligt med Sommerarbeidet i Krossavik, thi Thorkel var ikke i Stand til at staae sin Hustru, Jorun, bi i Forretningerne, og det saae ud til, at han vilde nödes til at slagte sine Faar og Qvæg. Thorkels Tjenestekarl skulde gjöre en Reise omkring i Herredet; han overnattede paa Hof, og fik der en gjestfri Modtagelse. Bjarne spurgte, hvorledes man havde det med Hensyn til Helbredstilstanden og Huusholdningen i det Hele taget. Tjenestekarlen sagde, at Sundhedstilstanden var temmelig god, men i den anden Henseende saae det bedröyelig ud. Om Morgenen, da han tog bort, fulgte Bjarne ham et Stykke paa Veien og sagde: „bed Thorkel om, enten at bringe herhen sine Tjenestefolk og Faar og Qvæg, eller jeg bringer ham Mad og Hö, saa at han ikke skal behöve at frygte for at miste sine Faar og Qvæget, og viis dig nu som en brav Mand.” Tjenestekarlen tog nu afsted, og kom til Krossavik paa den Tid man spiste, og Jorun bragte Maden ind. Han gik hen til Thorkel, hilsede ham og berettede ham Ord til andet, hvad Bjarne havde talt. Jorun standsede paa Gulvet, og lyttede efter, hvad han sagde, men Thorkel svarede intet. Da sagde Jorun: „hvorfor tier du til det, som er saa smukt tilbudt?” Thorkel svarede: „jeg giver ikke hurtig Beskeed i denne Sag, thi slige smukke Tilbud

ville vistnok tykkes mange at komme noget uventet." Jorun svarede: „det er min Villie, at vi skulle tage hen til Hof i Morgen og aflægge et Besög hos Bjarne, thi slige Tilbud synes at anstaae en saadan Mand, som han er." „Du skal raade for dette," siger Thorkel, „thi jeg har ofte erfaret, at du er baade klog, og önsker det bedste." Næste Morgen tog hun og Thorkel hjemme fra, tolv i Tallet, og da man kunde see deres Komme fra Hof, da blev Bjarne underrettet derom. Han blev glad ved at erfare dette, og gik dem strax i Möde, tog venlig imod dem og bad dem at opholde sig der. Frænderne talte med hinanden, og talte uden Forbeholdenhed om alle deres Sager. Tilsidst tilböd Bjarne Broddhelgessön Thorkel Geitessön Forlig og skulde han selv være Voldgiftsmand i deres Sager, og han erklærede, at han fra denne Tid af vilde stedse söge at föie sig efter hans Villie saa længe de levede begge. Thorkel erklærede sig tilfreds med disse Tilbud, og de bleve nu forligte for stedse. Thorkel tilkjendte sig fyrretyve Lod Sölv for Geites Drab, og siden tilsagde de hinanden fuldkommen Sikkerhed, og det holdt de siden. Bjarne var en dygtig Mand. De paa Hof have ikke været synderlig kloge, men for det meste have de havt Lykken med sig. Thorkel var en stor Hövding, og meget tapper og dygtig som Sagförer. Da han blev ældre, begyndte hans Gods at svinde ind, og da han holdt op med at forestaae sin Gaard, tilböd Bjarne ham Ophold hos sig, og der blev han til sin Död. Thorkel havde Börnelykke: hans Datter Ragnhild ægtede Lopt Thorarinssön; de havde ni Börn sammen. Deres Datter var Halla, som Steen fik til Ægte, Fader til Halla, som var Moder til Biskop Thorlak hin hellige. En Söster til Thorlak Biskop, ved Navn Ragnheid, var Moder til Paul Biskop og Orm Jonssön og Jon Præst Arnthorssön, og hermed slutte vi Vapnfirdingernes Saga.

Tillæg.

Landnámabók, Pag. 238—241.

Eyvind vapne og Ref hin röde, Thorsteen thjokkubeens Sönner, foretoge en Reise fra Strind i Throndhjem, til Island, formedelst deres Tvistigheder med Kong Harald. Hver af dem havde sit Skib. Ref blev dreven tilbage af Modvind, og Kongen lod ham dræbe; men Eyvind landede i Vapnafjord, og tog hele Fjorden i Besiddelse fra Vesterdalsaaen, og opslog sin Bopæl i den Krossavik, som ligger længere op i Landet. Hans Sön hed Thorbjörn.

Ref hin rödes Sön hed Steenbjörn med Tilnavnet kort; han foretog sig ogsaa en Reise op til Island, og landede i Vapnafjorden. Hans Farbroder, Eyvind, forærede ham Landstrækningen mellem Vapnafjorden og Vesterdalsaa; han bosatte sig paa Gaarden Hof. Sönner af ham vare Thormod stikublig, som boede paa Gaarden Sunnudal, Ref paa Refstader og Egil paa Egilsstader, Fader til Thorarin, Thröst og Hallbjörn og Hallfrid, som Thorkel Geitessön fik til Ægte.

En Mand ved Navn Ölve hin hvite, en Sön af Asvald Öxnathoressön, var Lehnsmand og boede i Almdalene. Han blev uenig med Hakon Jarl Grjotgardssön, og begav sig til Yrjar, hvor han döde; men hans Sön, Thorsteen hin hvite, begav sig til Island, og landede med sit Skib i Vapnafjord, men der var Landet för taget i Besiddelse. Han kjöbte en Landstrækning af Eyvind vapne, og bosatte sig paa Toptaveller (som ligger nærmere Sökanten, end Sirreksstader), og boede der nogle Aar, förend han kom i Besiddelse af Gaarden Hof, paa den Maade, at han krævede Steenbjörn kort for de Penge, han havde laant ham; men han havde intet til at betale med, uden at afstaae Gaarden Hof. Der boede Thorsteen siden tredsindstyve Aar; han var en klog og en brav Mand. Han ægtede Ingebjörg, en Datter af Hrodger hin hvite; deres Börn vare Thorgils og Thord, Önund, Thorbjörg og Thora. Thorgils ægtede Asvör, en Datter af Grötatle; deres Sön var Broddhelge. Hans förste Kone hed Halla, en Datter af Lyting Asbjörnssön; deres Sön var Vigabjarne. Han ægtede Ranveg, en Datter af Eirik fra Goddaler.

FORTÆLLING OM THORSTEEN HVITE.

FORTÆLLING OM THORSTEEN STANGHUG.

FORTÆLLING OM BRANDKROSSE.

Fortælling om Thorsteen hvite.

En Mand, ved Navn Ölve hin hvite, en Sön af Asvald, en Sön af Öxnathore, var Lehnsmand i Norge og boede i Naumudal (Nummedal); han flygtede derfra formedelst Hakon Jarls Fjendtligheder og begav sig til Yrjar (Örelandet), hvor han döde. Han havde en Sön, ved Navn Thorsteen, med Tilnavnet hin hvite; denne begav sig strax efter Faderens Död til Island, og medbragte alt sit Gods, og landede i Vapnafjorden; dengang var hele Island blevet bebygget. Paa den Tid boede der paa Gaarden Hof i Vapnafjord en Mand ved Navn Steenbjörn, med Tilnavnet kort; hans Farbroder, Eyvind, havde foræret ham Gaarden tilligemed hele Landstrækningen mellem Vapnafjordaa og Vestdalsaaen. Steenbjörn var meget ödsel. Da Thorsteen erfarede, at alle Landstrækninger der vare i Forveien tagne i Besiddelse, begav han sig til Steenbjörn, og kjöbte af ham et Stykke Land, og opslog sin Bopæl paa Toptavöll, hvor han boede nogle Aar, og hans Velstand og Anseelse tog bestandig til. Han havde kun kort Tid været bosat, da han begyndte at tænke paa at gifte sig, og friede til en Qvinde ved Navn Ingibjörg, en Datter af Hrodger hin hvite, en Sön af Hrafn, og hende fik han til Ægte. Med denne Qvinde avlede han fem Börn; Sönnerne hed Önund, Thord og Thorgils, og Döttrene Thora og Ingibjörg; Thorgils var en haabefuld Mand. Thorsteen blev bestandig rigere, men for Steenbjörn gik det til agters;

han begav sig derfor til Thorsteen, og bad ham om at laane sig Penge, og tilsidst erholdt han saa meget af Thorsteen, at hans Gods var paa noget nær forödt, og tykkes denne nu, at Skyldnerens Forhold blev mere indviklet, thi han kunde mulig være uvederhæftig, hvorfor Thorsteen krævede Steenbjörn for sine Penge, og tilsidst enedes de saaledes om Pengebetalingen, at Steenbjörn aftraadte Gaarden Hof til Thorsteen. Denne flyttede derfor til Hof, og tilkjöbte sig Godord (Forstanderskab for Tempel og Herred), og blev en meget anseet Hövding i dette Bygdelav. Han var meget yndet af Alle, og da han havde boet mange Aar paa Hof, skete det, at Ingibjörg blev syg og döde. Dette tykkedes Thorsteen ét stort Tab, men vedblev dog selv at drive Gaarden.

En Mand hed Thore, en Sön af Atle, som boede i Atlavik, Vesten for Vandet; der ere nu Faarehuse. Atle var gift; hans Kone hed Aslög, en Datter af Brynjolf hin gamle. Thore havde to Börn med hende: Sönnen hed Einar, men Datteren Olöf. Einar var en kjæk Mand, ei stor af Væxt, men et uroligt Hoved, og mindre godt lidt. Olöf var meget smuk og meget afholdt. Den Begivenhed indtraf med Hensyn til Thorsteen hin hvite, at han fik saa store Smerter i Öinene, at han deraf mistede Synet. Det tykkedes ham da, at han selv ikke længere var i Stand til at forestaae sin Gaard; han henvendte sig da til Thorgils, og bad ham at overtage Gaarden. Thorgils svarede, at det var hans Pligt, at yde ham den Bistand, han formaaede. Hans Fader raadede ham, at han skulde gifte sig, og frie til Olöf Thoresdatter. Som sagt, saa gjort, og hun tog hjem med ham; en god Forstaaelse herskede imellem dem, og de havde to Börn; Sönnen hed Helge, men Datteren Gudrun. Da var Thorgils omtrent tyve Aar gammel.

En Mand hed Hrane, med Tilnavnet gullhöt; han var Thorgils Pleiefader og beslægtet med Olöf; han var et uroligt Hoved, og havde hjemme paa Hof; man sagde, at han var ondskabsfuld. En Mand hed Thorkel, med Tilnavnet fleyte; han havde ogsaa hjemme paa Hof, og var beslægtet med Frænderne paa Hof; han var stor og stærk. En Mand, ved Navn Thorbjörn, boede i Sveinungsvik, en Gaard, som ligger imellem Thistelfjord og Melrakkasletten. Thorbjörn var en brav Mand; han havde meget store Kræfter, og var en Ven af Thorsteen hin hvite. En Mand, ved Navn Thorfinn, boede paa Gaarden Skeggjastader i Knefelsdal; han eiede desuden en Gaard et andet Sted. Hans Kone hed Thorgerd; de havde tre Sönner: Thorsteen, med Tilnavnet hin fagre; den anden hed Einar og den tredie Thorkel; de vare haabefulde Ynglinge; dog udmærkede Thorsteen sig mest af Brödrene; han var fuldvoxen paa den Tid, denne Fortælling omhandler. En Mand, ved Navn Krake, boede paa den Gaard, som kaldes Krakalæk. Krake besad stor Rigdom; han var gift; hans Kone hed Gudrun. De havde een Datter, ved Navn Helga; hun var meget smuk, og blev anseet for at være det bedste Parti i hele Fljotsdalsherredet. Det fortælles, at Thorsteen bad sin Fader om at overlade sig endeel Gods; han sagde, at han vilde reise udenlands. Thorfinn sagde, at det stod til hans Tjeneste; han udredede saa meget, Thorsteen önskede. Da Thorsteen havde været paa Reiser nogle Somre, havde han forskaffet sig baade Rigdom og Anseelse, og hver Gang han reiste udenlands, efterlod han hos Faderen endeel af sit Gods, som han og hans Fader troede at behöve. Et Foraar, da Thorsteen opholdt sig her Vinteren over, talte Einar Thoressön med sin Fader og bad ham om Pengehjelp, thi han sagde, at han vilde indgaae Fællesskab med Thorsteen. Thorsteen

sagde, at han ikke vilde undslaae sig for at indgaae Fællesskab med ham, og forærede ham Halvdelen af Skibet, men sagde derhos, at deres Fællesskab spaaede ham intet godt, formedelst Einars uvenskabelige Sindelag. De reiste udenlands, og indgik Fællesskab. Thorsteen gjorde Alt for at hæve Einar, og viste ham overalt den störste Opmærksomhed, men alligevel skete det, at Thorsteen overalt nöd en större Agtelse, end Einar, fordi at han viste sig som en brav Mand og venskabeligsindet imod alle. Nogen Tid gik deres Fællesskab godt. Det fortælles, at en Vinter, da Fostbrödrene opholdt sig her, begyndte Thorfinn en Samtale med Thorsteen, og spurgte ham, hvad han havde i Sinde at foretage sig til næstkommende Sommer. Thorsteen sagde, at han vilde reise udenlands. Thorfinn sagde, at han hellere önskede, at han vilde overtage Gaardens Drift tilligemed ham; men Thorsteen svarede, at han ikke havde nogen Lyst dertil, men sagde, at han kunde tage saa meget af sit Gods, han önskede. Thorfinn sagde, at han havde lagt en Plan for ham; han vilde nemlig frie for ham til Helga Krakedatter. Thorsteen svarede, at der var en altfor stor Afstand imellem dem, da hun alene skulde arve Krake. Thorfinn sagde, at Partiet var lige, baade med Hensyn til Stand og Dannelse. De toge altsaa afsted, og bragte denne Sag paa Bane for Krake. Han erklærede sig vel tilfreds hermed, og Sagen blev nu forebragt Helga, og hun gav ham et samtykkende Svar; Vidner vare tilstede ved Thorsteens Trolovelse. Thorsteen vilde först reise udenlands, men ved hans Tilbagekomst skulde de have Bryllup. Thorsteen og Einar reiste udenlands, men Thorsteen fik en Sygdom paa Overfarten, som man pleier at kalde Skjörbug, og blev udygtig til at gjöre Tjeneste. De andre dreve Spot med ham, og Einar var Ophavsmanden dertil. Da de kom

til Norge, leiede de der et Huus, men overlode Thorsteen ganske til sin Skjebne. Han laae syg hele Vinteren. Einar drev Spot med ham, og lod digte (Nidvers) om ham. Engang om Foraaret begav Einar sig til Thorsteen, og bad ham at dele Godset imellem dem; han sagde, at han önskede at erholde Skibet alene, thi ham tykkedes, at Thorsteen neppe vilde komme til at gjöre Reisen med til Island. Thorsteen svarede, at dette havde gaaet efter hans Spaadom med Hensyn til Einars Charakteer. De deelte altsaa Godset imellem dem, saaledes at Einar skulde vælge, men Thorsteen laae i Sengen og deelte det. Einar erholdt Skibet og foretog en Reise til Island om Sommeren; da han kom til Island, blev han spurgt om Nyheder. Han svarede, at han ikke kunde fortælle synderlige Nyheder; men sagde derhos, at Thorsteen havde ikke været ganske död, men han troede dog, at efter al Sandsynlighed vilde han aldrig mere vende tilbage. Einar red hjem til sin Fader, og sagde alt Ondt om Thorsteen. Om Efteraaret kom et Skib fra Udlandet til Reydarfjord. Einar red hen til Skibet, og fik udvirket ved Bestikkelser, at Östmanden skulde bringe den Efterretning, at Thorsteen var död; Östmanden gik ind paa dette, og de andre Skibsfolk bevidnede Sandheden heraf. Einar tog derpaa hjem, og fortalte Thorsteens Död, og sagde, at han havde faaet en skrækkelig Dödsmaade.

Denne Vinter bad Einar sin Fader, at han vilde frie for ham til Helga Krakedatter; Thore sagde, at det skulde skee. De rede altsaa begge hjemme fra, og aflagde et Besög hos Krake, og anholdt om hans Datters Haand for Einar. Krake svarede hertil, at han önskede först at erholde sikker Efterretning om, at Thorsteen var död, og i saa Fald troede han, at han vilde gifte Einar sin Datter, dersom dette var först bragt paa det Rene. Thore svarede, at det var utilbörligt,

at Einar skulde vente paa Svar af den Qvinde, som strax blev lovet Thorsteen til Ægte. Krake vilde dog ikke afgive en bestemt Erklæring i denne Sag. Fader og Sön rede altsaa hjem igjen med uforrettet Sag, og kort derefter red Einar Nord paa, hen til Hof, og fortalte Thorgils sit Frieri, og at han havde faaet Afslag. Hrane var der tilstede, og begyndte saaledes: „til liden Nytte er det dig, Einar, at have mægtige Frænder, dersom du ikke kan faae denne Qvinde til Ægte, og paa den anden Side," sagde han, „havde Thorgils Venskab ikke stort at betyde, dersom han skulde vise sig ligegyldig ved den Fornærmelse, som Einar havde lidt." Thorgils svarede: „mig tykkes, at Krake har handlet meget klogt, thi det samme vilde jeg ogsaa have gjort, naar jeg var i hans Sted." Einar fortalte Krakes Ord uforvanskede, men Hrane eggede Thorgils til at ledsage Einar. Thorgils sagde, at han anede intet godt, om man end kunde bringe dette Parti i Stand. Thorgils fulgtes dog med Einar, og de besögte Krake; han gav det samme Svar som för med Hensyn til denne Sag. Da sagde Thorgils: „det er muligt, at du raader for din Datter, men du vil neppe undgaae, at der tilbyde sig andre Ankepunkter imod dig." Krake svarede: „jeg vil ikke udsætte mig for det," og han gav Einar sin Datter til Ægte, og gjorde Brylluppet paa sin Gaard. Krake skulde gaae ganske fri med Hensyn til, at den Pagt var blevet brudt, han havde sluttet med Thorsteen.

Med Hensyn til Thorsteen skal det berettes, at han blev lægt, og gjorde sit Skib seilfærdigt til at reise til Island; han landede i Reydarfjord den næste Sommer efter at Einar havde sit Bryllup; han solgte sit Skib til Östmændene, og havde nu bestemt at holde op med at foretage Handelsreiser, og vilde til at gifte sig med Helga. Strax efter Tilbagekomsten til Island fik han Efterretning om, hvilke

Forandringer der vare skete med Hensyn til denne Sag; han tog hen til sin Fader, og lod ikke desmindre Salget af sit Skib staae ved Magt. Thorsteen lod sig ikke mærke med noget denne Sag angaaende, men kjöbte sig et Skib om Vinteren, som overvintrede i Bolungarhavn, og gjorde det ganske seilfærdigt. Hans Brödre havde ogsaa i Sinde at reise udenlands tilligemed ham, men de bleve ikke saa hurtig færdige, som han, thi de skulde reise omkring i Herredet for at indkræve deres Penge. Östmændene yttrede Utilfredshed med at maatte vente paa Thorsteens Brödre, dersom de fik Bör. Hertil svarede Thorsteen: „jeg vil ride bort fra vort Skib, og see at træffe dem, og bede dem at skynde sig, men I skulle vente paa mig i det Mindste syv Nætter." Thorsteen red om Öxarfjorden op til Bolungarhavn; derfra op paa Mödrudalshede og ned i Vapnafjorden, siden i östlig Retning over Smjörvatnshede og över Jökulsaaen, der hvor Broen ligger over den, saa over Fljotsdalsheden og Lagarfljot og saa langs med denne Flod længere op i Landet, indtil han indtraf i Atlavik en Morgen tidlig. Thore var tagen til Skoven, og alle hans Tjenestekarle med ham, ned til Budlungaveller. Einar var hjemme, og endnu ikke opstaaet, da Thorsteen kom derhen. En Qvinde, ved Navn Osk, stod udenfor; hun spurgte, hvem den Fremmede var. Thorsteen sagde: „jeg hedder Sigurd, og jeg er i Gjeld til Einar, og den har jeg nu i Sinde at betale ham; gaa derfor ind og væk Einar, og bed ham at gaae ud." Thorsteen havde et Spyd i Haanden og en Uldhat paa Hovedet. Qvinden vækkede Einar; han spurgte, hvem der var kommen. Hun sagde, at han kaldte sig Sigurd. Einar stod da op og tog Skoe paa Födderne, svöbte en Kappe om sig og gik derpaa ud. Da han var kommen ud, saae Einar, at der stod Thorsteen for ham, hvilket han syntes mindre godt om. Thorsteen

begyndte saaledes: „derfor er jeg kommen herhid, at jeg vil vide, hvormed du vil böde den Spot, du drev med min Skjörbug paa hiin Overfart, da du og de andre Skibsfolk gjorde Nar af mig; jeg vil være fornöiet med lidet." Einar svarede: „kræv först alle de andre, som dreve Spot med dig, og skulde de allesammen give dig Opreisning, vil jeg ikke alene udeblive dermed." Thorsteen sagde: „jeg er ikke saa forlegen for Penge, at jeg gider opspurgt alle de andre, men jeg vil, at du skal holde mig skadeslös for din Part." Einar sagde, at han ikke vilde vide noget heraf at sige, og vendte sig om, henimod Sovestuen. Thorsteen bad ham at vente lidt, og ikke ile saa hurtig til Helgas Seng. Einar lod som han ikke lagde Mærke til Thorsteens Ord. Derpaa stödte Thorsteen til Einar med Sværdet og gjennemborede ham; Einar faldt död omkuld ind i Sovestuen. Thorsteen bad Tjenestepigen om at drage Omsorg for Einar. Thorsteen red den samme Vei tilbage, han havde taget förste Gang; han red Vester paa over Hals til Thorbjörns Sæterhytter, som ligge imellem Melrakkasletten og Ormsaa. Han spurgte Thorbjörn, om hans Brödre havde været der; men Thorbjörn svarede, at det ikke var Tilfældet. Thorsteen fortalte det Skete, og bad ham at sige til sine Brödre, at de skulde skynde sig hen til Skibet. Thorsteen red nu hen til Skibet. — Tjenestepigen gav Thore Efterretning herom, og lod sige ham, at hans Sön var dræbt. Thore tog da ogsaa strax afsted Nord paa til Vapnafjorden, fulgt af to Tjenestekarle; han satte over Floden paa en Baad, og reiste lige hen til Hof. Der fortalte han Frænderne sin Söns Drab. Thorgils sagde, at han havde ikke anet noget godt, dengang Einar fik Helga til Ægte. De bade ham at fölges med; han lod da hente sine Heste. Hrane sögte ved Tilskyndelser at bevæge Thorgils til at tage hurtig afsted. Thore derimod vendte

hjem igjen, hvilket han gjorde efter Thorgils Raad; men hans Tjenestekarle fulgtes med Thorgils, og de vare nu syv i Tallet, og begave sig paa Reisen.

Thorsteens Brödre rede hen til Thorbjörns Sæterhytte Morgenen efter at Thorsteen havde været der; de spiste der Davre, og derpaa lagde de dem til at sove. Thorbjörn fraraadede dem dette, og fortalte dem nu Einars Drab, og det Budskab, han skulde bringe dem fra Thorsteen; Thorbjörn var en Ven af begge Parterne. Kort efter kom Thorgils derhen med sit Fölge, og de vare syv i Tallet. Thorbjörn underrettede Brödrene om Thorgils Ankomst, og vækkede dem; der gaves ingen Udvei til at undkomme. Thorbjörn raadede dem til at grave en dyb Gröft inde i Sæterhytten lige for Dören, „men jeg skal staae i Dören;" som sagt, saa gjort. Thorgils ankom da med Fölge til Sæterhytten; de antoge for afgjort, at Brödrene vare inde i Sæterhytten, da Heste stode der udenfor, som endnu vare trætte, og Byrderne nylig tagne af dem. „Jeg veed," siger Thorgils, „at de ere her." Thorbjörn svarede: „du er meget skarpsindig, men alligevel ere Brödrene ikke her, som du paastaaer, men jeg lod hente Tömmer paa Hestene, og vi have nylig taget Byrderne af dem; de ere nylig komne fra Vinterhusene, men för bleve de brugte til at bringe Bygningstömmer til Sveinungsvik fra Strandkanten, hvor det driver paa Land, og Hestene ere mine." Thorgils sagde, at han ikke vilde troe dette, „og gaa du bort fra Dören, thi vi ville undersöge Sætterhytten." Thorbjörn svarede, at det vilde han ikke gjöre, „eftersom I ikke fæste Lid til mit Udsagn." Hrane sagde: „Lader os da dræbe ham, dersom han ikke vil gaae bort fra Dören." Thorgils svarede: „det vil min Fader misbillige." Da böd Thorkel fleyte sig til at löbe bag om Husene og op paa dem, og springe saa ned igjen mellem Thorbjörn og Dören,

og faae ham paa den Maade bragt fra Dören ved at stöde ham ned for Skraaningen. Thorgils bad ham at udföre dette. Som sagt, saa gjort, og Thorbjörn blev paa denne Maade dreven fra Dören, og derpaa bandt de ham. Derefter gik de hen til Dören, men viste sig nu tvivlraadige i, hvem der först skulde gaae ind i Hytten. Da Thorgils blev dette var, sagde han: „vi vise os temmelig feige, dersom vi ikke vove at gaae ind i Hytten." Derpaa löb Thorgils ind. Thorbjörn sögte at bevæge ham derfra, og sagde, at han fraraadede ham at gaae derind; men Thorgils ændsede ikke hans Raad. Han havde Skjoldet over Hovedet, og löb nu ind i Hytten, men styrtede i Gröften, hvor Brödrene da dræbte ham. Derpaa rev Thorgils Fölge Taget af Sæterhytten, og angrebe Brödrene i nogen Tid. Hrane gullhöt laae paa Sæterhyttens Væg, og kastede saaledes nogle Jordklumper ind i Hytten. Da blev han saaret med et Spyd i Haanden. Brödrene forsvarede sig meget tappert, men Enden blev, at de faldt der begge, og de efterlode sig en stor Berömmelse. Der faldt ogsaa begge Thores Tjenestekarle, og den tredie Mand, Thorgils Thorsteenssön, som da var tredive Aar gammel. Thorbjörn blev befriet af sit Fangenskab strax efter at Kampen var til Ende, og han bragte alle de Varer, som havde tilhört Brödrene, hen til Skibet i Bolungarhavn, og fortalte Thorsteen det Skete. Thorsteen sagde, at Thorbjörn havde viist sig heri som en brav Mand, og de skiltes ad meget gode Venner.

Thorsteen reiste udenlands om Sommeren, og var borte fem Aar; han stod i Gunst hos Stormænd, og alle ansaae ham for at være en tapper og modig Mand. Hrane gullhöt tog hjem til Hof, og fortalte Thorsteen begge Thorfinnssönnernes Drab og at begge Thores Tjenestekarle ogsaa vare dræbte. Thorsteen spurgte ham da: „men hvor er min Sön,

Thorgils?" Hrane svarede: „han er ogsaa dræbt." Da sagde Thorsteen: „ondskabsfuldt fortæller du det Skete, og stedse har du og dine Raad afstedkommet meget ondt." Dette syntes alle store Tidender, da det spurgtes. Næste Sommer blev der anlagt Sag imod Thorsteen Thorfinnssön, og han blev erklæret fredlös for Thorgils Drab. Broddhelge var tre Aar gammel, dengang hans Fader blev dræbt, og han var allerede dengang haabefuld i en saa ung Alder. Thorsteen Thorfinnssön tog igjen til Island efter fem Aars Forlöb, og landede med sit Skib i Midfjord; han red strax selv anden Nord paa til Hof. Broddhelge var dengang otte Aar gammel, og legede udenfor paa Gaardspladsen; han bad dem opholde sig der. Thorsteen spurgte, hvorfor han indböd Gjeste. Han svarede, at han eiede der Alt i Fællesskab med sin Bedstefader. Thorsteen Thorfinnssön og hans Fölgemand gik derpaa ind i Stuen. Thorsteen hvite mærkede paa Lugten, at Kjöbmænd vare ankomne, og spurgte, hvem de vare. Thorsteen Thorfinnssön fortalte ham Sammenhængen. Thorsteen hvite sagde: „syntes du, at min Hjertesorg ikke var stor nok, uden at du besögte mig, den blinde, gamle Mand. Thorsteen Thorfinnssön svarede: „det var ikke min Bevæggrund, tværtimod vil jeg overlade Sagen angaaende din Sön Thorgils til din Afgjörelse, og jeg er i Besiddelse af Midler til at böde for hans Drab, saaledes at ingen för skal være bleven dyrere betalt." Thorsteen hvite sagde, at han ikke önskede at bære sin Sön i sin Pengepung. Thorsteen Thorfinnssön, som blev kaldet hin fagre, sprang da op og lagde sit Hoved paa sin Navne, Thorsteen hvites Knæer. Da svarede Thorsteen hin hvite: „jeg önsker ikke, at dit Hoved skal blive skilt ved Kroppen; der ere Örene paa sin rette Plads, hvor de förat voxede, men paa de Vilkaar slutter jeg Forlig imellem os, at du skal tage

herhen til Hof, og medbringe alt dit Gods, og saa længe skal du opholde dig her, som jeg önsker det; men du skal sælge dit Skib," Thorsteen hin fagre gik ind paa dette Forlig, og da han og hans Kammerater kom ud, legede Ynglingen Helge Thorgilssön med et guldprydet Spyd, som Thorsteen fagre havde ladet blive staaende uden for Dören, dengang han gik ind. Thorsteen fagre sagde til Helge: „vil du modtage Spydet af mig som Foræring?" Helge raadförte sig med sin Pleiefader, Thorsteen hvite, om han skulde modtage Spydet af Thorsteen fagre. Thorsteen hvite bad ham tilvisse at modtage Spydet, og belönne ham derfor. Thorsteen hin fagre opholdt sig den Gang een Nat paa Hof. Thorsteen fagre tog derpaa hen til sit Skib og solgte det; derpaa flyttede han hen til Hof og medbragte alt sit Gods. Han forstod at gjöre betydelig talrigere sin Navne Thorsteen hvites Creaturer. Da han havde været der i nogen Tid, önskede Thorsteen hvite, at han skulde frie til Helga Krakedatter, hvilket ogsaa skete. Thorsteen hvite ledsagede ham; Sagen gik efter Önske, og Krake erklærede, at det var overeensstemmende med sin Villie. Helga tog altsaa hen til Hof med Thorsteen fagre, fordi Thorsteen vilde, at Brylluppet skulde holdes paa Hof, af den Aarsag, at han syntes, at han var for svag til at overvære det andre Steder, end hjemme paa Hof; dette skete da ogsaa. Brylluppet gik godt; Ægtefolkene enedes godt. Thorsteen fagre opholdt sig i otte Aar paa Hof hos sin Navne, og var ham i Söns Sted med Hensyn til alle Forretninger. Da dette Tidsrum var forlöbet, talte Thorsteen hvite med sin Navne, og sagde: „du har staaet din Pröve, og du er en dygtig og brav Mand i alle Henseender, og meget flink. Nu önsker jeg, at du skal gjöre en Forandring med Hensyn til din og din Faders og din Svoger Krakes Stilling, og I skulle alle begive eder uden-

lands med alt eders Gods, thi jeg troer, at min Frænde, Helge, begynder at hade dig, og han er nu atten Aar gammel, men det er sandsynligt, at jeg ikke vil leve længe herefter, og jeg önsker, at vi skulle skilles ad som Venner; men min Frænde, Helge, vil blive heftig og anmassende, og ingenlunde retsindig. Nu skal du fölge mit Raad, og ophold dig ikke længere her, end jeg har raadet dig."' Thorsteen fagre sagde, at det skulde skee, og han kjöbte to Skibe, og reiste bort af Landet med sin hele Familie. Hans Fader Thorfinn og Krake, hans Svoger, toge ogsaa bort med ham. De landede nordlig i Norge, og næste Sommer begave de dem Nord paa til Halogaland (Helgeland), og opsloge sin Bopæl der med sin hele Familie. Der boede Thorsteen fagre saa længe han levede, og blev anseet for at være en meget tapper og modig Mand.

Helge var som Yngling hos sin Pleiefader Thorsteen hvite; han blev med Alderen baade stor og stærk, tidlig moden, haabefuld og anseelig; i sin Barndom var han temmelig taus, og allerede i den yngre Alder anmassende og trodsig, men sindrig og opfindsom. Det skete en Dag paa Hof, da Qvæget var samlet paa Malkepladsen, at der var iblandt det en stor og frygtelig Tyr. En anden Tyr var der ogsaa tilstede, som Frænderne eiede; den var meget stor. Helge stod udenfor, og saae paa at Tyrene begyndte at stanges, og den Tyr, som havde hjemme paa Hof, maatte vige for den fremmede Tyr. Da Helge saae dette, gik han ind og hentede store Iisskoe, og bandt dem fast til Tyrens Pande. Derpaa begyndte de igjen at stanges, indtil denne stangede hiin fremmede Tyr ihjel; Iisskoene havde nemlig bibragt den meget dybe Saar. Alle syntes, at de var en berömmelig Gjerning, Helge havde udfört, og af denne Begivenhed blev han kaldet Broddhelge, og i de Tider

antog man det for heldbringende, at have to Navne. Det var en almindelig Tro, at de, som havde to Navne, vilde leve længere. Strax kunde man see, at Helge vilde blive en stor Hövding, men tillige anmassende. Thorsteen hvite levede kun eet Aar efterat han og Thorsteen fagre skiltes ad, og alle vare enige i, at han havde været en stor Hövding. Geite i Krossavik fik til Ægte Hallkatla, en Datter af Thidrande, en Sön af Ketil thrym, en Sön af Geite og Hallkatla. I Förstningen fandt et stort Venskab Sted mellem Geite og Broddhelge, men senere aftog det og blev tilsidst til fuldkomment Had, som det fortælles i Vapnfirdingernes Saga, og hermed slutte vi Fortællingen om Thorsteen hvite.

Fortælling om Thorsteen stanghug.

En Mand, ved Navn Thorsteen, boede i Sunnudal, baade gammel og havde nær mistet Synet; han havde været en stor Viking i sine yngre Aar; han var endnu en overmodig Mand, endskjöndt han var bleven gammel. Han havde en Sön, ved Navn Thorsteen; han var stor af Væxt, tapper og meget sagtmodig; han bestred med saadan Dygtighed Gaardens Drift hos sin Fader, at neppe vilde tre Mænd have udrettet mere. Thorsteen var temmelig fattig, men eiede en stor Mængde Vaaben. Fader og Sön eiede Stodheste, og de tjente især noget ved at sælge unge Heste, thi de vare alle gode Rideheste og modige.

En Mand, ved Navn Thord, var Tjenestekarl paa Hof hos Bjarne; han passede Bjarnes Rideheste, og derfor blev

han kaldet Hesterögter. Thord var meget anmassende; han lod ogsaa mange föle, at han var Tjenestekarl hos en Rigmand, men derfor var dog ikke hans Værd större, og ikke blev han derfor mindre forhadt. I Kost hos Bjarne vare to Mænd, hvoraf den ene hed Thorhall og den anden Thorvald; de skumlede over alt det, som forefaldt i Herredet. Thorsteen og Thord bleve enige om at foranstalte en Hestekamp med unge Heste, og da den gik for sig, kunde Thords Hest ikke godt staae sig. Thord slog derpaa Thorsteens Hest mellem Næseborene, da han saae at hans Hest ikke kunde staae sig; men Thorsteen saae dette, og slog derpaa Thords Hest, og da raabte alle. Derpaa slog Thord Thorsteen med Hestestangen; Hugget ramte det ene Öienbryn; det flængedes og faldt ned for Öiet. Thorsteen skjar et Stykke af Nederdelen af sin Skjorte og bandt det flængede Stykke fast, og lod som intet var forefaldet, og bad, at man skulde skjule dette for hans Fader; herved blev det altsaa. Thorvald og Thorhall skumlede over denne Tildragelse, og kaldte ham Thorsteen stanghug.

Kort för Juul om Vinteren stode Qvinderne i Sunnudal tidlig op til deres Arbeide, og Thorsteen stod da ogsaa op, og bragte Hö ind, og derpaa lagde han sig paa Bænken. Hans Fader, den gamle Thorarin, kom da derind, og spurgte, hvem der laae. Thorsteen nævnede sit Navn. „Hvorfor er du saa tidlig oppe, min Sön?" sagde den Gamle. Thorsteen svarede: „jeg synes ikke at jeg har Valget imellem mange til at bestille, hvad der forefalder," sagde Thorsteen. „Har du ikke Smerter i Hovedet, min Sön?" sagde den Gamle. „Jeg mærker ikke noget dertil," sagde Thorsteen. „Hvad kan du, min Sön, fortælle mig om Hestekampen forrige Sommer; blev du ikke slaaet, som en Hund, min Sön, saa at du besvimede?" „Det tykkes mig ingen Ære, at kalde

det heller Hug, end blot Beröring[1]." Thorarin sagde: „Jeg havde ikke troet, at jeg havde en feig Sön." „Siig kun herom, Fader," sagde Thorsteen, „det som du ikke vil senere komme til at fortryde." „Herom vil jeg ikke kunne sige saa meget," sagde Thorarin, „som jeg attraaer." Nu stod Thorsteen op og tog sine Vaaben, og begav sig hjemme fra, og tog Veien hen til Hestestalden, hvor Thord passede Bjarnes Heste, og der traf han ham. Da sagde Thorsteen til Thord: „jeg önskede at vide, gode Thord, om det skete af Vaade, at du slog mig ved Hestekampen forrige Sommer, eller er sligt skeet med din Villie?" Thord svarede: „dersom du har to Munde, saa kan du vexelviis kalde det Vaadegjerning, hvis du saa synes, eller ogsaa sige, at det er skeet med Villie, og hermed har du de Böder, som jeg har i Sinde at erlægge." „Du skal belave dig paa," sagde Thorsteen, „at det er sandsynligt, at jeg ikke oftere vil kræve dig for disse." Derpaa löb Thorsteen hen imod ham, og gav ham Banehugget; dernæst begav han sig til Hof, og traf der en Qvinde ude, og sagde til hende: „fortæl Bjarne, at Qvæg har stanget hans Hesterögter, Thord, og at han vil komme til at vente paa ham, indtil han kommer selv hen til Hestestalden." Gaa hjem, Menneske," sagde hun, „men jeg skal fortælle ham dette ved Leilighed." Thorsteen tog nu hjem igjen, og Qvinden begav sig til sit Arbeide. Bjarne stod op om Morgenen, og da han havde sat sig ved Spisebordet, spurgte han, hvor Thord var; man svarede ham, at han var taget hen til Hestene. „Jeg troede dog, at han vilde være kommen hjem igjen, dersom han var uskadt." Da begyndte den Qvinde, som Thorsteen havde talt med: „det er sandt, som ofte bliver sagt om os Qvinder, at vi

1) Ordspillet kan ikke gjengives paa Dansk, da atburðr deels kan betyde: et Tilfælde; deels: at noget bringes i Nærheden eller henimod noget andet.

ikke have meer end en middelmaadig Forstand. Thorsteen stanghug kom her i Morges, og sagde, at Qvæg havde stanget Thord saaledes, at han ikke vilde være i Stand til at hjelpe sig selv, men jeg vilde ikke vække dig dengang, og saa havde jeg senere glemt dette." Da stod Bjarne op fra Bordet, og gik hen til Hestestalden, og der fandt han Thord dræbt, og han blev siden begravet. Bjarne anlagde Sag imod Thorsteen, og han blev erklæret fredlös; men Thorsteen blev alligevel hjemme i Sunnudal og arbeidede for sin Fader, men Bjarne lod det gaae upaatalt hen.

Om Efteraaret sved man Hoveder af slagtede Faar paa Hof, men Bjarne sad udenfor, og hörte paa, hvad Folkene talte om. Da begyndte Brödrene Thorhall og Thorvard saaledes, og sagde: „vi havde ikke troet, dengang vi tingede os i Kost hos Vigabjarne, at vi vilde komme til at svide her Lammehoveder, medens Thorsteen, som han har faaet erklæret fredlös, svider Bedehoveder i Sunnudal; det havde været bedre, at han havde viist sig mere skaansom imod sine Frænder i Bödvarsdal, og ikke ladet den fredlöse Mand sidde lige saa höit som han i Sunnudal, men 'de fleste blive mere sagtmodige, dersom en Ulykke hænder dem', og vi kunne ikke blive kloge paa, naar han vil udslætte denne Plet paa sin Anseelse." En Mand svarede: „det er værre at have sagt dette, end tiet stille, og det er sandsynligt, at en Trold har forhexet eders Tunge, men vi troe, at Bjarne vil söge at undgaae at beröve hans blinde Fader og de övrige Uforsörgede i Sunnudal den sidste Stötte, men det forekommer mig usandsynligt, at I ville ofte komme til at svide Lammehoveder her paa Hof, eller tale om Begivenhederne i Bödvarsdal.". Derpaa begyndte man at spise, og lagde sig til at sove, og ingen kunde mærke, at Bjarne havde hört paa Samtalen. Næste Morgen vækkede Bjarne Thorhall og Thor-

vard, og bad dem ride hen til Sunnudal, og bringe sig Thorsteens Hoved adskilt fra Kroppen för Klokken ni, „og mig tykkes," at I ere bedst skikkede til at udslætte en Plet paa min Ære, dersom jeg ikke har selv Kraft nok dertil." De syntes nu, at de havde sagt for meget, men toge dog afsted lige hen til Sunnudal. Thorsteen stod i Dören, og hvæssede et kort Sværd; da de kom derhen, spurgte Thorsteen, hvorhen de agtede at reise; de svarede, at de sögte efter Heste, men Thorsteen sagde, at dem behövede de ikke at söge længe efter, „da de ere her i Nærheden af Gjerdet." „Det er dog ikke afgjort," sagde de, „at vi ville finde dem, dersom du ikke vil nærmere vise os Veien hen til dem." Da gik Thorsteen ud, og da han havde tilbagelagt et Stykke Vei, svang Thorvard sin Öxe, og styrtede ind paa Thorsteen. Thorsteen stödte til ham med Haanden, saa at han faldt omkuld, og gjennemborede ham med sit Sværd. Da vilde Thorhall hugge til Thorsteen, men han havde samme Skjebne, som Thorvard. Derpaa bandt Thorsteen dem begge op paa Hestene, og lagde Tömmen op, og drev dem saaledes hen til Veien, og Hestene gik hjem til Hof. Tjenestekarlene stode udenfor paa Hof, og gik nu ind og fortalte Bjarne, at Thorhall og Thorvard vare komne hjem, og sagde, at de ikke havde gjort en forgjeves Reise. Bjarne gik da ud, og saae nu den rigtige Sammenhæng, og talte ikke flere Ord herom; han lod dem jorde, og alt var roligt indtil Juletiden var udlöben. En Aften, da Rannveig og Bjarne vare gaaede i Seng, begyndte hun, og sagde: „hvad troer du man taler nu mest om i Herredet." „Det veed jeg ikke," svarede Bjarne; „mig tykkes, at manges Dom er ikke værd at agte paa." „Det er Gjenstanden for den meste Omtale, at man troer, at Thorsteen stanghug ikke vil kunne begaae nogen Misgjerning, som du vil ansee for nödvendigt at hevne;

han har nu dræbt tre af dine Tjenestekarle, og dine Tingmænd troe ikke at kunne vente sig synderlig Bistand af dig, dersom du lader dette uhevnet, og du maa være meget foranderlig (med Hensyn til at hevne Fornærmelser)." Bjarne svarede: „her maa man sande det, som man pleier at sige, 'at ingen bliver klog af andres Skade', og jeg vil nu laane Öre til hvad du har at sige; men Thorsteen har ingen dræbt uden Aarsag." De holdt op med denne Samtale, og sov Natten over. Om Morgenen vaagnede Rannveig, da Bjarne tog ned sit Skjold; hun spurgte ham, hvorhen han skulde. Han svarede: „nu skal det vise sig, om jeg eller Thorsteen i Sunnudal er den anseeligste," sagde han. „Hvor mange skulle ledsage dig?" sagde hun. „Jeg vil ikke overfalde Thorsteen med Overmagt," sagde han, „og jeg har i Sinde at gaae alene." „Gjör ikke det," sagde hun, „alene at vove dit Liv i Kamp med dette frygtelige Menneske." Bjarne sagde: „nu kan man sande, at det gaaer dig saaledes, som de Qvinder, der græde over det den ene Stund, som de egge een til kort i Forveien; jeg taaler ofte længe nok, at baade du og andre egge mig, men paa den anden Side nytter det ikke at hindre mig, naar jeg vil gaae." Bjarne tog hen til Sunnudal, og Thorsteen stod i Dören; de vexlede nogle Ord mellem hinanden. Bjarne sagde: „du, Thorsteen, skal gaae til Tvekamp med mig i Dag, paa den Höi, som her er i Marken." „Jeg fattes alt," sagde Thorsteen, „til at kæmpe med dig; men jeg skal strax forlade Landet, da Skibe begynde at gaae, thi jeg kjender din Ædelmodighed, og veed, at du vil understötte min Fader, dersom jeg forlader ham." „Det hjelper ikke," sagde Bjarne, „at du vil undslaae dig for dette." „Du tillader dog vel, sagde Thorsteen, „at jeg först taler med min Fader." „Vel gjör jeg det," sagde Bjarne. Thorsteen gik ind, og fortalte sin Fader, at

Bjarne var kommen der, og udfordrede ham til Tvekamp. Den Gamle svarede: „enhver kan vente, dersom han har at gjöre med en mægtigere Mand, og er han i samme Herred som han, og han har paa en eller anden Maade fornærmet ham, at han ikke vil komme til at opslide der mange Skjorter, og det er derfor, at jeg ikke begræder dig, at mig tykkes, at du har meget forbrudt; tag derfor dine Vaaben, og forsvar dig mandigen, og engang har der været de Dage, at jeg havde ikke bukket under for en slig Mand, som Bjarne er; og er han dog en stor Kæmpe; mig tykkes ogsaa bedre, at miste dig, end at have en feig Sön." Derpaa gik Thorsteen ud, og de gik hen til hiin Höi, og Kampen begyndte, og deres Rustninger bleve forhuggede; da de havde kæmpet længe, sagde Bjarne til Thorsteen: „jeg er nu törstig, fordi jeg er mindre vant til dette Arbeide, end du." „Gaa da hen til Bækken," sagde Thorsteen, „og sluk din Törst." Bjarne gjorde dette, og lagde imedens sit Sværd hos sig. Thorsteen tog det op, saae paa det og sagde: „du har dog vel ikke havt dette Sværd i Bödvarsdal?" Bjarne taug til dette. De gik igjen op paa Höien og kæmpede i nogen Tid, og Bjarne tykkedes, at Thorsteen besad större Vaabenfærdighed, og stod mere fast for, end han havde ventet. „Mange Ting hænde mig i Dag," sagde Bjarne, „mine Skobaand ere nu lösnede." „Bind dem da," sagde Thorsteen. Bjarne bukkede sig nu ned, men Thorsteen gik ind og bragte igjen to Skjolde og eet Spyd; han gik op paa Höien til Bjarne, og sagde til ham: „her har du et Skjold og et Sværd, som min Fader sender dig, og Sværdet vil ikke blive mere slövt, end det, du har för havt i Dag; jeg er heller ikke oplagt til længere at staae blottet for dine Hug, men jeg önsker meget at holde op med denne Kamp, fordi jeg er bange for, at du vil gaae af med Seiren, men enhver

har sit Liv kjært, dersom det staaer kun til ham." „Nu hjelper ikke at undslaae sig," sagde Bjarne; „vi skulle endnu kæmpe." „Jeg vil ikke hugge först," sagde Thorsteen. Dernæst huggede Bjarne Thorsteens Skjold i Stykker, og derpaa forhuggede Thorsteen Bjarnes Skjold. „Det er et stort Hug," sagde Bjarne. Da svarede Thorsteen: „dit Hug var ikke mindre." Bjarne sagde: „bedre bider nu det Vaaben, som du har havt i Dag, end för." Thorsteen svarede: „jeg vilde undgaae at begaae en Misgjerning, dersom det kunde skee, og jeg er bange for at kæmpe med dig; jeg önsker endnu at overlade hele Sagen til din Afgjörelse." Bjarne skulde da hugge til Thorsteen, og de vare begge ganske blottede. Da sagde Bjarne: „det er ikke lige Bytte, at begaae en Misgjerning i Sedet for at udöve en god Gjerning; jeg troer, at jeg er godt tjent med dig alene i Stedet for mine tre Tjenestekarle, dersom du vil være mig en tro Tjener." Thorsteen svarede: „der har i Dag tilbudt sig Leilighed for mig til at svigte dig, dersom min onde Skjebne havde været större, end din Lykke, og jeg vil vistnok ikke svigte dig," sagde Thorsteen. „Jeg indseer," sagde Bjarne, „at du er en udmærket Mand; men du tillader mig nok," sagde han, „at gaae ind til din Fader, og fortælle ham, hvad jeg finder for godt." „For mig maa du gjöre som du vil," sagde Thorsteen, „men vær dog forsigtig." Da gik Bjarne ind hen til det Aflukke, hvor den gamle Mand laae. Thorarin spurgte, hvem der var, og Bjarne nævnede sit Navn. „Hvilke Nyheder har du at fortælle, Bjarne?" spurgte Thorarin. „Din Sön Thorsteens Drab," sagde Bjarne. „Forsvarede han sig modig?" sagde Thorarin. „Jeg troer ikke, at mange har været meer kampdygtige, end din Sön Thorsteen var det." „Det er ikke forunderligt," sagde Thorarin, „at Kampen i Bödvarsdal faldt uheldig ud for de

andre, da du overvandt nu min Sön." Da sagde Bjarne: „jeg vil tilbyde dig Ophold paa Hof, og der skal du indtage den anden Æresplads saalænge du lever, og jeg vil være dig i Söns Sted." „Det gaaer saaledes med mig," sagde den Gamle, „som dem, der selv ere ude af Stand til at udrette noget, og den Dumme glædes ofte ved andres Löfter, men Stormændenes Löfter, naar de ville formilde eens Smerter over det Skete, ere af den Beskaffenhed, at de ere til Lindring kun for een Maaned, men efter dens Forlöb, blive vi betragtede som et Almisselem, men derved komme vi ikke snart til at glemme vore Sorger; men den Mand, som en slig Mand, som du er, tilsiger et Löfte ved Haandtag, maa finde sig tilfreds med det, hvadsomhelst der end maatte være forefaldet; jeg vil ogsaa modtage dette Löfte af dig, og gaa du derfor herhen til Aflukket, hvor min Seng staaer, og du maa komme noget nærmere, fordi jeg, som nu er bleven meget gammel, ryster paa hele Legemet formedelst Alderdom og Svaghed, og heller ikke er det umulig, at min Söns Död har gaaet mig til Hjertet." Bjarne gik da ind i Aflukket og tog den Gamles Haand. Han bemærkede da, at han havde et Sværd, hvormed han vilde stikke efter ham; han tog strax Haanden til sig og sagde: „du elendige Gamle," sagde Bjarne, „nu vil det gaae efter din Fortjeneste mellem os; din Sön Thorsteen lever, og han skal tage hen til Hof med mig, men for dig skulle Trælle arbeide; men du skal dog ikke komme til at mangle noget, medens du lever." Thorsteen tog nu hjem med Bjarne til Hof, og tjente ham til sin Död, og man var enig om, at han overgik de fleste med Hensyn til Ærlighed og Tapperhed. Bjarne beholdt sin Anseelse, og blev desto mere afholdt og sagtmodigere, jo ældre han blev; han var meget udholdende, og hengav sig den sidste Deel af sin Levetid

til Gudsfrygt. Bjarne reiste udenlands og foretog sig en Reise til Rom, og paa denne Reise döde han; han ligger begravet i Staden Valeri, som er en stor By, og ligger noget nærmere hertil end Rom. Bjarne havde Börnelykke. Hans Sön hed Skeggbrodde, som bliver omtalt i flere Sagaer, og var en udmærket Mand i sin Tid. Bjarnes Datter hed Halla og Gudrid, som Lavmanden Kolbeen fik til Ægte. Yngvild var ogsaa Bjarnes Datter, som Thorsteen Siduhallssön ægtede; deres Sön var Magnus, Fader til Einar, Fader til Biskop Magnus. Desuden var Amunde en Sön af Thorsteen og Yngvild; han ægtede Sigrid, en Datter af Thorgrim hin blinde. Datter af Amunde var Hallfrid, Moder til Amunde, Fader til Gudmund, Fader til Magnus hin gode og Thora, som Thorvald Gissurssön fik til Ægte. En anden Datter af Gudmund hed ogsaa Thora, en Moder til Orm svinfelling. Gudrun var ogsaa en Datter af Amunde, Moder til Thordis, Moder til Helga, Moder til Gudny Eyvindsdatter, Moder til Sturlesönnerne Thord og Sighvat og Snorre. Rannveig var en Datter af Amunde, Moder til Steen, Fader til Gudrun, Moder til Arnfrid, som digre Helge ægtede. Endelig var Thorkatla en Datter af Amunde, Moder til Arnbjörg, Moder til Præsten Finn og Thorgeir og Thurid, og af denne Familie ere mange Stormænd komne, og hermed sluttes Fortællingen om Thorsteen stanghug.

Sagnet om Brandkrossi.

Vi begynde Helgernes Saga med Ketill Thrym, thi ham vide vi at have været ættesælest af de Personer som denne Saga omtaler. Fra ham udlede Sidemændene deres Herkomst, saavelsom og Krosvigerne og Droplaugsönnerne. Vi agte derhos at berette, hvorledes Helgi Asbjörnssön — der efter kyndige Folks Omdömme maa anses for den fornemste Mand i denne Saga — nedstammer fra Landnamsmændene.

Rafnkell hed en Mand, som kom til Island i Slutningen af Landnamstiden, han var Rafnssön. Som han opholdt sig i Skriddalen drömte han at en Mand kom til ham, og bad ham skyndsomt reise sig, og rykke op derfra med alt Sit. Rafnkell vaagnede, og drog bort i samme Stund; men lige derpaa nedstyrtede hele Bjærget ved et Fjældskred, og begravede under sig en Orne og en Tyr Rafnkel tilhörende, det eneste som der var blevet tilbage. Men han tog til Rafnkellsdal, og bebyggede hele Dalen, saanær tyve Gaarde, med sine Mænd; selv nedsatte han sig paa Steinraudsstad, og blev inden lang Tid en mægtig Hövding ved sin Rigdom og talrige Tilhængere. Hans Sönner vare Asbjörn og Thorir. Efter Rafnkells Död skiftede Sönnerne hans Efterladenskab imellem sig, og tilfaldt Thorir Faderens Gaard; Asbjörn derimod bosatte sig paa det Stæd, som kaldtes Lokheller, men som nu heder Rafnkellsstad, og drev den Gaard godt.

Asbjörn var gift med Hallbera en Datter af Rollaug Rögnvaldssön, Jarlen paa Möre, han havde med hende en Sön, som blev kaldt Helgi. Helgi var i sin Opvæxt stille, ordknap og meget forsigtig i sin Tale, og vakte det Omtale blandt Folk, hvorledes han skikkede sig. Asbjörn blev ikke gammel. Da han döde tog Helgi Arv efter ham, og boede

en tidlang paa Lokheller, men efter nogle Aar hævede han sin Husholdning, overlod sit Næstsödskendebarn Rafnkell Thorirssön det Hele, og tog ud af Landet. Han tilbragte mange Aar med Fribytteri i Fællig med sine Frænder i Norge og paa Örknöerne var og nogle Sommere paa Vikingstog, og gjaldt for en af de tappreste, om han end ei var nogen Storværksmand i Kræfter og Vaabenfærdighed. Herved erhvervede han sig Formue og Anseelse, og tog nu tilbage til Island. Ved Ankomsten hertil böd Spakbessi ham Ophold hos sig, dette tog Helgi imod, og drog med ham til Bessastad. Samme Aar fik Helgi Bessis[1] Söster Oddlaug til Ægte; deres Samliv blev godt, og inderligt paa begge Sider. Helgi var dengang uden Bopæl, da ingen var villig til at aftræde ham Hus og Hjem paa den Tid af Aaret.

Der var en Mand som hed Odd med Tilnavnet Sindri, velhavende og stridig at have med at gjöre; han havde valgt sig Bosted ligeoverfor Bessestad paa den anden Side af Lagarfloden, og opfört der en smuk Gaard. Odd var gift og havde en Sön ved Navn Osvif; om ham gik det Ord, at han i Sindelag svarede til Navnet. Osvif var Handelsmand, pragtlysten og övet i alle Lege, men hengiven til Spot og Praleri. Det var engang som Svogrene Bessi og Helgi talte sammen, at Helgi spurgte Bessi, hvor han kunde anvise ham en Bopæl, eller hvilket Raad han kunde give ham i saa Henseende. Bessi gav ham et Raad hertil, som de siden fuldbragte. Saasnart Floden lagde til gjorde Helgi sig et Ærende over til Oddsstad, og slog paa Glæde og Gammen ved Osvif. Noget efter kom Folk paa Oddsstad og Bessastad overens om, at holde Folkelege mellem dem paa begge Gaardene.

---

1) Tillægsordet „spakr" ɔ: vis = Bessis Ögenavn, er her, for Kortheds Skyld, og da al videre Betegnelse for Manden er overflödig, bortkastet.

En Mand havde sit Tilhold paa Oddsstad som hed Otrygg, han gjorde sig til af sin Færdighed, og stillede sig gjerne mod Osvif; hvorhos han lod Osvif høre, at han udviste mere Praleri end Raskhed i Legene. Kort derpaa dræbte Odd Otrygg, og Helgi Asbjörnssön paatog sig Sögsmaalet efter den Dræbte. Folk sögte nu at udvirke Forlig mellem Parterne, men dertil var der ingen anden Udvei end at Bessi blev ene om Vilkaarene; og blev Freden da tilveiebragt paa den Maade, at Bessi kun idömte Odd ringe Pengeböder, men derimod kjendte ham skyldig til at have forbrudt Gods og Gaard, og Ret til Ophold i Herredet. Odd var vel yderst utilfreds med Sagens Udfald, men maatte dog lade det blive derved, da mange fra tidligere Tider undte ham denne Ufærd. Helgi indlöste atter Gaarden til sig af rette Vedkommende uanseet Odds Modvillighed; blev Enden paa Legen den, at Odd maatte römme Herredet, og er der ikke mere om ham at fortælle i denne Saga, hvorvel han er bleven holdt for en Kraftkarl. Helgi gjorde imidlertid Anstalter til sin Husholdning paa Oddsstad, og holdt sig færdig til at fare derhen med alle den förste Fardag. Men da Odd lavede sig til at flytte fra sit Hjem den förste Fardag lod han slagte en Tyr og koge Kjödet, og lige för han tog væk endelangs ad begge Bænke opsætte Borde, og derpaa sætte alt Oxekjödet. Han gik da derhen og talte saalunde: „her ere nu saa omhyggeligt udstyrede Borde, som om det kunde være til mine kjæreste Venner — hele dette Gilde giver jeg til Frey, imod: at han lade ei den som efter mig kommer drage bort fra Oddsstad med mindre Harme, end jeg nu gjör!" Efter dette tog Odd hjemme fra med alt Sit.

Om Droplaugesönnernes Herkomst have nogle afgivet denne Beretning, der om den end er lidet bekjendt og

kunde synes somme mindre troværdig, dog er morende nok at höre.

I den indre Vík i Vapnafjorden boede en Mand, som hed Grim; han var i sin yngre Alder, ugift og velholden med Husdyr og Hjorde. Han lod opdrætte paa sin Gaard et Ungnöd brandkorset[1] af Farvetegning, og udmærket ved sin Löd og Störrelse; den Oxe skattede han höiere end alt hvad han ellers eiede af havende Fæ og Hjorde, lod den om Sommeren söge sin Græsning paa Hjemmarkerne, og gav den Mælk hele Aaret igjennem; med dette blev han ved i ti Aar. En Sommer som Hjemhöet stod i Stakke rundt om Husene hændte det sig, at Oxen tog underlig paa Veie, löb ud og ind og kastede Stakkene omkuld; Folk gik da hen for at gribe den, men det lykkedes ikke den ændsede nu ingen, og blev jo olmere jo flere der kom til. Tilsidst satte den sig i Fart, og tog Veien lige frem helt ud til den ydre Krossavík, der kastede den sig i Vandet, og svömmede ud paa Havet saa langt man kunde öine den fra Landet. Grim blev meget ilde ved Tabet af sit Yndlingsdyr, og tog sig denne Hændelse meget nær. Han havde en Broder i Oxefjorden som hed Thorsteinn, det var en dygtig Bonde forstandig og afholdt, Brödrene holdt og meget af hinanden. Der blev nu sendt Bud efter Thorsteinn, og da han kom, sögte han ved allehaande Forestillinger at tale Grim til Rette, bad ham ikke tage sig sit Tab saa nær da meget kunde erstatte det, og han havde Kvæg nok tilbage, af hvilket han med Tiden kunde tillægge sig et ikke mindre

1) Tillægsordet ‚brandkrossóttr' sammensat af ‚brand', som forekommer i samme Betydning i Dansk f. Ex. i Brandfux, Brandgaas, brandgul, Brandlilje m. fl. Ord, tilkiendegiver Farven, og ‚krossóttr' ɔ: korset, derimod Tegningen; — men hvor dette brandgule Kors var, i Panden, paa Brystet eller Ryggen, — eller om Dyret var trelödet, f. Ex. hvidt med brandgule og sorte Skjolde, kan man af Ordet ikke slutte, da dette kun forekommer i denne Saga, og desuden ikke er gængs i Talesproget.

fortrinligt Dyr; samt tilföiede, at det maatte anses for en stor Udmærkelse for ham som Eier, at begge Vigene bleve opkaldte efter hans Oxe. Men med alt det var det ikke anderledes fat med Grim, end at det som Thorsteinn sagde gik ligesom ind af det ene Öre og ud af det andet; blev Thorsteinn der om Vinteren til Opmuntring for Broderen, men desuagtet tog Grim af i Udseende, blev slöv og utidig for alting, og nöd kun lidt Mad og Sövn. Henimod Foraaret forhörte Thorsteinn sig hos Grim, om han ikke kunde have Lyst til at reise udenlands; og anförte som Grund til sit Forslag, at dette ofte gav en Forandring derved, at Sindet lettedes for de Bekymringer som ellers hemmede Folks Glæde og Gammen. Grim svarede, at han nok kunde have Lyst dertil hvis Broderen fulgte med, og hertil erklærede Thorsteinn sig villig naar Grims Tilstand derved bedredes. De ansatte da Folk til at varetage Driften af deres Gaarde, og toge sig Plads paa et Skib i Unaos. Det var dengang gængs at have Skindpelse som Handelsvarer til fremmede Lande, dette gjorde de og medtoge kun faa Tærepenge eller andet Gods til Reisen. Det Skib Brödrene vare med havde en heldig Overreise, de landede i Trondhjem, hvor de opsloge et Tælt paa Strandbredden. Folk drev nu fra Skibet hver til sin Hjemstavn, men Brödrene bleve tilbage i deres Tælt.

En Morgen tidlig kom en Mand til Brödrenes Tælt, han var stor og stærladen, og kaldte sig Karhöfdi. De spurgte ham, hvor han var fra, og hvorhen han skulde. Han svarede, at han havde hjemme hos en Bonde som hed Geitir, til hvem han skulde have fire og tyve Skindpelse; tillige lod han dem vide, at Geitir var formuende og dertil den bedste Skyldner nogen kunde have. De overlode ham saa mange Pelse som han önskede, og betingede sig Mel til

Gjengjæld. Karhöfdi gjorde deraf en Bylt, kastede det Hele paa Skulderen, og drog derpaa bort. Noget efter kom en Mand til dem inde fra Trondhjem som hed Thorir, han indböd dem i Kost hos sig; dette Tilbud antog de og droge hjem til ham. Det var en god Bonde, og de bleve der godt holdte.

De forespurgte sig jævnlig hos Thorir Bonde om Geitir, men han kjendte ham ikke, og derved blev det. Det varede imidlertid ikke længe för de fik Lyst til at opsöge Geitir, Thorir sögte vel at raade dem derfra, men det hjalp til intet; de toge da hjemmefra op efter alle Dale, og spurgte paa hvert Sted om Geitir, men Ingen vidste noget af ham at sige.

Endelig i en Afdal kom de til en gammel Mand, hos hvem de og forhörte sig om Geitir, men han kjendte ham heller ikke. Da spurgte Thorsteinn, om han ikke vidste af nogle Kjendingsnavne som vare tillagte Navnet Geitir; hertil gav han den Besked, at der mellem Bjærgene gaves nogle Klippemure som kaldtes Geitishammre, samt betegnede dem Veien til disse Klipper. De droge nu videre, fulgte den Vei, Manden havde angivet, og kom hen paa Dagen til Geitishammre. Der bleve de var en Klippehule, ind i den gik de; da de havde gaaet noget, saa de Ild længere inde i Hulen, og ved Ilden en Mand i hvem de gjenkjendte deres gamle Bekjendt Karhöfdi. Han sprang op imod dem, og böd dem velkomne. De satte sig nu ned ved Ilden, og idet de kastede Öinene omkring sig, forekom det dem som om de saa Grims Oxe Brandkrossi, hel og holden staa der udunder den ene Side af Hulen. Karhöfdi tog imod deres Yderklæder og bortfjernede sig. Da han kom tilbage, bad han dem at træde indenfor i Hallen. Der sad Folk paa begge Bænke, og kjendte de paa dem deres Skindpelse

igjen. En Mand sad i Höisædet iført en röd Pels, han var stor og af stateligt Udseende. Han blev först til at hilse dem, og tilböd dem at dvæle hos sig saalænge de lystede, samt anviste dem Sæde ved Siden af sig — dette var Geitir. De bleve der beværtede rigeligt med Mad og gode Drikkevarer. Indenfor paa Geitirs anden Side havde to smukke Kvinder deres Plads, sad den ham nærmest som var ældst og var det hans Kone, men den anden hans Datter. De to Brödre havde kun været der en kort Tid, för Grim atter blev forstemt og indesluttet. Geitir mærkede dette snart; han indledte da en Samtale med ham, og sagde: „jeg har en Sag at gjöre god igjen mod dig Grim, det er den, at jeg ved min Træl Karhöfdi fravendte dig dit Yndlingsdyr Brandkrossi, den bedste Oxe som gaves paa hele Island, — det der bares dig for den förste Aften var kun dens Bælg udstoppet med Meel — og har jeg betænkt dig det, som Vederlag for din Oxe. Det er tillige forekommet mig, at du mere end tilfældigt har kastet dine Öine paa min Datter Droplaug; og staar din Hu til hende, skal jeg nok give dig hende til Ægte, med en antagelig Formue i Hjemgift, hvis du tager hende med dig til Island. Hun er velbaaren i Moderæt, og ikke kommen af Smaafolk heller paa Fædrenesiden, forsaavidt som min Fader hörte til de Storartede i Væxt og Gjerning og min Moder var af fornem Slægt." Dette Forslag huede Grim, hvorpaa hans og Droplaugs Ægteforening noget efter gik for sig, og blev festligholdt med et kosteligt Bryllupsgilde. Thorsteinn Grim og Droplaug bleve anviste Soveplads i en Sidegang af Hulen, og delte de der et Sengerum hele Vinteren igjennem. Der opstod snart et hjerteligt Forhold mellem de Nygifte, var Grim nu mere end tilfreds med sin Stilling. En Dag da det led mod Foraaret spurgte Geitir Grim, hvad han

agtede sig for Sommeren. Han sagde, at han lystede saameget til Island som til Livet at leve. Geitir bad ham da se sig om et Skib og lade det udruste, paa Penge dertil skulde det ikke mangle, og lovede at lade Karhöfdi besörge alt hvad de havde af Gods og Handelsvarer ned til Skibet.

Brödrene gjorde som Geitir havde forordnet, og gjorde alt i Stand til Bortreisen. Ved Afskeden vexlede Svogrene mange gode Ord, og bad Geitir Grim idet de skildtes, at have Raadighed for dem begge sig og Droplaug, med Tilföiende, at alt da nok vilde gaa godt. Som Brödrene vare færdige til Afseiling, kom Karhöfdi ned til dem med Brandkrossis Bælg fuld af Mel, paa Ryggen; han gik ud paa Skibet og lagde den forsigtig ned der hvor de sagde til; noget efter kom han ned igjen med Vederlaget for deres Skindpelse; og tredie Gang med to Kister hvoraf den Ene var fyldt med Droplauges Klæder og Smykker, og den Anden med hendes Udstyr, bestaaende af Guld Sölv og Kostbarheder. Da dette var indskibet lagde de fra Land, og holdt nu ud paa Havet. De havde en heldig Reise og landede i den indre Krossavík; der blev Brandkrossis Bælg fört i Land, og er efter den begge Vigene opkaldt. Brödrene toge hver hjem til sin Gaard, og solgte siden Skibet.

Thorsteinn giftede sig ikke længe derefter, og forögede saa sin Æt i Oxefjorden; han blev en dygtig Bonde. Men Grim boede i Krossavigen, lykkelig og tilfreds med sin Stilling saalænge Droplaug levede, og blev anset for en særdeles rask Mand. Droplaug var en smuk og statelig Kvinde, driftig, höihjærtet og stilleladen, hjælpsom og trofast mod sine Venner, men storagtig og uböielig naar der blev gjort hende imod, og grum mod sine Uvenner. Hun blev ikke nogen gammel Kone, og döde paa Sygeleiet. Grim tog

sig hendes Dödsfald saare nær, og fölte sig kun lidet glad fra den Dag af. Med Droplaug havde han en Datter ved Navn Mardöl, det var en væn og agtbar Mö, der lignede Moderen i meget, og blev vennesæl, huld og huslig som hun voxte til. Efter Droplaugs Frafald kom hun först til at forestaa Faderens Hus og fandt alle sig vel ved det som hun forestod; men senere blev hun bortgift til en Mand paa Gilsár öster i Hjeradsdalen, og blev ved ham Moder til Grim Mardölssön, som igjen var Fader til Droplaug, Grim og Helgis Moder.

SAGAN

AF

ÞÓRÐI HREÐU,

besörget og oversat ved H. Fridriksson,

udgivet

af

det nordiske Literatur-Samfund.

Nordiska oldskrifter ... VI

KJÖBENHAVN.

TRYKT I DET BERLINGSKE BOGTRYKKERI.

1848.

Forord.

Nærværende Saga, der omhandler Begivenheder fra Slutningen af det tiende og Begyndelsen af det ellevte Aarhundrede i den nordlige Deel af Island, antages af *P. E. Müller* (Sagabibliothek, I, S. 273) at være nedskreven ikke senere end i det fjortende Aarhundrede. Sagaen er för bleven udgivet, efter et middelmaadigt Haandskrift, af Vice-Lavmand *B. Markússon* i „Nokkrer margfrooder Sögu Þætter Islendinga", Holum, 1756. Ved nærværende Udgave ere fornemmeligen benyttede fölgende Haandskrifter: 1) Et Membranfragment Arnæ-Magn. Nr. 551 d, 4to. Dette Fragment indeholder Sagaens Begyndelse, og ender med Ordene: at Þorkell kemr, Side 12[9]. 2) Papirshaandskriftet Arnæ-Magn. Nr. 139, Fol. 3) Membranhaandskrifterne Arnæ-Magn. Nrr. 471, 4to, 586, 4to, 152, Fol., 554 h β, 4to. 4) Papirshaandskriftet Nr. 27 i Rask's Samling paa Universitetsbibliotheket. 5) Membranerne Nr. 1003 og 1147 paa Kongens Bibliothek. 6) Papirshaandskrifterne Arnæ-Magn. Nr. 163, b, Fol., og 564, b, 4to. Af disse har jeg især lagt 551 d til Grund, saa langt dette Membranblad naaede, og derefter fornemmeligen 139, da dette Haandskrivt, uagtet först skrevet i en senere Periode (i det 17de Aarhundrede), skjönnedes at have været en temmelig nöiagtig Afskrift af den Membran, hvoraf nu kun hint Brudstykke haves tilbage.

Det navnlig ved sine vigtige Genealogier interessante Tillæg, der indeholder et Slutningsbrudstykke af en fra den

sædvanlige Redaction ikke lidet forskjellig Bearbeidelse af Thord Hredes Saga, er aftrykt efter et, nu paa enkelte Steder ulæseligt, Membranfragment, Arnæ-Magn. Nr. 564, A. 4to, der tillige indeholder *Bergbúa þáttr* og *Kumlbúa þáttr*. Ved de ulæselige Steder har jeg benyttet en Afskrift af samme med Arne Magnussons Haand, i hvis Tid Membranen vel har været mere læselig end nu.

De Trykfeil, jeg i Texten har bemærket, ere: *Adalsteinsfóstra* (4^{4}) f. *Aðalsteinsfóstra*; *Hórða-Kárasonar* (6^{11}) f. *Hörða-Kárasonar*; *sinnkom* (8^{7}) f. *sinn kom*; *Ábjörn* (15^{27}) f. *Ásbjörn*; *fremi*^{4} (16^{6}) f. *fremi*^{3}; *mál*^{5} (16^{15}) f. *mál*^{4}; *sú*^{6} (16^{19}) f. *sú*^{5}; *flut-ning* (21^{16}) f. *flutn-ing*; *āvaurin* (22^{31}) f. *āsvaurinn*; *fósri* (27^{28}) f. *fóstri*; *fra* (32^{4}) f. *frá*; *rèið* (37^{26}) f. *rèði*.

SAGAN

AF

ÞÓRÐI HREÐU,

besörget ved

H. Friðriksson.

THORD HREDES SAGA,

oversat af

H. Friðriksson.

Der var en Mand, som hed Thord, en Sön af Hardekare; han var en meget anseet Mand; han var Hövding over de Herreder, som vare i Nærheden af ham. Han var Herse af Rang, men stod over Jarle i mange Henseender. Han havde ægtet en Kone af fornem Slægt. Han havde med sin Kone tre Sönner og en Datter. Den ældste af hans Sönner hed Steingrim, den anden Klypp, den tredie Eyulv; men Datteren hed Sigrid. Deres Börn vare alle haabefulde; men dog var Klypp den förste af sine Brödre. De vare alle udmærkede og overmaade stærke, smukke og anseelige, som deres Slægt var. Deres Söster, Sigrid, var en særdeles smuk Kvinde, pralende og höisindet. Hun havde den störste Færdighed i kvindelige Haandarbeider af alle de Kvinder, som der opvoxede samtidig med hende. Og da Brödrene næsten vare fuldvoxne Mænd, blev deres Fader syg og döde. Han blev stedet til Jorden med megen Pragt efter gammel Skik. Og efterat Arveöllet var holdt, födte Thords Hustru et Drengebarn, der var baade stort og smukt. Ham blev givet Navn, og Hustruen vilde, at han skulde hedde Thord efter hans Fader, da hun meente, at han vilde blive en stor Mand, dersom han slægtede sine Frænder paa. Da Thord voxede til, var han höi af Væxt og stærk, smuk og anseelig, haardför, uskaansom mod alle dem, som hann var uvenlig sindet imod, men afholdt af Folk i Almindelighed. Han var gavmild, blid i Tale og vennefast. Han var meget munter og sær-

Þórðr hèt maðr, son Hörða-Kára, mikill at virðingu. Hann var höfðingi yfir þeim hèruðum, er hánum váru nálæg. Hann var hersir at nafnbót, en jörlum var hann framarr at mörgum hlutum. Hann hafði fengit göfugt kvánfang. Hann átti við húsfreyju sinni þrjá sonu ok eina dóttur; hèt hinn elzti Steingrímr, annarr Klyppr, þriði Eyjúlfr, en dóttir Sigríðr. Öll váru börn þeirra mannvænlig. Klyppr var þó fyrir þeim brœðrum. Allir váru þeir miklir menn ok furðuliga sterkir, vænir ok stórmannligir, sem þeir áttu kyn til. Sigríðr, systir þeirra, var allra kvenna vænust, ok ofláti mikill, ok skapstór. Hón var allra kvenna högust, þeirra er þar uxu upp henni samtíða. Ok sem þeir brœðr váru nær fulltíða menn, tók Þórðr faðir þeirra sótt ok andaðist, ok var útferð hans veglig gör eptir fornum sið. Ok er erfit var drukkit, fœddi húsfreyja Þórðar sveinbarn, bæði mikit ok frítt. Því var nafn gefit, ok vildi húsfreyja, at Þórðr hèti, eptir föður sínum; kveðst þat hyggja, at verða myndi mikilmenni, ef í ætt brygði. Ok er Þórðr óx upp, var hann mikill ok sterkr, vænn ok stórmannligr, harðgörr, úvæginn við alla þá, sem hánum var lítt við, en vinsæll við alþýðu; hann var mildr af fè ok blíðr viðmælis, vinfastr; hann var gleðimaðr mikill, ok manna fimastr við alla leika; syndr var hann hverjum manni betr ok skáld gott. Í þann tíma rèðu Gunnhildarsynir ríki í Noregi, er þetta

var[1] tíðinda. Ok er Þórðr óx upp, fýsti hann til hirðar Gamla konungs Gunnhildarsonar, er allra manna var vinsælastr í Noregi af öllum konungum, þegar leið[2] Hákon Aðalsteinsfóstra. Þá var Þórðr tólf vetra, er hann rèðst til hirðar Gamla konungs, ok virðist konunginum hann afbragðsmaðr um allt þat, sem hann skyldi reyna[3], ok var með hánum þrjá vetr; gekk hann jafnan fyrir konunginum í hverjum háska eða mannhættu, þegar konungrinn var í bardögum, ok fèkk hann því mikla virðing ok metnað; var hann af slíku víðfrægr. Ok er Þórðr hafði verit þrjá vetr með Gamla konungi, sagði hann konungi, at hann fýstist at vitja eigna sinna. Konungr mælti: „Góða fylgð hefir þú oss veitta, ok mikils háttar maðr mantu verða.” Konungr spretti af sèr saxi, er hann var vanr at bera dagliga, ok mælti til Þórðar: „Hèr er eitt sax, er ek vil gefa þèr, ok ek hygg, at gipta muni fylgja; þar með skal fylgja vinátta mín.” Þórðr þakkaði hánum þenna sóma ok allan annan, er hann görði til hans. Konungr mælti: „Þess bið ek, at þú gefir engum manni eða lógir, nema þú eigir höfuð þitt at leysa; er ok eigi úlíkligt, at þess munir þú ok við þurfa.” Þá svarar Þórðr: „Ek ætla mèr, herra! ekki álengðar frá yðr at vera, meðan ek á kost yðr at fylgja.” Þá segir konungr: „Þat man eigi vera; því at vit munum aldri sjást, síðan vit skiljum nú.” Þórðr varð fár við orð konungs ok svaraði engu, ok tók síðan orðlof[4] af konunginum, ok fór heim til búa sinna, ok urðu frændr hans hánum fegnir. Hafði Klyppr bróðir hans tekit undir sik allar eignir

---

1) var *udeladt i 551 d, men tilföiet som nödvendigt Tillæg, overeensstemmende med de övrige Haandskrifter.*

2) leið *er udeladt saavel i 551 d, som de andre Haandskrifter, med Undtagelse af Nr. 27 og 471, i Fölge hvilke det her er tilföiet.*

3) *Rettet i Fölge 139 og 471. og flere Haandskrifter, istedenfor* rīña *i 551 d, med mindre det er feilskrevet for* vīña.

4) *Skrevet* orlof *i 551 d.*

deles behændig i alle Slags Lege. Han var en bedre Svömmer end nogen, og en god Skjald. Paa den Tid, da dette gik for sig, raadede Gunnhildssönner over Norge. Da Thord voxede til, fik han Lyst til at tage til Kong Gamle Gunnhildssöns Hof, som var den meest afholdte Konge i Norge, næst efter Kong Hakon Adalstensfostre. Dengang Thord tog til Kong Gamles Hof, var han tolv Vintre gammel. Kongen syntes, han var en fremragende Mand i alt, hvad han skulde udföre. Han opholdt sig hos Kongen tre Vintre. Han gik altid foran Kongen i enhver Livsfare, naar Kongen var i Kamp; han opnaaede stor Anseelse og Ære, og blev vidtberömt. Da Thord havde været tre Vintre hos Kong Gamle, sagde han til ham, at han önskede at tage til sine Eiendomme. Kongen sagde: „Et godt Fölgeskab har du ydet os, og en anseet Mand vil du blive." Kongen löste fra sit Bælte et Sværd, som han pleiede at bære daglig og sagde til Thord: „Her er et Sværd, som jeg vil give dig, og hvormed jeg troer at Lykke vil fölge; dermed skal fölge mit Venskab." Thord takkede ham for denne Hædersbeviisning ligesom alle de andre, som han viste ham. Kongen sagde: „Det beder jeg dig om, at du ikke giver dette Sværd til nogen Mand, eller skiller dig af med det, med mindre du skal kjöbe dit Hoved fri, hvilket heller ikke er usandsynligt, at du vil komme til at behöve." Thord svarede: „Jeg agter, Herre! ikke at være fjærnet fra eder for længere Tid, saalænge det staaer til mig at fölge eder." Da sagde Kongen: „Det vil ikke gaae saaledes til; thi vi ville aldrig see hinanden, efter at vi nu skilles ad." Thord blev taus ved Kongens Ord, og svarede ikke; siden tog han Orlov af Kongen og foer hjem til sine Godser, og hans Frænder bleve glade ved hans Komme. Hans Broder, Klypp, havde overtaget Bestyrelsen af alle hans og hans Brödres Eiendomme, og var bleven

Hövding over de Herreder, som deres Fader havde været sat over. Han var ogsaa Herse af Titel. Men kort efter at Thord tog bort fra Kong Gamle, sloges denne og Kong Hakon den gode; og i det Slag faldt Kong Gamle, som der er fortalt i de norske Kongers Sagaer.

Kong Sigurd slefa (Fraade), Gunnhilds Sön, havde stor Lidenskab for Fruentimmer. Han lagde i sin Seng Olöv, en Datter af Skjegge paa Yrje. Hun var Herse Klypp Thordsöns Hustru. Thord æggede ofte sin Broder, Klypp, til Hevn. Og engang kom Thord til at tale med sin Broder og sagde: „Hvorledes er dette? vil du ikke ryste den Vanære af dig, som hviler paa dig i Forhold til Kong Sigurd, og vil du saaledes blive til et Vidunder og blive dadlet af hver Mand, og vil aldrig synes at kunne ansees for slig en Mand, som dine forrige Frænder have været, dersom du vil taale af Kong Sigurd, at han skal tilföie dig en saadan Vanære, at han lægger din Ægtehustru i sin Seng, uden at du forsöger at hevne det? Skjöndt der er nogen Forskjel paa Styrke, er det bedre, at lade sit Liv med Ære, dersom Skjæbnen har det saaledes bestemt, end at taale slig en Vanære uden at gjöre noget. Jeg og mine Brödre ville hellere tilbyde dig at fare med dig, end at taale dette længere, uden at vi forsöge at hevne det, hvorledes det end gaaer." Da svarede Klypp: „Sandt siger du, Broder! at fuldelig var det nödvendigt at hevne denne Vanære, dersom der gaves Leilighed; og fuldbegjerlig er jeg efter at hevne paa ham min Vanære." Efter denne Samtale gjöre alle Brödrene dem færdige til at reise hjemmefra med en stor Flok Mænd, og begive dem paa Veien til Uplandene, hvor de spurgte at Kongen var til Gilde. Og da de kom til den Gaard, hvor Kongen var tilstede og sad ved Drikkebordet, stillede Brödrene deres Folk i den Orden, i hvilken de skulde gaae

þeirra brœðra, ok görzt höfðingi yfir þeim hèruðum, sem faðir þeirra var áðr yfir skipaðr; var hann ok hersir at nafnbót. En litlum tíma síðarr, en Þórðr fór í braut frá Gamla konungi, börðust þeir Hákon konungr hinn góði ok Gamli konungr; ok í þeirri orrustu fèll Gamli konungr, sem segir í sögum Noregskonunga.

Sigurðr konungr slefa, Gunnhildarson, var úeirðarmaðr mikill um kvennafar. Hann lagði í rekkju hjá sèr Álöfu, dóttur Skeggja á Yrjum. Hón var húsfreyja Klypps hersis Þórðarsonar. Þórðr eggjar Klypp, bróður sinn, til hefnda optliga. Ok einn tíma kom Þórðr at máli við bróður sinn, ok mælti: „Hvernin er þetta? Hvárt viltu ekki reka þá svívirðing af höndum þèr, sem á liggr við Sigurð konung, ok verða svá at undri, ok hafa hvers manns ámæli, ok þykkja aldri mega heita slíkr maðr, sem þínir fyrri frændr, ef þú [1] skalt sitja Sigurði konungi þvílíka vanvirðing, at hann leggi í rekkju hjá sèr þína eiginkonu, svá at þú leitar eigi til hefnda? Þó at við nökkurn liðsmun sè at eiga, þá er betra at láta líf sitt við sœmd, ef þess verðr auðit, heldr en þola atgörðalaust þvílíka vanvirðing. Vil ek bjóðast til ferðar með þèr, ok vèr allir brœðr, heldr en þola lengr, svá vèr leitum eigi til nökkurra hefnda með þèr, hversu sem takast vill." Þá svarar Klyppr: „Satt segir þú þat, bróðir! at nóg væri nauðsyn at reka þessarrar vanvirðingar, ef fœri gæfi á, ok fullfúss em ek til at hefna hánum minnar vanvirðingar." Eptir viðrtal þeirra brœðra göra þeir allir brœðr heiman ferð sína með mikinn flokk manna ok stefna á Upplönd, þangat sem þeir spurðu, at Sigurðr konungr var á veizlu. Ok er þeir komu á þann bœ, sem konungr var fyrir ok sat yfir drykkjuborðum, skipa þeir brœðr sínum mönnum til inngöngu; bað Þórðr, at sá skyldi

[1]) þú udelader 551 d og to Afskrifter.

fyrstr út ganga, er síðast gekk inn; skal Klyppr ganga fyrstr inn, þar næst Þórðr, þá Steingrímr, þá Eyjúlfr, síðan hverr sem skipat var. Allir höfðu þeir alvæpni, með hjálmum ok skjöldum ok brugðnum sverðum. Ok er Klyppr hersir kom fyrir Sigurð konung, reiðir hann upp sverðit ok höggr konung[1] í höfuðit ok klauf hann í herðar niðr; hnè hann dauðr á borðit fram. Eptir þetta snúa þeir brœðr utarr eptir höllinni; ok í því heyrði Þórðr brest á bak sèr aptr, ok sèr hann, at Klyppr bróðir hans var höggvinn[2] banahögg. Þat görði sá maðr, er hèt Hróaldr Ögmundarson, Hórða-Kárasonar; hann var náskyldr þeim Þórðarsonum. Hann stóð fyrir konungsborðinu, er þeir komu inn, ok því vöruðust þeir hann ekki. Þann mann vá hann annan, er hèt Ögmundr, ok var Valþjófsson. Ok er[3] Þórðr sá fall bróður síns, hjó hann til hans Hróalds, ok sneið hann[4] í sundr fyrir ofan mjaðmirnar. Síðan hlupu menn upp um alla stofuna, ok brugðu vápnum, ok veittu þeim brœðrum mikla atsókn; en þeir vörðust vel ok hreystimannliga; neytir Þórðr þá vel saxins, er Gamli konungr hafði gefit hánum, ok varð margs manns bani, áðr en hann komst út. Fór þar sem jafnan, ef menn missa skjótliga sinna höfðingja, at flestum verðr bilt eptir at sœkja sínum úvinum; ok fór þar ok svá, ok fóru þeir brœðr heim til búa sinna. Þessi tíðindi frèttir Haraldr konungr skjótliga: fall Sigurðar konungs, bróður síns, ok ætlar at göra menn til þeirra brœðra, ok láta drepa þá. Þá var konungrinn norðr í landi[5], ok því varð seinna gört til þeirra, en ella myndi; stefndi hann þing, ok lèt göra þá brœðr útlaga fyrir endilangan Noreg, en kastaði sinni eign á þeirra eignir.

---

1) konung *tilf. i Fölge 471.*
2) *I 551 d er* vegin hauggin *ved Skjödeslösked; to Afskrifter have* veginn *alene.*
3) er *udelader 551 d, men det er tilföiet i Fölge de övrige Haandskrifter.*
4) *Feilskrevet i 551 d og to Afskrifter* af hm̄ (= af hánum). — 5) land *551 d.*

ind. Thord sagde, at den skulde gaae först ud, som gik sidst ind. Klypp skal gaae först ind, næst efter ham Thord, dernæst Steingrim, derpaa Eyjulv, og saa siden de andre, enhver efter hans Orden. Alle havde de fuld Rustning, med Hjelme og Skjolde og dragne Sværde. Og da Herse Klypp kom hen til Kongen, svang han sit Sværd og hugger Kongen i Hovedet og klövede ham lige ned til Skuldrene. Kongen segnede da död frem paa Bordet. Derefter vendte Brödrene om og vilde ud af Hallen; og i det samme hörer Thord en Larm bag ved sig, og seer, at hans Broder Klypp var bleven huggen til Bane. Det gjorde en Mand ved Navn Hroald, en Sön af Ögmund, der var en Sön af Hardekare. Han var en nær Slægtning af Thords Sönner. Han stod og opvartede ved Kongens Bord, da de kom ind, og derfor toge de dem ikke i Vare for ham. En anden Mand dræbte han ved Navn Ögmund Valthjofssön, og da Thord seer sin Broders Fald, huggede han til Hroald, og huggede ham sönder i to Dele ovenfor Hofterne. Siden löb Folk op over hele Stuen og droge deres Vaaben og gjorde et stærkt Angreb paa Brödrene, men de forsvarede dem godt og tappert. Thord benytter da vel det Sværd, som Kong Gamle havde givet ham, og blev Manges Banemand, förend han kom ud. Det gik der, som altid, at naar man mister pludselig sin Hövding, blive de fleste forvirrede, naar de skulle forfölge deres Fjender; saaledes gik det ogsaa her. Brödrene foere nu hjem til deres Gaarde. Kong Harald spörger snart disse Tidender, sin Broder, Kong Sigurds Fald, og har i Sinde at udsende Mænd for at dræbe Brödrene. Da han var nordpaa i Landet, blev det udsat i længere Tid, end det ellers vilde have blevet Tilfældet. Han stevnede til Ting, hvor han forviste dem fra hele Norge, men tilkjendte sig alle deres Eiendomme.

Nu er der at fortælle, at Brödrene kom hjem og fortalte Kong Sigurds og deres Broder Klypps Fald. Da kvad Thord en Vise:

Jeg de Drab beretter,
som Krigerne öved'.
Klypp med Gunnhildssönnens
Blod sit Sværd betsænkte.
Da faldt Klypp i Hallen,
fik Bane af Hjelmens Bærer.
Fire Sværdförere der
fældede jeg med Sværdet.

Brödrene tyktes nu at vide, at de ikke vilde kunne holde dem i Landet formedelst Kong Haralds og Gunnhilds Overmagt. Deres Frænder og Venner raadede dem til at sælge deres Jordegods imod Lösöre og at de skulde söge til Island; de sagde, at derhen vare dragne mange fornemme Mænd, der havde maattet flygte ud af Landet for Norges Konger. Da svarer Thord: „Ikke havde jeg havt i Sinde, at flygte fra mit Odel, men eftersom mange fornemme Mænd have ladet sig nöie med at bosætte sig paa Island, kan det være, at noget Lignende bliver min Skjebne." Derefter beredte Thord sig til Islandsreisen, og med ham hans Brödre, Steingrim og Eyulv, og hans Söster Sigrid. De havde meget Lösegods. Han havde nitten Mænd paa Skibet med sig; siden seilede han til Havs. Det var tidlig paa Sommeren. De vare en Maaned underveis og kom til Vestmannöerne; siden seilede de vest for Landet og saa nordpaa forbi Strande; der styrede de ind i Bugten, og holdt sig nærmest Nordkysten, og seilede ind i en Fjord, og landede der henved Vinterens Begyndelse. Snart kom der Folk til dem. De spurgte, hvad den Fjord hed, som de vare komne til. Man sagde dem, at de vare komne til Midfjord. De landede

Nú er frá því at segja, at þeir brœðr[1] komu heim, ok sögðu fall Sigurðar konungs ok Klypps bróður síns. Þá kvað Þórðr vísu:

Ek segi víg, þau er vágu
virðendr þrimugirðis.
Klyppr rauð brand í blóði
búrs ilda[2] Gunnhildar.
Þá fèll, hjálms, í höllu,
hlaut Klyppr bana af gauti.
Þar vá ek þolla fjóra
þremjalax með saxi.

Þóttust þeir brœðr nú vita, at þeir myndi eigi mega haldast við innanlands fyrir ríki Haralds konungs ok Gunnhildar. Frændr þeirra ok vinir fýstu þá at selja jarðir sínar til lausafjár, ok lögðu þat til, at Þórðr skyldi leita til Íslands; sögðu þangat mart stórmenni komit, ok hafa landflótta orðit fyrir[3] Noregskonungum. Þá svarar Þórðr: „Ekki hafða ek ætlat at flýja óðul mín; en með því at margir göfgir menn hafa sèr þetta látið nœgja, at byggja Ísland, þá má vera, at slíkt nökkut liggi fyrir." Síðan bjóst Þórðr til Íslandsferðar, ok með hánum brœðr hans, Steingrímr ok Eyjúlfr, ok Sigríðr, systir hans. Þau höfðu of lausafjár. Hann hafði nítján menn á skipi með sèr. Síðan lèt hann í haf. Þat var öndvert sumar. Þeir váru mánuð í hafi, ok komu við Vestmannaeyjar, ok sigldu svá vestr fyrir landit, ok svá norðr fyrir Strandir, ok lögðu þar inn á flóann ok nær hinu nyrðra landinu, ok sigldu inn í einn fjörð, ok tóku þar land nær vetrnóttum. Skjótt komu menn til þeirra. Þeir spurðu, hvat fjörðr sá hèti, er þeir váru at komnir. Þeim var sagt,

---

1) *551 d udelader* brœðr; *men det er tilföiet i Fölge de fleste andre Haandskrifter.*

2) *Gisning for Haandskrifternes* bur silldr *(551 d, 139, 152, 471, 27, 554 h β, 163 g, 586, 1147)*; b² sylldar *(163 b)*, bensuldar *(564 b) og* borfylldr *(1003)*.

3) fyrir *udelader 551 d.*

at þeir váru komnir í Miðfjörð. Þeir lendu í Miðfjarðarósi. Þá var Miðfjörðr albyggðr. Skeggi bjó at Reykjum, er kallaðr var Miðfjarðar-Skeggi. Hann var son Skinna-Bjarnar. Því var hann Skinna-Björn kallaðr, at hann var vanr at sigla í Austrveg kaupferð, ok fœra þaðan gráskinn, bjór ok safala. Skeggi var garpr mikill ok einvígismaðr. Hann var lengi í víkingu. Ok eitt hvert sinnkom hann við Danmörk, ok fór til Hleiðrar, þangat sem haugr Hrólfs konungs kraka var[1], ok braut hauginn ok tók á braut sverðit Hrólfs konungs, Sköfnung, er bezt sverð hefir komit til Íslands, ok öxina, er Hjalti hafði átt hinn hugprúði; en hann náði eigi Laufá af Böðvari bjarka; því at hann fèkk hvergi sveigt hans armleggi. Síðan bar Skeggi Sköfnung. Miðfjarðarskeggi var höfðingi mikill ok auðigr. Hann var frændstórr. Allir Miðfirðingar hèldu hann fyrir höfðingja. Hafði Björn, faðir hans, numit allan Miðfjörð. Var hann goðorðsmaðr yfir Miðfirði ok víða annars staðar. Eyjúlfr hèt góðr bóndi. Hann bjó á[2] Ósi, ok var ríkr maðr. Annarr bóndi er nefndr Þorkell. Hann bjó á þeim bœ, er á Söndum heitir, fyrir vestan fjörðinn, gegnt Ósi. Hann var lítilmenni, en auðigr at penningum, ok vinr Skeggja at Reykjum. Þorkell hafði boðit Skeggja barnfóstr, ok var Eiðr, son Skeggja, at fóstri á Söndum í þann tíma, er Þórðr kom í Miðfjörð. Eyjúlfr bóndi frá Ósi kom fyrstr manna til kaupmanna. Hann hafði tal við kaupmenn. Þórðr spurði, því bœndr myndi svá seinir til skips. Eyjúlfr kvað þat vána, at Skeggi kæmi jafnan fyrstr til skips, ok tœki þat af varningi, sem hánum líkaði; svá tœki hann ok þat af kaupmönnum til sín, sem hann vildi, til vistar. Þórðr kvað mikit um ríkilæti hans; „ok er mèr hitt sagt hèr landsmanna vani, at finna kaup-

1) var *udelader 551 d, men det er tilföiet i Fölge de andre Haandskrifter.*
2) á *udeladt i 551 d.*

i Midfjordsos. Midfjord var dengang aldeles bebygget. Skjegge, som blev kaldet Miðfjord-Skjegge, boede paa Reyke. Han var en Sön af Skinde-Björn. Af den Grund blev han kaldet Skinde-Björn, fordi han pleiede at seile paa Handelsreiser til Östersöeslandene og medbringe derfra Graaskind, Bæverskind og Sobelskind. Skjegge var en stor Helt og Tvekampsmand. Han var længe paa Vikingetog; og engang kom han til Danmark, og foer til Leire, til det Sted, hvor Kong Hrolf Krakes Höi var; han opbröd Höien og tog bort Kong Hrolfs Sværd, Sköfnung, som er det bedste Sværd, der er kommet til Island; ligeledes tog han Öxen, som Hjalte den modige havde eiet; men han fik ikke taget Laufe fra Bödvar bjarke, thi han kunde aldeles ikke böie hans Arme. Fra den Tid bar Skjegge Sköfnung. Midfjords-Skjegge var en stor Hövding og rig. Han havde mægtige Frænder. Alle Midfjordingerne havde taget ham til deres Hövding. Hans Fader Björn var den förste, der kom til Midfjorden, og havde taget den i Besiddelse. Han var Gode over Midfjorden og paa mange andre Steder. Eyulv hed en god Bonde, som boede paa Os og var en rig Mand. Der var en anden Bonde ved Navn Thorkel, han boede paa den Gaard, som hedder Sande, paa den vestre Side af Fjorden, ligeoverfor Os. Han var feig af Sind, men rig, og en Ven af Skjegge paa Reyke. Thorkel havde tilbudt Skjegge, at opfostre et Barn af ham, og den Tid, da Thord kom til Midfjord, var Skjegges Sön, Eid, til Opfostring paa Sande. Eyulv, Bonde paa Os, var den förste Mand, der kom til Kjöbmændene; han gav sig i Tale med dem. Thord spurgte, hvorfor Bönderne vel kom saa seent til Skibet. Eyulv sagde, det var Sædvane, at Skjegge altid foer först til Skibs, og tog det af Varerne, som ham behagede; ligeledes tog han dem af Kjöbmændene, som han vilde, til Vinterophold hos sig. Thord sagde, at hans Over-

mod var meget stort; „mig er derimod fortalt, at det er dette Lands Beboeres Skik, at besöge Kjöbmænd, som ere nyligen komne fra Havet, for at spörge om Tidender." Eyulv svarer: „Lader os fare hen og besöge Skjegge, og vil han tage vel imod slig en Mand, som du er." Thord sagde: „Hjemme monne jeg blive ved mit Skib, og vente saaledes, hvad der end kommer." Da sagde Eyulv: „Jeg vil gaae og tale med Skjegge, og underrette ham om Skibets Ankomst." Thord siger: „Monne du ikke gjöre, hvad dig behager?" Siden skiltes de ad. Eyulv foer til Reyke for at besöge Skjegge, og fortalte ham Skibets Ankomst, og hvo der var Styrmand. Skjegge sagde, at han kjendte Thord nöie og hans Forældre; sagde, han var en gjæv Mand, „og har ingen fornemmere eller fortrinligere Mand kommet för til dette Land," og roste ham meget. Eyulv bad, at Skjegge skulde ride til Skibs og vælge dem af Kjöbmændene, som han vilde tilbyde Vinterophold hos sig. Skjegge svarer: „Altid har jeg Ærgrelse af, at I vise mig Æren i alle Ting; men engang vil jeg unde eder den Ære, at vælge dem af disse Kjöbmænd, som I ville; thi ingen vil jeg tage i mit Hjem af disse Skibsfolk. Men det raader jeg dig, at du kun lover Thord det, som du holder godt; thi han vil ikke gjöre sig stor Samvittighed over, at lade en eller anden segne til Jorden, dersom det falder ham ind." Siden skiltes de ad. Eyulv red til Skibet og traf Styrmanden, og fortalte Thord hans Samtale med Skjegge. Thord svarer: „Du viser dig ædelmodig; men jeg tykkes at see af dette, at Skegge vil yppe Uenighed med mig; det er ogsaa desto mere sandsynligt, at jeg viser ham kun liden Eftergivenhed." Eyulv sagde: „Det vilde være mit Önske, at vi besögte Skjegge." Thord svarer: „Jeg gaaer aldeles ikke; men eftersom Skjegge ikke vil tage nogen Kjöbmand for at sidde ved hans Side i Vinter, saa lad ham

menn af hafi komna ok frètta tíðinda." Eyjúlfr svarar: „Föru vit til fundar við Skeggja, ok man hann vel fagna þvílíkum manni, sem þú ert." Þórðr segir: „Heima man ek vera við skip mitt, ok bíða svá þess, er at höndum kemr." Þá mælti Eyjúlfr: „Ek man fara at finna Skeggja, ok segja hánum skipkvámuna." Þórðr segir: „Mantu eigi göra, sem þèr líkar?" Síðan skildu þeir; fór Eyjúlfr til Reykja at finna Skeggja, ok sagði hánum skipkvámuna, ok svá, hverr stýrimaðr var. Skeggi kveðst görla þekkja[1] Þórð ok hans foreldra; kvað hann gegnan mann, „ok hefir ekki komit hingat til lands fyrri göfgari maðr nè fremri." ok lèt vel yfir hánum. Eyjúlfr bað Skeggja ríða til skips, ok kjósa þat, sem hann vildi[2], af kaupmönnum heim til sín[3]. Skeggi svarar: „Jafnan hefi ek raun af því, at þèr unnit mèr[4] sœmdar af öllum hlutum; en nú vil ek unna yðr einn tíma þeirrar virðingar, at kjósa þat af kaupmönnum, sem þèr vilit; því at engan vil ek til mín taka af þessum skipverjum. En þat ræð ek þèr, at þú heitir því einu Þórði, at þú efnir vel; því at[5] lítið man hánum fyrir þykkja, at láta einnhvern til jarðar hníga, ef hánum ríss við." Síðan skildu þeir; reið Eyjúlfr til skips ok fann stýrimann, ok sagði Þórði tal þeirra Skeggja. Þórðr svarar: „Bezta ferr þèr; en sjá þykkjumst ek í slíku, at Skeggi vill ýfast við mèr; þykki mèr ok meiri ván, at lítið tillæti veita ek hánum." Eyjúlfr mælti: „Þat væri minn vili, at vèr fyndim Skeggja." Þórðr svarar: „Hvergi man ek fara; en með því at Skeggi vill engan kaupmann til sín taka, at siti á aðra

1) þekkja *udelader 551 d, men tilföies i Fölge de övrige Haandskrifter.*

2) sem hann vildi *udelader 551 d, 139, 157, men det er tilföiet som nödvendigt Tillæg, da Meningen ellers vilde forstyrres. 163 b har* sem vildi. *1003* sem hann vildi eðr þyrfti; *564 d* sem hann við þyrfti. *I Stedet for* þat, sem hann vildi *have Nr. 27 og 564 b* þar; *165 k* þar af kaupmönnum, þá er hann vill hafa.

3) þin *urigtig 551 d.*

4) mèr *er udel. i 551 d.* — 5) at *er udel. i 551, men er tilföiet i Fölge 471.*

hönd hánum í vetr, þá fœði hann[1] strúg sinn á aðra hönd sèr, meðan hánum líkar." Eyjúlfr bauð Þórði til vetrvistar með sèr heim til Óss; en bað hann vista kaupmenn sína þar um fjörðinn. Þórðr þakkaði hánum boð sitt, en kveðst eigi vilja með hánum vist hafa. Þórðr beiddist, at Eyjúlfr seldi hánum á leigu landit um vetrinn; ok þat görði Eyjúlfr; en hann fór byggðum á Torfustaði; því at[2] hann átti þar annat bú; en Þórðr tók við búi at Ósi. Síðan lèt hann flytja heim farm allan, en rèð skipinu til hlunns. Með Þórði fóru heim brœðr hans ok systir ok allir skipverjar. Sitr Þórðr um kyrrt þann vetr. Ekki lèt Skeggi til sín taka; mælast þeir Þórðr ekki við, þó þeir finnist. Eigi lætr Skeggi sem hann viti um kaup þeirra, Þórðar ok Eyjúlfs, eða breytni. Þórðr hafði fjölmennt, ok var[3] hinn mesti gleðimaðr, ok svá váru þeir allir brœðr. Þórðr varð skjótt vinsæll af hèraðsmönnum. Heldr líkaði Skeggja þat lítt; þótti líkligt, at hann myndi vilja verða höfðingi yfir Miðfirði. Ok því öfundaði hann Þórð; því at hann var harðlyndr, ok þoldi eigi, at aðrir væri látnir jafnfram hánum. Þórðr hafði leika um vetrinn, ok váru þeir brœðr at leikum ok Bœjarmenn, ok váru þeir engir, at jafnbyði Þórði um allan fimleik ok afl. Þórðr var umsýslumaðr mikill ok hinn mesti þjóðsmiðr. Um vetrinn reisti Þórðr ferju niðr við Miðfjarðarós, ok var þar löngum um dagana; ætlaði hann, at ferjan skyldi ganga til Stranda at vári til fangs. Leið svá fram til jóla. Ok er kom at jólum, sendi Skeggi mann til Þorkels, á Sanda, ok bauð hánum til jólaveizlu ok húsfreyju hans; bað hann ok, at sveinninn Eiðr skyldi fara með þeim. Hann var þá ungr, ok þó nökkut á legg kominn. Síðan bjuggust þau

1) *Istedetfor* þá fœði hann, *hvilket de fleste Haandskrifter have, have 55 d og 471* at hann fœði, *som synes at hentyde til, at noget er udeladt foran disse Ord.*

2) at *er udeladt i 551 d; men det er tilföiet i Fölge 471.*

3) var *udeluder 551 d.*

underholde sin Stolthed ved sin ene Side, saalænge det behager ham. Eyulf tilböd Thord Vinterophold hos sig paa Os, men bad, at han skulde skaffe de andre Kjöbmænd Ophold omkring Fjorden. Thord takkede ham for hans Tilbud, men sagde, at han ikke vilde have Ophold hos ham. Thord bad Eyulv, at overlade ham Gaarden til Leie om Vinteren, og det gjorde han, og tog selv til Torvestade, hvor han havde et andet Bo, men Thord overtog Boet paa Os. Derefter lod han före hjem hele Skibsladningen, og drog Skibet op paa Land. Thords Brödre og Söster og alle Skibsfolkene foere hjem med ham. Thord forholdt sig rolig den Vinter. Skjegge lod som om Intet var skeet. Thord og han tale ikke sammen, skjöndt de træffes. Skjegge lader sig ei mærke med, at han veed noget af Thords og Eyulvs Overeenskomst eller Forhold. Thord holdt mange Mænd, og var en meget munter Mand, og det vare ogsaa de andre Brödre. Thord blev snart yndet af Beboerne af Herredet. Skjegge syntes ikke videre godt derom; ham tyktes det sandsynligt, at Thord önskede at blive Hövding over Midfjorden, og derfor bar han Nag til ham, thi han var af haardt Sindelag og taalte ikke, at andre bleve holdte i ligesaa megen Ære som han. Thord holdt Lege om Vinteren, og toge Brödrene Deel i Legen og Beboerne af Gaarden Bæ. Der var ingen, som var Thords Ligemand, hverken i nogen Slags Behændighed eller Legemstyrke. Thord var meget arbeidssom og en udmærket Smed. Thord byggede den Vinter en Baad nede ved Mundingen af Midfjordsaa, og der var han som oftest om Dagen. Det var hans Agt, at denne Baad skulde gaae til Strande næste Foraar paa Fiskeri. Saaledes forlöb Tiden til Jul, og henimod Jul sendte Skjegge en Mand til Thorkel paa Sande, og böd ham og hans Kone til Julegilde; han bad ogsaa, at Drengen Eid skulde komme med

dem. Eid var dengang ung og dog temmelig voxen. De gjorde dem færdige til at tage hjemmefra fra Sande Dagen för Jul, og Drengen Eid med dem. Veiret var af den Beskaffenhed, at der var Töveir med Regn, og Midfjordsaa ikke mulig at komme over. Isen paa Aaen begyndte at töe op længere oppe, men man kunde paa en Baad komme over den nede ved Fjorden. Da Thorkel stödte Baaden ud paa Aaen, kaldte Thord paa ham og sagde: „Aaen er ubefarlig, Mand!" siger han. Thorkel svarer: „Pas du dit Arbeide, jeg skal sörge for min Reise." Thorkel stödte nu Skibet fra Land. De vare tre paa Skibet, og da de vare komne rigtig ud paa Aaen, begyndte Isen paa det stærkeste at brydes lös. Overfarten gik derfor långsomt for dem. Isen og Strömmen drev dem nu nedad Aaen, og Enden blev, at Baaden kantrede. De gik under Vandet, og det var nærved, at de druknede. Men eftersom dem var længere Liv beskaaret, fik Thorkel dem bragt op paa Kjölen af Baaden, og den drev nu ned ad Söen til, og lige over for det Sted, hvor Thord var ved sit Arbeide, og hans Broder Steingrim hos ham. Thorkel kaldte paa Thord og bad om Hjælp. Thord svarer: „Jeg monne varetage mit Arbeide, men du din Reise." Steingrim sagde: „Gjör vel, min Broder! og red Folkene, thi nu er deres Liv i Fare, og viis din Kunst. Thord kaster da de yderste Klæder, kaster sig siden i Vandet, og svömmer ud til Skibet; han maatte bryde Isen og stöde den fra sig snart paa denne, snart paa den anden Side. Og da han kom til Baaden, tog han först Drengen Eid, og lagde ham imellem sine Skuldre, og bandt ham fast med et Baand og svömmede til Land med ham, og bad sin Broder Steingrim at sörge for Drengen, saa at han kunde blive varm, thi han var bleven kold. Siden svömmede han ud til Skibet og tog Thorkels Kone, der var meget udmattet, og förte

heiman frá Söndum atfangadag fyrir jól, ok með þeim sveininn Eiðr. Svá var veðri farit, at görði á þey með regni, en Miðfjarðará úfœr, ok tók at leysa ána köflum hit efra, en við fjörðinn var fœrt með skip. Ok er Þorkell setti fram skipit, kallaði Þórðr á hann ok mælti: „Úfœr er áin, maðr!" segir hann. Þorkell svarar: „Gættu smíðar þinnar, ek man ferðar minnar." Rèð Þorkell nú til árinnar; váru þau þrjú á skipinu. Ok er þau komu á megin árinnar, leysti sem óðast ána, ok fórst þeim seint; rak þau nú eptir ánni fyrir ísinum ok straumi; ok eigi lètti fyrr, en hvelfði skipinu; höfðu þau kaffarar, ok hèlt við drukknan. En með því, at þeim var lengra lífs auðit, kom Þorkell þeim á kjöl; rak nú skipit til sjávar, ok gegnt því, sem Þórðr var at smíðinni, ok Steingrímr bróðir hans hjá hánum. Þá kallaði Þorkell á hann Þórð til bjargar þeim. Þórðr segir: „Ek man gæta smíðar minnar, en þú ferðar þinnar." Steingrímr mælti: „Gör vel, bróðir minn! ok hjálpa mönnunum; því at nú liggr líf þeirra við, ok sýn mennt þína." Þórðr kastar þá hinum yztum klæðum; síðan kastar hann sèr til sunds, ok leggst út til skipsins, ok varð hann at[1] brjóta ísinn, ok hrinda frá sèr ýmsa vega. Ok er hann kom at bátnum, tók hann fyrst sveininn Eið, ok lagði í millum herða sèr, knýtti þar at utan einu snæri ok leggst til lands með hann, ok bað Steingrím, bróður sinn, hjálpa við sveininum, svá hánum ornaði; því at hánum var kalt orðit. Síðan leitar hann út til skipsins, ok tók konu Þorkels — ok var hón mjök dösuð — ok flutti hann hana til lands. Hit þriðja sinn leggst hann til skipsins, ok flytr Þorkel til lands, ok var hann at bana kominn af kulda. Steingrímr spurði: „Því fluttir þú sveininn fyrst?" Þórðr segir: „Því[2] flutta ek Eið fyrstan, at mèr

[1]) at udelader 551 d.
[2]) því udelader 551 d.

segir svá hugr um, at mèr verði at þessum hinum unga[1] manni mikit gagn, og hann muni gefa mèr líf; en því flutta ek Þorkel síðast, at mèr þótti hann mest mega við kuldanum; enda þótti mèr at hánum minnstr skaði." Síðan tók Þorkell klæðaskipti; en hann hresstist, ok kona hans. Eptir þat fara þau hjón til Reykja, en Þórðr bauð Eiði heim með sèr til Óss. Eiðr kveðst þat gjarna vilja þiggja, ok var þar langan tíma. En nú er at segja frá því, at Þorkell kemr[2] til Reykja, ok sagði sínar eigi slèttar. Skeggi kvað hann mikla úhamingjuför farit hafa, „en látið son minn eptir hjá þeim manni, sem mestr ofsamaðr er;" kveðst svá hugr um segja, at þar myndi koma, at mikit væri gefanda til, at Eiðr hefði þar aldri komit til Þórðar. En er jólin liðu, fór Þorkell heim, ok kom um leið til Óss, ok bað Eið með sèr fara. Eiðr svarar: „Eigi man ek með þèr fara; skaltu eigi optarr setja mèr fjörráð." „Eigi vilda ek þèr heldr bana ráða, en sjálfum mèr," segir Þorkell. Fór Þorkell heim, ok er hann ór sögunni.

Eiðr var Þórði jafnan fylgjusamr; enda var Þórðr alltillátssamr við hann. Þórðr var löngum at ferjusmíðinni[3] niðri við ósinn, ok Eiðr hjá hánum. Þat var einn dag, at Þórðr var at skipsmíðinni ok sveinninn Eiðr hjá hánum. Þórðr hafði jafnan hjá sèr saxit Gamlanaut, ok svá var enn. Eiðr tók upp saxit ok lèk sèr at. Þetta sèr Þórðr ok mælti: „Lízt þèr vel á saxit? fóstri minn!" Hann svarar: „Allvel," segir hann. Þórðr mælti: „Þá vil ek gefa þèr saxit." Eiðr mælti: „Aldri man ek geta launat þèr[4] jafn-

1) unga *udelader 551 d; men det er tilföiet i Overeensstemmelse med de andre Haandskrifter som nödvendigt Tillæg.*

2) *Med dette Ord slutter 551 d.*

3) *Rettelse ifölge 586 og 471 for* feriuftaðinum̄ *i 139.*

4) þèr *udelader 139 og 471, men det er tilföiet overeensstemmende med de övrige Haandskrifter.*

hende i Land. Tredie Gang svömmer han ud til Skibet, og bringer Thorkel i Land; han var næsten död af Kulde. Steingrim spurgte: „Hvorfor flyttede du Drengen först?" Thord svarede: „Derfor bragte jeg Eid först, at jeg aner, at jeg vil have stort Gavn af denne unge Mand, og at han vil skjenke mig Livet; men af den Grund tog jeg Thorkel sidst, at jeg syntes, han maatte kunne bedst udholde Kulden; men ogsaa tyktes jeg, at der var mindst Skade, om han döde." Derefter skiftede Thorkel Klæder; han kom da til Kræfter igjen og hans Kone, og siden begive de dem til Reyke, men Thord böd Eid hjem med sig til Os. Eid sagde, at det vilde han gjerne, og han blev der i lang Tid. Nu er der at fortælle, at Thorkel kommer til Reyke, og beretter om sin uheldige Reise. Skjegge siger, at en stor Ulykkesreise havde han havt, og „saa har du ladet min Sön blive tilbage hos den Mand, som er den voldsomste Mand;" han sagde, at det ahede ham, at den Tid vilde komme, at man maatte ville give meget til, at Eid aldrig havde kommet til Thord. Da Julen var forbi, tager Thorkel hjem, og kom paa Veien til Os, og bad Eid at fare med ham. Eid svarer: „Ikke vil jeg med dig, og skal du ikke oftere gjöre Forsög paa at omkomme mig." „Ikke vilde jeg meer forvolde dig Döden end mig selv," siger Thorkel. Thorkel foer hjem, og er ude af Sagaen.

Eid var meget fölgagtig imod Thord; ogsaa var denne meget föielig imod ham. Thord var som oftest nede ved Flodmundingen ved at bygge sin Baad, og Eid hos ham. Det begav sig en Dag, at Thord var ved at arbeide paa sin Baad, og den unge Eid hos ham. Thord havde stedse hos sig Sværdet Gamlesgave, og saa var det og denne Gang. Eid tog Sværdet op og legede med det. Dette seer Thord og sagde: „Synes du godt om Sværdet? min Fostersön!"

Han sagde: „Meget godt," siger han. Thord sagde: „Saa vil jeg give dig Sværdet." Eid sagde: „Aldrig vil jeg kunne lönne dig en saa stor Kostbarhed; men mit Venskab vil jeg give dig, min Fosterfader! og monne den tykkes lidet værd." Thord svarer: „Hav Tak derfor, min Fostersön! og baade ofte og storligen vil du gjöre Gjengjeld!" Siden gik de hjem, og Eid viste alle Husets Folk Sværdet, og var meget glad over det. Kort Tid efter kom Eid til Reyke for at besöge sin Fader. Skjegge modtog ham uden Venlighed og spurgte: „Hvi tyktes du, at det Opfostringssted var bedre hos Thord, end det, jeg skaffede dig hos Thorkel?" Eid svarer: „Særdeles uligt er dette Opfostringssted i alle Henseender hiint; thi Thord er en stor Mand, og af ham kan man erholde noget Godt, men Thorkel er en ubetydelig Person og dum; han vilde dræbe mig formedelst sin Enfoldighed og Uforsigtighed, men Thord skjenkede mig Livet, og han har givet mig den störste Kostbarhed." Skjegge sagde: „Ved Thorkels Omsorg monne det være, at du beholdt Livet, han vilde vist ei snarere din Bane end sin egen eller sin Kones; men see vil jeg den Kostbarhed, som du berömmer saaledes, for at see, om mig synes den saa meget værd." Eid viste ham da Sværdet. Skjegge trak det udaf Skeden og syntes godt om det, og sagde: „Det er öiensynligt, at fornemme Mænd have eiet dette Sværd, som er en meget stor Kostbarhed, og jeg kan ikke troe, at han har givet dig en saa sjelden Kostbarhed." Eid siger: „Ikke synes mig da sandsynligt, at du vil hjælpe mig i at gjengjelde den, dersom du ikke vil troe, at han har givet mig den." Skjegge sagde: „Jeg havde önsket, at du ikke havde modtaget denne Kostbarhed." Eid svarer: „Deri ere vi ikke enige." Siden tager Eid hjem til Os, og Afskeden imellem Fader og Sön var ikke synderlig ven-

góðan grip; en vináttu mína vil ek gefa þèr, fóstri minn! ok man hón þykkja lítils verð." Þórðr svarar: „Haf þú þökk fyrir, fóstri minn! ok muntu bæði launa opt ok stórum." Síðan fóru þeir Þórðr heim, ok sýndi Eiðr saxit öllum heimamönnum, ok þótti allvænt um. Litlum tíma síðarr kom Eiðr til Reykja at finna föður sinn. Skeggi tók hánum ekki blítt, ok spurði: „Því þótti þèr þat fóstr betra, at vera með Þórði, en þat fóstr, er ek fèkk þèr með Þorkeli?" Eiðr svarar: „Allúlíkt er þetta fóstr fyrir alls[1] sakir; því at Þórðr er mikils háttar maðr, ok má af hánum gott hljóta; en Þorkell er lítilmenni ok heimskr; hann vildi bana mèr fyrir sakir úvizku ok forsjáleysis; en Þórðr gáf mèr líf; ok hann hefir gefit mèr hinn bezta grip." Skeggi mælti: „Af umsjá Þorkels mundi þat, er þú fèkkt líf; mundi hann eigi heldr vilja þèr bana, en sjálfum sèr eða konu sinni. En sjá vil ek þann grip, er þú lætr svá mikilliga yfir, hvárt mèr þykkir svá mikils um vert." Eiðr sýndi hánum þá saxit. Skeggi brá saxinu, ok leizt allvel á, ok mælti: „Auðsèt er þat, at þenna grip hafa átt tignir menn, ok er þetta allmikil gersemi, ok eigi trúi ek, at hann hafi þvílíkan grip, svá fágætan, þèr gefit." Þá svarar Eiðr: „Eigi þykki mèr þá líkligt, at þú munir styrkja mik til launanna, ef þú vilt eigi trúa, at hann hafi gefit mèr." Skeggi mælti: „Gjarna vilda ek, at þú hefðir þenna grip eigi þegit." Eiðr svarar: „Eigi lízt okkr þetta einninn." Eptir þetta ferr Eiðr heim til Óss, ok varð fátt af kveðjum með þeim feðgum í[2] því sinni. Þórðr fagnaði vel fóstra sínum, ok spurði eptir tali þeirra feðga. Eiðr sagði allt, sem farit hafði. Þórðr svarar: „Slíks var mèr at ván; ok allmjök

1) *139 og 163 b have* allar.
2) *Saaledes 139, 471, 586 og 163 b; de andre Haandskrifter have* at.

vill faðir þinn ýfast við mèr. Ok svá segir mèr hugr, sem fleira[1] muni til vandræða verða með okkr föður þínum ok hans frændum, en sjá megi fyrir, hvern enda eiga man, ok mantu jafnan með miklum vanda verða í milli at ganga." Eiðr svarar: „Gott væri, ef ek mætta nökkut gott at vinna[2] í millum ykkar."

Ásbjörn hèt maðr. Hann var son Þorsteins hvíta ok Sigríðar, systur[3] Miðfjarðar-Skeggja. Hann kom út hingat til Íslands, þetta sumar, í Blönduósi í Langadal. Ok er Skeggi frètti utkvámu frænda síns, reið hann til skips, ok fagnar vel Ásbirni, frænda sínum, ok býðr hánum heim með sèr við svá marga menn, sem hann vildi. Þetta boð þiggr Ásbjörn, ok rèð skipi sínu til hlunns, ok fór síðan heim til Reykja við þriðja mann. Ásbjörn var manna mestr, ok hinn fríðasti maðr ok vel látinn[4]. Hann var rammr at afli, svá varla fannst hans jafningi fyrir afls sakir. Hann var gleðimaðr mikill. Hann gekk jafnan til laugar at skemmta sèr. Ok einn dag gengu þeir Skeggi til laugar eptir vanda, ok lágu við laugina ok töluðust með[5]. Þenna dag gekk Sigríðr frá Ósi til laugar með lèrept sín, ok bjóst í þann tíma heim. Hón gekk þar hjá, sem þeir lágu. Ásbjörn var drambsmaðr mikill at klæðabúnaði. Þeir sáu, hvar konan gekk. Hón var í rauðum kyrtli, ok hafði[6] blá yfirhöfn; var konan bæði fríð ok mikil, ok at öllu allvasklig. Ás-

---

1) fleira *mangler i 139, men er tilföiet i Fölge 586 og 471.*

2) *Saaledes 586, 163 b,g og 471; 139 har* at t' at uinna, *som synes at være fremkommet ved en Sammenblanding af* at vinna *og* til leggja; *554 h β har* á vinna, *og de andre* til leggja.

3) *Urigtig* dóttur *i 139.*

4) *Rettelse i Fölge alle de andre Haandskrifter for* vel búinn *i 139 og 163 b, som synes at være fremkommet ved feil Læsning.*

5) *Saaledes 139 og 471; de andre* við.

6) hafði *er tilföiet som nödvendigt Tillæg i Fölge 586; de andre udelade dette Ord.*

skabelig den Gang. Thord modtog godt sin Fostersön, og spurgte om Eids og hans Faders Samtale. Eid sagde Alting, som det havde gaaet. Thord svarer: „Det ventede jeg, og stort Fjendskab vil din Fader vise mig, og det aner mig, at der ville flere Vanskeligheder opkomme imellem mig paa den ene Side, og din Fader og hans Frænder paa den anden Side, end man kan forudsee, hvilket Udfald de faae; og du vil altid med stor Fare være nödt til at gaae imellem." Eid svarer: „Det var godt, dersom jeg kunde udrette noget Godt imellem eder."

Asbjörn hed en Mand; han var en Sön af Thorstein hvide og Sigrid, Söster til Midfjords-Skjegge. Han kom hid til Island denne Sommer, og landede i Blandeos i Langedal. Da Skjegge spurgte sin Frændes Ankomst, red han til Skibet, og modtager vel sin Frænde Asbjörn, og byder ham at tage hjem med sig med saa mange Mænd, som han vilde. Asbjörn modtager dette Tilbud; han sætter sit Skib op og farer siden til Reyke, selv tredje. Asbjörn var meget stor af Væxt, og særdeles smuk og elegant i Fremgang. Han var saa stærk, at der neppe fandtes hans Ligemand i Styrke. Han var munter af sig. Han gik jevnligen i Bad for Fornöielses Skyld. En Dag gik han og Skjegge i Bad, som de pleiede; de laae ved Badestedet og talede sammen. Den samme Dag gik Sigrid paa Os til en varm Kilde med sine Lerreder, og gjorde sig da færdig til at gaae hjem. Hun gik der forbi, hvor de laae. Asbjörn var meget pralende it Klædedragt. De saae, hvor Kvinden gik. Hun var iför en röd Kjortel, og havde en blaa Overkappe. Denne Kvinde var baade smuk og stor, og i alle Henseender meget anseelig. Asbjörn reiste sig op paa Albuen, og saae over Skul-

deren hen til hende. Hun standsede og saa hen til ham, og gik derpaa hjem. Asbjörn spurgte, hvad for en Kvinde det var hiin anseelige; „mig tykkes det rimeligt, at den Kvinde vilde vinde min Kjærlighed." Skjegge svarer: „Hun hedder Sigrid, og er en Datter af Thord Hardekaresön; men det raader jeg dig, at du ikke giver dig noget af med hende." Asbjörn spurgte, hvorfor det skulde saa være. Skjegge svarer: „Hendes Brödre ere fulde af Overmod og meget voldsomme. Troer du, at de ville skaane dig, dersom det falder dem ind, eftersom de dræbte Kong Sigurd Sleve, Kong Eiriks Sön." Asbjörn svarer: „Jeg havde tænkt, at være selvraadig for hver Mand i dette Land." Skjegge svarer: „Det vil vise sig, om du er dig selv nok, förend I skilles, dersom du tager dig nogen större Frihed imod dem end de synes om." Derefter gik de hjem.

Nu er der at fortælle, at Sigrid kom hjem til Os. Hendes Broder Thord gik hende imöde, og sagde: „Hvorfor er du saa bleg, Söster? Det kommer mig for, som Asbjörn Sumpegalt har bragt dig til at skifte Farve; men mange Ting ville tildrage sig imellem os, förend han faaer dig til Ægte." Det gik saaledes om Vinteren, at alt var roligt. Asbjörn talte aldrig om Sigrid. Man legede Boldspil paa Isen paa Midfjord imellem Os og Reyke; thi Fjorden var tidlig bleven lagt til. Dengang var der mange raske Mænd i Midfjorden. Thord og Asbjörn, Skjegges Frænde, vare de raskeste af dem, som deeltoge i Legen. Skjegge tog ingen Deel i Legen, da han begyndte at blive gammel, men var dog meget rask i at bruge Vaaben. Han sad hos, og havde stor Fornöielse af Legen. Aldrig talte de sammen, han og Thord, og snarere herskede Kulde imellem dem. Det begav sig en Dag, at Thord og Asbjörn deeltoge i Legen,

björn reis upp við olboga, ok leit um öxl til hennar. Hón nam staðar ok leit til hans, ok gekk síðan heim. Þá spurði Ásbjörn, hvat konu þat væri hit vaskliga[1]; „þykki mèr ván, at sjá kona myndi geta ástir af mèr." Skeggi svarar: „Hón heitir Sigríðr, ok er dóttir Þórðar Hörða-Kárasonar; en þat ræð ek þèr, at þú skiptir þèr þar engu af við hana." Ásbjörn spurði, því þat skyldi vera. Skeggi svarar: „Þeir brœðr hennar eru fullir ofrkapps ok hinir mestu úeirðarmenn. Hyggr þú, at þeir muni þèr hlífa, ef þeim ríss við, þar sem þeir drápu Sigurð konung slefu, son Eiríks konungs?" Ásbjörn svarar: „Þat hafða ek ætlat, at vera sjálfráði[2] fyrir hverjum manni hèr í landi." Skeggi segir: „Þat ferr sem reynist, hvárt þú ert einhlítr, áðr þèr skilit, ef þú leitar nökkut á þá, framarr en þeim líkar." Eptir þat gengu þeir heim.

Nú er frá því at segja, at Sigríðr kom heim til Óss; gekk Þórðr bróðir hennar í móti henni. Hann mælti: „Því ertu svá litverp, systir? ok lízt mèr, sem hann hafi fengit þèr lítar, Ásbjörn veisugalti; en mart[3] man verða í leikum, áðr en hann fær þín." Svá fór fram um vetrinn, at allt var kyrrt. Aldri gat Ásbjörn Sigríðar. Knattleikar váru í millum Reykja ok Óss á Miðfjarðarísi; því at snimma lagði fjörðinn. Þá var gott til knárra manna í Miðfirði. Þórðr var knástr at leikum, ok Ásbjörn frændi Skeggja. Ekki var Skeggi at leikum, því at hann var af hinu mesta æskuskeiði, en þó sem hraustastr til vápns; sat hann hjá, ok þótti allmikit gaman at. Aldri mæltust þeir Þórðr við, ok heldr var þar fátt í milli. Þat var einn dag, at Þórðr var at leik ok Ábjörn, ok skyldu þeir á leikast. Ok einn tíma

---

1) *Saaledes 139, 471, 586 og tre andre Haandskrifter; de andre udelade* hit vaskliga.

2) *Saaledes 139 og 163b; de andre* sjálfráðr; *see ogsaa Side 25.*

3) *139 og 163b have* margt.

felldi Þórðr hann Ásbjörn allmikit fall, svá bops kvað í skrokkinum á hánum. „Ok,[1] fèll nú veisugaltinn," sagði Þórðr. Hann svarar fá um. Ok annat sinn, er þeir tókust til, þrífr Ásbjörn til Þórðar, svá hann fèll á knè: „Ok,[1] fór þar meyjarkinninn[2]," sagði Ásbjörn, „ok væri þèr varla kvæmt í leik[3] með röskum mönnum." Þórðr segir: „Svá fremi[4] veiztu þat, veisugalti! er vit reynum vápnaskipti, hvárr þá á upp til annars at sjá, er vit skiljum þann leik." Ásbjörn kveðst þess albúinn þá þegar, ok hljóp til vápna; gengu menn þá í millum þeirra, ok váru þeir skildir. Líðr nú af vetrinn. Reið Ásbjörn til skips síns um várit, ok bjó þat til hafs. Skeggi reið til skips með Ásbirni við marga menn; því at hánum þótti einskis ills örvænt fyrir Þórði. Sitr Þórðr heima, ok lætr eigi sem hann viti. Ásbjörn kemr at máli við Skeggja: „Svá er mál[5] með vexti, frændi! at mèr leika kvánföng í hug, ok vil ek ráða ráði mínu." Skeggi segir: „Hvar er kona sú, er hugr þinn horfir helzt á?" Ásbjörn segir: „Ekki er því at leyna, at þat er Sigríðr, systir Þórðar at Ósi; hón er sú[6] kvenna, at minn hugr stendr mest til at fá." Skeggi svarar: „Ekki þykki mèr þetta líkligt, at okkr muni þetta tjá; ok úfúss er ek til, at flytja þetta mál við Þórð, at þeim úþokka, sem millum ykkar er áðr." Ásbjörn kvað þat eina hafa í millum borit, at lítils var vert, ok kveðst eigi vilja hins bezta kvennkostar missa fyrir þat, „ef ek kann at fá." Þar kom, at Skeggi hèt at

---

1) *Saaledes 139 og de bedste af de övrige Haandskrifter.*

2) *Saaledes 471 og sex andre Haandskrifter*; meyjarkynninn *139 og 157*; merkjamamaðrinn *564*; merkismaðrinn *1003*.

3) *Rettelse overeensstemmende med de fleste Haandskrifter for* leikin *i 139.*

4) *Rettelse i Overeensstemmelse med 586 og 471, for* frami *i 139 og 128*, frami *152; i de andre Haandskrifter* framt.

5) mál *udelader 139 og fem andre Haandskrifter, men det er tilföiet her som nödvendigt Tillæg overeensstemmende med 471 og flere Haandskrifter.*

6) *For* sú *have 152, 27 og 586* svá.

og de skulde lege sammen. Og engang kastede Thord Asbjörn til Jorden, saa det löd bums i hans Krop. „Nu faldt Sumpegalten," sagde Thord. Han svarede intet derpaa. Og anden Gang, da de tog sammen, tog Asbjörn saa stærkt fat paa Thord, at han faldt paa Knæerne. „Der faldt Manden med Mökinden," siger Asbjörn, „og burde du neppe deeltage i Leg med raske Folk." Thord siger: „Det veed du först, Sumpegalt! naar vi pröve Vaabenkamp, hvem af os har at see op til den anden, naar vi holde op med den Leg." Asbjörn sagde, at han var beredt dertil nu strax, og greb sine Vaaben. Man gik da imellem dem, og de bleve skilte ad. Nu forlöber Vinteren. Om Foraaret red Asbjörn til sit Skib, og gjorde det færdigt til Bortseiling. Skjegge fulgte Asbjörn til Skibet med mange Mænd; thi han syntes at der intet Ondt var, som man jo kunde vente af Thord. Thord sidder hjemme, og lader som om han intet veed. Asbjörn siger til Skjegge: „Det forholder sig saaledes, Frænde! at jeg længes efter at faae en Kone, og jeg vil gifte mig." Skjegge siger: „Hvor er den Kvinde, som din Hu staaer mest til?" Asbjörn svarer: „Ikke vil jeg fordölge, at det er Sigrid, Söster til Thord paa Os; hun er den Kvinde, som min Hu staaer mest til." Skjegge svarer: „Ikke tykkes mig det sandsynligt, at dette vil lykkes os, og nödig vil jeg tale om denne Sag med Thord, formedelst den Kulde, som hersker imellem eder i Forveien." Asbjörn mente, at deres Uenighed havde været af liden Betydning, og sagde, at han ikke for den Sags Skyld vilde gaae glip af et saa godt Parti, „dersom jeg ellers kan faae det." Det kom saavidt, at Skjegge lovede at frie til denne Kvinde paa hans Vegne. „Mig

tykkes det rettest," siger Skjegge, „at du ikke af den Grund opsætter din Udenlandsreise." Skjegge red hjem, men Asbjörn reiste udenlands den Sommer. Ikke længe efter Skjegges Hjemkomst spurgtes den Tidende, at der var ankommet et Skib i Hvitaa i Borgefjorden; og da man hörte det, foer en Mængde Folk fra de nordlige Herreder, baade Midfjorden og andre Steder, for at handle med Kjöbmændene. Skjegge gjorde sig ogsaa færdig til at ride til Skibet med et stort Fölge. Da Eid hörte, at hans Fader havde i Sinde at tage til Skibet, sagde han til Thord: „Tænker du vel paa at fare til Skibs, Fosterfader!" Thord siger: „Hvorfor monne jeg mindre behöve Varer end andre Bönder? og skal jeg visseligen fare." Eid sagde: „Jeg vil ride med dig, for at höre paa Folks Tale, og gjöre mig saaledes bekjendt med Markeder." Thord svarer: „Til Baade vil det være for vor Reise, at du fölger med, min Fostersön! Jeg aner, at paa denne Reise vil jeg komme til at trænge meget til dig, dersom mine Drömme varsle noget." Eid sagde: „Hvad drömte du, min Fosterfader?" Thord svarer: „Jeg drömte, jeg var kommen til Hvitaa i Borgefjorden, og talte med udenlandske Mænd især angaaende nogle Kjöbslutninger; i det samme kom der ind i Boden en Mængde Ulve, der indgöd mig Afsky; siden angreb de mig og vilde dræbe mig, og rev Klæderne af mig; men jeg drog Sværdet og huggede en af Ulvene over i Midten, og Hovedet af en anden; siden angrebe Ulvene mig fra alle Kanter, men jeg tyktes at forsvare mig, og blev jeg meget mödig; det tyktes mig, at jeg ei kunde forudsee, hvorledes det vilde gaae mig. I det samme löb foran mig en Björneunge, og vilde værge mig, og da vaagnede jeg. Denne Dröm tykkes mig at varsle

biðja konunnar fyrir hans hönd. „Þykki mèr ráð," segir Skeggi, „at ekki bregðir þú utanför þinni fyrir þetta." Reið Skeggi heim, en Ásbjörn fór utan þat sumar. Eigi miklu síðarr, en Skeggi kom heim, spurðist skipkváma í Hvítá í Borgarfirði. Ok er menn frèttu þat, fór fjöldi manns norðan ór sveitum til kaupa við kaupmenn, bæði ór Miðfirði ok annars staðar. Skeggi bjóst ok til skips at ríða með marga menn. Ok er Eiðr spurði, at faðir hans ætlaði til skips, mælti hann við Þórð: „Ætlar þú nökkut til skips, fóstri minn?" Þórðr segir: „Því man ek síðr þurfa varning, en aðrir bœndr? ok skal ek at vísu fara." Eiðr mælti: „Ek vil ríða með þèr, ok heyra á mál manna, ok kynna mèr svá kaupstefnu." Þórðr segir: „Bœta man þat vára ferð, fóstri minn! at þú farir; segir mèr svá hugr [1], at í þessarri ferð man ek þín mest þurfa, ef mínir draumar vita nökkut." Eiðr mælti: „Hvat dreymdi þik, fóstri minn?" Þórðr segir: „Þat dreymdi mik, at ek þóttumst kominn til Hvítár í Borgarfirði, ok eiga tal við útlenda menn, eigi sízt um [2] kaup nökkur; ok í því komu í búðina vargar margir, ok var mèr mikill viðbjóðr við þeim; síðan rèðu þeir á mik [3] ok vildu drepa mik, ok rifu af mèr klæðin, en ek brá sverðinu, ok hjó ek í sundr einn varginn í miðju ok höfuðit af öðrum; síðan hlupu at mèr vargarnir öllu megin, en ek þóttumst verjast, ok varð ek mjök móðr, ok eigi þóttumst ek vita, hversu mèr myndi vegna. Í því hljóp fram fyrir mik einn bjarnhúnn, ok vildi verja mik; ok í því vaknaða ek. Nú þykki mèr draumrinn tíðindavænligr." Eiðr mælti: „Auðsèt er þat, at þetta eru mannahugir illir til þín. Nú væri þat mitt ráð, at þú ríðir jafnsnimma heiman ok

1) *Saaledes 139 og nogle andre Haandskrifter her og flere Steder.*

2) *Rettelse for* við *i 139 og 163 b, der er fremkommet ved feil Læsning.*

3) *Fra vargar udelader 139 og 163 b, men det er tilföiet i Fölge 586 og de andre Haandskrifter.*

faðir minn, þó at[1] þit mælist ekki við." Þórðr mælti: „Göra má ek þat, fóstri minn! fyrir bœn þína." Nú bjóst Þórðr til ferðar, ok Eiðr með hánum. Ok er Þórðr bjóst, mælti Sigríðr, systir hans: „Þat vil ek, bróðir minn! at þú kaupir mèr skikkju mjök vandaða." Þórðr svarar: „Svá skal vera, systir! en svá segir mèr hugr, at skikkjan verði fullkeypt, áðr lúki." Þeir, Þórðr ok Eiðr, riðu til skips jafnfram Skeggja; því at Eiðr bað Þórð þess. Ok er þeir komu til skips, tjölduðu þeir eina búð báðir.

Sá maðr kemr til sögunnar, er Jón hèt. Hánn bjó at Hvassafelli í Norðrárdal. Hann var vel fjáðr ok engi jafnaðarmaðr ok úvinsæll. Guðrún hèt kona hans, ofláti mikill ok metnaðarfull. Bróðir hennar[2] hèt Auðúlfr. Glúmr hèt faðir þeirra. Hann bjó at Skarðshömrum. Þeir ætluðu at ríða til skips í þann tíma, er þeir, Þórðr ok Skeggi, váru við skip. Ok er þeir riðu heiman, mælti Guðrún við bónda sinn, at hann skyldi kaupa henni skikkju nökkura góða; því at hón var áburðarkona. Þessu heitir bóndi. Þeir ríða nú leið sína, þar til er þeir koma á Hvítárvöllu; þá var kaupstefna sem mest. Þeir, Jón ok Auðúlfr, gengu um búðir. Þeir komu í búð þess manns, er Þórir hinn auðgi hèt, ok föluðu skikkju, ef til væri. Hann segir, kvað til vera skikkju, „ok man ykkr, bóndi! þykkja dýr." Jón svarar: „Lát heyra, hvat gjalda[3] skal." Austmaðr mat skikkjuna. Jóni þótti of dýr. Auðúlfr vildi kaupa láta, ok bauð at leggja til af sínu. Jón gekk frá. Ok er þeir komu út, eggjaði Auðúlfr at kaupa skikkjuna, „ok hèt ek því systur minni." „Því skaltu eigi ráða?" segir Jón, „ok göngum heim eptir verðinu;" ok varð þetta dvöl nökkur. Þat er sagt, at þeir, Þórðr ok

1) *at udelader 139 og to andre Papirshaandskrifter.*

2) hennar *er udeladt i 139 og 152; men er tilföiet som nödvendigt Tillæg i Fölge 586 og flere Haandskrifter.*

3) *Saaledes 139; de andre Haandskrifter have* gilda.

Tidender." Eid sagde: „Det er let at indsee, at dette er Folks fjendtlige Sindelag imod dig. Det vilde være mit Raad, at du red hjemmefra til samme Tid, som min Fader, skjöndt I ikke tale med hinanden." Thord sagde: „Det kan jeg gjöre, min Fostersön! paa din Bön." Thord gjorde sig reisefærdig og Eid med ham. Og da Thord beredte sig, sagde hans Söster Sigrid: „Jeg önsker, min Broder! at du kjöber mig en god Kaabe." Thord svarer: „Saaledes skal det være, Söster! men jeg aner, at den bliver fuldkommen dyr, förend det er kommet til Enden." Thord og Eid red til Skibet til samme Tid som Skjegge; thi Eid havde bedet Thord derom. Og da de kom til Skibet, satte begge deres Telt over samme Bod.

En Mand kommer ind i Sagaen, som hed Jon; han boede paa Hvassefjeld i Norderaadalen; han var en rig Mand, men ubillig og ilde lidt. Gudrun hed hans Kone; hun var pralende i Væsen og hovmodig. Hendes Broder hed Audulv. Glum hed deres Fader; han boede paa Skardshamre. De vilde ride til Skibet paa den Tid, da Thord og Eid vare der. Og da de red hjemmefra, sagde Gudrun til sin Husbond, at han skulde kjöbe en god Kaabe til hende; thi hun pleiede at klæde sig smukt. Dette lover Bonden. De reise nu deres Vei, indtil de kom til Hvitaavalle; da var Forsamlingen paa Markedet paa det talrigste. Jon og Audulv gik fra den ene Bod til den anden. De kom i en Bod som tilhörte en Mand ved Navn Thore den rige, og spurgte om de kunde faae en Kaabe tilkjöbs. Thore sagde, at en Kaabe var der, „men den vil synes eder dyr, Bonde!" Jon svarer: „Lad höre, hvad den skal koste." Nordmanden satte Priis paa Kaaben. Jon tyktes den for dyr. Audulv vilde, at de skulde kjöbe den, og böd at give noget til af sin Pung.

Jon vilde ikke indlade sig.. Da de kom ud, tilskyndede Audulv ham at kjöbe Kaaben; „det lovede jeg min Söster.” „Hvorfor skal du ikke raade?” siger Jon, „lad os da gaae hjem efter Betalingen;” herved bleve de noget opholdte. Det er fortalt, at Thord og Eid gik fra den ene Bod til den anden, og spurgte om Varer tilkjöbs. De kom i Thore den riges Bod, og önskede at kjöbe Kaaben af ham. Thore sagde, at han kjendte Thord og hans Forældre, „og jeg vil ikke sætte nogen Priis paa den for dig: jeg vil at du skal modtage Kaaben.” Thord takkede ham, „og dette Tilbud vil jeg modtage, og lad den ligge her, imedens jeg gaaer for at hente Betalingen.” „Jeg vilde hellere,” siger Thore, „at du tog den med.” „Det kommer ikke an paa noget,” siger Thord. Han gik da tilligemed Eid for at hente Betalingen. Og da Thord var gaaet bort, kom Jon og Audulv ind i Teltet, og bad Nordmanden at overlade dem Kaaben. Han sagde, at Kaaben var da solgt; „thi du vilde ikke give saameget for den, som jeg anslog den til.” Jon sagde, at han skulde have den, og i det samme kom Thord og Eid ind i Teltet med Betalingen for Kaaben. Thord greb fat i Kaaben. Audulv trak Sværdet og vilde hugge til Thord. Jon löb ogsaa henimod Thord og vilde hugge til ham. Thord drog hurtig sit Sværd, og vendte sig imod Audulv, og huggede ham i Hovedet; han faldt strax död paa Gulvet. Da Eid saa Jons Angreb, löb han frem foran Thord og afparerede Hugget med Skjoldet, men tog Kaaben under Armen. Dette seer Thord, og svinger Sværdet imod Jon. Hugget træffer ham over Midten, og huggede ham isönder ovenfor Hofterne. Jons og Audulvs Reisefæller angrebe ham da. Thord trak sig tilbage ud af Boden og löb op paa et Vedkast, og forsvarede sig der vel og tappert.

Eiðr, gengu um búðir, ok föluðu varning. Þeir komu í búð Þóris ríka, ok föluðu skikkjuna at Þóri. Þórir kveðst kenna Þórð ok hans foreldra, „ok vil ek eigi meta við þik[1]; heldr vil ek, at þú þiggir skikkjuna." Þórðr þakkaði hánum, „ok vil ek þetta þiggja, ok lát hèr liggja, meðan ek geng eptir verðinu." „Þat vilda ek," segir Þórir, „at þú hefðir með þèr." „Engu man þat varða," segir Þórðr, ok gengu þeir Eiðr at sœkja verðit. Ok er Þórðr var í braut, koma þeir Jón ok Auðúlfr inn í búðina, ok báðu austmanninn þá láta til skikkjuna. Hann kvað þá selda skikkjuna; „því at[2] þú vildir eigi þvílíkt við gefa, sem ek mat." Jón kveðst þá hafa skyldu. Ok í því komu þeir, Þórðr ok Eiðr, í búðina með skikkjuverðit. Þórðr greip til skikkjunnar. Auðúlfr brá sverði, ok vildi höggva til Þórðar. Jón hljóp ok at hánum Þórði, ok vildi höggva til hans. Þórðr brá skjótt sverðinu, ok snerist at Auðúlfi, ok hjó í höfuðit; fèll hann þegar dauðr á gólfit. Eiðr hljóp fyrir hann Þórð, er hann sá tilræðit Jóns, ok brá fyrir hann skildinum, en tók skikkjuna undir hönd sèr. Þetta sèr Þórðr, ok slæmir til Jóns[3] með sverðinu, ok kom á hann miðjan, ok tók í sundr fyrir ofan mjaðmirnar. Förunautar þeirra Jóns sóttu þá at hánum. Þórðr hopaði út ór búðinni, ok hljóp á einn raptabulung[4], ok varðist þaðan vel ok sköruliga. Drifu þá til hèraðsmenn ok Borgfirðingar, ok vildu hefna þeirra Auðúlfs. Eiðr ferr þá at finna föður sinn, ok biðr hann at veita Þórði lið með sínum mönnum. Skeggi segir: „Hvat hefir Þórðr at hafzt þess, at hann er eigi

---

1) við þik *er udel. i 139 og flere andre Haandskrifter, men er her tilföiet i Fölge Membranen 586.*

2) at *er udeladt i 139, og flere Papirshaandskrifter.*

3) *Rettelse i Overeensstemmelse med de bedste Haandskrifter for* hans *i 139 og nogle Papirshaandskrifter.*

4) *Saaledes 139; 471 har* bolung; *de övrige Haandskrifter* buðlung.

einhlítr?" Eiðr segir: „Hann hefir vegit tvá menn." „Hverir eru þeir?" segir Skeggi. „Auðúlfr ok Jón," segir Eiðr. „Hvat varð[1] til?" segir Skeggi. Eiðr segir: „Þeir vildu ræna hann skikkju þeirri, er hann hafði keypt, ok annarr þeirra vildi drepa hann, áðr en ek hlífða hánum; ok láttu eigi þá fæð, sem á millum ykkar hefir verit, svá ríkt ganga, at þú virðir meira, en þat, at hann er ór því hèraði, sem þú ert; hann er ok minn lífgjafi ok fóstri." Þá svaraði Skeggi engu. Eiðr gekk þá á braut ok þar til, sem þeir sóttu at Þórði, ok brá saxinu. Ok er Þórðr sá Eið, fóstra sinn, mælti hann: „Hafðu þik ekki í hættu fyrir mik." En er Eiðr var út genginn ór tjaldi föður síns, þá stóð Skeggi upp ok mælti: „Rýta man gölltrinn[2], ef grissinn er drepinn." Tók hann þá Sköfnung, ok gekk þangat til, sem þeir sóttu at Þórði; hafði hann varizt svá drengiliga, at þeir höfðu engu sári á hann komit; en hann hafði sært marga menn. Ok er Skeggi kom til, gekk hann svá hart at, at þeir hrukku frá, er áðr höfðu sótt at Þórði. Síðan kom Skeggi á sættum með þeim; skyldi hann einn göra um öll málin. Hann lauk þegar upp görðinni. Skyldi Þórðr greiða tvau hundruð silfrs fyrir víg Jóns, en Auðúlfr falla úheilagr fyrir fjörráð ok tilræði við Þórð. Þeir menn, sem sárir höfðu orðit fyrir Þórði, skyldu hafa sár sín bótalaus fyrir fjörráð ok atsókn; ok með þessu skildu þeir. Reið Skeggi heim, þá er hann var búinn. Þórðr reið jafnfram norðr, ok Eiðr með hánum, ok töluðust þeir, Skeggi ok Þórðr, ekki við á allri þessarri leið. Þeir ríða þar til, er þeir koma at Miðfjarðará. Þá mælti Skeggi: „Hèr munu vèr af baki stíga; því at ek á við þik, Þórðr! erendi;" ok svá görðu þeir. Þá mælti Skeggi: „Ásbjörn, frændi minn, bað mik vekja

[1]) *Saaledes 139, 586, 152, 128, 165 k;* bar *have 471 og 554 k ꝼ.*
[2]) *471 og 586 have* galtinn.

Herredets Beboere og Borgfjordingerne stimlede derhen og vilde hevne Jon og Audulv. Eid gaaer da for at söge sin Fader, og beder ham at yde Thord Hjælp med sine Folk. Skjegge spurgte: „Hvad har Thord gjort, saa at han ikke er sig selv nok: „Eid siger: „Han har dræbt to Mænd." „Hvilke ere de?" siger Skjegge. „Audulv og Jon," siger Eid. „Hvad var Aarsagen?" siger Skjegge. Eid svarer: „De vilde frarane ham en Kaabe, som han havde kjöbt, og den ene af dem vilde have dræbt ham, havde jeg ikke forsvaret ham. Lad nu ikke den Kulde, som der har hersket imellem eder, gaae saavidt, at du tager mere Hensyn dertil, end til det, at han er fra det samme Herred, som du; han er ogsaa mit Livs Frelser og min Fosterfader." Skegge svarede intet. Eid gik da bort og derhen, hvor de angreb Thord, og trak Sværdet. Og da Thord saa sin Fostersön Eid, sagde han: „Udsæt dig ikke for Fare for min Skyld." Men da Eid var gaaet ud af sin Faders Telt, stod Skjegge op og sagde: „Grynte vil Galten, dersom Grisen bliver dræbt." Han tog da sit Sværd Sköfnung og gik derhen, hvor de sloges med Thord. Denne havde forsvaret sig saa tappert, at de intet Saar havde kunnet bibringe ham; men han havde saaret mange Mænd. Da Skjegge kom til, angreb han dem saa heftig, at de, som havde angrebet Thord, maatte vige tilbage. Siden bragte Skjegge Forlig i Stand imellem dem; han skulde ene afsige Kjendelse i Sagen; hvilket han ogsaa strax gjorde. Thord skulde udrede to Hundreder Sölv for Jons Drab; men Audulv skulde falde retlös for Anslag imod Thords Liv og Angreb paa ham. De Mænd, som vare blevne saarede af Thord, skulde ingen Böder erholde for deres Saar formedelst Anslag imod hans Liv og Overfald; og saaledes skiltes de ad. Skjegge red hjem da han var færdig. Til samme Tid red

ogsaa Thord nordpaa og Eid med ham. Skjegge og Thord talte ikke et Ord med hinanden den hele Vei. De ride fremad, indtil de komme til Midfjordsaaen. Da sagde Skjegge: „Her skulle vi stige af vore Heste; thi jeg har noget at tale med dig, Thord!" Da de havde gjort det, sagde Skjegge: „Min Frænde, Asbjörn, bad mig at frie paa hans Vegne; han vil, at jeg skal frie til din Söster Sigrid, for ham; og nu vil jeg vide, hvorledes du vil svare derpaa." Thord svarer: „Lidet Venskab er der imellem mig og Asbjörn; du har heller ikke viist dig som nogen Ven af mig hidtil; og jeg anede ikke, at du vilde söge her Svogerskab paa dine Frænders Vegne. Vel veed jeg, at Asbjörn er af höi Byrd og rig, og selv en tapper Mand; men ikke veed jeg, hvorledes mine Brödre eller hun vil synes om denne Trolovelse." Skjegge svarer: „Derfor talte jeg til dig om denne Sag, men ikke med dine Brödre, fordi jeg veed, at de ville fölge dine Raad, baade i dette og alt andet." Thord svarer: „Det er sandsynligt, at de ville fölge min Villie; men ikke bortgifter jeg hende til nogen, med mindre hendes Samtykke er dertil; men mig tykkes det sandsynligt, at hun ikke vil bryde imod det, som jeg raader til." Da siger Eid: „Jeg vilde, min Fosterfader! at du skulde give min Fader et gunstigt Svar paa Frieriet, og tog meget Hensyn til hans Anbefaling." Thord siger: „Saaledes skal det ogsaa være; thi stor Bistand ydede Skjegge mig paa denne Reise, og det skal jeg nu ogsaa paaskjönne; thi jeg vil indlade mig paa Frieriet formedelst din Anbefaling, Skjegge! Hun skal sidde i Fæste tre Vintre; og dersom Asbjörn ikke kommer til Island för de tre Vintre ere forlöbne, saa er denne Aftale uden Gyldighed; kommer han för hertil Landet, saa har han Ret til Giftermaalet med

bónorð fyrir hans hönd, ok vill hann láta biðja Sigríðar, systur þinnar; ok vil[1] ek nú vita, hversu þú vilt þessum málum svara." Þórðr segir: „Litla vináttu á ek við Ásbjörn; hefir þú ok mèr verit engi vin hèr til; ok ekki kom mèr þat í hug, at þú myndir hingat leita tengða fyrir frændr þína; en veit ek, at Ásbjörn er stórborinn maðr ok ríkr, ok mikilmenni af sjálfum sèr; en eigi veit ek, hversu bræðrum mínum eða henni er þetta kaup gefit." Skeggi svarar: „Því kveð ek þik at málinu, heldr en bræðr þína, at ek veit, at þeir vilja þínum ráðum hlíta[2], bæði um þetta ok allt annat." Þórðr svarar: „Líkligir þykki mèr þeir til vera[3] at göra eptir mínum vilja; en ekki gef ek hana nökkurum manni, utan hennar samþykki sè til; en ván þykki mèr, at ekki brjóti hón þat á bak[4], er ek ræð." Þá segir Eiðr: „Þat vilda ek, fóstri minn! at vel svarir[5] þú föður mínum um bónorðit, ok virðir mikils hans flutning." Þórðr segir: „Svá skal vera; því at mikla liðsemd veitti Skeggi mèr í þessarri ferð, ok þat man ek nú láta á sjá; því at ek man göra kost á um bónorðit fyrir þinn flutning, Skeggi! Hón skal sitja í festum þrjá vetr; ok ef Ásbjörn kemr eigi út innan þeirra þriggja vetra, þá eru laus þessi mál; kemr hann fyrr til lands, þá er hann kominn til ráðahags með[6] Sigríði." Þessu játar Skeggi. Rettir Þórðr þá fram höndina, ok tekr Skeggi handsöl; váru þegar váttar at heitörði. Þá mælti Skeggi: „Nú[7] hefir þèr vel farit, Þórðr! en hagskipti var þat, er systir

---

1) *Fra* vill *udelader 139; men det tilföies i Fölge 471 og de övrige Haandskrifter.*

2) *Rettelse i Fölge 586, 471 og störste Delen af de övrige Haandskrifter for* hliða *i 139.*

3) *Tilföiet i Fölge 471.*

4) bág *have 139, 163 b, 163 g, 554 h β.*

5) *Saaledes 139 og 471; de Övrige* svaraðir.

6) *Saaledes 139 og tre andre Haandskrifter; de Övrige* við.

7) Nú *er tilföiet i Fölge 586 og 471 som nödvendigt Tillæg.*

þín fèkk skikkjuna, heldr en kona Jóns; þykki mèr ok meiri ván, at Borgfirðingar megi minni til reka, hverr yðarr fundr varð; man ek lengja nafn þitt ok kalla þik Þórð hreðu[1]." Þórðr sagði: „Vel líkar mèr þat, þó þeir hafi nökkurar menjar[2] minnar þarkvámu, ok svá þykki mèr ok engi forþokki á nafni þessu; en svá segir mèr hugr um, at sjaldan muni hreðulaust í þessu hèraði." Eptir þetta riðu þeir heim. Ok er Þórðr kom heim, var hánum vel fagnat. Hann var spurðr tíðinda. Hann sagði af hit ljósasta. Síðan kallaði hann systkin sín til tals við sik, ok sagði þeim heitorðit. Sigríðr svarar: „Bráðráðit þykki mèr þú, bróðir! gört hafa um heitorðit mitt, er ek var ekki at frètt áðr." Þórðr segir: „Þat kaup skal ekki framarr, en þú vilt samþykkja." „Þess var mèr ván at þèr; vil ek ok þinni forsjá hlíta[3] hèr um." „Þórðr bað hana hafa þökk fyrir andsvörin[4]; síðan fèkk hann henni skikkjuna, ok sagði henni um viðskipti þeirra Jóns ok Auðúlfs, ok kvað vísu:

Tvá lèt ek fáfnis fitjar
falla þar til jarðar
ýta, leifnis lautar
lind fögr vita! kindar;
áðr vildu þeir öldu-
eitr þvengs bana veita
bands[5] með benja vöndum;
brúðr[6] mèr var[7] kærust[8].

---

1) *Saalededes alle Haandskrifterne overalt (af* hroðl*), undtagen 564 d, et Papirshaandskrift, temmelig daarligt, og 1003; hvilket uden Tvivl er rigtigere i Stedet for det nu almindeligere* hræða. *See ogsaa Tillægget.*

2) menjar *er udeladt i 139.*

3) *Rettelse overeensstemmende med 586 og 471, istedet for* hlyða *i 139.*

4) *Feilskrevet* āsaurin *i 139 (for* āvaurin; an̄suoꝛī *i 471).*

5) brānz *586 og 471;* brandr *163 g, 554 h β.*

6) blið mær *1003.*

7) við⁹ *139, 554 h β,* viðꝛ *586,* ẃꝛ *471.*

8) *Hele den sidste Deel af Verset er forvansket, og synes uden Mening*

Sigrid." Dette samtykker Skegge. Thord rækkede da Haanden frem, og Skjegge modtager hans Haandslagslöfte. Vidner bleve derpaa tagne paa Trolovelsen. Da sagde Skjegge: „Nu har du viist dig fra en fordeelagtig Side, Thord! men et Held var det, at din Söster fik bellere Kaaben, end Jons Kone; mig tykkes og stor Sandsynlighed for, at Borgfjordingerne ville erindre, hvilket Udfald eders Möde fik. Nu vil jeg forlænge dit Navn og kalde dig Thord Hrede." Thord sagde: „Godt synes jeg om; at de have nogen Erindring om min Didkomst; og saa har jeg intet imod dette Navn; men jeg aner, at der sjelden vil blive roligt i dette Herred." Derefter red de hjem; og da Thord kom hjem, blev han vel modtaget. Han blev spurgt om Tidender. Han fortalte Alting, som det gik. Siden kaldte han sine Södskende til Samtale og fortalte dem om Sigrids Trolovelse. Hun svarer: „Jeg synes, at du har været noget rask i at afslutte mit Fæstemaal, eftersom jeg ikke blev spurgt derom i Forveien." Thord svarer: „Dette Forbund skal ikke have videre Gyldighed, end du selv vil samtykke." „Det havde jeg ventet af dig, og med din Forsorg vil jeg være fornöiet heri." Thord sagde, hun skulde have Tak for Svaret. Siden gav han hende Kaaben og fortalte hende sin Kamp med Jon og Audulv, og kvad en Vise:

Jeg til Jorden lod falde
tvende af Guldets
Kastere, fagre
Havlysets Bærerske!

(Den sidste Deel af Verset er forvansket og uden Mening.)

„Sligt var at vente," siger hun. Derefter holder Thord sig rolig hjemme, og var Eid stedse hos ham.

Denne samme Sommer kom et Skib til Blandeos i Langedal. Med dette Skib kom til Landet Orm, en Söstersön til Skjegge og Broder til Asbjörn. Da Skjegge spörger sin Frændes Ankomst til Island, rider han til Skibet og byder Orm hjem med sig til Vinterophold. Orm tog hjem med ham. Orm var större og stærkere end andre Mænd, udrustet med store Legemkræfter og særdeles rask, og fuld af Overmod, og tyktes, at ingen var hans Ligemand. Han var meget krigerisk og anmassende. Det traf sig en Dag, da Orm gik i varmt Kildebad, at Sigrid fra Os var der og en anden Kvinde tilligemed hende. Han syntes meget godt om hende, og spurgte, hvad for en Kvinde hun var. Man sagde ham, hvad hun hed, og hendes Slægt. Han traf Skjegge og sagde: „Det forholder sig saaledes, at jeg önsker, at du skal frie til Sigrid paa Os for mig." Skjegge svarer: „Det vil jeg ikke gjöre til denne Kvinde; men til hver anden Kvinde, som du önsker, vil jeg frie for dig." Orm svarer: „Enten vil jeg, at du skal frie til Sigrid, eller ingen." Skjegge svarer: „Hvorfor skulde jeg frie til din Broder Asbjörns Fæstemö?" Orm svarer: „Det bryder jeg mig ikke om, skjöndt hun er hans Fæstemö; vil du ikke frie til hende paa mine Vegne, da vil det blive uroligt i Herredet; thi da skal jeg forföre hende, men det ville hendes Brödre forbyde, men det vil jeg ikke bekymre mig om, og da vil du blive nödt til, at blande dig i Sagen." Da sagde Skjegge: „Ikke vil Sigrid lade sig forföre af dig; og du har en stor Daarskab i Sinde, at faae hende paa en saa uhæderlig Maade, og monne dette bringe dig Döden; thi et större Læs har Thord ladet

„Slíks var at ván," segir hón. Hèr eptir sitr Þórðr heima um kyrrt, ok var Eiðr jafnan með hánum.

Þetta sama sumar kom skip í Blönduós í Langadal. Þar kom út Ormr, systurson Skeggja ok bróðir Ásbjarnar. En er Skeggi frètti útkvámu frænda síns, ríðr hann til skips, ok býðr Ormi heim mèð sèr til vetrvistar, ok fór Ormr heim með hánum[1]. Ormr[2] var svá háttaðr[2], at hann var hverjum manni meiri ok sterkari, rammr at afli ok hinn vaskligasti, ok fullr af ofrkappi, ok þótti engi sinn jafningi. Hann var hinn mesti vígamaðr, ok fullr upp újafnaðar. Þat var einn dag, at Ormr gekk til laugar, at Sigríðr frá Ósi var þar fyrir, ok ein kona með henni. Hánum fannst mikit til hennar, ok spurði eptir, hvat kona[3] hón væri. Hánum var sagt, hvat hón hèt, ok svá ætt hennar. Hann kom at máli við Skeggja ok mælti: „Svá er mál[4] með vexti, at ek vilda, at þú bæðir Sigríðar frá Ósi til handa mèr." Skeggi svarar: „Þat man ek eigi göra við þessa konu; en biðja vil ek hverrar annarrar konu, sem þú vilt, til handa þèr." Ormr svarar: „Annathvárt vil ek, at þú biðir Sigríðar, elligar engrar." Skeggi segir: „Því mynda ek biðja festarkonu Ásbjarnar, bróður þíns?" Ormr segir: „Þat hirði ek aldri, þó hón sè hans festarkona; viltu eigi biðja hennar fyrir mína hönd, þá man verða róstumikit í hèraði; því at þá skal ek fífla hana, ok munu brœðr hennar þat banna, en ek man ekki þat hirða; mantu þá verða til at hlutast." Þá sagði Skeggi: „Eigi man Sigríðr fyrir þèr fíflast láta; ok ætlar þú þèr mikla dul, at fá hennar svá úsœmiliga; ok man þèr þetta draga til skammæðar; því at velta hefir

1) með hánum *er tilföiet i Fölge 471 og 586*

2) *Saaledes 139, 586, 471, 163 b, g, 554 h β.*

3) konu *586; Sammenlign. Side 15.*

4) mal *udelader 139, 471, 586, 152, 27; men det er her tilföiet som nödvendigt Tillæg.*

Þórðr látið þyngra hlass, þar þeir brœðr drápu Sigurð konung slefu Gunnhildarson." Ormr segir: „Verðr þat sem má; á þetta skal hætta, ef þú vilt eigi biðja konunnar mèr til handa." Skeggi segir: „Heldr vil ek fara með þessum orðum, en vandræði standi af; ok mantu þó illa við una, hversu sem svarat verðr." Eiðr varð þessa varr, er hann var á kynnisvist[1] at Reykjum með föður sínum. Þeir feðgar göra Þórði orð, at hann komi til Reykja. Þórðr fór til Reykja, ok brœðr hans með hánum. Skeggi heilsar Þórði glaðliga. Hann tók því vel, ok frètti, hvat undir orðsendingu hans væri. Skeggi segir, at Ormr, frændi hans, vildi fá Sigríðar, systur hans. Þórðr segir: „Undarlig[2] málaleitan er slíkt af þinni hendi; því at[3] mèr lízt Ormr, frændi þinn, meira eiga varit í fors ok úvizku, en hamingju; er ok eigi úlíkligt, at þat reyni af bragði; eða veit hann eigi áðr, at konan er föstnuð bróður hans?" Skeggi mælti: „Ormr er eigi heima, ok er riðinn út í Langadal til skips. Eiðr mælti: „Þat vilda ek, fóstri minn! at þú görðir á nökkurn kost[4] fyrir flutning föður míns." „Svá skal vera, sem þú biðr," segir Þórðr, „at á skal göra kostinn fyrir bœnastaðinn þinn ok flutning Skeggja; en engan mynda ek á göra, ef Ormr hefði sjálfr beðit konunnar. Þau andsvör vil ek, Skeggi! gefa þínu máli, at þat er fyrst, at ek vil engu því bregða við Ásbjörn, sem ek hefi hánum lofat; ek vil, at Ormr fari utan í sumar, ok veri utan tvá vetr, en eigi[5] ván ráða, ef Ásbjörn kemr eigi til." Skeggja þótti allvel svarat, ok höfðu hèr við vátta. Reið Þórðr heim til Óss ok Eiðr með

1) ýmist á vist *139.*

2) *Feilskrevet i 139* annarlig.

3) at *tilföiet i Fölge 586.*

4) *Gisning i Fölge 157 for* lit, *i 139 og 163 b, der synes at nedstamme fra siidigere Tider. De fleste Haandskrifter udelade det.*

5) *Urigtig* eiga *i 139, 152, 471, 271, 63 b, 564b.*

vælte, da han og hans Brödre dræbte Kong Sigurd Gunnhildssön Sleve." Orm svarer: „Det gaaer som det vil, dette skal jeg vove, dersom du ikke vil frie til hende paa mine Vegne." Skjegge siger: „Hellere vil jeg paatage mig dette Hverv, end at nogen Ulykke skal forvoldes; og dog vil du blive misfornöiet, hvorledes end Svaret lyder." Eid blev dette vaer da han var paa Reyke i Besög hos sin Fader. Han og hans Fader sende Thord Bud, at han skulde komme til Reyke. Thord foer til Reyke, og hans Brödre med ham. Skjegge hilser paa Thord med Venlighed. Denne optog vel hans Hilsen, og spurgte, hvilken var Hensigten med hans Budskab. Skjegge sagde, at hans Frænde Orm önskede at faae hans Söster Sigrid til Ægte. Thord svarer: „Underlig er slig Fremgangsmaade fra din Side; thi jeg synes, at din Frænde Orm er mere udrustet med Heftighed og Daarskab, end Lykke, og det er ikke usandsynligt, at det pröves snart; eller veed han ikke i Forveien, at Kvinden er fæstet til hans Broder?" Skjegge sagde: „Orm er ikke hjemme; han er reden ud til Langedal til sit Skib." Eid sagde: „Jeg önskede, min Fosterfader! at du gjorde noget Vilkaar derpaa formedelst min Faders Anbefaling." „Saa skal det være som du beder," siger Thord, „jeg skal gjöre Vilkaar derpaa, men intet vilde jeg have gjort, dersom Orm selv havde friet til Kvinden. Det Svar vil jeg, Skjegge! give paa din Begjering: for det förste, at jeg vil ingen Forandring gjöre i det, som jeg har lovet Asbjörn; jeg vil, at Orm skal fare udenlands i Sommer, og blive udenlands i to Vintre, men skal kunne vente at faae dette Parti, dersom Asbjörn ikke kommer tilbage." Skjegge syntes, at Svaret var meget gunstigt, og der bleve tagne Vidner paa deres Aftale. Thord red hjem til Os og Eid med ham.

Lidet bröd Sigrid sig om dette. Nu lider Tiden frem indtil Orm kom hjem og havde gjort sit Skib færdigt. Orm spurgte Skjegge, hvilket Udfald Frieriet havde faaet. Skjegge fortalte Alting, som det havde gaaet. Orm syntes, at Skjegge havde gaaet til Værks uden Kraft. Skegge sagde, at han skulde optage det, som han vilde. Orm sagde, at han ingen Tak skulde have af sig for Udförelsen af hans Hverv, og blev meget vred, og sagde, at han aldrig vilde bryde sig om, hvad Thord syntes godt om eller ikke; „hun skal da være min Frille." Skjegge sagde, han var en meget ufornuftig Mand, da han talede saaledes. Ikke havde Orm været hjemme mange Nætter, förend han red til Os og begyndte at samtale med Sigrid. Hun bad ham ikke at gjöre det, og sagde, at Thord vilde synes ilde derom; „og du vil snart see Fölgerne, dersom du ikke holder op." Orm sagde, at han i ingen Henseende var uforberedt mod Thord, hvad som de skulde pröve. Hun sagde: „Det er ogsaa det Sandsynligste, at du pröver det, dersom du gjör det til en Vane, at komme hid. Du kan ogsaa være forvisset om, at jeg intet bekymrer mig om, hvad der angaaer dig, saalænge jeg ikke hörer noget fra din Broder Asbjörn." De ophörte da med deres Samtale. Thord var nede ved Flodmundingen ved at bygge et Færgeskib, som han havde i Sinde at lade gaae til Strande, for at hente Fisk, og vilde tage selv med. Orm kom tre Dage efter hinanden til Os, og da sagde Thord til ham: „Jeg vil, Orm! at du ikke skal komme hid til min Fortrydelse og min Sösters Vanære." Orm svarede uhöfligt, og sagde, at han havde været selvraadig i sin Færd for hver Mand, og mente, at det fremdeles ogsaa skulde være saaledes. Thord sagde, at de ikke skulde være begge i Live, dersom han kom den fjerde Dag. Orm holdt op

hánum. Lítið gaf Sigríðr sèr um þetta. Líðr nú þar til, er Ormr kemr heim, ok hafði búit skip sitt. Ormr spurði Skeggja at um örendislok kvánbœnanna[1]. Skeggi sagði allt, sem farit hafði. Ormi þótti Skeggi hafa laust fylgt. Skeggi bað hann þá virðing á leggja, sem hann vildi. Ormr bað hann hafa af sèr enga þökk fyrir málalokin, ok varð reiðr mjök; kveðst aldri hirða, hvárt Þórði líkaði vel eða illa; „skal hón þá vera friðla mín." Skeggi kvað hann furðu úvitran mann, er hann talaði slíkt. Eigi hafði Ormr heima verit, svá at nóttum skipti, áðr hann reið til Óss, ok settist á tal með[2] Sigríði. Hón bað hann eigi þat göra; kvað Þórði mundu þykkja verr; „ok mantu finna skjótt missmíði á, ef þú görir eigi at." Ormr kvaðst hvergi varbúinn við Þórði, hvat sem þeir skyldi reyna. Hón sagði þat ok líkast, „at þat reynir þú, ef þú venr hingat kvámur þínar; máttu til þess ætla, at ek man mèr engu af skipta um þat, er til þín heyrir, meðan ek spyr ekki til Ásbjarnar, bróður þíns." Skildu þau talit. Þórðr var at ferjusmíð niðri við ósinn, ok ætlaði at halda henni[3] til Stranda eptir skreið, ok fara sjálfr með. Ormr kom þrjá daga í samt til Óss. Ok þá talaði Þórðr við Orm: „Þat vil ek, Ormr! at þú hafir eigi hingat kvámur þínar til úþykktar[4] við mik, en úsœmdar við systur mína." Ormr svarar um heldr illa, ok kveðst sjálfráði[5] verit hafa ferðar sinnar fyrir hverjum manni[6], ok kveðst hyggja, at svá skyldi enn vera. Þórðr kvað þá eigi báða uppi skyldu, ef hann kæmi hinn fjórða daginn. Ormr lèt af kvámum nökkurar nætr. Þórðr bjó

---

1) *139, 163 b og 471 have* um kvánbœnirnar.
2) *Saaledes 139 og flere Haandskrifter; 471 og 586 have* við. *See Side 15, 29, 35*
3, heim *urigtig i 139 og 163 b.*
4) *139 og 163 b* oþecktar.
5) *Rettet i Fölge 471 og 163 b, for* sialfræðe *i 139. See Side 14.*
6) manni *udelader 139.*

ferjuna. Ok er hann var búinn, var þat einn morgin, at veðr var gott; þá ætlaði Þórðr at sigla út ór ánni. Heimakona gekk inn at Ósi, ok kvað gott veðr at þvá lèrept sín. Sigríðr var vön at þvá lèrept sín í læk þeim, er fellr hjá garði at Ósi. Hón fór með lèreptin ok konan með henni. Þenna morgin hefir Ormr njósn af, at Þórðr man brátt sigla. Hann lætr taka sèr hest. Ekki veit Skeggi til þessa. Síðan tók hann vápn sín. Hann reið út til Óss, ok þangat í hvamminn, sem Sigríðr var. Hann stè af hestinum ok batt hann; síðan leggr hann af sèr vápnin, ok gengr til hennar, Sigríðar, ok setr hana niðr, ok leggr höfuð í knè henni, ok leggr hennar hendr í höfuð sèr. Hón spurði, því hann görði slíkt; „því at þetta er á móti mínum vilja; eða mantu eigi ályktarorð bróður míns? ok man hann þat efna; sjá þú svá fyrir þínum hluta." Hann segir: „Ekki hirði ek um grýlur yðrar." Ok er Ormr kom í hvamminn, brá hón við, heimakona, ok hljóp ofan til ferjunnar, ok sagði Þórði, at Ormr var kominn í hvamminn til Sigríðar. Þórðr brá skjótt við, ok[1] tók sverð sitt ok skjöld. Hann hljóp upp í hvamminn. Ormr lá í knjám Sigríði. Þórðr hljóp at Ormi ok mælti: „Statt þú upp ok ver þik; er þat nú eigi verra, en krjúpa at konum ok þörfa við mèr." Ormr brá við, ok seildist til sverðs síns, ok í því hjó Þórðr til Orms ok í sundr hinn hœgra handlegginn. Í því brá Ormr sverðinu; ok í viðbragði hans brotnaði fótleggr hans. Þá hjó Þórðr höfuð af Ormi, ok gekk síðan heim til Óss, ok lýsti vígi Orms á hönd sèr. Sigríðr bað Þórð, bróður sinn, forða sèr. Hann brosti at orðum hennar ok sagði; „Hvergi man ek fara; því at ek kann engar leiðir; man ek senda mann til Reykja at segja Skeggja vígit Orms." Hón segir;

1) ok *udelader 139 og 163b; men det er tilföiet i Fölge 471, 586 og andre Haandskrifter*.

med at komme der i nogle Nætter. Thord gjorde sit Skib færdigt; og da han var færdig, traf det sig en Morgen, at Veiret var godt. Den Dag agtede Thord at seile ud af Aaen. En Tjenestepige paa Os gik ud, og sagde, at det var godt Veir til at vadske sine Lerreder. Sigrid pleiede at vadske sine Lerreder i en stor Bæk, som falder forbi Hjemmemarksgjærdet paa Os. Hun gik med sine Lerreder og Tjenestepigen med hende. Orm faaer denne Morgen Nys om, at Thord vil snart seile. Han lader sig da tage en Hest — Skjegge veed intet derom —; siden tager han sine Vaaben og red ud til Os, og kom i den lille Dal, hvor Sigrid var. Han steg af Hesten og bandt den fast; siden lægger han sine Vaaben fra sig, og gaaer hen til Sigrid, og sætter hende ned, lægger sit Hoved i hendes Skjöd, og hendes Hænder paa sit Hoved. Hun spurgte, hvorfor han gjorde sligt; „thi dette er imod min Villie; eller erindrer du ikke min Broders sidste Ord? det vil han holde; belav dig derpaa." Han svarer: „Ikke bryder jeg mig om eders Skræmselsbilleder." Da Orm kom hen i Dalen, löb Tjenestepigen strax ned til Skibet, og underrettede Thord om, at Orm var kommen i Dalen til Sigrid. Thord tog hurtig sit Sværd og Skjold og löb op i Dalen. Orm laa paa Sigrids Skjöd. Thord löb henimod Orm og sagde: „Staa op og forsvar dig; det er nu langt bedre end at krybe til Kvinderne og ludske for mig." Orm gjorde en hurtig Bevægelse og strakte Armen ud efter sit Sværd, og i det samme huggede Thord til Orm og huggede den höire Arm isönder, idet han trak Sværdet; og i denne sin Bevægelse brak Orm Benet. Thord huggede da Hovedet af ham, og gik derpaa hjem til Os og forkyndte, at han var Orms Banemand. Sigrid bad Thord at undflye. Han smilte til hendes Ord, og sagde: „Intetsteds vil jeg tage

hen; thi jeg kjender ingen Veie. Jeg vil skikke en Mand til Reyke for at underrette Skjegge om Orms Drab." Hun svarer: „En underlig Mand er du, Broder! thi Skjegge vil snart komme her med stort Fölge, for at hevne sin Frænde; og skjöndt du er en stor Helt, har du dog ikke Styrke til at kjæmpe med ham." Thord sagde, at derom brõd han sig ikke. Siden traf han sin Faarehyrde, og bad ham, at han skulde fare til Reyke og underrette Skjegge om Drabet. Han sagde, det gjorde han nödig, men han vilde dog gaae, dersom Thord önskede. „Sig ogsaa, at Skjegge skal lade före sin Fjante bort." Drengen foer ligesom Thord bad, og berettede til Skjegge hans Frænde Orms Drab. Skjegge blev meget vred. Drengen sagde: „Thord bad mig sige dig, at du skulde lade din Fjante bringe bort." Skjegge samler nu Folk og rider ud til Ös; men Thord var hjemme selv tiende og bereder sig til Forsvar, da han seer Skjegge komme. Der vare begge hans Brödre. De vare alle vel bevæbnede. Thord sagde, at han nu i ingen Henseende vilde give efter for Skjegge, hvad de end skulde pröve. Der fortælles, at denne Morgen havde Eid faret op i Linakredal for at see til sine Stodheste; disse havde Thord givet ham; og da han hörte, at Orm var dræbt, skyndte han sig hjem til Os, og vilde see at komme der för, end hans Fader, hvilket ogsaa lykkedes ham. Da han kom hjem, saa han deres Forberedelser; han tog sine Vaaben og gik i Flok med sin Fosterfader Thord. Thord sagde: „Jeg önskede ikke, min Fostersön! at du skulde være paa dette Möde; thi ikke skaaner jeg din Fader mere end hver anden, dersom han gjör Angreb." Eid siger: „Hos dig skal jeg blive, min Fosterfader! hvad der end skeer; thi en og samme Skjebne skal ramme os; det tænkte jeg, dengang du skjenkede mig Livet, at jeg skulde forene mit Liv med dit."

„Undarligr maðr ertu, bróðir! því at Skeggi man skjótt hèr koma, ok hefna frænda síns, með fjölmenni, ok hefir þú ekki megn at standa í stríði við hann, þó at þú sèr garpr mikill." Þórðr kveðst ekki at því fara. Síðan fann hann sauðamann sinn, ok bað hann fara til Reykja, ok segja Skeggja vígit. Hann kveðst þessa úfúss, en lèzt þó fara mundu, ef Þórðr vildi. „Seg ok þat með, at Skeggi láti fœra í braut afglapa sinn." Sveinninn fór, sem hann bað, ok sagði Skeggja vígit Orms, frænda síns. Skeggi varð reiðr mjök. Sveinninn mælti: „Þat bað Þórðr mik segja þèr, at þú skyldir láta flytja í brautu afglapa þinn." Skeggi safnar nú mönnum at sèr, ok ríðr út til Óss. En Þórðr var heima við hinn tíunda mann, ok býst til varnar, þegar hann sèr ferð Skeggja. Þar váru þeir[1] brœðr báðir. Allir váru þeir vel vápnaðir. Kveðst Þórðr nú hvergi mundu vægja fyrir Skeggja; kvað nú vel, at þeir reyndi með sèr. Þat er at segja, at þenna morgin hafði Eiðr farit til stóðhrossa sinna í Línakradal; þau hafði Þórðr gefit hánum. Ok er hann frètti vígit Orms, skundaði hann heim til Óss, og vildi koma fyrr, en faðir hans; ok þat gekk hánum. En er hann kom heim, sá hann viðrbúnað þeirra, og tók vápn sín, ok gekk í lið með Þórði, fóstra sínum. Þórðr mælti: „Eigi vilda ek, fósri minn! at þú værir at þessum fundi; því at ek man nú ekki hlífa föður þínum, heldr en öðrum manni, ef hann sœkir at." Eiðr segir: „Hjá þèr man ek vera, fóstri minn! hvat sem í görist; því at eitt skal yfir okkr ganga; var mèr þat þá í hug, er þú gaft mèr líf, at ek skylda mitt líf leggja við þitt líf. Þórðr segir: „Þá mantu mèr bezt gefast, er mèr liggr mest á." Ok þá er þeir höfðu við talazt, kom Skeggi við marga menn. Skeggi

1) þeir *er udeladt i 139 og 163b, men det er tilföiet her i Fölge 471 og de övrige Haandskrifter.*

var hinn reiðasti. Ok er hann sèr Eið, son sinn, í liði Þórðar, stöðvaði hann flokk sinn. Þórðr kastaði orðum á Skeggja, ok bað hann at sœkja; „því at nú er ek albúinn at höggva uxann, þó feitr sè; því at nú er helzt gamall orðinn." Þá segir Skeggi: „Eigi man ek at sœkja; því at ek vil eigi berjast við Eið; en opt mantu til glœpa stefna." Þórðr segir: „Meirr ætla ek þèr til koma hræðslu, en huggœði, ef þú sœkir nú eigi at." Skeggi svaraði engu, ok reið frá ok heim. Ormr var heygðr í Miðfjarðarnesi.

Nú verðr at nefna fleiri menn til sögunnar. Þorvaldr hèt maðr, góðr bóndi. Hann bjó í Langadal á þeim bœ, er heitir í Engihlíð. Hann var læknir góðr. Hann átti tvá sonu; hèt annarr Einarr, en annarr Bjarni. Indriði hèt maðr, ok fèlagi Orms. Hann var mikill maðr, ok vígr hverjum manni betr, ok hinn bezti drengr. Hann var kominn út í Kolbeinsárósi. Hann var þá búinn til siglingar, er þetta var tíðinda. Össurr hèt maðr. Hann bjó í Skagafirði á þeim bœ, er á Grund[2] heitir. Hann var Arngrímsson. Jórunn hèt móðir hans, ok var systir Miðfjarðar-Skeggja. Össurr var höfðingi mikill; því at hann hafði goðorð um hinn efra hlut Skagafjarðar, ok út til móts við Hjaltasonu. Hann var údældarmaðr[3], ok ekki var hann vinsæll, meiri ok sterkari, en flestir menn, útrúr ok undirhyggjufullr. Þórhallr hèt maðr. Hann bjó á Miklabœ[4] í Óslandshlíð. Ólöf hèt kona hans. Hón var væn kona, ok hinn mesti skörungr.

---

1) *Saaledes 471, 139, 163 b og g; de övrige* Kolbeinsdalsarósi.

2) *Saaledes alle Haandskrifterne paa dette Sted; men overalt, hvor han nævnes senere i Sagaen, siges at han har boet paa* Þverá; *hvad der er det Rigtigste, lader sig ikke afgjöre, da han ikke omtales i andre Sagaer.*

3) *139 og 163 b have* vdeillð^{r}m (= údeilldarmaðr); *471 og 163 g* odæll m̄; *27, 554, h, β, 564 b og d have* vitðeillð^{r}m.

4) *Saaledes alle Haandskrifterne paa dette Sted; men senere i Sagaen kaldes den Gaard, hvor Thorhall boede, som oftest* Ósland, *men som i denne Udgave over alt er forandret til* Miklibær *i Fölge dette Sted.*

Thord sagde: „Du vil yde mig störst Hjælp, naar jeg har den mest Behov." Og da de havde talt sammen, kom Skjegge med mange Mænd; han var meget vred. Og da han seer sin Sön Eid iblandt Thords Folk, standsede han sine Folk. Thord tiltalte Skjegge, og sagde, at han skulde angribe dem; „thi nu er jeg aldeles beredt til at hugge Oxen, skjöndt den er fed; thi nu er den bleven temmèlig gammel." Skjegge siger: „Ikke vil jeg begynde Angreb; thi jeg slaaes ikke med Eid; men mange Ulykker vil du foraarsage." Thord svarer: „Dersom du ikke gjör Angreb, saa troer jeg, at Frygt bevæger dig snarere dertil end Godhjertethed." Skjegge svarede intet og red bort og hjem. Orm blev begravet paa Midfjordsnæs.

Nu skulle flere Mænd nævnes i Fortællingen. En Mand hed Thorvald; han var en velhavende Mand; han boede paa Gaarden Engehlid i Langedalen. Han var en god Læge. Han havde to Sönner; den ene hed Einar, den anden Bjarne. Der var en Mand, ved Navn Indride, Orms Fostbroder. Han var en tapper Mand og særdeles god Fægter, og en ædelmodig Mand. Han var kommen til Island og havde landet med sit Skib i Mundingen af Kolbensaa. Dengang dette begav sig, var han seilfærdig. Össur hed en Mand. Han boede paa den Gaard i Skagefjorden, der hed Grund. Hans Fader hed Arngrim, men hans Moder Jorun, Söster til Midfjords-Skjegge. Össur var en stor Hövding; thi han var Gode over den överste Deel af Skagefjorden, og hans Distrikt grændsede til Hjaltesönnernes. Han var anmassende og ilde lidt, tapprere og stærkere end de fleste, utro og underfundig. Thorhall hed en Mand; han boede paa Miklebæ i Oslandshlid. Olöv hed hans Kone. Hun var en smuk Kvinde og af kraftig Karakteer. Thorhall var meget rig; ingen Helt blev han anseet for; han var snarere feig, og i alle Henseender en

ubetydelig Person. Han var meget broutende og den störste Praler, og tyktes at vide Raad i Alting. Hans Kone Olöv var en Datter af Hrolleif, den samme, som först tog Hrolleifsdal i Besiddelse. Denne Dal gaaer op fra Slettehlid. Hun stod over sin Mand i alle Henseender. Hun var bleven gift med ham for Pengenes Skyld; hun var ung, men Thorhall en aldrende Mand. Hun var en god Læge. Paa Kalvstade i Hjaltedal boede en Mand ved Navn Kalv, en anseet Bonde.

Nu skal Fortællingen begyndes dermed, at da Skjegge havde ladet begrave sin Frænde Orm, skikker han en Mand nordpaa til Orms Fostbroder Indride, for at underrette ham om Drabet, og beder ham at gjöre sig færdig til at reise nordfra, dersom han vil forsöge at hevne sin Fostbroder; thi de havde tilsvoret hinanden Fostbroderskab, förend de reiste til Island. Indride gjorde sig strax færdig og tog sine Vaaben. Han bar Hjelm og et rödt Skjold, og et stort Spyd med Hager i Haanden, og om sig spændte han et skarpt Sværd. To Nordmænd fulgte ham og to Islændere. Indride red fra Skibet, da han var færdig. Nu er der at fortælle, at da Thord og Skjegge skiltes ad paa Os, sagde Eid til Thord: „Det var min Villie, min Fosterfader! at du skulde ride bort fra dette Herred for det förste, men jeg skal drage Omsorg for dit Bo imedens du er borte.” Thord svarer: „Du skal raade; men ikke er jeg meget villig til at römme min Bopæl.” „Det maa nu være saaledes denne Gang,” siger Eid; „thi ikke kjender jeg min Faders Iver, dersom du faaer Lov til at sidde saa nær ved ham for det förste.” Siden gjorde Thord sig færdig til at tage hjemmefra. Han tog sine Vaaben, Skjold, Hjelm, Sværd og Spyd. Hans Brödre tilböd sig at fölge ham. „Ikke vil jeg det,” sagde Thord; „thi jeg vil ikke indvikle

Þórhallr var vellauðigr[1] at fè; engi var hann kempa kallaðr ok heldr hræddr, ok at öllu hit mesta lítilmenni. Hann var hœlinn ok hinn mesti skrumari, ok þóttist flest ráð kunna. Ólöf húsfreyja hans var Hrolleifsdóttir, þess er nam Hrolleifsdal upp af Slèttahlíð. Hón var fyrir þeim um alla hluti. Hafði hón verit gefin hánum til fjár. Hón var ung, en Þórhallr við aldr. Hón var læknir góðr. Kálfr hèt bóndi einn í Hjaltadal. Hann bjó á Kálfsstöðum. Hann var mikilhœfr bóndi.

Nú er þar til at taka at Ósi, er Skeggi hefir heygja látið Orm, frænda sinn. Hann sendir mann norðr til Indriða, fèlaga Orms, at segja hánum vígit; biðr hann búast norðan, ef hann vill nökkut leita til hefnda eptir fèlaga sinn; því at hann hafði svarizt í fóstbrœðralag við Orm, áðr þeir fóru til Íslands. Indriði brá við skjótt ok tók vápn sín. Hann hafði hjálm ok skjöld rauðan, mikit krókaspjót í hendi, gyrðr bitrligu sverði. Hánum fylgðu tveir austmenn ok aðrir tveir íslenzkir menn. Indriði reið frá skipi, þá er hann var búinn. Nú er þar til at taka, er þeir Þórðr ok Skeggi skildu at Ósi, at Eiðr talaði með[2] Þórð: „Þat vilda ek, fóstri minn! at þú riðir af hèraðinu fyrst, en ek man annast um bú þitt, meðan þú ert á braut." Þórðr segir: „Þú skalt ráða; en ekki er mèr mikit um at flýja bólstað minn." „Svá hlýtr nú at vera at sinni," sagði Eiðr; „því at eigi kenni ek kapp föður míns, ef þèr dugir at sitja samtýnis við hann við[3] svá búit." Síðan bjóst Þórðr heiman. Hann tók vápn sín: skjöld ok hjálm, sverð ok spjót. Brœðr hans buðust til ferðar með hánum. „Eigi vil ek þat," sagði Þórðr; „því at ek vil ykkr í engi vandræði leiða með mèr; en

1) *Saaledes 139 og fem andre Haandskrifter; de øvrige* vel auðigr.

2) *Saaledes 139, 163b og 564b; de andre Haandskrifter have* við. *See Side 15, 25, 35.*

3) við *er udeladt i 139, 471, 27, 165,k, men er tilf. som nödvendigt Tillæg.*

hafit áðr í engum vígaferlum staðit með mèr; ok haldit kyrru fyrir með fóstra mínum, þar til fleira verðr til tíðinda.” Síðan stè hann á bak, ok bað alla heimamenn vel lifa. Síðan reið hann upp á háls til Línakradals ok einn maðr með hánum til leiðsagnar. Hann lèttir eigi fyrr leið, en hann kemr út í Langadal, til Engihlíðar, síð um kveldit. Hann hafði grímu yfir hjálminum ok duldist. Synir Þorvalds þóttust kenna hann, ok sögðu föður sínum. „Ok ef hann er, man [1] tíðindum gegna, er hann ferr huldu höfði um hèraðit.” Bóndi spurði hinn mikla mann at nafni. Hann sagðist Þórðr heita. „Ok ertu Þórðr hreða?” Hann segir: „Kalla máttu svá, ef þú vilt; sá er maðrinn.” Bóndi segir: „Hverju gegnir um ferðir þínir?” Þórðr segir vígit Orms ok allan tilganginn, ok kvað vísu:

Fátt kann ek fleygi hrotta,
fegring um vák, segja;
áðr vildi sá öldu
úsœma gná ljósa.
Því varð ek bráðr, at brúði
blakkrennir nam spenna
vágs; en [2] vildi eigi
várr unna bliks [3] dára.

Þorvaldr sagði: „Mikil tíðindi segir þú: víg Orms, frænda Skeggja, ok munu margir frændr eptirsjár veita með Skeggja.” Þórðr kvað vísu:

Veit ek, at eptir ýti
ormreitar munu leita

---

1) *Rettet i Fölge 471 for* at þar munde *i 139 og 163 b.*

2) *Rettelse i Fölge 471, i Stedet for* vogr svá *i 139 og flere Haandskrifter.*

3) *Gisning for de fleste Haandskrifters* bjargs, *som ingen Mening giver; 471, 554 h β, og 163 g have i Stedet for den sidste Verslinie* vær unna þess [illegible].

eder i nogen Ulemper med mig, da I ikke have taget nogen Deel i Manddrab med mig; forholder eder derfor rolige med min Fostersön, indtil der begiver sig noget af större Betydenhed." Siden besteg han sin Hest, og sagde Farvel til alle sine Folk. Han red op paa Bjergaasen til Linakredal, og en Mand med ham som Veiviser. Han standsede ikke för, end han kom til Engehlid i Langedal silde om Aftenen. Han havde en Maske over Hjelmen og vilde ikke kjendes. Thorvalds Sönner tyktes at kjende ham, og fortalte det til deres Fader. „Og dersom det er ham, betyder det vist noget, da han reiser igjennem Herredet og vil være ukjendt." Bonden spurgte den store Mand om hans Navn. Han sagde, at han hed Thord. „Er du Thord Hrede?" Han siger: „Saaledes kan du nævne mig, dersom du vil; den er Manden." Bonden spörger: „Hvorledes forholder det sig med din Reise?" Thord fortæller ham Orms Drab, og hvorledes Alt var gaaet til, og kvad en Vise:

Spydkaster! kun lidt jeg fortæller:
en Slange jeg fælded';
forinden Guldets Gudinde
den vanære vilde.
Hidsig jeg blev da Möen
af Havhestens Styrer blev favnet.
Ikke Guldets Asynje
vilde Slangen bedaare.

Thorvald sagde: „Store Tidender fortæller du: at Orm, Skjegges Frænde, er dræbt, og der ville mange Frænder understötte Skjegge." Thord kvad en Vise:

Jed veed, at Frænderne monne
Guldets Bærer forfölge,

at de med Blodets Vaand
mig ville stræbe at hugge.
Men om end blanken Eg
den mægtige Skjegge mon svinge,
ei dog jeg veed, om for Een
jeg flygter fra Vaabenkampen.

Thorvald svarer: „Ikke er det heller vist. Men hvor har du nu i Sinde at ride hen: „Jeg har i Sinde at ride for det förste nordpaa, til et Skib, som staaer oppe ved Mundingen af Kolbensaa, hvad som da vil skee." Thorvald tilböd ham sin Sön Einar til Fölgemand; thi Thord var ubekjendt med Veien. Han skulde fölge ham nordpaa over Vatnsskard (Vandpasset), til det Sted hvor Veiene skiltes. Thord takkede ham, og trak en Guldring af sin Haand og gav ham. Thorvald takkede ham for Gaven og bad ham at tye til sig, dersom han vilde. „Det aner mig, at du vil blive prövet paa denne Reise i Vaabendygtighed og Tapperhed; du maa kunne vente, at Orms Frænde Össur vil stræbe dig efter Livet, naar han faaer det at vide; thi han er en stor Hövding og voldsom i Færd." Thord sagde, at det vilde möde ham, som Skjebnen havde bestemt; „og da have min Slægts Fölgeaander intet at betyde, dersom ikke nogle af Orms Frænder ville miste Livet ved min Haand, förend jeg ligger som Lig. Men ædelmodig viser du dig, Bonde! og hav Tak derfor; dit Venskab vil jeg före mig til Nytte, dersom jeg behöver." Derefter red Thord bort og Einar med ham, og skiltes Thord og Thorvald som gode Venner. De ride op ad Langedal og nordpaa ad Vatnsskard. Og da de vare komne nordover Passet, bleve de uenige om Veien. Thord vilde ride over Grindarhole, og han fik sin Villie igjennem. De red til Arnarstape og bedede der. Thord sagde, at han var sövnig, og at Ufreds-

frændr, ok vilja vendi[1]
vápndöggvar mik höggva.
Eigi veitk[2], þó ítra
egg reiði fram Skeggi
ríkr, hvárt ek renn frá leiki,
renarelds[3] fyrir einum.

Þorvaldr segir: „Eigi er þat ok víst; eða hvert ætlar þú nú at ríða?" Þórðr svarar: „Norðr ætla ek fyrst til skips, er uppi stendr í Kolbeinsárósi, hvat sem þá leggst fyrir." Þorvaldr bauð hánum Einar, son sinn, til fylgðar; því at Þórði váru leiðir úkunnigar; skyldi hann fylgja hánum norðr ór Vatnsskarði, þar til sem leiðir skildust. Þórðr þakkaði hánum, ok dró fingrgull af hendi sèr og gaf Þorvaldi. Bóndi þakkaði hánum gjöfina, ok bað hann sín vitja, ef hánum líkaði. „Segir mèr svá hugr, at þú munir í þessarri ferð verða reyndr um vápnfimi ok karlmennsku; mantu svá eiga við at sjá, at Össurr, frændi Orms, man sitja um líf þitt, þá hann frèttir; því at hann er höfðingi mikill ok údældarmaðr." Þórðr kvað þat fram koma um sinn hag, sem lagit yrði; „ok er ekki mark at mínum ættarfylgjum, ef eigi týna nökkurir frændr Orms fyrir mèr lífi, áðr en[4] ek lýk nösum; en vel ferr þèr, bóndi! ok haf þökk fyrir; man ek þiggja þína vináttu, ef ek þarf til at taka." Síðan reið Þórðr á braut, ok Einarr með hánum; skildu þeir Þorvaldr með vináttu. Þeir ríða upp[5] eptir Langadal ok norðr Vatnsskarð. Ok er þeir kvámu norðr ór skarðinu, skildi þá á[6] um leiðir; vildi Þórðr ríða um Grindarhóla,

1) *Gisning for* vendis *og* yændis *i Haandskrifterne;* vilian vendis *139.*
2) *Gisning for Haandskrifternes* veit.
3) *I Fölge 471 og störste Delen af Haandskrifterne; 139 har* rinarelds.
4) en *udelader 139; men det er tilföiet her i Fölge 471 og syv andre Haandskrifter.*
5) *Rettelse i Fölge 471 og flere Haandskrifter for* nú *i 139.*
6) *139 og 163b have* at.

ok hann rèð. Þeir riðu til Arnarstapa, ok áðu þar. Þórðr kvað sèr svefnhöfugt, ok kvað sœkja at sèr úfriðarfylgjur.

Nú er þar til at taka, er Indriði frèttir víg Orms, fèlaga síns. Hann reið fra skipi, ok með hánum fjórir menn: tveir norrœnir; hèt annarr Sigurðr, en annarr Þorgrímr; þeir váru hinir vígligustu menn. Aðrir tveir váru íslenzkir menn; hèt annarr Bárðr, en annarr Þorfinnr, miklir menn ok sterkir. Þeir váru vel vápnaðir. Þeir riðu, sem leið liggr, upp eptir Skagafirði til Vatnsskarðs þenna hinn sama dag, sem Þórðr reið um skarðit. Nú sjá þeir Þórðr reið fimm manna með vápnum. Þórðr spurði förunaut sinn, hverja hann kenndi[1] þar ríða. Hann sagði: „Eigi kann ek mann at kenna, ef þat er eigi Indriði stýrimaðr, fóstbróðir Orms, með rauðan skjöld ok allmikit krókaspjót í hendi." Þórðr svarar: „Vera má svá, at Indriði vili hafa minn fund. Eða hvers liðs á ek þar ván, sem þú ert?" Hann sagði: „Eigi er ek vígamaðr, ok eigi má ek mannsblóð sjá; ok er þat[2] illt at vita, ef þú skalt látast fyrir þeim." Þórðr kvað eigi víst, „hverr skipstjórnarmaðr man vera í kveld at skipi Indriða." Eptir þetta býst Þórðr til varnar; en mein kvað Þórðr þat, at fèlagi hans var huglauss, ok kvað vísu:

Eigi skalk fyrir ýtum flýja
undalogs at þessum fundi
— gegnir skulu þat fyrðar fregna
flœðabáls[3] — á þessum hálsi;
heldr ætla ek hjálmi faldinn
hrottasöng at fremja löngum,
eikikráks þótt at mèr sœki
ýtar sex at vápnamessu.

1) hverja hann kenndi *er optaget i Fölge 471 for* hvort hn̄ kiendi þá *i 139*.
2) þat *udelader 139 og 163 b*. — 3) *urigtig* frœðabáls *i 139 og 471*.

aander forfulgte ham. Nu er der at fortælle, at Indride spörger sin Fostbroder Orms Drab. Han red fra Skibet og fire Mænd med ham; to Nordmænd, den ene hed Sigurd, men den anden Thorgrim; de vare særdeles vaabendygtige Mænd. De andre to vare Islændere; den ene hed Bard, men den anden Thorfinn; de vare baade store og stærke. De vare vel bevæbnede. De red ad den almindelige Vei fra Skagefjord op til Vatnsskard den samme Dag, som Thord red over Passet. Thord og hans Reisefælle see nu fem Mænd ridende med Vaaben. Thord spurgte sin Reisefælle, om han kjendte dem, som red der. Han sagde: „Ikke kan jeg kjende noget Menneske, dersom det ikke er Indride Styrmand, Orms Fostbroder, med et rödt Skjold og et stort Hagespyd i Haanden." Thord svarer: „Vel kan det være, at Indride vil mödes med mig. Men hvilken Hjælp kan jeg vente af dig?" Han sagde: „Ingen Stridsmand er jeg, og ikke taaler jeg at see Menneskeblod, og ilde er det, dersom du skal miste Livet for dem." Thord sagde, at det var ikke afgjort, „hvo der i Aften bliver Styrmand til Indrides Skib." Derefter belaver Thord sig til Forsvar, men sagde, at det var Skade, at hans Reisefælle var modlös, og kvad en Vise:

Ei for Sölysets Kastere
Monne jeg Flugten tage
paa denne Aas — det skulle
gjæve Mænd spörge;
men hjelmbeklædt jeg længe
Sværdsangen vil lade lyde,
skjöndt sex Skibsförere angribe
mig i Vaabenmessen.

Da de traf sammen, spurgte Indride, hvad der opholdt Orm. Thord sagde, at Orm havde kjöbt sig Bopæl paa Midfjordsnæs. Siden fortalte han ham Drabet, „og hevn ham nu; thi ikke vil der gives dig en bedre Leilighed end nu." Indride sagde, at det skulde ogsaa være saaledes. Siden angribe de ham alle. Nordmanden Sigurd kaster et Spyd henimod Thord. Spydet traf Skjoldet, men löb derfra ned i Jorden. Han bukkede sig idet han stödte til, og da Thord saa det, huggede han til ham, og overhuggede ham over Midten. Idet samme huggede Thorfinn til Thord og traf Skjoldet og skar en Deel bort af dette. Thord huggede Thorfinn i Laaret ovenfor Knæet, saa at Benet gik af. Thord sagde, at Indride skulde gjöre et stærkere Angreb, „dersom du vil hevne din Fostbroder." Indride löber da henimod Thord og angriber ham med Iver. De kjæmpede længe, men Udfaldet blev, at Indride faldt for Thord, efter at have faaet mange Saar. Thord löb da hen imod Indrides Fæller; og deres Kamp havde ikke varet længe, förend Thord havde dræbt dem begge, hvorefter han sætter sig ned, og forbinder sine Saar; thi han havde faaet mange og store. Han gaaer hen til Indride og spurgte, om han stod til at læge. Han svarer: „Det tykkes mig sandsynligt, dersom Læger komme til." Thord trak da Indride op af Blodet, og sætter ham op paa hans Hest. Derefter tager Thord sin egen Hest og rider vesterpaa til Bolstadehlid, hvor han fortæller Tidenderne. Derpaa red han med Indride til Engehlid. Thorvald tager vel imod Thord, og tilbyder ham al den Tjeneste, som han vil modtage, og spörger om Tidender. Han fortæller ham Kampen ved Arnarstape og de fem Mænds Fald. „Men derfor er jeg kommen her, at jeg vilde, at du skulde læge Indride, thi der findes ikke en tapprere Mand." Thorvald

Ok er þeir fundust, frètti Indriði, hvat Orm dveldi. Þórðr segir, ok kvað Orm[1] hafa keypta sèr staðfestu á Miðfjarðarnesi. Síðan sagði hann hánum vígit, „ok hefndu hans nú; því at ekki mantu í betra fœri komast við mik en nú." Indriði kvað svá vera skyldu. Síðan sœkja þeir allir at hánum. Sigurðr austmaðr leggr til Þórðar með spjóti, ok kom í skjöldinn, ok renndi út af ok niðr í völlinn. Hann laut eptir laginu. Ok er Þórðr sá þat, hjó hann til hans; kom þat á Sigurð miðjan, ok tók í sundr fyrir ofan mjaðmirnar. Í þessu hjó Þorfinnr til Þórðar[2], ok kom í skjöldinn, ok sneið af mikinn mána af skildinum. Þórðr hjó á fótinn Þorfinni fyrir ofan knè, ok tók af fótinn. Þórðr bað Indriða betr at sœkja, „ef þú vilt hefna fèlaga þíns." Indriði hleypr at Þórði, ok veitir hánum mikla atsókn. Þeir sóttust lengi; en svá lauk, at Indriði fèll fyrir Þórði, ok flakti allr í sundr af sárum. Þá hljóp Þórðr at förunautum Indriða, ok var eigi langt þeirra vápnaviðskipti, áðr Þórðr drap þá báða. Eptir þetta settist Þórðr niðr ok batt sár sín; því at hann hafði fengit mörg sár ok stór. Hann gengr at Indriða, ok spurði, ef hann myndi vera grœðandi. Hann segir: „Þess þykki mèr ván, ef læknar koma til." Þá tók Þórðr til Indriða, ok kippti hánum ór blóði, ok lætr hann á bak hesti sínum. Eptir þat tekr Þórðr hest sinn, ok ríðr vestr í Bólstaðarhlíð, ok segir þar tíðindin. Síðan reið hann með Indriða í Engihlíð. Þorvaldr fagnar vel Þórði, ok býðr hánum allan þann greiða, sem hann vill þiggja, ok spyrr tíðinda. Hann segir bardagann at Arnarstapa ok fimm manna lát[3]. „En því er ek hèr kominn, at ek vilda, at þú grœddir Indriða; því at aldri fær vaskara mann." Þorvaldr

---

1) *Fra* en mein kvað Þórðr þat *er optaget af 471, da dette Stykke er skrevet med en sildigere Haand i 139 og meget forvansket.*

2) *Fra* hans *udelader 139 og 163 b; men det er optaget overeensstemmende med 471 og flere Haandskrifter.* — 3) lát *udelader 139.*

kvað þat skylt vera. Tók hann við Indriða, ok bjó hánum kerlaug ok fægði sár hans, ok hafði hann engi banvænlig sár. Þorvaldr býðr Þórði lækning. Hann kveðst eigi þat vilja; „man ek norðr leita á landit, hvat sem fyrir verðr." Indriði tók til orða: „Nú er svá komit, sem þèr megit vita, at ek hefi leitað til hefnda við Þórð eptir Orm; en því skipti svá til[1], at fèllu fyrir Þórði fjórir mínir fèlagar, en ek sárr til úlífis; ok fór þat, sem ván var, með okkr Þórði; því at hann er engum manni líkr um vápnfimi. Nú er ráð mitt, Þórðr! at þú ríðir norðr til skips míns, ok bíð mín þar. Ólöf heitir húsfreyja á Miklabœ. Hón er kvennskörungr ok hinn bezti læknir; beið hana viðtöku, þar til sem ek kem norðr, ok lækningar. Össurr heitir bóndi, er býr at Þverá í Skagafirði. Hann er frændi Orms, er þú vágt. Hann man sitja um líf þitt." Þórðr bað hann hafa þökk fyrir tillögin; „en fara man ek ferða minna fyrir Össuri, sem ek hefi ætlat." Eptir þetta reið Þórðr norðr yfir Skarð[2], til Skagafjarðar ok allt til skips. Hann kom til Miklabœjar síð um kveldit, ok fann bónda, ok spurði bóndi hann at nafni. Þórðr nefndi sik. Þórhallr segir: „Heyrt hefi ek þín getið opt. Hvat heldr þik til hèrkvámu?" Hann sagði hánum fundinn þeirra Indriða ok vígin, ok kvað vísu:

Háða ek víst í víðu
Vatnsskarði sókn harða;
þar lèt ek fjóra fjörvi
fleinssýnendr[3] týna;
en Indriði unninn
ítr varð í byr rítar;

---

1) til *er udeladt i 139 og 165k; men er optaget her overeensstemmende med de övrige Haandskrifter.*

2) Skarð *Rettelse for* Skaurð *i 139.*

3) *Rettelse i Fölge 471 og fem andre Haandskrifter istedenfor* fleins syne tiðr *i 139 og 163; 157 og de övrige Haandskrifter have* fleinsynendr.

sagde, at det var ikke mere end Pligt. Han tog da imod Indride, og tilberedte ham et Bad i et Kar og pensede hans Saar, hvoraf dog ingen vare dödelige. Thorvald tilbyder Thord at helbrede ham; men det vilde han ikke. „Jeg vil söge nordpaa, hvad der end möder mig.” Indride sagde: „Nu har jeg, som I vide, forsögt at hevne Orms Drab paa Thord, men det gik saaledes, at mine fire Fæller faldt for Thord, men jeg selv blev farlig saaret, og Udfaldet af min Kamp med Thord blev, som der var at vente; thi han overgaaer alle i Vaabendygtighed. Det er nu mit Raad, Thord! at du skal ride nordpaa til mit Skib, og vente der paa mig. Hustruen paa Miklebæ hedder Olöv, hun er en storsindet Kvinde og en fortrinlig Læge; bed hende at tage imod dig, indtil jeg kommer, og at læge dine Saar. Össur hedder en Mand; han boer paa Thveraa i Skagefjord. Han er Orms Frænde, og vil stræbe dig efter Livet.” Thord sagde, han skulde have Tak for sine Raad; „men for Össur vil jeg reise min Vei, som jeg har bestemt.” Derefter red Thord nordpaa over Bjergpasset til Skagefjorden, og lige til Skibet. Han kom til Miklebæ silde om Aftenen, og traf Husbonden. Bonden spurgte om hans Navn. Thord nævnte sig. Thorhall siger: „Ofte har jeg hört dig omtale. Hvad foraarsager, at du kommer hid?” Han fortalte ham om sit Möde med Indride, og kvad en Vise:

Visselig i viden Vatnspas
en svar Kamp jeg kjæmped;
Livet jeg der lod tabe
Sværdsvingere fire;
men Indride den fagre,
i Striden blev vunden;

Ham, som Snækken kan styre,
Jeg skjenkede Livet.

Thorhall sagde, at han var en stor Helt, „og det synes mig, at du er haardt saaret." Thord sagde, at hans Saar ikke vare af megen Betydenhed, men nogle Skrammer havde han. I det samme kom Hustruen ud, og sagde: „Hvem er denne hiin store Mand, som her er kommen?" Thord sagde sit Navn. Hun siger, at hun ofte har hört ham omtale, og bad ham staae af Hesten og blive der Natten over. Thord sagde, at hun skulde have Tak for sit Tilbud. Thorhall sagde: „Farligt tykkes det mig at modtage denne Mand, der er indviklet i svare Drabssager, og selv er han haardt saaret og behöver Lægedom; ogsaa ere mægtige Mænd, der ville forfölge ham og hevne Orm; det tykkes mig, at den, der yder ham nogen Hjælp, hverken vil sörge for sit Gods eller Liv." Da siger Hustruen: „Ikke ere vi heri af een Mening; mig tykkes, at den vil erholde den bedste Lod, som yder ham nogen Hjælp; jeg vil, Thord! tilbyde dig, at blive her saalænge, som du vil, og at jeg skal forbinde dine Saar, og helbrede dig, dersom det kan lykkes." Thord takkede hende og siger, at dette Tilbud vil han modtage, dersom Husbonden samtykkede deri. Thorhall sagde, at det gik nu, som det pleiede, „at du vil raade; love skal jeg Thord, at være ham tro i alle Henseender; reen Mund kan jeg holde om Thords Ophold her." Thord steg da af Hesten, og Hustruen fulgte ham til et afsides Fadebuur, men Husbonden tog Sadelen af hans Hest. Hustruen dækkede Bord for Thord, og han satte sig til at spise; derefter tilberedte hun ham et varmt Bad i et Kar og rensede hans Saar, der vare baade mange og store. Thord var paa Miklebæ i Löndom indtil alle hans Saar vare lægte. Da sagde Thord til Thorhall og hans Kone: „Saavidt er det kommet, at jeg

Þeim gaf ek líf, er leifa
láðdýri kann stýra.

Þórhallr kvað hann mikinn afbragðsmann; „ok lízt mèr svá, sem þú munir vera sárr mjök." Þórðr kvað ekki mikit bragð at því; en lèzt þó hafa skeinur nökkurar. Í þessu kom húsfreyja út. Hón mælti: „Hverr er þessi hinn mikli maðr, er hèr er kominn?" Þórðr segir til sín. Hón kveðst heyrt hafa hans getið jafnan, ok bað hann af baki stíga, ok dveljast þar náttlangt. Þórðr bað húsfreyju hafa þökk fyrir. Þórhallr mælti: „Vandhœfi þykki mèr á viðtöku þessa manns; ratað í mikil vandræði í vígaferlum, en maðrinn mjök sárr, ok þarf lækningar; eru ok miklir menn til eptirsóknar ok hefnda eptir Orm; þykki mèr svá, sem sá muni hvártki sjá fyrir fè eða fjörvi, sem hánum veitir nökkura hjálp." Þá segir húsfreyja: „Eigi lízt okkr þetta einn veg; þykki mèr, sem sá muni betr hafa, er hánum veitir nökkura hjálp; vil ek bjóða þèr, Þórðr! at vera hèr svá lengi, sem þú vilt, ok at binda sár þín, ok grœða þik, ef þess verðr auðit." Þórðr þakkaði henni, ok kveðst þetta þiggja mundu, ef bóndi samþykkir. Þorhallr sagði nú enn fara, „sem vant er, at þú mant vilja ráða; man ek heita Þórði, at vera hánum trúr í öllum hlutum; má ek halda tungu minni um hèrvist Þórðar." Síðan stè Þórðr af baki ok fylgði húsfreyja hánum í eitt útibúr, en bóndi tók af hesti hans. Húsfreyja setti borð fyrir Þórð, ok fór hann til matar. Eptir þat bjó hón hánum kerlaug ok fægði sár hans; hafði hann mörg sár ok stór. Þórðr var á Miklabœ á laun, þar til sem hann var heill orðinn allra sára sinna. Þá talaði Þórðr með[1] Þórhall bónda ok húsfreyju: „Svá er nú komit, at ek er heill orðinn sára minna, ok vil ek ekki lengr fara huldu höfði, eða vera hèr lengr, en ykkr hjónum

1) *Saaledes 139 og 163b; de andre Haandskrifter* við. *See Side 15, 25, 29.*

líkar vel." Húsfreyja segir: „Þat er minn vili, at þú sèr hèr, þar til sem einnhvern veg slítr ór málum þessum." Þórhallr segir: „Þat vil ek, at Þórðr sè hèr í vetr; en þó er mèr sagt, at Össurr at Þverá muni ætla at sjá eptir hefndum við þik." Þórðr kveðst eigi þat hirða; má þat eigi víst vita, hvárr hellum hleðr at höfði öðrum." Einn dag reið Þórðr til skips; var þat lagit út undir Elínarhólm[1]. Ok í þann tíma kom Indriði til skips. Höfðu hásetar búit skipit, meðan Indriði var í Engihlíð. Indriði bauð Þórði at fara utan með sèr; en ekki kveðst hann mega hann austr halda fyrir frændum Orms, er bæði váru margir ok ríkir; „en sætzt hefi ek um víg öll fyrir þína hönd, þau sem urðu á fundi okkrum; hefi ek bætt þau mínum penningum." Þórðr þakkaði hánum allt þetta, ok dró gullhring af hendi sèr ok gaf hánum; en ekki lèzt hann mundu utan fara at sinni. Eptir þetta skildu þeir með vináttu; ok fór Indriði utan, ok er hann ór sögunni. Þórðr reið á Miklabœ. Þórhallr tók allvel Þórði, ok kvað þat vel, at hann fór[2] eigi utan; „hefir þú hèr dvalizt um hríð, ok líkar mèr vel við þik; veit ek ok, at húsfreyja vill, at þú sèr hèr þeim stundum, sem þú vilt; er ek ok maðr barnlauss; ok er gott, at göra slíka menn sèr at vinum, ok styrkja þá með penningum, þótt í nökkut falli; vantar mik hvártki hug nè vit til ráðagörða, ef Össurr slæst á fjandskap við þik." Þórðr tók vel undir þetta. Þá segir húsfreyja: „Eigi vilda ek, Þórðr! at þú tryðir mjök á vísdóm Þórhalls nè brautargengi; en vel ætla ek, at þú reynir um sinnsakir, ef þú þarft til at taka[3], um garpskap Þórhalls." Þórðr dvelst með Þórhalli um vetrinn.

---

1) Elenuhólm *139 og 471*.
2) færi *139*.
3) *Uriglig* tala *í 139*.

er helbredet for mine Saar, og vil jeg ikke længer holde mig skjult, eller opholde mig længer her, end I Ægtefolk önske." Hustruen svarer: „Det er min Villie at du bliver her, indtil denne Sag er paa en eller anden Maade afgjort." Thorhall sagde: „Det vil jeg, at Thord bliver her i Vinter; men dog er det blevet mig fortalt, at Össur paa Tveraa monne have i Sinde, at udöve Hevn paa dig." Thord sagde, at det bröd han sig ikke om; „det er ikke vist, hvo af os lægger Stenen over den andens Hoved. En Dag red Thord til Skibet; det var blevet fört ud til Elinarholm. Paa samme Tid kom Indride til Skibet. Skibsfolkene havde gjort Skibet seilfærdigt imedens Indride var i Engehlid. Indride tilböd Thord at reise udenlands med sig, men sagde, at han formedelst Orms Frænder, som baade vare mange og mægtige, ikke kunde holde ham i Norge; „men Forlig har jeg sluttet paa dine Vegne; om alle de Drab, som skete paa vort Möde, og har givet Böder for dem af mine Penge." Thord takkede ham for alt dette, og trak en Guldring af sin Haand og gav ham, men sagde, at han ikke vilde reise udenlands denne Gang. Derefter skiltes de ad med Venskab. Indride reiste udenlands, og er ude af Sagaen. Thord red til Miklebæ. Thorhall tog meget vel imod ham, og sagde, at det var godt, at han ikke var reist udenlands; „du har opholdt dig her nogen Tid, og du behager mig; jeg veed ogsaa, at min Kone vil, at du skal opholde dig her saa lang en Tid, du vil. Jeg er ogsaa uden Börn, og det er godt at gjöre sig slige Mænd til Venner, og understötte dem med Penge, dersom noget tilstöder dem. Der mangler mig hverken Mod eller Forstand til gode Raad, dersom Össur begynder Fjendtligheder imod dig." Thord svarede venligt. Da siger Husfruen: „Ikke önskede jeg, Thord! at du skulde stole paa Thorhalls Visdom eller Bistand; men

det mener jeg er godt, at du pröver det for en Gangs Skyld, dersom du trænger til Thorhalls Tapperhed." Thord opholder sig hos Thorhall om Vinteren.

Ketil hed en Bonde; han boede indenfor Osland. Han havde givet Thord en god Hest, som hed Svidgrim, efter hvilken Svidgrimshöie have faaet Navn. Bonden Kalv paa Kalvstade böd Thord og Thorhall til Julegilde, hvilken Indbydelse Thord modtog. Men förend de red hjemmefra, sagde Husfruen til Thord: „Jeg önskede, at du skal fare forsigtig; thi Össur paa Tveraa lurer paa dit Liv; han har gjort det Löfte at hevne sin Frænde Orm." Da sagde Thorhall: „Stole maa du derpaa, Hustru! at vi ikke ere fortabte, hverken med Hensyn til Raad eller Tapperhed, om det end kommer til en Pröve, skjöndt der er nogen Forskjel paa Styrke, ikke saa liden endda." Hustruen sagde: „Gid din Selvroes aldrig maa trives! Jeg raader dig, Thord! ikke at forlade dig paa Thorrhalls Manddom." Thord svarer: „Vel vil han pröves." Siden ride de til Kalvstade, hvor de bleve vel modtagne; der var et godt Gilde i Julen. Nu er det at fortælle om Össur paa Tveraa, at han lader speide efter, naar Thord tager fra Julegildet. Han samler Folk og rider selv nittende Natten för sidste Dag i Julen hjemmefra ud til Hjaltedal, og standser i Nærheden af Gaarden Vidvig, i en lille Dal, som kaldes Gardshvam. Tidlig om Morgenen efter Jul beder Thord sine Folk gjöre sig færdige til Hjemreise, og sagde, at mange Ting havde baarets ham fore om Natten. Kalv spurgte Bonden, hvad han havde drömt. „Det drömte jeg," siger Thord, „at mig tyktes, at vi Kammerater red op ad Hjaltedal, og da vi kom i Nærheden af Vidvig, da sprang op imod os nitten Ulve. En af dem var den största af dem alle; han löb henimod mig med gabende Mund og overfaldt mig; mig tyktes, at de bed mine Mænd

Ketill hèt bóndi. Hann bjó inn frá Óslandi. Hann hafði gefit Þórði hest góðan, er Sviðgrímr hèt; við hann eru kenndir Sviðgrímshólar. Kálfr bóndi á Kálfstöðum bauð þeim, Þórði og Þórhalli, til jólaveizlu. Þat þekktist Þórðr. En áðr þeir riðu heiman, mælti húsfreyja við Þórð: „Þat vilda ek, at þú fœrir varliga; því at Össurr at Þverá sitr um líf þitt; hann hefir heitazt, at hefna Orms, frænda síns." Þá sagði Þórhallr: „Ætla þú til þess, húsfreyja! at vèr erum eigi uppgefnir, hvártki í ráðagörðum nè harðfengi, þó at reyna þurfi, þó nökkurr liðsmunr sè, eigi alllítill." Húsfreyja sagði: „Þrífist aldri þitt hól. Ræð ek þèr[1]," Þórðr! at þú treystir ekki á harðfengi Þórhalls." Þórðr segir: „Vel man gefast." Síðan ríða þeir á Kálfstaði, ok er þeim þar vel fagnat; var þar veizla góð um jólin. Nú er at segja frá Össuri at Þverá, at hann heldr njósnum til um ferð Þórðar, þá hann ferr frá jólaveizlunni. Safnar hann at sèr mönnum, ok ríðr heiman við hinn nítjánda mann um náttina fyrir affaradag jólanna út til Hjaltadals, ok nam staðar nær Viðvík, þar sem heitir Garðshvammr, skammt frá bœnum í Viðvík. Snimma um morgininn eptir jól bað Þórðr menn búast til heimferðar, ok kvað mart hafa fyrir sik[2] borit um náttina. Kálfr bóndi spurði, hvat hann hafði dreymt. „Þat dreymdi mik," segir hann, „at mèr þótti vèr fèlagar ríða upp eptir Hjaltadal; ok er vèr komum nær Viðvík, þá hlupu upp fyrir oss átján vargar; einn var miklu mestr, ok hljóp at mèr með gapanda munninn, ok rèið[3] á mik ok mína menn; þótti mèr þeir bíta menn mína til bana. Ek þóttumst drepa marga vargana, ok hinn mesta varginn þóttumst ek særa; ok þá vaknaða ek." Kálfr bóndi kvað vera úfrið-

---

1) þèr *er udeladt i 139, men her tilföiet i Fölge 27, 163g, 564b, 564d, 554h ff.*
2) sik *er udeladt i 139, men tilföiet i Fölge samtlige de övrige Haandskrifter.*
3) *Rettelse for* rèðu *i 139.*

vænligt, „ok eru þetta mannahugir," ok bauð hánum at sitja þar um daginn, ok láta njósna ofan til Viðvíkr. Þórðr vildi þat eigi. „Þá vil ek," sagði Kálfr, „fá þèr menn fleiri, at fylla flokk þinn." Þórðr segir: „Eigi skal þat spyrjast, at Þórðr hreða hræðist eina saman drauma, ok fyrir þat auki hann fjölmenni, at hann þori eigi fyrir þeim sökum um hèrað at fara." Þeir ríða nú frá Kálfstöðum sjau saman, Þórðr ok Þórhallr ok heimamenn þeirra fimm. Kálfr bóndi fèkk til fylgðar við Þórð húskarl sinn, er Hallr hèt, sterkr maðr. Eyvindr hèt bóndi, er bjó í Ási í Hjaltadal. Hann hafði verit á Kálfstöðum um jólin. Hann hafði gefit Þórði spjót gullrekit, ok heitið hánum sínu liði, hvar sem Þórðr þyrfti manna við. Eyvindr fór með Þórði. Þeir fóru ofan eptir dalnum, ok eigi langt, áðr maðr kom í mót þeim, er Kálfr hafði gört á njósn, ok sagði þeim, at eigi færri menn myndi sitja fyrir þeim, en átján, niðr í Garðshvammi. Þórhallr spurði, hverir þeir væri. Hann kvað Össur frá Þverá vera formanninn. Þórðr sagði þá kost á at reyna hvatleik manna ok vápnfimi. Þórhallr segir: „Þat er ekki ráð, at halda til fundar við þá við slíkan liðsmun; ok man ek gefa til annat ráð." „Hvert er þat?" segir Þórðr. Þórhallr segir: „Vèr skulum snúa hèr yfir í tunguna, ok svá í Kolbeinsdal ok svá heim, at ekki verði þeir varir við oss." Þórðr segir: „Lítill þykki mèr liðsmunr, þó þeir sè átján, en vèr níu; veit ek opt mönnum vel hafa vegnat við slíkan liðsmun; ok eigi myndi Hörða-Kári láta eltast, frændi minn, þó nökkuru meiri liðsmunr væri; man ek eigi minna hafa af hánum eða öðrum göfgum frændum mínum, en renna eigi at öllu úreyndu. Nú vil ek fara ok finna Össur, hversu sem gengr; en þú, Þórhallr! skalt ekki vera á þessum fundi; vil ek ekki launa svá húsfreyju þinni ykkarn velgörning, at hafa þik í nökkurum lífsháska." Þórhallr bað hann ráða;

til Döde. Jeg tyktes, at dræbe mange af Ulvene, og den största Ulv tyktes jeg at saare; og da vaagnede jeg." Bonden Kalv sagde, at det varslede Ufred, „og betyder dette Folks Sindelag," og tilböd ham, at blive der den Dag, og lade speide ned til Vidvig. Thord vilde det ikke. „Da vil jeg," sagde Kalv, „give dig flere Mænd med, for at foröge dit Fölge." Thord siger: „Ikke skal det spörges, at Thord Hrede frygter for blotte Drömme og foröger sit Fölge fordi han af den Grund ikke tör ride igjennem Herredet." De ride syv i Tallet fra Kalvstade: Thord og Thorhall og fem af deres Hjemmefolk. Bonden Kalv gav Thord til Fölgeskab sin Tjenestekarl, som hed Hall, en stærk Mand. Eyvind hed en Bonde, som boede paa As i Hjaltedal; han havde været paa Kalvstade i Julen. Han havde givet Thord et Spyd, beslaaet med Guld, og lovet ham sin Bistand, hvorsomhelst Thord behövede Folk. Eyvind fulgte med Thord. De foere ned ad Dalen, og vare ikke komne langt, förend en Mand, hvem Kalv havde sendt for at speide, kom dem i Möde, og fortalte dem, at Mænd sad i Baghold for dem, ikke færre end atten. Thorhall spurgte, hvem det var. Han sagde, at Össur fra Tveraa var Anförer. Thord sagde, at der gaves da Leilighed til at pröve Folks Raskhed og Vaabendygtighed. Thorhall sagde: „Det er ikke raadeligt, at fare hen mod dem, saa stor en Forskjel paa Styrke der er, og monne jeg give et andet Raad." Thord siger: „Hvilket er det?" Thorhall svarer: „Vi skulle dreie af over paa Aasen, og derpaa ned i Kolbeinsdalen, og siden hjem, saaledes at de ikke blive os vaer." Thord svarer: „Liden Forskjel tykkes mig der at være paa Styrke, skjöndt de ere atten, men vi ni. Jeg veed, at Mange have seiret over en slig Overmagt; og ikke vilde min Frænde Hardekare have flygtet, skjöndt der havde været en noget större Forskjel paa Styrke; mindre monne jeg

ikke slægte ham eller mine andre fornemme Slægtninge paa, end at jeg ikke flygter uden at have gjort noget Forsög. Nu vil jeg fare og mödes med Össur, hvorledes det end gaaer; men du, Thorhall! skal ikke være tilstede ved dette Möde; jeg vil ikke lönne din Hustru eder Velgjerninger paa den Maade, at udsætte dig for nogen Livsfare." Thorhall sagde han skulde raade; „men mine Uvenner ville sige, at jeg forlader dig paa en uhæderlig Maade." Thord bad Eyvind ogsaa ride hjem. Han sagde: „Ilde vilde jeg holde Staldbroderskab med en gjæv Mand, dersom jeg skulde löbe fra dig, naar du mest behöver Folk; aldrig skal det og skee, at mig hænder den Skam." Siden fare de fremad, indtil de see Össurs Baghold. Thord sagde: „Vi skulle gaae ud af Veien op paa Skrænten nærved os; der have vi en god Forsvarsborg." De gjöre saa, og bryde der Stene op. Og da Össur og hans Folk see det, löbe de op ad Skrænten. Thord spurgte: „Hvem ere disse, hvis Færd er saa fjendtlig?" Össur sagde sit Navn, „er vel Thord Hrede der paa Höien?" Han svarede: „Den er Manden; og er det nu bedst for dig at hevne din Frænde Orm, dersom nogen Kraft er i Eder, thi I have Overmagt nok." Össur bad sine Folk at angribe dem. Der begyndte nu en haard Kamp. Thord blev snart Banemand til en Mand. Han og hans Folk kastede Stene ned paa Össur og hans Fölgere, men de værgede dem med Skjoldene. Nogle Mænd faldt da af Össurs Folk, medens Stenene strakte til. Derpaa löb Thord og hans Ledsagere ned af Bakken; da begyndte Mandfaldet. En Mand ved Navn Örn huggede til Thord, og traf ham i Laaret medens Thord vendte Ansigtet bort; thi en Mand, som hed Havthor, en Frænde af Össur, angreb ham forfra. Og da Thord fik Stödet, vendte han sig om, og huggede til ham med den ene Haand med Sværdet, og traf ham over Midten og huggede ham sönder midtover.

„en mæla munu þat úvinir mínir, at ek skiljumst údrengiliga við þik." Þórðr bað ok Eyvind heim ríða. Hann sagði: „Illa hèlda ek þá fèlagsskap við góðan dreng, ef ek skylda þá renna frá þèr, er þú þyrftir helzt manna við; skal þat ok aldri verða, at mik hendi þá skömm." Síðan fara þeir þar til er þeir sáu fyrirsát Össurar. Þórðr mælti: „Vèr skulum snúa hèr upp á brekkuna hjá oss; þar er vígi gott." Þeir göra svá, ok brjóta þar upp grjót. Ok er þeir Össurr sjá þat, hlaupa þeir upp at brekkunni. Þórðr spurði: „Hverir eru þessir, er svá láta úfriðliga?" Össurr nefndi sik; „eða er Þórðr hreða þar á hólnum?" Hann svaraði: „Sá er maðrinn; ok er þèr nú ráð, at hefna Orms, frænda þíns, ef nökkur er dáð með yðr; því at nógan hafi þèr liðsmun." Össurr bað sína menn at sœkja. Tókst þar harðr bardagi. Þórðr varð skjótt mannsbani. Báru þeir Þórðr grjót á þá Össur, en þeir hlífðu sèr með skjöldum. Lètust þá nökkurir menn af Össuri meðan grjótið vannst. Síðan hlupu þeir Þórðr ofan af brekkunni; tókst þá mannfallit. Sá maðr hjó til Þórðar, er Örn hèt, ok kom í lærit, er hann horfði undan; því at sá maðr sótti at hánum framan, er Hafþórr hèt, frændi Össurar. Ok er Þórðr fèkk lagit, brást hann undan, ok hjó til hins annarri hendi með sverðinu, ok kom á hann miðjan, ok tók í sundr í miðju. Hann hjó annat högg til Hafþórs, ok kom á öxlina; klauf hann niðr frá síðunni höndina, ok fèll hann dauðr til jarðar. Nú hefir Þórðr drepit þrjá menn. Þetta sèr Össurr, ok biðr þá sína menn at sœkja. Hann sœkir nú at Þórði, ok með hánum fimm menn, en aðrir sóttu at mönnum Þórðar. En svá lýkr þessum fundi, at Þórðr varð sex manna bani, en særði Össur, svá at hann var úvígr. Níu menn lètust af Össuri, en fimm af Þórði. Eptir fundinn gekk Þórðr at Össuri, ok kippti hánum ór blóði, ok skaut yfir hann skildi,

svá eigi rifi hann hrafnar; því at hann mátti sèr enga hjálp veita. Allir flúðu undan menn Össurar. Eigi váru menn Þórðar fœrir til eptirferðar; því at engi komst úsárr af fundi þessum. Þórðr bauð Össuri at láta grœða hann. „Eigi þarftu at bjóða mèr lækning," segir Össurr; „því at jafnskjótt skal ek drepa þik, sem ek komumst í fœri við þik." Þórðr kveðst ekki at því fara, ok sendi Þórhall yfir í Ás, til Þorgríms, er þar bjó, at hann sœkti Össur ok grœddi hann. Hann görði svá, ok flutti hann heim; lá hann lengi í sárum, ok varð heill um síðir. Dysjar váru görvar at líkum þeirra manna, er þar fèllu. Eptir fundinn í Garðshvammi fór Þórðr heim með Þórhalli; hafði hann fengit mörg sár, en engi banvæn. Ólöf spurði Þórð at fundinum. Hann kvað vísu:

Fèllu í fleina sköllum[1]
fimmtán viðir mána[2]
lęnda, leifnis grundar,
lungs báru, en sjau sárir.
Þar vá ek sęx — en særða
sigrhnuggna þar duggu[3];
Össurr hèt sá —, ýta
eldbands[4] þrumu sanda.

„Þetta eru mikil tíðindi," sagði hón. Húsfreyja grœddi Þórð. Líðr af vetrinn, svá ekki bar til tíðinda.

Um várit reið Þórðr upp í hèrað; því at bóndi sá, er Þorgrímr hèt, hafði sent hánum orð, at smíða skála

1) *Rettelse for Haandskrifternes* sköllu.
2) *Rettelse for* mãña *i 139 og flere andre Haandskrifter.*
3) *Rettelse i Fölge 471 og 27, for* dugir *i 139 og tre andre Haandskrifter, og* dugnu *og* digna *i de Övrige.*
4) *Saaledes 139,* elds brands *i 471 og 554 h β, og* eldbrands *i de Övrige.*

Næste Gang huggede han til Havthor; Hugget traf Skulderen og skilte Armen fra Siden; han faldt död til Jorden. Nu har Thord dræbt tre Mænd. Da Össur seer dette, beder han sine Mænd, at gaae frem. Han tilligemed fem Mænd angribe nu Thord, men de andre angribe Thords Ledsagere. Men Udfaldet af Mödet blev, at Thord havde dræbt sex Mænd, og saaret Össur, saa at han var udygtig til Kamp. Af Össurs Folk bleve ni dræbte, fem af Thords. Da Kampen var til Ende, gik Thord hen til Össur, og trak ham op af Blodet, og lagde et Skjold over ham, for at Ravnene ikke skulde sönderrive ham; thi han kunde ingen Hjælp yde sig selv. Alle Össurs Folk flygtede; ikke var Thords Folk i Stand til at forfölge dem; thi der var ingen, som kom usaaret bort fra dette Möde. Thord tilböd Össur at lade ham helbrede. „Ikke behöver du at tilbyde mig at lade mig helbrede," siger Össur, „thi lige saasnart skal jeg dræbe dig som der gives mig Leilighed." Thord sagde, at det bröd han sig ikke om, og sendte Thorhall over til As, til Thorgrim, som boede der, med Bud, at han skulde hente Össur, og læge ham. Han gjorde saa og förte ham hjem til sig. Össur laa længe i sine Saar, men blev omsider helbredet. Höie bleve opkastede over Ligene af de Mænd, som faldt der. Efter Mödet i Gardshvam, foer Thord hjem med Thorhall; han havde faaet mange Saar, men ingen dödbringende. Olöv spurgte Thord om Mödet. Han kvad en Vise:

Under Sværdenes Larmen
af Havildens Bærere
femten bleve dræbte;
syv saarede bleve.
Sex jeg der fælded' af Slyngerne
af Strandbæltets Ild;
en Usling, for Seier modlös,
— Össur han hed — jeg saared'.

„Dette ere store Tidender," sagde hun. Hustruen lægede Thords Saar. Vinteren forlöber, uden at noget mærkværdigt tildrog sig.

Om Vaaren red Thord op i Herredet; thi en Bonde, ved Navn Thorgrim, havde sendt ham Bud om at opbygge hans Beboelseshuus, thi Thord var den mest udmærkede Bygmester. Thorgrim boede paa Flatatunge; det er höit oppe i Skagefjorden. Thord var beskjæftiget ved Bygningsarbeidet om Sommeren. Og da Bygningen var næsten fuldfört, kom et Skib fra Havet til Gase i Öefjorden. Thord siger til Bonden, at han vil ride til Skibet og kjöbe det Tömmer, som han tyktes at mest behövedes. Bonden siger, at han skal raade, og medgiver ham tre Tjenestekarle for at före Tömmeret hjem. Siden fare de nord paa, og opholde dem paa Markedet saalænge de behöve, og medtage nord fra Tömmer paa mange Heste. Thord rider i Fölgeskab med dem. Han var fuldt bevæbnet; han havde Hjelm og Skjold, Sværd i Beltet og Spydet, det gode. De red ad Hörgaadalshede, ned ad Norderaadalen og over Aaen oven for Gaarden Egilsaa og derefter ned ad Aabredderne. Da see de tolv Mænd springe op foran dem med Vaaben. Det var Össur paa Thveraa. Thord sprang strax af Hesten og holdt Skjoldet foran sig. Hans Reisefæller vise strax megen Kjækhed; de stige af deres Heste og drage Vaabnene. Thord bad dem om ikke at udsætte dem for nogen Livsfare. De sagde, at den skulde aldrig trives, som stod hos, medens han trængte til Folk. Da sagde Thord til Össur: „Ikke er du endnu hört op med Baghold for mig; mig tykkes at vort Möde maatte fæstet sig i dit Minde; ikke monne Udfaldet blive bedre for dig nu end sidst." Össur svarede: „Det sagde jeg dig, at aldrig skulde jeg være i Fred med dig, dersom jeg da beholdt Livet, og det skal jeg holde; lader os nu angribe ham, og före os til Nytte vor större Styrke."

sinn; því at Þórðr var manna hagastr. Þorgrímr bjó í Flatatungu. Þat er ofarliga í Skagafirði. Þórðr er at skálasmíðinni um sumarit. Ok er mjök var algörr skálinn, kom skip af hafi at Gásum í Eyjafirði. Þórðr segir bónda, at hann vill ríða til skips, ok kaupa þá viðu, er hánum þótti mest þurfa. Bóndi biðr hann ráða, ok fær hánum þrjá húskarla, at flytja heim viðinn. Síðan fara þeir norðr, ok eru í kaupstefnu þá stund, er þeir þurfa, ok bera norðan við á mörgum hestum. Þórðr ríðr jafnfram þeim. Hann hafði alvæpni: hjálm ok skjöld, gyrðr sverði, ok spjót hit góða. Þeir riðu Hörgárdalsheiði, ok ofan eptir Norðrárdal, svá yfir á fyrir framan Egilsá ok ofan eptir eyrunum. Þá sjá þeir tólf menn spretta upp fyrir sèr með vápnum. Þar var kominn Össurr frá Þverá. Þórðr hleypr þegar af baki, ok setr fyrir sik skjöldinn. Förunautar hans verða við hit vaskligasta, ok stíga af baki, ok bregða vápnum sínum. Þórðr bað þá hafa sik í engri hættu. Þeir báðu þann aldri þrífast, er stœði hjá, en hann þyrfti manna við. Þá mælti Þórðr við Össur: „Eigi ertu enn horfinn í fyrirsátunum við mik; þœtti mèr, sem þèr myndi minnissamr fundr okkarr; mantu nú eigi fara betrum förum[1], en næst, áðr vit skiljum." Össurr svaraði: „Þat sagða ek þèr, at ek skylda þèr aldri trúr, ef ek lifnaða; ok þat skal ek efna. Sœkjum nú at hánum, ok njótum nú liðsmunar." Þórðr segir: „Eigi er ek enn uppgefinn; þykki mèr eigi víst, hvat þèr myndit á vinna, þótt ek væra einn, en nú hálfu síðr, er þessir menn fylgja mèr." Síðan rann Þórðr fram at Össuri, ok lagði spjótinu í gegnum þann mann, sem fremstr stóð. Þórðr mælti: „Fèll þar nú einn, ok er eigi öðrum at firr." Þeir sœkja nú at Þórði, Össurr ok með hánum sex menn, en förunautar Össurar fjórir sóttu þrjá fèlaga Þórðar; lýkr þar

1) *Saaledes 471;* betri förum *139.*

svá, at þar falla hvárirtveggja. En frá þeim, Þórði ok Össuri, er þat at segja, at Þórðr drepr fjóra menn af Össuri, en særði hann mörgum sárum. Nú er þar til at taka, er smalamaðr Þorgríms bónda sèr fundinn af hálsinum, ok þykkist vita, hverir menoirnir munu vera; veit ok, at Þórðr þarf manna við. Hleypr hann heim í Flatatungu, ok sagði bónda fundinn, ok biðr hann skunda at veita lið Þórði. Bóndi bregðr við skjótt, ok ríðr upp á eyrarnar við hinn tíunda mann. Ok er er Össurr sèr mannaferðina, skundar hann til hests síns, ok kemst á bak við illan leik, ok ríðr undan sem mest getr hann, uns hann kemr heim til Þverár, ok unir illa við sína ferð; látið menn sína, en er sjálfr sárr mjök. Þrír menn lètust af Þórði; váru þeir þar dysjaðir í hólunum, sem fundrinn var. Þorgrímr bóndi spurði Þórð at tíðindum. Hann kvað vísu:

Tólf vildu mèr moldar
meiðendr bana seiða
veita vafðra brauta;
vann ek þeim skaða sannan.
Sendak sjau[1] með skunda
sœkendr vápnalœkjar
ells[2] til ítrar hallar
Óðins með brynglóðu.

Þórðr var nú í Flatatungu, ok lauk við skálasmíðina; var þat furðusterkt hús. Stóð sá skáli allt til þess, er Egill biskup var at Hólum. Ok er Þórðr vill á braut fara, fylgir Þorgrímr bóndi hánum við hinn tíunda mann, ok ríða ofan eptir Skagafirði. Ok er Össurr sá ferð þeirra, þóttist hann eigi hafa mannafla, at ríða eptir þeim. Ríða þeir leið sína,

---

1) *Rettet i Fölge 471 og de övrige Haandskrifter for* sex *i 139.*
2) *Saaledes for Rimets Skyld for* els *(af* el *Byge).*

Thord siger: Ikke har jeg endnu opgivet alt; mig tykkes det ikke vist, hvad I vilde kunne udrette, om jeg end var ene; men nu dobbelt uvist, da disse Mænd fölge mig." Siden löb han frem mod Össur, og gjennemborede den Mand, som stod forrest, med Spydet. Thord sagde: „Der faldt nu en, og derved er Sandsynligheden ikke mindre for, at det gaaer en anden ligesaa." Össur med sex andre angribe nu Thord, men fire af Össurs Folk angribe Thords tre Ledsagere; Udfaldet af de sidstes Kamp bliver, at de falde allesammen. Men om Thord og Össur er der at fortælle, at Thord dræber fire af Össurs Folk, og gav ham selv mange Saar. Nu maa der fortælles, at Bonden Thorgrims Faarehyrde seer Kampen fra Aasen af og tykkes at vide, hvem Mændene ere; han veed ogsaa, at Thord behöver Folk. Han löber hjem til Flatatunge, og fortæller Bonden om Sammentræffet, og beder ham at ile med at yde Thord Hjælp. Bonden gjör sig hurtig færdig, og rider selv tiende op paa Aabredden. Og da Össur seer de kommende Mænd, skynder han sig til sin Hest og bestiger den med Nöd og neppe, og rider bort saa stærkt han kan, indtil han kommer hjem til Thveraa, og er ilde tilfreds med sin Reise; sine Folk havde han mistet, men er selv haardt saaret. Thords tre Ledsagere faldt, og bleve de begravede der paa Bakkerne, hvor Mödet fandt Sted. Bonden Thorgrim spurgte Thord om Tidender; han kvad en Vise:

Tolv af Muldormens Skattes
Krystere havde i Hu mig
Bane at bringe;
sand Skade jeg dem tilföied'.
I Fart jeg sendte
syv af Blodkampens Sögere
med blanken Sværd
til Odins skjönne Hal.

Thord opholdt sig nu i Flatatunge, og endte Bygningsarbeidet; det var et saare stærkt Huus, og det stod lige til den Tid, da Egil var Biskop paa Holum. Og da Thord vil bort, fölger Bonden Thorgrim ham, selv tiende; de ride nedad Skagefjorden; og da Össur seer deres Færd, tyktes han ikke at have Styrke nok for at ride efter dem. De ride ad deres Vei, indtil de komme til Miklebæ i Oslandsliden. Thorhall modtager Thord vel, men Hustruen bedre. Bonden Thorgrim red hjem, og han og Thord skiltes ad i meget Venskab. Thord bliver nu meget berömt over en stor Deel af Landet. Dette spörger Midfjords-Skjegge, og lader, som om han ikke veed, hvad der foregaaer imellem hans Frænde Össur og Thord. Thord sidder i Ro næsten til Jul. Det var en Morgen för Julen, at Thord vilde fare hen at see sin Hest Svidgrim. Den stod med fire Hopper. Thorhall bad Thord vente og fare tre Nætter senere, „thi jeg förer mit Hö fra Höstakkerne." Thord sagde han skulde raade; „men ikke kommer det mig uventet, om vi komme til at möde Mænd." Thorhall sagde, at alt var ikke tabt, skjöndt der var nogen Forskjel paa Styrke. Thord smilte til hans Ord og sagde: „Saa monne det være, dersom du staaer ved min ene Side." Konen sagde: „Gid aldrig din Selvroes maa trives; mig tyktes, at Thord havde liden Nytte af dig paa det Möde, du var med paa; og er den Kone ilde gift, som har dig til Mand; thi du er baade pralende og feig." Thord siger: „Ikke er det saa at forstaae; Thorhall er ingen Angrebsmand, og forsigtig, men er vistnok den djærveste Kæmpe, dersom det kommer til en Pröve." Thorhall siger: „Ikke behöver du, Hustrue, at være saa haard i din Tale; thi jeg har ikke i Sinde, at vige Pladsen for een, dersom vi ere lige godt bevæbnede." De lod nu deres Samtale falde. En Landstryger var tilstede ved deres Samtale. Han löb afsted og kommer om Aftenen til Thveraa.

uns þeir koma á Miklabœ í Óslandshlíð; tekr Þórhallr vel við Þórði, en húsfreyja betr. Þorgrímr bóndi reið heim, ok skildu þeir Þórðr góðir vinir. Þórðr verðr nú frægr mjök víða um landit. Þetta frèttir Miðfjarðar-Skeggi, ok lætr, sem hann viti eigi, hvat fram ferr með Össuri, frænda hans, ok Þórði. Sitr Þórðr um[1] kyrrt framan mjök til jóla. Þat var einn morgin fyrir jól, at Þórðr vildi fara at sjá hest sinn, Sviðgrím. Hann stóð með fjórum hrossum. Þórhallr bað Þórð bíða ok fara þrimr náttum síðarr; „því at ek vilda[2] fœra hey mín ór stakkgörðum." Þórðr bað hann ráða; „en ekki kemr mèr á úvart, at vèr munum mönnum eiga at mœta." Þórhallr kvað þá eigi uppgefna, þótt nökkurr liðsmunr[3] sè. Þórðr brosti at orðum hans, ok mælti: „Svá man vera, ef þú stendr á aðra hönd mèr." Húsfreya mælti: „Aldri þrífist þitt hól; þótti mèr, sem Þórði yrði lítið lið at þèr á þeim fundi, sem þú vart á; ok er sú kona illa gefin, er þik á; því at þú ert bæði hœlinn ok huglauss." Þórðr segir: „Ekki er þat svá at skilja. Þórhallr er engi áhlaupamaðr ok forsjáll, en man vera hinn vápndjarfasti, ef reyna skal." Þórhallr segir: „Ekki þarftu, húsfreyja! at vera svá harðorð; því at ekki ætla ek mèr á hæl at hopa fyrir einshverjum, ef vit erum jafnbúnir til." Skildu þau nú talit. Við tal þeirra var staddr einn umrenningr[4]. Hann kastar fótum undir sik, ok kemr um kveldit til Þverár. Össurr spurði hann tíðinda, eða hvaðan hann væri at kominn. Hann kveðst engi kunna tíðindi at segja; „en á Miklabœ í Óslandshlíð var ek í nátt." Össurr segir: „Hvat hafðist Þórðr hreða

---

1) um *er udeladt i 139, 163b og 128.*

2) *139, 471, 163b og 163g tilföier* áðr, *men som ikke synes at passe hertil, og er derfor udeladt.*

3) liðsmunr *udelader 139 og 152; men det er tilföiet som nödvendigt Tillæg, overeensstemmende med 471, 27 og flere Haandskrifter.*

4) umhleypingsdrengr *i 139 og 163b, men som synes at være af sildigere Oprindelse.*

at, kappinn?" Sveinninn segir: „Víst máttu þat til segja, at hann sè kappi, svá sneypiliga sem þú hefir fyrir hánum farit; en ekki sá ek[1] hann göra, utan hann hnauð höggró[2] á sverði sínu. En þat heyrða ek Þórhall segja, at þeir myndi fœra hey ór görðum innan þriggja nátta. Össurr segir: „Hversu margmennir mundu þeir vera?" Sveinninn svarar: „Eigi fleiri, en Þórðr ok Eyvindr ok Þórhallr." „Vel segir þú, sveinn!" segir Össurr. Síðan kvaddi hann til ferðar með sèr[3] tólf menn, ok reið út í Óslandshlíð. Þenna sama morgin ríða þeir Þórðr heiman ok Eyvindr ok Þórhallr. Þórðr bað Eyvind hafa vápn sín; kvað því ekki of aukit. Hann görði svá. Þeir ríða út í Sviðgrímshóla. Þá mælti Þórðr: „Þat vil ek, Þórhallr! at þú sèr hèr eptir; en vit Eyvindr skulum leita hrossanna upp á hálsinn." Þórhallr bað hann ráða. Þeir gengu upp í hlíðina. Snjór var í hlíðinni ok harðfenni víða[4]. Össurr kemr at garðinum, ok þeir tólf saman, ok slá hring um Þórhall, ok brugðu vápnum sínum, ok báðu mannfýluna segja til Þórðar. Þórhallr varð ógurliga hræddr, ok heyktist niðr undir garðinn, ok kvað Þórð genginn upp í hlíðina við annan mann. Össurr mælti: „Illt er at eiga þræl at einkavin," ok laust hann öxarhamarshögg, svá hann lá í svíma. Síðan runnu þeir upp í hlíðina. Þá mælti Þórðr við Eyvind: „Menn koma neðan í hlíðina, ok kenni ek þá görla; þar er Össurr kominn, ok vill enn hafa minn fund. Nú skulu vit við leitast at komast á Skeggjahamar, ok þaðan í Sviðgrímshóla; þar er vígi gott." Eyvindr svarar: „Vel megu vit komast á hamarinn." Þeir hlaúpa nú á hamarinn. Í því koma þeir Össurr at. Þórðr gengr á framanverðan hamarinn. Skafl var lagðr af hamr-

---

1) ek *udelader 139.*
2) *Feilskrevet* hugró *i 139 og 471.*
3) *139 tilföier* út.
4) *I Stedet for* víða *har 139* niðr.

Össur spurgte ham om Tidender, eller hvor han kom fra. Han sagde, at han ingen Tidender kunde fortælle, „men paa Miklebæ i Oslandslid var jeg i Nat." Össur spurgte: „Hvad tog Helten Thord Hrede sig for?" Drengen svarer: „Visseligen kan du sige det, at han er en Helt, saa skammelig du er blevet behandlet af ham; men jeg saae ham Intet bestille, undtagen at han nettede Hjaltepladen paa sit Sværd. Men Thorhall hörte jeg sige, at de monne före Hö fra deres Höstakker inden tre Nætter." Össur spurgte: „Hvor mange Mænd monne de blive!" Drengen svarer: „Ikke flere end Thord, Eyvind og Thorhall." „Vel fortæller du, Dreng!" siger Össur. Derpaa tilkaldte han tolv Mænd til Fölgeskab og red ud til Oslandslid. Denne samme Morgen ride de hjemmefra, Thord, Eyvind og Thorhall. Thord bad Eyvind medtage sine Vaaben, og meente at det vilde ikke være overflödigt for dem. Han gjorde saa. De ride ud til Svidgrimshole. Da sagde Thord: „Det er mit Önske, Thorhall! at du bliver her tilbage, men Eyvind og jeg skulle opsöge Hestene! Thorhall sagde, han skulde raade. De gik da op ad Skrænten. Snee var der i Skrænten, og paa mange Steder var der faste Sneedynger. Össur kommer til Högjerdet med sine tolv Ledsagere, og de slaae strax en Kreds om Thorhall, droge deres Vaaben, og opfordrede ham til at fölge dem hen til Thord. Thorhall blev yderlig forskrækket, og segnede ned ved Siden af Gjerdet, og sagde, at Thord var gaaet op ad Skrænten med en Ledsager. Össur sagde: „Ilde er det, at have Træl for sin Eneven," og slog ham med Öxehammeren, saa at han besvimede. Derpaa löb de op ad Skrænten. Da sagde Thord til Eyvind: „Mænd komme fra neden op ad Skrænten og kjender jeg dem grant; det er Össur, som er der, og vil end engang mödes med mig. Nu skulle vi see til, om vi kunne naae til Skeggjahamarr (Skjeggesklint) og derfra til Svidgrimshole,

der er et godt Forsvarssted. Eyvind svarer: „Vel kunne vi naae til Klinten." De löb til Klinten. I det samme komme Össur og hans Ledsagere til. Thord gik yderst ud paa Klinten. Glat Snee var der paa Klinten, og heelt ned til Foden af samme, og det var overordentlig steilt. Det var forbundet med den störste Livsfare at gaae der ned. Siden satte de Spydene imellem Benene og lode dem saaledes glide nedad. De kom da til Svidgrimshole. Össur og hans Ledsagere kom nu snart til. Thord sagde: „Megen Iver viser du for at faae mit Liv, Össur! ikke vilde det være ilde, at det gik ud over dig selv; vi skulle heller ikke begge komme bort fra dette Möde." Össur sagde, at det havde han ogsaa havt i Sinde, at Thord skulde ikke længer undslippe. De angribe nu Thord og Eyvind. Thord kastede et Spyd henimod Össur og i det samme löb en af dennes Mænd frem foran ham, og Spydet flöi igjennem ham. En Mand huggede til Thord, men han satte Skjoldet imod, og Hugget traf dette, og Thord blev ikke saaret. Thord huggede til denne Mand og gav ham Banesaar. Han huggede strax til en anden; det traf Halsen og Sværdet löb ned i Brystet; han faldt död paa Jorden. Den tredie gjennemborede han med Sværdet. Eyvind dræbte den fjerde. Össur angreb dem nu med megen Heftighed; da faldt endnu to af hans Mænd. Eyvind fik da flere Saar; han blev da mat formedelst Blodtab, han satte sig ned og var overmaade mödig. De andre sex angreb nu Thord, han forsvarede sig saaledes, at de intet Saar fik ham bibragt. Thord sagde da til Össur: „Vanskeligt falder Angrebet Eder sex; og hvad monne jeg mindre ville, end hedde Formand for disse Folk, og bruge dem alene til Skjold idag; nu skulde du snarere gjöre et Angreb og hevne din Frænde Orm og al den Vanære, som jeg har tilföiet dig." Össur bliver nu meget vred ved altsammen, baade ved Thords krænkende Ord, og for-

inum niðr á jöfnu ok ákafliga brattr; var þar hin mesta mannhætta ofan at fara. Síðan settu þeir spjótin í milli fóta sèr, ok riðu svá ofan af hamrinum allt á jöfnu; komust þeir nú á Sviðgrímshóla. Bar þá Össur nú skjótt at. Þórðr mælti: „Mikit kapp leggr þú á at hafa líf mitt, Össurr! væri þat ok eigi illa, at þú fyndir sjálfan þik fyrir; skulu vit ok eigi báðir af þessum fundi með fjörvi braut komast." Össurr kveðst þat ok ætlat hafa, at Þórðr skyldi eigi lengr undan draga. Sækja þeir nú at þeim, Þórði ok Eyvindi. Þórðr skaut spjóti til Össurar; ok í því hljóp einn hans maðr fram fyrir hann, ok flaug[1] spjótið í gegnum hann. Einn maðr hjó til Þórðar. Hann brá við skildinum, ok kom þar í höggit, ok varð hann ekki sárr. Þórðr hjó til þessa manns, ok veitti hánum banasár. Hann hjó þegar annan; þat högg kom á hálsinn ok renndi niðr í brjóstið; fèll hann dauðr á jörð. Hinn þriðja lagði hann í gegnum með sverðinu. Eyvindr drap hinn fjórða. Sótti Össurr nú at í ákafa; fèllu þá enn tveir menn hans. Þá bárust ok sár á Eyvind; mœddi hann þá blóðrás, ok settist hann þá niðr, ok var ákafliga móðr. Sóttu þeir þá sex at Þórði; varðist hann svá, at þeir komu engu sári á hann. Þórðr mælti þá til Össurar: „Illa sœkist yðr sex. Hvat ek vilda síðr, en þykkjast vera formaðr þessarra manna, en hafa þá at skildi einum í dag; ok er nú hitt ráð, at sœkja at ok hefna Orms, frænda þíns, ok allra þeirra svaðilferða, er þú hefir fyrir mèr farit[2]." Össurr verðr nú reiðr mjök við allt saman: skapraunarorð Þórðar, ok þá heipt, sem hann hafði á hánum; hleypr nú at hánum, ok höggr tveim höndum til hans. Þat kom í skjöldinn, ok renndi niðr í skjöldinn, svá af tók mána mik-

1) fló *139*.

2) *For* svaðilferða, er þú hefir fyrir mèr farit, *som er optaget i Fölge 471, have 139 og 163b* er þú hefir ofrliða af mèr farit. *For* svaðilferða *har 554hβ* sneypuferða; *163g* hrakningsferða *og de Övrige* svívirðinga.

inn. Í því hjó Þórðr til Össurar, ok kom þat högg undir hina vinstri höndina, ok renndi niðr með hryggnum, svá hann leysti frá ok rifin; hljóp sverðit þar á hol; fèll hann þegar dauðr niðr. En þeir förunautar Össurar, sem eptir lifðu, runnu undan, ok sögðu víg Össurar. Þórðr lèt flytja Eyvind heim, ok var hann mjök sárr, ok lá lengi í sárum, ok varð heill. Haugr var orpinn eptir Össur. Þórðr sagði víg Össurar á Miklabœ, ok kvað vísu:

Enn hefik[1] sex, hin svinna,
— svellr móðr af því — þella!
goldit gálgavaldi,
gullbaugs, jöru[2] drauga.
Grund! lètk Össur öndu,
armssýnar, þar týna;
lundr var hann lóns hinn sjaundi
láðfells[3] veginn, þella!

Illa líkaði Ólöfu við Þórhall, er hann hafði sagt til Þórðar; ok var við sjálft búit, at hón myndi skilja við hann fyrir þessum sökum. Þórðr átti jafnan hlut at með þeim, at betr fœri, ok kvað várkunn, at hann leysti líf sitt, ok kvað einskis ills örvænt fyrir Össuri. Líðr nú svá fram um jólin, at ekki bar til tíðinda. Sitr Þórðr nú um kyrrt.

Þar er frá at segja, at Miðfjarðar-Skeggi frètti norðan fall Össurar frænda síns; þykkir Þórðr nær sèr höggvit hafa, ok fylltist upp við hann mikillar reiði; berr þat þó upp fyrir engum manni; því at hann vildi eigi, at Eiðr, son hans,

---

1) *Rettet i Fölge flere Haandskrifter for* hefi eg *i 139, 471 og tre andre Haandskrifter.*

2) *Gisning for Haandskrifternes* jörðu.

3) *Saaledes 471 og 554 h β; 139 og de fleste övrige Haandskrifter have* láðfellr; *maaskee burde det læses* láðs ells (ells = elds).

medelst det Had, som han bar til ham; han löber da henimod ham og hugger til ham med begge Hænder. Sværdet traf i Skjoldet og der gik et stort Stykke deraf. I det samme huggede Thord til Össur; det Hug traf Össur paa den venstre Side; Sværdet löb ned langs Rygraden og lösnede den fra Ribbenene, og siden ind i Hulheden; Össur faldt da strax död ned. Össurs Folk, som vare i Live, flygtede bort, og fortalte Össurs Drab. Thord lod Eyvind före hjem; han havde mange Saar, hvorfor han længe blev sengeliggende, men blev helbredet tilsidst. En Höi blev opkastet over Össur. Thord fortalte Össurs Drab paa Miklebæ og kvad en Vise:

Endnu Krigere sex,
du klögtige Guldets Stamme!
har til Odin jeg sendt;
thi Hjertet svulmer i Barmen.
Der jeg, Armbaandsbærerske!
Össur lod Livet tabe;
Havildskvisten, Kvinde!
den syvende var af de dræbte.

Olöv var meget misfornöiet med Thorhall, fordi han havde fortalt, hvor Thord var; og det var nærved, at hun af den Aarsag skilte sig fra ham. Thord sögte jevnligen at udjevne deres Trætter, og sagde at det var til at undskylde, at han havde frelst sit Liv, og der var intet, som man jo havde kunnet vente af Össur. Nu forlöber Julen saaledes, at der begav sig intet mærkværdigt. Thord forholder sig rolig.

Nu er der at fortælle, at Midfjords-Skjegge spörger sin Frænde Össurs Drab; ham tykkes, at Thord har hugget ham nær, og bliver meget vred paa ham; dog yttrer han sig ikke derom til nogen, fordi at han ikke vilde at hans Sön Eid og Thords Brödre skulde faae nogen Anelse om hans Planer, förend de udförtes. Han lader hemmeligen sætte tolv

af sine Heste ind, og agter at ride hen for at dræbe Thord strax efter Julen. Han farer da hemmeligen hjemmefra, selv tolvte. Han rider nord over Vatnspasset, ned over Hegrenæs og ud ad Böigden om Natten, og de komme noget för Daggry til Miklebæ. Det var klart Maaneskin. De banke paa Dören. En Mand gik til Dören, og spurgte, hvem der vare komne. Skjegge sagde ham sit Navn og spurgte om Thord Hrede var der. Manden svarer: „Hvad vil du ham?" Han sagde: „Spörg ham, om han vil taale Hug af Sköfnung ude eller inde." Da Fortællingen kom ind, hvilket hans Ærinde var, staaer Thord op og tager sine Vaaben. Da sagde Hustruen Olöv: „Staaer nu op, Mænd! og væbner Eder og værger en brav Mand; thi mange raske Mænd ere her tilstede, og lader nu Skjegges Tog herhen faae et slet Udfald." Da svarede Thorhall: „Det forbyder jeg alle mine Hjemmefolk, at gjöre Skjegge Modstand, og gjöre Gaarden Skam hos en Udenherredshövding." Hustruen svarer: „Længst vidste jeg, at du er udygtig til Kamp og feig til Manddomsgjerning." Thord sagde: „Husbond skal over Huus raade, Hustru!" hvorpaa han gik ud i Dören. Skjegge opfordrede ham til at gaae ud, og give sig Plads til at hugge til ham. Thord kvad da en Vise:

Vilkaar herpaa jeg gjör dig,
da du egger mig, Skjegge!
henunder Krigersværdet,
det eghvasse, ud at ile,
dersom Odins Ilds Hestes
Styrere mig ville före,
den stærke, didhen, hvor Össur
fro jeg fældede forhen.

„Og monne jeg gaae ud paa den Betingelse," siger Thord, „at jeg fölger dig derhen, hvor jeg dræbte din Frænde

ok brœðr Þórðar hefði nökkurn grun af hans ráðagörðum, fyrr en fram kæmi. Hann lætr setja inn tólf hesta sína á laun, ok ætlar at ríða at Þórði þegar eptir jólin. Ríðr hann nú leyniliga heiman frá Reykjum við hinn tólfta mann. Hann reið norðr Vatnsskarð, ofan um Hegranes, svá út með byggð um náttina, ok koma nökkuru fyrir dag til Miklabœjar. Tunglsljós var mikit. Þeir drepa högg á dyrr. Maðr gekk til hurðar. Hann spurði, hverir komnir væri. Skeggi sagði til sín, ok spurði, hvárt Þórðr hreða væri þar. Maðrinn svarar: „Hvat viltu hánum?“ Hann sagði: „Spyr þú hann, hvárt hann vill úti eða inni þola högg undir Sköfnungi.” Ok er inn kom sögnin, hver hans örendi váru stendr Þórðr upp, ok tók vápn sín. Þá mælti Ólöf húsfreyja: „Standi menn upp ok vápnist, ok verit góðan dreng; því at hèr er mart röskra manna fyrir, ok látið illa verða för Skeggja hingat.“ Þá svaraði Þórhallr[1]: „Þat fyrirbýð ek heimamönnum mínum öllum, at veita Skeggja mótgang, ok göri sik eigi at híbýlaskömm við utanhèraðshöfðingja.” Húsfreyja segir: „Löngu vissa ek, at þú vart únýtr til vápns, enda dáðlauss til drengskapar.” Þórðr mælti: „Bóndi á híbýlum at ráða, húsfreyja!” ok gekk út í dyrrnar. Skeggi bað hann út ganga ok gefa sèr höggrúm. Þórðr kvað þá vísu:

Kost görik þèr á þessu,
þar er þú eggjar mik, Skeggi!
at ek skunda út undir
eggfránan hjör seggja,
ef fœra mik fura
festendr þangat hesta
yggs, er Össur vágum
afrenndan fegins hendi.

---

1) Þórhallstödt i 139 og 471 synes at være af yngre Oprindelse.

„Ok man ek ganga út með þeim skilmála," segir Þórðr, „at ek fylgja þèr þangat, sem ek drap Össur, frænda þinn; má þèr þá minnissamara verða, hvílíkt ættarhögg ek hefi höggvit þèr." Skeggi mælti: „Ekki munu bityrði[1] þín nú veita þèr lið; en viðrkvæmiligt þykki mèr, at þar fram komi hefndin." Síðan fór Þórðr með þeim þar til, sem Össurr var dysjaðr; hurfu þeir nú um hauginn. Þórðr kvað þá vísu:

Nú er þèr ráð at rjóða,
ríkr, egg á mèr, Skeggi!
ef[2] stýrir, hvárt ek heyri,
heldr þá tekr at kvelda[3];
ok minnist svá manna
morðeggjandi tveggja,
þeirra er þundar sessa
þèr nána vá ek mána.

Skeggi brá þá sverðinu, Sköfnungi, ok mælti: „Hèr skal ekki öðrum at hlíta, at vega at Þórði, en mèr[4]." Þórðr brá sverði ok mælti: „Engi ván er þèr, Skeggi! at ek standa kyrr fyrir höggum þínum, meðan ek er úbundinn." Í þessu hleyptu at þeim átján menn, allir með brugðnum sverðum. Þar var kominn Eiðr, Eyjúlfr ok Steingrímr, brœðr Þórðar. Eiðr spurði, hvárt Þórðr lifði. Þórðr sagði sèr eigi nær dauða. Allir hlupu þeir af baki. Bauð Eiðr föður sínum tvá kosti, hvárn hann vildi heldr: selja Þórði grið, svá hann mætti ríða heim til Óss, ok sitja í friði, ella myndi hann veita fóstra sínum lið[5] ok berjast með hánum. Skeggi segir:

---

1) *Saaledes 139, 471 og 163 b; fem Haandskrifter have* bitsyrði, *554 h β og 163 g have* skimpyrði, *564 d har* niðyrði, *157* heiptyrði *og 1003* brúkyrði.
2) þú *tilföier 139 og 471.*
3) *139, 27, 152, 128 og 163 b have* kveldast.
4) en mèr *er udeladt i 139.* — 5) lið *udelader 139.*

Össur; det vil da blive endnu fastere i din Erindring, hvilket Skaar jeg har hugget i din Æt." Skjegge sagde: „Ikke ville dine haanende Ord yde dig Hjælp nu, men vedbörligt tykkes det mig, at Hevnen bliver der udövet." Siden foer Thord med dem til det Sted, hvor Össur var blevet begravet. De gik nu omkring Höien. Thord kvad da en Vise:

Nu i mit Blod Eg at væde-
jeg dig raader, mægtige Skjegge!
hvis for mit Liv du raader,
naar det lakker mod Aften,
og mindes saa de tvende
mördeggende Kjæmper,
de i Striden vante,
dig nærbeslægtede, som jeg dræbte.

Skjegge drog da Sværdet Sköfnung og sagde: „Her skal det ikke tilkomme nogen anden at dræbe Thord end mig." Thord drog sit Sværd og sagde: „Ikke kan du vente, Skjegge, at jeg skal staae rolig under dine Hug, medens jeg ikke er bunden. I dette Öieblik sprængte henimod dem atten Mænd, alle med dragne Sværd. Der vare da komne Eid samt Eyulv og Steingrim, Thords Brödre. Eid spurgte om Thord endnu var i Live. Thord svarede, at sig var ikke Döden nær. Alle sprang de nu af Hestene. Eid satte nu sin Fader to Vilkaar at vælge imellem, enten at give Thord Fred, saa at han kunde ride hjem til Os og sidde der i Ro; ellers erklærede han at ville hjelpe sin Fosterfader og kæmpe sammen med ham. Skjegge svarer: „For længe siden havde jeg dræbt Thord, naar jeg havde seet Leilighed dertil, dersom jeg ikke havde seet, at du, Eid, har skattet höiere at du er opfostret af Thord, end dit Slægtskab med mig." Eid sagde, at alt det fortjente Thord. „Thord har ikke udövet andre Drab, end i Nöd-

værge, med Undtagelse af Orms Drab, og dette var dog at undskylde." Skjegge svarede: „Det er rimeligt, Eid, at du vil komme til at raade, thi ikke monne jeg kæmpe mod dig. Efter dette rider Skjegge til Miklebæ om Natten, og gaaer ind med draget Sværd, og til Thorhalls Leie, og opfordrede Hustruen til at staae op, og sagde, at altfor længe havde hun anseet det sömmeligt, at have saadan Usling til Mand. Hun gjorde saa. Hun bad ham skaane Thorhall. Han svarede, at det Menneskedrog havde levet alt for længe. Derefter greb han ham i Haaret, og rykkede ham ud paa Sengekanten og huggede Hovedet af ham og sagde: „Meget bedre er det, at væde Sköfnung i dit Blod, end i Thords; thi stor Skade var det, om han döde, men aldeles ingen Skade i din Död; og nu har jeg indfriet min Gjeld til Sköfnung, for at jeg drog den ud af Skeden." Skjegge rider nu bort, og hjem til Reyke og er ilde tilfreds med sin Reise. Thord og Eid kom til Miklebæ til samme Tid, som Skjegge red bort. Olöv fortalte dem om Thorhalls Drab. Eid sagde, at noget mindre havde man ikke kunnet vente. „Dertil var min Fader altfor vred da vi skiltes." Olöv böd dem at opholde dem der saalænge som de vilde. Eid sagde, hendes Tilbud var ædelmodigt. De opholdt dem der en Uge og udhvilede deres Heste. Derefter gjorde de dem færdige til Bortreise. Thord gik da til Olöv og sagde: „Bede vil jeg dig om, ikke at gifte dig med nogen Mand inden tvende Vintre, dersom du hörer, at jeg er i Live, thi du er den af alle Kvinder, som helst vilde kunne vinde min Kjærlighed." Hun svarer saaledes: „Dette vil jeg love dig, thi jeg venter mig ikke noget ærefuldere Giftermaal, end dette." De ride nu vester paa til Midfjord og hjem til Os. Eyvind fulgte med Thord, og tog en til at forestaae sit Bo, thi han vilde ikke skilles fra Thord, medens han ikke havde opnaaet Forlig i sine Drabssager. Nu forlöber Vinteren, og Alt er roligt.

„Löngu hefða ek drepit Þórð, ef fœri hefða ek til sèt, ef eigi fynda ek, at þú mætir meira, Eiðr! fóstrneyti Þórðar, en frændsemi við mik." Eiðr kvað Þórð þess alls makligan. „Hefir Þórðr þau ein víg vegit, er hann átti hendr sínar at vèrja, útan vígit Orms; ok var þó várkunn á." Skeggi svaraði: „Þat er líkast, Eiðr! at þú munir verða at ráða; því at eigi man ek berjast við þik." Eptir þetta ríðr Skeggi á Miklabœ um náttina, ok gengr inn með brugðnu sverði, ok at hvílu Þórhalls, ok bað húsfreyju upp standa, kvað hana helzti[1] lengi hafa sœmt við klœkismann þann. Hón görði svá. Hón bað Þórhalli griða. Hann kvað mannfýlu þá helzt til lengi lifat hafa. Síðan tók hann í hár hánum ok kippti hánum fram á stokkinn, ok hjó af hánum höfuðit, ok mælti: „Miklu er þetta nærr, at slíðra Sköfnung í þínu blóði, en Þórðar; því at at hánum er mikill skaði, ef hann lètist, en at þèr er engi með öllu, ok launaða ek nú Sköfnungi þat, at hánum var brugðit." Skeggi ríðr nú á braut ok heim til Reykja ok unir illa við sína ferð. Þeir Þórðr ok Eiðr komu á Miklabœ í þann tíma, er Skeggi reið í braut. Ólöf sagði þeim víg Þórhalls. Eiðr kvað eigi minna at ván[2]; miklu var faðir minn reiðari, er vit skildum." Ólöf bað þá svá lengi sitja þar, sem þeir vildi. Eiðr kvað henni vel fara, ok váru þar viku ok hvíldu hesta sína. Bjuggust þeir þá í braut. Þórðr gekk at Ólöfu ok mælti: „Þess vil ek biðja þik, at þú giptist engum manni innan tveggja vetra, ef þú spyrr mik á lífi; því þú ert sú[3] kvenna, at helzt myndi ástir af mèr geta." Hón svarar svá: „Þessu vil ek heita þèr; því at ek vænti mèr eigi framarr gjaforðs, en þvílíks." Ríða þeir nú vestr til Miðfjarðar ok heim til

1) *Saaledes 471 og tre andre Haandskrifter; 139 har* heldr, *og de Övrige* helzt of.

2) *For* minna at ván *har 139* mundu at ver *og 163b* mundi at verr.

3) *471, 152 og to Papirshaandskrifter have* sva. *See Side 16.*

Óss. Eyvindr fór með Þórði, en setti mann fyrir bú sitt; því at hann vildi eigi við[1] Þórð skilja, meðan hann var eigi sáttr um vígaferli sín. Nú líðr af vetrinn, ok er allt kyrrt.

Þat er nú sagt, at skip kom af hafi í Blönduósi; þar var á Ásbjörn stýrimaðr, frændi Skeggja. Skeggi ríðr til skips, ok býðr Ásbirni heim með sèr. Fóru þeir til Reykja átján saman. Var Ásbjörn ekki kátr um vetrinn. Þórðr hreða sat heima at Ósi, ok hafði mart röskra manna með sèr; var Eiðr þar við tíunda mann. Litla hríð hafði Ásbjörn verit á Reykjum, er hann sagði Skeggja, hverja ætlan hann hefði á við Þórð um málaferli; kveðst þungt þykkja, at hafa bótalaust víg Orms, bróður síns, en hafa nógan afla til hefnda. Skeggi kvað vandhœfi á málinu; „því at Eiðr stendr jafnan með Þórði, ok skil ek eigi, hvat drjúgast verðr um skipti vár Óssmanna.” Hættu þeir nú talinu. Þetta sama sumar kom skip í Hvítá í Borgarfirði. Riðu menn til kaupa norðan ór sveitum, bæði ór Miðfirði ok annarstaðar. Þórðr hreða reið til skips við tólfta mann, ok allir vel vápnaðir. Þar váru brœðr hans báðir, Eyjúlfr ok Steingrímr. Fór þat orð af, at hann ætlaði at ríða upp eptir Borgarfirði at örendum sínum, ok sunnan Arnarvatnsheiði. Þetta frèttir Skeggi, ok býst heiman við hinn átjánda mann á laun, svá Eiðr varð ekki varr við, ok ætlar at sitja fyrir Þórði, er hann ríðr sunnan. Þar var Ásbjörn í ferð. Ríða þeir norðr yfir háls í Víðidal, fyrir framan byggð alla, ok svá suðr á heiði, þar sem skiljast götur, ok ofan hallar af í[2] Víðidal. Sá maðr fór með Skeggja, er Þorbjörn hèt ok kallaðr vesalingr. Hann bjó á landi Skeggja, ok hafði görzt arfsalsmaðr hans. Hann átti auð fjár, ok tímdi hvártki at hafa sjálfr, nè láta aðra hafa, ok því var hann vesalingr kallaðr.

---

1) með *139*.
2) *139 udelader fejlagtigen í*.

Der fortælles nu, at et Skib kom over Havet til Blandaos. Dermed var Styrmand Asbjörn, Skjegges Frænde. Skjegge rider til Skibs, og byder Asbjörn hjem med sig. De toge til Reyke atten i Tal. Asbjörn var ikke glad om Vinteren. Thord Hrede sad hjemme paa Os og havde mange raske Mænd hos sig. Eid var der selv tiende. Kort Tid havde Asbjörn været paa Reyke, da han fortalte Skjegge, hvad hans Hensigt var mod Thord i Henseende til deres Mellemværende; han sagde det var tungt, ingen Bod at faae for hans Broder, Orms Drab, medens man dog havde Styrke nok til Hævn. Skjegge sagde, det var en vanskelig Sag, „eftersom Eid altid gjör fælleds Sag med Thord, og indseer jeg ikke, hvad bedst vil före til Maalet i Henseende til vort Forhold til dem paa Os. De slutte nu Samtalen. Denne samme Sommer kom et Skib til Hvitaa i Borgarfjorden. Man red til Marked fra Nord-Egnene, baade fra Midfjord og andre Steder. Thord Hrede red til Skibs selv tolvte, de vare fortrinligen bevæbnede. I hans Fölge vare hans Brödre, Eyolv og Steingrim. Det Rygte gik, at han havde i Sinde at ride op langs Borgarfjorden i sine Ærender, og paa Veien syd fra at tage over Arnarvatnshede. Dette spörger Skjegge og gjör sig færdig til at reise fra sit Hjem, selv attende, hemmeligen, saa at Eid ikke blev det vaer, og har i Sinde at sidde i Baghold for Thord, naar han rider syd fra. Asbjörn var med paa Toget. De ride nord paa over Aasen til Videdalen sönden for Böigden, og derefter syd paa ind paa Heden, der hvor Veiene skilles og det skraaner ned mod Videdalen. Med Skjegge fulgte en Mand, der hed Thorbjörn og blev kaldt den Usle; han boede paa Skjegges Grund og var hans Arvsalgsmand (Fledföring). Han var meget rig, og saa gnieragtig, at han hverken nænnede selv at bruge hvad han eiede, eller at overlade Noget

til andre, og derfor blev han kaldt den Usle; han havde faa Folk hos sig foruden sin Kone. Eid var reden ud paa Midfjordsnæs for at see til en Mands Bo, der hed Thorbjörn, og blev kaldt Stakkel. Han var Thord Hredes Arvsalgsmand, i hvis Fölge han havde været. Han eiede alleslags Græsgangs-Kreaturer. Han boede nordlig paa Midfjordsnæsset, hvor hans Kreaturer i Skoven gik paa Græsgang uden nogensinde at behöve Foder. Thord maatte tage saa mange af hans Kreaturer som han vilde. Der opholdt Eid sig nogle Nætter, og red derefter hjem til Os, og erfarer nu hvad der var paa Færde. Han samler nu Folk og rider, selv femtende, syd paa ind paa Heden efter sin Fader.

Nu er der at fortælle, at Thord opholder sig paa Markedet saalænge han behövede. Han rider derefter op ad Borgarfjorden, og derefter nord paa til Heden, lige indtil de see Bagholdet. Thord sagde: „Hvilke Folk kjende I her?“ Eyolv svarede: „Ikke veed jeg det nöie, men meest ligt tykkes mig det Skjegge.“ Thord sagde: „Længe vedblive de Frænder med Baghold for mig. Men, uagtet der er stor Forskjel paa Styrke, saa skulle de dog finde Modstand.“ De rede nu videre hen til dem med dragne Sværd. Skjegge sprang da op, og sagde: „Lader os nu angribe dem, Frænde Asbjörn, og lad dem nu fornemme, at vi have Overmagt, og lader os nu hævne din Broder, Orm.“ „Saa skal det være,“ sagde Asbjörn. Thord svarer: Ikke er endnu Kaalen söbet, skjöndt den er kommen i Ösen. De angribe nu Thord og hans Folk. Thord kastede et Spyd imod Skjegge og sigtede paa hans Midte. Den Mand löb da frem foran Skjegge, som hed Halldor, en nær Frænde til Skjegge. Spydet traf hans Midte og gik igjennem ham, og derefter i den Mands Bryst, der stod bag ved ham, og faldt de begge döde til Jorden. Den tredje huggede han med Sværdet paa Halsen, saa at Hovedet fög af. Angrebet bliver nu paa

Fátt hafði hann manna hjá sèr utan konu sína. Eiðr var riðinn út á Miðfjarðarnes, at annast um bú þess manns, er Þorbjörn hèt ok kallaðr aumingi. Hann var arfsalsmaðr Þórðar hreðu, ok hafði hann farit [1] með Þórði. Hann átti allra handa ganganda fè[2]; bjó hann á utanverðu Miðfjarðarnesi; gekk sjálfala fè hans þar í skógunum. Hafði Þórðr þat af hans penningum, sem hann vildi. Eiðr var þar nökkurar nætur, ok reið síðan heim til Óss, ok frèttir nú, hvat um var at vera. Safnar hann nú at sèr mönnum, ok ríðr við fimmtánda mann suðr á heiði eptir föður sínum. Nú er þar til at taka, at Þórðr hreða er í kaupstefnu þvílíka stund, sem hann þurfti, ok ríðr hann síðan upp eptir Borgarfirði, ok svá norðr á heiði allt þar til, er þeir sjá fyrirsátina [3]. Þórðr mælti: „Hverja menn kenni þèr hèr?" Eyjúlfr segir: „Eigi veit ek þat görla; en Skeggja þætti mèr líkast." Þórðr mælti: „Lengi halda þeir frændr á fyrirsátunum við mik; en þó liðsmunr sè mikill, þá skulu þeir þó fá viðnám." Ríða þeir nú fram at þeim með brugðnum sverðum. Skeggi stökkr þá upp ok mælti: „Sækjum nú at þeim, Ásbjörn frændi! ok látum þá nú kenna liðsmunar, ok hefn nú Orms, bróður þíns." „Svá skal vera," segir Ásbjörn. Þórðr svarar: „Eigi er enn sopit kálit, þó í ausuna sè komit." Sækja þeir nú at Þórði ok hans mönnum. Þórðr skaut spjóti til Skeggja, ok stefndi á hann miðjan. Sá maðr hljóp fyrir Skeggja, er Halldórr hèt, náfrændi Skeggja; kom spjótið á hann miðjan ok í gegnum hann, ok svá í brjóst á þeim manni, er stóð á baki hánum, ok fèllu þeir báðir dauðir. Hinn þriðja hjó hann með sverðinu á hálsinn, svá af fauk höfuðit.

---

1) *verið í 139 og 163 b er formodentlig opstaaet ved feil Læsning.*

2) fjár *139, 554 h β og 163 g.*

3) fyrirsetuna *139 og 163 b.*

Verðr nú sókn hin harðasta. Berjast þeir, Þórðr ok Skeggi, lengi dags, svá engi skakkar með þeim. Þeir, Eyjúlfr ok Ásbjörn, sóttust í ákafa; mátti þar eigi fyrir[1] sjá, hvárr drjúgari myndi verða; veitti hvárr öðrum stór sár. Steingrímr barðist alldjarfliga, ok varð fjögurra manna bani. Skiptist nú svá til, at Steingrímr er í móti Skeggja, en Þórðr berst við menn þeirra með sínum mönnum; drap hann nú enn fimm menn. Þeir nafnar sóttust í ákafa, Þorbjörn aumingi ok Þorbjörn vesalingr, ok lauk svá, at[2] þeir fèllu báðir dauðir. Í þessu hleypti Eiðr þar at þeim, ok þeir fimmtán saman. Eiðr hljóp þegar af baki, ok gekk í milli, ok skildi þá. Skeggi var hinn reiðasti, ok reið heim til Reykja, ok þeir Ásbjörn, ok undu illa við sína ferð. Ásbjörn lá lengi í sárum, ok varð þó heill. Þórðr ok Eiðr riðu heim til Óss af fundinum. Þrettán menn fèllu af Skeggja á fundinum, en sjau af Þórði; sitja nú hvárirtveggja um kyrrt. Líðr nú á vetrinn. Þat var einn dag, at Eiðr reið til Reykja við hinn tíunda mann. Faðir hans tók vel við hánum. Eiðr kvaðst vilja leita um sættir. Skeggi kvað langt tóm at því; „ok vert hèr í vetr." Eiðr kvað svá vera skyldu. Fátt var með þeim, Eiði ok Ásbirni, um vetrinn. Jafnan hafði Eiðr grun á um tal þeirra, Skeggja ok Ásbjarnar, at þeir sæti um líf Þórðar, fóstra síns. Hann sendi Þórði orð, at hann væri varr um sik.

Þat var einn tíma um vetrinn, at Eiðr varð varr við, at faðir hans reið heiman á laun ok upp í hèrað; þóttist hann vita, at hann ætlaði til stórræða nökkurra; því reið hann eptir hánum við hinn tíunda mann. Fundust þeir uppi við Króksmela. Skeggi spurði Eið, hvert hann ætlaði. Eiðr segir: „Ek vilda fylla flokk þinn, faðir minn!" „Vel man

[1]) fyrir *udelader 139 og flere Haandskrifter.*
[2]) at *er udeladt i 139, men det er tilføiet som nödvendigt Tillæg.*

det haardeste. Thord og Skjegge slaaes en lang Tid af Dagen, saa at Fordelen er paa ingen af Siderne. Eyolv og Asbjörn angrebe hinanden med Ivrighed; man kunde ikke see, hvem af dem vilde overvinde den anden; de tilföiede hinanden store Saar. Steingrim sloges med megen Djærvhed, og blev Banemand til fire Mænd. Kampen vexlede nu saaledes, at Steingrim staaer imod Skjegge, men Thord slaaes med Skjegges Folk med sine Mænd; han dræbte nu endnu fem Mænd; Navnebrödrene Thorbjörn den Usle og Thorbjörn Stakkel kæmpede meget hæftigt mod hinanden, og deres Kamp endte saaledes, at de faldt begge döde til Jorden. I dette Öieblik sprængte Eid hen til dem med sine fjorten Mænd. Eid sprang strax af Hesten, og gik imellem dem og skilte dem fra hinanden. Skjegge var yderligt vred; han og Asbjörn med Fæller red hjem til Reyke og vare lidet tilfredse med deres Foretagende. Asbjörn laae længe til Sengs formedelst sine Saar, men blev dog helbredet. Thord og Eid red hjem til Os efter Kampmödet. Tretten Mand faldt i Kampen paa Skjegges Side, men syv paa Thords Side. Begge Partier forholdt dem nu roligt. Det lakker nu ad Vinterens Ende. Det var en Dag, at Eid rider til Reyke, selv tiende. Hans Fader modtog ham vel. Eid sagde han vilde söge at mægle Forlig. Skjegge sagde, dertil var der Tid nok, „og bliv nu her i Vinter.“ Eid sagde, det skulde saa være. Imellem Eid og Asbjörn var Forholdet koldt om Vinteren. Altid havde Eid Mistanke om Skjegges og Asbjörns Samtaler, at de sad hans Fosterfader Thord efter Livet. Han sendte Thord Bud, at han skulde tage sig vare.

Det var en Gang om Vinteren, at Eid blev vaer, at hans Fader red hemmeligen hjemme fra op i Herredet. Han troede at vide, at Reisen gjaldt et stort Foretagende; thi red han efter ham, selv tiende. De traf hin-

anden oppe ved Kroksmele. Skjegge spurgte Eid, hvorhen han agtede. Eid svarede: „Jeg vilde foröge Tallet af dine Ledsagere, min Fader.“ „Smukt er det for dig, Frænde. Men jeg vil ride hjem igjen, thi jeg er syg.“ „Det maa saa være,“ sagde Eid, „men jeg vil ride til Torfustad, thi jeg har Erinde did.“ Derpaa skilles de. Denne samme Dag havde Asbjörn begivet sig til den varme Kilde, og sex Mænd med ham. Nu er der at fortælle om Thord Hrede. Han vaagner denne samme Morgen og sagde til sine Brödre: „Saaledes have mine Drömme gaaet, som monne Midfjords-Skjegge og Asbjörn sidde mig efter Livet. Nu monne jeg fare hjemmefra i Dag, og berede en eller anden Snare, dersom Leilighed gives dertil, thi jeg vil ikke længer have dem begge, Asbjörn og Skjegge, over mit Hovede. Vi skulle nu fare syv tilsammen, mine Brödre, Eyvind og tre andre Mænd.“ Siden tage de deres Vaaben og ride til Reyke. Paa denne Tid gik Asbjörn fra Kilden og saae de ridende Mænd. Asbjörn sagde til sine Mænd: „Der farer Thord Hrede, og deres Færd tyder paa Ufred, og monne han ville söge mig. Vi skulle begive os op paa Höien og vente der.“ De gjöre nu saa. Thord kommer nu til, og Kampen begynder strax; der var den störste Hidsighed paa begge Sider, thi der var ingen Forskjel paa Styrke. Thord blev hurtig Banemand til en Mand. Der faldt tre Mand paa Asbjörns Side, men en paa Thords Side. Da angreb Thord Asbjörn, og tilföiede ham mange Saar, saa at han næsten var ukampdygtig. I dette Öieblik kom Skjegge til med Sköfnung draget; han sagde til Asbjörn: „Hvi flyer du ei, du arme?“ han svarede med at kvæde en Vise:

I Tankerne den skjönne
Guldets Eeg jeg fremkalder,
din Hjelp i haarde Vaabenkamp
Frænde Skjegge, jeg derfor behöver;

þèr þat fara, frændi! en ek man ríða heim aptr; því at mèr er krankt." „Svá má vera at sè," sagði Eiðr; en ek man ríða til Torfustaða; því at ek á þangat örendi." Síðan skilja þeir. Þenna sama dag hafði Ásbjörn gengit til laugar, ok sex menn með hánum. Nú er at segja frá Þórði hreðu. Hann vaknar þann sama morgin, ok mælti við brœðr sína: „Svá hafa mèr draumar gengit, sem þeir, Miðfjarðar-Skeggi ok Ásbjörn, muni sitja um líf mitt; man ek nú fara frá húsi í dag ok gildra til veiða nökkurra, ef fœri gefst á; því at ek vil eigi lengr eiga þá báða yfir höfði mèr, Ásbjörn ok Skeggja. Skulu vèr fara sjau saman, brœðr mínir ok Eyvindr ok þrír menn aðrir." Síðan taka þeir vápn sín, ok ríða til Reykja. Í þann tíma gekk Ásbjörn frá laugu, ok sá mannareiðina. Ásbjörn mælti við sína menn: „Þar ferr Þórðr hreða, ok láta úfriðliga, ok man hann vilja hafa minn fund; skulu vèr snúa upp á hólinn ok bíða þar." Þeir göra nú svá. Kemr Þórðr nú at, ok slær þegar í bardaga; váru hvárirtveggja hinir áköfustu; því at engi var liðsmunr. Þórðr varð skjótt mannsbani. Þar fèllu þrír menn af Ásbirni, en einn af Þórði. Þá sótti Þórðr at Ásbirni, ok veitti hánum mörg sár, svá hann var nær úvígr. Í því kom Skeggi at með brugðnum Sköfnungi. Hann mælti til Ásbjarnar: „Því rennr þú eigi, hinn armi!" Hann svaraði, ok kvað vísu:

Læt[1] ek í hug mèr hvíta,
— hart mót er nú spjóta —
lind[2], þarf ek liðs þíns, frændi!
leggfarms koma[3], Skeggi;

[1]) *Saaledes 471. 139, 163 b og flere Haandskrifter have* leit.

[2]) *Rettelse for* littz *i 139,* litz *i 163 b og* linnz *eller* linds *i 471 og de övrige.*

[3]) *Saaledes kan læses i 139 og 471; andre have* leggfarins koma, leggfrains koma, loksins koma, leggfara mèr.

eigi renn ek, því at innan[1]
ek minnumst gnár tvinna;
hörð man[2] vörn, sú er vörðum[3]
vit frændr[4] saman, litin[5].

Settist Ásbjörn nú niðr; því at hann mœddi blóðrás, svá hann var yfirkominn. Skeggi hjó til Þórðar, ok kom þat á öxlina; var þat svöðusár[6]. Ok í því kom Eiðr at með tíunda mann, ok hljóp þegar á millum, ok kvað þá eigi lengr berjast skulu. Hann kveðst ok skyldu drepa Ásbjörn, nema hann görði einn um. Ásbjörn segir: „Þat var mitt örendi út hingat, at sœkja festarmey mína; en er ek frètta víg bróður míns, þá var víst með mèr at hefna hans; en nú er svá orðinn fundr várr, at ek kýs heldr frið við Þórð.” Þórðr svaraði: „Fóstra mínum vil ek unna virðingar af málum þessum; en ekki hirta ek ella um sættir; fœri þá enn leikar, sem verða mætti.” Svá lýkr, at þeir sættast, ok skal Eiðr göra um öll mál þeirra ok vígaferli. Gengu þeir til handsala, Þórðr ok Ásbjörn ok Skeggi. Hönd Þórðar þrútnaði ok blès upp. Eiðr skar ór eggfarveginn ór sárinu; tók þa ór verkinn allan. Eiðr stefnir nú hèraðsfund. Komu þeir þar allir, Skeggi ok Ásbjörn ok Þórðr. Lauk Eiðr þá upp sættargörð með þeim. „Þat er görð mín,” segir Eiðr, „at fyrir víg Össurar göri ek tvau hundruð silfrs, en hit þriðja skal falla niðr fyrir fjörráð við Þórð ok allan fjandskap; en menn Össurar allir úhelgir fyrir tilför við Þórð; en fyrir víg Orms göri ek tvau hundruð silfrs; en

1) *Saaledes de bedste Haandskrifter.*

2) *Saaledes ifölge 471, 163g og 554; andre have* hrauð mun, hrauðin mun, hrauðinn er.

3) *Saaledes ifölge 139, 471, 152 og fire andre Haandskrifter; nogle have* vorðust.

4) *Saaledes de bedste Haandskrifter;* viðfreyz *har 128, og 165* viðfreyjar.

5) *Gisning; de bedste Haandskrifter have* litnir, *de andre* litnar, litið *og* lindir.

6) sauða sár *139.*

men ikke jeg flygter, thi i min Sjæl
Traadens Gudindes Minde staaer;
den Dyst med os Frænder begge
for Fjenden haard vil blive.

Asbjörn satte sig nu ned, thi Blodtabet gjorde ham mat, saa at han var kommet til det Yderste. Skjegge huggede til Thord og traf ham i Skulderen, det var et Saar langs Overfladen. Og i dette Öieblik kom Eid til, selv tiende, og löb strax imellem dem, og sagde, de skulde ei længere slaaes. Han sagde ogsaa, at han skulde dræbe Asbjörn, med mindre han fik Lov til alene at bestemme Forligsvilkaarene. Asbjörn svarede: „Det var mit Erinde hid ud til Landet at hente min Fæstemö. Men da jeg spurgte min Broders Drab, da blev det min faste Beslutning at hevne ham. Men nu er vor Kamp falden saaledes ud, at jeg vælger helst Fred med Thord.“ Thord svarede: Min Fostersön vil jeg unde Anseelse af disse Sager, men ikke skjöttede jeg ellers om Forlig. Legen maatte da gaae endnu ligesom för, som den kunde gaae.“ Det ender saaledes, at de forliges, og skal Eid afsige Voldgiftskjendelse om alle deres Sager, og udövede Drab. De gik da og sluttede med Haandtag Forlig, Thord, Asbjörn og Skjegge. I Thords Arm kom der Hævelse og den svulmede op. Eid skar da bort af Saaret Kjödet der var blevet berört af Sværdseggen. Da forsvandt al Smerte. Eid stevner nu Folk til Herredsmöde; der kom de alle, Skjegge, Asbjörn og Thord. Eid afsagde da Voldgiftskjendelse i deres Sager. „Det er min Kjendelse,“ sagde Eid, „at for Össur bestemmer jeg to Hundreder i Sölv, men det tredje Hundrede skal bortfalde formedelst Drabsplan mod Thord og al Ufred mod ham, men alle Össurs Mænd skulde være bodlöse formedelst deres Angreb mod Thord; men for Orms Drab bestemmer jeg to Hundreder i Sölv; men for det Saar min Fader tilföiede Thord

bestemmer jeg et Hundrede i Sölv. Derefter skal Asbjörn faae Sigrid til Ægte, som det var fra först af bestemt. Thord skal hos sig holde Brylluppet. Her er ogsaa et Hundrede i Sölv, Asbjörn, som jeg og min Fosterfader ville give dig i Frændeböder." Alle takkede ham derfor. Skjegge var kun lidet tilfreds, men sagde, at han vilde holde Forliget og Freden. Thord takkede sin Fostersön for Kjendelsen, „men ikke vil jeg have det Hundrede, som du tilkjendte mig. Den Bod skal Skjegge ikke udrede, thi ikke vilde min Fader Thord, eller Harde-Kare have taget Pengebod for deres Krop og ikke skal jeg tage." Dette vandt meget Bifald; Thord havde megen Ære af disse Sager. Nu bereder Thord sig til Bryllup og indbyder dertil mange Folk. Og om Aftenen anviser Eid Gjesterne deres Sæder. Skjegge sad paa det överste Sæde paa den höiere Bænk og Thord næst ham. Ligeover for Skjegge paa det andet fornemste Sæde sad Brudgommen Asbjörn og Eid nærmest ham. Brudekvinderne sad paa Tversbænken. Der blev beværtet vel om Aftenen. Alle Mænd vare der muntre, undtagen Skjegge, han var noget bister af Udseende. Man gik til Sövns om Aftenen og om Morgenen gik man til Drikkebordet efter Sædvane. Skjegge var ilde til Sinds, og faldt i Sövn ved Bordet. Han havde lagt Sköfnung bag ved sig. Thord var det ubehageligt, at Skjegge ikke var munter under Gjæstebudet; han tog Sværdet Sköfnung og drog det af Skeden. Eid sagde: „Dette var en unödig Gjerning, min Fosterfader." Thord svarer: „Hvad mon det gjör til Sagen?" Eid svarede: „Det er Sværdets Natur, at noget maa man hugge med det, hvergang det drages af Skeden. Thord sagde: „Det skal forsöges," og löb ud, og sagde, den skulde gnave Hestebeen og hugger en Hoppe, som stod paa Hjemmemarken. Eid sagde, det var ilde, det var skeet. Nu vaagner Skjegge og savner baade Sværdet og

fyrir áverka þann, er faðir minn veitti Þórði, göri ek hundrað silfrs; síðan skal Ásbjörn fá Sigríðar, sem ætlað var í fyrstu; skal Þórðr hafa inni brúðhlaupit. Hèr er ok hundrað silfrs, Ásbjörn! er vit fóstri minn viljum gefa þèr í frændbœtr." Allir þökkuðu hánum fyrir. Skeggja fannst fátt um, en kvaðst mundu halda sættir ok grið. Þórðr þakkaði fóstra sínum sættargörð; „en ekki vil ek hafa þat hundrað, er þú görðir mèr til handa; skal Skeggi þetta fè ekki út greiða; því at ekki myndi Þórðr, faðir minn, eða Hörða-Kári taka fèmútu á sèr, ok eigi skal ek taka." Þetta mæltist vèl fyrir; hafði Þórðr virðing af málum þessum. Nú býst Þórðr við brúðhlaupi, ok býðr til mörgum mönnum. Ok um kveldit skipar Eiðr mönnum í sæti. Skeggi sat í öndvegi á hinn œðra bekk, ok Þórðr næst hánum. Gegnt Skeggja í öðru öndvegi sat Ásbjörn brúðgumi, ok Eiðr hit næsta hánum. Brúðkonur sátu á þverpallinn. Var þar veitt vel um kveldit. Allir menn váru þar kátir, nema Skeggi; hann var heldr úfrýnn. Gengu menn til svefns um kveldit. Um morgininn gengu menn til drykkju eptir vanda. Þunglíft var Skeggja, ok sofnaði hann undir borðinu. Hann hafði lagt Sköfnung at baki sèr. Illa líkaði Þórði, er Skeggi var úkátr um veizluna, ok tók hann sverðit Sköfnung ok brá. Eiðr mælti: „Þetta er þarfleysa, fóstri minn!" Þórðr svarar: „Hvat man saka?" Eiðr segir: „Þat er náttúra sverðsins, at nökkut verðr at höggva með því, hvern tíma er brugðit er." Þórðr segir: „Þat skal prófa," ok hljóp út, ok kvað hann skyldu görtra við [1] merarbeinin, ok höggr hross eitt, er stóð í túninu. Eiðr kvað þetta illa orðit. Nú vaknar Skeggi, ok saknar bæði sverðsins ok Þórðar. Hann varð reiðr ok hljóp út, ok spurði, hvárt Þórðr hefði tekit sverðit. Eiðr segir: „Ek veld því, faðir minn! er Þórðr hjó hrossit; því at ek sagða

1) *Saaledes 139 og 471; störste Delen af de övrige Haandskrifter har* garta um.

náttúru sverðsins." Þórðr kvaðst sjálfr valda. Þá mælti Skeggi reiðr mjök: „Ek vil nú, at vit reynim með okkr." Þórðr kvaðst þess albúinn. Þeir, Eiðr ok Ásbjörn, gengu á milli, svá þeir náðu eigi at berjast. Þá mælti Þórðr: „Með því at þeir vilja eigi, at vit reynim með okkr, þá ætla ek vel fallit, at Skeggi göri einn um, ef hánum þykkir sèr nökkur svívirðing görð hafa verit." Eiðr mælti: „Þetta er vel boðit, faðir! at taka sjálfdœmi af slíkum manni, sem Þórðr er." Þetta þiggr Skeggi, ok görði tíu kýr til handa sèr. Þórðr svaraði: „Þetta skal vel greiða." Líkaði nú hvárumtveggja allvel, ok skildu með vináttu.

Skjótt eptir brúðhlaupit kom Þórðr at máli við Eið, ok mælti: „Þat vilda ek, fóstri minn! at þú ríðir með mèr norðr á Miklabœ, at biðja Ólafar Hrolleifsdóttur til handa mèr." Eiðr segir: „Skylt er þat, fóstri minn! at ek ríða, hvert er þú vilt." Síðan ríða þeir heiman, Þórðr ok Eiðr, Ásbjörn, Eyjúlfr ok Steingrímr. Þeir ríða þar til, er þeir koma á Miklabœ. Var þeim þar vel fagnat. Um morgininn bar Þórðr upp örendi sín, ok hóf bónorðit við Ólöfu. Hón tók því vel, ok gekk kaupit skjótt fram; váru váttar at heitorði, ok ríða þeir heim. Ólöf húsfreyja hafði brúðhlaup inni. Þórðr bauð Eiði til veizlunnar ok Ásbirni, mági sínum, ok leysti þá út með virðuligum gjöfum. Um várit setti Þórðr bú á Miklabœ; en þeir brœðr hans, Eyjúlfr ok Steingrímr, bjuggu á Ósi í Miðfirði. Þórðr varð skjótt auðigr maðr af smíðum sínum.

Maðr er nefndr Þorgils, góðr bóndi. Hann bjó at Hrafngili í Eyjafirði. Hann görði Þórði hreðu orð, at hann skyldi koma norðr til hans, ok smíða skála hans. Þórðr hèt ferðinni, ok reið heiman, þá er[1] hann var búinn, við annan mann, upp eptir Skagafirði ok norðr Öxnadalsheiði.

---

[1]) *er udelader 139, men det er tilföiet som nödvendigt Tillæg.*

Thord. Han blev vred og löb ud, og spurgte om Thord havde taget Sværdet. Eid sagde: „Min Skyld er det, min Fader, at Thord huggede Hoppen, thi jeg fortalte ham Sværdets Natur." Thord sagde, han var selv Skyld deri. Da sagde Skjegge, meget vred: „Jeg vil nu, at vi pröve Kamp med hinanden." Thord sagde, han var dertil fuldkommen beredt. Eid og Asbjörn gaae da imellem dem, saa at de ikke kunde naae at slaaes. Da sagde Thord: „Eftersom de ikke ville at vi pröve Styrke med hinanden, saa anseer jeg det passende, at Skjegge endnu bestemmer Forligsvilkaarene, om ham tykkes, at ham er bleven gjort nogen Vanære." Eid sagde: „Dette er vel tilbudt, Fader, at tage mod Voldgift i sin egen Sag af en saadan Mand Thord som er." Dette Tilbud modtager Skjegge, og tilkjendte sig ti Köer. Thord svarede: „Dette skal blive vel udredet." Nu var man paa begge Sider særdeles vel tilfreds, og skiltes de med Venskab.

Snart efter Brylluppet talte Thord til Eid og sagde: „Jeg vilde, min Fostersön, at du skulde ride med mig nord paa til Miklebæ, for at beile til Olöv Hrolleifsdatter for mig." Eid sagde: „Du fortjener af mig, min Fosterfader, at jeg rider hvorhen som du vil." Siden ride de hjemmefra, Thord og Eid, Asbjörn, Eyulv og Steingrim. De ride indtil de ankom til Miklebæ. Der bleve de vel modtagne. Om Morgenen fremförte Thord sit Ærende og friede til Olöf. Hun gik villig ind derpaa, og Kjöbet blev snart sluttet; der vare Vidner til Fæstemaalet, og derefter ride de hjem. Husfruen Olöf holdt Brylluppet hos sig. Thord böd Eid til Brylluppet og sin Svoger Asbjörn, og gav dem ved Afskeden hæderlige Gaver. Om Foraaret satte Thord Bo paa Miklebæ; men hans Brödre Eyolv og Steingrim boede paa Os i Midfjorden. Thord blev snart en rig Mand ved sine Haandværksarbeider.

En Mand hed Thorgils, en god Bonde; han boede paa

Ravnegil i Öfjorden. Han sendte Thord Hrede Bud, at han skulde komme nord paa til ham for at opföre en Beboelsesbygning for ham. Thord lovede at komme, og red hjemmefra, da han var reisefærdig, med een Ledsager, op ad Skagefjorden og nord paa ad Öxnedalshede. Paa den Tid kom et Skib over Havet til Basé i Öfjorden. Paa det Skib var en Mand der hed Sörle, og han blev kaldt Sörle hin Stærke. Han var overordentlig stærk og kampdygtigere end nogen. Han besad Dannelse, og enhver fandt Behag i ham. Han var en Farbroder til Orm, som Thord Hrede dræbte, og til Asbjörn. Sörle anskaffer sig Heste, og har i Sinde at ride vester paa til Midfjorden til sine Frænder. Spurgt havde han sin Frænde Orms Drab. Han red fra Skibet, selv attende, op ad Öxnedalen, og derefter frem op paa Heden til Lurkesteen. Denne samme Dag red Thord Hrede over Heden, lige til han kom nord paa til Bakkerne ovenfor Lurkesteen. Han saae da atten Mænd ride sig imöde, og kan ei tænke sig hvem det var, og stiger af Hesten. Disse Mænd kom snart til. Thord hilser disse Mænd, og spörger deres Anförer om hans Navn. Han sagde, han hed Sörle. „Kaldes du Sörle hin stærke," sagde Thord. „Kalde maa du mig, hvad som du vil," svarede Sörle; „men hvem er du?" „Jeg hedder Thord," sagde han. „Er du Thord Hrede, som dræbte min Frænde Orm?" „Den er Manden, hin samme," sagde Thord; „og nu kan du hevne ham, om du vil; men ikke har jeg nu beredt mig paa at træffe sammen med dig, thi jeg vidste ei, at du var kommen til Landet; men hört har jeg dig omtale, og Bod har jeg givet for Drabet af din Broder." „Intet har du bödet til mig," sagde Sörle; „og skal jeg ikke misbruge den Magt, jeg har over dig. Alle mine Mænd skulle sidde hos, men vi to skulle slaaes alene, saa at, om jeg end falder for dig, saa forbyder jeg enhver at gjöre dig noget Meen." Siden gaae de imod hinanden, og kæmpe

í þann tíma kom skip af hafi at Gásum í Eyjafirði. Þar var á sá maðr, er Sörli hèt ok kallaðr Sörli hinn sterki. Hann var allra manna sterkastr, ok vígr hverjum manni betr. Hann var vel at sèr; hverjum manni líkaði vel við hann. Hann var föðurbróðir Orms, er Þórðr hreða drap, ok Ásbjarnar. Sörli fær sèr hesta, ok ætlar at ríða vestr til Miðfjarðar, til frænda sinna. Frètt hafði hann víg Orms, bróður[1] síns. Hann reið frá skipi við átjánda mann, upp eptir Öxnadal, ok svá fram á heiði til Lurkasteins. Þenna sama dag reið Þórðr hreða yfir heiðina, allt þar til er hann[2] kom norðr á hólana fyrir ofan Lurkastein. Hann sá þá, hvar átján menn ríða í mót hánum, ok þykkist eigi vita, hverir væri ok stígr af baki. Þessa menn berr brátt at. Þórðr heilsar mönnum þessum, ok spyrr foringja þeirra at nafni. Hann kvaðst Sörli heita. „Ertu kallaðr Sörli hinn sterki?" segir Þórðr. „Kalla máttu mik þat, sem þú vilt," segir Sörli; „eða hverr ertu?" „Ek heiti Þórðr," segir hann. „Ertu Þórðr hreða, er drepit hefir Orm, frænda minn?" „Sá er maðrinn hinn sami," segir Þórðr, „ok máttu nú hefna hans, ef þú vilt; en ekki hefi ek nú búizt við þínum fundi; því at ek vissa eigi, at þú vart út kominn; en heyrt hefi ek þín getið, ok bœtt hefi ek víg bróður[3] þíns." „Engu hefir þú mèr bœtt," segir Sörli, „ok skal ek ekki níðast á þèr. Allir mínir menn skulu sitja hjá, en vit skulum berjast tveir einir; svá þó at ek falla fyrir þèr, þá banna ek hverjum manni at göra þèr mein nökkurt." Síðan ganga þeir saman, ok berjast alldjarfliga. Fann Þórðr þat brátt, at Sörli var afbragðsmaðr sakir vápnfimi, ok eigi þóttist hann hraustara

1) *Saaledes Haandskrifterne.*
2) *139 udelader Ordet* hann, *men det er tilföiet som nödvendigt Tillæg.*
3) *Saaledes Haandskrifterne.*

mann fyrr hafa fundit. Veitti hvárr öðrum stór sár ok mörg; en svá lauk, at Sörli fèll dauðr til jarðar; enda var Þórðr svá yfirkominn, at hann komst eigi sjálfr á bak, utan förunautr hans styddi hann, ok þurfti þó alls við, ok riðu ofan í Öxnadal til þess bœjar, er Þverá hèt. Þar bjó bóndi sá, er Einarr hèt. Hann tók vel við Þórði; lá hann þar lengi í sárum, ok varð heill. Sörli var heygðr þar í hólnum, sem fundrinn var, ok þótti at hánum hinn mesti skaði. Menn hans riðu vestr í Miðfjörð, til Reykja, ok sögðu Ásbirni ok Skeggja víg Sörla, frænda þeirra. Þótti þeim þat mikit at frètta, en þótti þó várkunn á við Þórð, at hann verði hendr sínar.

Nú er þar til at taka, at Þórði batnar sára sinna, ok ríðr þaðan inn til Hrafnagils, ok smíðaði þar skála um sumarit, þann sem enn stendr í dag. Hann hefir ok gört skálann út í Höfða í Höfðahverfi. Eptir þat reið Þórðr vestr í sveitir ok sættist á víg Sörla við Ásbjörn mág sinn ok Skeggja; reið síðan norðr til Miklabœjar til bús síns. Ásbjörn keypti Bakkaland í Miðfirði ok bjó þar þrjá vetr. Hann var uppvöðslumaður[1] í skapi, svá hann mátti eigi vera hèr með frændum sínum; því seldi hann landit, ok fór utan, ok staðfestist í Noregi ok jók þar ætt sína. Góðar váru samfarir þeirra Sigríðar, ok þótti hón hinn mesti kvennskörungr, sem kyn hennar var til. Eiðr var löngum í kaupferðum, ok var á hendi tignum mönnum, ok jafnan mikils virðr. En er hánum leiddist þat, settist hann í búnað. Hinn efra hlut æfi Skeggja, fór hann suðr í Ás, í Borgarfjörð, til Eiðs, sonar síns, ok andaðist þar; var hann heygðr fyrir norðan garð. Má þar sjá bein hans í náttmálavörðunni. Eiðr bjó í Ási til elli. Jafnan fundust þeir fóstrar, Eiðr

[1]) *Rettelse for* uppauðslumaðr *i 139; 471 og 152 have* ofvelldismaðr *og de övrige Haandskrifter* ofbeldismaðr.

meget djærveligen. Thord fandt snarligen, at Sörle var en Mand af overordentlig Vaabendygtighed, og ikke tyktes ham, at han nogensinde havde fundet nogen tapprere Mand. De tilföiede hinanden store Saar og mange. Men saaledes endte det, at Sörle faldt död til Jorden. Og var Thord ogsaa saa overvældet, at han kunde ikke komme selv paa Hesten, uden ved at hans Ledsager stöttede ham, og dog kun med Nöd og neppe, og rede de nu ned i Öxnedalen til en Gaard, som hed Theraa. Der boede en Bonde, som hed Einar. Han modtog Thord vel. Han laae der længe formedelst sine Saar og blev helbredet. Sörle blev höiet der paa Bakken, hvor Sammentræffet fandt Sted, og ansaaes hans Död for den störste Skade. Hans Mænd rede vester paa til Midfjorden til Reyke, og fortalte Asbjörn og Skjegge deres Frænde Sörles Drab. Dem tyktes det var store Tidender, men fandt dog, at Thord var at undskylde for at han havde værget sit Liv.

Nu er der at fortælle, at Thord bliver helbredet for sine Saar, og rider derfra ind til Ravnegil og opförte der Beboelsesbygningen om Sommeren, den som endnu staaer der i Dag. Han har og bygget Beboelsesbygningen ude paa Höfde i Höfdahverf. Efter dette red Thord til Vestherrederne, og forligtes for Sörles Drab med sin Svoger Asbjörn og med Skjegge. Derefter red han nord paa til Miklebæ til sit Bo. Asbjörn kjöbte Bakkaland i Midfjorden og boede der tre Vintre. Han var en Mand af voldsomt Sind, saa at han ikke kunde være sammen med sine Frænder her. Han solgte da Jorden, og reiste til Udlandet, og satte sig ned i Norge, og formerede der sit Æt. Godt var hans og Sigrids ægteskabelige Forhold, og ansaaes hun for en Kvinde af kraftig Karakteer, som hendes Æt var til. Eid var længe paa Handelsreiser, og opholdt sig hos fornemme Personer, og blev altid meget hædret. Men da han blev kjed deraf,

satte han Bo. Den sidste Deel af sit Liv tilbragte Skjegge syd paa paa As i Borgarfjorden hos sin Sön Eid, til hvem han begav sig, og der döde han. Der blev opkastet en Höi over ham norden for Gjerdet; man kan der see hans Been i Nattmalavarden. Eid boede paa As til sin Alderdom. Jævnlig traf Eid og Thord hinanden og gave hinanden Gaver. Deres Venskab hörte ikke op, medens de levede. Ikke kom Thord til Norge, siden han forlod det, thi han blev gjort landflygtig og hans Brödre formedelst Drabet af Kong Sigurd Sleve Eirikssön. En stor Æt er kommen fra Thord Hrede, og mange fornemme Mænd baade i Norge og Island. Det er en Folkemening, at de Ord have havt Kraft, som Thord sagde, at altid vilde der i Midfjorden blive nogle Hreder (Uvorne). Der har altid været större Tilböielighed til Stridigheder end i andre Herreder. Thord Hrede döde af Sot. Mere have vi ikke hört med Sandhed fortælle om ham. Og ender her Fortællingen om Thord Hrede.

Tillæg.

... sin. For det andet, at jeg vilde undgaae Fjendtligheder med Skeggi formedelst din Skyld, min Fostersön! For det tredie, fordi jeg seer, at Skeggi baade har mange Mænd og er mægtig i Herredet. For det fjerde, hvilket gjör Udslaget, at jeg ikke kan stole paa de Mænd i Midfjorden, som lade som de ere mine Venner; og jeg seer, at naar du er borte, vil jeg ikke kunne holde mig, dersom det kommer til aabenbare Fjendtligheder imellem mig og din Fader; og det forekommer mig ikke usandsynligt formedelst begge vores Karakteer; jeg har ogsaa for en Deel erfaret

ok Þórðr, ok gáfust gjöfum; skildi aldri þeirra vináttu, meðan þeir lifðu. Ekki kom Þórðr til Noregs síðan hann fór þaðan; því at hann var útlægr görr, ok brœðr hans, fyrir aftöku Sigurðar konungs slefu Eiríkssonar. Mikil ætt er komin frá Þórði hreðu, ok margir göfgir menn, bæði í Noregi ok á Íslandi. Þat er mál manna, at þat hafi orðit at áhrínsorðum, er Þórðr mælti, at jafnan myndi vera nökkurar hreður í Miðfirði; hefir þar jafnan verit deilugjarnara, en í öðrum hèruðum. Þórðr hreða varð sóttdauðr. Höfum vèr ekki fleira heyrt með sannleik af hánum sagt. Ok lýkr hèr nú sögu Þórðar hreðu.

Tillæg.

...ga sínum. Þat annat, at ek vilda firrast vandræði við Skeggja sakir þín, fóstri minn! Hitt hit þriðja[1], at ek sè, at Skeggi er bæði mannmargr ok þingríkr. Þat hit fjórða, er fyrir bítr, at ek má eigi mönnum þeim trúa, er í Miðfirði vinir mínir látast; ok sè ek, at mèr dugir þat eigi, ef þú ert í brautu, ef nökkut skerst í með okkr föður-þínum; en mèr þykkir þat eigi úlíkligt sakir beggja okkar skapsmuna; hefi ek ok nökkut reynt útrúleika þeirra við mik, sem er Börkr hinn gamli á Barkarstöðum ok Svertingr á Svertingsstöðum ok þeir brœðr, Þórveigarsynir, á Steinsstöðum, ok Grímr Skarason á Skarastöðum í Austrárdal." Nú búast þeir allir brott ór

---

1) *Alle de Ord, der ere spaltede, ere enten aldeles ulæselige eller meget utydelige i Membranen, og ere indskudte i Fölge Papirshaandskriftet; imidlertid synes Membranen at have været mere læselig, dengang Afskriften blev tagen.*

Miðfirði; reið Eyvindr með þeim. Ok er þeir komu á þá borg, er Bessaborg heitir, þá sneri Þórðr aptr, ok leit á fjörðinn ok mælti: „Fagr ertu þó Miðfjörðr, þó ek verði nú við þik at skilja; man þeim nú höfðingjunum þykkja af einn hinn ólmasti, er ek em á braut. En þat læt ek ummælt, at þeir sem mestir menn eru í Miðfirði verði aldri samhuga, svá at árum skipti. Ok þat annat, at þat haldist, sem mèr þykkir nú vera, ok hefi raun í hendi mèr um, at hèr er fólk orðslungra, meira ok úsannorðara, en í flestum sveitum öðrum. Þat hit þriðja, at af takist hafskipalægi í Miðfirði. Þat mæli ek ok um, sakir þess, at mèr er vel við sveitina, at hèr sè menn gestrisnari, en annars staðar ok búandi þó betr. Þat annat, at hèr sè bóndaval betra, en víða annarstaðar, ok komi sjaldan úár. Þat hit þriðja, at sá maðr, er hèr vex upp, verði hèr aldri hengðr." Síðan riðu þeir allir norðr til Miklabœjar ok fagnar Ólöf þeim vel ok býðr þeim vel þar at vera; ok svá görðu þeir. Þeir segja henni sín örendi. Hón tók því vel, en vill þó göra þetta við ráð þeirra feðga, Kálfs ok Eyvindar. Fór nú þetta fram, at Ólöf var gefin Þórði ok bjuggu þau á Miklabœ lengi síðan; en þeim brœðrum sínum, Eyjúlfi ok Steingrími, gaf hann jörðina at Ósi í Miðfirði ok búit með. Síðan fèkk hann þeim sœmilig kvánföng, sem þeim sómdi; því at þeir váru hinir beztu bœndr. Bjuggu þeir at Ósi til elli, ok er mart manna frá þeim komit, ok hinn mesti ættbogi. Þeir, Eiðr ok Þórðr, skildu með hinni mestu vináttu, ok hèlzt þeirra vinfengi, meðan þeir lifðu báðir.

Þat sama sumar, er Þórðr reisti bú á Miklabœ í Óslandshlíð, ok hann hafði fengit Ólafar, sigldu þeir, Eiðr ok Eyvindr Kálfsson; fóru þeir landa í milli um hríð, ok váru með tignum mönnum, ok reyndust hinir röskustu menn í öllum mannraunum. Eiðr varð ok manna vitrastr til

deres Utroskab imod mig, for Exempel Börk den gamles paa Barkarstad, Svertings paa Svertingsstad, de Brödres, Thorveigs Sönners paa Steinstad og Grim Skarasöns paa Skarastad i Österaadal." Nu gjöre de sig alle færdige til at tage bort fra Midfjorden. Eyvind red med dem. Da de kom til en Klippehöi, som kaldtes Bessaborg, vendte Thord sig om og saae ud over Fjorden og sagde: „Fager er du Midfjord, skjöndt jeg nu maa skilles fra dig. Hövdingerne vil nu tykkes, at det vanskeligste er overstaaet, da jeg er borte. Men det vil jeg have sagt, at de fornemste Mænd i Midfjorden aldrig skulle blive enige flere Aar efter hinanden; og for det Andet, at det skal vedblive, som mig tykkes nu at være, og jeg har Erfaring for mig om, at her ere Folk mere ordsnedige og lögnagtige end i de fleste andre Herreder. For det tredie, at i Midfjorden skal Havn for Skibe, der gaae imellem Lande, ophöre. Det önsker jeg ogsaa, da jeg holder af Herredet, at her skal Folk være mere gjestfrie end andre Steder, og dog mere formuende. For det andet, at her skal være större Udvalg af Bönder, end paa mange andre Steder, og at der sjelden skal komme Uaar. For det tredie, at den Mand, som voxer her op, aldrig skal blive hængt." Siden red de alle nord paa til Miklebœ. Olöf modtager dem meget godt, og tilbyder dem at blive der hvilket de ogsaa gjorde. De underrette hende om deres Ærinde. Hun gav et gunstigt Svar, men vilde dog gjöre det i Fölge Kalfs og hans Sön Eyvinds Raad. Siden gik dette for sig, at Olöf blev gift med Thord. De boede paa Miklebœ i lang Tid; men Thord gav sine Brödre Gaarden paa Os og hele Besætningen med; derpaa skaffede han dem anstændige Partier, der sömmede sig for dem; thi de ansete Bönder. De boede paa Os til deres Död og fra vare dem nedstamme mange Mænd og særdeles stor Æt.

Eid og Thord skiltes ad som gode Venner, og deres Venskab vedblev saalænge de levede begge.

Den samme Sommer, som Thord satte Bo paa Miklebœ i Oslandslid og han havde ægtet Olöf, reiste Eid og Eyvind Kalfssön udenlands og vare paa Reiser i nogen Tid, og opholdt sig hos fornemme Mænd, og viste sig som særdeles tappre Mænd i al Fare. Eid blev ogsaa en meget lovkyndig Mand og snild i Raad. Eyvind var en höimodig Mand, og kunde godt tee sig hos fornemme Mænd, og klædte sig meget prægtig, og derfor blev han kaldet Eyvind den prude. Al den Tid, Eid og Eyvind vare paa Handelsreiser, vedblev de deres Staldbroderskab; men da de hörte op med Handelsreiser, foer Eyvind nord paa til Miklebœ, til sin Svoger og VenThord. Thord og Olöv modtoge ham med stor Ære, og tilböd ham at være hos dem, hvilket Tilbud han ogsaa modtog, og blev der Vinteren over. Men om Foraaret spurgte Thord Eyvind, hvad han vilde foretage sig. Han svarer: „Jeg har især bestemt, at opgive Handelsreiser og gifte mig; thi saa har min Fælle Eid gjort." Thord siger: „Jeg skal staae dig bi, hvor du end vil forsöge det, og ikke spare noget, hverken Penge eller Manddom; men hvor vil du vende dig hen?" Eyvind sagde: „Der er en Mand ved Navn Eyulv; han boer paa Gunnolfsstad i Olafsfjorden, og er en Sön af Thorbjörn Thjot fra Sogn. Eyulv dræbte Vegeir, Fader til Vebjörn Sygnekappe. Han har en Kone ved Navn Groa, Datter af Thorvard paa Urde. De have fire Börn; deres Sönner hedde Steinulv, Thore og Thorgrim, men deres Datter hedder Thorarna, den mest dannede Pige; hende vil jeg faae til Ægte." „Saa skal det være," siger Thord. De gjöre dem reisefærdige med ti Mænd, og ride nord paa til Gunnolfsstad. Deres Ærinde faaer det bedste Udfald, thi Eyvind fik Thorarna til Ægte, og hun reiste hjem med ham. Om Foraaret satte de Bo paa Osland, og der boede de fra den Tid

lögmáls ok allra ráðagörða. Eyvindr var hinn bezti drengr, ok kunni vel at vera með tignum mönnum, ok var áburðarmaðr mikill, ok því var hann kallaðr Eyvindr prúði. Hèldu þeir, Eiðr ok Eyvindr, sínum fèlagsskap alla stund, meðan þeir váru í kaupferðum. En er þeir lèttu förum, fór Eyvindr norðr til Miklabœjar, til móts við Þórð, mág sinn ok vin. Þau Þórðr ok Ólöf tóku við hánum með hinni mestu virðingu, ok buðu hánum með sèr at vera, ok þat þá Eyvindr, ok var þar um vetrinn. En um várit spurði Þórðr, hvat Eyvindr vildi ráða taka. Hann svarar: „Þat hefi helzt staðfest með mèr, at leggja af kaupferðir ok staðfesta ráð mitt; því at svá hefir Eiðr gört nú, fèlagi minn." Þórðr segir: „Skal ek hlut í eiga, sem þú vilt at snúa, ok ekki þar til spara, hvártki penninga nè mannskap; eða hvar viltu at snúa?" Eyvindr mælti: „Eyjúlfr heitir maðr, er býr norðr í Ólafsfirði, á Gunnúlfsstöðum, son Þorbjarnar þjóts ór Sogni. Eyjúlfr vá Vègeir, föður Vèbjarnar Sygnakappa. Hann á þá konu, er Gróa heitir, dóttir Þorvarðs frá Urðum. Þau eiga fjögur börn. Synir þeirra eru þeir: Steinúlfr, Þórir ok Þorgrímr, en dóttir þeirra heitir Þórarna, kvenna bezt mennt; hennar vil ek fá mèr til handa." „Svá skal vera," segir Þórðr. Búast þeir heiman við tólfta mann, ok ríða norðr til Gunnúlfsstaða, ok verðr þeirra örendi hit bezta. Fèkk Eyvindr Þórörnu, ok fór hón heim með hánum. Reistu þau bú um várit á Óslandi, ok bjuggu þar síðan. Er mart manna frá þeim komit. Eptir skilnað þeirra, Eyvindar ok Eiðs, fór Eiðr suðr til Borgarfjarðar bónorðsför, til Grímsgils. Þar bjó sá maðr, er Grímr hèt, ok átti þá dóttur, er Ingibjörg hèt. Hennar fèkk Eiðr. Brœðr Ingibjargar váru þeir, Þorgils auga á Augastöðum, ok Hrani á Hranastöðum, faðir Stafngríms, er bjó á Stafngrímsstöðum. Þat heitir nú á Sigmundarstöðum. Segja þat sumir menn, at Eiðr ætti

aðra konu síðar. Eiðr átti mörg börn. Þórhallr[1] hèt son hans, Eysteinn ok Illhugi. Björn var ok son hans, er þeir vágu, synir Helga frá Kroppi, Grímr ok Njáll. Njáll drukknaði litlu síðarr í Hvítá; en Grímr varð sekr skógarmaðr um vígit, ok lá hann úti á fjöllum meðan hann var í sektinni. Hann vàr mikill maðr ok sterkr. Eiðr var þá gamlaðr mjök, ok var at þessu görr engi reki. Í þenna tíma var í förum Þorkell Eyjúlfsson. Hann var hinn frægsti maðr ok kynstórr. Hann var mikill vin Snorra goða. Hann var ok jafnan með Þorsteini Kuggasyni, frænda sínum, þá er hann var út hèr. Þorkell var náfrændi Eiðs. Hróðný var systir Eiðs, móðir Eyjúlfs, föður Þorkels. Menn lágu mjök á hálsi Þorkeli Eyjúlfssyni, er hann rak eigi þessa rèttar. Um vetrinn, er Þorkell bjó skip sitt, er uppi stóð í Vaðli á Barðaströnd, ferr hann suðr til Borgarfjarðar, ok fær sèr þar hest, ok ríðr einn samt, ok lèttir eigi fyrr ferðinni, en hann kemr í Ás, til Eiðs, frænda síns. Eiðr tók við hánum feginsamliga. Þorkell segir hánum sitt örendi, at hann vill leita til hefnda við Grím, skógarmann hans. Þorkell spyrr þá Eið, ef hann vissi nökkut til, hvar bœli hans væri. Eiðr svarar: „Ekki er ek þess fúss; þykki mèr þú of miklu til hætta, hversu ferðin tekst, at eiga við heljarmann slíkan, sem Grímr er. En ef þú vilt fara, þá farðu við svá marga menn, at þú eigir allt undir þèr." „Þat þykki mèr eigi frami," segir Þorkell, „at draga fjölmenni at einum manni; en þat vilda ek, at þú lèðir mèr sverðit Sköfnung, ok vænti ek þá, ek muna bera af einum einhleypingi, þótt hann sè vel at sèr búinn." „Nú muntu ráða," segir Eiðr; „en eigi kemr mèr á úvart, þó at þú iðrist eitthvert sinn þessa einræðis þíns; en með því at þú þykkist þetta fyrir mínar sakir göra, þá skal eigi þess varna,

[1]) *I Membranen staaer* Pálli.

af; og fra dem nedstamme mange Mænd. Efter Eyvinds og Eids Skilsmisse, foer denne syd paa til Borgarfjorden til Grimsgil for at frie. Der boede en Mand ved Navn Grim, han havde en Datter ved Navn Ingeborg. Hende fik Eid til Ægte. Hendes Brödre vare Thorgils Öie paa Öiestad og Hrane paa Hranestad; denne sidste var Fader til Stafngrim, der boede paa Stafngrimsstad; denne Gaard kaldes nu Sigmundsstad. Nogle sige, at Eid havde en anden Kone senere. Eid havde mange Börn. Hans Sönner hed Thorhall, Eysten og Illhuge. Han havde endnu en Sön ved Navn Björn, som Grim og Njal, Sönner af Helge paa Kropp, dræbte. Kort efter druknede Njal i Hvitaa, men Grim blev fredlös Mand; og imedens han levede i denne Fredlöshed, opholdt han sig paa Bjergene; han var stor og stærk. Eid var dengang gammel, og derfor blev Grim ikke efterstræbt. Paa denne Tid var Thorkel Eyulvssön paa Reiser; han var en meget berömt Mand og af fornem Slægt; han var en stor Ven af Snorre Gode. Han opholdt sig ogsaa jævnligen hos Thorstein Kuggesön, naar han var her i Landet. Thorkel var en nær Slægtning af Eid; thi Hrodny, Eids Söster, var Moder til Eyulv, Thorkels Fader. Man lagde Thorkel Eyulvssön det til Last, at han ikke hevnede Björns Drab. Om Vinteren, da Thorkel rustede sit Skib, der stod oppe ved Vadal paa Bardestrand, farer han syd paa til Borgarfjorden, skaffer sig der en Hest, og rider alene, og standser ikke för, end han kommer til As, til sin Frænde Eid. Eid modtager ham med stor Glæde. Thorkel fortæller Eid sit Ærende, at han vil forsöge at tage Hevn over Grim, Eids Landsforviste. Thorkel spörger Eid, om han vidste, hvor han havde sit Opholdssted. Eid svarer: „Det vil jeg ikke gjerne; mig tykkes du vover for meget, hvilket Udfald din Reise faaer, da du har med en saadan Kjæmpe at gjöre, som

Grim. Men dersom du vil gaae, da skal du lade saa mange Mænd ledsage dig, at du ikke har noget at frygte." „Det tykkes mig ingen Forfremmelse," siger Thorkel, „at drage med en Mængde Mænd imod een Mand; men jeg vilde, at du skulde laane mig Sværdet Sköfnung, og da haaber jeg, at jeg skal kunne seire over en Landstryger, skjöndt han er tapper." „Du skal raade," siger Eid; „men ikke kommer mig det uventet, om du engang vil komme til at fortryde denne din Egenraadighed. Men eftersom du tykkes at paatage dig dette for min Skyld, saa vil jeg ikke negte dig det, som du begjerer; thi jeg mener, at dette Sværd er vel anbragt, dersom du har det. Men den er Sværdets Natur, at Solen maa ikke skinne paa dets Hjalt, og ikke skal det trækkes blank i Kvinders Nærværelse. Dersom man bliver bibragt et Saar ved det, da lader det Saar sig ikke læge, medmindre det bliver smurt med den Lægesteen, som fölger med." Thorkel siger, at han nöiagtigen skal iagttage dette, og modtager nu Sværdet. Eid sagde han troede, at Grim havde sit Opholdssted nord paa paa Fjeldene ved Fiskevandene. Derefter rider Thorkel nord paa op paa Heden, den Vei, som Eid havde anviist ham. Og da han kommer op paa Heden, den Vei, som Eid havde anviist ham, seer han en stor Hytte ved en Indsö, og söger derhen. Men da han kommer til Hytten, seer han, hvor en Mand sidder ved Udlöbet af en Bæk nede ved Söen og fisker; denne havde en Skindhue paa Hovedet. Thorkel staaer af Hesten og binder den fast ved Hytten; siden gaaer han frem til Söen, derhen hvor Manden sad. Grim saae Skyggen af Manden og sprang hurtig op — thi Skyggen faldt ud paa Vandet. Thorkel var da kommen lige hen til ham, og hugger til ham; Hugget traf ham paa Armen ovenfor Haandleddet; men Saaret var ikke stort. Grim gik lös paa Thorkel og de tage

er þú beiðir; því at ek ætla þetta sverð vera vel niðr komit, þó at þú berir þat. En sú er náttúra sverðsins, at eigi skal sól skína á hjöltin, ok eigi skal því bregða, svá at konur sè hjá. Ef maðr fær sár af sverðinu, þá má þat sár eigi grœða, nema lyfsteinn sá sè riðinn á, er þar fylgir." Þorkell kveðst þessa skyldu vandliga gæta, ok tekr við sverðinu. Eiðr kveðst ætla, at Grímr ætti bœli norðr á heiðum við Fiskivötn. Síðan ríðr Þorkell norðr á heiðina, þá leið, er Eiðr hafði vísat hánum. Ok er hann sótti á heiðina, sèr hann við vatn eitt mikinn skála, ok sœkir hann þangat til. En er hann kemr til skálans, sèr hann, hvar maðr sitr við vatnit við einn lækjarós, ok dró fiska. Hann hafði felld á höfði. Þorkell stígr af baki, ok bindr hestinn undir skálanum; síðan gengr hann fram at vatninu, þar sem maðrinn sat. Grímr sá skuggann mannsins ok spratt upp skjótt — því at skuggann bar í vatnit —. Þorkell var þá kominn at hánum, ok höggr til hans, ok kemr á höndina fyrir ofan úlflið, ok var þat ekki mikit sár. Grímr rann þegar á Þorkel, ok takast þeir fangbrögðum. Þar kenndi brátt aflsmunar, ok fèll Þorkell, en Grímr á hann ofan. „Hverr er maðr þessi?" segir Grímr. Þorkell kvað hann þat engu skipta. Grímr mælti: „Nú hefir öðruvíss orðit, en þú mundir ætla; því at nú er þitt líf í mínu valdi." Þorkell kveðst eigi mundu sèr griða biðja. Grímr segir: „Vaxa mín úhöpp, þó ek drepi þik; því at mèr lízt vel á þik ok gæfusamliga; man þèr ok annarra forlaga auðit verða, en þú látist af okkrum fundi, ok vil ek þèr líf gefa, en þú launa sem þú vilt." Standa þeir nú upp, ok ganga nú heim til skálans. Þorkell sèr, at Grím mœðir blóðrás, ok tekr steininn Sköfnungs, ok ríðr hánum í sárit, ok bindr höndina, ok tók þegar allan þrota ok sviða ór sárinu. Þar

eru þeir um náttina. En um morgininn býst Þorkell brott, ok spyrr, hvárt Grímr vill fara með hánum. Hann kveðst þat at vísu vilja. Þorkell snýr þegar vestr, ok kemr ekki á fund Eiðs; lèttir eigi fyrr, en hann kemr í Sælingsdalstungu. Eiðr frèttir þetta, ok þótti hafa farit at getu sinni, ok unir nú illa við, ok verðr þó svá búit at vera. Þórhallr[1] Eiðsson átti tvá sonu, Skeggja ok Eið. Skeggi átti Guðrúnu Þorkelsdóttur, Brandssonar, Þorgrímssonar, Kjallakssonar hins gamla. Þeirra börn váru þau, Úlfr ok Halldór, Þorleikr ok Þórarna. Úlfr átti Helgu, dóttur Eyjúlfs Snorrasonar goða. Þessi váru börn þeirra: Snorri ok Eyjúlfr, Sigurðr ok Sumarliði, Þórðr ok Einarr, Hallbera ok Kolþerna, er Loptr átti Þorgrímsson; en Hallberu átti Þormóðr Lýtingsson. Þeirra son var Lýtingr. Eiðr Þórhallsson[2] var faðir Þórhalls[3]. Hann átti Hallbjörgu Hafþórsdóttur. Þessi váru börn þeirra: Steinn ok Eiðr, Þorgeirr ok Oddný. Hana átti Árni, sonr Víga-Gunnars. Þeirra dóttir var Geirlaug. Hana átti Högni öðgi í Bœ. Þeirra dóttir var Snjálaug, er átti Þórðr prestr Böðvarsson. Þeirra son var Böðvarr í Bœ, ok Þorleifr í Görðum, ok Markúss á Melum. Hans son var Mela-Snorri. Hann átti Helgu Ketilsdóttur prests, Þorlákssonar, Ketilssonar, Þorsteinssonar. Þeirra son var Þorsteinn böllóttr, er var ábóti at Helgafelli.

Skeggi lifði litla stund síðan eptir viðskipti þeirra Þórðar, ok var þó gamall maðr, ok þótti vera mikill höfðingi, ok hinn mesti garpr ok fullhugi. Þórðr hreða bjó á Miklabœ í Óslandshlíð til elli, ok var hinn mesti garpr, ok jafnan úfyrirleitinn, ok hinn hagasti, bæði á trè ok járn. Hann

1) *I Membranen* Þallr.
2) *I Membranen* Þallz.s.
3) *I Membranen* Þoralls.

Tag i hinanden. Der viste sig snart Forskjel paa Styrke, og faldt Thorkel og Grim ovenpaa ham. „Hvém er denne Mand?" siger Grim. Thorkel sagde, det vedkom ham ikke. Grim sagde: „Det er nu gaaet anderledes, end du monne have troet; thi nu er dit Liv i min Magt." Thorkel sagde, at han ikke vilde bede om Fred. Grim siger: „Skjöndt jeg dræber dig, ville mine Ulykker tiltage; thi jeg synes godt om dig, og du forekommer mig at være en Lykkens Mand; din Skjebne vil ogsaa blive en anden, end den, at döe paa vort Möde, og jeg vil skjenke dig Livet, men belön det, som du vil." De staae nu op og gaae hjem til Hytten. Thorkel seer, at Grim bliver mat formedelst Blodtab; han tager Sköfnungs Steen og smörer Saaret med den og forbinder Armen, og strax forsvinder al Hævelse og Svie af Saaret. De ere der om Natten, men om Morgenen gjör Thorkel sig færdig til at tage bort, og spörger, om Grim vil tage bort med ham. Grim sagde, at det vilde han visseligen. Thorkel reiser strax vester paa, uden at træffe Eid, og standser ikke med sin Reise förend han kommer til Sælingsdalstunge. Eid spörger dette og syntes, det havde gaaet, som han gjettede. Han er meget misfornöiet med Udfaldet, men der var ikke noget ved at gjöre. Thorhall Eidssön havde to Sönner: Skjegge og Eid. Skjegge ægtede Gudrun Thorkelsdatter. Thorkel var en Sön af Brand Thorgrimssön, der igjen var en Sön af Kjallak den gamle. Deres Börn vare Ulv og Halldor, Thorleik og Thorarna. Ulv var gift med Helga, Datter af Eyulv, Sön af Snorre. Disse vare deres Börn: Snorre og Eyulv, Sigurd og Sumarlide, Thord og Einar, Hallbera og Kolterne, som Lopt Thorgrimssön var gift med. Men Hallbera ægtede Thormod Lytingssön. Deres Sön var Lyting. Eid Thorhallssön var Fader til Thorhall. Han fik Hallbjörg Hafthorsdatter til Ægte. Deres Börn

vare Steen, Eid, Thorgeir og Oddny. Hende fik Arne, en Sön af Manddrabs-Gunnar, til Ægte. Deres Datter var Geirlaug; hende ægtede Högne den rige paa Bœ. Deres Datter var Snjalaug, som Præsten Thord Bödvarssön giftede. Deres Sönner vare Bödvar paa Bœ, Thorleif paa Garde og Markus paa Mele. Denne sidstes Sön var Mele-Snorre. Han ægtede Helga, en Datter af Præsten Ketil Thorlakssön, der var en Sön af Ketil Thorsteinssön. Deres Sön var Thorstein den kugledannede, der var Abbed paa Helgefell.

Skjegge levede en kort Tid efter at hans og Thords Stridigheder vare afgjorte. Han var dog en gammel Mand, og blev anseet for en stor Hövding og den störste Helt og meget modig. Thord Hrede boede paa Miklebœ i Oslandslid til det sidste, og opnaaede en höi Alder. Han var en stor Helt og altid stridig. Han var en særdeles god Haandarbeider baade i Træ og Jern. Han byggede et Huus paa Ravnegil, som endnu staaer den Dag idag, og mange andre store Huse byggede han paa Island, som endnu ere tilbage. Gudrun, Datter af Herse Klypp, hans Broderdatter, giftede han med Einar Eyulfssön Thveraaing. Disse vare deres Börn: Jernskjegge, Klypp, Thorleiv og Aslak, Halldora, Hallfrid, Helga, Jorun, Valgerd og Vigdis. Jernskjegge fik Jorun, Datter af Hjalte Skjeggesön, til Ægte. Halldora Einarsdatter ægtede Thoraren Sæling. Hallfrid Einarsdatter ægtede Snorre Gode. Deres Sön var Halldor, Fader til Gudrun, som Kjartan Asgeirssön ægtede. Deres Sön var Thorvald, Fader til Ingerid, som Gudlaug Thordarsön, der var en Sön af Audun, ægtede. Deres Datter var Vigdis, som Ole Thorvardssön fra Sande i Dyrefjord fik til Ægte. Deres Sön var Odd den rige, Fader til Herr Hrafn og Herdis, Moder til Björn, der var Fader til Gizur Galde, Fader til Hakon, Fader til Jon. Helga Einarsdatter ægtede Ljot, en Sön af Hall paa Side.

smíðaði skála at Hrafnagili, þann er enn stendr í dag, ok mörg stór hús önnur á Íslandi, þau er eptir eru vel standandi. Hann gipti Guðrúnu Klyppsdóttur hersis, bróðurdóttur sína, Einari Þveræing Eyjúlfssyni, ok váru þessi börn þeirra: Járnskeggi, Klyppr, Þorleifr ok Áslákr, Halldóra, Hallfríðr, Helga, Jórunn, Valgerðr ok Vigdís. Járnskeggi átti Jórunni, dóttur Hjalta Skeggjasonar. Halldóru Einarsdóttur átti Þórarinn sælingr. Hallfríði Einarsdóttur átti Snorri goði. Þeirra sonr var Halldórr, faðir Guðrúnar, er átti Kjartan Ásgeirsson. Þeirra son var Þorvaldr, faðir Ingiríðar, er átti Guðlaugr Þórðarson, Auðúnnarsonar. Þeirra dóttir var Vigdís, er átti Óli[1] Þorvarðarson af Söndum ór Dýrafirði. Þeirra son var Oddr[2] hinn auðgi, faðir herra Hrafns ok Herdísar, móður Bjarnar, föður Gizurar galla, föður Hákonar, föður Jóns. Helgu Einarsdóttur átti Ljótr, son[3] Halls af Síðu. Þeirra dóttir var Guðrún, móðir Hallberu, móður Þorgils Oddasonar. Jórunni Einarsdóttur átti Þorkell Geitisson. Þeirra dóttir var Ragnheiðr, er átti Loptr Þórarinsson, Loptssonar hins gamla af Eyrum. Þeirra dóttir var Þuríðr, er átti Þórðr Klængsson, Örnólfssonar, Þórólfssonar; en móðir Þórðar Klængssonar var Hallgríma Þorbjarnardóttir, Eiríkssonar ór Guðdölum örðigskeggja. Margrét var dóttir þeirra, Þuríðar ok Þórðar Klængssonar. Hana átti Bárðr hinn svarti ór Selárdal, faðir Sveinbjarnar, föður Hrafns, föður Steinunnar, móður Herdísar, móður Bjarnar, föður Gizurar galla, föður Hákonar, föður Jóns. Valgerði Einarsdóttur átti Grímr Oddason, Ásólfssonar. Þeirra dóttir var Hallbera[4], móðir

---

1) *Rettelse ifölge* Landnámabók *og* Sturlúnga saga, *istedetfor* vliðı *i Membranen.*
2) *Rettelse istedetfor* atli *i Membranen, ifölge* Landnámabók *og* Sturlunga saga.
3) *I Membranen:* son f.
4) *Kaldes i* Landnámabók *paa to Steder* Halldóra.

Markúss lögsögumanns, föður Valgerðar, er átti Þórðr Skúlason, Egilssonar, Hriflusonar, Þorsteinssonar, Egilssonar, Skalla-Grímssonar, Kveld-Úlfssonar. Böðvarr var sonr Þórðar ok Valgerðar, faðir Guðnýjar, er átti Hvamm-Sturli. Þeirra son var herra Sighvatr, faðir Þórðar kakala, föður Kolbeins, föður Þórðar, föður Árna, föður Ingileifar.

Deres Datter var Gudrun, Moder til Hallbera, der var Moder til Thorgils Oddesön. Jorun Einarsdatter ægtede Thorkel Geitesön. Deres Datter var Ragnheid, som Lopt Thorarenssön, der igjen var en Sön af Lopt den Gamle paa Eyre, havde til Ægte. Deres Datter var Thurid, som Thord Klængssön, der igjen var en Sön af Örnolf Thorolvssön, ægtede; men Thord Klængssöns Moder var Hallgrima Thorbjörnsdatter; Thorbjörn var en Sön af Eirik Ördiskjegge af Goddale. Thurids og Thord Klængssöns Datter var Margrete. Hende ægtede Bard den sorte af Selaadal, Fader til Hrafn, Fader til Steinun, Moder til Björn, Fader til Gizur Galle, Fader til Hakon, Fader til Jon. Valgerd Einarsdatter ægtede Grim Oddesön, der var en Sön af Asolf. Deres Datter var Hallbera, Moder til Lovsigemand Markus, Fader til Valgerd, som Thord Skulesön ægtede. Skule var en Sön af Egil, som var en Sön af Hrifla, der var en Sön af Thorstein, der var en Sön af Egil, der var en Sön af Skalle-Grim, som var en Sön af Kvæld-Ulv. En Sön af Thord og Valgerd var Bödvar, som var Fader til Gudny, som Sturla fra Hvamm var gift med. Deres Sön var Herr Sighvat, der var Fader til Thord Kakali, som var Fader til Kolbein, der var Fader til Thord, der var Fader til Arne, som var Fader til Ingileif.

LUCIDARIUS

en Folkebog fra Middelalderen,

udgivet

af

det nordiske Literatur-Samfund

Nordiska oldskrifter... VII

ved

C. J. Brandt.

KJØBENHAVN.

TRYKT I DET BERLINGSKE BOGTRYKKERI.

1849.

Indledning.

Der optryktes endnu i forrige Århundrede flere Gange en Folkebog, mest af bibelhistorisk Indhold, under Navn af *Mester Lucidarius*. Skönt det var en Affødning af denne som her udgives, ere de dog hel forskjellige, og den yngre er ved Reformations-Tiden myntet på at fortrænge den ældre, af hvis Indhold man tog Forargelse. Om den yngre, den protestantiske Lucidarius skal senere blive Tale.

Den som her meddeles, er den ældre, en meget udbredt Folkebog fra Middelalderen, og tillige en af de mærkeligste, da den omtrent giver os et Afrids af den åndelige Synskreds der tilhørte — visselig ikke dem der i Kundskaber stode lavest — men snarere den mere dannede Del af Folket, dettes åndelige Vejledere ikke undtagne, når de ikke hørte til de forholdsvis få, der kunde kaldes Videnskabens Fortrolige. Bogen hører ikke til de fortællende Folkebøger, der i deres eventyrlige Skildringer afpræge Tidsalderens Sind og Sæder. Selv hvor den stundum ströjfer ind paa Eventyrenes Gebet, er den ej blot til Lyst, men vedligeholder sin belærende Tone; og det måtte rigtignok blive i meget uegenlig Forstand, når man vilde

kalde den en religiøs Roman.[1] Efter sit Navn og eget Sigende vil *Lucidarius* eller *Elucidarius* give *Oplysning* 'om Gud, om Messe-Embedet, om Skabelsen og mange underlige Ting, og endelig om Dommedag'. Med andre Ord, den giver i kort Begreb en Sum af Tidens theologiske, astronomiske, fysiske og geografiske Kundskaber. Den er et Slags Katekismus i Middelalderens Tro og Viden. Man må da ikke vente sig et videnskabeligt System, selv efter den Tids Vis; det er som sagt en Folkebog, der favner ikke videre end den kan fatte, og er den end en Aflægger af Systemet, så bærer den ikke mere deraf med sig, end den kunde bringe ud til dem, der stode udenfor Høresalene.

Den danske Lucidarius er ingen Oversættelse, men dog er den, ligesom i det hele alt hvad der af skriftlige Mindesmærker fra Middelalderen hos os ligger udenfor Lovene, de historiske Sagn, og Viserne, ikke runden af dansk, eller nordisk Rod. Det er en Folkebog som har gjennemvandret hele Evropa fra Vesuv til Hekla: man har Lucidarius på *Latin* og *Italiensk*, på *Fransk* og *Engelsk*, på *Bømisk*, på *Höjtysk* og *Plattysk*, på *Hollandsk*, på *Islandsk*, på *Svensk*, såvelsom på *Dansk*, og sagtens på flere Sprog. Alle ere de i nær indbyrdes Slægtskab, men — såvidt man tör slutte af dem Bibliothekerne her eje, og af hvad de literære Hjælpemidler berette om de øvrige, — dog i deres Affattelse uafhængige af hverandre; på enkelte Undtagelser nær, thi den *Plattyske* slutter sig nær til den Höjtyske, og den *Engelske* skal være en Oversættelse af den Franske. Vores er en selvstændig Bearbejdelse af Æmnet. Sammenligne vi den navnlig med den Tyske, da er Grundtrækkene de samme, men Udførelsen ganske forskjellig, Opfattelsen

---

1) *Nyerup:* Almindelig Moerskabslæsning i Danmark og Norge igjennem Aarhundreder. 1816. S. 291.

undertiden en hel anden. Vi overtydes let om at den kan ikke være bleven til, således som vi gjerne ville forestille os en Bearbejdelse, ved at en Mand har haft den Tyske eller Latinske for sig som Skrift, og deraf udströget eller tilföjet, eftersom han hugede og fandt tjenligst til sine Landsmænds Tarv. Bogen er udentvivl — i en Kreds hvor vi ikke ere så vante til at træffe det — et mærkeligt Bevis på, hvorledes det har sig med det meste, om ikke alt, hvad der mer eller mindre har gået og gjældt i Middelalderen som Udtryk af, og Næring for Folkenes Tankekreds, og som tilsidst er kommet til os som Skrift eller Bog. Vi ere kun altfor tilböjelige til at overføre vore boglige Forhold på den Tid, men stå os dog derved tidt selv i Lyset. Kun når det i det store pånøder sig os, som med den Islandske Sagakreds, tvinges vi til at rive os løs fra Pen og Blæk og Bøger, og kunne ikke lukke Öjnene for, hvorledes hele lange Fortællinger — som vi nu, med den svage Hukommelse og de mange Bøger, kun kunne tænke os gjorte og gjemte i disse — fra Slægt til Slægt kunde vandre i Hukommelsen, og på Vandringen fra Mund til Mund modtage deres Bearbejdelse; så at når de endelig skreves op, og det i forskjellige Egne, havde vel disse Opskrifter det samme Omrids, de samme Grundtræk, men Udførelse, Farve og Tone være forskjellige. Gjælder dette nu allerede om hvad der kun gik i et enkelt Folk eller dog mellem Frændestammer, som Islands Sagaer, og vore Myther, Sagn og Viser, hvor det kun var Enkeltmanden, hvis Ejendommelighed frembragde Forskjellen, da bliver denne endnu kjendeligere når Sagnene, det være sig af den ene eller den anden Sort, gjennemvandrede större Kredse. Da modtoge ikke blot de, som havde deres Udspring i Østerland, i Evropa den vesterlandske Farve, men på Vandringen fra Folk til Folk

her, påtrykte hvert af disse dem sin Ejendommeligheds Præg, dersom det virkelig var noget Folket syntes om og tilegnede sig. Således med Eventyrene, og selv med Legenderne; skönt det må jo ikke glemmes, både hvad hine og især hvad disse angår, at det forskjellige Farvespil hvormed Folke-Naturerne afspejlede sig i det samme Stof, vilde trådt langt skarpere frem, dersom ikke Kirken, som befordrede den åndelige Samfærdsel og Udvexling, havde påtrykt alt sit Fællespræg. I höj Grad gjælder dette da også om den Vidskabs-Kreds, der i det små har afsat sit Billede i Lucidarius. Den var for störste Delen udsprungen af den kirkelige, og dermed universelle *Videnskabeligheds* Sked, og havde altfor mange Mærker af sin Byrd, til at den egenlig kunde vinde Liv og Skikkelse hos Folkene; men ikke destomindre må man holde sig denne mundtlige 'Bearbejdelses'-Måde for Öje, dersom man vil have nogen tydelig Forestilling om de forskjellige Folks forskjellige Lucidarius. Syskende der have alle væsenlige Træk tilfælles, som vidne om det nære Slægtskab, men hver sin Hu og Bedrift — den Ene Hyrde, den Anden Agerdyrker.

Bogen har sin Oprindelse fra Skolastikens tidligste Dage, men dens Historie er hidtil ikke bleven meget belyst. Meget ofte har man, ledet af Navnet, nöjets med at antage alt hvad der kaldte sig Lucidarier for Oversættelser på de nyere Sprog af den theologiske *Elucidarium*. Men dette gjælder kun om enkelte af dem. For de andre er denne Bog rigtignok en af de vigtigste Kilder; men dels benytte de deres Lån derfra så frit, at de ikke kunne kaldes Oversættelser, dels have de flere Bestanddele, som hin intet kjender til. Vi få således egenlig to Klasser, der er væsenlig forskjellige fra hverandre: Oversættelserne og de friere Bearbejdelser, hvortil kommer om man vil, endnu en

tredie Klasse, nemlig en rimet Omskrivning, som haves bl. a. på Fransk, Tysk og Hollandsk. Bibliothekerne her eje den Italienske, den Islandske, den Danske og de to Tyske. Af disse høre de to første til Oversættelserne, de tre sidste til de friere Bearbejdelser. Det følger jo iøvrigt af sig selv, at fordi man nu kun har, eller rettere sagt i Literaturhistorien kun kjender Oversættelsen hos et Folk, kan dette godt have haft den anden tillige. Et Exempel derpå er Svenskerne, der har dem *begge to*; men desværre alligevel ingen af dem, thi det er kun af deres Spor i Kataloger og på løse Blade man kjender dem. Den Franske, Engelske, Bømiske og Hollandske ere kun gjennem korte Beskrivelser Udgiveren bekjendte, så jeg tör om dem ikke afgjöre til hvad Klasse de høre; men skal længere nede give de få Oplysninger om dem, jeg har været i Stand til at samle. Man har i den literære Verden hidtil ikke lagt meget Mærke til Bogen, så det er ikke i alle Punkter jeg har fuld Vished når jeg, efter de Hjælpemidler der har stået til min Rådighed, vover et Forsøg på at oprede Sammenhængen, og at oplyse Bogens flerartede Bestanddele.

Det er ikke dens Indhold, der skal forfølges tilbage til sin Rod; thi denne ligger i hele den Vidskabs-Kreds, som tilhører Middelalderen og træder os imøde, skarpere udviklet og vidtløftigere behandlet i de berömteste Læreres Værker, hos Mænd som Petrus Lombardus, Thomas Aquin og Albertus Magnus. Men et bestemt 'kort Begreb' af Tidens Tro og Viden kan man gå tilbage til, og deri nærmest gjenkjende den Sum af disse, som fandt sit Udtryk og forplantede sig i Folkebogen Lucidarius. Der levede nemlig i det 12te Århundredes Begyndelse en fransk Presbyter, Honorius, kaldet Augustodunensis, ofte med Tilnavnet Solitarius. Nogle have villet gjöre ham til en Tysker, fra

Byen Augsburg, men efter de sikreste Beretninger var han Presbyter i den franske By Autun. Sagnet om at han skal have været Biskop her, eller at han har afslået Tilbudet om at blive det, for at kunne følge Ludvig 7de på Korstoget, er upålideligt. Vissere er det, at han forlod sit Fædreland, og under Kejser Henrik 5tes Regering (v. 1125) drog til Tyskland, hvor han opslog sin Bopæl et Sted i de østerrigske Arvelande. Man véd iøvrigt kun, at han levede endnu under Pave Innocens 2den (1130), men hans Dødsår er ubekjendt. Hvad der bevægede ham til at vandre ud, véd man ikke, men af de bitre Forord, hvormed han gjerne indleder sine Skrifter, må man formode, at han har været underkastet Forfølgelser og derhos at Manden har været af en noget pirrelig Karakter. Honorius var en flittig Skribent; man kjender henved en Snes Skrifter af ham. Ikke just synderlig dyb, har han derimod en Lethed i Sprog og Fremstilling, som vækker Formodningen om at han i Tale og Skrift har forstået at skaffe sig Indgang; selv om Lucidarius ikke var et talende Bevis derfor. Blandt hans Skrifter, af mangfoldigt Indhold, hvori han behandler eller idetmindste berører omtrent alt hvad der findes i Himlen og på Jorden og lidt til, er der især tre eller fire, hvorpå vi her må fæste Öjet, fordi vi i dem udentvivl have de søgte Kilder. Det første er hans '*Elucidarium* sive dialogus summam totius christianæ theologiæ complectens'. Man var længe i Tvivl om, hvem der var denne Bogs Forfatter, og har tillagt mange den, ligefra Augustin til Abælard, dog tiest Anselm, fordi den fandtes i et Håndskrift samlet med flere af hans Skrifter; og derfor blev også Bogen indtil i forrige Århundrede stadig udgivet tilligemed Anselms Skrifter, blandt 'opera quæ non constat esse illius et quæ constat non esse illius'. (s. St. *Anselmi* opera. Paris 1675. S. 455).

Men dens Forfatter er Honorius Augustodunensis[1]. Det lader til af de første Ord i Fortalen, at Bogen er et Ungdomsarbejde af ham: 'Sæpius rogato a *condiscipulis quasdam* questiunculas enodare' etc. Iøvrigt gjengive Oversættelserne, navnlig den Italienske, *condiscipuli* simpelthen ved 'mine Disciple', og det kan vel også forstås således. Om Bogens Navn hedder det sammesteds: 'Titulus itaque operi, si placet, *Elucidarium* præfigatur, quia in eo obscuritas diversarum rerum *elucidatur*'. Den er delt i tre Bøger, af hvilke den første i 33 Kapitler gjennemgår vore tre Trosartikler med derunder hørende Bispörgsmål, den anden (31 Kapitler) handler om det Onde, den fri Villie, Synden og Døden, den tredie (21 Kapitler) om Livet hisset, om Skærsilden og Dommedag; alt under Form af Samtale mellem Magister og Discipulus. Meget grundigt blive Spörgsmålene ikke behandlede, og heller ikke fandt man altid hans Lærdom ganske rettroende. En Dominikaner-Munk i det 14de Århundrede skrev endog en *Elucidarium Elucidarii* for at påvise dens Vildfarelser; men desuagtet blev Bogen meget udbredt[2]. Den blev tidlig trykt, blev oversat på flere Sprog, og blev en vigtig Kilde for de Folkebøger vi her omhandle, der baade dannede deres Navn efter den og af den fornemmelig lånte deres *theologiske* Indhold (nærværende Udgaves II, III og V Afsnit). — Men Folkebogen *Lucidarius* på de nyere Sprog behandler, som ovenfor omtalt, mange andre Gjenstande, end just theologiske. Den fortæller om Jordens Skikkelse og Landene på den, den beskriver Himmelens Løb, den gjör Rede for Naturens Hemmeligheder i det Höje og det Dybe o. s. fr. Af disse

1) *Histoire literaire de la France*, par des relig. Benedictins Tom. XII. S. 165.

2) Arn. Magn. 674 c (8) er et Brudstykke af Bogen, skreven på Pergament. 674 b, et yngre Papirshåndskrift, indeholder et Udtog af den.

Gjenstande findes også en Behandling i samme Skolastikers Skrifter, og ofte i den Form, hvori den med lidt Forandring synes at være gået over i Folkebøgerne. Således kan den *geografiske* og *astronomiske* Del findes i et Skrift af Honorius, kaldet 'de imagine mundi'. Det handler om Jordens Skikkelse, og giver dernæst en Udsigt over de tre gamle Verdensdele; i Hovedtrækkene den samme som Lucidarius har i kort Begreb. Vi finde der de samme eventyrlige Beretninger fra Asien og Afrika, men i Evropa er derimod Folkebøgerne en Del afvigende fra Honorius; der vidste Forfatterne selv Besked og gik derfor hver sin Vej; navnlig har vores fulgt sit eget Hoved (Udg's. IV). — Nærmest af samme Skrift og tildels af et andet fra samme Forfatters Hånd, kaldet 'de philosophia mundi'[1], har den Tyske Lucidarius øst sin *Fysik* og *Meteorologi*, Spekulationer som imidlertid ikke må have ligget vore Forfædre på Hjerte, siden den Danske Folkebog slet intet har deraf. Det er iøvrigt ret mærkeligt at den Franske synes heller intet at indeholde af den Slags, og betegnende, at den i det Sted skal have ét Afsnit 'des divers états et professions', som de Andre ikke kjende. Tyskeren har derimod af denne Kilde et temmelig langt Afsnit, fornemmelig om Vind, Jordskjælv, Mörke, Torden, Hagel, Ild-, Sten-, Blod-, Frø- og Orme-Regn, Regnbuen o. dslg. — Der står af Lucidarius kun tilbage at opvise Kilden til Afsnittet om det hellige Messeembede og hvad dertil hører (denne Udgaves I). Også denne kan findes mellem Honors Skrifter, og hvis det forholder sig så, var dette rigtignok det bedste Bevis for, at Folkebogen har dannet sig af sin skriftlige Kilde med så stor Frihed, at man kun måtte kalde Honor's Bøger Anledningen, og

[1]) Dette såvel som det ovennævnte findes i: *D. Honorii Augustudunensis presb.* Libri VII. Basel 1544 i 8.

ikke Originalen til den. Det vilde da ses, at de som hos de forskjellige Folk påtoge sig at gjöre det skriftlige Afrids, for ikke at sige Forfatterne, behøvede kun et Register for selv at udfylde det, og når de da kom til et så bekjendt Kapitel som dette, en Udlæggelse af det hellige Embede, da brøde de sig ikke om hvad deres Forskrift derom havde, men indsatte deres egen gængse Forklaring. Honorius har nemlig også skrevet en Bog under Titel af 'gemma animæ'[1], der netop handler om Messen og Præsterne, om Tiderne og Festerne, kort om den hele Gudstjeneste. Den er, ligesom de ovenfor nævnte Skrifter, langt vidtløftigere end Folkebogen, og meddeler blandt andet en Del værdifulde Oplysninger om Kirkeskikkene i den tidligere Middelalder; men omfatter tillige alt hvad Folkebogen har, og giver som denne en allegorisk Udlæggelse af hver enkelt Del i Messetjenesten. Såvidt synes alt i sin Orden; men kommer man til Udlæggelserne selv, da er Ligheden også borte. Honorius fortolker hvert Stykke af Messen og Messeklæderne symbolethisk, og skönt igrunden vel neppe mere vilkårligt end de andre, dog mere kunstigt og søgt, så man havde måske ikke Uret i hvad man lod ham høre, at det var Hjærnespind og Fostre af hans egen Indbildning. I det Sted har Folkebøgerne deres egen Udlæggelse, og atter her er der den Forskjel f. Ex. på den Tyske og den Danske, at medens hin dels, ligesom Skolastikeren, har en spekulativ Fortolkning, dels tillige en historisk; holder vores sig derimod alene til den historiske, hvor da ethvert Stykke af Messetjenesten således som vi også træffe i Kristjern Pedersens Bog 'Om at høre Messe', bliver et Mindetegn om Kristi Liv, og navnlig om hans Lidelse og Opstandelse. Det kan forresten bemærkes, at de tre sidstnævnte Bøger: de

1) s. *Maxima bibliotheca veterum patrum* etc. Lugduni 1677. Tom. XX.

imagine mundi, philosophia mundi og gemma animæ, ikke, således som Elucidarium, have Samtalens Form. De ere fortløbende Udviklinger, medens deres Indhold i Folkebøgerne er formet i Samtale. Om der nu, ældre end disse, har existeret en latinsk Sammenarbejdelse af det mangeartede Stof, der kunde danne et Mellemled mellem Honors Skrifter og Folkebøgerne, tör jeg ikke afgjöre. Panzer nævner (i Annalen der älteren teutschen Litteratur) en 'Elucidarius tripartitus infinitarum qvæstionum resolutivus' trykt i Nyrnberg 1509 (4), men det ses ikke om det er en sådan, eller blot en Udgave af Honors tidtnævnte theologiske Skrift. Dog lader Tillæget 'tripartitus' næsten formode, at det sidste er Tilfældet. Gives der intet sådant latinsk Kompendium, må Honors egne Skrifter anses for de nærmeste Kilder til de folkelige Bearbejdelser af Æmner, der vare Tidens almindelige Kundskabs-Eje, hvad enten man vil tænke sig, at Folkebogen er gået den sædvanlige Vej gjennem Evropa, Syd fra Nord efter, så at når dette 'korte Begreb' skred over en Grændse, fremkaldte det hos Nabofolket et lignende Forsøg, eller Bearbejdelserne flere end et Sted stå i mere umiddelbar Forbindelse med Honors Skrifter, som det næsten synes, når man ser, at — foruden deres øvrige Uligheder — have de også den, at de behandle samme Æmner i forskjellig Orden.

Hvortidlig hvert af de nyere Folkesprog har haft sin Lucidarius, er ikke godt at sige; de ældste Spor af Bogen findes på Tysk, hvor man mener at have Brudstykker af Lucidarius allerede fra det 12te Århundrede, og på Fransk haves den fra det 13de Århundredes Slutning. Den Islandske Oversættelse af Honors førstnævnte Skrift er, idetmindste fra Begyndelsen af samme Århundrede, om ikke ældre, og hører til de ældste Håndskrifter man har

i dette Sprogs Literatur. Hos de fleste Folk dukker Bogen frem strax ved Bogtrykker-Kunstens Opfindelse, rimeligvis fordi Bogtrykkerne vidste det var et Arbejde som godt vilde svare Regning. Hos os trykte Goffred af Ghemen Bogen, andre Folk havde den 30 ad 40 År tidligere. Begynde vi Syd fra, komme vi først til

Den **Italienske.** Af denne kjender man *syv* Udgaver för 1500, og véd at der har været flere. Den ældste af dem som ere kjendte '*Lucidario, dialago tra maestro e scolare*', er trykt i Bologna 1482. Det store kongl. Bibliothek her ejer en Udgave trykt i Venedig 1502. Dens Titel er: '*Libro del Maestro e del Discipulo, chiamato Lucidario*', som danner Overskriften på første Side, der iøvrigt er opfyldt med et Træsnit, hvis Hovedfigurer er *Læreren* som fra et Kateder underviser *Disciplen*, pegende mod Himlen hvor Sol, Måne og Stjerner ere tilsyne. Til höjre ses adskillige symbolske Figurer: Hjorten ved Klippen, hvoraf der udspringer en Kilde, længere nede øser en Mand af Vældet. På Bagsiden af samme Blad læses en fri Oversættelse af Honors Forord til Elucidarium, og Bogen svarer dertil. Det er en fri Oversættelse, med Indskud og Udskud, af Honors Skrift, delt som dette i tre Bøger, men med 95 fortløbende Kapitler. På Slutningsbladet læses: 'Impressa in Uenetia per Jo. Baptista Sessa adi 18. del mexo de marzo in ne lanno del 1502'. Bogen udgjör fem Ark (A-E) i lille Kvart. Den synes at have været pagineret, men Tallene ere bortskårne af en Bogbinder.

Den **Franske** *Lucidaire* har man på det (forrige) kongl. Bibliothek i Paris i Håndskrifter fra Enden af det 13de Århundrede[1]. Den handler i Lighed med de andre

[1]) *Paulin Paris:* les manuscrits françois. de la bibliotheque du roi. 2 og 4 Tom.

Folkebøger, 'des éléments, des anges, du diable, de l'homme, du paradis, de Jesu-Christ et ses actions, du baptême, de l'eglise, des divers états et professions'.[1] Der er ovenfor alt gjort opmærksom på det Franskmanden ejendommelige Afsnit om 'de forskjellige Stænder og borgerlige Sysler'. Det er upåtvivlelig den samme Bog der er bleven trykt flere Gange i det 15^de^ Århundrede. En Folio-Udgave, uden Angivelse af År eller Trykke-Sted, er den ældste man kjender og trykt idetmindste för 1480; lidet yngre ere to Udgaver i Kvart, senere er den mange Gange bleven oplagt. Den ældste indledes med disse Ord: 'Cy commence ung tressingulier et profitable liure appelle le lucydaire auquel sont declarees toutes les choses ou antendement humain peut doubter touchant la foy catholique. Et aussi y sont contenues les peines denfer'. På Slutningsbladet læses: 'Cy finist ce present liure qui est dit le lucidaire ensemble lexposicion sainct pol lermit des peines denfer'. Vilde man tage alene efter disse Ord, indeholde de rigtignok intet mer, end hvad Honors Elucidarium kunde svare til, og det kunde således, ligesom den Italienske, være en Oversættelse af dette Skrift. Men isåfald havde den vist også haft Honors Forord, hvorimod dens Indledning svarer temmelig nöje til de andre Folkebøgers; og i alle Tilfælde vilde da det ovennævnte Håndskrift høre til disses Klasse.

Den **Engelske** Lucidarius skal være en Oversættelse af den Franske. Den blev trykt i Slutningen af 15^de^ Århundrede under Navn af '*A lytel tretise intytuled or named the Lucidarius, good and proufitable for euery well disposed person*'. Dersom Oversættelsen selv er så engelsk som Titelen, så er den vist godt gjort. Månden derfor hed

[1]) *Roquefort-Flaméricourt:* de l'état de la poésie françoise dans les XIIe et XIIIe siècles. Paris 1815. pag. 255. not. 1.

Andreas Chertsey. År og Trykkested er ikke angivet.[1]

Græsze (Lehrbuch einer allgemeinen Literärgeschichte II, 2. S. 976) nævner en **Bømisk** Bearbejdelse: 'Lucidarz o rozlicznych wietzech genz su na nebi na zemi y v wodach', (Luc. om mangehånde Ting på Himlen, på Jorden og i Vandet) trykt i Neupilsen 1498 (8) og siden optrykt 1783. Titelen viser det er atter Folkebogen vi har her, og ikke blot Oversættelsen.

På **Hollandsk** har man en gammel Bearbejdelse af Lucidarius på Vers. I sin 'Uebersicht der niederländischen Volkslitteratur älterer Zeit' S. 270 giver *Mone* en Prøve af den efter et Håndskrift fra det 14[de] Århundrede. Han undrer sig over at den er gjort efter den latinske og ikke efter den franske Lucidarius, da Fransk dog alt dengang var meget udbredt i Nederlandene, men anfører ikke hvad Grund han har til at antage den er gjort efter Latinen. Bogen selv begynder: 'Dit is die *dietsche* Lucidarius hoe die clerc den meester vraecht ende die meester antwort'; og indledes forresten med en Anråbelse af den hellige Jomfru, som hverken den Latinske eller de andre kjende til:

Helpt Maria edel coninghinne
ende verclaert mine sinne
Jhesu Christo ic-s oec vermane osv.

På **Tysk** har man flere Håndskrifter, eller om man vil, Opskrifter af Lucidarius, også kaldet 'aurea gemma'. De stemme hverken med hverandre indbyrdes, eller med den som blev trykt i 15[de] Århundrede. Det ældste Spor af Bogen er to Blade, man mener fra det 12[te] Århundrede, som ere trykte i *Aufsesz* og *Mone's* 'Anzeiger

---

1) Om de Italienske, Franske og Engelske Udgaver af Lucidarius, see *Hain*: Repertorium Bibliographicum, under Honorius Augustodunensis; og *Brunet*: Manuel du libraire, under Lucidaire.

für Kunde des deutschen Mittelalters' S. 311. Et andet Håndskrift omtales i *Haupt's* og *Hofman's* 'Altdeutsche Blätter' I, 321, hvor dets rimede Fortale meddeles. Et lignende beskriver *W. Wackernagel* i 'Altdeutsche Handschrift. der Basler Universitäts Bibliothek S. 19; han anser det for afgjort, at Bogen er fra det 12[te] Århundrede, at dømme efter Sproget i det hele, og efter Fortalens Verseart især. At den østerrigske Digter Sigfried Helbling (✝ 1308) til sin såkaldte 'Lille Lucidarius' har lånt Navnet af Folkebogen, viser idetmindste hvor bekjendt denne må have været i Slutningen af 13[de] Århundrede. Lucidarius har på Tysk været meget tidlig trykt. *Panzer* omtaler 12 Udgaver før 1500, og 5 til, inden 1514; den første af disse er fra 1479, og *Hain* beskriver dertil en Udgave, som må være en Del ældre, men som ikke angiver sit År eller Trykkested. En lignende ejer det store kongelige Bibliothek her, uden at den dog svarer til Hain's Beskrivelse. Dens typografiske Udstyr vidner om at den hører til Bogtrykkerkunstens første Decennier, hverken År eller Sted er angivet, hverken Blade eller Ark betegnede. Den udgjör 46 Blade i lille (4). På Bagsiden af første Blad findes et farvet Træsnit med Overskrift 'der meister' og 'der jünger', to temmelig kantede Figurer som skal forestille de to Samtalende, på næste Side begynder Indledningen: 'Dis buch heisset *Lucidarius* das spricht zu teutsche alse vil als ein *erleuchter.* An diesem buche vindet man manige grosse lere die anderen büchern verborgen seint das vnderweisset uns disz buch in der geschrifft so vinden wir auch den sinn disz buchs daz es genant wurt auro gemma daz bezeichet vns wie gut disz buch sy darumb was die geschrifft het bedecket daz hat Lucidarius alles erweckt . . der meister vnd der iunger redent mit einander der disz buch schreibet der ist der froger der

heilige geist ist der lerer der sol vns daz zu ende bringen das wir die rechte wahrheit befinden'. Bogen begynder dernæst med en ganske kort Samtale om Treenigheden og Guds Allestedsnærværelse, som kun optager en Side, för Discipelen iler med at høre Noget 'von der geschöpffde des himels vnd der erden'. Der Meister, som også på Titelbladet ser ud til at være noget vigtig af sin Lærdom, svarer diplomatisk-lærd derpå: 'von got getüren wir nit zu verre reden wann die leyen kement villeicht in grossen zweifel so sy die tieffe rede vernement. yedoch söllen wir gelauben daz got ye was vnd yemer ist on end', og efter en Bemærkning om Guds tre Naturer, hvorledes han med sin Magt skabte Verden, med sin Visdom indrettede og med sin Godhed opholder den og frelste Mennesket, går han over til at tale om Kaos, Elementerne, Englenes Skabelse osv. Han taler derpå ganske kort om Adam og Eva i Paradis om Kain og Abel, og de første Kunstnere; herefter følger det geografiske og fysiske Afsnit efter Honor's 'imago mundi'. I Asien følger den tyske Lucidarius, skönt betydelig afkortet, dog sin Kilde meget vidtløftigere end vores gjör det, og har således mange flere eventyrlige Beretninger fra Indien og de tilgrændsende Lande; men i Evropa er der ikke meget Spor af Slægtskabet. I Afrika hvorom vores Landsmand tilstår sin Uvidenhed, véd Tyskeren ganske god Besked. Han fortæller om 'Mörenland, die burg Saba, Adlas, der höchste berg der in der welt ist', altsammen i Hovedsagen efter Honorius. Det derefter følgende fysiske og astronomiske Afsnit er et kort Begreb af 'imago mundi's' øvrige Indhold og dels af Bogen 'philosophia mundi' (se navnlig dennes lib. IV). Da Discipelen har hørt om Verdens Skabelse og Indretning, spörger han 'von der vnderweisunge des heiligen geistes ... vnd was manig ding beteute die wir teg-

lichen sehent vnd das man begeet in der heiligen cristenheit'. Mesteren minder ham atter: 'du frogest gar tiefe, des kan ich dich übel berichten', men begynder derpå dog sin Forklaring af Messeembedet og alt hvad dertil hører. Kun i Grundtrækkene stemmer denne, såvel med Bogen 'gemma animæ' som med vores Lucidarius (Afsnit I), men med ingen af dem i Udførelsen. Bogen slutter endelig med Samtale om Døden og Gjengjældelsen, Antikristen og Dommedag, atter efter 'Elucidarium'.

Det ligger klart for Dagen at vores ikke, således som man har troet, er en Oversættelse af den Tyske, hverken som denne findes i de bekjendte Håndskrifter, eller som den blev trykt, skönt denne vor Nabo efter naturlig og sædvanlig Vis lå vor Landsmand nærmest at tage til Efterlign. De har meget tilfælles, men mere hver for sig. Hvad den Tyske især med Udførlighed og Forkærlighed dvæler ved, er alt hvad der vedrører *Naturen*, som vores glider lettere henover. Det er som om Tyskeren i disse Prøver på at løse de mange Gåder i Naturens Rige fandt en Tilfredstillelse for sin naturlige Lyst til Tankeforsøg. — Til den Höjtyske Lucidarius slutter

Den **Plattyske** sig så nöje, at det, selv med de enkelte Afvigelser, er tydeligt nok, det er en og samme Bog. Man kjender kun én trykt Udgave (1485) hvoraf det store kongelige Bibliothek her ejer et Exemplar: 'ghedrukket in der keiserliken stat Lubek van Matheus brandis Anno *domini* MCCCCLXXXV'. Den udgjör 39 Blade i stor Octav, uden Blade eller Arke-Mærke; på første Blad har den ligesom den höjtyske et Billede der forestiller 'de mester' og 'de junger'; tre andre Billeder som skal give en Forestilling om 'imago mundi' har den ligeledes tilfælles med sin Original, men et femte for sig selv, som forestiller

Lucifers Forstødelse (2^{den} Bk.). Den slutter sig som sagt nöje til den Höjtyske, fra Ende til anden: 'dit bok het Lucidarius, begynder den, dat sprikt to dude so vele alse ein vorluchter ... wat me in anderen boken duster vnde vnvorstendlik gheschreuen vindet, dat vorclaret mester lucidarius gantz schickelken' osv. men gjör dog undertiden en lille Forandring, Rettelse eller Tillæg. Når det således strax her i Indledningen siges i den anden: 'was die geschrifft het bedeckt daz hat lucidarius alles erweckt', synes det som om den Plattyske har fundet, disse Ord kunde mistydes, og sætter i det Sted: 'wat me in der schrifft wijd moet to sammen soken dat vindet me hijr in mit korten worden schone begrepen'. Det går iøvrigt med den tyske som med den danske Folkebog, at, uagtet den idelige Afbrydelse med Spörgsmaal og Svar, findes der Steder hvor Mesteren ligesom henreven af den Gjenstand der opfylder ham, ikke tillader denne Afbrydelse, og hæver Foredraget sig da stundom til en kraftig og dog letflydende Stil. Man kan ved sådanne Steder i den Plattyske ikke uden Uvillie tænke på, at et, allerede længe för Luther, så godt udviklet Skriftsprog skulde fortrænges af sin fordringsfulde Slægtning.

På **Islandsk** har man en Oversættelse af Honor's Elucidarium. Der findes i Arn. Magn. Samling to Pergaments-Håndskrifter af den (674 a og 675 i 8.), begge Brudstykker. Det første er et fortrinligt Håndskrift, fra Begyndelsen af det 13de Århundrede, en fri og fyndig Oversættelse; den følger Originalen uforkortet, men mangler Slutningen af første, hele anden, og Begyndelsen af tredie Bog, og har i Resten flere Huller. Håndskriftet Nr. 675 er noget fuldstændigere og er nærved at kunne udfylde det første; det har nemlig første og anden Bog, men mangler dog lidt af sidstnævntes Slutning såvelsom hele den tredie Bog. Det

er endel yngre, måske fra samme Århundredes sidste Halvdel, og iøvrigt ikke så godt. Gjennem første Bog har denne Oversætter fulgt sin Original; i anden har han derimod begyndt at forkorte[1], men rigtignok som det synes med liden Omhu, så det ser ud som om han var bleven kjed ad Arbejdet og hastede efter at nå Enden. Idetmindste er det et Par Steder hændt ham, at Magisteren har fået Skin af at være tunghør, når han stundum svarer på et, medens Disciplen har spurgt om et andet; fordi Originalens mellemliggende Svar og næstfølgende Spörgsmål ere oversprungne. Bogen bliver ikke sjælden nævnt mellem de Kirker og Klostre tilhørende Ejedele. Den har endnu ikke været trykt.[2]

På **Svensk** har man også haft Folkebogen, men den er såvidt vides ingensinde bleven trykt, og selv af Håndskrift kjender man endnu kun et Brudstykke (Kgl. Bibl. i Stokholm D IV. skrevet c. 1430-40[3], ialt 6 Blade. Men selv disse få Levninger synes at bestyrke hvad der ovenfor er sagt om denne mærkelige Bogs Tilbliven hos de forskjellige Folk, thi måtte man nogensteds vente at finde den ens, da vilde det jo sikkert være hos de nordiske Frændefolk, der ellers på den folkelige Grund have såmeget i Fælledskab. Dette er imidlertid ikke her Tilfældet, som man vil se, selv af den korte Prøve jeg, efter Hr. G. Stephens' godhedsfulde Meddelelse, ser mig istand til at byde. Den svenske begynder således:

[Bl. 240.] 'De lucidario. Thæsse book hetir lucidari*us*. for*e* thy at hon g[ør] redho mz sin kænnedoo*m*. oc lyser

---

1) Man har allerede i Originalsproget haft Udtog af Bogen. Det ses af Håndskriftet i Arn. Magn. Samling 674 b (8), som er et sådant Udtog.

2) Men kan om føje Tid ventes udgivet af Nordisk Literatur-Samfund, ved *K. Gislason*.

3) *C. G. Modigh:* (contentio inter animam et corpus) 'huru siælin oc kroppin thrætto' udgivet for Magister-Graden. Stokholm 1842. jfr. Fornskriftselskabs Samlinger 1 Bd. 1 H. S. XXV.

aff margha handa thingom. badhe aff them ther warith haffwir. nw ær. oc æn wardha skulo. badhe aff thz gudhi horir særdeles til. the hælgho kirkio oc swa wærldinne. Ther fore kænnis iak at ængin haffwir naghan wiisdoom eller skæl aff sik siælff. vtan aff gudhi alzwolloghom Ther fore bidher iak thik ædhla mæstare. fore gudz skuld oc thin eghin siæl skuld. at thu gør mik redho wankunnoghom manne pa thz ther iak thik aat spør Ok sigh mik nw først. hwath ær gudh' etc.

Desuden kan det bemærkes, at man også finder Spor til en svensk *Oversættelse* af Honors Elucidarium fra Slutningen af det 15de Århundrede, men som nu rimeligvis er tabt. Den fandtes i et Papirs-Håndskrift, som i sin Tid tilhørte Åbo-Domkirke, men 1758 blev givet til Antikvitets-Arkivet, og fra dette skulde have været afleveret til det kongelige Bibliothek, hvad der imidlertid neppo nogensinde er sket.[1] I en gammel Optegnelse over dettes Håndskrifter findes derom under Mærket A 58 (med tilföjet *abest*) følgende Oplysning:

'Anshelmi Elucidarius på Swenska, med mera.

En Åbo Domkyrka för dette tilhörig och til Antiquitets Archivum åhr 1758 förärad bok, på papper in 4to:

(fol. 1.) In Nomine patris et filii, et Spiritus Sancti, Incipit Elucidarius.

Her byrias een book, som kallas Elucidarius ok uththydes här först Prologus Misticus eller dichtarens företalan eller föroordh i bokena i swa mattho.

Rogatus sepe a condiscipulis. Jak ofta bidhin af mynom sambrödhrom at utthyda noghre klook ok lönligin spörsmål i the helga scrift och kennädome, ey ytermera förmaandes genstridha' etc. etc.

1) Svenske Fornskrift-Selskabs Samlinger. 1 Bd. 2 Hft. S. LI.

Denne absurde Explication findes fol. 48 verso: 'Lyktat Elucidarius, hwilka dichtade S^{tus} Anshelmus ok utthydhes i Nådhendall af Broder Jens Räk eller Büdde Anno Domini MCDLXXXVII.' (Meddelt af Hr. G. Stephens.)

Hvortidlig vi på **Dansk** har haft en Lucidarius, lader sig ikke godt afgjöre, men har den tyske været til i 12te Århundrede, er det jo ikke urimeligt at vores skriver sig fra det 13de eller senest fra det 14de. Selv giver Bogen ingen Besked om sin Alder, men der findes dog Antydninger som viser at den idetmindste må have sit Udspring fra det sidstnævnte Århundrede. I Talen om Evropa, opregner Forfatteren først: 'alt Romer-Rige, Valland og Tyskland, Engeland og Skotland'; senere hedder det: 'en Del af Verden er og Danmark' og efter at Mesteren derom har udtalt sig, vedbliver han: 'der vest ligger Norge og Sverige og kolde Lande'. En sådan Afsondring af Danmark fra det øvrige Norden vilde allerede være påfaldende i det 15de Århundrede, da Kalmarunionen stod ved Magt; thi havde Forfatteren kjendt denne, vilde han neppe, efter den Lyst han viser til at stille sit Fædreland i det bedste Lys, have glemt at melde om, at det udstrakte sit Herredömme over de to Nabolande. Hvordan man ialtfald villet tage Sagen dengang, ses bedst af en Glosse, som en yngre Hånd har tilföjet i Randen; denne indsætter nemlig ganske rigtig i Unions-Sproget: '*Danmark, Sverige og Norrig*' der hvor Bogen oprindelig blot har *Danmark*. Véd man nu dette, da kan man også i Samklang hermed forstå Omtalen af Ridderskabet sammesteds, som på engang indeholder en Ros og en Formaning: 'i det samme Land, der Danmark hedder, der er det bedste Ridderskab der under Solen er, om de ville vel tilsammen holde'; thi Tillæget '*om de ville vel tilsammen holde*' synes ligesom at antyde en frisk

Erindring af Tider da Fædrelandets Frelse havde hvilet på de Kækkes Sammenhold i Nøden, og tillige en bitter Erindring om, at der var dem blandt disse, der havde svigtet deres Kald. Det er en Gisning; men det forekommer mig at en sådan formanende Ros vilde vanskeligere finde sin naturlige Anledning i Unionstiden, kunde derimod vel finde den på adskillige Tidspunkter mellem Valdemar Sejer og Valdemar Atterdag; såsom, da Landet sukkede under de Fremmedes Åg og Kristoffer Udenlands Usselhed, eller måske, da Ridder Niels Ebbesens Dåd var i frisk Minde. Hvis dette forholder sig så, vilde Bogen altså hidrøre fra Midten af det 14de Århundrede. Denne Gisning modbevises ikke af Sproget, selv om man kunde påvise at dette røbede en yngre Forfatter; thi det er, vel at mærke, i en *Afskrift* vi have Bogen i den ældste Skikkelse, hvor vi aldrig vide hvad og hvormeget der skal sættes på Afskriverens Regning. Hvad der tværtimod fra denne Side kunde støtte Gisningen, er at der i et Skrift af så lidet et Omfang forekommer så mange forældede Talemåder, Ord og Ordformer, som man bedst overbevises om ved at sammenligne Håndskriftet med Udgaven fra Ghemens Presse, hvori man på Overgangen til det 16de Århundrede enten har ombyttet dem med nyere, for at gjöre Bogen forståelig for Folk, eller også selv misforstået dem.

Bogens Forfatter er sagtens en eller anden Munk, og må det være tilladt at fortsætte Gisningerne, vilde jeg gætte på at han enten har været barnefødt eller har boet i Thy, siden det er det mærkeligste han husker om sit Fædreland, at der er et Sted som hedder Hanstedholm, og at dèr udenfor ligger 'Swellien i Havet'. Siden denne Holm har ligget Manden nærmest i Tanken, har den vel også ligget ham nærmest for Hånden, og da Sproget ikke just røber

den jydske Mundart, har han vel altså måske boet i Nærheden af dette for ham så mærkelige Sted. Man kommer da snarest til at tænke paa Vestervig Kloster.

Lucidarius er os bevaret dels i et Håndskrift (Arn. Magn. 76 i 8vo) dels i Gotfred af Ghemens Udgave, som hører til de största literære Sjældenheder. Det store kongelige Bibliothek ejer et Exemplar; i Karen Brahes Bogsamling *har* der *været* et. Det omtalte Håndskrift indeholder en Mængde forskjellige Sager på Dansk og Latin. Af sidste Slags Jesu Barndoms Historie, et Par Hymner og Bönner til den hellige Jomfru, Fader Vor, Troen og Kristi 7 Ord på Korset, hver med en kort Udlæggelse. På Dansk findes nogle åndelige Sange mest Maria-Viser (meddelte på to nær i 'Den Danske Psalmedigtning' 1 Bind Nr. V-XIII), Davids Pönitentse-Psalmer, Litaniet, fire Homilier (hvoraf de to ere meddelte i 'Dansk Kirketidende' (Nr. 65 og 118), og endelig *Lucidarius* (Blad 31-91). Skrifttrækkene tyde på den sidste Halvdel af 15de Århundrede, men at det er en Afskrift ses blandt andet deraf, at Afskriveren et Par Gange har sprunget Stykker over, som sønderriver Meningen; og andre Steder misforstået enkelte Ord, men er bleven opmærksom derpå, og har da overstreget Ordet og skrevet det rette ved Siden. Den er desuden skreven af tvende forskjellige Hænder, hvoraf den anden begynder med Bl. 63 (Udgaven S. 24-43 og S. 50 flg.)[1].

Sproget i Håndskriftet tilhører en ældre Tid og har, trods de Forandringer det ved Afskrivning kan have undergået, bevaret sit ældre Præg. Dette bliver iöjnefaldende ved at sammenligne den med Ghemens Udgave, der vistnok

1) Da ingen af dem stemmer synderlig overens med sig selv i Ordenes Skrivemåde, er det vanskeligt at angive hvori de skille sig fra hverandre; men en Ting falder dog let i Öjnene, nemlig den Sidstes större Forkærlighed for Bogstavet æ. Han skriver således *thæn*, *thæt*, *mæth*, osv. medens hans Formand oftest har *then*, *thet*, *meth*.

endnu har beholdt en Del Former der allerede vare forældede på den Tid, men i det Hele taget har moderniseret Sproget[1]. Jeg skal til Sammenligning, næst efter at henvise til Anmærkningerne, hvor de mærkeligste Ord-Afvigelser ere angivne, meddele et Par Prøver af begge jævnsides.

(Håndskrft. Bl. 83). **D.** Huat idræt tok kayn oc abel tøm først til adh faluæ.
M. Vi læsæ aff at kayn tok ath æriæ oc so som thæn ther vildæ omgangæ segh mæth aghær oc vor aghær karll oc abel tog segh til at gømæ fæ oc om gik segh ther mæth oc ther aff rees dyær skyælnæt i mællæn tøm at kayn drap abel.
D. huar aff kom thæt oc huar aff burdæs theræ vsæthælsæ.

(Gh's. Udg. Bl. 24). **D.** Huat idret tog kaijn oc Abell them først til.
M. Wi lese at kaijn tog tijl at pløije oc saa So som then ther wil vmage sig wet ageren oc worde ager karl Oc abel tog sig til at gøme fæeth oc omgick sig ther met oc ther af ræes so stoor wrede at kaijn drap abel.
D. hvilkelunde kom thet til oc hvor aff begyntes there wrede.

(Hdskrft. Bl. 57). Thet dywr kan enghæ fangæ vthen reen jomfruæ oc sker vthen smytthæ Och wel hun sydhæ neth foræ dywreth tha gangher thet til . . oc wordher saa fast ath sowæ ath hun maa dræwæ thet dywr . . en steen ær til ath i then tymæ han kommer i iomfrwæ eller i

(Gh's. Udg. Bl. 33 v.) thet diwr kan engen fange eij vten een ren iomfrve Fortij wijll hvn side for dywret tha ganger thet til . . oc wordher saa fast at søffuen at hun maa dræpe thet . . . en steen er serdelis at then tijme han ær i iomfruwers ellers i andre digdelige

1) Denne ghemenske Udgave af Lucidarius afgiver et nyt Bevis for, med hvorliden Sikkerhed man af Sprogets formale Karakter og selv af Ordforrådet i denne Bogtrykkers Arbejder kan slutte til et Skrifts Alder, som ikke kjendes i anden Skikkelse.

andhræ skelligæ quidnæ theræ hender tha skyn han som gwl.	qvinners hender tha skiner han som guld.
(Håndskrft. Bl. 34 v.) Sydhen leddhæ thee hanum vth til thet mannæ modh ther tha war safneth Tha opthæ thy allæ meth en rest oc beddes ath han skullæ korsfestes Tha domdhæ pylatus hanum saa som the bathæ thaa ledhæ the hanum vth oc kastæ oc torffuæthæ hanum meth vren tyngh oc stenæ ath han hafdhæ muxen fallet vndher korseth.	(Gh's. Udg. Bl. 9 v.) Siden leddæ the hannum til then mennig almve ther war samnet tha ropte the alle med en rest oc bedis at han sculle korsfestes. Tha domde pilatus hannum som the baade Tha lede the hannum neth oc sloge hannum med træck oc annen vren ting at han hade nær fallet vndher korsset ther han sculle bere.

Sproget i den håndskrevne Lucidar har i det hele taget samme Præg som andre Skrift-Lævninger fra Slutningen af 14de Århundrede og Begyndelsen af det næste; og ser man nærmere til, da tror jeg endog man vil finde adskillige Oldsager, små og store, så man ikke kan tage i Betænkning at sætte Bogens Alder endnu noget höjere op i Tiden; og derved forklare sig hvorledes disse ere komne her. I Forbigående kunde nævnes den hyppige Brug af den hårde Medlyd i Ord som: iek, mek, sak, mekel, æplæ, vaupn, osv., og det særskilte Hankönsmærke i Navneords bestemte Form, uden derfor at ville bygge noget derpå, da Brugen heri er altfor våklende, så begge Dele findes enkeltvis ligetil Reformation, og sligt desuden tildels hører til Afskrivernes Løsøre, som man bedst ser i dette Håndskrift, hvor første Afskriver hyppig om ikke stadig skriver: brodær*in*, hymmæl*ynd*, hagel*yn*, man*ynd*, den anden derimod man*æn*, hymmæl*æn* osv. Snarere kunde man vel lægge Vægt på den hyppige

Udeladelse af Kjendeordet, især det ubestemte: gut ær selleff alsomheuestæ got; æn hans hustruæ heth ada oc annæn sællæ; thet dyur kan enghæ fangæ, vthen reen jomfruæ oc sker vthen smytthæ; ær paradys stort jordmon. Men af mere Betydning bliver dog Forholdsformerne, og der er det værdt at mærke, at vel danner Bogen enkelte nyere Ejeformer på *s*, men dog kun af dem som alt i det 14de Århundrede ikke hørte til Sjældenhederne, således af Hunkönsord i Ejeform: modær*s*, en Form som netop findes meget tidlig, fordi den så let dannes i Analogi med: *faders*. Dernæst i den bestemte Form, hvor *s*-Endelsen af let forklarlige Grunde tidligst findes i Hunköns-Ejeformen: solæn*s*, siælæn*s*, værælzen*s*, (werden*s*), iordæn*s*, men jeg tror neppe fler end disse, og èn Gang henn*es*; i Regelen: hans pynæls*æ* timæ, thin hustru*æ* ord oc henn*æ* røst; og det samme gjælder om de Hankøns- og Intetkönsord der efter den ældste bekjendte Böjningsmåde ikke have *s* i Ef. Et.; én Gang kun har Afskriveren indsat sit: wor herr*es*; men i Regelen og stadig ellers: wors herræ døth; menneskæ legomæ osv. Ligeledes forekommer der, såvidt jeg har set, i Flertallet kun ét Navneord på *s* i Ejeformen, det er *mæns* (Mænds), der også er af dem som findes næsten sålangt op som man har dansk Skrift, og dog er selv denne Form her i Bogen ikke eneherskende, thi fire Gange forekommer *mannæ* eller *mænne*, og det sidste navnlig i en Forbindelse, der hvis jeg ikke fejler, ikke er uden Betydning her, thi det vilde vel neppe, uden ydre Anledning, faldet nogen Skriver i Pennen i det 15de Århundrede, og en Del længer tilbage, at sige: '*til* forbannæthæ *mænne*' (S. 62). Forfatteren hører til den Tid, der savnede en tydelig Endelse i Ef. Ft., han har været for ung til at bruge den gamle Endelse, og for gammel til at bruge den ny, og må derfor, når han vil gjöre sig tydelig, indskyde et

theræ: 'han giordæ huer sin kiortæl aff det fææ *theræ* skyn'. Ejeformen *theres* findes også, men ikke at tale om, at den også hører til de meget gamle, så forekommer den her ikke tiere end at den kan anses for fremmed, da *theræ* er den langt overvejende. Et andet Punkt som fortjener Opmærksomhed er, ikke blot den hyppige, næsten regelrette Brug af betinget Datid, men også Brugen af betinget Nutid i Ordstillinger som: om han noghær æffnæ *hauæ* 35,4; *styngæ* (man) eth lyws i thet wanth, tha tendes thet 51,31; Böjninger og Ordföjninger som: 'wors herræ pinæ'; 'thæn timæ daus'; 'at wordhæ *til alz ikkæ*' 21,5 'tiundæ mannæ' (Ef. Fl. '*af* Mændene') ere Oldsager, som det 15de Århundrede ikke vedkjender sig. Med Hensyn til Ordforrådet må jeg henvise til Optegnelsen bag i Bogen, der bedst vil fremhæve den i så lille en Bog ikke ringe Del af gamle Ord og Talemåder. Jeg skal kun tillade mig at udpege et enkelt Ord, det er: '*begynnæ*'. Det forekommer fire Gange i Bogen, men vel at mærke ikke i den nu idetmindste over 400 År gængse, men i den ældgamle Betydning: at kundgjöre, åbenbare 13,14.15 166, medens derimod vort nuværende *begynde* stadig hedder *byrjæ*, *burdæ* osv. Skönt der ikke kan sluttes noget bestemt af Orddannelsen med Forstavelsen *be*, da denne ikke er de nordiske Sprog ganske fremmed, og altså tidlig kan have udviklet sig, så er det dog en Kjendsgjerning at hyppig bliver den først efter 1400; og det kan derfor bemærkes at af Ord med *be* foran forekomme kun de tre: begynnæ, befalæ og behennælig, der alle tre ligefrem er flyttet ind fra Tysken, og modbevise altså intet, om så man vilde regne Bogen, hvori de forekom, fra Knuds Lavards eller selv Uffe Vermundsöns Tid, thi sålænge disse Ord har været til i Tysken, er der Mulighed for, at de som Lånegods kan træffes i Dansk. Anderledes

forholder det sig med Ord af nordisk Rod hvis Betydning i en bestemt Retning er udtrykt ved Forstavelsen *be*; de vil snarest tyde hen på yngre Alder; men af sådanne har jeg her ingen fundet, men stadig: søgte, fæstes, nytte, bygte, mærke, tyde, tegne for vore nuværende: besøgte, befæstes, benytte, bebygte, bemærke, betyde, betegne osv.

Lucidarius udkom 1510 fra Gotfred af Ghemen's Presse og skal hundrede År senere være optrykt pány 1610. (Nyerup Moerskbsl. S. 291). Dens Titel hos Ghemen er Overskriften på første Side:

Her begynnes Lucidarius.

Under denne står et Træsnit, som forestiller en Engel der holder et Våbenskjold med to korslagte Søgler, og derefter begynder den rimede Indledning. Udgaven har en Inddeling i fire Bøger i den Orden, der rigtignok også synes at have Medhold i Indledningen, hvor Forfatteren lover først at ville tale om *Gud* (Ghemens 1ste Bog), dernæst om *Messe-Embedet* (2den Bog), om hvordan *Verden* blev til osv. (3die Bog) og endelig om *Dommedags* Færd (4de Bog); forøvrigt følger den Ghemenske Udgave Håndskriftets Text heltigjennem, undtagen hvor en af dem har oversprunget et kortere eller længere Stykke. Bogen udgjör $4^1/_2$ Ark i lille Oktav; den har en Masse Trykfejl, og Siderne i Ark *d* ere kastede om imellem hverandre, så man uden Håndskriftet skulde have ondt ved at bringe dem i Orden. På Slutningsbladet står:

Truckt i Køpenhafn hooss Godfred aff ghemen Anno domini Tvsent. d. x. in vigilia palmarum.

Sammenligne vi vores Lucidarius med de andre, da kunde man udpege som et ejendommeligt Træk der ligesom afspejler Folkenaturen, at den har en mere *historisk* Ret-

ning. Franskmændenes Afsnit om 'Stænder og borgerlige Sysler', Tyskernes Grublerier over Naturens Hemmeligheder kjender vores Folkebog intet til; derimod dvæler den længere ved Stamfædrenes Historie efter første Mosebog, dens Udlæggelse af de enkelte Stykker i Messen er historisk, og medens den selv derved fatter sig kort, meddeler den derimod hvad ingen af de andre gjör, Te deum, Fader Vor og Troen på Modersmålet. Det står vel også hermed i Forbindelse, at medens 'der Meister' i den Tyske flere Gange sætter et betænkeligt Ansigt op, för han udfolder sin Visdom, af Frygt for at Lægfolk skal falde i Tvivl; gjentages det derimod i vores, at det 'tydes på vort Mål' for at Lægfolk kan desbedre forstå det og få Lyst til at høre det (S. 7. 14). I Fysiken og selv i Geografien er vores Landsmand ikke på sin rette Hylde; hvor de andre her har fuldt op at fortælle, giver han kun halv Besked eller tilstår sin Ukyndighed (S. 52). Beskrivelsen af Evropa er ovenfor omtalt; herved kan endnu bemærkes et lille Exempel på, hvorledes Sagnene bleve lokaliserede. Kilden der skulde være så hed at man kunde tænde et Lys ved den, henlægger Tyskeren til Dalmatien, hos os bliver det naturligvis Gejser, hvorom også Saxo vidste underlige Ting at berette. Det behøver ikke at tilföjes at den *Sne*, Jabal med sit Telt vilde beskytte sig mod, tilhører vor Landsmands Fantasi.

Det vil være overflødigt at gjöre opmærksom på de mange löjerlige Smagløsheder, hvormed Tidsalderen har trykt sit Mærke på denne Folkebog, også i den Skikkelse hvori den hos os dannede sig og her atter træder for Lyset. De vil ikke undgå nogen Læser, hverken i Udlæggelsen af Messe-Embedet eller i de eventyrlige Beretninger, hvor man kunde fristes til at tro Mesteren fortalte sin Discipel en Niels Klims satiriske Rejse, dersom ikke den hele Tone

røbede, det var hans ramme Alvor, at gjöre ham vis på Skabningens Mirakler. Det er jo intet nyt, at Begreberne om alt hvad der vedrører Naturen vare meget uklare og forvirrede, især för Amerikas Opdagelse, og endnu længe efter, ikke blot 'på Bjerget'; men jo bedre vi véd at vurdere vore Kundskaber i den Retning, desmindre Lyst få vi til derfor at spille Montanus-Rollen. Et andet af Tidsalderens Mærker som flere Gange stikker frem, er det ubegrændsede Jødehad, der ikke blot trods Syndfloden lader Forfatteren gjöre Jødefolket til en af de onde Grene der ved Kains Døtre blev indpodet i Seths Slægt; men senere endog til Kams forbandede Afkom, der allerede i sin Stamfader, som spottede sin sovende Fader, teede sin Art. I Overenstemmelse hermed regner han også Jødeland med til Afrika, men bemærker dog at somme anse det for en Del af Asien.

Snarere end at udpege Pletterne, kunde det måske gjöres behov at nævne Noget som turde vise, Bogen dog også fra Indholdets Side har sit Værd. Hertil tör jeg da først regne, som alt ovenfor berørt, dens Bestemmelse, på Modersmålet at meddele Lægfolk hvad de ellers som oftest kun hørte på det fremmede Sprog; ved hvilken Lejlighed Bogen er kommen til at gjemme måske den ældste danske Oversættelse af den berömte Lovsang 'te deum laudamus', og hvad der er endnu mærkeligere den ældste Opskrift vi kjende af vor *Trosbekjendelse* og *Fader Vor*. Af den theologiske Forklaring er der jo en Del hvori vi kun kunne høre Gjenklang af skolastisk Spidsfindighed; men dog afnødes man tidt Beundring dels for den snilde, dels for den jævne folkelige Måde hvorpå Mesteren véd at besvare vanskelige Spörgsmål, ligesom han heller ikke fattes smukke træffende Billeder af den legemlige Verden til at oplyse åndelige Forhold. Det er således ikke enhver Præste-Pine der har så godt et Svar på rede Hånd til Spörgsmålet,

om det var så stor en Synd at æde et Æble? og Oplysningen om Guds Godhed over Retfærdige og Uretfærdige, såvelsom om Guds Allestedsnærværelse er ret træffende. om den end ikke tilfredstiller vore Dages Filosofi. En opmærksom Læser vil heller ikke savne Steder som røbe en levende Fromhed, der har fundet sit livlige Udtryk f. Ex. i Skildringen af Guds Almagt og Godhed. Det er et af de Steder, hvor Mesteren er kommen i Ånde, og fortjener i fuldeste Måde vor Opmærksomhed, fordi vi har endnu sågodt som intet udgivet af vore ældste skriftlige Mindesmærker, hvori Dansk Prosa i sin første Spire træder frem som *frit* Foredrag. For at henvende Opmærksomheden udelt på Foredraget selv, skal jeg tillade mig at afskrive et kort Stykke heraf, omsat efter nuværende Skrivebrug og med Ombytning af enkelte forældede Udtryk. Mesteren bekjender, det går höjt over menneskelig Forstand, at tale rettelig om Guddommen, 'thi' vedbliver han (S. 21), 'var det så, at hvert Sandkorn, der på Havets Bund er, og hver Dråbe, der i Havet er, var den viseste og klogeste Mester som i Paris er: de kunde aldrig fuldlovet og ej fuldspurgt og ej fuldsvaret om den almægtigste og værdigste Guddom; fordi det var höjt over alle deres Forstand. Engle i Himmerig, fra den Time de bleve først skabte og så foruden Ende, da glæde de dem idelig og hver Stund i Guddoms Åsyn, at forstå hvilken han er; og de kunne dog aldrig fuldelig forstå hvor stor han er, og hvor kraftig hans Guddoms Dyder ere at smage. . For jo mere de, og hvert Menneske der did kommer, sandse og forstå af hans Guddoms Kraft og Magt, desstörre åbenbares hans Kraft og Magt at være. Jo mere de stunde at se hvor væn han er, des vænere åbenbares han at være. Jo mere de smage hvor sød og dydelig han er, des mere åben-

bares han sød og dydelig at være . . Thi hvad er Mennesket andet end Muld og Aske, blandet med Vand, som Menneskets Legeme er; hvad er det andet uden en uren Ting, hvis ikke den gode Gud åbenbarede sig deri, at Menneskene skulde forstå hans Magt og hans Fagerhed og hans Dyd i alle de Ting der skabte ere . . Betænkte vi dette, da skulde vi være det visse at vi ej aflode at love den almægtigste Gud og takke ham i alle de lystelige Ting som vi se med vore Öjne og høre med vore Øren og smage med vor Mund, på det at vi måtte så tjene ham, med vore fem Sind her i Verden, at vi måtte værdige vorde at se og høre ham og smage ham hvor sød og hvor dydelig og hvor lystelig han er at være med i Himmerig, medens han åbenbarer sig sådan i det, der Aske er og Jord, som du træder under dine Fødder her i Verden. Thi havde du spurgt om det Menneske der visest var og vænest og mægtigst var, og af stor Slægt, og Kongeriger havde; du stundede meget efter at se ham og være med ham. Hvor meget hellere skulle vi stunde efter at være med Ham, med hvis Dyd og Ære alt Himmerige og Jorderige er fyldt. Det give os den Herre, som jeg min Tale med begyndte, og som jeg ad denne Sinde min Tale vil ende med: Jesus Kristus, Amen'! — Således kunde en dansk Mand dog føre Pennen en god Stund för Kristiern Pedersen. Det kan med det samme bemærkes til Slutning, at Bogen kun omtaler Jomfru Maria, engang i Udlæggelsen af Messe-Embedet, og der hvor hun hører hjemme, i vor Trosbekjendelse; og ellers ikke nævner nogen Helgen. Om dem spörger Discipelen ikke, men derimod vel om, 'hvi Guds Sön vilde tåle Pine og Død for os'? Denne Tavshed om Helgen-Fortjeneste turde måske også tale for Bogens Ælde; ikke fordi man jo også hos os kjendte Helgen-Påkaldelse længe

för det 14de Århundrede, men fordi det først var i det åndsfattige 15de Århundrede at Overtro på Helgener slugte Troen på den Ene-Hellige og afprægede sig allevegne.

Men om også Bogen således ikke savner lysere Partier, har den endda nok, som gjör det begribeligt at man fandt det farligt og forargeligt, om den vedblev at være almindelig Folkelæsning, da Middelalderens Tåge havde begyndt at løfte sig i det 16de Århundrede. Da imidlertid Navnet var for vel bekjendt og yndet, til at en Udryddelses-Krig rimeligvis vilde have ført til andet, end at gjöre den til 'forbuden Frugt', greb man til det klogere Middel, under det gamle Navn 'Mester Lucidarius' at indskyde en ny Bog, der var sanket af den Gamles brugbare Dele og Tillæg mest af den bibelske Historie. Dette Forsøg skete meget tidlig hos os. Man har en lille Bog, som rigtignok ikke selv angiver hvor eller når den er trykt, men efter Langebeks Mening[1] skal være trykt ved År 1520 eller endog tidligere; den udgjör 19 Blade i lille Oktav, prydet med 8 Træsnit. Dens Navn er: 'Een nyttelig Bóg om Gud faders søns oc helligandz werilsse, om werdens oc waare første foreldres begyndelsse oc skaffuelsse, Nylige corigeret och bedre fordansked end hwn i Lucidarrio findes kand' besørget aff Hans Barth. I denne Mand træffe vi udentvivl den samme Bogtrykker som 1534 i Roskilde trykte Povl Eliæsøns Skrift: 'Een kortt Vnderwiisning til een christelig Foreening' og flere, og det var jo ikke sjældent at Bogtrykkere enten af Navn eller i Virkelighed tog sig på, ikke blot at udgive men at omarbejde ældre Folkebøger. Forresten er det dog vist Tvivl underkastet om den her nævnte kan være fra det År Langebek mener, dersom der ikke kan gives sikre Beviser derfor; thi den bærer umiskjendelige Spor af at være på-

1) Vidensk. Selsk. Historisk Almanak 1764.

virket af Reformationen, og 1520 har man dog nok ikke vidst, at denne var trængt således igjennem her, at Boghandlerne kunde få isinde eller finde Regning ved at udrense Folkebøgerne. Imidlertid er det nok muligt, ja endogså rimeligt at den hidrører fra de første Reformations-År, för der egenlig var fremtrådt nogen bitter Polemik, der sikkert vilde have været at spore, havde den været et Værk af dem der skred frem med Bevægelsen. Den indføres ganske stille som et Udvalg af den gamle Folkebog, og har da under dette Skjold skaffet alt det tilside, som kunde forarge. Det hedder i Forordet: 'Af manghe tyng (som wyss mand skriffuer) skall mandh noghet (och helsth thet beste) ydelyg wduellyæ. Saa haffuer jeg nw wduolth aff lucidari mangfollyghed thenne føge bogh'. Den har intet om Messe-Embedet, intet af den eventyrlige Naturhistorie og Geografi; af dens tvende Parter, handler den første om 'Gud faders søns oc hellygandz werilsze, enddog hwn er wscriffueligh' og fatter sig meget kort (kun tre Blade); den anden indeholder 'himmels oc iords, oc waare første foreldris begyndelsze oc skauelsze' og fortsætter Historien til Babels-Tårnets Ødelæggelse, ganske efter den gamle, kun med enkelte små Forandringer, mest i sproglig Henseende; dertil föjes et Afsnit om 'Abrahams stærke *Troes* Bevisning og Vidnesbyrd'. Slutningen om 'alle Menneskers Opstandelse og den yderste Dommedag' er atter efter den gamle, men med större Forandringer. Det kunde endnu bemærkes at i Slutningen af Forordet gives en ny Forklaring på de to Samtalende, der også røber luthersk Indflydelse: 'Disipelen maa vere menniskens groffue natture och forstand som kalles i scriffthen thet kødelige menniske oc wduortis; Mesteren maa wære thet aandelige oc ny menniske som er forklared oc ren giort meth then helligandz naade. Then wnde oss alle Christus Jhesus'.

Denne Hans Barth's Bearbejdelse af den gamle Lucidarius undergik endnu nogen Forandring, för den antog den Skikkelse hvori den siden forplantede sig og i de følgende Århundreder uforandret oplevede utallige Oplag. Der står allerede på hans Titelblad, at den er 'corrigeret og bedre *fordansket*' end för, og det er jo muligt at der findes en lignende tysk Bearbejdelse[1], hvormed Udgiveren har sammenlignet sin Bog, men den svarer dog altfor nöje til vores egen gamle, til at man kan antage Udtrykket for andet, end at han har rettet på Sproget. Snarere måtte man formode Indflydelse fra den tyske på den Skikkelse hvori Bogen påny fremtrådte 1558, eller måske för. Dette År udkom der både i Vittenberg, og i Kjøbenhavn (hos Laur. Benedict): 'Mester Lucidarius. En nyttelig bog om Gud Faders Søns oc hellig Aands verelse, om Verdens oc vore første foreldris begyndelse oc skabelse oc huorledis Gud loed Verden forgaa met Sindfloden, oc huorledes Babylons Taarn bleff opbygget. Nu paa det ny fordansket oc formerit' (4 Ark 8vo, A–H.). Bøgerne ere ganske ens, og rimeligvis begge Optryk af en ældre Udgave; men den kjøbenhavnske er ikke så godt udstyret. Det er Hans Barth's ovennævnte Bog der ligger tilgrund, kun er der gjort Tillæg af 'Lucifers Fald og Helvedes Skabelse' som er indskudt för 'Menneskets Skabelse'. 'Fortalen til Leseren i denne Bog som kaldis Lucidarius' minder om den tyske, når den begynder: 'denne Bog kaldis Elucidarius, det er paa Danske en forklarelse', men falder senere sammen med Barth's. Iøvrigt tyder Sproget rigtignok på en Benyttelse af tyske Kilder, thi det er just ikke med Föje den kalder sig 'fordansket'; efter de mange Sprog-

1) Kongs. Bibl. ejer en tysk 'protestantisk' Lucidarius fra 1549, trykt i Frankfurt am Mayn, og måske har man ældre Udgaver, men Slægtskabet med vores er ikke kjendeligt.

Ændringer der ere foretagne, måtte den snarere gjöre Fordring på Navn af 'fortysket', thi den har beriget sig med en stor Mængde halvtyske Ord og Ordformer, som hverken vores ældre eller Barth's Bearbejdelse kjender til. Det er denne Udgave af 1558, eller måske noget ældre, der blev den gængse, udbredt og læst så flittig som nogen Folkebog[1].

Vist er det ikke, om den ældre Lucidarius senere er bleven optrykt, men det er dog ganske rimeligt. Idetmindste skulde man neppe tro, der kan have været tænkt på den nyere, som intet indeholder der kunde forarge eller forfærde selv den strængeste Protestantisme, når det ved et Reskript af 27de September 1726, forbødes 'at forargelige og forfærdelige Bøger og trykt Tant, såsom St. Peders Rejser, Sibyllæ Spådomme, *Lucidarius*, Skæmt og Alvor og flere andre deslige Digter, samt forfængelige Viser og Legender, må henføres eller forhandles i Nordlandene, Finmarken og Trondhjems Stift, under Konfiskation og Straf som Landsloven over forargelige Bøgers Forhandling siger'. Snarere må man formode, efter det Selskab hvori den nævnes, at det er den ældre Folkebog der endnu har været i Omløb blandt Almuen i de afsides Egne, og formodenlig har stødt den ivrige Biskop Dr. Peder Krog på hans Visitatser, så han har foranlediget denne Banlysning.

I nærværende Udgave af denne gamle Folkebog er det ovenfor omtalte Håndskrift fulgt, og da dette er den eneste Afskrift der hidtil er fundet af Bogen, er det gjengivet så nöje, som det har været mig muligt. Forkortelserne ere

---

1) Man kjender Udgaver fra 1558. 1560. 1562. 1576. 1591. 1604. 1661. 1663. 1703. 1707. 1710. 1722. 1731. 1749. 1768, og endelig med den böielig Angivelse 'trykt i dette År'.

opløste, men stedse betegnede ved *Løbe-Skrift* (*cursiv*). Kun hvad jeg med Vished kunde anse for Skrivfejl som Afskriveren mod sin Villie havde begået, har jeg rettet; hvor der kunde være mindste Grund til Tvivl, er Håndskriftets Læsemåde anført i Anmærkningerne bag i Bogen; et Par Steder hvor et eller andet Ord rimeligvis må udslettes, ere disse trykte med Små-Skrift (petit). De forskjellige Slags Klammer ere anvendte på følgende Måde:

( ) betegner hvad der af *en yngre Hånd* er tilföjet i Håndskriften, enten mellem Linierne eller i Randen,

[ ) hvad der er lånt af den Ghemenske Udgave, enten hvor Afskriveren har sprunget over, eller skrevet fejl. I sidste Tilfælde er Håndskriftets Læsemåde optegnet i Anmærkningerne;

[ ] hvad Udgiveren har indsat, uden at have Ghemens Text at støtte sig til.

Af Skilletegn findes der enkelte (.) og en Del (,) anbragte i Håndskriftet, men på en Måde, at de tidt vildlede mere end vejlede. Jeg har tilladt mig at ombytte dem med andre. De fem Afsnit hvori Bogen er delt komme i Håndskriftet i en noget anden Orden end her er fulgt, idet III står sidst af de fem; man ser imidlertid ikke blot af Ghemens Udgave hvor dette Afsnit hører hjemme, men dets egen Begyndelse, der knytter sig til II og dets Slutning der fortsættes i IV, anviser det også sin rette Plads. Grunden hvorfor Afskriveren har flyttet det om i Enden af Bogen er sikkerlig den, at han der helst vilde anbringe sit Billede af Verden.

C. Br.

LUCIDARIUS

en Folkebog fra Middelalderen.

[Bl. 31.] **Hic incipit lucidarius.**

Ihesus *christus* m*eth* syn nathæ,
ther oss skal bothæ styræ oc radhæ,
Stiræ ha*n* my*n* twnge til frem ath føræ
the ordh th*er* guteligbæ ær ath høræ.
Gywæ ha*n* mek th*et* ath sc*ri*wæ oc leræ
ther hanum maa wordhæ til hedh*er* oc æræ,
Oc eth*er* gledæ oc fauerth ga*m*me*n*,
gut gyuæ oss th*et* allæ sa*m*me*n*.
Om **gut** at talæ oc han*u*m til loff
th*et* *æ*r my*n* actens hoph.
Om **messæ a*m*meth** oc andræ tydh*er*
th*et* hau*er* iek fvnn*et* i bogh at vi[dhæ),
Th*er* nest hwar **verdhen** war fø[rst) til,
th*et* er fauert hoo th*et* høræ wi[l).
Sydhen aff adam oc hans til kom,
eth*er* til fau*er* kiennæ dom.
Thy m*eth*[*æn*] athi i boghen ledhæ,
vnd*er*lich ty*n*g wordhæ i ath vidhæ.
Sydh*en* ær my*n* acth at iek skal sc*ri*wæ,
om gut mek th*er* til nathæ wil gywæ,
Aff **do*m*mædaus ferdh,** th*en* aueligh tydh,
[Bl. 31 v.] ih*e*sus *christus* wordhæ oss tha blydh.

Ther me*th* vil ick boghen endhæ,
Sosom guth mek nadhæ wil se*n*dhæ.
Willæ i bogenss naffn vithæ,
LUCIDARIUS mw*n*dhæ hu*n* hædhæ,
Forthy hu*n* lywser oc gør goth skell
Aff ma*n*ghæ ty*n*gh th*er* wær*e*th hau*er*
oc nw ær oc vorthæ skall.

I.

Discipulus incipit sic quere*re*: Hwi skulæ p*ræ*stens vielsæ væræ syw.

Magister respondit: Th*et* p*ræ*stens vielsæ æræ VII, th*et* tegner thee VII th*en* helliantz gauæ, th*er* gut gyu*er* menesk*en*, th*er* gutz æmnetz me*n* skulæ serdeles stu*n*dhæ ath fongæ, sosom lerdhæ me*n* æræ. Forthy hworlundh willæ the tyænæ guth, vndh*en* ha*n* th*em* s*er*deles nath*en* gawæ.

D. Hwilkæ æræ the [Bl. 32.] VII th*en* hellia*n*tz gauæ.

M. Them taler ysaias p*ro*phe*tæ* om oc sier, at the æræ snillæ, [vnderstandhelse, radh, stirkæ, ke*n*nedom, milhed) oc gutz rezelæ.

D. Gøør mek meræ rethæ aff tesse VII th*en* helliendz gauæ.

M. Th*et* førstæ ær snillæ, at ma*n* skall tagæ i sit hiertæ the ti*n*gh th*er* [gud) løstær til. Th*en* Anne*n* ær vnderstandelsæ, at vndersta huilket meneskæ ær guthæligth til syn syel. Th*et* tridia ær radh, til th*en* th*er* vanku*n*de*n*dæ

er, huar hanum bør ath leuæ. Thet fyerdhæ ær styrkæ, at standhæ ammodh thet ther ær syndicth. Thet v ær wisdom, ath vnderstandhæ then helliæ scrifft, gut til loff. Thet VI ær myldheth, at væræ oc ey [Bl. 32 v.] grum, men væræ mildh oc øthmygh j allæ synæ sæthær oc j ordh oc i gerninger, sosom quemt ær. Thet VII ær gutz retzelæ at hauæ i sith hiertæ, i allæ sine gerningher, bothæ lønligæ oc owenbarlik.

D. Hui æræ clerkæ ragathæ i kronæ, oc hoo burthæ then seth først.

M. Thet burthes først meth sancte pether. Forthy ther han war fangen i en stadh, som hether antiochia, tha gørthæ græker hanum thet til spoth, ath the ragatæ hanum i cronæ, oc sydhen toogh cristendomen then samæ seth, sancte pether oc allæ clerkæ til hether oc æræ.

D. Huat skal thet tegnæ, at the hauæ cronæ. [Bl. 33.] mundhæ thet ey anneth tegne en thet obenbarligæ sees.

M. Ath clerkænæ eræ ragathæ i cronæ, sommæ mynnæ oc sommæ meræ, huer som hauer bwndhet sek til gutz emedhæ, thet merker at theres hw oc theres syn, ther mest thees i hauithet, skal opp væræ til guth almectustæ vthen Al hyndhet ther thee moæ them ey vædher skiliæ.

D. Huat skal thet merkæ, ath teræ har skall væræ omskoret mer en lekfalks haar er skoret.

M. Them bør ät lathæ om skeræ theres haar owen theres øørn, til thet ath høræ gutz ordh vthen hyndher, oc til meræ thee hauæ bundhet them til gutz tienæstæ, sosom ær kanikkær oc clostær men, thes meræ skulæ the telig sedh hauæ meth teres haar-[Bl. 33 v.]-skurth.

D. Hwy skall man huer daw VII synnæ læsæ synæ tydher.

M. The VII thydher burdhæ dau*i*d prophet*æ* i th*e*n gamlæ low, guth til loff for thee VII .th*e*n helienz gauæ. Sydhe*n* helly giordhæ thøm wor h*e*rræ ihe*sus* *christus* m*eth* syn pynæ, soo ath [al werde*n* ær th*e*m skildig at) hedbræ oc lowæ, oc lesæ th*e*m huer dau, oc serlestes klerkiæ, thee th*e*r th*e*m hawæ bondh*et* th*e*r til, Forthi saa tith som thee forsø*m*mæ theræ daus tydh*e*r m*eth* ther*es* williæ, soo tith tha gøræ the dødhælig syndh, oc eræ the y bannæ.

D. Hwi syes otæsangh lengræ en andhræ tydh*e*r.

M. Forthi thee ma*n*gæffoll helidom, th*e*r han giordhæ th*e*n tymæ. forthi th*e*n tymæ war han fangh*e*n aff jødh*æ*rnæ oc wor spøtth*et* oc slaue*n* oc skuth*e*n fraa en oc til anne*n* all nathe*n* jmellu*m* thø*m*, oc wor draue*n* [Bl. 31.] i haar oc fo(o)r saa skamælighæ th*e*n nath, En lyth*et* faar ey ath thee throdhæ ha*num* wndh*e*r ther*æ* føth*e*r, ffort*h*i th*et* war pylat*us* swenæ th*e*r han*um* skullæ th*e*n nath gømæ. Th*e*n tymæ forloth och ha*n* *sanc*te pet*e*r synæ syndh*e*r, Oc th*e*n tymæ frelsæthæ ha*n* allæ retthæ syelæ aff heluidhs mørk och yntel ha*n*s egh*et* fedh*e*rnæ. Och th*e*n tymæ loth ha*n* sek fødhæ aff jomfru ma*ri*æ, Och myth i nath*e*n frelsæthæ ha*n* y[s]raelss folk fran egytthæ landh. For theligh heligdom syes othæsang le*n*ghræ en andhræ tydh*e*r.

[**D.** Meden i haffue meg saght aff ottesang, siger meg ho **Te deu*m*** giorde.

M. Thet scriwes at th*e*n tyme *sanct*us ambrosius haffde wend sanctu*m* augustinu*m* til troen m*eth* syn prediken, tha giorde the bode Te deum, og sivnge th*et* gud til loff.

D. Kiære mæster, tyder Te deum a wort mol for

alle mentz nytte, forti mange leste hannum thes heller at the understode, hvat thet war the læsde.

M. Thet er ont at giore, forti thet faller ey so a wort mool [som] a latine, forti byr meg oc tyde hannum, so som quemmer best a wort mool oc feyerst er at høre.

D. Sig tha, kiære mester.

M. Først begyntæ sanctus ambrosius oc sawde: Te deum.

Vi loffue teg, then alswolende gudh, oc wy kennes teg wor herre at wære. All iordrigh hæder teg, thw ther gud fader er i hemmerig. Alle engle, alle helgen oc alt hemmerigis herskap lower teg, oc lade aldry aff at øpæ tith loff. Allæ englæ koor, bodæ cherubin oc seraphin, ladæ aldry aff at loffue teg oc øpæ tith loff, og sie: Sanctus, Sanctus, Sanctus! thet er a wort moll: Segnet, Segnet, Segnet! ware tw, ther boode herræ oc gud esth ywer alle herskap, boode i hæmerige oc i iorderighe oc hælwedes. Hæmerig oc iorderig ær fwlle meth then ere, af thin guddoms wold ganger. Teg loffuer thet hæderlig apostole koor. Tegh loffuer the helige propheteres there taall. Teg loffuer the ræne martires oc there hær. Then hillige kirke wederkennes tig, om with som werden ær. Hwn kennes tig fadher at wære oc thit meglæ gudelig wold. Hwn kennes wedher thin eneste søn, ther hon skvldig ær at hedræ. Hwn kennes wedher then hillig and. Jhesu christe, tw esth koningh oc allæ æræ, Tw est gud faders ewige søn. Tw reddes ey at liege i eth iomfrwe lyff, tyl thes at tw sculle all meniskes køn frælse. Tw forwanst døden oc oplosth hæmerig for alle them teg troode po. Tw sydher i hemmeriges ære, a thin hilige faders høger hand. Wy troo thet, at tv skalt teden

komme oc dome alle menniske kon. Forty bedæ wy teg ath tv hielpe tyne tieneste men, ther tv loste *med* tyth werdughe blod. Gyff oss ewyge lon *med* thine helyan i hemerig. Here, heel gyor thyt folck, oc segen them ther arff scal tage met teg Oc styr them oc wpheg them for vden ænde. Wy loffue teg huar dag, Oc wy loffue tyth naffn nw oc ewinnelig. Herre, werdes tyll at geme oss i thenne dag vden dodelyg synder. Miscunnæ oss Herre, miscunne oss herre, worde thin miskund offuer oss, so som wort hop ær til teg.)

D. Syer mek nw, mest*ere*, aff prim, hwy the*t* syes.

M. Pr*i*me*t* sier man jh*esus* *christus* till loff, for th*en* meglæ skam ha*n* toldhæ th*en* tymæ For woræ skil. forthy th*en* tymæ daus wor ha*n* draue*n* [Bl. 34 v.] foræ pilat*us*, oc bu*n*dhæ*n* foræ ha*n*s owen, spytthæt i hans æ*n*leth oc slawe*n* a hans hals, bu*n*dh*en* til stolpæ, huthstrugh*en*, saa ath fraa ha*n*s jessæ oc til hans iliæ wor enthæ helth.

D. Hwi syes therz.

M. Th*en* tymæ daus vor jh*esus* *christus* forth i purp*ur* clædhæ oc crunæth m*eth* tornæ, saa ath th*et* gyk i ge*m*me*n* haar oc hudh til panne*n*, oc ha*n*s sygnæthæ houeth raan alt i blodhuæ stremæ. sydh*en* fynghæ thee han*u*m eth reer i hans handh och spottædhæ han*u*m skamæ-lighæ. sydh*en* leddhæ thee han*u*m Vth til th*et* ma*nn*æ modh, th*e*r tha war safneth. Tha epthæ thy allæ m*eth* en rest oc beddes ath ha*n* skullæ korsfestes. Tha domdhæ pylat*us* han*u*m, saa som the bathæ. thaa ledhæ the hanu*m* Vth oc kastæ oc torffuæthæ han*u*m m*eth* [Bl. 35.] vren tyngh oc stenæ, ath ha*n* hafdhæ muxen falle*t* vndh*e*r korset h Th*en* thymæ daus wort th*en* hely andh sendh nyth y jor-dæryghæ som wy lessæ aff, oc for theligh sagh lesæ wy tærz jh*esus* *christus* til loff.

D. Hwar for*æ* syes sext.

M. Forthy ath th*e*n ty*m*æ daus wort ha*n* neyldh*er* poo korss*et*, oc sydh*e*n gy*n*gæ thæ foræ korsseth oc epthæ op til han*u*m oc saudhæ: pigh, th*et* worth fuul! far nw neth*er* aff korsset, om thu est gutz (søn)! Thaa epthæ j*hesus christus* pa korsset oc sathæ: my*n* gud, my*n* gud, hwi forlotz thu mik! oc sydh*e*n krafflthæ ha*n* segh drikkæ, edykæ blandh*et* m*eth* gallæ. for teligh drøwelsæ, som ha*n* toldhæ for woss, tha lesæ wi sext, han*u*m til loff.

D. Hwi sies noon.

M. Forthi ath th*e*n tymæ daws togh jh*e*sus *christus* til ath epæ megh*et* høyth oc sathæ: Jn ma*nus* tuas, d*o*m*i*ne, *com*men*do* sp*irit*um me*u*m! Th*et* er [Bl. 35 v.] paa worth mool: my*n* helie fath*er*, i thyn handh befaler iek my*n* andh! th*er* ha*n* hadhæ th*et* sauth, thaa gaff ha*n* opp syn andh m*eth* storth oop, Ath solen mestæ sith skyn, oc jordh*e*n skaleff, oc stenæ sprukkæ veth*er*. Oc saa enkælicth th*et* war tha, all werdh*e*n gaffs th*er* weth th*e*n tymæ, th*er* ha*n* gaff sek saa saræ For døth*e*n. Th*e*n tymæ war ha*n*s sydhæ ge*m*men stu*n*gh*e*n m*eth* spiwth, oc foræ teligh sak lesser ma*n* noon j*hesus christus* til loff.

D. Hwi syes aftensa*n*gh m*eth* meræ hetydh en andhræ tydh*er*.

M. Han war th*e*n tymæ daus taghen nydh*er* aff korsset, oc th*e*n sa*m*mæ tymæ ath ha*n* anne*n* afth*e*n til forn, ha*n* m*eth* synæ disciplæ, oc hafthæ ha*n* thæa syn hothydælighæ poskæ m*eth* thøm, oc gaff thøm tha syth b*e*n*e*didhæ [Bl. 36.] legomæ ath ethæ oc sith bloth ath drykkæ til amy*n*nelsæ efth*er* han*u*m, oc foræ th*e*n sak lesæ wi afth*e*nsa*n*gh m*eth* mer*æ* hettidh en andhræ tydh*er*.

D. Hwi leser ma*n* nath sa*n*gh.

M. Th*e*n tymæ war jh*e*sus *christus* lauth i graff.

D. Huath sether *thet* man rynghe ey clokkæ om dymel dauæ.

M. Clokk*er*, the folketh kaller til kirkæ, the merkæ *præ*dyke*n*, th*er* folket kall til jh*esum christum meth* ther*æ* ke*n*ne dom. The thaudhæ allæ th*e*n tymæ saa querr*æ*, ath e*n*ge*n* tordhæ ke*n*nes veth*er* ih*esus christus* nafn. soso*m* s*anc*te peth*er* giorthæ, ha*n* swor at ha*n* ey ih*esus christus* kendhæ.

D. Hwath merk*er* the XIII lius thaa tendes opp, oc slykkes huerth efth*er* anneth, th*er* otesanghe*n* siw*n*ghes.

M. The XII lius the teknæ the XII apostlæ, oc th*et* tretten*dh*e [Bl. 36 v.] er jh*esus christus* seleff, forthi ath sosom the lius slykkes, hwerth efth*er* a*n*net, saa flydhæ Allæ appo*st*lenæ fran wor h*err*æ j*hesus christus* i hans pynelsæ timæ. Oc ath th*et* ytherstæ dethæ han selleff, sosom th*et* tretendhæ lius th*et* slykkes.

D. Huat merk*er* th*et* lius man fiel, th*e*n tymæ b*e*n*e*dict*us* syu*n*ges.

M. Th*et* lius th*et* merker wor froæ, th*er* enæ hafdhæ stadæligh thro, soæ al c*ri*stendoms thro te*n*des aff th*e*n thro, th*er* i he*n*nes hierthæ war fyeldh, sosom et lius tendes aff eth anneth. Och forthi holdes løwerdagh*e*n he*n*næ til loff, fforæ th*e*n løwdau, th*er* ih*es*us *christus* laa i graff, thaa twylædhæ all werden, vth*e*n hu*n* enæ.

D. Hwi sies ey gl*ori*a p*at*ri, eft*er* salmernæ.

M. Gl*ori*a p*at*ri th*et* er [a] worth moll: loff oc æræ hauæ [Bl. 37.] fath*er* oc søn oc th*e*n helliand! och th*et* loff th*et* tyæs thaa, ath tegnæ th*e*n meglæ drøvelsæ, th*er* iøder*n*æ giordhæ i*hesus christus* th*e*n tymæ.

D. Huat merker thee try kyrieleyson, th*er* siwnges i mørkæt.

M. Sommæ stethe syu*n*gæs try, oc so*m*mæ stæthæ fem, the III merkæ the try dyghn, th*er* ihe*sus* *christus* laa i graff, Oc thee fem ~~merkæ llus~~ m*er*kæ the V. saar, th*er* ha*n* toldhæ for woss.

D. Hwi sies ey 'Jube do*min*e b*e*n*e*dicere' oc ey 'Thu aut*em* d*omin*e' til lexernæ, oc ey 'Venite' oc ey y*m*pnæ oc ey 'Te deu*m*'.

M. 'Venite' er ophoff til leczer til otæsá*n*gh. 'Jube do*min*e' er ophoff til leczer, 'tu aut*em*' ændh*er* th*em*, tyes the forthy ath jh*esus* *christus*, th*er* wor ophoff oc ændælicth skal wær*æ*, ha*n* wor th*e*n tymæ deth. 'Tu aut*em*' oc y*m*pnæ æræ gutzsen serdeles loff. [Bl. 37 v.] the tyes thaa, th*er* merker th*e*n storæ drøuelsæ oc pynæ th*er* ha*n* toldhæ for wor skill, th*et* os skal thaa ko*m*mæ i hw, oc hedhræ ha*n*um tess ydermer*æ*, i th*e*rr synnæthæ tidh thæa star til, m*eth* worth skrefftæmol oc andhræ gothæ gerni*n*gh*er*, Am*en*.

Disci*pulus* incip*it* sic quer*ere*: Syer mik nw, mest*ær**æ*, aff messæcledh*er*næ, huath the merkæ, oc først aff houidlyneth.

M. Houith lineth th*et* m*er*ker th*et* cledhæ, th*er* iøderhnæ bu*n*dhæ for jh*esus* *christus* øuen, th*e*n tymæ th*er* the slouæ hanum aa ha*n*s halss, oc bathæ han*um* foræ ther*es* spoth, ath ha*n* skuldhæ gættæ til hoo han*um* sloo.

D. Huat merker messæ serken.

M. [Bl. 38.] Messæ serk*e*n merk*er* th*et* hwithæ clædhæ, th*er* erødes looth foræ ihe*sus* *christus* i, forthi th*e*n tymæ, th*er* *ihesus* *christus* war sendh til erodes oc fran pylat*us*, oc willæ engh*e*n jertegh*e*n foræ han*um* geræ, oc ey tale eth ordh til han*um*, for erødes war thes ey werdhw, Thá loth ha*n* han*um* foræ j eth hwith clædhæ oc giorthæ megh*et*

spoth aff hanum, han oc alt hans folk, och sendhæ hanum saa ighen til pylatus.

D. Hwat merker lyndhen, ther præsten giordhes meth.

M. then lynæ merker the bondh, ther jhesus christus wor bundhen til stothen meth, oc hutstrughen war foræ wor skildh.

D. Hwat merker hanlyneth.

M. thet merker thet bondh, ther jhesus christus stodh bundhen meth om hans hendher foræ pylatus.

D. Hwat merker [Bl. 38 v.] stolen ther præsten hauer om syn halss.

M. han merker thet bondh, ther jhesus christus war bundhen meth til stolpen, ther thee hanum hutzstrughæ.

D. Hwat merker hagælyn.

M. Han merker thet purpurclædhæ, ther ihesus christus war forth vthi, then tymæ ther iødernæ hadhæ croneth hanum meth en tornæ cronæ, och fanghet hanum eth reor i hans handh. Tha fullæ the allæ vppaa theræ knæ foræ hanum, och kalledhæ hanum jødhæ konyngh foræ theres spoth oc spee, ffor thy ath Alth thet thee gyordhæ hanum tha til spoth, thet wendhæ then helligha kirkæ hanum sydhen till [Bl. 39.] loff oc hedher.

D. Syer myk nw aff messen.

M. Aff messen wil ick sye thet ther alt folketh er mest nyttælicth ath horæ.

D. Sier mik først [hvi twene synne siwnges 'introitus' som messen begynnes med.

M. Ther med merkes, at bode ropte hemmerige oc alle the i helwedes mørk wor, bode gode oc ondæ, at gud sculle lade seg føde tyl werden oc løse them ther i wore,

D. Siger meg) aff kyrieleyson, hwi *thet* sies IX syndhæ.

M. 'Kyrieleyson' *thet* er paa worth moll ath syæ sosom: *Herræ* guth myscu*n*dhæ oss! Och thee syes IX synnæ, forthy ath wor bøn skal opp faræ i ge*nn*me*n* thee IX englæ koor oc foræ guthz aasywn.

D. Sier mek aff 'gl*or*ia i*n* excelsis', Hwi th*et* sies ey i allæ messer.

M. 'Gl*or*ia i*n* excels*is*' th*et* merker gledhæ sosom englæ the syu*n*ghæ paa jwlæ nath, Oc th*et* syes ey i adue*n*tz messæ, engh*e*n daw vth*e*n vor fruæ daw oc appostelæ daw, ell*er* proci*nctoriu*m er i kirken, forthy th*et* merk*er* [Bl. 39 v.] th*e*n drøwelighæ tymæ tha er. och th*e*n tymæ teth skal syes i messen, tha skal th*et* begyndh*e*s myth foræ altæreth, th*et* merker ath ængellenæ begynthæ først th*et* loff meth i blandh [h]yrth*e*r.

D. Hwi wendh*e*r p*ræ*sten sek til folketh, th*er* ha*n* syer 'd*omi*n*us* vobiscu*m*'.

M. 'D*omi*n*us* vobiscu*m*' ær soo megh*e*t ath syæ sosom: wor h*er*ræ wæræ meth eth*er*! Oc p*ræ*sten vendh*er* sek til folk*et* V synnæ i messen, th*et* merker ath wor h*er*ræ thedhæ sek V synnæ, th*e*n dau th*er* ha*n* opp stodh aff døthæ.

D. Hwy skal p*ræ*sten wendhæ sek nør, th*er* ha*n* skal lesæ lesten.

M. Th*et* merker ath ih*esus christus* ordh, th*er* i lesten sto*n*dher, the æræ twertaa modh dyæueldh*e*n, th*er* segh [Bl. 40.] kall*er* nør ath wæræ, sosom sc*ri*wes aff ath wæræ, ath ha*n* ophygh*er* sek teræ aa modh gutz ordh.

D. Hwi skal man opstandhæ oc barhouith væræ, ther lesten lesæs.

M. Th*et* ath m*er*kæ, ath wi skulæ g*er*næ lydhæ oc hedhræ the ordh j lesten standhæ. Th*er* lesten leses, tha

skulæ wi oss seynæ, *thet* ath merkæ, at wi troo aa then herræ, ther lesten giorthæ, oc korsfest*et* wor foræ wor skildh.

D. Hwi syes **Credho** nest efther lesten.

M. Th*et* ath m*er*kæ, ath wi troo thee ordh ther i lesten lesæs.

D. Hoo giordhæ c*re*do, oc hwar lu*n*dh tydh*e*s hu*n* wdh paa worth mol. svær th*et*, at leghfolk maa th*et* vnderstaa.

M. Sydh*e*n ihe*s*us *christus* war faren opp til hy*m*mæ- [Bl. 40 v.] -lyndh, tha giordhæ the XII appostel thee XII artyklæ, th*er* i c*re*do stor, ther huer c*ri*sten ma*n* skal throo. Th*e*n forstæ artykel burdhæ *sa*n*c*te Pethe*r* oc sathæ: 'jek troor paa gutfathe*r* almectustæ sosom haue*r* skaueth he*m*mel oc iordh.' Andr*e*as: 'jek troor paa jhe*sus* *christus*, gut faters enestæ søn oc wor h*er*ræ.' Joha*n*nes ewa*n*gelistæ: 'jek troor, Ath ha*n* war vnfangh*e*n aff th*e*n helliand oc fødh aff iamfruæ maria.' Jacob*us*: 'jek troor, ath ha*n* toldæ pynæ ok war korsfest, toldæ dødh oc war joreth aff pylat*us*, th*er* ponci*us* heth til eth naffn, ha*n* war høfdyngh.' Thomas: 'jek troor, Ath ha*n* nydh*er* for til heluydhæs, Och stodh opp III daw aff døthæ'. Jacob*us*: 'jek troor, ath ha*n* opp for till [Bl. 41.] he*m*mels oc sydh*er* aa gut fath*er*s almectustæ aa hans høghræ handh.' Philipp*us*: 'Jech troor, ath ha*n* skall tedh*e*n ko*m*mæ ath dømmæ bothæ leue*n*dhæ oc døthæ, th*et* er bothæ onth oc goth'. Bartholome*us*: 'Jek troor aa th*e*n heliandh.' Mathe*us*: 'jek troor Aa then helliæ kirkæ, c*ri*sten mantz samfu*n*dh'. Symo*n*: 'jek troor aa helligh mantz saufnelsæ, oc ath wi fanghæ afløsny*n*gh aff wo*r*æ synd*er*.' Judas: 'jek troor, ath wi skulæ oppstandhæ III dauæ m*et*h th*et* sa*m*mæ legom*m*æ wi nw i æræ'. Mathias: 'jek troor, ath wi skulæ

fanghæ thet ewyghæ lyff i hymmæryghæ'. thet gywæ oss guth allæ samen.

D. Hwi syes offertorium.

M. thet merker, ath wi skulæ offræ wor hwgh oc hyerthæ rethæ ath veræ [Bl. 41 v.] til at lwdhæ the ordh ther i lesten æræ lestæ, oc i credo.

D. Hwy syes 'sanctus' tree synnæ.

M. Gud father oc søn oc then helliand til loff. Ther benedictus syunges, tha skal man syk segnæ, Thet ath at merkæ, ath wi troo vppaa then sammæ guth, som korsfest wor foræ waræ skil.

D. Hwat merkær tyendæ messæ.

M. Fran thet sanctus er sauth oc til wors herræ legommæ løffthes, Thæa bør præsten ath bedhæ foræ leuendhæ oc tenkæ paa them ther han skuldu (er) ath bedhæ foræ serdeles. Sydhen wors herræ legomæ ær løffth, thaa bether (han) foræ dødhæ oc tenker thaa paa them serdeles.

D. Hwi ær messen giorth aff fleræ twnghæ maall en eth.

M. For werdhen ær [Bl. 42.] skifth i trennæ delæ, sosom ær i Asyæ, Affricæ oc Ewropæ, Forthy er messen giorth aff trennæ hannæ twnghæ maal, sosom ær grezkæ, ebray[z]kæ oc latinæ maal, thet ath merkæ, ath al werdhen ær skildu ath lowæ ihesus christus, ther cristen men bør ath lowæ i theræ messæ.

D. Hwat merker **pater noster** ii messen, oc huat tydes hun wth paa worth maal.

M. 'Pater noster' giordhæ ihesus christus selleff, oc hun ær saa ath syæ: Wor father, ther i hymærighæ

ær, helliest ær tith naffn, thil kommæ tith righæ, tyn williæ skal wæræ saa paa jordhen som i hymmelen, Gyff oss i daw. worth dauligha bredh, Oc forlath oss woræ brethæ, sosom wi forlathæ them ther woss om moth brydhæ, Oc ledh woss ey i frestelsæ, Men frels wos aff [Bl. 42 v.] alth onth, Amen. I thennæ bøn begyndes wor herres wellia, oc forthy syes hun effther tyendhæ messæ. Then offræ wi guth i handh, oc worthæ sosom hans williæ ær.

D. Hwi blandhes wanthn thil wyn i messen.

M. Thet merker, ath sosom wanneth blandhes meth wyn i kalken til messen, oc worther alt ens naturæ, oc soo worther oc guth oc menyskæ ywer ænæ meth ihesus christus bloth, ther offræs i messen.

D. Hwar maa wors herræ legomæ wæræ bothæ sentz i hymmærighæ oc i jordrighæ, oc ær ey the meræ æn eth legomæ.

M. Sosom gutdomen er æn, oc ær thoo allæ stædhæ, saa [mo) han oc clædhæ hans gutdom meth hans mandom allæ stæthæ, ther messæ syes, oc æræ ey thoo meræ en then sammæ mandom.

D. Hwy [Bl. 43.] lather guth syth legomæ ey thes owenbarlighæ i mantz legomæ i messen.

M. For manghæ saghæ, oc serdeles forthi ath meneskæ skal ey wederstygghes ath æthæ roth kieth i mantz lygynnæ.

D. Hwi skal hans legomæ heldher wæræ j trynth korss lyghennæ æn annen skapneth.

M. thet ath merkæ, at then herræ tees i thet brøtz lyghen ther vthen ophoff ær oc vthen ændhæ ær, sosom thet ther trynth skafneth hauer.

D. Hwi brydhes gutz legomæ i trennæ stykkæ i messen.

M. Thet merker trennæ skypælsæ om ihesus christus

hans legomæ. Then ænæ loth merker hans legomæ, sosom han war fødh aff jomfruæ maria, oc teetes her meth mennysken i iørthrighæ. Then annen lott merker hans legomæ [Bl. 43 v.], sosom thet laa i graff. Then tredyæ lotth merker hans legomæ, sosom thet ær i hymærighæ.

D. Hwath merkæ thee korss, ther præsten gør ywer wor herres legomæ i messen.

M. Thee III korss merkæ thee III dyghen, ther jhesus christus laa ii graff. Och ther han v korss gør, thet merker the v saar, ther ihesus christus toldhæ foræ woss.

D. Hwat merker thet ath 'agnus dei' syunghes III synnæ.

M. Thet sammæ ath sanctus syunges III synnæ. 'Ite missa etc. hoc est: gratia dei missa est, Et si non dicat benedicamus domino, qui semper benedictus est in secula seculorum, Amen.

D. Hwat merkær kalken.

M. wors herræ graff.

D. Hwat merker desken.

M. Then mal- [Bl. 44.] -mersten ther laa paa wors herræ graff.

D. Hwat merker corporaleth.

M. Thet syndæl ther josep swepthæ ihesus christus vthi, ther han lathæ hanum i graff.

D. Hwath merker altæreth.

M. thet merker thet korss ther ihesus christus wor neyeldher vppaa.

D. Hwi ær altæreth merr IIII hyrneth, en thet ær reth trynth.

M. thet merker, ath wors herræ korss war giorth aff IIII hannæ three, ssosom ær Cypressus, Oliuæ three, Palmæ, och Cedrus.

D. Hwi æræ altæræ baræ om dymel dauæ.

M. th*et* ath m*er*kæ ath ih*esus* *christus* he*n*gdhæ noghen paa korsseth for woræ skyldh.

D. Hwat m*er*ker th*et*, ath qwynnæ skulæ sthandhæ paa mantz wenst*er* [Bl. 44 v.] handh i kirkæn.

M. th*et* ath merkæ ath Euæ war skappth aff adam hans wenster sydhæ.

D. Hwat m*er*ker th*et*, ath wy skulæ wendhæ woss øst*er* i kirken.

M. Th*et* ath m*er*kæ, ath adam brøth gutz buth i p*ar*adyss, th*er* øst*er* ær. Och forthi wendhæ wi oss øst*er*, ath wi skulæ tenkæ th*et* wee oc wandæ, th*er* wi hauæ fa*n*gh*et* for ada*ms* brøthæ, oc woctæ oss thytz held*er*, ath wi ey forbrydhæ woss ey i moth gutz buth.

D. Maa pr*æ*sten ey en steth weth altæreth syæ al messen.

M. Pr*æ*ste*n* skal begynnæ messen synnen weth altæ-re*t*. Och sydhen skall ha*n* myth wæræ for altær*et*, och sydhen bør messen igen ath ve*n*des synner, th*et* ath merkæ, ath [Bl. 45.] wor troo byrdhs synne*n*, oc kom saa fraa jøth*er* oc til woss, oc gen werdhens ændhæ thæ skulæ thee fanghæ th*en* sammæ troo th*er* wi nw hauæ.

II.

Disciplus incip*it:* Syer mek, mestæræ, nogh*et*
aff father oc søn oc then helliandh.

Magister swaræthæ oc sadhæ: wy skulæ withæ, ath guth fath*er* oc søn oc th*en* helliandh æræ III til p*er*sonæ och en til guddo*m*. ha*n* hau*er* ver*æ*th aff ophoff, oc skal veræ i forudh*en* endhæ, oc fuller alt th*et* th*er* skapt ær *meth* syn guddhom.

D. Kiæræ mest*æræ*, huar maa th*et* wæræ, ath III p*er*sonæ maa wæræ en til gutdom, fforthy th*et* undh*er* mek møgh*et*, ath noghen maa wæræ bothæ en oc III.

M. Th*et* er ou*er* menyskæ vnderstandelsæ ath syæ, [vdhen) soo møgh*et* som wy [Bl. 45 v.] kunnæ merkæ m*eth* thee tyngh th*er* skapthæ ær, [sosom) Solen. forthi wy see wel, ath solen hau*er* al w*er*dens lywsen oc gyw*er* hedhæ aff sek, oc er ey vth*en* en sool oc hau*er* togh trennæ krafthæ. Saa er oc guth en til williæ, oc æn til wøldh oc til gerni*n*gh, oc til gutdom ær ha*n* en, oc ær thok skild ath i p*er*sonæ.

D. Sier mek, mestæræ, meth*en* gut fath*er* oc søn oc th*en* helliandh gøræ allæ en gerni*n*gh her i werdh*en*, thoghæ the allæ tree ma*n*dom aff jomfruæ mar*i*a.

M. gutsøn ih*esus* *christus* togh enæ mandom aff iomfruæ mar*i*a, oc guth fath*er* oc søn oc th*en* hellyandh gørthæ togh th*en* sammæ mandom. Soosom wi mwæ see, ath too kledhæ en ma*n*, oc ha*n* før*er* sek seluer i kledernæ.

D. Hwat er guth, oc hwar skal [Bl. 46.] ma*n* vnderstandæ hanu*m*, men wy moæ hanu*m* ey see.

M. Gud ær th*et* gotæ, th*er* alt goth aff ko*m*m*er*, th*er* goth ær i al ty*n*gh som skapt ær, fforthi han ær sellef

alsomheuestæ goth, th*et* saa heuæligha got ær, ath al th*en* ti*n*gh th*er* skapt ær i hy*m*mærigæ oc i jordrigæ, th*et* hwer mæn the waræ teligh tusyndhæ, the fynghæ aldrij ey fullæligæ vnderstandh*eth* oc ffulltakketh hans gooth heet. Tenk tha huar goth th*et* ær meth ha*n*um ath væræ, oc heltz them th*er* hær*æ* willæ leuæ, ath thee mwæ thess nermer worthæ hanu*m* i hy*m*mærigæ.

D. Meth*æ*n father oc son oc th*en* helliand hauær wos allæ ligæ kær, tha vnder jek, hwi guthson enæ ma*n*dom skullæ tagæ, oc tolæ pynæ for me*n*niske*n*. [Bl. 46 v.]

M. Meth*e*n gudh ma*n*dom willæ taghæ, tha burdhæ th*et* well, ath th*e*n enæ p*er*sonæ skullæ menneskæ son wordæ Aff mandom, th*er* guthz fadher son wor aff gudom, at ma*n* skullæ ey kallæ gudh fat*her*, helder th*e*n helliand, son ath væræ, oc th*er* aff matthæ stor willelsæ worthæ.

[**D.** Hvi willæ guds son tolæ pyne oc dodh for oss, medhen han mottæ frælse oss manghe andher lwnde.

M. Gudz son toldhe eneste aff syn guddom, men hans mandhom wor som eth wyndwæ ther all werdhen lyvser. oc forthi toldhe han hwnger oc torste oc anne*n* wanske, ther hannu*m* burdæ at tole, oss tyll kendom oc efftersywn. dod toldhæ han forty at enghen wor soo crafftigh at drawæ mans hwgh tijl gudz elskwg, so som gudz dodh. forty ther med tedæ han hwor howelig wel han an oss. elske wy ey hannu*m* thes heller tha giore wy hannu*m* meg*et* vreth.

D. Mede*n* gud ære een, hvor mo ha*n* santh wære ene alle stede boode i he*m*merige oc i iorderige.

M. So som thet ord ieg taler ær sand i myne orne oc i theris orne th*et* horer,) Saa er th*e*n als*om*mektustæ guth allæ stedæ. Forthi woræ han ey meth allæ the ty*n*gh ther skapthæ æræ, Tha woræ th*et* vmwælicth at nogher

tyngh matthæ til wæræ. forthi sosom enghen tingh voræ til, vthen han haffdhæ thet skapt, so maa oc enghen tyngh til væræ, vthen han fester thet oc gømer met syn benedithæ oc nerweryndhæ guddom, at thet skal ey wordhæ til alz- [Bl. 47.] -ikkæ.

D. Methen gudh ær allæ stæthæ meth syn nathæ, Hwi døør thaa soo manghæ i dødælik syndh, oc fanghæ aldri nathæ.

M. Gud ær meth allæ men, bothæ ondhæ och gothæ, Vthen thogh meth ondhæ men anderlundh, forthi han ær meth ondhæ men, sosom solens liusen ær meth then som blyndher ær, forthi thet ær ey solens skild, thet thee kunnæ ey see. forthi lathæ sek opp synæ øwen, thaa maa han see j then sammæ stundh. Saa oc allæ thee i dødæligh synder æræ, j then sammæ stundh, the them til gudh wendhæ, tha ær them guthz nathæ til rædhæ.

D. Thet ær øuer meghet vnderstandelsæ ath sporiæ meræ aff gudhdom, gawæ thet gudh at iek kunnæ mynnæ thet j hauæ mek lert.

M. Thet ær ey alt enæ for tyn [Bl. 47. v.] vnderstandelsæ at sporie forthi, Forthi woræ thet soo, ath huerth santhkorn ther aa haffs botn ær, Och huer drobæ ther i hafuæth ær varæ then visestæ oc clogæstæ mesteræ ther i paris ær, the kunnæ aldry ey full loueth, och ey full sporth, oc ey full swareth af then almektustæ oc werdikstæ guddhom, Forthi thet woræ høøith ouer allæ theres vnderstandelsæ. Forthy ænglæ i hymmærighæ, fran then tymæ the worthæ førsl skaptæ oc saa forvthen endhæ, thaa gledæ thee them ydæligæ och hwer stundh i guddoms asyn, at vnderstandhæ hwilken han er, Och the kunnæ tok aldri fullæ- [Bl. 48.] -ligæ vnderstandæ huar meghet stor han er, och huar kraftegh

hans guddoms dyther æræ ath teftæ. thok fonghæ the hwer thymæ E foruthen ændhæ oc meræ glæthæ aff hans asyn och E nyy glæthæ. [For thes mere) thee oc hwert meniskæ, ther tydh kommer, tæftæ och vnderstandhæ aff hans guddoms krafftth oc wolld, Thes meræ tees hans wold oc mact at wæræ. Thes meræ the stundæ ath see hwar wen han ær, Thes venæræ theess han ath wæræ. Thes meræ the teftæ, huar seeth och dygdælick han ær, thes meræ thees han seeth oc dygdælik at [være), saa ath aldri fangæ thee full teftet hanum oc vnderstandet, huar mekel han ær, oc hwar seeth oc hwar dygdælik oc hwar lystælic hans guddoms asyn thet ær neer [Bl. 48 v.] ath wæræ, och tæftæ hans dygh. forthi wi skulæ thet withæ, ath alt thet ther listælicth ær och wenth ær ath høræ, och thet ther fauert ær ath sec, oc alt thet ther listælicth oc goth ær i teftæ oc i smag, thet ær alt aff then almektustæ gudh hans meglæ dydh, ther saæ megel ær ath thet ær vmwælict, ath skal ey thee thet i allæ tingh, ther han hauer skapt. forthi skulæ withæ, ath enghen tingh ther skapt ær, ath hun ær tyrftæløs skapt. Men al tingh æræ skaptæ gafnlyghæ, sosom guth hauer teth syn dygh i sommæ meræ oc i sommæ mynnæ, sosom hans williæ ær for mennyskæ gafn skill. Forthi waræ hans dygh oc hans fauerheth oc hans kraft ey serlestes i thee tyngh [Bl. 49.] ther skaptæ æræ, Woræ enghen tingh godh oc enghen tingh gaffnligh, enghen tingh fauer oc wen, aff nogher tingh ther skapt ær. Forthi skulæ wi see tiith som thu hører thet thv gledes aff oc lystælicth ær at høræ, æntigh i nogher godh røst æller i annen tingh ther wos [glæder). soo tiith som wi thet see ther listælikt ær och wenth ær, oc wi glædhes aff ath see bothæ i hemmels teghen, soosom ær solen oc manyndh oc andræ plannether, æller i nogher

grødhæ som woxer-*hæræ* paa iordhen, som ær ma*n*ghæ vtaligæ yrth*e*r, Eller i me*n*nyskæ feyrindhæ och wenh*eth*, oc i andhræ c*re*atur theræ fauerh*eth*, Th*e*r wi hauæ th*et* listælikt ær och wel tæfer bothæ i math och i dryk oc alt th*et* th*e*r wel tæwer, Th*e*r wi dønæ th*et* th*e*r goth ær [Bl. 49 v.], och wi halnæ th*et* th*e*r que*m*t ær och reeth, th*e*r wi veth*e*r tryfuit visdom æller gothæ seth*e*r, Ænth*e*n i wos selwæ eller i anne*n* th*e*r th*et* hau*er*: Louæ wi the*n* almektustæ guth, th*e*r segh telict theer i thee tingh th*e*r ha*n* haw*er* skappt. Forthi huat ær menniskæ Annet æn muld oc askæ, bla*n*d*et* meth wa*n*dh, sosom meniskæ legomæ ær, Huat ær th*et* annet vth*e*n en vren tingh, sosom ær th*et* th*e*r aff all krank och ondh mate*ri*æ ær giorth, vth*e*n the*n* gothæ gudh tedhæ segh th*e*r i for menisken skild, Ath meniskæ skulæ vnderstæ*n*dæ ha*n*s woldh och hans fægreth oc hans dydh, i allæ thee tingh th*e*r skaptæ *æræ*, Ath wi skulæ actæ huar møgel ær*æ*, oc huar møgel fauer*heth*, oc hwar [Bl. 50.] møgel dydh mw*n*næ wæræ i hans guddom i hymærigæ, men teligh dydh flydh*e*r aff hanu*m*, oc i th*e*n ti*n*gh, th*e*r *æ*r ænctæ annet æn askæ oc mull, th*e*r all ween oc listæligh ti*n*gh skal til wordhæ, Sydh*e*n th*e*n søthæ gud han wil syn dydh oc føyri*n*dh ey lengh*e*r th*e*r i thee. Thæ*n*ctæ wi th*ette*, thaæ skulæ wi wæræ th*et* wessæ, at wi ey aff (lodæ) at louæ th*e*n almektustæ gudh, oc takkæ ha*num* i allæ thee lystæligh ti*n*gh, th*e*r wi see meth woræ øgh*e*n, oc wi høræ m*eth* woræ ørn, oc tæffæ m*eth* wor mu*n*dh, Thil tess ath wi mathæ soo tyænæ ha*num* m*eth* woræ fem syn hæræ i w*er*dhen, ath wi mathæ w*er*dighæ wordhæ ath see oc høræ hanu*m*, oc teffæ ha*num* hwar søth, oc hwar dydæligh, oc hwar lystæligh han ær ath vær*æ* m*eth* i hy*m*mærighæ, Methen ha*n* teer sek i [Bl. 50 v.] teligh i th*et* th*e*r askæ ær oc iord, th*e*r

thu trodher vndher tynæ fether heræ i werdhen. Forthi hørdæ thu spordh aff then meniska, ther visist voræ oc venest oc mektust oc listæligh woræ oc aff stoor slecth, oc koninghæ righæ hadhæ, Thu stundhætæ meghet ath see hannm oc væræ meth hanum. Huar meghet heldher skulæ wi stundhæ ath væræ meth hanum ther i ther (all) hymærighæ oc al iørdrighæ fulleth er meth hans dygh oc æræ. Thet gyuæ oss then (herræ) ther ick mynæ talæ meth burdæ, Oc ick ath thennæ synnæ myn talæ ændhæ wel, ihesus christus, Amen.

III. [Bl. 72.]

D. Mæthæn i hauæ mek saut aff thæn álzwoldu gudh, ther skapær ær, syær mek, mæsteræ, **aff the tingh ther skapæt æræ.**

M. gudh skop all verdæn j syæx dauæ, oc thæn sywendæ dagh tha huiltæs han, saa at han engæn kyns skop.

D. huat skop gudh thæn førstæ dagh.

M. thæn dagh skop han firæ handæ tingh. thæt skriuæs at han tha skop hemæl oc iordh. thæn hemæl vnderstandæs thæn hemæl mæth, ther ær ouær stiernæ hemellæn, ther ihesus christus ær i mæth syn mandom. thæn skop han ful mæth lucifer oc andræ ænglæ i thæn sammæ stund. Mæt jordæn vnderstandæs thæn æffnæ, ther the firæ elementa skuldæ aff vordæ, so som ær iordh oc [Bl. 72 v.] vatn, vædær, oc celd. thissæ firæ voræ allæ samæn blandæt. hæræ ouær førthæs guz veliæ, so som

eñ guldsmeth hauær eth stykkæ guld foræ segh, oc tænkær, huor væn tingh han vil thær aff geræ, forti syæs thæt at han skop først hemæl ok iordh, oc then sammæ dagh skop han oc eth faucrth lywsn ostær, so som ær daw gryn, at thæt motæ tess thær tha vor skapæt. thæn sammæ dagh skop han oc timæn, thær allæ tingh thær han vildæ skapæ skullæ mæth standæ oc forgongæ, so som hans veliæ ær.

D. huat skop gut then annæn daw.

M. thæn hemel thær stiernnær æræ i fæstæ, oc thæt ær then ouærstæ hemæl [nest then hemæl) thær ihesus christus ær sælff aa mæth sin mandom. forti the æræ allæ samæn tolff hemlæ, oc thæn hemæl, manæn ær a fæst, han ær næderst, oc sydæn [Bl. 73.] ær i mælæm huer hemæl om lanct so som ær fra iordæn oc til maanæn.

D. huat skop gud thæn tredyæ dagh.

M. thæn daw skildæ han at vatn oc iordæn oc allæ firæ elemænta, so at iordæn tactæs ouænbaræ mæth vænæ yrtær oc grødæ, oc vatnnæt skypædæs i sit lau, so at thæt gongær om al iordæn, oc om kringh vatnnæt gongær vætæræth, om kringh vædæræt gongær eeldæn allæ vegnæ, oc naar op til manæns hemel.

D. huat skop gud thæn fiærdæ daw.

M. tha skop han sol oc monæ oc allæ stiernær oc allæ planetær.

D. huat skop gud thæn fæmtæ dagh.

M. tha skop han fulæ i vædæræt at væræ oc fyskæ i vatnnæt.

D. huat skop gud tæn siætæ dagh.

M. tha skop han allæ dyur oc [Bl. 73 v.] andræ creaturæ thær aa iordæn skal væræ. oc sydæn alt vor skapæt, tha skop han adam vdæn parædiis, oc førdæ hanum saa in i parædiis, oc loth ledæ foræ hanum allæ handæ fuglæ

oc dyur thær til væræ, oc han gaff tom allæ samæn naffn a hebreske mal, so som the skullæ hedæ euinnæligh.

D. huat vor til forræ æn verdæn vor skapæt.

M. æntæ kyns vor til annæt æn gudh alzwoldu fyltæ mæth hans guddom.

D. huilkæ lund skop gud verdæn. hadæ han nogher medæ, so som mænnæskæ hauær foræ syn gærningæ.

M. han hadæ engæn medæ, forti at so som vi læsæ aff, at han sadæ eth ordh, oc alt vor til, thær han vildæ hauæ giort.

D. foræ huat (sach) skop han verdæn.

M. forti at han vildæ the hans godæ vold oc hans snillæ ok dyghyt i the tingh thær han vildæ [Bl. 74.] skapæ.

D. huor længæ vor lucifer i hemærigh.

M. æn halff timæ aff en daw, oc daven ær skyfft i tolff timæ, rægnæ thaa sælff huor længæ thæt vor.

D. hwi fiældh han tædæn oc til heluedes.

M. forti at gud hadæ skapæt hanum so væn, oc sa clogh for andræ ænglæ, at han togh at heumodæs thær aff, oc sadæ at han vildæ væræ lik veth gud sælff, oc i thæn sammæ stund fiæld han nedær til heluedes, oc allæ the, thær mæth hanum hulæ, oc victæ theræ low fra gudh.

D. huar maniæ ænglæ fyulæ mæth hanom.

M. thy æræ ti ænglæ kor, oc tæn tindæ deel fiæll neder aff allæ ænglæ koor.

D. skop gud tom, mædæn han vestæ at the skullæ fallæ.

M. ath the vtvoldæ ænglæ skullæ fæstæs theræ mæth. forti tæn timæ the sowæ, huær iæmmærlegh [Bl. 74 v.] han foor, forti han sadæ segh mot gud, tha bundæ the tom saa stadælegæ til gudh, at the mwæ aldræ aff hans ælsku vighæ.

D. hwy mwæ ey diæfflæ frælsæs aff theræs pinæ.

M. forti at so som ænghæn var i sagh, th*æt* the tith kommæ, vdæn the sæluæ, saa mo oc engæn voldæ, th*æt* the tædæn kommæ, vdæn the bædræ tem sæluæ, oc th*æt* geræ the aldræ, for thyræ (ho)mood skild, forti ko*m*mæ the aldræ tædæn tith ko*m*mær.

D. huilkæ tith skop gud beluedæ.

M. i thæn sa*m*mæ stu*n*d diæfflæn fiæll nedær aff hemerigæ.

[**D.** Huar er helvide.

M. Helwide ær vnder iorden oc thet ær thet nederste helwijde oc ther er engen løsen).

D. æræ fleræ heluedæ til en eeth.

M. tre æræ thy stædæ th*æ*r mæ*n*næskæ nw skal plauæs i. forti eet ær th*æt* iek athæns aff sadæ. Annæth ær th*æt*, th*æ*r vkresten børn til ko*m*m*æ*r, oc th*æ*r er engæn løsæn, vdæn th*æ*r ær [Bl. 75.] engæn pinæ andæn æn the mwæ ey see gutz asyn. Threthiæ ær skæræs eeld oc thæræ er løsæn.

D. huaræ ær skæræs eeld.

M. A byærgh, oc i haff, oc i vædær, oc i maniæ andræ stædæ hæræ i iørdærigæ.

D. ær th*æt* nædærstæ heluedæ dyghært stort.

M. th*æt* scr*i*uæs, at th*æt* ær saa vit oc saa diypt, at thæs vidæ veth engæn vdæn guth enæ, oc the sæluæ siælæ, tith ko*m*m*æ*, the fongæ aldræ fundæt botnæn, oc forti ær th*æt* vfyllælegh.

D. huaræ vor euæ skapæt.

M. then timæ adam soff i p*a*r*a*diis, tha togh vor h*er*ræ eth reffben aff adams venstræ sydæ, oc skop th*æ*r aff thæn vænæstæ q*ui*nnæ, th*æ*r ada*m* vildæ see.

D. hadæ the clæd*er* at skyulæs m*æth*, ællær the gingæ nøgnæ i p*a*r*a*diis, adam oc euæ.

M. the veræ aldelæs [Bl. 75 v.] neghnæ, bodæ adam oc euæ, forti tom skamædæs ey meræ at see huer annæn hemelligh, æn vi skamæs nw vedher at see hüer andæns hendær, til thæs at the brudæ gutz buth, tha skamædes tom saa veth annæn, at the tordæ æy tees, forræ æn the brudæ kostæ oc skyuldæ tom math.

D. huar kom thæt til at the brudæ gutz buth.

M. diæfflæn kom seg i een hughorm, ok talædæ til euæ, ok spordæ, hwi gud forbøth tom, at the motæ ey ædæ aff thæt enæ træ. tha sadæ euæ: thæt ær nadælich, forti at vi æy døø. tha swarædæ hughormæn: ikkæ ær thæt saa, forti føstæ i ædæ thær aff, tha vordæ i so som gud ær, at i vidæ bodæ ont oc goth. oc sydæn fik hun saa dygær astundh, at ædæ thæn fruct, at hun gath thæt ey ladæt, at hun skullæ thær aff æy ædæ, som hennæ totæ, forti hun vildæ [Bl. 76.] gernæ dyghært (oc meghet) vidæ. oc thær aff kom thæt at quinnæ [ære] dyghært frittæ sommæ om the saghæ, the naghet aff frægnæ.

D. huar fich hun aff fructæn.

M. hughormæn foor op at trææt, oc fik hennæt aff, ok hun beth aff, oc gaff sydæn mannæn at ædæ math segh.

D. hwi swegh diæfflæn tom.

M. for auænd skild, at han vildæ hindræ tom, saa tha at the oc ey theræ affkommæ skuldæ kommæ til thæn glædæ, thær han hadæ førræ sælff, forti han hugdæ at gud skullæ aldræ forladæ tøm syndæn, oc skullæ saa for vdæn ændæ væræ i thæn sammæ pinæ, han vor sælff.

D. hwi frestædæ han hældær oc talædæ førræ til euæ, æn til adam.

M. forti at han vestæ væll, at hun vor skyudæræ til at swygæ æn mannæn.

D. [Bl. 76 v.] mæn diæfflæn vestæ *thæt* om hennæ, veth han oc dyghært om mænæskæ skypælsæ.

M. aff ænglæ naturæ, *thær* the hauæ, tha hauæ diæfflæ dyghært vith, æn tha vidæ the ey manz hw meræ æn the see mænæskæ væræ skypæt til syndær A hans lædæ oc aff hans sedæ, oc *thær* æff*ter* frest*ær* han mænæskæ, so som han giordæ veth euæ.

D. vidæ diæfflæ nogæt aff the ti*n*gh, vordæ skal.

M. ikkæ meræ æn gud lad*ær* tem særlegh vidæ.

D. hwi togh gud æy fra diæfflæn, *thæt* han fiæll, hans vith oc hans raskhedh oc hans mackt, mædæn ha*n* vildæ ikkæ annæt æn ont.

M. *thæt* ha*n* kan oc mo, *thæt* ær foræ godæ mæn thæræ preuæs at theræ løn skal eghæs *thær* *mæth* oc *thæt* ær hanu*m* sælff til fordømælsæ, forti tess meræ han ka*n* [Bl. 77.] oc veth, oc thes mi*n*næ ha*n* hau*ær* gaffn *thær* aff, thes meræ ær hans skam foræ gud, ok hans eghæn dreuælsæ huer daw.

D. vidæ godæ ænglæ *thæt* the velæ vidæ.

M. the hauæ soo dyghært aff gutz asyn, *thær* the hans ænledæ see, tha see the alt *thæt* *thær* skapæt ær, *thæt* the velæ see, so som vi see noger ti*n*gh i en speyæl.

D. huilkæ lu*n*dæ æræ gutz ænglæ skaptæ.

M. i lygh*e*n æff*ter* gudh, so som eth vox krystæs i eth inciglæ, forti at the æræ eth leuændæ oc andælecth lyusæn.

D. vidæ ænglæ allæ ligæ meghæt.

M. æy, forti at so*m*mæ æræ nærræ gutz asyn, oc so*m*mæ fiærræ. e thes nærræ the æræ hanu*m*, tess meræ vidæ the. soo at huert mænæskæ til hemærigz ko*m*mær soo oc diæfflæ. for*æ* thes nærræ the voræ gutz asyn i hemerigæ [Bl. 77 v.] *thær* fyullæ (nyter), this klogæræ æræ

the nw, oc thiss meræ pinæ hauæ the, at the vildæ æy thæn nadæ netæ. forti æræ the fræmerstæ diæfflæ i th_æt_ næd_er_stæ heluedæ, oc the andræ i th_æt_ morkæ væd_ær_, ouæn voss ær, oc hauæ theræ pinæ th_æ_r_æ_.

D. æræ nogræ diæfflæ hæræ a iordæn, mædæn the frestæ mænæskæ so tith.

M. huerth mænæskæ hau_ær_ en ondh † ænghæl, th_æ_r hanu_m_ stirkær til godæ.

D. huar aff ko_m_mæ pugæ, th_æ_r ma_n_gæ stædæ æræ.

M. th_æt_ ær ikkæ annæt æn the diæfflæ i th_æt_ morkæ vædær æræ, the tagæ legæmæth aff vrent væd_ær_, forti the ku_n_næ æy dyghær kloch skaff.

D. huar aff ær mænæskæ legæmæ giort.

M. aff firæ eleme_n_tæ, forti at kothæt ær aff iordæn, blodæt ær aff vatnæt, [Bl. 78.] andæn ær aff væthæræt, oc hedæn aff eeldæn.

D. huar aff ær mænæskæ siæl giort.

M. aff æntæ, forti i thæn sa_m_mæ stu_n_dh, th_æ_r legæmæt ær til, tha skabær gud siælæn aff æntæ oc sænd_ær_ i legæmæt.

D. veth mænæskæ siæl nogæt, th_æ_r hu_n_ ko_m_m_ær_ først i mænæskæt.

M. aff sin naturæ veth siælæn oc ær cloch i eeth ny fød barn, so som i en før ma_n_. æn forti legæmæt ær krant, tha kan siællæn æy nyttæ sin konst, so som ængæn ær so godh gærni_n_gz ma_n_, at ha_n_ ka_n_ nyttæ sin konst vdæn anbuth.

D. huarleth ær mænæskæ siæl skæpæt.

M. hu_n_ ær skapæt [i] lign æfft_er_ gudh sælff, forti ath so som fadær oc søn ok thæn hæliandh ær een gud, so ær oc mænæskæ ami_n_nælsæ, veliæ oc v_n_dærstandelsæ [Bl. 78 v.].

D. huar ær manzæns syæl i hanum.

M. siælsæns sædæ ær i manzans hiertæ bloth, so at hun fyllær alt hans legæmæ.

D. ær siælæn so stor som legæmæt ær, mædæn hun ær allæ stædæ i mænæskæ legæmæ.

M. siælæn ær allæ stædæ i manz legæmæ *mæth* sin makt oc dygt. Æn førstæ hun kommær tædæn, tha ær hun ren oc soo cleyn aff naturæ, at hun fyllær ænctæ rum, æy ær thæt soo lidæn stæt, førræ hun kommær til hennæ legæmæ igen.

D. mwæ mæn see siælæn.

M. ængæn legæmælegh tingh ma hennæ halnæ ællær see, vdæn gud vil nogær mænæskæ thæt the særlegh, foræ hennæ renæ naturæ.

D. mædæn mænæskæ siæl ær saa ren aff sin naturæ, iek vndær, at gud skop manz legæmæ aff soo krant matiriæ, som iordæn ær.

M. thæt giordæ gudh diæfflæn [Bl. 79.] til skam, at mænæskæ legæmæ, thær so krant matiriæ ær, skal kommæ til hegleghæ æræ, thær han motæ hauæ, oc kan nw aldræ fongæ, foræ hans eyæn skil.

D. huor foræ looth gud mannæn for vindæs aff diæfflæn i parædiis.

M. thæt giordæ gud for thæn mekælæ miscund oc nadæ, han vildæ sydæn the foræ mænæskæ.

D. hwi ladær gud diæflæ frestæ mænnæskæ dawlegæ mædæn han veth, at manigæ for vinnæs aff diæflæ, oc dee i syndær oc fongæ aldræ nodæ.

M. thæt gør gud foræ godæ mænz skild, forti at ængæn fongær syghær, vdæn han stridæs, so kan oc engæn fongæ krunæ i hemerigæ, for thæt han wæl giør, vdæn han

stridær a moth ont. forti ma een man ikkæ illæ geræ, tiss mynnæ ær hans gærningh verth, vdæn han hauær fræls veliæ oc mo illæ geræ oc stirkæs til [Bl. 79 v.] illæ at geræ, so som mænæskæ stirkæs aff diæfflæn, aff hans legammæ oc verdæn, oc stor a moth, oc ger hældær [wel), tha æræ hans godgærninghær tess meræ oc meræ løn værth foræ gudh.

D. huar foræ skop gudh the dyur, thær mænæskæ hauær ængæn gaffn aff, mædæn alt ær tho skapæt foræ mænnæskæ skild, so som scriuæt ær.

M. alt thæt thær skapæt ær, bodæ dyur oc andræ creatur, voræ mænnæskæ til hersommæ oc til veliæ, som nw æræ tammæ dyur. vdæn i thæn sammæ stundh han syndær giordæ, tha vordæ the minztæ creaturæ oc the mæstæ vhersemælegh. the minztæ creaturæ som ær fluæt oc edærkoppæ oc miræ oc teligh smo tingh, thær mænnæskæ geræ vro, at han skal ydmywgæ seg sælff thær aff, oc tænkæ huar lith han maa segh selff, mædæn the mwæ hanum teligh vro geræ, oc saa [Bl. 80.] twingæ, at han seg ey foræ tom væriæ maa. The mæstæ dyur, so som ær lewær oc fiilæ oc biernæ oc andræ creaturæ, thær grummæ æræ aff naturæ, the æræ hanum aa mot til ræstlæ, at han skal thæn awæ hauæ, til plech foræ sinæ syndær.

D. skop gud allæ handæ dyur oc ormæ, thær til æræ.

M. allæ handæ tingh, thær naturlegh fedæs aff annæt, thæt skaptæ han. vdæn tingh, thær allæs aff røthæ oc annæn vrenztlæ, so som ær manigæ handæ ormæ, tem skop han æy, oc ængæn tingh, thær aff iordæn voxær, skop gud i parædiis, thær mænnæskæ ær til hindær oc ængæn nyttæ, forti at the voxæ sidæn, mannæn til mødæ foræ syndær.

D. hwi lyddæ adam euæ soo dyghært a moth gud.

M. forti hun vor skapæt aff hans legæmæ, forti ælstæ han hennæ so som sit eyæt legæmæ. forti vor thæt æy [Bl. 80 v.] vndær at han lyddæ hænnæ dyghært ath.

D. huar længæ voræ the i parædiis.

M. syw timæ aff een daw, thæt ær a the modæ so som ær fra mith foræ noon [timæ dags oc til mit effter noon).

D. hwi æy længær.

M. forti at i tæn sammæ stund quinnæ vor skapæt, oc diæffælæn hadæ seth hænnæ, sydæn tha frestædæ han hennæ mæth syndær.

D. vor thæt stoor synd at ædæ aff eeth æplæ, at mannæn vor forti kast aff parædiis.

M. thæt vor stor synd at gøræ mot gutz budh, forti lath som thu stodæ foræ gud, oc noghær man badæ tegh, at thu skullæ see til bagæ, ællær all værdæn skullæ forfaræs, oc gud for budæ tek thæt, at thu skullæ æy see tek til bagæ, skullæ thu tha manzæns veliæ gøræ, oc gutz buth for smo. thæt burdæ æy til.

D. vor adam oc euæ skapæt i stor voxt.

M. the voræ skapæt [til) vox oc vith oc a tryf- [Bl. 81.] -næt, som the hadæ væræt træthyuæ vinthær gamlæ.

D. huaræ skullæ theræ leffnæt hauæ væræt i parædiis, om the hadæ længær theræ væræt.

M. the skullæ hauæ leuæt thæræ vdæn all sorigh, oc varæt iordærigs herræ, oc fonghæt børn huert æffter annæt, thær hemerigæ skullæ hauæ fyllæt, oc sydæn vdæn dødæn huær i sin stæd høghæs op til hemærigæ, førstæ gud vildæ at the skullæ ey længær leuæt.

D. huat hadæs the sydæn at, thær the hadæ for brudæt tøm om mot gudz buth.

M. thæn sammæ stund, thær the hadæ syndær giorth, tha kendæs the vedær huat the giort, oc skamædæs so saræ, at the skyuldæ tom i eet træ, thær fult vor *mæth* leoff, oc tordæ æy tees foræ vor herræ, thær han talædæ at tom.

D. huat sadæ vor herræ tha til tom.

M. vi læsæ [Bl. 81 v.] aff, at vors herræ rest kom *mæth* eeth fauært vædær æffter medauæn, oc sadæ soo: adam huaræ estu. so som han vildæ syæ: see nw, huilkæn thu nw æst. tha swarædæ adam: herræ, iek hordæ tin rest, oc iek rædæs, foræ thi iek vor noghæn. Tha sadæ vor herræ: huat ouænbærædæ, thæt thu vost noghæn, vdæn tin eiæn daræskap, at thu ost aff thæt træ, thær iek for bodh tegh at ædæ aff. Tha sworædæ adam: thæn quinnæ, thu gaffzt mek til compæn, hun gaff mek at ædæ, oc iek aat thær aff.

D. huat sadæ vor herræ tha til euæ.

M. han spordæ, hwi hun so giordæ. tha sadæ hun at hughormæn swegh hænnæ.

D. huat sadæ han tha til hugormæn.

M. han forbanædæ hugormæn i thæn sammæ stund, oc sadæ: forti at thu thæt giordæ, tha skal thu [Bl. 82.] væræ forbannæt i bland allæ the creaturæ, thær i iordærighæ æræ. hæræ effter skal thu krypæ a tith bryst, forti at so som vi læsæ at hugormæn gingæ forræ rætæ, so som mænæskæ. oc sidæn sadæ vor herræ: iek gior vuenscap i mællæn tegh oc hennæ, oc alt thæt aff edær fodæs.

D. huat vuenscap ær meræ i mællæm hugormæn oc mænæskæ, æn i mællæm hugormæ oc andræ creaturæ, forti at han slar oc stingær fææ oc annæt thæt han ouær maa.

M. thu skalt thæt vidæ at so som naturlegh auænd ær i mællæm hundæ oc vlffwæ, so ær oc mællæm mænæskæ oc hugormæn naturlegh auænd. oc ær mænæskæ noghæt

so som adam vor i paradiis foræ syndær, tha flyr han for mænæskæ, om han kan veth kommæ. vdæn ær han klæd, tha raghær han a mannæn, om [Bl. 82 v.] han seech noghær æffnæ hauæ.

D. huat sadæ vor herræ sydæn til tem.

M. sidæn talædæ han til euæ oc sadæ: forti at thu tætæ giordæ, tha skal iek teg skypa manighfold krankhed a tith legæmæ, oc thu skalt fødæ børn mæth møghæt ve.

D. talædæ vor herræ meræ til adam.

M. thær han hadæ talæt til euæ, tha sadæ han til adam: forti thu lydæ tin hustruæ ordh oc hennæ røst, tha skal iordæn væræ forbannæt for thin gærningh. hun skal giuæ aff segh tornæ oc tiztlæ, oc skalt tu hauæ tit brøth mæth møghæl mødæ oc møghæl swet, allæ tinæ dauæ.

D. huat giordæ vor herræ sydæn vet tem.

M. sydæn han hadæ so saut til adam, tha giordæ han tem huær sin skyn kiortæl aff døt fææ theræ skyn, oc lot tem saa kastæ vth aff paradiis til thæn sammæ stæd thær adam [Bl. 83.] vor først skapæt.

D. huat hadæs tem sydæn at, ther the aff paradiis voræ komnæ.

M. the leffdæ sydæn mæth sorgh oc drøuælsæ, sa at vi læsæ æy aff the børn, the sammæn fingæ, førræ æn the voræ fæmtæn vintær gamlæ. fra thæt the kommæ aff parædis, tha vor kayn fød oc hans søstær calmana, oc sydæn fingæ the æy børn, thæt vi ouænbarlegæ aff læsæ, førræ æn andræ fæmtæn vintær voræ for gangæn. tha fødæs abel oc hans søstær delbora.

D. huat idræt tok kayn oc abel tem først til adh føluæ.

M. vi læsæ aff, at kayn tok ath æriæ oc so, som thæn ther vildæ omgangæ segh mæth aghær oc vor aghær

karll. oc abel tog segh til at gemæ fæ oc om gik segh thær *meth* oc thær aff rees dyær skyælnæt i mællæn tom, at kayn drap abel [Bl. 83 v.].

D. huar aff kom th*æt*, oc huar aff burdæs theræ vsæthælsæ.

M. vi læsæ aff, at the skullæ offræ theræ offær, tha offrædæ kayn aff th*æt* ondæstæ korn, th*ær* han hadæ, oc abæl offrædæ aff th*æt* bæstæ fææ oc th*æt* fedæstæ, th*ær* gud gaff hanu*m*. oc forti ha*n* offrædæ aff th*æt*, th*ær* goth vor, tha soo vor h*err*æ th*æt*, oc loth eeld ko*m*mæ nedær aff hemerigæ, oc brændæ th*æt*, til at tegnæ at th*æt* vor hanu*m* takælich, th*æt* ha*n* offrædæ. ok forti gik hanu*m* gaffnlich, alt th*æt* ha*n* hadæ. vdæn forti at cayn offrædæ th*æt* th*ær* ont vor, tha actædæ gud th*æt* ænctæ, oc thæræ aff fik cayn soo stor auænd til brodærin, at een daw, som the voræ gongænæ a mark bodæ, tha drap ha*n* hanu*m*.

D. hæffndæ vor h*err*æ th*æt* saræ.

M. ia, soo saræ at ha*n* [Bl. 84.] tha forbannædæ hanu*m*, oc iordæn tha annæn si*n*næ, oc gaff hanu*m* houæth skæluælsæ, til th*æt* at ma*n* skuldæ hanu*m* kænnæ foræ annæt falk.

D. huat hadæs adam tha at oc euæ.

M. for th*æt* skedæ tha syrgædæ the soo, oc grædæ so i hu*n*drædæ vint*ær*, at the aldræ samæn vildæ ko*m*mæ, førræ æn vors h*err*æ ængæl bøt tom th*æt*, oc tha fingæ the en søn, hed*ær* sæt, oc aff hans slæt fødæs ih*esus* *christ*us, forti at ha*n* vildæ æy fødæs aff ma*n*drapærs slæt, oc forti forforæs the allæ samæn m*æth* noes slech.

D. huat slæt vort sidæn aff sæt.

M. sæt fik sydæn en søn, heth enos. aff hanu*m* fødæs sydæn cainan. aff hanu*m* fødæs sydæn malaleel. aff malaleel fødæs sydæn iaræt. aff iaræt fødæs enoc, oc

han vor tæn forstæ [Bl. 84 v.] man, thær boghstauæ til fan, oc begær skreff, oc leffdæ so wæl for gudh, at en daw, so som han stot a æn mark, tha togh vor herræ hanum, oc fordæ hanum op til parædiis, oc skal thær væræ mæth hæliæ prophetæ, til antæ krystæn vordær til.

D. feddæs æy falk aff tæn enoc.

M. forræ æn han bort vor tagæn, tha fødæs matusale, oc vor thæn ælztæ man, thær i værdæn hauær væræt, forti han leffdæ ni hundrædæ vintær oc thræthyæ oc ni vintær. thænæ matusale hadæ een søn heth lamæt, oc aff hanum fødæs noe, thær arkæn giordæ, oc han vor tiunæ mannæ fra adam.

D. huar lengæ leffdæ adam.

M. han leffdæ ni hundrædæ vintær oc thu aar oc thrathyæ, alt til enoc vor tagæn op til parædiis, oc tha dødæ han, oc vor ioræt i tæn sammæ stæd i ebron, thær han vor skapæt.

D. fødæs æy falk aff abel, før han vor dræpæt.

M. aff [Bl. 85.] hanum fødæs ængæn, forti at han vor dræpæn thær han vor thræthyæ vintær gamæl.

D. fingæ cayn ok hans hustruæ nogær børn, forræ æn the dødæ, oc huat læs man aff tem, sydæn the flythæ.

M. aff hanum fødæs en søn, heeth enoc, oc forti at falkæt vordæ dyærth til, tha rædæs han for brodæræns døth, oc looth byggæ æn megæl stad, forti at han vor tæn forstæ, thær købstædh mæth muræ, han vor oc tæn forstæ, thær markæ skæl giordæ mællæm falkæt, oc for først mæth thæt surskap, at noghær tingh skuldæ væyæs, so som ær mæth pund oc modæ, som mæth skæppæ gørs. oc for mæth roff oc andræ ondgærningær, thæt mæstæ han motæ, til thæs at lamæt, thær siætæ mannæ vor i burdh veth hanum, skyøth hanum i hiæl, forti at han vor tæn forstæ buæman,

th*æ*r vi aff læsæ. [Bl. 85 v.] tæn sa*m*mæ lamæt vor ond for gudh m*æth* sin leffnæt, forti han vor tæn førstæ, th*æ*r mot gutz budh hadæ to hust*ru*ær sænz i hoor, oc forti fik han til syndæ gæld th*æt* at ha*n* vor blind, oc vor tæn førstæ th*æ*r, bli*n*d vor, oc sydæn so som skryuæs aff at hans hust*ru*ær bordæ hannu*m* til dødæ.

D. fingæ the hust*ru*ær nogræ børn veth hanum, førræ æn han dødæ.

M. æn hans hustruæ heth ada, oc annæn sællæ. tha fødæ ada en søn, heeth iabel, ok ha*n* vor tæn førstæ, th*æ*r skyul førdæ m*æth* segh a markæn, so som ær harthyældh. oc ha*n* motæ lonth faræ m*æth* sith fææ, oc skyulæs foræ rængh oc for sne. oc hans brodær heeth tubal, ha*n* vor tæn førstæ thær sangh, oc vææn legh i fedelæ oc i oruær, oc vænæ visær hau*æ*r funnæt. Sællæ fik æn søn, heth tubalcayn, oc ha*n* vor tæn førstæ smeth, th*æ*r smedæ vaupn oc annæn ti*n*gh, thær ma*n* [Bl. 86.] kunnæ smeddæ, bodæ aff iern oc stol oc annæn malm. hans søst*æ*r hedh noema, oc hu*n* vor thæn førstæ thær konst fan til at væuæ.

D. syær mek, mæstær*æ*, hwi vor h*er*ræ loth al værdæn forfæræs m*æth* flodæn.

M. thæn timæ th*æ*r noe vor fæmhu*n*drædæ vint*æ*r gamæl, tha fødæ hans hust*ru*æ tre sønær. en heth sem, annæn cam, oc tredyæ iafæth. oc forti at falkæt vor dyghært til, tha vort syndæn megæl. forti at so som vi læsæ aff at th*æt* falk at sæth vor comæt, th*æt* com i hionæt m*æth* the q*ui*nnæ, thær aff cains slæch voræ, oc forti thær vor een ond græn i, tha fødæs th*æ*r so ondh falk aff, so som iødær voræ, oc annæt falk, th*æ*r ikkæ actædæ om gud, oc leffdæ so værdælegh, bodæ m*æth* køthzæns syndær oc andræ g*æ*r-

ninghær, thær vquæmt ær ouænbarlegh aff at syæ, at [Bl. 86 v.] vor herræ sadæ til noe: mek træiær at iek hauær giort mænnæskæ i iordærigh at væræ. ok sydæn bet vor herræ noe at skullæ gøræ een ark, thær skullæ væræ meræ æn tryhundræt fiæt langh, ok meræ æn haltrediæ sinnæ tyuæ fiæt breth, oc tratyuæ fiæt hew. thær arkæn vor giort, tha lot vor herræ kommæ til arkæn mæth ænglæ tiænæstæ aff allæ the creaturæ, thær skapæt voræ, syw oc syu aff the creaturæ, thær mænnæskæ ma aff ædæ oc renæ æræ aff theræ naturæ, oc sydæn to ok to maghæ aff the creaturæ, thær vrenæ æræ aff naturæ.

D. huar manigæ falk [war i arken).

M. the voræ otæ.

D. hoo voræ the.

M. noe oc hans husfruæ, oc hans thre sønnær, oc theræ hustruær.

D. huar længæ [Bl. 87.] voræ the i arkæn.

M. the kommæ i arkæn først i maymonæt, oc tha togh thæt at regnæ førythyæ dauæ oc førythyuæ netær, so at thæt lot aldræ aff at ræghnæ, oc sydæn fløth arkæn mæth tem i føryæthyuæ dauæ oc hundrædæ, at the aldræ hwiltæs, førræ æn tha stædæs arken A eet byærg i eth land, heet armenia. tær voræ the i førythyuæ dauæ, tha loth han vth æn raffn aff arkæn, oc han fyæll a azæl, oc kom æy i geen. tha loth han vth en duæ, oc hun kom i geen oc bodæ ænkyns afftær. sywendæ dagh lot han igeen æn duæ vth, ok hun kom igeen om afftænæn, oc førdæ mæth sech een oliuæ quest i sin mvn. thær æffter æn sæntær loth han vth oc een duæ, oc hun kom æy i gen. tha vor thæt mvxæn [Bl. 87 v.] gongæt eeth aar, sidæn the kommæ i arkæn. Tha bøth vor herræ tem vth at gongæ oc sighnæ tem oc allæ creaturæ. oc forti at the voræ ræddæ for flodæn, oc annæn gutz plauæ, tha glædæ vor herræ tem;

fredh skal væræ i mællæn megh oc mænnæskæ, oc til sælæns tegn skal iek sælæ myn buæ i skyæn.

D. huat buæ ær thæn.

M. thæt ær rægn buæn, thær hauær græn lyth oc bloa. thæt hauær han aff vatnnæt, til thæt at teghnæ, at al værdæn for fors mæth flodæn, oc thæn dom ær for gangæn. han hauær oc røth lyth, thæt at tegnæ, at domæn, æn skal kommæ hæræ æfftær, kommær mæth eeld, oc so som vi læsæ aft at han skal æy tees i the firætigh aar næst komær foræ domædagh.

D. huar høth gik flodæn.

M. vi læsæ aff at flodæn gik førytiuæ alnæ [Bl. 88.] ouær the høuæstæ byærgh, thær i værdæn vor.

D. huat haftæs noe sydæn ath.

M. forti at iordæns grødæ vor tha dyær for gongæn, tha louædæ vor herræ tøm at ædæ kyøth mat [forti engen man odh kyøth mat) førræ æn flodæn kom, forti at allæ handæ fruct, thær a iordæn grodæ, voræ tha so krafftegæ, at man motæ væll fødæs thær aff, oc ædæ thæt tha som kyøth mat. oc forti at iordæns grødæ var tha møghæt for gongæn, tha ladæ noe seg til at æryæ iordæn, oc giordæ første vin gordh, thær man aff læs, at han drak aff vinæt, tha vor han so drukkæn, at han vor til at sofuæ, oc laa hemelich i sit hærbæræ, thær iek vil æy ouænbarlich aff skrivæ. tha vor hans søn thæt før voræ, at han saa laa. tha spothædæ han faræn, oc bath hans brødræ, at the skullæ in [Bl. 88 v.] gonghæ oc see huar han laa. vdæn forti at the voræ bodæ høuæskæ, tha taghæ the bodæ eeth clædæ oc gingæ bagh længæs til hanum, oc huldæ hanum. hæræ tees thæt at mannæn hadæ aldræ æn tha fongæt nogær klædær. tha vor værdæn meræ æn thu tusændæ vintær gamæll. Sydæn thær noe han vognædæ aff søffnæn, tha vndær støth han, huat tha

vor giorth. tha forbanædæ han alt thæt aff cam skuldæ fødæs, oc signæ japhet oc sem, oc alt thæt aff tøm fødæs skuldæ. oc sidæn læsæ vi æntæ mærkælegh tingh aff noes gærningh, førræ æn han dødæ.

D. huar længæ leffdæ han.

M. han leffdæ i hundrædæ oc halfthredyæ sinæ thinæ aar.

D. hwi leffdæ falkæt tha so længæ, oc æy sidæn.

M. at so som aff læsæs, the fryctædæ tøm tha visdom oc dyært thel guz iooff, oc ængæn surskaff, som falkæt sydæn giordæ. forti thæt ældær [Bl. 89.] eeth mænnæskæ dyært, hoo thær mæth faar.

D. hadæ noe (fleræ) sønnær æn tre.

M. han hadæ firæ sønnær, tæn fiærdæ fik han effter flodæn, ok heth jonitus, oc han vor tæn førstæ, thær const fan til stiærnæ gongh oc hemels tegn at vidæ.

D. huat idræt togæ noes sønnær tøm sydæn til, thær han vor døt.

M. vi thæt læsæ, at thær noe han leffdæ, tha hadæ hans tre sønnær, sem oc cam oc iaphæt, sexsinnæ tiuæ treffinæ men, thær theræ sønnær voræ, vdæn børn oc døtær thær the hadæ. oc sydæn faræn vor døth, noe, tha skildæs hans tre sønnær at mæth theræ børn, oc foræ so huer sin stæt i værdæn, oc aff tøm fødæs al værdæn til falk.

D. huar skildæs the at til landæ law.

M. forti at the voræ tre brødræ, tha skildæs all værdæn at i tre lødær. een lot hedær affrica, oc annæn [Bl. 89 v.] asiæ, oc thæn thredyæ Æuropa. affrica ær søndærst i værdæn, oc thæt kom aff noes mæth hans ælztæ søn, thær heth cam. oc han vær ondæst, forti at han spotædæ sin fadær, thær nøgæn vor, til thæt at tegnæ, at thæt falk skullæ kommæ aff hanum, thær ihesus christus skullæ spottæ, thær han skullæ hængæ nøgæn for voss a korssæt,

so som the sydæn giordæ. Asiæ ær ostærst i værdæn oc *that* burdæs aff noes hans mynæthlæstæ son, thær heth sem. Europa ær romæ rigæ, oc alt *that* th*ær* nordæn ær oc vestær ær fra romæ, oc *that* ær ræth *c*ristændomæn, forti *that* a com aff iapheth, thær noes ynstæ son vor, ok forti ær *cri*stændomæ*n* thæn mynztæ deel aff værdæn.

D. huar ær iordæn skapæt.

M. iordæn ær trindh so su*m* eet ægh, oc om krin iordæn ær falk allæ vey- [Bl. 90.] -næ, so at sommæ stædæ A iordæn væ*n*dær falkæt theræ fod*ær* til voræ sydær, oc so*m*mæ stædæ a iordæ*n* vendæ the theræ fodær twært om mot voræ so som vi læsæ aff.

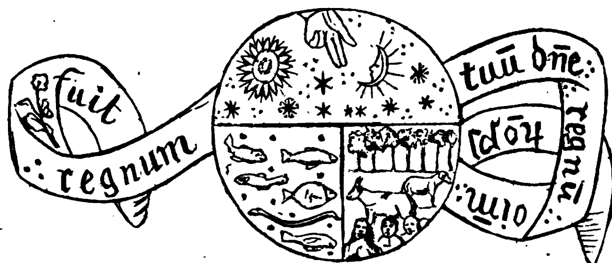
D. huar m*æth* ær iordæn fæst, at hu*n* æy roræs.

M. iordæn ær m*æth* ængænkyns fæst, vdæn m*æth* gutz vold. forti at hu*n* flodær i vatnæt, so som en blomæ i eeth ægh. forti at vatnæt gor saa megh*et* omkrin iordæn, at hoo thær væræ heeth opæ i væthæræt, hanu*m* totæ iordæn æy bredæræ væræ æn en pe*n*ni*n*gh louæ i eth hwit begæræ. so ær vatnæt megh*æt* om iordæn ok twært i gemæn iordæn gangær fleræ dyuplæ, thær hed*ær* tr*a*cones, oc theræ i gemæn flyd*ær* vatnæt.

D. syær mek, mestæræ, meræ huar værdæn ær skypæt.

M. værdæn ær skypæt i fæm strædæ, soo at eeth strædæ gang*ær* [Bl. 90 v.] meth i gemæn værdæn, oc twært, oc ændælangs at iordæn. oc forti at tæn - iordh moon ær met geniæfnt solæn, tha ær thæræ so ouæruæthæs hedæ, at ængæn mo theræ væræ, oc thu strædæ gang*æ* bæggæ veynæ ydærst at iordæn, oc thær ær sa ouæruæthæs kalt, at æntæ mæ*n*næskæ mo thæræ leuæ for kuldæ, forti at iordæn ær thæræ so skipæt, at solæn fong*ær* aldræ fullælegh skynnæt

a thæn stæd. oc tho delæ thær met ær i mællæn oc the tho ydærstæ delæ beggæ veynæ a iordæn oc met A iordæ*n*, the æræ bygdæ m*æth* falk. oc forti ær æy meræ bygd m*æth* falk æn en thredi*n*gh aff all værdæn, so som vi mvæ see i thennæ figuræ, tætæ ær værdæn:



IV. [Bl. 50 v.]

Discipulus. syer mek, mestaræ, hwar the*n* deel ær skapt, the*r* bygh*er* ær aff v*er*dh*en*.

Magister. The*n* deel, the*r* byghdh*er* ær, ha*n* skip- [Bl. 51.] -tas i trenæ deelæ, sosom ær **Asya, affrica** oc **ewropa.**

D. Sier mek først aff asia.

M. Asia byriæs the*r* som solen opp gaar och liggh*er* nest p*ar*adiis Oc ige*m*me*n* Asia flydh*er* IIII flodh*er* aff en keldhæ, th*er* ær i p*ar*adyss, och flydh*er* saa om all v*er*dh*en*.

D. Hwat landh liggh*er* nest p*ar*adyss, aff thee landh-skapp th*er* i Asia ær.

M. *Thet* hether india. Oc til *thet* landh ær størlighæ ilth at kommæ, Forthi *thet* ær om flwthet annen wegnæ *meth* æth storth haff, *Thet* hether weldel haff, Och anne*n* wegnæ meth æth storth wadhen, som heth*er* indus, Th*er* th*et* landh heth*er* æffther. Oc th*et* sammæ la*n*dh india liggh*er* saa la*n*cth fran allæ landh, Ath engh*en* ma*n* fa*n*gh*er* thit seyeldh i stekkræ stu*n*dh æn eth halleffl aar.

D. Ær jndia [Bl. 51 v.] storth.

M. Th*et* scr*i*wes, ath enge*n* ma*n* fangh*er* ige*m*men fareth th*et* landh mynnæ æn i IIII vynth*er*, Forthi th*et* ær VII koni*n*gæ righæ oc XX.

D. Kan ma*n* ey komæ aff india oc genesten til p*ar*adys.

M. Thil p*ar*adyss ær jordrighæ menysskæ vmwælicth at ko*m*mæ, forthi ath th*et* ær soo heogh jordmon, ath hu*n* ga*n*gh*er* ou*er* alla sky, saa ath alt th*et* th*er* r*e*gner, oc dygh*er* reghen ær, thet gongher alt lancth fornæth*en* borth, oc ikkæ nær tiid opp, Forthy th*et* gangh*er* saa heoth opp i wætærith, ath ma*n* maa heræ næth*en* sech sken klyngi*n*næ lywd weth hwer anne*n*, oc he*m*melen owe*n* gor som th*et* waræ th*en* ætlæstæ fydlæ, th*er* ma*n* mattæ heræ, Forthi th*er* ær soo heoth, ath th*er* kom*mer* ey blest æll*er* weth*er*, annet æn th*et* [Bl. 52.] sactestæ væth*er* oc skenestæ ma*n* maa heræ, Oc ænghen r*e*ghn anne*n* æn th*e*n dwgh, th*er* kom*mer* nyther aff th*en* he*m*mel, th*er* owe*n* nest stiernæ-[hemme]lyn ær. For th*er* ær en he*m*mel, hether watn he*m*mel, th*en* [ær) skap*et* sosom iis. Th*er* aff ko*mmer* al th*en* dugh, th*er* wi hawæ aa jordh*en*. Sith*en* gangh*er* th*er* vth*en* om allæ wegnæ en eldh mwr, Oc vth*en* mw*ren* ær oueruettes hoghæ byærigh oc skouæ. Oc th*er* foræ liggh*er* sydh*en* ondæ kiær oc mosæ, fullæ *meth* draghæ oc andræ ondæ ormær, Saa ath th*er* kan engh*en* ko*m*mæ frem.

D. ær *paradyss* stort jordmon.

M. Saa stor som al jordrig*e* ær.

D. Hwat landh liggh*er* nest *paradyss* aff india landh.

M. Th*et* ær taprobanes, en *oe* saa heth*er*, oc ær [Bl. 52 v.] alt om fludh*en*. oc paa th*en oe* ær x kiøpstædæ, Och th*er* worth*er* hwerth aar i th*et* samæ landh II vintræ oc II somræ, Oc th*er* ær grøthæ bothæ winth*er* och so*m*mer.

D. Hwi ær th*er* teligh grøthæ.

M. Forthi ath th*et* ær nest *paradyss*, oc th*et* watn aff *paradyss* ryndh*er* først om th*en* oe, oc gør saa kraftect, ath th*et* ka*n* ey anneth wordhæ en i teligh grøthæ.

D. Syer mek, mestær*æ*, mer*æ* aff indiæ landh.

M. Jndia ær serlestes II landh omfluth*en*. th*et* enæ heth*er* Crisæ. Th*et* annet heth*er* argera. th*er* er i sylff bierigh oc gulbierygh, oc th*er* aff kan enghen fanghæ for grywæ oc dragæ, th*er* th*et* gø*m*mer. Och th*er* nest ær eth oueruetes storth biæ- [Bl. 53.] -righ, th*et* hæth*er* draspius. i th*et* bierigh fan ko*n*ni*n*gh alexand*er* eth handhæ falk, Th*et* ikkæ ædh*er* annet æn menyskæ kiøth eller raa dywr oc raa fixæ. Th*er* nest liggh*er* eth biergh i haweth. th*er* aa woxer saa høuæ skouæ, at the ga*n*gæ forouen skyen, oc i the skouæ bor falk, th*er* ey ær høyræ æn woræ II nouestæ alnæ. The wepnes til ath stridhæ a moth traner. th*et* ær ther*æ* mestæ qwith, ath teris qwyner fangæ børn, th*er* the æræ III vynth*er* gamlæ. Och th*et* falk lewer ey le*n*gh*er* en otæ wynth*er*. Och th*er* woxer pypær, ha*n* ær hwith*er*, th*er* ha*n* wox*er*. Forthi ath th*er* ær manigæ ondhæ ormæ i th*en* stedh, Tha ladhæ the gøræ en stoor eldh, tha fly orm*æ*n [Bl. 53 v.] borth aff pæbær*en*, oc th*er* aff wordh*er* han skurpen oc sorth. Sydh*en* liggh*er* eth land, th*er* ær falk j, heth*er* macbrobii. The æræ XII alnæ la*n*ghæ, the æræ frem skapthæ sosom leyer, oc the hauæ fyædræ oc

fother soosom en orn. Ther nest ær falk, hedher bragmanes, the hauæ saa megell hædhæ, ath kommæ the paa marken, thaa brenner solen them i hiel. Ther nest ær oueruettes onth falk, Forthi nar ther nogher menniskæ worther blynth eller sywgth, tha dræbæ thee thet i steth. Oc æn thet meræ vndher ær, Ath theræ eghen father eller mother worthæ saa gamlæ, at the æræ vforæ, thaa dræpæ thee them oc sylthæ them, Oc bwdhæ sydhen til them allæ the som aff then slecth ær oc andræ teris [Bl. 54.] bestæ wenner, oc gywæ them ath ædæ aff then syltæ math. Thet ther tykkest ær oc fetest oc thet skarpæ ædhæ the seluæ, Oc thet ær thet hetydælicstæ gestæbuth oc werskap, ther the mwæ geræ. Ther nest æræ qwinnæ, the fanghæ femthen born at æn synnæ. Ther nest ær falk, the hawæ eth owæ foræ i ænneth, oc annet i nakken. the æthæ falkæ kioth foræ willbrath, om thet ær stecth. Ther nest ær falk, thee hauæ ey meræ æn fodh. han ær saa breth oc saa skapt, ath the mwæ skiwlæ them meth fodhen for reyghen oc snee. foræ the hauæ æy andræ hwss æn then sammæ bredhæ fodh. han ær hwll som eth trw. Oc meth then fodh lepæ thee saa snart som fuglæn fluer. Ther nest ær falk, the hauæ ey howith. therræ [Bl. 54 v.] owen (ær) owen vppaa theræ axler. theræ mwnd ær saa stoor, ath han rekker fran æn axlæ oc tell æn annen, thwerth ower brystet. Nar thee gaphæ, thaa hengher theræ lepæ til tere knæ. Thee berryæs ey anderlundh æn rywes som hwndhæ. Foræ therræ tendher æræ spannæ langhæ vthen therræ mwndh. Ther nest ær falk hooss eeth vatn, hether ganges, thet kommer aff paradyss. thet falk, hoss thet watn ær, thee hawæ ikkæ annet ath ædhæ æn eth handhæ eplæ, flydher meth watnet vth aff paradyss. Thet tæwer saa wel, ath the tyrffæ æy annen math weth. J hwarth thee faræ, thaa foræ

the sa*m*mæ æplæ meth them, Forthi ath i methen the hawæ thee æplæ hoss them [Bl. 55.], thaa ældes thee aldri. Oc i then sa*m*mæ stu*n*dh ther the mestæ æplen, thaa dee the aff aldher.

D. Thet ær storth vndher, ath thee falk dræpæ hwert annet ey.

M. The æræ soo la*n*cth skildhæ ath meth oweruettes bierigh och skowæ oc watn, at the ku*n*næ ikkæ ko*m*mæ til hwer annet. Thoc willæ the fwl gernæ stridæ, och serlestæs the meth the storæ fæther.

D. Nw sier scripten, ath alt folk ær komet aff adam oc eua. Hwar mwnnæ soo wæræ, ath the æræ soo skildhæ ath i theræ skapnet.

M. Adam war then wisæstæ man ther i werdhen hauer wæreth. Sydhen han kom wth aff paradyss, thaa kiendhæ han allæ the yrther, ther opaa jordhen grothæ, allæ theræ naturæ. thæa west han [Bl. 55 v.] thet wel, at somæ yrther hathæ telig naturæ, ath hwilkæ qwynnæ, ther odhæ aff them i theræ barnbyrdh, thet barn ther hun thaa fødhæ thet skulæ fanghæ manghæ lydhæ, och worthæ for skapt. Tha woræthæ adam synæ dotter ath, Och ther hans dotther hathæ mangæ born fanghet, oc the woræ allæ eens skaptæ, Tha wildæ the gernæ prowæ huat aff hynæ wnderligæ yrther matæ wordhæ, om the them odhæ. Och then førstæ dotter, ther aff yrthen odh, hun fek æn son, han hadhæ VI øwen foræ aa brystæt oc ænktæ i howethet. oc æn dotther hadhæ X fyngræ paa en hand than wenstre, oc ængæ aa then høghræ hand. Om sydher [finge) the born, so*m*mæ hathæ V howet, oc so*m*mæ hadhæ enghæ, oc sommæ hadhæ en fødh [Bl. 56.] saa bredh som en dør, och so*m*mæ hadhæ ey føther, andræ en som fulæ hauæ. Och ther aff worther telig falk fyrst aff. Och sydhen aff thet

mennisce stundedhæ ath følgæ the syndher oc mangæ andhræ ondæ syndher meth teres lecomæ, ther ey quemt ær aff at syæ owenbarligh, bothæ føræ en flodhen ower gik all werdhen oc sydhen.

D. Jek tror, at ther ær mangæ vnderligæ dywr til, men falketh ær telicth.

M. Ther ær thee diwr til, bothæ i watn oc paa land, ther lancth ær aff ath syæ, oc vnderlict ær, oc serlestes i watnnet. Forthi ath allæ the vnderligh tingh, ther gud hauer skapt, II delæ ær i watnnet, oc then III deel ær paa jordhen. Forthi ær i watnnet manghæ vnderligh tingh i the landh. ther ær oolæ, the æræ XXX fodher langæ, oc the hauæ maan som en hest. [Bl. 56 v.] Ther ær oc snyglæ saa storæ, ath man gør hwss aff theræ skalæ. Oc ther ær eth kons, æ fesk næthen, Oc tykkes menyskæ ath væræ owwen belstædhen, Och mangæ andræ vnderlich tingh. ther ær oc eth i haweth, thet hether syrenæ, thet syungher saa wenælik oc saa skønligæ, ath ænghen fedlæ maa liges ther weth. Och førstæ man seglær tidh hanner, tha ær thet i lenger wænæræ ath høræ. Och ther dares mangæ vtaligæ aff, saa ath the withæ æy aff, før en thee sywnkæ nyther till grwnnen.

D. Sier mek aff thee vnderligæ dywr, ther ær paa jordhen.

M. Ther ær serdæles eth dywr, hedher enhyrnig, thet [Bl. 57.] hauer eth horn foræ i houethet, ær III alnæ lancth. Thet horn gywer skyn aff sek som en karbunckel steen. Thet dywr kan enghæ fangæ, vthen reen jomfruæ oc sker vthen smytthæ. Och wel hun sydhæ neth foræ dywreth, tha gangher thet til oc faller paa synæ knæ, och leggher

sith howith i he*nn*æ skøth, oc wordh*er* saa fast ath sowæ, ath hu*n* maa dræwæ th*et* dywr. Th*et* sa*m*mæ gør oc pantæræth. Th*er* ær och eth dywr, hether fyll, th*et* hau*er* ikkæ ledæmodh, th*et* ær th*et* sterkestæ dywr th*er* i werden ær oc th*et* størstæ. Och ma*n* ku*n*næ th*et* aldri fanghæ, vth*en* ma*n* ko*m*mer th*et* til ath fallæ. Forthi th*et* kan segh ikkæ oppræsæ igh*en*, når th*et* faller. Th*er* ær oc eth dywr, th*et* hawer howith som mænæskæ. thee ædhæ [Bl. 57 v.] falk, och the hawæ natturlig awyndh til ath rywæ och æthæ th*et* howitløsæ folk, thee som th*en* storæ mw*n* hawæ, Saa som hu*n*dhæ hawæ athraa til ath rywæ wluæ.

Th*er* ær sydh*en* ma*n*ghæ vnderligh ti*n*gh til, oc serlestes aff stenæ theræ naturæ. forthy th*er* ær th*en* steen, th*er* woxer och my*n*skes hwer moneth, sosom monen han gør. Th*er* [ær) och then steen, ath engh*en* kan see th*en*, th*er* stenen hau*er* hooss segh. Th*er* [ær) oc th*en* sten saa som man syer, ath hoo th*en* sten hau*er* hooss sek, han maa wæræ hwar han wel. Och en annen steen th*er* brenner manz handh. hoo thee thoo hau*er* i syn mwndh, han weth th*et* th*er* tiith ær i anne*n* manz hwss, Och vnderstandhær fwlæ røst oc roodh oc dyræ stenæ. Och en steen ær til, ath i th*en* tymæ han ko*m*mer [Bl. 58.] i iomfruæ eller i andhræ skelligæ q*ui*nnæ theræ hender, Tha skyn ha*n* som gwl, vth*en* førstæ han komer i teræ henner, bothæ men oc q*ui*nnæ, th*er* lewæ illæ meth theræ legommæ, thaa feller han syn lyth oc wordh*er* graa. Th*er* ær oc æn sten han wethes saa, ath watn dryber aff han*um*, i th*en* sa*m*mæ stu*n*dh th*er* tywæ ko*m*mæ i th*et* hwss, th*er* stenen ær ynnæ. En sten ær th*er* oc, th*er* swethes i th*en* sa*m*mæ stu*n*dh th*er* eth*er* ko*m*mer i th*et* hwss. och allæ dyrbarstenæ thee ko*m*mæ tedh*en*.

D. Hwat landh ligh*er* nest indhia landh.

M. Th*et* merkælixthæ landh, th*er* liggh*er* nest, th*et* hæth*er* mesopotamia. i th*et* land ær æn kyøpstæth ninnæ. han ær x daws gangh i ge*m*men endæla*n*ct. i th*en* kiøpstædh ær babælonæ torn, th*er* æn jøthæ, heeth nemroth, th*er* siettbæ man war fran noe, han loth bygghæ th*et* thørn efth*er* flodh*en*, [Bl. 58 v.] och forthy ath ha*n* reddes, at flodh*en* skullæ ouergangæ verdh*en* i gen, Tha bygdhæ ha*n* th*et* saa fast och oueruetes storth, ath th*et* ær IIII hu*n*dræthæ hestæ skedhæ oc IIII synnæ XX omkry*n*gh. Hwer mwr ær haltrediæ synnæ tiwæ alnæ tik, Och II hu*n*drædæ fawnæ høwff. Och th*en* tidh tornet wor soo høit opp mwreth, tha skilldæ wor herræ terres twngæ moll ath, allæ thee th*er* bygdæ ppaa torneth, saa ath engh*en* westæ eth ordh, huat hyn ann*en* sathæ. Sidh*en* wor th*er* ikkæ me*ræ* bygdh ath, Och sydh*en* spr*e*des th*et* falk saa, at aff th*e*m kom al werdens tu*n*gæ moll, Sosom th*er* sc*ri*wes aff, ath th*er* ær IIII tu*n*gæ mol oc VII synnæ XX.

D. Hwat ær nw i torneth.

M. Jkkæ anneth en ondhæ ormæ oc lodnæ pugæ hoppæ th*er* oc sprynghæ, till æn amynnelsæ æffth*er* th*e*n storæ th*er* torneth bygdæ Første. Th*er* nest [Bl. 59.] ær eth landh, heth*er* palastina. Sydh*en* ær egyptæ land. i th*et* land ær et byeregh, heth*er* caucas*us*. Paa th*et* bieregh ær gantzæ ondæ qwynnæ, Forthy the stridhæ sosom ondæ men gøræ i tessæ landæ. Och th*et* ær ther*æ* mestæ iith, ydæligæ at stridæ oc vær*æ* soldæner. Ath i hwilkæ storæ h*er*ræ stridæ skulæ thee hawæ th*em* saa gernæ som nogh*er* rydæræ m*eth* th*em* i stryd. Meth tessæ sa*m*mæ q*ui*nnæ hadhæ koni*n*gh allexander stoor wa*n*dhæ, før æn ha*n* oueruan th*em*, Forthi ath the æræ IIII alnæ høwæ. The hawæ hendh*er*, the æræ woræ nøwestæ alnæ langæ oc handæ tyk

oc æn halff alnæ bredh. J hwath the hendher gribæ thet (er) sosom æn kex, ther man kaster vppæ nogher tyngh. Och hwath ther thee slaa, thet ær som man slowæ meth jern slegghør. førstæ them brøster wobn i strid, tha holdæ the meth æn hand oc slaa meth then annen [Bl. 59 v.], ath ther fangher enghen standet i modh. The hawæ æy andræ kledher æn barkædhæ hwdher. Them ladhæ thee scriwe meth fwlæ oc dywr oc andræ kostæligæ tingh. Thee faræ till andræ landh, ath bethiæ them men. Allæ thee børn thee faa, ther ey slecter efther moteren meth thee bredæ hendher, Them hauæ thee for wonethæ oc for sendæ them. Thee quinnæ hedhæ amazones. Ther nest liggher eth landh, hedher seras, ther gørss best silkæ, Forthi thee hauæ en handæ orm theræ meth them, hedher bombex, Ther alt silkæ gywer aff sith lyff, sosom ederkoppen gør heræ oc spynnæ. Ther ændes then førstæ dell aff werden.

D. Sier mek nw aff then annen deel aff verden.

M. Then annen deel hedher ewropaa. ther ær i alt romæ rigæ, walland oc tythslandh, ængæland oc skot- [Bl. 60.] -land. thet ær alwesterth i werdhen, oc nordest i thet landh ær en stadh, ther ær førytiwæ dawæ om wynteren, ther aldri kommer daw. En dell aff werdhen ær oc danmark. Ther [ær) oc æn stedh hedher banzstedholm. Ther vdhen foræ liggher Swellien j hauet. j thet samæ landh, ther danmark hedher, ther ær thet bestæ rydderskapp ther vndher solen ær, om thee welæ wel til sammen hollæ. Ther ær oc the ædlestæ frwær oc twctæligæ meth teræ sedher ther i al werdhen fynnes. Ther vest liggher norwæ oc swerigæ oc koldæ landh. Ther nest liggher eth øø landh, ær en keldæ i, ther telig naturæ hauer, at styngæ

eth lyws i th*et* wanth, ta tendes th*et* som aff en eld. Sydh*en* ær ma*n*gæ andræ landh, th*er* la*n*cth ær aff ath siæ.

D. Sier mek aff th*en* tridiæ dell aff w*er*dh*en*, som heth*er* Affricæ.

M. J Affrica ær enktæ kens, th*er* merkælict ær i th*et* [Bl. 60 v.] storæ landh, Men i the eland th*er* ær megel behe*n*næligh ti*n*gh ynnæ. th*er* ær een *ee* th*er* megh*et* langh ær. th*er* maa ma*n* heræ lancth vth i hau*et* sosom ma*n*gæ storæ smedier smediæ i eth hus, och *e*pæ som dieflæ. th*et* weth engh*en* hwath ær, vth*en* th*et* ær syelæ th*er* pinæs i aff dyeflæ. Th*er* ær oc en keldæ i æn annen *ee*, Ath hwilken tyff som drikker aff he*n*næ han wor blyndh i th*en* sa*m*mæ stwndh han drikker aff wann*et*. Th*er* ær och eth trææ, heth*er* eban*us*, th*et* rothn*er* aldry och th*et* brenn*er* ey heller och om hwer men leggh*er* i eld. Sydh*en* ær th*er* encthæ kens, th*er* merkælicth ær aff at sc*ri*wæ, vth*en* jherusalem oc andræ stedh*er* th*er* jh*e*sus *christ*us toldæ deth oc pinæ for allæ syndygæ meniskæ i werdh*en* ær oc hau*er* ver*et* oc ko*m*mæ [Bl. 61.] skall. The sye so*m*mæ at jedæland ær i Asia.

D. Kæræ mestæræ, mæth*en* i hauæ mek sawth aff verdh*en*, Syer mek nw nogh*et* fauert aff he*m*melteghen.

M. He*m*mælenæ the æræ XII, oc planethernæ thee æræ VII, oc hwer ær fest i syn he*m*mel, so*m*mæ ow*er*meræ oc so*m*mæ nedermeræ.

D. Hwilken planethæ ær nederst.

M. Th*et* ær mony*n*d.

D. Hwar stoor ær mony*n*d.

M. Many*n* er moxen om stoor som all jorde*n* ær. Och hwer stiernæ ær oc om stor som all jordhen ær. Och solen ær VIII synnæ bredæræ æn al jordhen om kry*n*gh.

D. Hwi word*er* mony*n* stw*n*nem my*nn*æ oc stw*n*nem meræ.

M. Alth*et* skyn mony*n* haw*er* th*et* haw*er* han aff solen. The hauæ theres he*m*mels gangh till hobæ saa skapt, Ther solen fa*n*g*er* [Bl. 61 v.] fullæligh skyn aff monyn, Thaa ær mony*n* fwll. æn førstæ solens lywsen kan ey fullælich skynæ aff mony*n*, Tha worth*er* mony*n* i my*nn*æ oc my*nn*æ, Sosom lywsenæ hyndres aff he*m*mælyn oc aff skyrnæ, till han worth*er* till encthæ. Oc tha ær ey mony*n* aff sek selleff tes my*nn*æ, ath han hau*er* ikkæ skyn aff sek sellef.

D. Hwat ær th*et* sorthæ, th*er* wi see i mony*n*.

M. Th*et* [ær) æn skuggæ, gangh*er* aff iordh*en* oc aff watneth.

D. Hwar ko*m*mer th*et* til ath han tages stunnu*m* borth.

M. th*et* ko*m*m*er* th*er* aff, ath paa jordh*en* æræ storæ byerygh, th*er* æræ mellu*m* solens skyn oc mony*n*, oc i som solen gangh*er* vndh*er* biereth, tha mynskes mony*n*, [Bl. 62.] Saa le*n*gæ til solen ær gangh*en* om biergh*et*, Tha fangh*er* mony*n* sith skyn igen.

D. Hwar aff ko*m*m*er* th*et*, ath solen worth*er* bort tagh*en* om dawen.

M. Th*et* ko*m*m*er* ey aff anneth, æn aff monæ*n*s gangh ær saa, ath han ko*m*m*er* Tha reth mellu*m* wos oc solen. Forthi ath mony*n* ær møgh*et* tyøk oc stoor, Thaa fangæ wy ey seth solens claræ skyn i ge*m*me*n* mønydh, før æn hu*n* fangh*er* omgangh*et* mony*n*.

D. Hwy moo ma*n* ey thaa see mony*n*.

M. Førthi ath sole*n*s skyn gangh*er* owen foræ mony*n*,

Oc saa oweruetæs stoor om kryg*er* mony*n*, At wi kw*n*næ ey see mony*n* for solens skyn.

D. Hwar lanct ær fran jordh*e*n oc till mony*n*.

M. Th*et* scr*i*wes ath woræ th*et* wey fran jordh*e*n oc til mony*n*, Th*et* woræ saa lankt ath [Bl. 62 v.] e*n*gh*e*n kw*n*næ le*n*gh*er* gangh*et* æn i fem hw*n*dræth aar, om nogh*er* kw*n*næ saa le*n*gæ lewæ, Th*et* ha*n* gy*n*gæ hwer daw tii aff woræ milæ. oc sytheu ær mony*n* om tyøk igemen, som fran iorden oc opp til mony*n*, Oc sydh*e*n om lanct mellem hwer hemel oc solen oc planeth*er* om tyøk igeme*n* som mony*n* ær.

D. Hwar widh ær jordh*e*n om kryngh.

M. Th*et* scr*i*wes at iorden ær scapt soo som eth æg. Oc waræ th*et* sleeth wey allæ weynæ om kryng jorden, Tha woræ th*et* tolff twsy*n*næ oc IIII synnæ tywæ milæ, soo ath hwer mil ær X gothæ hestæ skædæ langh.

D. Hwi ær hawæt salt.

M. Forthi ath th*et* ligg*er* soo weth*er* solen, ath solens hedhæ ko*mm*e*r* th*et* til ath [Bl. 63.] syuthæ A bothnæn, ok tha røræs hauæt saa aa bothnæn, ath th*e*n vrenæ ti*n*gh, th*er* i iordæn ær vndær hauæt, th*æ*t røræs op i vatnæth, och th*æ*r aff vord hauæt saa best, anzæ th*æ*t voræ salt oc sythæn, ee som th*æ*n vrenslæ søgh*æ*r igh*e*n til botnæn, tha vor vatnæth e søthæræ, oc tes mer*æ* vatnæth rinder oc sighæs i ge*m*me*n* iordh*æ*n, fra*n* th*æ*t ko*mm*er fra hauæt, thes r*e*næræ oc søthæræ ær vatnæt, so su*m* vi see i vællæ keld*æ*r.

V.

D. Kæræ mest*æræ*, mæthæn i hauæ mik saut aff the ti*n*gh th*æ*r vær*æ*t hau*æ*r oc nw er, iek bed*æ*r ether g*æ*r*n*æ athi mek siæ aff domæn, th*æ*r vordh*æ*r ouer allæ mæ*n*næskæ, oc først aff syælæn, hwat aff he*n*næ vorth*æ*r, th*æ*r hu*n* skyliæs vedh kropæn.

M. So su*m* en værthugh bryghgo*m*mæ ko*m*m*æ*r moth sin brudh m*æth* møghel hølith, so ko*mm*æ ænglæ, th*æ*r mæ*n*næskæ er giuen til gømæræ aff gud, moth [Bl. 63 v.] syælæn th*æ*r godh ær foræ gudh, oc lathær he*n*næ antigh til skyars eeld ællær til hemerigs, so su*m* ma*n*næskæ hau*æ*r (for)skyldæt.

D. Ko*mm*æ noghr*æ* siælæ til hemerigs vthæn skiærs eeld.

M. the th*æ*r æræ vth valdæ, so su*m* er martir*e*s, dydhæligæ iomfruær ok godæ clost*æ*r falk, th*æ*r ythærmeræ gøræ æn them er buthæt, the ko*m*mæ til hemerrigx vthæn all skiærs eeld i hin værældh, forti the hauæ nogh*et* hæræ toldh i th*ætte* liff foræ guz æræ.

D. Hwat æræ hau*æ*r gud th*æ*r aff, ath mæ*n*næskæ twi*n*g*æ*r sit legemæ m*æth* fastæ oc annæn twongh.

M. gudh prøuær sinæ vennæ m*æth* twongh hæræ i iordhærigæ. Som en koni*n*gh prøuær sinæ bestæ vennæ i eth orloff, soo prøuær oc th*æ*n øuerstæ koni*n*gh i hemerigæ sinæ bestæ vennæ m*æth* twongh [Bl. 64.], forti adh diæfflenæ vilæ alt th*æt* om moth guth ær oc th*æt* th*æ*r ont er, oc forti frest*æ*r ha*n* mæ*n*næskæ aff allæ handæ synd*æ*r, th*æ*r ha*n* moo. oc nw er mæ*n*næskæ legemæ so skipæt aff gud, sithæn adam brøth butæn, at thes meræ th*æt* hau*æ*r sin eghæn veliæ, the heldær føluær th*æt* the thingh moth gudh æræ. So so*m* æræ the siw houæt synd*æ*r oc ther*æ* gr*e*næ,

th*ær* diæfflænæ frest*ær* mæ*n*næskæ gernæ m*æth*. hwat wel mæ*n*næskæ nw gøræ, om ha*n* sit hemerigh vil hauæ, vthæn standæ moth høymot oc bældæ m*æth* mywgdom, thouær me*n*ᵒ hanu*m* tekker th*æt*, at ha*n* vorthær forsmoth th*æ*r aff foræ værdæn. Standæ a moth auænd oc vrethæ m*æth* reth ælskw, so su*m* gud hauær. Stridæ moth køtzæns synd*ær* m*æth* qwem leffnæt oc voctæ syn syun oc andræ sinæ sin fra the ti*n*gh [Bl. 64 v.], hanu*m* moo drawæ til th*æ*n syndh særlech. forthy find*ær* diæflæn en nist j mæ*n*næskæ til thæn syndh, ha*n* lath*ær* æy ath tændæ thæn nistæ, til th*ær* vord*ær* een stærk eeld aff. St*r*idæ moth ouæruætæs æthæ ok drik ok kræselegh leffnæt m*æth* skelig fastæ, forti ath eth reth ma*n*næskæ strid*ær* huer daw, til thes ath ha*n* maa voctæ sin egh*æ*n æræ ok væræ gudh tækkælegh, ok th*æt* er gudh til æræ, ok th*æt* ha*n* ey vord*er* vth*æ*n dyær twongh.

D. Huart kom*mær* siælæn fra legæmæth, th*æ*r hun thætæn far.

M. i then sa*m*mæ stu*n*dh antigh til hemerig*es* æll*ær* til heluedæs æll*ær* til skers eeld.

D. Huar er skyærs eeld, ok hwilke*n* er ha*n*.

M. Somæ hauæ hæræ i th*æsse* væreld theræ skyars eeld, m*æth* hordh soth ok guz bordawæ, th*ær* the i th*ætte* liff [Bl. 65.] hauæ ok so*m*mæ m*æth* fastæ, th*ær* the twingæ theræ legæ*m*mæ m*æth*, oc so*m*mæ m*æth* theræ næstæ tapæ oc vennæ oc goz, oc so*m*mæ m*æth* møghel hiertæ træyælsæ, th*æ*r the hauæ foræ theræ synd*ær*, oc m*æth* th*æ*n hordæ døth, th*ær* the tolæ. æn efft*ær* døthæn er skiærs eeldh antigh ouæruæthæs hedæ, ell*ær* ouæruæthæs kuldæ, ellær annan pinæ. Æn thæn my*n*stæ pinæ th*æ*r*æ* er, lignæs ved*ær* th*æ*n mæstæ pinæ th*æ*r i all *ver*dæn er, vthæn thæn stu*n*d, th*æ*r the i skiærs eeld æræ, tha kom*mæ* til tøm ænglæ

oc andræ hæliæn, thær the hauæ hethræth i theræ liff, oc hw swolæ tom. forthi ath sommæ ligæ thæræ so som varæ knubbæ ligæ i eeld oc soghæ, oc sommæ so som smo stikkær, oc sommæ ey længær æn her blusmær i eeld, oc aldræ er pinæn thæræ so stakkæth, en daw tikkæs thæræ længræ væræ, en hæræ [Bl. 65 v.] eth hyelt aar i all thæn pinæ i værdæn maa væræ.

D. Hwart kommæ forbannæth manz siælæ.

M. Diæflæ kommæ moth tom, oc drawæ tom saa mæth iæmmærlegh ve graat til heluedæs pinæ, oc vordæ thæræ til domædawæ, oc siæn vordæ the thæræ mæth theræ legæmmæ e for vdhen ændæ.

D. Hwat pinæ hauæ the j heluedæ.

M. the hauæ sarlegh syv handæ pinæ. Forsth ær ouæruæthes hedæ. annæth ær ouæruætæs kuldæ. thrediæ ær saa meghæt mork, ath the fongæ aldræ seth tom om andær lund, en the thræwæ tom om. Fiardæ er thæn grath, thær aldræ ændæs. Fæmtæ er ath the skæluæ mæth theræ tændær, foræ thæt ouæruætæs ve, thær the hauæ. Siætæ er ormæ, thær tom ædæ, bodæ bag oc foræ, oc bodæ innæn oc vthen. Syvuendæ er so ouæruætæs ond deen, ath thæt gidær enghæn [Bl. 66.] iordærigs mænnæskæ told, vthæn the thær demdæ æræ thær til.

D. mwæ the thær i heluedæ æræ se tom, thær i hemerigæ æræ.

M. til domæ dawæ se the tom, at theræ pinæ skal thes meræ væræ, ath the hauæ mest thæn glædæ thær the se. Æn bodæ ferræ oc sydæn mwæ the i hemerigæ se tom i heluædæ æræ. Æn æfftær domæn mwæ the i heluidæ ey se tom i hemerigæ æræ. thæt ath tegnæ ath the æræ vdæ luktæ tha fran gutz aminælsæ e for vdhen ændæ.

D. dreuæs the ey dyghært i hemerigæ th*ær* aff, at the see th*e*m i heluædæ væræ i th*æ*n enckælegæ pinæ.

M. ey meræ en vi see fiskæ lighæ i eth vanth, Vthæn glædæs e meræ at the skullæ ey tiith sæluæ ko*m*mæ. forthi dreuæs the ey, thothuærma*n* fath*ær* seer sin søn theræ, æll*ær* søst*ær* sin brod*ær* seer, æll*ær* husfruær sin hosbondæ.

D. bedæ the i hemerigæ nagh*æt* foræ tøm th*ær* [Bl. 66 v.] æræ i heluædæ.

M. the bedæ ey foræ tøm, forti th*æt* ær moth gutz veliæ ath bediæ foræ tøm.

D. kænnæ siælæ thæræ hwer annæn.

M. godæ siælæ kæ*n*næ hwer annæn thæræ fra a doms daw oc til tha, So som vi kæ*n*næ hæræ vor fad*ær* och mod*ær*.

D. bediæ rætæ siælæ nagh*æt* foræ theræ vennæ, hæræ i v*ær*dæn æræ.

M. the bedæ ideligh foræ allæ, th*æ*r tøm hau*æ* got giort, at guth skal gømæ tøm fran synd*ær*, oc giuæ tøm hemerigh at fangæ.

D. vidæ siælæ nagh*æt* aff the ti*n*gh, th*æ*r hæræ i v*ær*dæn gøræs.

M. godæ siælæ vidæ alt th*æt* the vøllæ vidæ. æn the i skærs eeld æræ the vidæ ey meræ en englæ ku*n*gør tøm. Æn the i heluedæ æræ the vidæ ey meræ om vos hæræ, en vi vidæ huat tith er th*æræ* m*æth* tøm.

D. huelkæ tith vorth domæn.

M. th*æt* scr*i*uæs at ha*n* vord*ær* om met i natæn. th*æt* vnd*ær*standæs sa ath th*æt* vordær th*æ*n timæ, th*æ*r engæn vedh ællær [Bl. 67.] venth*æ*r at ha*n* skal ko*m*mæ.

D. vord*ær* tha nogh*æt* falk til i v*ær*dæn.

M. th*æt* scr*iu*æs, at dyghært falk leuær en tha, oc æræ gladæ m*æth* brølop oc vertskaf, so som nw geræs. æn th*ær* the æræ algladest oc ventæ tøm felich oc roo at hauæ m*æth* theræ glætskap, tha ko*m*m*ær* saa awælegh en lywd oc gællændæ, oc siær: stond*ær* op dødæ, ko*m*m*ær* til doms! oc allæ dødæ røræs ved th*æ*n ænlegh røst, oc allæ the th*ær* léuændæ æræ, the døø ved then røst oc fongæ tho liiff i gæn i then sa*m*mæ stu*n*dh, ok ko*m*mæ til domæn.

D. huat vord*ær* aff theræ legemæ, th*æ*r dyur hau*ær* opæthæth.

M. th*æt* sa*m*mæ legæmæ mænæskæ førræ hadæ, th*æt* fongæ the ighen, tho huær man th*æt* ær skyld ath i tusændæ stikkæ, forti vos bør at tagæ løn m*æth* th*æt* sa*m*mæ legemmæ oc ledæmoth th*ær* vi gøræ antich væl æll*ær* illæ m*æth*.

D. standæ the op aff dødæ, th*ær* dør i ther*æs* mod*ærs* [Bl. 67 v.] liiff.

M. ey andræ æn the th*ær* leue*n*dæ vordæ fødæ.

D. hwat voxt oc i huat aldær skullæ the dødæ op standæ.

M. theræ ald*ær* vord*ær* so som mæ*n*næskæ er nw thratyuæ vinth*ær*. then ald*ær* fongæ tha allæ, æn theræ voxt skyl ath, forti at hwer i sin stæth, bodæ vngæ oc gamlæ, vort*ær* tha a thæn voxt, th*æ*r the saluæ scullæ hauæ væræt ællær the voræ om thrætyuæ vinth*ær* moth.

D. Fongæ the nogh*ær* vonskæ tha a theræ legæmæ, so søm manigæ nw hauæ.

M. Allæ rætæ mæn vordæ vdh*æ*n allæ lidæ a theræ legemæ, sø *sum* adam vor, th*æ*r vor først skapæth. æn forba*n*nen mæ*n* the fongæ the lydæ allæ tha th*ær* the nw hauæ. oc tho skullæ the voræ tha i *cri*stæn mæ*n*s skapnæth,

thoth værman the hauæ voræ lydæ, ællær annæt vndærlich falk, so som manigæ stædæ fødæs [Bl. 68.] i verdæn.

D. hwelken tees vor herræ at væræ a domædauæ.

M. han tees godæ mæn blith, bodæ mæth hans mandom oc mæth hans gudhdom, enæ so som han hændæ foræ voss a korssæt, oc tha mæth saa klarth legæmæ, som han er i hemmerigæ, oc ænglæ føræ foræ hanum korss tegn, ath thæt skal theræ thees foræ al manken. tha fongæ forbannæn men saa megæl ræztlæ oc skam aff ihesus christus hans vblidæ ænlidæ, ath the vildæ hældær i heluedes pinæ væræ æn hans ænledhæ thelich see.

D. hwaræ vordhær domæn tha.

[M. Dommen worder op i wedret ywer en dall, heder vallis Josaphat. hvn lijgger hoss thet berg, ther wor herre trineth op tijl hemmels aa.

D. Hwilkelund skickes folket tha tijl doms.

M. Wy læse, at alle rette men skickes owen i wedret, a wors herre høgre hand, oc alle forbannede men skickes neden aa iorden, a hans venstre hand.

D. hwilkelvnd worder dommen tha).

M. falkæth skypæs i firæ lundh, eeth æræ the thær vdwoldæ æræ, sosom ær martires oc andræ hæliæn, the domæ verdæn mæth vor herræ. Andræ rætæ men, the domæs til hemerigæs. Thretyæ æræ hethnæ men, the domæs ey, oc kommæ tha til pinæ. Fiærdæ æræ forbannæn crist- [Bl. 68 v.] -næ mæn, the domæs til heluedes pinæ.

D. Hwat siær domæren tha til tom.

M. han syær tha til tom a hans høyghræ hand standæ; kommær hiit, mynæ signædæ børn, ok tagær thæt fædærnæ, myn hæliæ fadær hauær budhæt edær aff værdh-

*æ*ns op hoff. Forti at then timæ mek hu*n*grudæ, tha gauæ i megh at ædæ, the*n* timæ iek vor terstu, tha gauæ i mék at drikæ, th*æ*r iek vor neghe*n*, tha klædæ i megh, th*æ*r iek vor sywgh, tha sektæ i mek, ok th*æ*r iek for vil, tha herbædæ i mek. tha swar*æ*dæ the m*æth* megel. glædæ oc siæ saa: h*err*æ hwilkæ tith sowæ vi tegh hu*n*græ, th*æ*r vi gauæ tik ath ædæ, æll*æ*r terstu oc vi gauæ tik at drikæ, ellær neghæn oc vi klædæ tik, Aller oc siugh oc vi segtæ tik. Tha sworædæ vor h*err*æ oc siær til tem: i then [Bl. 69.] timæ th*æ*r i hulpæ oc gauæ thæn mynztæ, th*æ*r turtæ ved*æ*r oc bedes i mit naffn, tha giordæ i mek th*æ*t sæluær. Sidæn siær ha*n* til tem, th*æ*r a venstræ hand sto*n*dæ: gong*æ*r borth, forba*nn*ædæ me*n*, til then eeld th*æ*r aldræ skal slekæs [som redebo*n* ær for diefflen oc alle hans engle.) Forthi the*n* timæ th*æ*r mek hu*n*grædæ, tha gauæ i mek ey at ædæ, ok sydh*æ*n al so su*m* ha*n* hauær ferræ gaut til rætæ mæ*n*. tha sworædæ the hanu*m* m*æth* meghæl ve oc grad oc syær: huarnær sowæ vi tigh, oc sadæ sydæn al so so*m* rætæ mæ*n* suorædæ ferræ. Tha syær vor h*err*æ til tem: tæn timæ i su*n*dæ thæn my*n*ztæ, th*æ*r th*æ*t bedæs i mit naffn, tha su*n*dæ i mek th*æ*t sælúær.

D. hauæ the naghær th*æ*r tha repær tem for synd*æ*r.

M. allæ the synd*æ*r, th*æ*r forba*nn*ædæ mæ*n* hauæ giort, fra thæn timæ the ku*nn*æ geræ synd*æ*r, oc til theræ deth, the vordæ tha saa opænbarlighæ [Bl. 69 v.] foræ all hemerigh oc ierdærigh, at huert moo see annæns onskaff. so som huat stæt ha*n* giordæ th*æ*t, i huar lu*n*d ha*n* th*æ*t giordæ, oc hwilkæ tith syndæn giordæs. th*æ*t vorth*æ*r tha saa ouenbarlech, som nw er dawsæns lywsæn for allæ me*n*s asyn.

D. ouænbaræs oc the synd*æ*r, the hauæ tagh*æt* akrefft foræ h*æ*ræ i v*æ*rdæn.

M. ja gøræs the saa, forti tothvar man the at skrefft hauæ væræt, tha voræ the aldræ i thæn hw, at the vildæ theræ synd*er* rætheligh bædræ.

D. huelkæ lund skal man sinæ synd*er* rætælegæ bædræ.

M. særlegh thwænnæ lund, th*et* førstæ at syndæn skal aldræ saa lenligh væræ, æll*er* saa vquemlegh væræ, ællær saa manigfold væræ, ath vi skullæ ey gernæ siæ vor skrefftæ fadær tøm. Th*et* annæt ær at syndæn [Bl. 70.] skal aldræ saa gaffnlegh væræ til værælzæns gaffn oc aldræ saa løstælegh til legæmeth ath føluæ, at vi skullæ ey hauæ thæn hw, ath vi villæ tøm aldræ thydræ gøræ, for thæn ælskw vi æræ skylduæ at hauæ til gudh, oc sidæn skullæ vi syndæn bædræ m*eth* fastæ, m*eth* almøsa gærningh, m*eth* bønær oc m*eth* biertæ træyelsæ, th*et* mæstæ vi gydæ giorth. Forti tætæ ær vos ey budæth at gøræ, forti ath the æræ ey allæ tæthæ gidæ giort. en thiss meræ vi gøræ m*eth* telegh saghæ foræ voræ synd*er* hæræ, thiss mynnæ plecth fongæ vi i skærs eeld. en the tho førstæ sagæ æræ vos soo budæn, at enghen moo hemerigæ fongæ, vdæn then th*et* villæ hauæ ther iek aff sadæ.

D. huat vord*er* sidæn aff værdæn [Bl. 70 v.], th*er* domæn ær hafft.

M. solæn skal tha vordæ syw sinnæ clarræ, en hun nw ær, ok allæ stiernnær oc monæn vord*er* tha lywsæræ, æn han nw ær, oc iordæn vordh*er* saa reen, so sqm en cristalsten, forti at al then vrenslæ, th*er* nw ær i iordæn, skal all saffnnæs oc nedh*er* faræ til forbannædæ mænne i heluedæ, oc forti vord*er* theræ pinæ møgel meræ efft*er* domæn, æn the førræ hadæ, so som rætæ mænz glædæ

vordær tha vtalegh meræ æn ferræ. oc sydæn vordær aldri nath, forti at solæn skal tha idælegæ stondæ meth i medagz stæt, oc monæn geniæfnt solæn.

D. mwæ hæliæ men alt thæt the velæ.

M. the velæ ikkæ ænnæt en goth, oc thæt sammæ gut vil, oc forti mwæ the alt thæt the velæ.

D. hauæ sommæ meræ glædæ i hemerigh æn sommæ hauæ.

M. huer hauer saa [Bl. 71.] meghæn meræ glædæ theræ, so som the hauæ meræ got giort hæræ, [oc) so skil theræ pinæ at i hæluedæ. tha hauær huer i hemerighæ saa meghæn glædæ,. at thæt gydær (oc ey kan) enghen tungæ ful talt, forti at huer theræ glædæs aff annæns glædæ, so som aff theræ eyæn glædæ.

D. huat ær theræ glædæ.

M. the louæ guth e forudæn endæ, oc æræ saa gladæ, at the hans ænlædæ see, at thæt gydær ængæn tungæ ful talt, vdæn andræ glædær thær the hauæ thæræ.

D. huelkæ æræ the glædær.

M. the hauæ syw glædær a theræ legæmæ, oc syw a theræ siælæ.

D. huelkæ ær the syw, thær legæmæt hauær.

M. ferstæ ær thæt, at theræ legæmæ æræ syw fold klaræ oc vænæræ en solæn ær. Annæn ær thæt, at the æræ so raskæ oc mwæ væræ [Bl. 71 v.] huar the velæ. Thredyæ ær, at the vordæ saa cleynæ oc renæ til legæmæt, at the mwæ gemæn faræ sænz tusendæ muræ om the foræ tem stodæ. Fierdæ, at the vordæ saa stærkæ, at eth mænnaskæ mo forvindæ thæræ all væræzsæns mak. Fæmtæ, at the hauæ saa fræls veliæ, at the mwæ thæt the velæ.

Siætæ, at ængæn vodæ ællær pinæ mo tem skadæ, tothuærman the iouæ i tusændæ fold heet eeld. Syuændæ, at the hauæ th*æ*t hælændæ oc th*æ*t liff, th*æ*r aldri ko*mmæ*r doth ællær sywgdom æfft*æ*r.

D. huilkæ æræ the, siælæ*n* til lythær.

M. th*æ*t ær visdom, at the vidhæ alt th*æ*t the velæ vidæ. [klogskap, at the konne alt thet the wylle) geræ, guthz ælskw, sæmsæt mællæ*m* legæm*æ*t oc siælæn, oc vald ouær alt th*æ*t the velæ, tryghet vdæn all ræzslæ, oc euindæligh [Bl. 72.] glædæ, th*æ*t giuæ voss ihe*s*us *christ*us, qui e*s*t be*n*e*d*ictu*s* in secula seculoru*m*! AMEN! [4]



Anmærkninger.

(*Hsk.* betegner det til denne Udgave benyttede Håndskrift, *Gh.* den af Godfred af Ghemen trykte Udgave 1510).

Side Linie

3, 11. thet ær; *Hsk.* ther.

-, - actens hoph (ɔ: Håb jf. gaphæ ɔ: gabe S. 46^{25}; *Gh.* act i boghens ophoff.

-, 13. 14. 15. 18. er Bladet i *Hsk.* beskadiget.

-, 16. til kom; *Gh.* affkom. Er vel enten en Rettelse eller en Forklaring; medmindre *tilkom* skulde kunne betegne: hvad han *kom til*, hvad der hændtes ham.

-, 22. aueligh. Bladet er også her beskadiget, og Ordet af en yngre Hånd skrevet ned i næste Linie, men gjort om til 'a*n*nelig'. Dersom der gives et sådant Ord, måtte det vel komme af *annæ* arbejde, *and* Høst, og kunde jo nok bruges om den Tid, da enhver skal *høste* som han har sået.

4, 8. *Gh.*, der har dette ı Afsnit som 2den Bog, indleder denne således: 'Heer begynnes then annen bog i Lucidarius. D. Kære Mestere, mædhen i haffue meg sagt aff then alwoldende guddom ieg bedher eder at i wele sie meg af the sagher ther gud seerlige tijl hør, Sosom er kirkens hælige æmede oc først aff præste thære wyghels hwij the sculle siw wære'.

-, 18. Her hvor den Helligånds syv Gaver skal opregnes,

Side Linie

har *Hsk.*, tydelig nok ved Skrivfejl: at vnderstandæ ret oc vel megel stirkæ til.

4, 23. lestær til; *Gh.* lydher til, thet byr præsten særligh til thet æmedæ.

-, 24. guthæligth; *Gh.* gaffuelicth [gaffnlicth].

5, 9. 11. burthæ, burthes; *Gh.* begynte, begyntes. Således fremdeles hvergang Ordet *byrje* forekommer.

-, 14. i kronæ; *Gh.* en kronæ. Han har altså læst: I kronæ, efter den almindelige Betegnelse af Talordene: i, ii, iii. L. 9. 18. har han derimod beholdt: i kronæ.

-, 28. til meræ; *Gh.* thes meræ.

6, 2. dauid prophetæ, s. Psalm. 119, 164.

-, 6. al, rett. f. alt.

-, 17. saa skamælighæ then nath, en lythet faar [var] ey ath the; *Gh.* saa skameligh weth ath lith bedre en.

-, 22. yntel hans eghet fedhernæ; *Gh.* ijntel hans egen foerfæderne. Meningen af Stedet er dog måske snarere: han frelste alle rette Sjæle og (gjorde dem) til sin egen Arv (s. *fæderne* i Ordforklar.)

-, 26. Dersom ikke dette hele Stykke (indtil S. 8[10]) er indskudt senere, må Afskriveren have oversprunget tre Sider i sin Forskrift. At dette er sket, kunde bestyrkes ved den omstændeligere Form det følgende Spörgsmål har: 'Syer mek *nw* [efter at vi har sluttet denne Episode] mestæræ, aff prim, hwi thet syes'; medens det ved de andre Tider simpelthen hedder: hwi syes otæsangh, terz, sext osv.

Iøvrigt er dette efter Gh. optagne Stykke, ligesom hans hele Bog, fuldt af Trykfejl. Af Rettelser her ere gjorte bemærkes:

Side Linie
7, 23. om with f. som with.
-, 24. thit f. thet.
-, 25. ær at f. oc.
8, 7. nw oc f. oc nw.
-, 8. werdes f. wedes. (Originalen: dignare).
-, 24. thet mannæ modh; *Gh.* then menig almue.
-, 25. safneth ... opthæ; *Gh.* samnet ... ropte.
-, 28. oc kastæ oc terffuæthæ hanum meth vren tyngh oc stenæ; *Gh.* oc sloge hannum med treck oc annen vren ting.
-, 29. korseth; *Gh.* tilföjer: ther han skulle bere.
9, 4. pigh thet worth fuul; *Gh.* de[du] ther wordhe so snild.
-, 10. prim, terts, sext, non (af lat. prima, tertia, sexta, nona sc. hora) betegne Böntjenesterne ved den første, den tredie, den sjette, den niende Time af *Dagen*, d. e. Kl. 6, 9, 12 og 3, de såkaldte horæ canonicæ.
10, 3. clokker the; *Hsk.* clokker thz.
-, 4. prædiken, skulde vel være: prædikerne, prædikanterne.
-, 18. benedictus (dominus deus), Zachariæ Lovsang (Luc. 1) slutter 'laudes, efter Ottesangen.
-, 20. soæ l. så. Med en lignende slæbende Efterlyd eller om man vil understøttende *e* skrives også et Par Gange: thaæ 23, thæa 11, 15, 47, (l. tha) bloa 40 (l. blå).
-, 26. gloria patri et filio et spiritui sancto (den lille Doxologi, i Modsætning til gloria in excelsis) synges i Regelen efter hver (Davids) Psalme.
11, 6. *lexernæ* (leczer L. 9) lat. lectiones, ere valgte enten af den hellige Skrift, af Helgenes Levnetsløb, eller af Kirkefædrenes Homilier. För Oplæsningen beder Lectoren: 'jube domine benedicere', efter at han har læst: 'tu autem domine miserere nobis', og Koret

Side Linie

svarer: deo gratias. Gh. skriver *leysæ* oc *lætse*.

11, 8. *venite* exultemus domino' (Ps. 95) er den første Psalme til Ottesang, når gloria in excelsis synges.

-, - *til leczer* (udeladt hos Gh.) har vel forvildet sig herop fra næste Linie.

-, 11. tu autem; *Gh.* Venite, te deum. Og således må der sikkert også læses, thi Talen kan her kun være om disse to: Psalm. 95 og den Ambrosianske Lovsang.

-, 19. Messeklæderne bestå væsenlig af syv Stykker: *Hoved-Linet* (amictus humeralis) der bedækker Præstens Hals og Skuldre, men i ældre Tid, som også det danske Navn viser, tillige dækkede Hovedet; den hvide *Messe-Særk* (alba); *Linen* eller Gjorden (cingulum) som bindes om Messe-Særken; *Hånd-Linet* (manipulum), oprindelig, som Navnet viser, et Törklæde, nu et Slags Gjemme til dette, som bæres på venstre Arm; den korte Kappe, *Stolen* (stola), som gik ud over Skuldrene og den øverste Del af Armen, og hæftedes foran på Brystet med et Spænde, nu som et bredt Bånd; og endelig Overklædet eller *Hagelen* (planeta eller casula).

12, 4. the bondh ... hutstrughen; *Gh.* the lymme [Lime, Ris] ther-ihesus war hudstrogen med.

-, 13. stolpen; *Gh.* sten-stoden (Sten-Støtten).

13, 12. procinctorium. Således har jeg læst Forkortelsen: proci^m. Ordet *kan* betyde den *Tilsløring* af Billederne i Kirken, som finder Sted i Fasten og ved de højtideligere Sjælemesser. Meningen af Stedet er denne: 'Den store Doxologi, Gloria in excelsis, synges ikke ved Messen i Advents Tiden — undtagen Vor Frue Dag [Marias Undfangelse 8 Dec.]

Side Linie

og Apostel-Dage [Andreas 30 Nov. Thomas 21 Dec.] — ej heller når der er procinctorium i Kirken [når Billederne er tilslørede, nemlig i Fasten og ved Sjælemesserne]'. Istedetfor den sidste Sætning har *Gh.:* ey i zelemesse oc ey i faste messe. Rigtignok forudsættes, hvis jeg har læst ret, en så gængs Brug af Udtrykket procinctorium som jeg idetmindste ikke har kunnet finde Hjemmel for, Ordet har haft.

13, 14. 15. *Gh.* har her kunnet beholde Ordet: *begynde* istedetfor, således som 16[6], at ombytte det med: *kundgjöre* el. lign.

- , 29. barhouith; *Gh.* openhowet.

14, 8. vnderstaa; *Gh.* forsto oc Credo this heller lese. *Credo* skrives hos *Gh.* således:

Peder: 'Jeg troor paa fader altwollende ther hauer skapt bode hemmel oc iord'. Andreas: 'Jeg troor i [*a*] ihe*sum* c*hrist*um ther gud fader ha*n*s enæste søn ær oc wor herre'. Johannes euangelista: 'Jeg troor at han wor vnfange*n* aff then heligand oc fød aff iomfrue Maria'. Jacobus: 'Jeg troor ha*n* tolde pyne oc døød oc wor iordet ther pilatus ther pontius hed tijl øgæ naffn ther han wor høffting'. Thomas: 'Jeg troor at ha*n* nederfor til hellendes [*helluedes*] oc opstod then tredie dag af døde'. Jacobus: 'Jeg troor at ha*n* opfoer til hemels oc sider paa guds faders høgere ha*n*d'. Philippus: 'Jeg troor at han scal tæde*n* ko*m*me oc døme bode leffuende oc døde. Bartholome*us*: Jeg troor at [*a*] the*n* heligandh. Mathe*us*: Jeg troor a the*n* helig [kirke] oc crist*e*n me*n*niskens samfund. Symo*n*: Jeg troor at wij fonge aff løsing aff wore synder. Judas: Jeg troor

Side Linie

at wi sculle fonge lijff efiter dood. Mathias: Jeg troor at wi sculle fonge ewinneligh lijff i hemerige.

14, 27. 'cristen mantz samfund', der i *Hsk.* er Glosse til 'kirkæ' (eller måske Gjengivelse af *catholica*), har *Gh.* overført på næste Led: communio sanctorum, som imidlertid efter Traditionen hører Simon til.

15, 3. offertorium el. versus offertorii, var tidligere Bönnen som Korene sang, medens Offergaverne bleve bragte af Menigheden, siden ved forandret Tankegang og Talebrug, Bönnen för Præsten *ofrer* Hostien.

-, 7. sanctus (Esaias 6, 3.) synges tre Gange efter præfatio, eller Indledningen til Messen.

-, 14. thæa l. tha (jf. 10^{20} Anm.).

-, 28. *Gh.*: 'Wor fader ther i hemerijg er [...] tilkommendis er tijt rijge worde thin wilie i iorderige som han er i hemerige Giff oss i dagh wort daweligh brødh Oc forladh oss wore brøde som wij forlade them mod oss brydher Oc ledh oss ey i fræstelse men frels oss aff alt ont amen.

16, 6. begyndes; *Gh.* kwngiøres.

-, 22. legomæ; *Gh.* legnelse.

-, 24. wederstygghes; *Gh.* wennes [wemmes?]

17, 8. Kristjern Pedersen (Om at høre Messe) forklarer de 5 Kors således: de 3 første er Jesu, vor Skaberes, 3 Hoveddommere: Annas, Kaifas og Pilatus, de 2 sidste hans Hudstrygelse og Tornekronelse.

-, 11. agnus dei, qvi tollis peccata mundi, miserere nobis (jf. Joh. 1, 29.) blev i tidligere Tid sunget af Korene, medens Præsten brød Brødet, og gjentaget indtil denne Handling var til Ende. Senere fremsagde Præsten selv denne Bön tre Gange.

Side Linie

At *agnus* læses tre Gange, siger K. Pedersen (om at høre Messe) betegner de tre Hånde Folk Jesus vor Herre omvendte og frelste mens han hang på Korset. Røveren som hang ved hans venstre Side, Longinus som stak Spydet i hans Hjerte, og fremdeles mange andre som var nærværende i hans Døds Time.

17, 14. 'Ite missa osv. . . Amen' er udeladt hos *Gh.*, og synes også at have forvildet sig herind, eller dog at have mistet Bindeleddet i Sammenhængen. Meningen må sagtens være: ita missa etc. (ɔ: gratia dei missa est) synges i Messen, når *gloria in excelsis* synges. Og når dette ikke [et si non] synges, nemlig i Adventen, Fasten og ved Sjælemesser, da skal Præsten i det Sted sige [dicat]: benedicamus domino. Hertil föjer Forfatteren som et uvilkårligt Hjertesuk: qui semper benedictus est etc.

-, 19. desken (patena); *Gh.* tilföjer for Tydeligheds Skyld: *kalkens* disk.

-, 22. corporalet (palla corporalis) er det Linklæde, som udbredes over det sædvanlige Alterklæde (mappa), når Messen holdes, og hvorpå Hostien lægges.

-, 23. syndæl; *Gh.* klæde.

18, 19. vendes; *Gh.* ændes, — i Overenstemmelse med hans ensidige Opfattelse af Ordet *begynne* (Lin. 17) i Betydningen *byrje* (Lin. 20), som også ligger deri, men ikke udtömmer det.

19, 1. incipit; *Gh.* worde soo at spörie oc saghde.

-, 5. ophoff, *Gh.* begynnelse.

-, 15. trennæ krafthæ; den yngre Lucidar tilföjer: Skönhed, Skin og Hede.

20, 2. thet hwer mæn; *Gh.* thog thet.

Side Linie

20, 16-29. Afskriveren har her oversprunget en Side.

-, 26. santh (hos *Gh.*) er sagtens en Forvanskning af *sænd* (sænz) og *ene* et Forsøg på at erstatte det tabte.

21, 5. til alz-ikkæ; *Gh.* tijll allæ æntchet (intet).

-, 17. meghet; *Gh.* mijn (som efter Svaret at dömme også synes at være det rette, jf. *tyn* L. 20).

-, 18. mynnæ; *Gh.* nemæ.

-, 20. for; *Gh.* ywer, (som synes rettere).

21, 31 flg. huar meghet stor han er, och huar kraftegh hans guddoms dyther æræ ath teftæ; *Gh.* hwor meghel, hwor sød oc hwor crafftig hans guddoms dypheed ær.

22, 4. tæftæ oc vnderstandhæ, rett. f. tæftæ oc vnderstandhelsæ. *Gh.* har her, oc hvor ellers Ordet *teftæ* (teffæ, tæfæ, tæwæ) forekommer, forandret det til *smage.*

-, 17. saæ (l. så) jf, soæ 10[20] Anm.

-, 20. tyrftæløs; *Gh.* vnyttælich.

23, 6. halnæ ... reeth; *Gh.* hawæ ... renth.

-, 7. vether tryfuit; *Gh.* wnnerstande triffued. Han tager da sagtens *triffued* som Tillægsord til Visdom: =treven, dygtig (s. *trifuesthe* Anm. 24.[3]). Rimeligere er det dog af Gjerningsordet *threve,* gribe fat på, isl. þreifa, þrifa, med udeladt Hjælpeord, og Meningen bliver da: når vi [får] fundet (træffes ved) Visdom osv.

-, 10. menniskæ rett. (efter *Gh.*) f. muld.

-, 23. thaæ l. tha; jf. saæ, soæ l. så 10.[20] Anm.

24, 3. mektust; *Gh.* trifuesthe.

-, 6. ther i ther (all); *all* er i *Hsk.* skrevet ovenover *i ther* formodenlig som Rettelse; *Gh.* ther all.

-, 15. engæn kyns; *Gh.* ænthet. Ligeledes 26.[4] enthet f. æntæ kyns.

Side Linie
25, 14. lanct, rett. (efter *Gh.*) f. laut.
-, 18. skypædæs; *Gh.* skilles. Sædvanlig omskriver Gh. *skipe* til *skikke*.
26, 19. togh at høumodæs; *Gh.* tog til at høgfærdes.
-, 22. victæ theræ low; *Gh.* wender theres hug.
-, 26. Foran Spörgsmålet sætter *Gh.* et 'hvi', og foran Svaret derpå 'forthi'.
27, 1. ænghæn var i sagh; *Gh.* enghen wolte.
-, 13. tre, rett. f. the.
-, 14. thæt iek athæns aff sadæ. Annæth ær; *Gh.* ther som aven(?) aff kommer. Annet ær oben.
28, 14. dygær; her såvelsom de mange Steder Ordet forekommer i Bogen har *Gh.* ombyttet det med *megen*.
-, 16. hun, rett. f. han.
-, 17. thær aff kom thæt at quinnæ ære dyghært frittæsommæ om the saghæ, the naghet aff frægnæ; *Gh.* har ved Misforståelse og Trykfejl fået ud af dette Sted: at quynner æde meget fructe om so er at the fonge ther noget aff frycte [at frytte?].
-, 20. hennæ't aff; en yngre Hånd har rettet det til: hennæ ter aff.
-, 25. hugdæ; *Gh.* tenket.
29, 2. 5. skypælsæ, skypæt; *Gh.* skickelse, skicket.
-, 11. mack l. mackt; i Lighed hermed skriver han: vox f. voxt 33, plech f. plecht 32. slæch f. slæcht 38.
-, 14. prøuæs; *Gh.* prøuelsæ.
-, 25. eth leuændæ oc andælecth, rett. f. leuendæ ændælecth oc (*Gh.* leffnet oc andelig).
-, 29. nærræ, rett. f. meræ.
-, 30. at; *Gh.* oc.
30, 2. netæ; *Gh.* nydc.

Side Linie

30, 7. Afskriveren har med rødt Blæk slået et † for den onde Engel.

-, 8. stirkær til godæ; *Gh.* stoger [? stygger, ægger, tilskynder] tijll synner oc en gude [gode]. Meningen bliver da lettere, men dersom man i nogen Måde turde stole på Gh., synes Formen *gode* (den bestemte) der er bleven stående, at forråde Indskudet, og sammenholdt med Svaret S. 31 nederst, kan *Hsk's* Læsemåde jo nok forstås, da den onde Engels Angreb opfordrer alle gode Kræfter til Modstand.

-, 9. mangæ stædæ; *Gh.* menneske skadelige.

-, 22, mænæskæt; *Gh.* vel rettere: legomet.

-, 25. 26. nyttæ; *Gh.* nyde.

31, 12. halnæ; *Gh.* toge.

32, 11. mænnæskæ til hørsommæ; *Gh.* mennisken horsam.

-, 16. gøræ vro; *Gh.* tilföjer: lvs oc lopper.

-, 20. fiilæ (rett. f. fulæ); *Gh.* elephant.

-, 22. plech l. plecht (jf. mack 29.[11] Anm.).

-, 25. állæs; *Gh.* affles.

33, 7. fra mit fore noon. Det er på det berömte Spörgsmål, hvorlænge Adam var i Paradis? at Magisteren efter Traditionen svarer: 7 Timer, og forklarer, i Mangel af Lomme-Ur, dette nöjere ved et Tidsmål i det daglige Liv, hvor vi da ikke må vente at finde Tiden så nöje afmålt. 'Fra midt för Middag til midt efter Middag' (s. *non* i Ordforklaringen) giver efter Klokkeslettet kun 6 Timer (fra Kl. 9 til Kl. 3). Nærmere kommer man måske de 7 Timer, ved ikke at holde så strængt på Klokkeslettet, men forstå 'mit fore noon' og 'mit efter noon' om Måltiderne (Mellemmaden) för og efter Middag, da Forklaringen

Side Linie

snarest er hentet af det håndgribeligste. Efter Honor (Elucidarium Lib. I cap. 15) blev Adam skabt og gav Dyrene Navne ved den tredie Time, Kvinden blev skapt ved den sjette og åd strax af den forbudne Frugt, Herren uddrev dem ved den niende Time.

33, 21. i stor voxt: *Gh.* i ful wext.

-, 22. vox l. voxt (jf. mack 29[11] Anm.).

-, 28. oc sydæn vdæn dødæn hyær i sin stæd'; *Gh.* oc siden døø (altså det modsatte).

-, 31. huat hadæs the sydæn at; *Gh.* huat haffde the siden.

34, 4. talædæ; *Gh.* callædæ.

-, 6. vors herræ røst; *Gh.* wors herr*is* røst (således stadig hvor denne Ejef. forekommer).

-, 14. til compæn: *Gh.* til stolbroder.

35, 3. raghær han a mannæn, om han seech noghær æffnæ hauæ (Et. beting. Nutid af *have*): *Gh.* reter han sig [retter — el. reder — han sig til Angreb] aa mennisken om han seer seg noger effne.

-, 20. huat hadæs tøm sydæn at; *Gh.* huat hafde the siden at.

-, 30. tok at æriæ; *Gh.* tog tijl at pløje.

-, 31. omgangæ segh meth; *Gh.* vmage sig wet.

36, 2. dyær skyælnæt; *Gh.* stoor wrede.

-, 4. burdæs theræ vsæthælsæ; *Gh.* begyntes there wrede.

-, 12. gaffnlich; *Gh.* til gaffn.

-, 20. De gamle Kirkelærere antoge at Kains-Mærket bestod i Hoved-Rysten; Rabinerne at det var et Horn Broder-Morderen fik i Panden; nyere Fortolkere have opstillet andre Gisninger.

-, 22. huat hadæs adam tha at; *Gh.* huat hafde Adam tha at gøre.

Side Linie

36, 28. noes slech; *Gh.* noes floed.

37, 5. vordær til; *Gh.* worder fød.

-, 9. thræthyæ, har vel her indsneget sig for: thre sinnæ thyuæ.

-, 26. køpstædh; *Gh.* tilföjer: lod bygge.

-, 29. skæppæ; *Gh.* skiffte.

-, 30. ondgærningær; *Gh.* onde gerninger.

-, 31. til thæs . . . mannæ; *Gh.* in til . . . man.

38, 30. værdælegh; *Gh.* illæ.

39, 2. mek træiær; *Gh.* meg anger.

-, 5. 6. fiæt; *Gh.* fawne.

-, 25. bodæ ænkyns afftær. sywendæ osv.; *Gh.* haffde encthet. Effther syw osv.

-, 27. æn sæntær; *Gh.* om sidhen.

-, 32. glædæ . . tøm; *Gh.* tilföjer: oc sagde.

40. 1. sætæns; *Gh.* fredsens.

-, 5. bloa (f. bloæ) l. blå, jf. soæ 10^{20}, thaæ 23^{23}. Anm.

-, 12. gik, rett. (efter *Gh.*) f. giff.

-, 23. vor til at sofuæ; *Gh.* wille sowæ.

-, 24. hans søn; *Gh.* rettere: hans søn Kam.

-, 30. nogær klædær; *Gh.* neder klæder.

41, 2. japhet, rett. f. set.

-, 8. the fryctædæ tøm tha visdom oc dyært thel guz loof. Stedet er udentvivl forvansket; *Gh.* har rettet det til: the øptæ (øvede) them tha i wisdom oc dydelighet til gudz loof. Det giver ialfald dog bedre Mening.

-, 9. surskaff; *Gh.* swr.

-, 23. fødæs al værdæn til falk; *Gh.* fyltes al verden med folk.

-, 28. kom aff noes mæth hans ælztæ søn. Skal der

Side Linie

der læses' således, må Meningen vel være: af Noes (Sönner) *kom* Afrika *med* (? tilfaldt) hans ældstæ Sön, Kam. Men da Sönnerne nylig, (L. 19) ere nævnte i den Orden: Sem, Kam og Jafet, er det rimeligere, der skal læses: 'kom aff noes *hans myæthlæstæ* søn', og at dette *mæth*, som synes ikke der at høre hjemme, er opstået (af *myæth*) ved Forvanskning. I Overenstemmelse hermed har *Gh.* også: af noes hans *mellemste* søn; og læser da som Fölge heraf 42[9] *hans elste*, hvor *Hsk.* har *hans myæthlæstæ.*

42, 20. dyuplæ; *Gh.* dyp.

-, 21. *Gh.* tilföjer naivt nok: oc *fester* iorden. Rimeligvis har der dog stået: oc *fersker* (forfrisker, vander) iorden; thi hos Honorius (de imagine mundi Lib. 1, cap. 5) hedder det på det tilsvarende Sted: Interius meatibus aqvarum, ut corpus venis sangvinum penetratur, qvibus *ariditas ipsius ubiqve irrigatur.*

43, 6. Der findes i Baseler-Udgaven (1544) af Honors imago mundi, såvelsom i de forskjellige Lucidarier lignende Billeder som dette, til nærmere at oplyse Beskrivelsen. Dog stemme de fleste lidt bedre overens med den end det hvormed vor Landsmand i dette Håndskrift har sluttet sin Bog. I Ghemens Udgave, hvor dette Afsnit, ligesom i nærværende, er det tredie, og altså står midt i Bogen, findes rigtignok Slutningsordene: 'so som wi muæ see i thænnæ figuræ, thættæ er værdæn', men Figuren selv fattes, og intet Tegn tilkjendegiver at man føres over til noget nyt. Indskriften i Båndet

Side Linie

som omslynger Billedet må læses: fuit regnum tuum, domine, regnum omnium seculorum.

44, 3. weldel haff; *Gh.* wendel haff, d. e. Middelhavet, således kaldet mener man efter Vandalerne.

-, 7. stekkræ, *Gh.* mynnæ.

-, 19. skon klynginnæ lywd weth hwer annen; *Gh.* stierne klinge wed hver annen.

-, 23. skonestæ; *Gh.* skæreste.

-, 27. then ær, rett. f. thet.

45, 4. taprobanes, d. e. Ceylon.

-, 14. crisæ og argeræ, Guldlandet og Sølvlandet, er vel de Gamles chersonesus aurea, Malakka.

-, 16. grywæ, Griffe (Fabeldyret Gryps).

-, 17. draspius, *Gh.*: caspius. Honor (imago mundi lib. I cap. 11): in India est mons Caspius, a qvo Caspium mare vocatur. Måske menes der Höjsletten som de Gamle kaldte Kaspapyrus el. Kasperia, og vi Kashmir.

-, 20. fixæ l. fiskæ.

-, 32. frem skaptæ som leyer; *Gh.* frammer til skapt som lever.

46, 1. ern, rett. f. orm. Honor. (a. St.) Macrobii corpora leonum, alas et ungulas præferunt aqvilarum.

-, 2. Om de indiske *Brahmaner* siger Honor (a. St.): qvi se ultro in ignem mittunt amore alterius vitæ. Man sammenligne hermed Lucidars Sagn.

-, 5. i steth; *Gh.* strax.

-, 15. ænneth; *Gh.* anled.

-, 25. gaphæ (l. gapæ jf. hoph ɔ: Håb. 3[11]). Det er en usædvanlig Måde at forlænge en Stavelse, der ender med p, fordi det let forvexles med det lat. ph=f.

Side Linie

48, 19. tidh hanner; *Gh.* ther hinder.

49, 11. athraa; *Gh.* astyne (jf. astund).

-, 13. stenæ theræ naturæ; *Gh.* stenes naturæ. Således er bestandig hos *Gh.* dette *theræ* faldet bort, som *Hsk.* stadig bruger for at udtrykke Ef. Flt., i Mangel af en tydelig Endelse.

-, 25. feller lyth; *Gh.* møster lyd.

50, 4. *Gh.* sætter (efter Honor. img. mundi) Ninnæs (Ninives) Længde til 3 Dagsgang.

-, 5. Lucidarius slår Ninive og Babylon sammen, som Honor dog adskiller.
istedetf. sietthæ har *Gh.* fierdæ (1 Mos. 10).

-, 10. skedæ; *Hsk.* scedæ [el. stedæ?] skedæ.

-, 22. storæ; *Gh.* store idhe [iødhe?].

-, 23. Lucidarius er kommet til at flytte Kaukasus til Ægypten, fordi Honor (imago mundi) efter at have talt om Indien, Persien, Syrien, Palæstina og *Ægypten*, i næste Capitel (1 Bog 19) går over til at tale om Landene ved det Kaspiske Hav, med Kaukasus Bjerget.

-, 25. gantzæ ondæ . . . ondæ men; *Gh.* wnnerligh . . . men.

51, 1. bredh: *Gh.* romelig bredæ.

-, 2. kex; *Gh.* iern kere [kexe].

-. 4. brøster; *Gh.* fattes.

-, 7. hwdher. Them ladhæ osv. . . tingh; *Gh.* huder, the lade met frage [?farge, Farve).

-, 13. Sererne boede efter de Gamles Forestilling øst for Ganges.

-, 16. oc spynnæ; *Gh.* spinnelveue.

-, - førstæ, rett. f. tridiæ, som både *Hsk.* og *Gh.* har.

-, 24. danmark. I Randen har en yngre Hånd her tilskrevet: danmarch, swerighe, oc norrigh.

Side Linie

51, 24. Hanstedholm eller Hanstholm var, som man formoder og Navnet bekræfter, i gamle Dage en Ø på den nordvestligste Kant af Thy, bekjendt og frygtet blandt Søfarende. Men Vigen som skar sig helt ind til Hoxer ved Limfjorden er Tid efter anden fyldt med Flyvesand. Holmen danner nu Kirkesognet Rær, med Annexerne Hansted og Vigsø.

-, 29. Efter Middelalderens Forestilling lå Norge vest, eller nordvest for Danmark.

-, 31. at styngæ [man] eth lyws; *Gh.* ath sting*er* noger eth livs. Denne Kilde, der er så hed at man kan tænde Lys ved den, lægger Honor (imago mundi 1 Bog 27 Kap.) i Epirus, Tyskeren i Dalmatien. Vores Landsmand sigter tydelig nok til Islands Gejser.

52, 6. storæ, rett. (efter *Gh.*) f. ær mangæ: da det er tydeligt han vil sige, at om Fastlandet véd han intet mærkeligt, men på Øerne der er vidunderlige (behennælig, *Gh.* sielsyn) Ting at fortælle om.

-, 9. De omtalte Smedier må man sagtens søge i de Gamles berömte Skylla og Karybdis mellem Sicilien og Fastlandet, som Honor omtaler *efter* Øerne ved Afrika.

-, 11. Lægedoms-Kilden lægger Honor på Sardinien.

-, 14. ebanus eller ebenus er den smukke sorte Træart, hvis Hjem især er Afrika, og som vi af Tyskerne har lært at kalde Iben- eller Eben*holt*.

-, 15. ey heller och om hver men leggher i eld ɔ: ej heller om endog Mænd (man) lægger Ild i; *Gh.* alligevel thet ligger i elden.

-, 24. De syv Planeter ere: *Månen*, Merkur, Venus, *Solen*, Mars, Jupiter og Saturn.

Side Linie

53, 8. 10. *aff* monyn; *Gh.* paa, a. *Af* står ialfald f. *ath* (jf. *ath* f. *af* 38[26]) Forvexlingen finder endnu Sted.

-, 29. mønydh; *Gh.* monen.

54, 22. anzæ; *Gh.* so som.

55, 17. noghét; *Gh.* møghet.

56, 3. mywgdom, thohuær men; *Gh.* ydmygdom, to at lige wel.

-, 9. 10. nist; *Gh.* gnist.

-, 12. skelig, rett. (efter *Gh.*) f. kræselig, som sikkert er en Gjentagelse af Ordet, tæt foran.

-, 23. bordawæ; *Gh.* plage.

-, 25. oc sommæ mæth theræ næstæ tapæ oc vennæ oc gotz (med Tabet af deres Nærmeste, Venner, og Gods) udeladt hos *Gh.*

-, 26. træyælsæ, Gh. sorg.

57, 3. varæ, måske rettere hos *Gh.* wode (våde).

-, - soghæ; *Gh.* siwde.

-, 4. blusmær; *Gh.* bluser.

-, 14. sarlegh l. særlig; ifølge samme brede Udtale skrives undertiden: mannæskæ, thratyuæ, saluæ (selve) o. fl.

58, 5. thothuærman; *Gh.* tog alligevel at.

-, 13. a doms; *Gh.* Adams. Altså alle Gudfrygtige fra Menneskeslægtens Begyndelse, jf. Honor Elucidarium lib. III cap. 7: animæ justorum omnes justos cognoscunt . . quasi semper cum eis fuissent.

-, 22. vøllæ l. villæ, jf. møstæ f. miste, thøm f. them.

-, 27. om met i natæn; *Gh.* om medie nat.

59, 4. istdf. awælegh og 6. ænlegh (hvis der ikke skal læses *æulegh*, ævligt, der da blev samme Ord som: avelig) har *Gh.* ønckelig.

-, 10. I Honors Elucidarium forstår Discipelen bedre at

Side Linie

sætte Magisterens Skarpsindighed på Prøve. Til Exempel, indskrænker han sig her ikke til det enkelte Spörgsmål, hvad der bliver af deres Legemer, Dyrene har opædt; men han spörger: Når en Ulv åd et Menneske, og Menneske-Kødet blev til Ulvekød; og når da en Björn åd Ulven, og en Løve åd Björnen, og Kødet atter forvandledes: hvorledes kunde så Mennesket stå op? Læreren svarer ham: Den der forstod at skabe Alt af Intet, forstår også at adskille hvad der hører Dyret til, og hvad der hører Mennesket til; dette skal opstå, hint ikke.

59, 13. tho huær man; *Gh.* alligevel.

-, 15. ledæmoth, rett. (efter *Gh.*) f. legæmæth.

-, 19. 23. 24. voxt; *Gh.* wext.

-, 28. mæn; *Gh.* menniske worder tha sa wanne [wænne?] so som solæn er.

-, 31. skapnæth; *Gh.* skabnelsæ.

60, 1. thoth værman the hauæ *voræ lydæ* [ɔ: Legemslyder, som Folk *blandt os* kan have] eller de høre til annæt vnderlig folk, so som mange (*andre*) stæde i verdæn fødæs. Eller også står *voræ* f. *voræt* (været) og *lydæ* som Tillægsord f. *lydedæ*: omendog de have været lydede (haft Lyder); hvis man ikke for Nemheds Skyld vil foretrække *Ghs.*: alligevel ath the haue *wæret iøder*, æller osv., en Læsemåde der unegteligt stemmer godt med Bogens Betragtning af Jøderne.

-, 14. vallis Josaphat (siger Honor) dicitur vallis judicii, jf. Joel 3, 7. 17. Dalen mellem Tempelbjerget og Oliebjerget ved Jerusalem bar dette Navn.

-, 25. tha; *Gh.* tog ligevel.

Side Linie

61, 1. ophoff; *Gh.* begynnelse.

-, 4. sektæ; *Gh.* komme til. — for wil; *Gh.* for hvsvild.

62, 1. tothvar man; *Gh.* alligevel at.

-, 15. træyelsæ; *Gh.* anger.

-, 20. then, rett. (eft. *Gh.*) f. them.

-, 21. hauæ [holde]; *Gh.* gemæ.

-, 28. all saffnæs oc; *Gh.* all samen.

63, 3. geniæfnt; Gh. ieffne.

-, 12. Randglossen 'oc ey kan' er som Forklaring tilföjet af En der frygtede for at *gydær* skulde misforstås.

-, 27. sænz, er udel. hos *Gh.*, det samme er Tilfælde 38[8].

64, 1. tothuærman; *Gh.* tog thet.

-, 7-8. klogskap osv. . . geræ guthz ælskw, rett. (eft. *Gh.*) f. geræ guthzælw loof. I *Hsk.* er Stedet forvansket ved Udeladelse og uheldig Rettelse.

-, 11. qvi est benedictus osv.; *Gh.* hwilken som er welsignet ewindelijghe e for vten ende AMEN.



Ordsamling.

---

a (l. å), *aa* 6. 14. fl. St.: på. skrive *af* dommedavs færd 3; sier mik *af* messeklæderne 11; læse *af* 38 fl. St: *om.*
aflæsning af vore synder 14: Syndernes Forladelse (i Trosbekjendelsen).
ager-karl 35[31]: Agerdyrker.
agte om gud 38: bryde sig om, frygte Gud.
al-gladest 59: allergladest.
alles 32: avles, fødes.
als-voldende 7, *alz-voldu* 26: alvældig, almægtig.
al-vestert 51: længst vestpå, vestligst.
vorde til *alz ikke* (Ejef. lk.) 21: slet intet.
a-minnelse 9. 30: Ihukommelse.
ammeth 3 = *æmmeth* 4: Æmbede.
a moth 32. 56. fl. St. (*aa modh*, *ammodh*, *ommoth*) l. å mod: imod.
an 20: under, ynder, elsker.
anbuth 30: Redskab.
ander-lund 21: ander-ledes, på anden Måde.
annen vegne — *annen* vegne 44: på den ene Side — på den anden Side.
anzæ 54=ænse, ens: ligesom.
an-tigh 55. 56. 59: (isl. annat tviggja, et af to) enten.
a-stund u. *stunde*.
ath 9[25] l. åd (Datid af æde); *ost* 34: (du) ådst.
ath thet ytherste døthe han self 10: *til* sidst; tale *ath* thøm 34: *til* dem.
so *at* (?) hvert menneske 29: således med (med Hensyn *til*) hvert Menneske.
ath-æns 27, (ad eneste): alene.
thet falk (ther) *ath* Set var kommet 38: *af* Set.
ave [1]) Tugt, Straf 32; [2]) Frygt;

avelig 3. 59. frygtelig, forfærdelig.
azæl 39 l. Ådsel.

barnbyrd 47: Svangerskab (jf. Vidnes*byrd*, Jærn*byrd* af *bære*).
bedje (*bethiæ*) 51. 58: bede; *beddes* 8. 61: (ud)bad sig.
begynne (t. beginnen): åbne; åbenbare, kundgjöre, 13[14. 15.] 16; 18[17] nærmere Betydningen: *begynde*, som ellers stedse her i Bogen udtrykkes ved: *byrje* s. nedf.
behennelig 52: vidunderlig.
benedide 9. 21: velsignede (lat. benedictus).
berje: slå; *borde* 38: sloge; *berjes* (*berryæs*) 46: slås. *bordave* 56: Slag, Straf.
best f. beskt 54.
blusme 57: blusse.
bodæ (f. bodede) 39[25.] bragde Budskab.
borde, *bordave* u. *berje*.
botn 21. 27. 54: Bund
bryde å moth vos 16: (for) bryde sig, synde; *brøth* buthen 55; i Flt. *brude* 28.
brøste 51: fattes, mangle.
budet eder 60: tilbudet, lovet.
bunde 26: bandt (Flt.) siætæ mannæ i *burdh* veth hanum 37: i Byrd (hans Efterkommer i sjette Led).
burthe, (*burde*), *burthes* (*burdes*) u. *byrje*.
bue-man 37: Skytte.
byrje: begynde; *burthe* 5. 6. 14: begyndte; *byrjes* 43: begyndes; *burthes* 5. 36. 42: begyndtes.
bælde 56: Magt; Hovmod, (sv. *bælla*, formå; jf. *bold*).
bör. *burde ej til* 33: var ikke *tilbørligt*, ikke ret.

c. se *k*.

davs gang 50: Dags-Rejse, et almindeligt Vej-Mål af o. fem Mil.
diger, *djer*; Intk. *digert*, *djert* 27. 28. 29. fl. St.: stor, megen, dér; stort, meget, dért.
teræ (dére) 13[28]: meget (Biord).
dimmel-dave 10. 18: Sørge-Dage (den stille Uge); af *dimmer*, mörk.
drap 36: dræbte.
drøves 58: bedrøves.
drøvelse 9. 29: Sorg, Pine.

dreveligh 13: sørgelig.
dygær, dyær s. diger.
dygt (*dyghyt*, *dygh*) 26. 31: Dygtighed, Kraft (Dyd).
dygdelig 22: kraftig, mægtig.
dymel u. *dimmel*.
dyrbar-stene, *dyre stene* 49: Ædel-Stene.
dyuple 42, *Gh.*: dyp. (? Flt. af *dypel*). Det skal svare til lat. tracones ɔ: meatus subterranei (Du Fresne).
dyæueldh-en 13.[26] = *djævel-en*.
døne 23: lugte.
døn 57: Lugt.

e 22. 57. fl. St.: evig, altid, immer; *e* forudhen ende 57, *e* meræ 58; skrives også *ee*, *æ*, *i* og 5[22] *ey*.
efter noon s. non.
eftersyn 20: Efterlign, Mønster, Exempel.
eld, *eeld* 24. 36 44: Ild.
guds *elskug*(Elskov) 20: Kærlighed til Gud, 56 f. St.
en, *æn*, 6[17]. 29[4]. 30[24]. fl. St: men.
ene so 60: ligeså, (ens).
endelangt 50: fra Ende til anden (om Udstrækningen); *endelangs* 42: fra den ene Ende til den anden (om Retningen); jf. det sidste med *baglænges* 40, *forlængs*.
ey 5[22] = *e*.

faar 6[17]; Fare, Frygt (isl. fár, Intk.); 'en lidet faar ej at the' ɔ: men lidet Fare [var] ej, at de ɔ: det var nærved at de.
falle. Datid: *fjæll* 26. 27. 39: faldt; i Flt. *fjulle*, *fulle* 26. 29. 12.
fange [1]) 14 fl. St. få, modtage; [2]) fly, give: hugormen *fik* henne theraf 28; jøderne *finge* (hadæ *fanget*) hanum et rør i hans hand 8. 12. [3]) få Magt til, formå: ther *fanger* engen standet imod 51.
faver kiennedom 3; *favert* gammen 3; sier mek noghet *favert* af himmeltegn 52.
faverheth 22. 23: Fagerhed, Skönhed.
fedele 38, *fedle* 48, *fidle* 44: Fedel, Fiddel, Fiolin.
fedhernæ s. *fæderne*.

fejerst 7: fejrest, fagrest, skönnest.
fejrind, *fejrinde* 23 f. St.: Fagerhed, Skönhed.
feligh 59: Sikkerhed, Tryghed, Fred; *feligh* oc ro, Fred og Ro, og ingen Fare.
fiel 10 s. *fiæle*.
fil, Flt. *file* 49. 32: Elefant, (jf. *Filsben*, Elfenben).
fire-tigh 40 alm. *ferætivæ*.
fiældh, *fiæll* u. falle.
fjæle 10: skjule; thet ljus man *fjæl* (f. fjæler); then tro ther var *fjælt* (*fjældh*): skjult.
fjærre 29: fjærnere (jf. nærre).
fjæt 39: Fjed, Fod (som Mål). Talen er om Arkens Udstrækning, *Gh.* har *Favne*, de yngre Bibelovs. *Alen*, hvortil de Gamles *fjæt* vel nærmest svarer som Mål.
flue 46: flyve.
forfares 33, *forfæres* 38: ødelægges; Dat. *forfores*, *forfors* 36. 40.
forsende 51: sende bort.
for-thi fl. St.: for det, derfor; fordi.
forvinne 7. 31: overvinde.
fore theres spot 11. 12: spot*vis*.
fore noon s. non.
fran 10. 11. f. St.: fra.
frem-skapte 45: fortil skapte.
frittesomme 28: spörgesyge, nysgjerrige.
froe 10: Frue.
frægne 28: spörge, få Nys om.
fræls velie 32. 63: *fri* Villie.
fyeldh 10. u. *fjæle*.
fyll s. *fil*.
fyulæ 26, *fyullæ* 29, *fyæll* 39 u. *falle*.
fæderne, et; (som Navneord) 6. 60: Fæderne(-Gods), Arv.
fægreth 23: Fagerhed, Skönhed (jf. *faverheth*, *fejrind* ovf.).
før, stærk, kraftig; *før* (modsat *nyfødt* barn) 30: fuldvoxen.
ufør 46: svag, kraftesløs.

gaffs, *gavæ* u. *give*.
gath u. *gide*.
thet gik Abel *gavnlig*, alt thet han hade 36: der var Velsignelse deri.
gemmen 9 fl. St.: gjennem.
gen verdens ende 18: henimod.

genjævnt 42. 63: lige-overfor.

genesten til paradis 44: strax til, lige til.

gide: [1]) kunne, formå; 'so megen glæde, at thet *gider* engen tunge fultalt' 63; [2]) ville, have Lyst til. 'Eva *gath* thet ej ladet' 28, 62[17]; andre Steder forener det begge Betydninger, og går både på Ævne og Villie 62[15].

give. *gave* thet gud 21: give det Gud! (beting. Datid som ønskende) jf. unden han them naden *gave* 4[15].

gavs (*gaffs*) ther veth 9: gav sig.

godgærninger 32, modsat *ondgærninger* 37: jf. godgjörende.

dav-*gryn* (*griyn*) 25. Dag-Gry.

synde-*gæld* 38: Gjen*gæld*, Straf.

gælle 59: gjalde, lyde höjt.

gærnings-man 30: Arbejdsmand, Handværksmand.

gætte til hvo hanum slog 11: gjætte (på).

geme 6. 8. 21: (gjemme) vogte, bevare; geme fæ 36; guth skal geme them 58.

gemere 55: Vogtere.

gere. Datid *gerthe* 5. 19. og *gjordhe* 10 fl. St.

haar-skurth s. skurth.

hadæs, *haftæs* u. have.

hagelyn 12: l. hagel-in, ligesom *broder-in*, *himmel-in*, *månin*. (Hank.'s Ord med vedhængt Kjendeord).

halne, 23. 31: tage i Hænder, *handle* med.

en *hande* orm 51; eth *hande* folk; trenne *hande* tungemaal 15: Slags; jf. mange-*hånde*, alle*hånde*.

hanner 48[19]: hen; jf. isl. handan.

harthyæld 38. s. *tjæld*.

have them for vonægte 51; *have* thet ther jek af sade 62; *hafte* sin poske 9; dommen er *haft* 62: holde, holdt.

huat *haftes* (el. *hades*) the *ath* 40. 33. 36; huat *hades* them *ath* 35: hvad *havde* de *sig for*, hvad *toge* de *sig til*. (jf. No. *athefd* Rimkrön. v. 1942,

og isl. huat *hafast* þeir *at*).

hel-gjør 8: helbred, læg.

the mangefoll *heligdom*, ther han gjorde then time 6: om Kristi Gjerninger, hans Lidelse deri indbefattet.

helljest 16: helliges, helliget vorde! (jf. isl. *helgast*).

hemmelynd l. himmel-in.

hethne men 60: hedenske Mænd, Hedninger.

enghen veste hvat *hin annen* sathe 50: den ene vidste ikke hvad den anden sagde:

hiönæt 38: Ægteskab.

ho 6, *hoo* 5. 39: hvo.

hugde 28 Datid af *hygge*: dömme, tænke (af Hu, *Hug*).

hulde 40 Datid af *hyllje*: tilhylle, skjule.

hulle (*hule*) 26 Datid Flt. af *holde* 51.

hulpe 61 Datid Flt. af *hjælpe*.

hvar (hvor) hanum bör at leve 5. fl. St.: hvordan, hvorledes.

hvare vor eva skapet 27 fl. St.: d. s.

hvar-leth 30: d. s., hvorledes.

hvar-lund, 14: d. s., hvorlunde.

hvar-nær 61: når?

hvart 46 fl. St.: (hvarath): hvort, hvor-hen.

hver (*hvar*). Af dette Stedord dannes det i gamle danske Skrifter hyppigt forekommende men på mangfoldige Måder skrevne Bindeord, *thot* (tho at) *hvær mæn* 20. 56. 58. 59. 60. 62. 64. Dets Betydning er sikker nok: *omendskönt*, *omendog, alligevel*. Det må henføres til det islandske: Þó at hváru, Þó at hverju; det svenske: tho at hvaru, thy at hvaru, eller i Flert. tho at hverjum; forsåvidt har det ingen Vanskelighed, men allerede i vore Love har dette *tho at* (el. *thot*) *hvaræ* fået et lille Tillæg, og hedder: thot hvaræ*n*, og idetmindste i asketiske Skrifter stadig: thot (thet, tho, thog) hvær*mæn*. Hvis også det første (*n*) kan være et ørkesløst Tillæg, så er *mæn* det vistnok ikke. Kan det være en Hf. Flt., vendt om, ligesom *gjemmen* f. *gjennem*? Eller er *mæn*

vores bekræftende Partikel i Talemåderne: jo *mæn*, nej *mæn*, jo så *mæn*, (hvis Oprindelse som bekjendt udledes af *Mænd*)? Den vaklende Skrivemåde af *hvar*, *hvær*, *hver* og *man*, *mæn*, *men* er kun hvad der finder Sted i såmange Ord, hvor disse Selvlyde ombyttes. At Afskriveren på de syv Steder hvor Ordet her i Bogen forekommer har skrevet det på syv forskjellige Måder, viser hvor dunkelt Ordets Oprindelse har stået for ham.

om hver mæn 50: er måske samme Ord i en lidt forandret Form; men bedre tages dog *om hvær* for sig som Bindeordet, og *mæn* som Subjekt i Sætningen: om hver mæn leggher i eld ɔ: om endog Mænd (man) lægger Ild i.

hymmelynd 14 l. himmel-in s. hagelyn.

hyrneth 17: hjörnet.

hælende 64: Helsen, Helbred.

hersomme, 32: Lydighed.

uhersomelig 32: ulydig.

høv (höj) 39 (*høøg* 44; *høøith* 21, *høøth* 42); *høve* 50, (*høghe* 44); *høveste* 20. 40.

høvelige 20: höjlige.

højmot 56, *homood* 27: Hovmod.

høvmodes 26: hovmodes.

høtith 55: Höjtid.

i fedele 38: *på* Fedel; nyth *i* jorderige 8: ned *på* Jorderige; *i* steth 46: på Stedet, strax.

i forudhen endhæ, *i* lenger, *i* hvat 51, *i* hvilke 50, *i* mynne 53; *i* som 53: = *e* s. ovenf.

ilie 8: Fodsåle.

ilt at kommæ 44: ondt, vanskeligt, *ilde*.

insigle 29: Segl.

jesse 8: Isse.

kennes 7[28] bekjende; *vederkennes* s. st.: kjendes ved, bekjende.

kennedom, *kiennedom* 3. 4. 10: Kundskab, Lærdom.

kex 51: Krog, Angel: jf. *Keis* Molb. Dialektlex.

klejn (cleyn) 31. 63: fin (jf. t. klein).

komme seg i 28: iføre sig; om han kan *komme veth* 35: komme til, komme afsted med; man *kommer* thet *til* at fallæ 49: får det til.

kompæn 34: (om *Eva*, Gh. stolbroder) Kammerat, Medhjælp; (isl. kompán, gml. fr. compain).

koste 28: Kviste, Grene; the brude *koste* oc skjulde them meth.

kräffthe 9: krævede.

krafthe 19: Kræfter.

krank 23, *krant* 31 (krankt): svagelig,-gt.

krankhed 35: Svaghed (jf. t. kranck).

vox *krystes* i et insigle 29: trykkes.

kræseligt lefnæt 56: overdådigt, vellystigt.

kyns, *køns*: Slags; eth køns dyr 48, ther er enktæ køns 52. 26; meth engen kyns 42, han skop engen kyns 24.

lade (lagde) *seg til* at ærje 40: lagde sig efter, gav sig til.

lader (lathær) sjælen til himmerigs 55: indbyder (både Isl. og Tysk. har Ordet: lada, laden).

lejer (leyer) 45: Løver, sv. leyon.

lepe 46: Læber.

lesten 13 (Læsningen) betegner dels den hellige Skrift i det hele, dels Texterne valgte af den ved Gudstjenesten; vores 'Evangeliebog'.

lexen 11 (lat. lectio) er *Læsningen* ved Gudstjenesten, enten af Bibelen, af Legenderne eller af Kirkefædrenes Skrifter.

the glæder sjælen *til lider* 64: stunder til, jf. det *lider ad* Aften.

liges veth 48: lignes ved.

lign (lyghen) 30. 16. 29: Ligning, Skikkelse.

line 12 Gjord, med bestemt Form: *lin-en* (lyndh-en) 12[a].

lin 11. 12: Lin-Klæde. Deraf *hoved-lin* 11, *hand-lin* 12.

ljusn (liusen, lyusæn, lywsen, lywsn) 19. 21. 25. 29. 53: Lysning, Skin; i be-

stemt Form: *ljusne* (lyw-senæ) 53^{11} f. ljusnet.
the vigde (veg) there *lov* fra gud 26: de brød deres *Lefte*, (Troskab) mod Gud; jf. Tro og *Love*.
love 40^{16}: tillade, give *Lov* til.
love (ɔ: låge) 42^{18}. 64^{2}; lå (*beting*. Datid af *ligge*).
lund: Måde; i hvar lund 61, hvilke lunde 29, tvenne lund 62. (jf. ingen-lunde, nogen-lunde).
lyghen s. *lign*.
lynæ, *lyndhen*, s. *line*.
lyneth s. *lin*.
lyth 40. 49: Lødd, Farve; feller lyth, skifter Farve.
lyther s. *lider*.
lyusæn, *lywsn*, s. *ljusn*.
læde 29: Lader (jf. isl. læti); diæfle kenne manz hu a hans *læde* oc af hans sæde.

ma, *maa* u. *mue*.
maan l. mān 48: Manke.
malmer-sten 17: Marmor-Sten.
manne modh 8: Mænds Møde, Forsamling; jf. Ejf. Flt. *manne* $37^{11.31}$ og *mænne* 62^{28}. af *man* (en Mand).
man-ynd 22 fl. St.: Månen s. *hagelyn*.
mekel (megel, møgel) 22^{10} f. St.: (megen) stor; then *mekele* (megle) 31. f. St.;
mere 62^{29}: större.
mest 32^{14} f. St.: störst.
mellum 53: mellem, (jf. stundum, fordum).
meth them 51^{14}: blandt, hos; 17^{2}.
minne (mynnæ) 32 f. St.: mindre.
mjedleste 42: (jf. Middel-Vej, -Havet osv.) midterste, mellemste.
mjugdom (mywgdom) 56: Ydmyghed.
mo, *moo*, *moæ* u. *mue*.
moxen, *muxen* 8. 39. f. St. hartad, næsten.
mue: formå, kunne; Nutid *ma* (l. må,) maa, mo, moo 16. m. St., Flt. *mue* (mwæ, moæ) 19 m. St.; Datid *matte* (l. måtte) mottæ 20 f. St.
over-maa 34^{29}; overkommer, får Magt til.
mynnæ, *mywgdom*, *myæthlestæ* s. *minne*, *mjugdom*, *mjedleste*.

mærke 10 f. St.: (be)mærke, betegne, betyde.
mæstæ u. *mekel.*
menydh 53[29] ɔ: *menne-t*, den höjrøde Farve, som kaldes så (minie, menne); ber om Månen, når den, ved Solformörkelse, skygger for Solens Glands. (?)

nedermere 52 længer nede (mods. *overmere*, og dannet som *nær-mere*, *yder-mere*) af *neder* (nydher) 9. 14. 29: ned.
nejlder (neyldher) 9. 17: naglet.
nete 30[2]: nytte, bruge, nyde; jf. sv. nota=njuta, nyttja.
nist 56: Gnist; udtales så endnu (Fyen), jf. isl. neisti, gl. sv. nyston (Fornskrift-selsk. Saml. 1 B. 2 H.)
non (noon), lat. nona sc. hora, betegner [1]) oprindelig den *niende Time* af Dagen (Kl. 3 Efterm.); [2]) dernæst *Böntjenesten* ved den Tid, hora canonica, 9[10]; og [3]) endelig *Middagstiden* og Måltidet da, også efter at dette var skudt frem fra Kl. 3 (lat. prandium) til Kl. 12. Af den sidste Betydning, som er hyppig i Skrifter fra Middelalderen (noon time 33) kommer Udtrykkene
fore non 33[7]: For-Middag.
efter non 33[8]: Efter-Middag, som begge endnu bruges i Jylland.
nærre 29: nærmere.
negeste (*neveste*, *noveste*) 45. 50: nöjeste, knappeste jf. *neg* V. S. Ordb., og Molb. D. L.

om stor som 53, *om* tjek som 54, *om* langt som 25. 54: ligeså=*æm.*
omgange seg meth 35; *omgik* seg meth 36: sysle med.
om hvær u. hver.
omkryge 54: omkrøge (Arrebo), omspænde.
ommoth s. amoth.
ondgærninger 37, mods. *god-gærninger.*
ondt, *ondeste* korn 36, om Kains Offer, som bestod af det *ringeste*, *dårligste* Korn.
oop u. *ope.*

op-aa (vppaa, vppæ) 47. 12. 51. f. St. op-på, på.
open-hoved har *Gh.* f. *bar-hovith* 13[29].
op-hof 11. 16. 61. f. St.: Begyndelse; Jhesus er vort ophof og endeligt; trinth brød er uden ophof og ende.
orver 38: Orgener, Orgeler.
ote-sangh 6: Morgen-Bönnen (sacra matutina) der begynder 'de syv Tider' ligesom *Aften-sang* og *Nat-sang* (completorium) slutter dem. Ordet *ote* (isl. ótta) bruges i Middelalderen om Daggryet, den tidlige Morgen (Kl. 3-6).
overmere 52 höjere oppe, jf. nedermere.

paa jule nat begynthe ænglene først thet loff 13.
pigh, thet vord-ful 9: tvi! (py, pöj?).
plegt 32. 62: Straf, Pönitens, Bod-Straf.
puge 30. 50: Nisser, Småtrolde; i Slægt med *Pokker*.

qvem 5. 48. 56: passelig, tilbørlig; 23: rede, be-*kvem*.
uqvem 39: *uqvemlig* 62: upassende, usömmelig, utilbørlig.
qvemme best a vort mal 7: passe, falde bedst på vort Mål.
qverre 10: stille.
qvith 45: Kvide, Sorg.

raan 8: randt.
rage a mannen 35: fare på, angribe.
rede-bon for dieflen oc hans engle er elden i helvede 61: beredt (Endelsen *bon* svarer til isl. *búinn*).
rette mæn 60 f. St.: retvise, retfærdige.
guds *ræzele* (Rædsel) 4. 5: Gudsfrygt.
røpe them for synder 61: (røbe), anklage.
røthe 32: Rødde, Rådenskab.

safnes 62: samles; *safnet* 8.
safnelse (saufnelse) 14: Samfund, Fælledskab (lat. communio i tredie Artikel af Trosbekjendelsen).
fore thelig *sak* 9: af sådan *Årsag*, Grund; for mange

sage 16; engen var i *sag* 27: Årsag, Skyld i.
samsæt u. *sæt*.
segne, seyne s. *signe*.
serlestes s. *særlestes*.
sether s. *sæder*.
sigher 31: Sejer.
signe (segne, seyne) 39. 41: velsigne; *signe tik* 14. 15: slå Kors for sig; *signet!* derved oversættes *sanctus!* i 'Te deum' 7; then *signethe* (synnæthæ) tidh 11: den hellige Tid (Påsken).
sin 56, *syn* 5: (Sind), Sandser.
sind (synn) Gang. Figurlig: ath en *sinne* 46. 24, syv *sinne* 6. (jf. tre-*sinds*-tyve, nogen-*sinde*).
skaleff 9 l. skalv, skjalv.
skape 32 f. St.; Datid *skop* 24. 32 f. St.: (skabe), frembringe; 2) skikke, indrette: hvar er then deel *skapt* 43[7], the have theres gangh tilhobe saa *skapt* 53[7], *skapet*, *skæpet* (jf. Skæbne) 30[28.29]. I sidste Betydning falder *skape* sammen med *skipe* s. nedf.
skapnæt (en) 16. 47. 59 *skafnet* 16: Skabning, Skikkelse (dannet ligesom *Levnet* af *leve*).
skede: Løb, bruges som Vej-Mål; *heste skede* 50. 54: sålangt som en Hest kan løbe ad Gangen, Heste-Skifter.
skellig 56: ret, alvorlig; *skellige* qvinne 49: høviske, hæderlige.
there voxt *skil ath* 59. 63: er *adskillig* (forskjellig).
skipe, skikke, berede: iek skal *skipe* teg manigfold krankhed 35; ordne, indrette: vatnet *skipedes* i sit lav 25. 42[30.] 55. 29; dele: verden er *skipet* i fem stræde 42. 60. I sidste Betydning falder Ordet sammen med det deraf dannede

skipte, *skifte* 15. f. St.: dele; daven er *skift* i tolf time 26; verden *skiptas* i trenne dele 43.

skipelse 16. 29: Skikkelse, Beskaffenhed.
skjëlnæt 36: Adskillelse, Tvist (jf. skap*næt*, Lev*net*).
skjudere til at svige 28:

hurtigere, lettere at svige (jf. *skjot*, hurtig).
skurpen 45: indskrumpet, tör (jf. Skorpe).
skurth eller som *Gh.* skriver *skerdh* er Navneord til: *at skære*, deraf *skurd-gud*, en udskåret Gud, en Afgud; *skurd-* eller *skerd*-gilde, *Høst*-gilde; og haar-*skurth* 5[80]: Tonsur.
skypæ osv. s. *skipe*.
skyudæræ s. *skjudere*.
skyælnæt s. *skjelnæt*.
slech s. *slæg*.
slegge 51: Hammer.
slekes 61: slukkes.
slove 51: (sloge) beting. Dat. af *slå*.
slæg: Om*slag*(?) i Vejret, Sne-Regn, Uvejr; jf. *Slæe* og *slæne*, *slæine* (ɔ: Slæge, slægne) i Molb. Dial., sv. *slugg*. Deraf måske Is-*Slag*. Noes *slæg* (slech) 36[28] kalder *Gh.* noes *flod*, og først ved Reformations-Tiden opfandt man Ordet *Synd*flod (s. Bibelen 1550), ved at låne Tyskernes Fordrejelse af deres gamle *Sin*fluot (*Al*-floden), Verdens-Oversvømmelsen.
snille 4. 26 svarer til lat. sapientia; *visdom* 5 derimod til scientia.
soghe 57[8]. må efter Sammenhængen være *sive* (som vådt Brænde i Ild), (Datid af *sige*?)
soldener 50: Soldater.
sove 26. 61: (ɔ: såge), *så* (Flt.), Datid af *se*.
hørde thu *spordh* (spurgt) af, 24: hørte du *tale* om, havde du spurgt om.
stunde at være meth hanum 24: stunde, længes efter at. *a-stund* 28 l. åstund: Attrå, Higen efter.
stunnum 53, *stunnum* 52: stundum.
stædes 39[21] (f. stædedes): standsede.
stækkre 44: kortere, mere *stakket*.
sundæ u. *synje*.
surskap 37. 41: Træskhed, Bedrageri.
svelljen i havet 51: Brændingen (på Vestkysten af Jylland), af *svelle*, svulme, jf. hav *svellf*, hvormed

Kr. Pedersen (Vocabularium) oversætter *syrtis.*

syghær l. *sigher.*

syn 5^20. s. *sin.*

syndel 17: Sindal, fint Silke-Töj.

synje 61: afslå, nægte; Datid *sunde,* nægtede.

synnæ s. *sinne.*

synnæthæ u. *signe.*

sælue (salige) 27^23: sølle, stakkels, *u-sæle.*

sæmsæt l. samsæt u. *sæt.*

sænter 39^27. éngang, *sænth* 20^26.28. *sænz* 38. 63. *sentz* 16: på én Gang, ad Gangen (af *sinn,* Gang).

sær-lestes 6. 47: udvalgt, særdeles; af *sær,* for sig, og *læse,* samle ud.

sæt: Forlig, Overenskomst; Regnbuen kaldes: *sætens* tegn 40.

sam-sæt 64: Pagt, Enighed.

u-sættelse 36: Uenighed, Tvedragt.

taktes 25: dækkedes, bedækkedes.

tee (the) 26 f. St.: vise, ytre, åbenbare; *tede* (thedæ) 13 f. St.; *tees* (thees) 5. 28. f. St. vise sig; *tedes* (teetes) 17 f. St.

teden s. *theden.*

tefte u. *tæve.*

tekker 56 = *tykker.*

tekne, tegne 10. 40 f. St.: betegne, betyde.

tere 13^28 u. *diger.*

tha 29^4. 53^12. 60^25. f. St. l. thå = *tho.*

thaudhe u. *ties.*

then, thet, den, det; *thet* hværmæn u. *hver.*

thes Ejef. Intk. *thes* (this) mere, *thes* (thytz 18) heller; han var *thes* ej verdu 11; til *thes:* til den Tid, indtil 28^4; til det Öjemed, forat 7^29. 23^27. 56^13.

the (thy 8^25. 26^24): de.

therre, there (*thyræ* 27^4), *theres:* deres; hver theræ 63^13: hver af dem.

them, thøm (*tøm*), dem.

theligh (teligh) 5. 45. f. St: deslige, sådan.

thesse 56^22: denne (Hunk.)

theden 14. 27 f. St.: deden, derfra.

tho fl. St.: dog. *tho* hvær mæn, *thot* hvær mæn u. *hver.*

*thredin*g 43: Trediedel (jf. Fjerding).

threve 57: føle for sig, gribe på (i Slægt med *træffe*). Hertil hører rimeligvis: vether *tryfuit* 23[1], hvis ellers Stedet ikke er forvansket. (s. Anmærkn. S. 72).

tider 6 fl. St.: de syv daglige Böntjenester, lat. *horæ* canonicæ, de hellige Tider.

tidre (thydræ) 62: tiere.

ties thet lof tha 10. 11: (for)ties, synges ikke.

taude 10: tav.

tiende Messe 15. 16: tavs, stille Messe.

til fan 37. 38: fandt på, opfandt; gætte *til* 11: gætte på; tagæ *til* 9. 26. 39: tage på, begynde. – rene *til* legemet 63: med Hensyn til, jf. rask *til* Fods.

til - kom 3: Hændelse, Skæbne (hvad han *kom til*)[?]. Gh. har *afkom*, s. Anmærk. S. 65.

til mere the have . . thes mere 5: *jo* mere.

til thes 28. 7. 56.: indtil; for at, s. *thet* u. *then*.

timen skop gud then første dav 25: Tiden.

tinde 26, *tiune* 37: tiende.

tistle 35: Tidsler (Fltl. af *tistel*).

tjeneste-man 8: Tjener.

tjæld 38: Telt. *hår-tjæld* (harthyæld) vil vel sige Telt af Dyre-Huder, i Modsætning til Brædde-Telt.

tog at=tog til at s. *til*.

tothvermæn u. hver.

tote u. *tykke*.

trege 39: angre.

tregelse 56. 62: Sorg, Anger.

treven, dygtig, flink; *trevne* (treffnæ) 41, (jf. *trives*).

trifnæt 33 Ånds og Legems-Kraft (jf. skap*næt*, *skjelnæt*, Lev*net*).

troder (tråder) 24: træder.

træyær, *træyælsæ* s. trege.

tu og *try* Intk. af *to* og *tre*; *tu* aar 37, *tu* tusende 40, *try* dyghn 11, *try* hundret 39; men *to* hustruer 38, *tre* sönner 38.

tyde 4[89.] 14: udtyde, udlægge.

tykke (tekke 56, tikke 57): tykkes, synes; Datid *tote* 28. 42: tyktes, syntes.

tyæs, *tyændæ* s. *ties*.

tæve (tæfe, tæffæ, teffæ) 23. 46 er tydeligt: *smage*; 'høre, see, *tæve* ($23^{4.5.}$) og døne'; *tæffe* meth vor mund 23^{27}; thet (æplæ) *tæver* sa vel 46^{21}. Men *tefte* (tæftæ) $22^{1.4.8.10.12}$: fornemme ved Sandserne (i Almindelighed); *tefte* og understande ɔ: *sandse* og forstå. Og det tilsvarende Navneord:

tefte synes nærmest her at måtte være *Lugt* (ligesom isl. Þefr) når det hedder 22^{15}: thet ther vænt er at høre, thet ther favert er at see, thet ther lysteligt og got er i *tefte* og smag.

the *tyrfe* ej veth 46: behøve; Datid: the *turte* (turfte) veder 61.

tyrftaløs 22: unyttig, jf. Nød*tørft*.

tørve (tørffuæ) 8: kaste på, slå. Deraf *Tørv*, hårdt Slag.

u-lyden betegnes i Hsk. med *v* og *w*, sjelden med *u*.

uden [1]) som Forholdsord: *uden* parædis 25, *uden* muren 44: udenfor; *uden* andre glæder 63: foruden. [2]) som Bindeord: $21^{2.3}$ hvis ikke, $21^{10.}$ 32^{12} f. St. men.

uføг 46: svag, kraftesløs, s. *før*.

uhørsømeleg 32: ulydig s. *hørsome*.

unden han gave them 4: undtagen, hvis ikke, uden (med beting. Måde *gave*).

iek *under* 'at 31: undrer mig over, at.

understande 5. 49 f. St.: *understa* (l. stå) 4. 14: forstå. *understandelse* 4. 19: Forstand, Nemme.

uphøg 8 l. ophöj.

upp-aa 12, *uppæ* 51: oppå, på.

uquemt, *uquemlegh* u. qvem.

urensle 32. 54. 62: Urenhed.

usættelse 36: Uenighed, Tvist, s. *sæt*.

vankundende 4: vankundig, uvidende.

vanske 20. 59: Mangel, Brøst.

vatn 24 f. St. findes såvelsom *vand*, og flere Mellemled

der betegne Overgangen fra den ene Form til den anden (vadhen 44, vanthn 16, vandh 23), med bestemt Kjendeo. *vatnet* og *vamnet*.

vaupn 38: Våben.

veder-kennes 7: kjendes ved, bekjende.

veder-stygges 16: være modbydelig ved (deraf: vederstyggelig).

verdes til at 8: værdiges at.

verdelig 38: verdslig, kødelig. Er vel dannet af

vereld 55 f. St.: *Verden*, der kun bruges som den *bestemte* Form: verd-en 56[81.] 57[7] f. St.

verskap 46, *vertskap* 59: Gilde, Gæstebud.

vill-brad 46: Dyre-Kjød (*brad:* Bytte, Fangst).

villelse 20: Fejltagelse, Vildfarelse.

visdom (at the *vide* alt) 64: svarer til lat. *scientia* jf. snille.

hans gode *vold* 26; guds megle *vold* 7: Magt.

engen må *volde*, thet the theden komme 27: ingen har Magt til at få dem derfra.

von-ethe 51: vanægte, uægte, jf. angls. *æhte*(man), tysk *ehe*, hvis Grundbetydning er Lov, Ret.

vorde at vide 3: få at vide; *vorde* at sperje, *vorde* at sove 40. 49: give sig til, begynde; folket *vorder* djert til 37: tager meget til; antikristen *vorder* til 37: bliver til, kommer. Datiden (*vord* 9[9.] 38[25.] Flt. *vorde* 21[27.]) skrives tidt *vor* (8[19.] 38[24]), *voræ* (59[31]).

hans sön vord thet *vore* 40: blev det *vår*.

vorede sine detter *ath* 47: varede ad, advarede.

vore 24[9] f. St. ɔ: våre, vare, (beting. M. af) *var*.

vors 34 f. St.: Ef. af *vor*; vors herre død ɔ: vor Herres Død.

vos 11. 41. f. St.: os.

vost 34 ɔ: vårst, (du) var.

voxe 32[29.] Flt. af *vóx* (Datid af *at voxe*), som endnu høres.

voxt 33. 59: Væxt.

væder 24 f. St.: Vejr.

vælle-kelde 54: rindende Kilde, jf. Kilde-Væld.

væn oc seth oc dygdelik er gud 22; *væne* viser 38; *vænere* 22 f. St.; *vænest* 24: smuk, liflig.
vænelik oc skönlig.
vænhet oc *fejrinde* 23.

ympne 11: Hymne.
yntel 6. l. indtil.
yrth, *yrther* 47. 25: Urter.
yver 7. 17 over; guth oc menneske vorde *yver ene* 16: over ens, enig; *over* 21, *over* 24.

œfne (en), ther the fire elementa skulde af vorde 24: Ævne (et), Æmne, Stof.
ælde 41: gjöre gammel, jf. *ældes* 47.
ælsku s. elskug.
æmmeth 4: Embede, også *ammeth* 3.

æn 29[4.] 30[24.] f. St. = *en* 6[17.] fl. St.: men.
ængen, *æncte*; Flt. *ænge* 47 fl. St.: = engen, entæ; ingen, intet.
ænkyns 39[25.] sammentrukket af *ængænkyns* 42[14] (s. *kyns*) ingen Slags, intet.
ænlide 60. 29, *ænled* 8. f. St.: Åsyn, Ansigt.
ænne 46[15]: Pande; jf. Rimkr. v. 504; *pannen* 8[21]: Pande-Skallen, Hjerne-Skallen.
æntigh 22 f. St. = *antigh*.
ærje 35. 40: plöje.

øghe 29: formere, forøge.
øpe 7. 9. 52 f. St.: råbe.
óp 9: Råb.
øthmyg 5: ydmyg, jf. *mjugdom*, Ydmyghed.
øve 46: Öje; Flt. *øven*, 8. 11. f. St. *øghen* 23.



Det nordiske Literatur-Samfunds
Medlemmer.

(1ste Januar 1849).

Abrahams, Prof.
Abrahamson, Premierl.
Aggersberg, H. C., Vexelmægler.
Ahlefeldt. Grevinde.
Allen, Mag. art.
Andkjær, S., Lieutn. Art.
Arnason, Jón, Student. Reykjavík.
Asmussen, Student.
Athenæum i Kjöbenhavn.

Baadstrup, Papirhandler.
Baggesen, A., Oberst.
Bahnson, Lieutn.
Bang, L., Stud. med.
Barfod, Fr., Cand.
Bauditz, Cand. philos.
Beck, H., Cand. theol.
Becher, T., Prof.
Bechgaard, A. C., Vexelmægler.
Berg, Præst. Ribe.
Berggreen, A. P., Organist.
Berggreen, Cand. jur.
Berling, Etatsraad.
Bernth, V., Stud. jur.
Biering, Lieutn.
Bille-Brahe, Baron, Kammerj.
Bindhoff, W., Kjöbmand.
Birch, Overlærer.
Birch, V. L., Auditeur, adv. reg. St. Jan.
Bjelke, Kammerj., London.
Bjerring, V., Prof.
Bladt, M. C., Student.
Blauenfeld, W., Cand. theol.
Blichfeld, H. J., Stud. med.
Blom, J. C., Lieutn.
Boethe, W., Cand. theol.
Boisen, Cand. theol.
Böisen, Præst. Vonsbæk.
Bolting, C. C., Cand. phil.
Bondesen, N., Stud. theol.
Borggaard, C.
Bornemann, Prof.
Borries, C., Stud. phil.
Borries, G., Stud. polyt.
Boye, H., Cand. jur. Kopist.
Brandt, C. J., Cand. theol.
Brandt, F., Cand. jur. Christiania.
Brasch, C. M., Stud. theol.
Brasch, Præst.
Bregendahl, Landsoverretsass.
Brix, C., Cand. theol.
Broager, Adjunkt, Roskilde.
Brock, A., Frue.
Bruhn, C. P., Stud. theol.
Bruun, J. J., Cand. phil.
Bruun, Stud. polyt.
Bruun, Toldcontrollör. Kjerteminde.
Brynjulfsson, G., Stud. jur.
Busch, G., Præst i Bröndbyvester.
Bützow, H.

Carlsen, G. Chr.
Chiewitz, Cand. theol.
Christensen, J. P., Stud. jur.
Christensen, Lieutn.
Clausen, H. N., Minister.
Clausen, H. G., Cand. theol.
Collin, E., Justitsraad.
Collstrup, Underlæge.

Dahl, G. B. A., Cancelliraad.
Dahl, F. C. B., Stud. polyt.
Dahl, Procurator. Aarhus.
Dasent, Webbe, Esq. London.
Deichmann, J., Cancelliraad.
Djurhuus, A., Præst til Sudere.
Dorph, P., Præst i Østeregitsborg.
Drejer, Capt. Roskilde.
Drewsen, E., Justitsraad.
Dyrlund, N. K. F., Cand. phil.

Egilsson, B. G. S., Student.
Eibe, F., Boghandler.
Eibe, Lieutn.
Eiriksson, Magn., Cand. theol.
Engelstoft, L., Conferentsraad.
Evens, Billedhugger.

Faber, C. G. V., Cand. theol. Odense.
Fabricius, A., Cand. theol. Thisted.
Fabricius, Justitsraad.
Falbe, Kammerherre.
Fangel, Mered., Student.
Fasting, L., Major.
Feilberg, M., Boghandler, Christiania.
Fibiger, J., Cand. theol.
Finsen, H., Cand. jur.
Finsen, V., Cand. jur.
Fistaine, Mag. art.
Flor, Etatsraad.
Fog, Ludv., Lieutn.
Fog, Præst. Nestelsö.
Forchhammer, J., Stud. phil.
Freund, Chr., Billedhugger.
Friðriksson, H., Adjunkt.
Friis, Adjunkt. Roskilde.
Friis, Stud. Christiania.

Gad, Biskop.
Geelmuyden, Stud. polyt.
Gislason, K., Lector.
Gjödesen, Lieutn.
Gjödvad, J. F., Journalist.
Glahn, Assessor pharm.
Glückstad, H., Cand. jur. Christiania.
Gregersen, Stud. Svendborg.
Greibe, Stud. phil.
Groth, S. P., Cand. theol.
Grove, G., Cand. theol.
Grundtvig, Sv., Student.
Grönberg, N. P., Cand. theol.
Gudme, J., Student.
Gudmundsson, J., Student.
Gudmundsen, Th., Præst. Gloslunde.
Guldbrandsen, A. F., Præst. Vester Ulslöv.
Gunlögsen, S., Student.
Gundorph, H., Underbibliothek.

Hage, A., Consul.
Hage, H., Cand. jur.
Hagen, Præst. Medolden.
Hagerup, Catechet.
Hald, S., Student.
Hammerich, Fr., Præst.

Hammerich, M., Mag. art.
Hammershaimb, V., Cand. theol.
Hansen, Prof.
Hansen, Kammerraad. Roskilde.
Hansen, C., Stud. theol.
Hansen, Constantin.
Hansen, Mörk, Catechet. Nykjöbing.
Hansen, P., Etatsraad.
Hansen, M., Stud. theol.
Hansen, S., Stud. theol.
Hansteen, C., Cand. jur. Christiania.
Hauch, Prof.
Hegel, Fr., Boghandler.
Helgason, ..t., Student.
Hellemann, C., Præst i Rye.
Helveg, L. N., Cand. theol.
Helveg, H. C., Distriktslæge, Odense.
Henckel, M. Th., Stud. theol.
Henrichsen, C. W., Handelsf.
Henrichsen, J. P., Handelsf.
Henriques, A., Bibliotheksass.
Herbst, C. F., Cand.
Hermansen, C., Prof.
Hjelm, H., Stud. Christiania.
Hjort, P., Prof.
Holbek, Lieutn.
Holbek, Stud. phil.
Holm, Conferentsraad.
Holm, C., Student.
Holm, Fr., Major.
Holm, L. B., Stud. Christiania.
Holm, P. A., Cand. theol.
Holm, V., Cand. theol.
Holst, H. N., Lieutn. Art.
Holst, L., Student.
Hostrup, C., Cand. theol.
Hundrup, Overlærer. Roskilde.
Hvass, Student.
Höst, A. F., Boghandler.
Höyen, N., Prof.
Höxbro, Sof., Stud. theol.

Ipsen, H., Cand. theol.
Ipsen, L., Cand. jur.

Jacobsen, Student.
Jensen, J. L., Stud. theol.
Jensen, Lieut.
Jensen, P., Student
Jensen, Th., Stud. theol.
Jermin, Helmuth, Lieutn.
Johansen, J., Student.
Johnsen, Th., Kjöbmand.
Jonquières, Cancellist.
Jonquières, Capt. Art.
Jonsson, E., Student.
Jork, Adjunkt. Rönne.
Juel, A., Cand. jur.
Jæger, Boghandler.
Jörgensen, J. L. V., Cand. theol
Jörgensen, Kopist.
Jörgensen, Præst. Grönland.
Jörgensen, Student.

Kemnitz, C., Bogbindermester
Keogh, John.
Kielsen, O. H., kgl. Fuldm.
Kjær, C. A., Stud. jur.
Klagenberg, Kanaltranslatör.
Klingsey, Lieutn.
Knudsen, H. C. W., Catechet.
Knudsen, J. L., Stud. theol.
Kock, Redaktör. Haderslev.
Krarup Vilstrup, Stud. theol.

Krestensen, Student.
Krieger, *A. F.*, Prof.
Krieger, *J.*, Underlæge.
Krieger, *M. D.*, Cancellisekret.
Krohn, *F. C.*, Medailleur.
Krossing, *Nic.*, Kantor.
Kruse, Adjunkt. Roskilde.
Königsfeldt, Adj. Fredriksborg.

Langball, kgl. Fuldmægtig.
Larsen, *J. E.*, Prof.
Lassen, *Edv.*, Cand. philos.
Laudrup, *P. A.*, Student.
Launy, Kammerskriver.
Lausen, kgl. Fuldmægtig.
Lembcke, Cand theol. Adjunkt.
Leerbeck, Politiadjutant.
Lefolie, Overlærer. Rönne.
Lerche, *C.*, Stud. jur.
Levin, *J.*, Cand.
Levertin, *C. O.*, Consul. Stockh.
Liebmann, Prof.
Lillienskjold, Lieutn.
Linnemann, *A.*, Lieutn.
Listow, *Chr.*, Cand. phil.
Lohmeyer, *Beckwith*, Sproglærer.
Lund, *C. F.*, Student.
Lund, *J. C.*, Justitsraad.
Lund, Overlærer. Nykjöbing.
Lund, *L.*, Lieutn.
Lunddahl, Inspektör.
Lynge, *H. H. J.*, Fuldmægtig.
Læssöe, *F.*, Oberstl.
Læssöe, *V.*, Cand. theol.

Madvig, *J. N.*, Minister.
Magnusson, *G.*, Stud. phil.
Manicus, Dr.
Mariboe, *C.*, Prof.
Marx, *V.*, Lærer. Rödding.
Mathiesen, Bagermester.
Mathiesen, Malermester.
Mathiesen, *H.*, Kammerj. Capt.
Melsted, *J.*, Reykjavík.
Meza. *Jules de*, Oberst.
Milo, *A. F.*, Cand. theol.
Moltke, Kopist.
Moltke, Lieutn.
Monrad, Cand. phil.
Monrad, *D. G.*, Biskop.
Mortensen, Dr.
Muus, *L.*, Assessor.
Mynster, *L.*, Cand. theol.
Müller, *C. F.*, Cand. theol.
Müller, *Jac.*, Bogholder.
Müller, *L.*, Lic. theol.
Müller, *L.*, Præst i Björnsholm.
Möhl, Præst i Ølstykke.
Möller, *Fabr.*, Stud. phil.
Möller, *Henrich*.
Möller, *J. H.*, Student.
Möller. *J.*, Cand. med. Skjelskör
Möller, *T. Joh.*, Stud. theol.
Möller, *V. P. N.*, Cancellist.
Mönster, *V.*, Lieutn.

Nannestad, *L.*, Fuldmægtig.
Nansen, *F.*, Stud. theol.
Neergaard, *P.*, Stud. phil.
Neukirch, *H.*, Cand.
Nielsen, *F. G.*, Handelsbetjent.
Nielsen, *P.*, Stud. med.
Nissen, Seminarist.
Nissen, Farver. Haderslev.
Nissen, *M.*, Amanuensis. Christiania.
Nolsöe, *A. W. P.*

Olesen, P. C., Stud. theol.
Olsen, F.
Oppermann, L., Overlærer. Aarhus.
Oppermann, R. T., Stud. jur.

Pedersen, P., Prof.
Petersen, Kopist.
Petersen, N. M., Prof.
Petersen, Proprietær til Egebjerg.
Petersen, H. A., Stud. math.
Pingel, C., Dr. phil.
Pjetursson, B., Justitsraad.
Ploug, C., Journalist.
Ploug, Gerh., Student.
Pontoppidan, Cand. jur. Nykjöbing.
Prunst, Lieutn.

Rasmussen, H. V., Cand. theol.
Reith, N. P., Cand. phil.
Refslund, H. C., Stud. theol.
Regenburg, Cand. jur.
Reinhardt, Adj. Fredriksborg.
Rietz, Doc. mag. Lund.
Riis, Overlærer. Ribe.
Rimestad, C. V., Skolebestyrer.
Rimestad, Chr., Stud. jur.
Roed, Maler.
Rosenfalk, Billedhugger.
Rosenörn, M. H., Stiftamtmand.
Rosenörn, Kammerj. Nykjöbing.
Rosing, S., Cand. theol.
Roes, Lieutn.
Rowsing, Cand. theol.
Rudelbach, A. G., Dr. Consistorialraad.
Rung, Fr., Cand.
Römer, F., Stud. theol.

Saabye, A. W., Billedhugger.
Schack, H. E., Cand. jur.
Schau, Lieutn.
Schewing, Dr. Reykjavík.
Schjödte, F., Cand. theol.
Schiötz, Johannes.
Schlegel, N. F., Stud. jur.
Schleisner, Cand. med.
Schmidt, J. L., Cancellisekretær.
Schouw, J. F., Etatsraad.
Schwartz, Stud. phil.
Schwensen, Stud. theol.
Schöler, Præst i Staby.
Secher, C. E., Student.
Secher, M. P., Cand. jur.
Seehusen, Billedhugger.
Sejdelin, D., Assessor pharm.
Sejdelin, P., Cand. phil.
Seve. Stockholm.
Sick, Overlærer. Odense.
Sigvaldason, B. Reykjavík.
Skandinavisk Selskab.
Skovgaard, Landskabsmaler.
Skúlason, Sv., Reykjavík.
Smith, Præst i Everdrup.
Sonne, J., Maler.
Spandet, Etatsraad.
Stampe, C., Baron, Kammerj.
Stampe, Baron, Stud. jur.
Stapelfeldt, Joh., Stud.
Steenstrup, M. G. G., Cand. theol.
Steenstrup, Prof.
Stephens, G., Esq. Stockholm.
Stilling, P., Mag.
Strunk, A., Arkivsekretær.
Svendsen, F.
Svendsen, J. J. F, Cand. theol.
Sylow, Stud. jur.

Sörensen, *H. J. J.*, Præst i Sande-Præstegjeld.

Taaffe, Cand. theol.
Tauber, *J. G.*, Stud. theol.
Thomsen, *C. A.*
Thomsen, *C. J.*, Etatsraad.
Thorarensen, *B.*, Student.
Thorarensen, *G.*, Stud. theol.
Thorarensen, *St.*, Stud. phil.
Thorarensen, *St.*, Reykjavík.
Thordarson, *G.*, Cand.
Thorlacius, *S.*, Cand. phil.
Thoroddsen, Stud. jur.
Thorsen, *P. G.*, Bibliotekar.
Thorsteinsson, *F.*, Stud. jur.
Thorstensen, *A.*, Student.
Thorstensen, *J. J.*, Stud. med.
Thrige, Overlærer. Roskilde.
Tidemand, Adj. Nykjöbing.
Tolstrup, *C.*, Cand. theol.
Topp, *Th.*
Trenckner, *V.*, Cand
Trepka, *J. C. M.*, Oberstl.
Trojel, Overlærer. Kolding.

Unger, *C. R.*, Stipendiat. Christiania.
Ussing, *L.*, Lector.

Warberg, *R.*, Stud. jur.
Vater, *D. C.*
Vedel, *E.*, Cand. jur.
Vedel, *P.*, Cand. jur.
Wedell-Wedellsborg, Stud. jur.
Vedersö, Fuldmægtig.
Weilbach, *J.*, Cand. jur.
Werlauff, *J. C.*, Conferentsraad.
Wessely, *A.*, Dispacheur.
Westberg, *Th.*, Stud. theol.
Westengaard, Lieutn.
Westergaard, *A.*, Gaardejer.
Westergaard, *N. L.*, Prof.
Westesen, *B. O.*, Adj. Nykjöb.
Wiehe, Overlærer. Slagelse.
Wilhelmsen, *L.*, Stud. med.
Wilhjelm, *M.*, Student.
Winslöv, *Vilh.*, Student.
Vinther, *M.*, Sysselmand, Sande.
Winther, *J.*, Kopist.
Wolff, *J.*, Dr. Præst.
Voltelin, *J.*, Stud. theol.
Worsaae, *C.*, Stud. theol.
Worsaae, *J. A.*, Inspektör.

Zingelmann, *W. J.*, Cand. jur.

Ögmundsen. Distriktslæge. Ribe.
Öhlenschläger, *F.*, Adj. Nykjöbing.
Örsted, *H. C.*, Conferentsraad.
Österreicher, *R.*, Generalconsul. Triest.

Gísla saga Súrssonar

TVÆR SÖGUR

af

GÍSLA SÚRSSYNI,

udgivne

af

det nordiske Literatur-Samfund,

Nordiska oldskrifter, VIII.

ved

KONRAD GISLASON,

med en Forklaring over Qvadene

af

DR. S. EGILSSON.

KJØBENHAVN.
TRYKT I BRØDRENE BERLINGS BOGTRYKKERI.
1849.

Fortale.

Sagaen om Gisle Surs Sön findes vel strengt taget i tre forskjellige Bearbeidelser; men da den ene, der betegnes C i Noterne og som indeholdes i AM. 163 P Fol., kun er et slet, i de senere Aarhundreder affattet Udtog, var der ingen Grund til at udgive mere end de to, der her overleveres Almeenheden, og om hvis Udgivelse det er nödvendigt at sige et Par Ord.

I.

Den förste af de to fölgende Sagaer — kaldet i Overskriften Saga Gísla Súrssonar *(jf. S. 3, Note 1; i Sagaens Slutning, 74*[5]*, kaldes den derimod* Gísla saga Súrssonar), *men i Noterne betegnet ved S, og som her begynder S. 3 og gaaer til S. 74 — bör for Tydeligheds Skyld kaldes* Saga Gísla Súrssonar (hin) minni, *i Modsætning til den anden, der oprindelig har været betydelig större, skjöndt Forskjellen nu er ubetydelig. Den* (Saga Gísla Súrssonar minni) *er engang för udgivet, nl. af* Björn Markússon *i hans Sagasamling i Octav (hvis fuld-*

stændige Titel seer omtrent saaledes ud: Agiætar Fornmaña Sögur, Eru a Prick utgeingnar, Ad Forlage Hr. Vice-Logmañsens Biorns Marcus-Sonar. Kverid Inbundid Selst Tiju Alnum. Prycht a Hoolum i Hialltadal / Af Halldore Eriks-Syne. ANNO M. DCC. LVI.), *S. 127 överst — S. 180 Lin. 6. Men foruden at den nævnte Sagasamling er bleven temmelig sjelden, saa maa Sagaen der være trykt efter et maadeligt Haandskrift, der har nedstammet igjennem flere Led fra Skindbogen AM. 556 A i 4. (=Sa i Noterne), hvorfra alle mig bekjendte Haandskrifter af denne Bearbeidelse öiensynlig have deres Udspring. S findes nemlig, foruden i Skindbogen, i fölgende Papirshaandskrifter: 1) i den Arnamagn. Samling — i Folio: 147 (=Sb), 148 (=Sc), 160 (=Sd); i Qvart: 481 (=Se), 552 A (=Sf); 2) i Rask's Samling: 52 (=Sg); 3) i de kongelige Samlinger: tre Haandskrifter, der ikke forekomme i Noterne. Disse sidste (Nr. 3) höre til de allersletteste, og udgjöre for saavidt een Klasse med Sf, g og den holumske Udgave (=Sh); medens de övrige (Sb-e) slutte sig temmelig nöie til Skindbogen, og navnlig Sc er en umiddelbar Afskrift af samme. — Da Sa overalt er læselig og uden Lacuner, danner den saaledes det eneste Grundlag for nærværende Udgave, og der maa gjöres Rede for, i hvilket Forhold denne staaer til hiin, eller med andre Ord, hvilken Udgivelsesmaade her er fulgt. Der gives nemlig, især naar man kun har eet Haandskrift for sig, forskjellige Maader at vælge imellem. Den förste er, at facsimilere Haandskriftet, og saaledes gjöre det fuldkommen tilgængeligt for alle. Den anden, at udgive det ved Typer, der ikke blot udtrykke alle Forkortelser, men gjen-*

give hele Skrivemaaden, med Undtagelse af Bogstavernes foranderlige Form. Den tredie afviger blot deri fra den næstforegaaende, at den oplöser Forkortelserne, men antyder dem (f. Ex. ved Cursiv). Den fjerde oplöser Forkortningerne, uden at antyde dem, og foretager adskillige Forandringer i Ting, som Udgiveren ikke tillægger Værd. Den femte lösriver sig fra alt hvad den anseer for blot graphisk, idet den söger at fremstille den rene Sprogform saaledes som den er i det foreliggende Haandskrift. Den sjette og syvende nöies ikke med Sprogformen paa en saadan given Tid, men vil enten före den tilbage til det foreliggende Skrifts Oprindelighed, eller endog normalisere den. Da nu de tre förste — saa nödvendige de end ere, deels som controlerende, ved Siden af Udgaver, der ere byggede paa andre Principer, deels som de eneste brugbare ved saadanne sproglige Undersögelser, hvor Henviisninger ei kunne undværes — kun have en secundær Vigtighed ved saadanne Skrifter, hvis Indhold synes at gjöre dem skikkede for en större Læsekreds; da endvidere Udgaver af det fjerde Slags, medens de undgaae at stöde Öiet, gjöre Afkald saavel paa sproglig Tydelighed, som paa fuldkommen Brugbarhed ved strengere Sprogundersögelser; og da endelig de to sidste Udgivelsesmaader kun fortjene Paaskjönnelse som Forsög ved Siden af de mere sikkre: saa blev kun den femte tilbage, og det er den, jeg her har fulgt, ligesom ved Droplaugarsona saga. Ved at overgive Skindbogens Indhold til Trykken, maatte altsaa foretages Forandring: 1) af Bogstavernes blotte Form, f. Ex. af ı, ſ, ꝼ, ꝺ, respective til r, s, f, d, samt af ǫ til ö og œ (med eller uden Accent)

til á. *I* ſtȯck^m^ 4^{26}, *har jeg dog gjengivet* ȯ *ved* o, *da det er tvivlsomt, hvorvidt det i andre Haandskrifter (f. Ex.* Eyrspennill) *ikke sjelden forekommende* ȯ *for* o *udtrykker en Udtale og ikke blot er en graphisk Forvexling, foranlediget ved den hyppige modsatte Brug af* o *for* ȯ. *Med Hensyn til* ꜳ *maa bemærkes, at Sa har* ꜳ̋ꝛe 3^{6}, *og* ꜳ̋ꝛl 3^{9}, *samt at den udtrykker* ȯnn, 17^{14}, *ved* ꜳ̋uñ, *hvilket sidste vistnok maa antages at hidröre fra en utydelig Opfatning af* au-*Lyden, hvis Betegnelse her (i Fölge en meget almindelig Brug) anvendes for* ȯ. *Hvad derimod hiint Mandsnavn (det nuværende isl.* Ari) *angaaer, saa bör den Maade, hvorpaa det skrives de to förste Gange det forekommer i Sa, neppe forklares af et vist historisk Eftertryk (der i Skrivningen forandrede* a *til et stærkt fremhævet* á), *men udtrykker snarere en for Ordet oprindeligere Form, der ikke blot svarer bedre til de beslægtede Sprog, men som vil findes bestyrket ved andre Haandskrifter*. Overgangen til* Ari *synes at finde sin Forklaring i det i al Fald i en religiös Tid mindre behagelige Sammenstöd med det til* ári *(en Djævel) forandrede* árr. — *2) af Vocalernes graphiske Brede, idet, medens paa den ene Side overflödige Accenter udelades, Selvlydene* a, ı, o, u, y, e, *paa den anden Side, efter Omstændighederne forandredes respective til* á, í, ó, ú, ý, è, *hvorved bemærkes, at* Hvalseyrarþing- *sandsynligviis burde hedde* Hválseyrarþing-, *i Overeensstemmelse med* Eyrarhvolsodda 11^{16}, (á=o). — *3) af* é *(hvis det forekommer),* e̋ (ſe̋ 14^{7}, $16^{1.5}$, $17^{11.15}$; ꝼe̋ 3^{11}, 13^{17}, $17^{8.21.24}$; ꝼe̋nu 17^{19}); éé (ſéé 40^{25},

---

*) *Imidlertid har jeg ikke villet afvige fra den antagne Form.*

44[14]*;* ꝼéé *40*[7]*) eller* ee (nee *6*[17]*;* ſee *57*[8]*, 63*[6]*;* ꝼee *4*[24]*, 43*[12]*, 62*[4] *begge Steder, 73*[12]*) til* è. *Ligeledes af* ı (*eller* í) *med det i* ͥ *indeholdte* e *til* è, *f. Ex. i* mí ͥ *57*[5]*;* mı ͥ *62*[1]*;* þı ͥ *25*[27]*;* ſı ͥ = sibi *paa omtrent 30 Steder;* = vidèt *i det mindste paa 10 Steder;* hı ͥ *6 Gange i det mindste. — 4) af* ı (*eller* í) *til* ì, *eller* e *til* è, *paa enkelte Steder, hvor den nuværende isl. Udtale er* ji. *— 5) af* ı *eller* í (*Accenten over* ı *i de gamle Haandskrifter har nemlig samme Function som Prikken i den moderne Skrift*) *til* i. *— 6) af* ı *eller* í *til* j; *samt af* ȷ *til* i *eller* í. *— 7) af* o *til* ŏ, *hvor hiint maa antages at betyde dette, hvilket i övrigt er sjeldent i Sa da* ŏ*-Lyden her sædvanlig skrives enten* ό *eller* au). *— 8) af* au (*eller* av*; jf. 9) til* ŏ, *f. Ex. i det sjeldne Ord* ŏrlygi *15*[19]*, hvor Sa har* aulygí. *— 9) af* u *til* v *— og omvendt, hvis Sa overhoved kan antages at have noget* v (*og ikke overalt* u). *— 10) af* æ *til* e, *hvor hiint staaer i Stedet for dette, hvilket finder Sted i* Æn *5*[19]*, 7*[4]*, 17*[20]*, 47*[12]*, overalt i Begyndelsen af en Linie, og saaledes, at* Æ *er tilföiet i Margen, med en vis Omhyggelighed, der har fremkaldt Anvendelsen af det bredere og omstændeligere* Æ *for* E. *— 11) af* ð *til* ð, *hvor Stillingen forlanger denne Lyd, der altid har været tilstede i det isl. Sprog, uagtet det var forsvundet i Skrivningen, indtil det blev igjen indfört af Rask.* (*For* seðz, *5*[22]*, har Sa* ſeðʒ.) *— 12) af* ʒ, *hvor det synes at savne saavel phonetisk som etymologisk Berettigelse, til* s, (*hvilket vistnok ogsaa burde være skeet ved* unzt, *45*[25]*, 57*[15]*, og maaskee flere Steder; jf. 7*[23]*, 19*[15]*. — 12*[20] *har Sa* unz). *Det modsatte Tilfælde*

indtræder i gioꝛſt*, *25*[10], *hvilket Sted i övrigt bidrager til at vise den sande phonetiske Beskaffenhed af den saakaldte lidende Biform. — 13*) *af* ꝼu (*eller* ꝼv; *jf. 9 ovenfor*) *til* ſ; *dog forekommer dette, saavidt jeg husker kun 33*[9], *hvor Sa har* æꝼua (*for* æfa). — *14*) *af en enkelt Medlyd, foran en anden Medlyd, end* j, v *eller* r, *i samme Stavelse, til en dobbelt, hvor Oprindelsen fordrer det*, (*f. Ex. i* hygſt *6*[11]; legſt *15*[4], *67*[27]); *ligeledes, omvendt, af en dobbelt Medlyd til en enkelt, under de anförte Betingelser* (*f. Ex. i* mycklu *eller* mycklv *13*[16]; myckla *57*[14], *68*[16], *69*[4]; þoꝛpſ *46*[16]; *ligeledes i* ingıallȝ ꝺol *73*[11] **. *Derimod bör Skindbogens* ottra ꝺal, *61*[7], *gjengives ved* Ottradal, *ligesom* otꝛa ꝺal *40*[28]; *heller ikke er* macklıg *forandret til* makligr, *da* l *hörer til den fölgende Stavelse). I övrigt maatte hele denne Sag nærmere undersöges. — 15*) *af en fordoblet Medlyd efter en Medlyd i samme Stavelse til en enkelt; dog har Sa, saavidt jeg husker, en saadan Fordobling kun i* haꝼtt *57*[9]. — *16*) *af* gſ *til det sædvanlige* x, *da begge Skrivemaader udtrykke den samme Udtale. Derimod har jeg beholdt* ll *for* rl (*en Afvigelse paa tre Steder maa rettes; Sa har nemlig:* ualla *52*[10], kall maulıga *68*[21], kallmlıgaȝt *70*[6]), *da der i den tydelige Udtale altid er og har været Forskjel paa disse tvende Lydforbindelser; samt* gh *i* ogh, *ikke fordi det antyder, at* g *har en blöd Lyd — thi dette fölger af sig selv —, men fordi det her udtrykker den endnu friske Fornemmelse af, at* g *er opstaaet*

*) *Gjos. Lideform i Sa skrives i det Hele taget med* zt (=st); komiz, *57*[8], *staaer i Slutningen af en Linie.*

**) *I Overeensstemmelse hermed burde* Rauðſ ꝼellȝ, *8*[30], *og* Rauð ꝼellȝ, *9*[2], *være gjengivet ved* rauðſelz.

(ligesom ved en Beaanding) af en anden Lyd, og fordi denne Fornemmelse bidrog til at vedligeholde en Vaklen i Udtalen. Et Sidestykke til dette gh *er* th *for* t *eller* ð, *eller rettere for begge; hvorimod* ·fylgth, *42*[28], *og* myꝛgth, *52*[6], *blot synes at beroe paa en uklar Opfatning og derfor ikke ere respecterede. — 17) af* g *til* k *i* myꝛgth, *52*[6]; *jf. næstforegaaende Nr. — 18) af de romerske Taltegn til heelt ud skrevne Talord, hvorved jeg paa nogle Steder vistnok har optaget Former, der ere for nye, idet jeg har holdt mig til Rask. Men for at gjöre dette uskadeligt, er det nok at anföre de Tilfælde, hvor Sa har Taltegn, nemlig: 3*[5.20]; *4*[25]; *5*[29]; *6*[7] *(paa begge Steder)*, [14]; *7*[13.18] (·iíj·), [20.21.24.26.27.29] *(begge Steder); 8*[2.4] *(begge Steder)*, [9.10.12] (þkatlaꝛ ·ıj·), [28]; *9*[25]; *10*[18]; *12*[5.7] (·cccc·); *14*[6.7.19.30] (·x· faðma bᵉítt); *16*[17]; *17*[25]; *19*[18.28]; *21*[19.21] (·xx·), [25]; *22*[4.18]; *23*[12]; *27*[7] (halft ·c·); *28*[16] (·lx·), [17] (·c·); *29*[1] (·xxx·); *30*[15] (·lx·); *33*[27]; *36*[3] (·xl·); *40*[8.10.16.24] (·ccc·); *41*[5.18] (ðᷓm koñ ·ıj·), [18]; *43*[8.29] (·ccc·); *46*[6] (·c·); *47*[8]; *48*[13]; *54*[23.24]; *56*[9]; *57*[16]; *58*[22]; *61*[9.23] (·ccc·); *68*[12]; *69*[20]; *70*[4.20] (·ccc·), [22–23] (·ccc·); *72*[6] (·xíj·), [11]; *73*[15] *(begge Steder). — 19) af store og smaa Bogstaver, efter Omstændighederne, (jf. 10 og 20). — 20) af Interpunctionen. — 21) af Forkortelserne, idet de blive oplöste. Naar man vil orientere sig i de Forkortelser, der pleie at anvendes i de gamle islandske Haandskrifter, maa man naturligviis lægge Mærke til de forskjellige Arter deraf, og da anerkjender Sprogbrugen en Hovedinddeling i* skammstafan *(ogsaa* skammstöfun*) og* band. *Det förste Slags, der i Haandskrifterne især bruges ved Personers Navne, og som i disse har*

fremkaldt mangen Forvirring, er den i alle europæiske Sprog brugelige Forkortelse, naar en Punkt eller et Kolon træder i Stedet for det Udeladte. Det sidste derimod bestaaer fornemmelig a) *i Sammentrækning eller Sammensætning af Bogstaver (omtrent som i* Dêvanâgarî). *Saaledes (ogsaa i Sa)* ꝑ *for* pp. — b) *i Anvendelse af Bogstaver, i formindsket Form, over Linien. Da nu et saadant Bogstav deels har forskjellige Betydninger under forskjellige Forhold, deels, som det synes, ofte blot anvendes af Vane, saa opstaae herved ikke sjelden Tvivl. Naar jeg saaledes har oplöst* — ů, *som Fho. til* við, *som Sto. (v i om to) til* vit; ẻ *til* ekki; *Fho.* ꝼ *til* fyrir; ꝼðıṅðū, *70*[13], *til* fríðindum; ḣmaňðe, *20*[16], *til* hrímande; ḣmaňðí, *21*[8], *til* hrímandi; ǩgaňða ꝼellí, *9*[11], *til* Kvígandafelli; ḣͦ *til* hón; ů *til* voro; anň, *5*[1], *7*[7] *paa det förste Sted, 8*[12], *12*[6], *37*[31], *41*[2.9], *44*[8] *to Gange, 55*[18], *60*[30], *70*[26.27], *73*[16]; *til* annar; yðů, *53*[14]. *til* yðvar; eíň, *7*[7], *til* Einar; eín ḣaṁ, *70*[9], *til* Einhamar; *Nævneformens Ha. i Et.* ů, *41*[1.5], *43*[5], *48*[11], *til* var; ſtyrǩſ, *7*[24], *til* Styrkárs; bítṁſ, *57*[24], *til* Bjartmárs; bítṁſ ſyň, *39*[8], *til* Bjártmárssynir; bítṁſ ſoň, *18*[9], *til* Bjártmárssonum; bítṁ, *8*[30], *til* Bjartmár; bıaꝛt ṁe, *8*[26], *til* Bjartmáre; læǩ oſſ, *19*[10], *til* Lækaróss; ² *(over Linien) efter Omstændighederne til* ur *eller* r *(alene)*; ṁ lauſſ, *15*[16], *og* ṁleſſ, *15*[14], *til* mannlöstr *og* mannlestir; eıg̃, *17*[12], *til* eigum; tæǩ, *25*[23]; *til* tækum; ṁeg̃, *53*[19], *til* megit; uıṫ, *53*[20], *til* vitit; ROꝼ, *35*[5], *til* rofit; ḣ, *49*[26], *til* hitt; *saa er herved at bemærke: at medens* við *bestyrkes ved endeel Steder, hvor det skrives heelt ud (nl.:* uıð *5*[30], *6*[5], *10*[23], *12*[16], *16*[19], *17*[5], *18*[28], *46*[30], *69*[26], *70*[8], *71*[6], *72*[3.13]; uıͦ, *i Enden af en Linie, 47*[29]; uíð *17*[7], *34*[22], *56*[24],

61[22], *68*[14], *74*[24]), *beroer* vit *alene paa den af Rask opstillede Forskjel, der dog ingenlunde overalt gjenfindes, og allermindst i nyere Haandskrifter* (*som Sa*); ***at*** ė *som Biord ligesaa godt kan betyde* eigi; ***at*** *Fho.* ꝼ *ogsaa kunde oplöses til* firir, fyrer, firer, fyre, fire, *ja endog til* fyr; ***at*** friðindi (*uden nærmere Bestemmelse af Rodvocalen*) *vel er ganske sikkert, men at det er et andet Spörgsmaal, om man* (*med Dr. S. Egilsson i Fms. XII*) *bör læse* friðindi, *eller om det skal udledes af Tillægsordet* fríð-r; ***at*** hrímandi (*og* hrímande) *er et yderst dunkelt og, saavidt mig bekjendt, ellers ikke forekommende Ord, hvis Oplösning derfor maatte blive tvivlsom;* ***at*** *de i Landnamsbogen forekommende* Kvígandafjörðr *og* Kvígandanes *háve ledet mig med Hensyn til* Kvígandafell; ***at*** *Forkortelserne* h̊ *og* ů, *skjöndt udsprungne af de gamle Former, dog maaskee her skulle udtrykke* húrr *og* voru; ***at*** annar, yðvar (*Nævneformens Ha. i Et. af det i Attractionsforhold staaende Eiestedord*), Einar, Einhamar, var, *stemme overeens med* anaꝛ (*f. Ex.* 7[7] *paa det sidste Sted,* 8[13], *12*[5]), *og lign., men at det ligefuldt er umuligt at afgjöre, om ikke* annarr, *32*[16] (*hvor Skindbogen har* anń), *er rigtigere;* ***at*** *Oplösningerne* Styrkár- *og* Bjartmár- (*jf.* ꝼſ kona *52*[16]) *ere byggede paa etymologiske Grunde — da* Styrkárr *synes at være sammensat af* (*det poetiske*) styr-, *Kamp, og Navnet* Kárr, (*dog maa det tilstaaes, at dettes Form ikke er fuldkommen sikker, hvad Selvlydens Brede angaaer*), *ligesom* Styrbjörn *af* styr- *og* Björn, *men* Bjartmárr *af Tillægsordet* bjart-r, *lys, og* má-r, Má-r, *hvis* r *er blevet væsentligt og har sluttet sig til Stammen —, samt at det sidste modtager en Bestyrkelse af Skrivemaaden* bít mœꝛ, *8*[20],

(*hvor der burde staae* Bjartmár, *ikke* Bjartmárr), *medens det förste ikke modbevises ved* styrkaze, *5*[4], (*jf.* afgerð *16*[9], fia *17*[10]); *at det ikke er afgjort, om* j *maa tænkes udeladt i* læk off *og* tæk (*ligesom i* rekkuna, *16*[24], hvorertveggu *13*[7], *det i Skindbogen noget forskrevne* ligga, *10*[9], *o. s. v.*), *eller om man skal antage en usædvanlig stærk Forkortelse; at paa den ene Side* eigim, tækim, *paa den anden Side* megut *og* vitut, *vel ere ældre Former, men at* eigum, tækum (=tækjum), megit, vitit *anbefales baade ved Forkortningsmaaden og ved Skindbogens Analogier; at* rofat (*35*[5]) *ikke var ganske utænkeligt; at en Sammenblanding af* hitt *og* hit *forekommer 24*[12]; *at* mannlöstr, *o. s. v.*, (*givet i Overeensstemmelse med* m̊ *6*[6], mhkan *6*[19], kleipa *60*[14]), *d. e. Noget, der forringer et Menneskes Værd, ikke er aldeles uttvivlsomt, efterdi* manlöstr, *o. s. v.*, *vilde betyde Noget, der forringer en Qvindes Værd, og saaledes give en god Mening; samt endelig, at en Tvivl om Rigtigheden af nogensinde at oplöse* ² (*over Linien*) *til* r *alene hæves ved Steder som* fulpit *62*[22], iðin *71*[8]. — c) *i Anvendelsen af andre Tegn*, α) *over Linien, eller ved dens överste Rand, f. Ex.* ᵒ, ʾ. *Det förste er opstaaet af* ⁰², *og betyder saaledes egentlig* or, ór, ur (*jf.* fðaz *57*[18]), *eller* úr, *men anvendes ogsaa omvendt for* ro, (ró?), ru *eller* rú. *Da der nu i Membranen intet Tilfælde forekommer, hvor dette Tegn nödvendig udtrykker* ro (*eller* ró); *medens den derimod har* te *23*[9], tligt *53*[13], gnaðe *12*[1], gnū *25*[23], ðckith *25*[30], ðckit *31*[24], ðcku *41*[18], ðcknað *47*[12], bgð *43*[7], *o. s. v.*, *saa har jeg ogsaa i Endelserne gjengivet samme ved* ru, *med Undtagelse af* Flyðro-

nese *7^{8}*, Flyðroness *8^{1}*, Alviðro *8^{14}*, *der altsaa maae rettes. Det sidste betegner aldeles overveiende* er, *undtagen hvor det indeholder en Böiningsendelse, i hvilket Tilfælde jeg, da Betydningen her svæver imellem* er *og* ir, *overalt har foretrukket dette sidste, som det sædvanlige.* — *β) i selve Linien, f. Ex. det gjennemstregede* z, *hvilket jeg overalt har oplöst til* ok, *saa at* og, ogh *kun staae i Udgaven, hvor de skrives heelt ud i Sa.* — d) *i Anvendelsen af en Prik over en Medlyd, for at vise, at den skal fordobles*, sjeldnere over den umiddelbart forangaaende Selvlyd (som:* aün, *for* önnur, *39^{7} og 41^{13};* ken, *f.* kennir, *43^{6}). Hvor der i Haandskrifterne findes en enkelt Medlyd, (uden Fordoblingstegn), hvor man ventede en dobbelt, saa har dette vistnok undertiden sin Grund i en virkelig Vaklen i Udtalen, paa en Tid, da Sproget befandt sig i en vis Gjæringstilstand; men i andre Tilfælde derimod er Udeladelsen af Fordoblingstegnet deels ikke andet end en simpel Forglemmelse (hvilket jeg har antaget om* ſkogın *for* skóginn *6^{21}*, ſkınıt *f.* skinnit *26^{18}*, biuguʒt *f.* bjuggust *27^{10}*, ƕuamı *f.* Hvammi *36^{1}*, ƕuam** *f.* Hvamm *43^{19}*, ate *f.* átte *44^{7}*, aulū *f.* öllum *46^{7}*, ꝼlatt eyi *f.* Flateyjar *48^{10}*, motte *f.* móte *49^{23}*, ðoi *f.* dóttur *73^{11}*, kuen ſkɀatte *f.* kvennskratte *52^{17}*, oðleiꝼ ſoñ *f.* Oddleifsonar *60^{4}*, ein *f.* einn *60^{11}*, ſkama *f.* skamma *73^{13}*), deels foraarsaget af Mangel paa Plads, (dette sidste synes at være Tilfældet med* liġ *f.* liggr *3^{17}*, ƕauġ *f.* höggr *5^{18}*, ðyngiuñ *f.* dyngjunnar *15^{8}*, lıgıa *f.* liggja *16^{10}*, ſkapana *f.* skapanna

*) *En anden Betydning har denne Prik neppe, i det mindste ikke i Sa, og* ſuı, *foran Forholdsformer af det Ord, der betyder Sön, og hvis oprindelige Böiningsemne er* sunu, *er saaledes vistnok rigtigt gjengivet ved* Sürr *(jf. S. 3, Anm. 1).*

**) *Analogien med* fram *kan i dette Tilfælde have havt nogen Indflydelse.*

17[9], þan *f.* þann *18*[10], ⁊yni *f.* rynni *24*[15], legi *f.* leggi *40*[25], eyıaíd *f.* eyjarinnar *50*[1.10], en *f.* enn *63*[26], menirn *f.* mennirnir *70*[11], ſana *f.* sanna *73*[17]. *Over* n *i* en *f.* enn *34*[20] *og 74*[8] *synes Prikken at være smeltet sammen paa det förste Sted med et* y, *paa det sidste med et* ꝼ, *i Linien ovenfor*). — e) *i Brugen af en Streg, hvis Betydning ofte kan være tvivlsom. Det er saaledes ikke aldeles vist (uagtet den övrige Sprogform i Sa synes at tale for det), om* þı — *i Fleertallets Eieform, samt Eentallets Eie- og Hensynsform i Hunk., af Stedordets Böiningsæmne* þei — *er rigtigt oplöst til* þeirr, *eller om Skriveren har meent de oprindeligere Former* (þeira, þeirar, þeiri). *Ligeledes kunde det omtvivles, om* þ *eller* ꝥ (*disse to Former adskilles ikke tydelig i Sa*), *f. Ex. i* þe *eller* ꝥe *3*[1], *virkelig blot betyder* þess, *ligesom i* ꝥaſ *9*[12]. þneſſ þīgſ, *36*[19], *burde vistnok* (*uden Hensyn til* þġmſ, *paa samme Sted, samt mange lignende Tilfælde*) *være opløst til* Þórsnessþings, *ligesom* ꝥneſ, *48*[11], *er oplöst til* þórsnes, (*jf.* þoꝛſ neſſ þingſ *9*[16], þorſ neſe *9*[17]). þorkell, *14*[28], *er skrevet* þk. *i Sa.* kg — *i det Ord, der betyder en Konge — har jeg overalt oplöst til* konung, *skjöndt denne Form sandsynligviis fremtræder noget for stærk i Udgaverne, da f. Ex. Codex Frisianus allerede har det synkoperede* kóng-. honum *skrives i Sa overalt*(?) ħm; *men* hánum *vilde her være for gammelt. Forkortelser, der enten maae betyde* eng *eller* eing, *har jeg oplöst til* eing, *i Henhold til de Steder, hvor saadanne Ord skrives heelt ud* (gengr, *43*[5], *er deelt — saaledes:* ge |* nġ — *imellem to Linier,*

---

*) *Den lodrette Streg betegner her, saavel som i det Fölgende, Overgangen fra en Linie til en anden.*

og Udeladelsen af ı *er her sandsynligviis blot en Forglemmelse*); *derimod viser sig ingen Udvidelse af de övrige Selvlyd foran* ng (*jf.* nœttlangt *16*[24]). *For* Noreg, Noregi, Noregs *har Skindbogen* nōı. (*ogsaa 3*[2]); *for* orustu, *4*[9], ōıu; *for* Eirekssyni, *18*[8], eírſ ſyní (*men* eırekſ ſon *8*[13]); *for* sýrdæls, *3*[10.14], ſyꝛðꝉ. (*eller maaskee* ſyꝛðꝉ *paa det förste Sted*); *saa at det altsaa er uvist, om her ikke egentlig menes* Norv-, orrustu *eller* orrostu *eller* orostu, *o. s. v.* — *22*) *af fölgende Feil foruden dem, der ere anförte i Noterne:*

uꝑp	*til*	upphaf *3*[1],
ſuðſnſ (*det mellemste* ſ *lidt forskrevet*)	—	sverðsins *4*[10],
ellðꝫtí (*unöiagtig Rettelse af* ellð=eldrí)	—	eldsti *5*[1],
eck	—	ekki *5*[24],
uopa ſkíꝑ	—	vopnaskiptit *5*[24],
ħomſínſ	—	hólmsins *6*[15],
kolk·	—	Kolbirni *6*[19],
kolk·	—	Kolbjarnar *7*[10],
þæ	—	þær *7*[28],
rauðſ ꝼellꝫ	—	rauðf. *8*[30],
þolꝼſ ſoń. mōſtꝭ ſkegſ	—	þórólfsson mostrarskeggs *9*[18], (*jf. dog* Ísll. *I*, *350*).
uoꝛ þıng	—	vorþings *10*[18],
þa	—	þeirra *10*[19],
þīḡ | m̄	—	þingmenn *10*[22],
kueð	—	kveða *10*[24],
bınum	—	bindum *11*[18], (*jf. dog* funnum *og* fundum),
ıaꝼ	—	jafnan *17*[18], *45*[4], *58*[25],

heꝼut *til* hefðut 20^{5},
ůꝛ (*foranlediget ved det umiddelb. fölgende* ůꝛ?) — ver 20^{26},
saᷟ — saman 21^{27},
ſnuð — snúa 22^{16},
haꝼð — hafði 23^{22},
bꝛuǵ (*eller* bꝛvǵ) — brugðit 23^{28},
eꝛꝼí eꝛꝼí — erfi 25^{30},
ſteẏtiꞩt — steyptist 26^{25},
ſpꝛ̇t — sprettr 26^{28},
buꝼ ꝼeit — buffeitt 27^{20},
ꝼ᷑ — fara 28^{18},
lækıaꝛ̇inſ — lækjarins 28^{26},
eīgi (*hvor Tegnet over det sidste* ı *ligner den nedhængende Krog af* æ) — eingi (*der dog maaskee skulde hedde* eingin), 29^{5},
kaſk᷑ — kastar 29^{10},
lío | ſıoſıt — ljósit 29^{17},
þǵm | — þorgrími 29^{26},
ſk | alaū — skálanum 29^{31},
ſkyn̄ðılıǵa — skyndiliga 29^{32},
þuuꝛꝼ — þörf 30^{7},
alle — aller 31^{9},
oſſı | inſ — óssins 31^{11},
cke — ekke 31^{27},
ꝼ᷑ — fram 31^{29},
ꝥgeꝛ̇ (*ikke* ꝥgeꝛ̇) — þorgeirr 33^{18},
auðbꜵgu *eller noget lignende* — Auðbjörgu 34^{3},
blꜵ | kapu m̄ínu — blákápumanninum 37^{26-27},
ætl | uð — ætluðu 37^{28},

gagn gıót	*til* gagngjört *38^{6}*,
eıreſ ſynı	— Eirekssyni *40^{9}*,
ħaꝼ |	— haft *40^{12}*,
ſagızt	— sagðist *44^{8}*,
kauluᷨ	— körlunum *44^{13}*,
tıðína	— tíðinda *45^{29}* (*jf. dog 11^{13} ovenfor*),
ſmıðað	— smíðaði *47^{4}*,
lat	— láta *49^{20}*,
m | æłt	— mælt *50^{22}*,
bͬgít	— brugðit *51^{30}*,
ʀo	— róa *52^{8}*,
łnð	— landi *52^{8}*,
bͬða bͭͭunð	— Barðaströnd *54^{14}*,
buð² ʀū	— búðarrúm *54^{26}*,
ſagðíſtz	— sagðist* *55^{8}*,
gırz | ſkañ	— girzkann *55^{15}*,
hug**	— hygg *56^{13}*,
ek(?)	— ok *56^{28}*,
uí | ſuꝛ	— vísur *59^{8}*,
ñaꝛa	— vanari *60^{10}*,
ſkık⁹	— slíkir *60^{27}*,
ꝼela	— fèlagi *60^{29}*,
ꝼı | auꝛ	— för *61^{9}*,
ħaꝼðe (oꝛð')	— hafe (orðit) *61^{16}*,
naſe	— naser *62^{28}*,
ꝼing²	— fingrgull *63^{16}*,
ꝼy | lſnſſ	— fylsniss *67^{28}*,
ſueꝼ ħauꝼgí	— svefnhöfgi *67^{29}*,

---

*) *Dog kunde Skrivemaaden* sagðistz *antages at indeholde en uvilkaarlig Antydning af, at Lyden* st *endnu ikke var bleven ganske fast i Lideformen.*

**) *Da en saa gammel Form ikke kan forekomme her — i en Sætning, der maa have været ganske forstaaelig for Skriveren — undtagen som Feil.*

ħuſſ	*til* húss *68*[18],
ẽ ẽ	— er *69*[27],
mín᷑ |	— minnst *70*[7],
ꝼɼæɼı	— frægri *72*[9],
tıðíngí	— tíðindi* *72*[19],
boð | ínu	— borðinu *72*[24].

I nogle Tilfælde har Skriveren selv rettet det Feilskrevne. Saaledes har Sa: tak \| *8*[5], ħema *14*[28]; fæ \| *16*[29]; Rey \| at *med tilföiet* nt *i Margen*, *17*[17]; ǵɼıt *18*[15]; fæk \| *19*[6]; ħeſt *19*[18]; gít *30*[11]; mgū *31*[25]; ſnú \| *34*[28]; eıǵ \| *35*[21]; ꝼínð *39*[9]; kleꝼáın *40*[19]; ueıtȷ. \| *43*[28]; uı \| *47*[29]; læt *57*[7]; ꝼa *58*[28]; keyp *70*[21]; ſuıúðíg (g *forskrevet*) *70*[24]; ut *71*[3]. — *23*) *af fölgende utydelige Steder, foruden dem, der anföres i Noterne:*

b ð (*hvor* a *er bortædt og* b *desuden lidt beskadiget*) *til* bað *6*[18],

apt n *til* aptar enn *6*[20],

b o ȷ (o *og* ȷ *beskadigede*) *til* bjó í *8*[20].

Endvidere er le *i* leggr *12*[27] *lidt utydeligt, og af* m̊ (= mjök) *70*[10] *er kun* m *tilbage. 54*[23] *er det usikkert, om Sa har* ħeıuðín *eller* ħeıuðın.

Mere eller mindre mistænkelige Steder, der ikke omtales i Anmærkningerne findes f. Ex. 4[17], *hvor den usædvanlige Udtryksmaade* fylgja með e-m *maaskee beroer paa en Forblanding af Udtrykkene* vera með e-m *og* fylgja e-m; *6*[10], *hvor* þat skaltu ekki segja *er mát og usædvanligt*; *14*[22], *hvort* burt *formodentlig staaer feilagtig for* inn (*jf. 97*[14]); *17*[7]

*) *Jf. dog* Frumpp. ísl. túngu, Kmh. 1846, *S. 213—14, samt den kjöbenhavnske Udtale af* i n d.

og 17^{10}, hvor ok í skapi og ok at sjá synes at være senere Udvæxter; 27^{28}, hvor ei synes at burde udelades; 33^{2}, hvor Ordene er æfa skylde neppe ere oprindelige; 49^{32}, hvor þess á (ꝥ ꝏ i Sa) synes at burde rettes, enten til þess í, eller vel snarere til þá; 53^{1}, hvor ok i al Fald er overflödigt; 54^{20}, hvor noget vistnok er udeladt imellem þingsins og þar, hvis ikke Ordene til þingsins ere, ved en ubehændig Forkortelse, satte i Stedet for det Udeladte, (jf. 140^{28}-^{29}); 55^{1}, hvor þá vilde passe bedre end þar; $70^{5.11}$, hvor fjórir (i Sa ꝼıoꝛ, tydeligt paa begge Steder) formodentlig skal hedde þrír*; o. s. v.

Med Hensyn til Anmærkningerne (hvor Forkortelsen „t." anvendes for de forskjellige Former af Gjot. „tilföie") bemærker jeg blot, at hvor noget angives at staae anderledes i Sa, end i Udgaven, saa beroer en saadan Læsemaade naturligviis paa Gisning, samt at de med Cursiv trykte Steder i de islandske Ord indeholde Oplösning af Forkortelser, i hvilket Tilfælde den hele Variant udhæves ved Citationstegn.

Det nöiagtige Aftryk af Versene, S. 161—68, er indrettet efter samme Princip og paa samme Maade, som det i Udgaven af Droplaugarsona saga; (dog bruges i nærværende Aftryk ħ, — ikke h). Det gjennemstregede z (for Bindeordet ok) gjengives ved z (uden Streg), og det i Formen ofte ubestemte Bogstav, der betegner u og v, overalt ved u.

*) Udeladelsen af et Object for gefa (til) $18^{15.16}$, af hér eller þar imellem er og fyst 54^{11}, af oss (eller lign., imellem gefe og alla $74^{5.6}$, er rigtig, men usædvanlig. sèrr (for sèr), 30^{16}, maa tages upersonlig, eller hann maa indskydes foran samme. — Med Gest, 63^{20}, jf. Krist (for Krists). Þórdísastöðum (for Þórdísarstöðum), 73^{3}, beroer vel paa den svage Udtale af r. illiga, 45^{5}, er skrevet saaledes efter Udtale, for illilıga.

II.

Den anden af de to følgende Sagaer — kaldet i Overskriften Saga af Gísla Súrssyni, *ligesom i Haandskrifterne* (*der dog begge her have* e *for* i), *men som bör kaldes* Saga Gísla Súrssonar (hin) meiri (*jf. Fortalen S. I*) — *findes i den arnamagn. Samling i to Papirshaandskrifter* (*der som Heelhed betegnes P i Anmærkningerne*), *nl. 149 Fol.* (=*a*) *og 482 Qvart* (=*b*), *begge to skrevne af* Ásgeir Jónsson, *uden Tvivl efter een og den samme Original**, *da de stemme saa nöie overeens. For at give en klar Forestilling om disse to Haandskrifter, vil det være tilstrækkeligt at anföre de Regler, der ere blevne fulgte ved Udgivelsen. Jeg har da* (*for saavidt den prosaiske Deel angaaer*), *1*) *forandret Bogstavernes blotte Form; paa nogle Steder ombyttet store og smaa Bogstaver, tildeels som Fölge af nödvendige Forandringer i Interpunctionen.* — *2*) *tilföiet en Prik efter Taltegnene, hvor de staae som Ordenstal.* — *3*) *forandret* ı (=i) *til* i; í (=i, *hvis* í *forekommer undtagen hvor det bör staae*) *til* i; ȷ (=i *eller* í, *hvis* j *bruges paa denne Maade*) *til* i *eller* í; ꜵ (=ö) *til* ö; au (=ö) *til* ö; o (=ö) *til* ö; ꜵ (=au) *til* au; c *og* q *til* k; þ (=ð) *til* ð; s (*for* z) *til* z (*f. Ex. i* brigzl, *98*[5], *hvor P har* brıgſl, brigſl); z (*for* s) *til til* z; z, *i Endelser*, *med Undtagelse af Lideformen*, *til* st, *dog saaledes, at Haandskrifternes Skrivemaade anföres i en Anmærkning; af* y (*for* i *eller* í) *til* i *eller* í, *og omvendt; af* r (*for* ur) *til* ur (foðr *til* föður, *o. s. v.*), *samt omvendt af* ur *eller* or (*for* r)

*) *Paa en i det ene af Haandskrifterne indlagt Seddel har* Árni Magnússon *skrevet:* „*Ex bibliotheca Regiâ*".

til r; *af Stedordet* hver- (*for* hvor-) *til* hvor-. — 4) *forenklet urigtigt fordoblede Medlyd* (*altsaa forandret, f. Ex.* allañ, *der synes at hidröre fra en af de senere Afskrivere, til* allan), *og omvendt* (*altsaa forandret* up *til* upp; os — *for* oss — *til* oss; þes — *for* þess — *til* þess; nes — *for* ness — *til* ness; *o. s. v.*) — 5) *oplöst Forkortelser:* ſ:, *efter Omstændighederne, til* sagði, segir, svaraði, svarar, *o. s. v.;* — ' *til* er *i Stammer* (*ogsaa i bet. Dat. af* vera) *og Afledsendelser, naar det ikke staaer som Endestavelse; til* èr, *f. Ex. i Stedordet* v'; *til* ir, *som Endestavelse i et Fleerstavelsesord; til* ìr, *hvor en saadan Stavelse har et i Skrivningen undertrykt* j *foran sig, f. Ex. i* glepìr; *til* yrir *i Forholdsordet* f'; *til* r, *f. E. i* e' (=er); *til* or- *i Stedordet* hver- *for* hvðr- (*jf.* 3), *der uden Tvivl hidrörer fra Skjödeslöshed hos en senere Afskriver;* — v̊ *til* voro; fᵒ *til* fóro; h̊ *til* hón; ė *og* ēı *til* ekki; eg̅ *naturligviis til* eigi); v̇, *som Fho. til* við, *som Sto.* (*v i om to*) *til* vit (*hvor derfor* við *staaer som Sto. i Udgaven, uden Variant, er det optaget enten efter begge Haandskrifter, eller efter det ene, hvor det andet har en Forkortelse; det er i Fölge heraf en Feil, naar* v̇ *er anfört som Variant, S. 110 Anm. 2*). — 6) *forandret Ordenes Deling, hvor det er nödvendigt, f. Ex. 157*[19], *hvor Haandskrifterne have* litt at.

Hvad Optagelsen af forskjellige Læsemaader angaaer, har jeg a) *kun troet at kunne oversee Forskjel i saadanne Ting, der, i Fölge det Anförte, ere blevne rettede uden videre.* — b) *for övrigt, i at fastsætte Texten, stillet Haandskrifterne, som saadanne, aldeles lige, og kun fulgt den Regel, at foretrække a, hvor begge Læsemaader synes at være*

af lige Værd. — c) ikke foretrukket de ældste Former, men saadanne, der maatte antages at have staaet i Asgeirs Original. — d) foretrukket det, der var skrevet heelt ud, for saadanne Forkortelser, der kunde oplöses i Overeensstemmelse med hine (saaledes har a vær, men b ʾ 115^{14}, 137^{4})*; á for o, i Ord som kvánfang (ogsaa kvonfang); i og u, i en Böiningsendelse, eller som Slutningsbogstav i Böiningsæmnet (umiddelbart foran en Medlyd, der udgjör Böiningsendelsen), respective for e og o; r og s, i selve Slutningen af et Ord, respective for rr og ss, hvor Fordoblingen ikke er etymologisk**; — ds (hvor det anvendes af Rask) for z (f. Ex. 101^{8}, hvor P har Ingialldz i a, og Ingiallz i b); hl, hn, hr, respective for l, n, r; pt for ft; eigi for ekki (som Biord; — i övrigt forekommer der neppe nogen Collision imellem eigi eller ēg og et ekki, der er skrevet heelt ud; men è og ēi kunne oplöses til eigi, uagtet jeg, som ovenfor bemærket, har bestemt mig for Oplösningen ekki, da dette paa nogle Steder er nödvendigt); normale Skrivemaader for Afvigelser, der ikke udtrykke en forskjellig Lyd***.

Versene (med Undtagelse af de ganske lette, der findes S. 89, 110 og 111) ere aftrykte aldeles nöiagtig efter a, og enhver Forskjel i b — med Undtagelse af den blotte Mangel eller Tilstedeværelse af en Prik over ı — anfört i Varianterne, der for Versenes Vedkommende alle ere tagne af b. Derimod er det en Selvfölge, at hvor en Læsemaade ellers forekommer

---

*) Dog undtages hún og ei, da hiint ikke foretrækkes for den forkortede Form af hón, og dette ikke for de forkortede Former af eigi eller ekki; men omvendt.

**) Til denne Regel har jeg henfört Biordenes höiere Grad paa -ar.

***) Saaledes har a geva, for gefa, 125^{24}.

i Anmærkningerne, uden at henföres enten til a eller b, (jf. 78 Anm. 2, 79 Anm. 1, 81 Anm. 4, 82 Anm. 1, o. s. v.), saa findes den i dem begge, og Textens Læsemaade beroer paa en Rettelse; hvilket naturligviis ogsaa er Tilfældet, hvor begge Haandskrifters fra Texten afvigende Læsemaade anföres (jf. 98 Anm. 10, o. s. v.). — For derved at yde et Bidrag til Kundskab om Haandskrifterne, har jeg ogsaa her gjengivet Varianterne saa nöiagtig som muligt, uden at lempe deres Skrivemaade efter Texten; hvor en Oplösning var uundgaaelig, er den trykt med Cursiv og de islandske Ord ved Citationstegn adskilte fra de danske.

I den korte Ordsamling tages intet Hensyn til de af Dr. S. Egilsson forklarede Vers.

De (deels forhen anförte) Feil, jeg har opdaget, ere fölgende:

Nu, *4^{1}*, (*Trykfeil*) *for* Nú.
Barðr, *5^{17}*, (*Trykfeil*) *f.* Bárðr.
Flyðronese, *7^{8}*, *f.* Flyðrunese (*jf. Fortalen X-XI*).
Flyðroness, *8^{1}* *f.* Flyðruness (*jf. Fortalen X-XI*).
Alviðro, *8^{14}*, *f.* Alviðru (*jf. Fortalen X-XI*).
Bjartmárr, *8^{20}*, *f.* Bjartmár (*jf. Fortalen IX-X*).
rauðfelds, *8^{30} og 9^{2}*, *f.* rauðfelz (*jf. Fortalen VI Note*).
Hvalseyrarþings, *9^{25}*, *f.* Hválseyrarþings (*jf. Fortalen IV*).
þat, *16^{8}*, *f.* þess (*Forkortelsen i Sa er tvetydig*).
annarr, *32^{16}*, *f.* annar (*jf. Fortalen IX*).
nu, *35^{20}* (*imellem* ek *og* vita), (*Trykfeil*) *f.* nú.

þórnessþings, *36*[19], *f.* þórsnessþings (*jf. Fortalen XII*).
Eyólfr, *43*[7], (*Trykfeil*) *f.* Eyólfi.
unzt *45*[5], *57*[15], *f.* unst (*jf. Fortalen V*).
ut, *45*[29], (*Trykfeil*) *f.* út.
þóptur, *46*[16], *f.* þoptur (*hvilken Skrivemaade ogsaa er anvendt 132*[9]; *jf.* hafa opt verit þopto, *Sturl. I*, *175. Selvlyden synes först at være bleven bred ved Assimilationen*).
varla, *52*[10], *f.* valla (*jf. Fortalen VI*).
„*S*", *54 Anm. 3*, (*Trykfeil*) *f.* „*Sa*".
Otradal, *61*[7], *f.* Ottradal (*jf. Fortalen VI*).
en, *62*[28], *f.* enn (*Sa har* eṅ).
með, *68*[12], *f.* við (*Sa har* uıð).
karlmannliga, *68*[21], *f.* kallmannliga (*jf. Fortalen VI*).
karlmannligast, *70*[5], *f.* kallmannligast (*jf. Fortalen VI*).
fær, *72*[7], *f.* færr (*Sa har nl.* ꝼæꝛ).
munu, *93*[18] *og 94*[9], *f.* manu; *Anmærkningen paa begge Steder forandres til:* mano *b*, munu *a*.
56 Anm. 4 udelades Tankestregen.
Til Freyseyjar, *82*[14], *bör tilföies som Anm.:* „freys eyar *b*", (*jf. 113 Anm. 2, 123 Anm. 2*).
Anm. 2 S. 110, Anm. 3 S. 128, Anm. 5 S. 134, Anm. 6 S. 135, udelades.



SAGA GÍSLA SÚRSSONAR.

Ved

K. Gislason.

[1] Þat er upphaf á sögu þesse, at Hákon konungr aðalsteinsfóstri rèð fyrir Noregi; ok var þetta á ofanverðum hans dögum. Þorkell hèt maðr; hann var kallaðr skerauke; hann bjó í Súrnadal, ogh var herser ath nafnbót; hann átte sèr konu, er Ísgerðr hèt, ok sonu þrjá barna — hèt einn Are, annar Gísle, þriðe Þorbjörn; hann var þeirra yngstr — ok uxu aller upp heima þar. Maðr er nefndr Ísi; hann bjó í firðe þeim, [er Fibuli[2] heiter, á Norðmæri; kona hans hèt Ingigerðr, enn Ingibjörg dóttir. Ari, son Þorkels sýrdæls, biðr hennar, ok var hón honum gefin, með myklu fè. Kolur hèt þræll, er í burt fór með henne. Maðr hèt Björn hinn blakki[3], ok var besserkr; hann fór um land, ok skoraðe á menn til hólmgöngu, ef ei vildu hans vilja gjöra. Hann kom um vetrinn til Þorkels sýrdæls; Are, son hans, rèð þá fyrir búe; Björn gjörir Ara tvo koste, hvort hann vill [heldr berjast[4] við hann í hólmi þeim, er þar liggr í Súrnadal ok heitir Stokkahólmr, eðr vill hann selja honum í hendr konu sína; hann kaus skjótt, ath hann vill heldr berjast, enn hvortveggja yrðe at skömm, hann ok kona hans; skylde þesse fundr vera á þriggja nátta

1) Hier hef sogu Gisla sur sonar *t., som Overskrift, Sa.*
2) *Eller* sem Erfibuli; *Sa har nl.*: sem e' Fibuli.
3) *Dette (sidste) Ord fattes i Sa, og er t. efter P., der dog skriver* Blaki.
4) beriazt helldr *fra* [*Sa.*

freste. Nu líðr til hólmstefnu framan; þá berjast þeir, ok lýkr svo, at Ari fellur, ok lætr líf sitt. Þikist Björn hafa vegit til landa og konu. Gísli segir, at hann vill heldr láta líf sitt, enn þetta gangi fram; vill hann ganga á hólm við Björn. Þá tók Ingibjörg til orða: „Eigi var ek af því Ara gipt, at ek vilda þik ekki heldr átt hafa. Kolur, þræll minn, á sverð, er Grásíða heiter, ok skaltu biðja, at hann ljáe þèr; því at þat fylgir því sverðe, at sá skal sigr hafa, er þat hefir til orustu". Hann biðr þrælinn sverðsins, ok þótte þrælnum mikit fyrir at ljá. Gísli bjóst til hólmgöngu, ok berjast þeir, ok lýkr svo, at Björn fellur. Gísli þóttist nú hafa unnit mikinn sigr; ok þat er sagt, at hann biðr Ingibjargar, ok vilde ekki láta góða konu úr ætt ganga, ok færr hennar; nú tekr hann allann fjárhlut, ok gjörist mikill maðr fyrir sèr. Því næst andast faðir hans, ok tekr Gísli allann fjárhlut eptir [hann. Hann lèt[1] drepa þá alla, sem með Birni höfðu fylgt. Þræll inn heimte sverð sitt, ok vill Gísle ekki laust[2] láta, ok býðr hann fè fyrir, enn þrællinn vill ekke annat, enn sverð sitt, ok færr ekke at heldr. Þetta líkar þrælnum illa, ok veitir Gísla tilræðe; var þat mikit sár. Gísli höggr í móte með Grásíðu, í höfuð þrælnum, svo fast, at sverðit brotnaðe, enn haussinn lamdist; ok færr hvorrtveggi bana.

[3]Hèr eptir tekr Þorbjörn við fè öllu, því er átt hafðe faðir hans ok bræðr tveir. Hann býrr í Súrnadal, at Stökkum. Hann biðr konu þeirrar, er Þóra hèt, ok var Rauðsdóttir, úr Friðarey, ok fekk hennar. Þeirra samfarir voru góðar, ok ekki langar, áðr enn þau gátu börn at eiga. Dóttir þeirra er nefnd Þórdís, ok var hón ellst barna þeirra.

---

1) *Rettet;* „hann leta" *(ved en let forklarlig Skrivfeil) fra* [*Sa.*

2) laust laust *Sa.*

3) *Sa t. som Overskrift:* capitulum.

Þorkell hèt son þeirra, hinn eldsti; annar Gísli; Ari hinn yngsti; ok vaxa aller upp heima þar. Fundust ekki fremri menn þar í nánd, þeirra jafnaldrar. Ara var fóstr feingit með Styrkáre, móðurbróður sínum; enn þeir Þorkell ok Gísli voro heima báðir. Bárðr hèt maðr; hann bjó þar í Súrnadal; hann var ungr maðr ok hafðe ný-tekit við föðurarfi sínum. Kolbjörn hèt maðr, er bjó á Hellu í Súrnadal; hann var ungr maðr ok hafði ný-tekit við föðurarfi sínum. Þat töluðu sumir menn, at Bárðr fífldi Þórdísi, Þorbjarnardóttur. — Hón var bæði væn ok vitr. — Þorbirni hugnaðe þat illa, ok kvezt ætla, ef Are væri heima, at þá munde ekki vel gefast. Bárðr kvað ómæt ómaga orð — „ok mun ek fara sem áðr". Með þeim Þorkeli var vingott, ok var hann í bragðe með honum; enn Gísla var óþokkath um tal þeirra, sem föður hans. Þat er sagt einn tíma, at Gísli ræðst í ferð með þeim Bárðe ok Þorkeli; hann fór á miðja vega til Grannaskeiðs — svo heitir þar, er Barðr bjó; ok þá er minnst von var, höggr Gísli Bárð banahögg. Þorkell reiddist ok kvað Gísla illa gjört hafa; enn Gísli bað bróður sinn sefast — „ok skiptu vit sverðum, ok haf þú þat, sem betr bítr". Hann brá á glens við hann. Nú sefast Þorkell og seðz niðr hjá Bárðe. Enn Gísli ferr heim ok segir föður sínum, ok líkaðe honum vel. Aldri varð síðan jafn-blítt með þeim bræðrum, ok ekki þá Þorkell vopnaskiptit; ok ekki vilde hann heima þar vera, ok fór til hólmgöngu-Skeggja, í eyna Söxo — hann var mjök skyldr Bárðe — ok var hann þar. Hann eggjar mjög Skeggja, at hefna Bárðar frænda síns, enn ganga at eiga Þórdíse systur sína. Nú fara þeir til Stokka, tuttugu saman; ok er þeir komu á bæinn, mæler Skeggi til mægða við Þorbjörn, „enn til samfara við Þórdísi dóttur þína". Enn Þorbjörn vilde eige gipta honum konuna. Þat var talat, ath Kolbjörn væri í þingum við

Þórdísi. Þótte Skeggja sem hann ylli, er hann[1] gat ekki feingit ráðit, ok ferr til fundar við Kolbjörn ok býðr honum hólmgöngu í eyinni Söxo. Hann kvezt koma mundu, ok sagðist ekki verðr at eiga Þórdíse, ef hann þyrðe ekki at berjast við Skeggja. Þeir Þorkell ok Skegge fóro heim í Söxu og biðu þar hólmstefnunnar við annann mann ok tuttugasta. Ok er liðnar voro þrjár nætr, fór Gísli ok hittir Kolbjörn, ok spyrr, hvort hann er búinn til hólmstefnunnar. Kolbjörn svarar[1] ok spyrr, hvort hann skal þat til ráðsins vinna. „Þat skaltu ekki segja" segir Gísli. Kolbjörn segir: „Svo hyggst mèr, at ek mun ekki þat til vinna, at berjast við Skeggja". Gísli biðr hann mæla allra manna armastan — „ok þóttú verðir allur at skömm, þá skal ek nú þó fara". Nú ferr Gísli við tólfta mann í eyna Söxu. Skeggi kom til hólmsins, ok segir upp hólmgöngulög ok haslar völl Kolbirni, ok sèr ekki hann þar kominn, nè þann, er gangi á hólminn fyrir hann. Refr hèt maðr, er var smiðr Skeggja. Hann bað, at Refr skylde gjöra mannlíkan eptir Gísla ok Kolbirni — „ok skal annar standa aptar enn annarr; ok skal níð þat standa ávallt, þeim til háðungar". Nú heyrðe Gísli í skóginn, ok svarar: „Annat munu húskallar þínir vinna þarfara; ok máttu hèr þann sjá, er þorer at berjast við þik". Ok ganga þeir á hólm ok berjast, ok heldr skilde hvorr fyrir sik. Skeggi hefir sverð þat, er Gunnlogi hèt, ok höggr með því til Gísla, ok gall við hátt; þá mælti Skeggi:

Gall Gunnlogi;
gaman var Söxu.

Gísli hjó í móte með höggspjóte, ok af sporðinn skildinum, ok af honum fótinn, ok mælti:

---

1) *Falles i Sa.*

Hrökk bræfrakke;
hjó ek til Skeggja.

Skeggi leyste sig af hólmi, ok gekk ávallt við trèfót síðan. Enn Þorkell fór nú heim með Gísla bróður sínum, ok var nú mjök vel í frændsemi þeirra, og þiker Gísli mikit hafa vaxith af þessum málum.

[1] Bræðr tveir erú nefndir — hèt annar Einar, enn annar Árni — synir Skeggja úr Söxu. Þeir buggu á Flyðronese, norðr frá Þrándheimi. Þeir eflast at liðe um haustit ok eptir um vorit ok fara í Súrnadal til Kolbjarnar ok bjóða honum tvo koste, hvort hann vill heldr fara með þeim ok brenna inni[2] Þorbjörn ok sonu hans, eðr láta þar líf. Hann kjöre heldr at fara. Fara þeir nú þaðan sextíu manna, og koma á Stokka um nótt, og bera eld at húsum. Enn þau voro öll í svefne í skemmu einni, Þorbjörn ok synir hans ok Þórdís. Þar voro inni sýruker tvau í því húse. Nú taka þeir Gísli hafrstökkur tvær, ok drepa þeim í sýrukerin, ok verjast svo eldinum, ok slökkva svo þrysvar þar fyrir þeim eldinn; ok þá eptir feingu þeir Gísli brotit vegginn[3], ok komast svo á burt, tíu saman, ok fylgdu reyk til fjalls, ok komust svo burt úr hundahljóðum. Enn tólf menn brunnu þar inni. Enn þeir þikjast öll þau inni hafa brennt, er til komu. Enn þau Gísli fara unst þau koma í Friðarey til Styrkárs, ok eflast þaðan at liðe, ok fá fjörutíu manna, ok koma á óvart til Kolbjarnar, ok brenna hann inni við tólfta mann; selja nú lönd sín, ok kaupa sèr skip — ok voro á sextíu manna — ok fara á burt með allt sitt, ok koma við eyjar þær, er Æsundar heita, ok liggja þar til hafs. Nú fara þeir þaðan á tveim bátum, fjörutíu

1) *Sa t. en Overskrift, der er utydelig.*
2) *Fattes i Sa.*
3) elldin vegin (*uden Tvivl en blot Skrivfeil*) *Sa.*

manna, ok koma suðr til Flyðroness. Þeir bræðr, Skeggjasynir, voro þá á leið komnir við níunda mann, at heimta landskyldir sínar. Þeir Gísli snúa til móts við þá, ok drepa þá alla; Gísli vo þrjá menn, enn Þorkell tvo. Eptir þat ganga þeir til bæjar, ok taka þaðan á burtu mikith fè. Gísli hjó þá höfuð af hólmgöngu-Skeggja; því at hann var þá þar hjá sonum sínum.

[1]Síðan fara þeir til skips, ok láta í haf, ok eru úte aukit hundrað dægra, ok koma af hafi vestr í Dýrafjörð, á syðri strönd, í ós þann, er Haukadalsóss heitir. Tveir menn eru nefnder — ok bjó á sinni ströndinni hvorr — Þorkatlar tveir. Annar bjó á Saurum, í Keldudal, á hinni syðri strönd — þat var Þorkell Eireksson; enn annar bjó á nyrðri strönd, í Alviðro — hann var kallaðr Þorkell auðgi. Þorkell fór fystr virðingamanna til skips, ok hitte Þorbjörn súrr; því at hann var svo kallaðr, síðan hann varðist með sýrunni. Öll lönd voro þá ónuminn á hvorretveggju strönd. Nú keypte Þorbjörn súrr land á hinni syðri strönd, á Sæbóle, í Haukadal. Þar gjörðe Gísli bæ, ok búa þar síðan. Bjartmár hèt maðr, er bjó í Arnarfirðe, inn í Botni; enn kona hans[2] hèt Þuríðr, ok var Hrafnsdóttir, af Ketilseyre, úr Dýrafirðe; enn Hrafn var son Dýra, er fjörðinn nam. Þau áttu sèr börn: hèt dóttir þeirra Hildr — hón var ellst barna þeirra; Helge hèt son þeirra, Sigurðr ok Vestgeirr. Vèsteinn hèt austmaðr einn, er út kom um landnám ok vistaðist með Bjartmáre. Hann geingr at eiga Hilde dóttur hans. Ok er þau höfðu ekki leingi ásamt verit, gátu þau tvau börn at eiga: Auðr hèt dóttir þeirra, enn Vèsteinn son. Vèsteinn austmaðr var Vègeirsson, bróðir Vèbjarnar sygnakappa. Bjartmár var son Áns rauðfelds, Grímssonar

1) *Sa t. en Overskrift, der er utydelig.*
2) *Falles i Sa.*

loðinkinna, bróðir[1] örvar-Odds, [Ketilssonar hængs, sonar Hallbjarnar hálftrölls.[2] Móðir Áns rauðfelds var Helga, dóttir Áns bogsveigis. Vèsteinn Vèsteinsson gjörðist fardreingr góðr. Þó átte hann bú í Önundarfirðe, undir Heste, þá er hèr[3] var komit sögunni. Kona hans hèt Gunnhildr; Bergr hèt sonr hans, ok Helgi. Nú eptir þetta andast Þorbjörn súrr, ok svo Þóra, kona hans. Nú tekr Gísli ok Þorkell bróðir hans við búinu; enn þau Þorbjörn ok Þóra voru[4] í haug lögð.

[5]Þorbjörn hèt maðr og var kallaðr selagnúpr. Hann bjó í Tálknafirðe, at Kvígandafelli. Þórdís hèt kona hans, enn Ásgerðr dóttir. Þessarar konu biðr Þorkell[6] Súrrson, ok getr hana at eiga; enn Gísli Súrrson bað systur Vèsteins, Auðar Vèsteinsdóttur, ok fekk hana; búa nú báðir saman í Haukadal. Eitthvert haust eðr vor átte Þorkell hinn auðgi, Þórðarson, Víkingssonar, för suðr til Þórsnessþings, ok fylgdu honum Súrrsynir. Í Þórsnese bjó þá Þorsteinn þoskabítr, Þórólfsson mostrarskeggs: hann átte Þóru Ólafsdóttur, Þorsteinssonar: börn þeirra voro þau Þórdís ok Þorgrímr ok Börkr hinn digri. Þorkell lauk málum sínum á þinginu. Enn eptir þingit bauð Þorsteinn heim Þorkeli auðga ok Súrrsonum, ok gaf þeim góðar gjafir at skilnaðe; enn þeir buðu heim Þorsteinssonum, vestr þangat, annat vor, til þings. Ok nú fara þeir heim. Enn ath öðru vore fara þeir vestr þangat, Þorsteinssynir, tólf saman, til Hvalseyrarþings, ok hittust þeir þar ok[7] Súrrsynir; bjóða þeir þá

---

1) Örvar-Oddr *siges ellers at have været en Sön af* Grimr loðinkinni.

2) *Fra* [*interpungerer Sa saaledes:* ketılſ ſonaꝛ hængſ ſon· hall blaın halſ tꝛaullz.

3) *Faltes i Sa.* 4) *Faltes i Sa.*

5) *Sa l. som Overskrift:* þoꝛgmuꝛ peck þoꝛdiſ·

6) *Rettet i Overeensstemmelse saavel med P og C som med Sb-h; Sa har* þb·

7) *Faltes i Sa; men er tilföiet i Overeensstemmelse med Sh (hvor det beroer paa Gisning) og P.*

Þorsteinssonum heim af þinginu; enn áðr skyldu þeir vera at heimboðe hjá Þorkeli auðga; eptir þat fara þeir til Súrrsona ok þiggja þar veizlu góða. Þorgrími lízt systir þeirra bræðra væn ok biðr hennar, ok því næst er hún honum föstnuð, ok er þá þegar gjört brúðkaupit, ok fylgir henne heiman Sæból, ok rèðst Þorgrímr vestr þangat; enn Börkr er eptir í Þórsnese, ok hjá honum systursynir[1] hans, saka-Steinn ok Þóroddr. Nú býrr Þorgrímr á Sæbóle; enn þeir Súrrsynir fara á Hól ok reisa þar góðan bæ; ok ligga þar saman garðar á Hóli ok Sæbóle. Nú búa þeir þar hvorir ok er vinfeingi þeirra gott. Þorgrímr hefir goðorð, ok er þeim bræðrum at honum styrkr mikill. Þeir fara nú til vorþings, eitt vor, með fjörutíu manna, ok voro allir í litklæðum; þar var í för Vèsteinn, mágr Gísla, ok allir Sýrdæler.

[2]Gestr[3] hèt maðr ok var Oddleifsson[4]; hann var kominn til þings ok var í búð hjá Þorkeli auðga. Nú sitja þeir við drykkju, Sýrdæler; enn aðrir menn voro at dómum; því at sóknarþing var[5]. Þá kemr maðr inn í búð þeirra Haukdæla, gasse mikill, er Arnór hèt, ok mælti: „Allmikit er um yðr Haukdæla, er þèr gáit einskiss annars, enn at drekka, enn villt ekki koma til dóma, þar sem þingmenn yðrir eiga málum við at skiptast; ok þikkir svo öllum, þótt ek kveða upp." Þá mælti Gísli: „Göngum þá til dóma; kann vera, at þetta mæli fleire." Ganga þeir nú til dóma; ok spyrr Þorgrímr, ef nökkurer væri þeir menn, er þyrfte þeirra liðveizlu; — „ok skal ekke eptir liggja þat sem vær megum þeim veita, meðan vær erum uppi, sem vær heitum

---

1) *Gisning i Overeensstemmelse med P. S har* systir *(undtagen for saavidt der til* sister *i Sb er med andet Blæk tilföiet* Syner *over Linien); C ligeledes.*

2) *Sa t. som Overskrift:* ū l.ᵗᵗᵈʒa lag þʒa.

3) Vestr *Sa (her; men rigtigt i det Fölgende).*

4) oleifs son *Sa.* 5) *Sa t.* „.þar", *sikkert ved en Skrivfeil.*

voro liðe". Þá svarar Þorkell hinn auðgi: „Lítils eru mál þesse verð, er menn eiga hèr við at skiptast; enn vær munum yðr til segja, ef vær þurfum yðvarrar liðveizlu." Ok nú finnst mönnum orð um, hvè skrautligr flokkr þeirra var, eðr um málsenda þeirra, hversu sköruligir voro. Þorkell mælti þá til Gests: „Hvè leingi ætlar þú at kapp þeirra Haukdæla ok yfirgangr mune vera svo mikill?" Gestr svarar: „Ekki munu þeir aller samþykkir hith þriðja sumar, er þar eru nú í þeim flokke." Enn Arnór var hjá þessu þeirra tali, ok hleypr inn í búð þeirra Haukdæla ok segir þeim þesse orð. Gísli svarar: „Hèr mun hann mælt mál talat hafa; enn vörumst vær, at ekki verðe hann sannspárr; enda sè ek gott ráð til þessa, at vær bindum vort vinfeingi með meirum fastmælum, enn áðr, ok sverjumst í fóstbræðralag, fjórir." Enn þeim sýnist þetta ráðligt. Ganga nú út í Eyrarhvolsodda, ok rísta þar upp úr jörðu jarðarmen, svo at báðir endar voro faster í jörðu, ok settu þar undir málaspjót, þat er maðr mátte taka hendi sinni til geirnagla. Þeir skyldu þar fjórir undir ganga, Þorgrímr, Gísli, Þorkell ok Vèsteinn; ok nú vekja þeir sèr blóð ok láta renna saman dreyra sinn í þeirre moldu, er upp var skorin undan jarðarmeninu, ok hræra saman allt, moldina ok blóðit; enn síðan fellu þeir aller á knè, ok sverja þann eið, at hverr skal annars hefna sem bróður síns, ok nefna öll goðin í vitni. Ok er þeir tókust í hendr aller, þá mælti Þorgrímr: „Ærinn vanda hefir ek, þótt ek gjöra þetta við þá báða, Þorkel ok Gísla, mága mína; enn mik skyldir ekke til við Væstein" — ok hnykkir hende sinni. „Svo munu vær þá fleiri gjöra", segir Gísli, ok hnykkir ok sinni hende, „ok skal ek ekki binda mèr vanda við þann mann, er ekki vill við Væstein mág minn". Nú þikkir mönnum um þetta mikils vert. Gísli mælti þá til Þorkels bróður síns: „Nú

fór sem mik grunaðe; ok mun þetta fyrir ekke koma, sem nú er at gjört; get ek ok, at auðna ráðe nú um þetta." Fara nú menn heim af þinginu.

[1] Þat bar til tíðinda um sumarit, at skip kom út í Dýrafirði, ok áttu bræðr tveir, norænir menn; hèt annar Þórir, enn annar Þórarinn, ok voro víkverskir menn at kyni. Þorgrímr reið til skips, ok keypte fjögur hundruð viðar, ok gaf sumt verðit þegar í hönd, enn sumt á frest. Nú setja kaupmenn upp skip sitt í Sandaóse og taka sèr síðan vistir. Oddr er maðr nefndr, ok var Örlygsson; hann bjó á Eyre í Skutilsfirðe; hann tók við stýremönnum. Nú sendir Þorgrímr Þórodd son sinn at bera saman við sinn ok telja; því at hann ætlaðe heim at flytja bráðliga. Ok kemr hann til ok tekr[2] viðinn ok berr saman, ok þikker þó nökkut annann veg um kaup þeirra, enn Þorgrímr hafðe frá sagt. Mælti hann þá illa við austmennina; enn þeir stóðust þat ekki, ok vinna at honum og vega hann. Síðan fara austmenn frá skipi, eptir verk þetta. Þeir fara um Dýrafjörð ok fá sèr hesta ok vilja nú til vistar sinnar; þeir fara dag þann ok um nóttina, unz þeir koma í dal þann, er geingr upp af Skutilsfirðe, ok eta þar dögurð ok fara at sofa síðan. Nú eru Þorgríme sögð tíðinde þesse, ok býst hann þegar heiman ok lætr flytja sigh yfir fjörð ok ferr eptir þeim einn saman. Hann kemr at þeim, þar sem þeir lágu, ok vekr Þórarinn, stingr á honum spjótskapte sínu. Enn hann hleypr upp við ok vill taka til sverðs síns; því at hann kennde Þorgrím. Enn Þorgrímr leggr á honum með spjóte ok vegr hann. Nú vaknar Þórir ok vill hefna fèlaga síns. Enn Þorgrímr leggr hann spjóte í gegnum. Þar heitir nú Dögurðardalur ok Austmannafall. Eptir þetta ferr Þorgrímr

---

1) *Sa t. som Overskrift:* þorgim ðp austmia. 2) *Maaskee Skrivfeil for* telr.

heim ok verðr nú frægr af ferð þessi. Sitr hann nú í búi sínu um vetrinn. Enn um vorit búa[1] þeir mágar, Þorgrímr ok Þorkell, skip þat, er austmennirnir höfðu átt. Austmenn þessir voro óeirðarmenn mikler í Noregi ok höfðu átt þar óvært. Nú búa þeir skip þetta ok fara utan. Þat sumar fara ok utan Vèsteinn ok Gísli í Skeljavík í Steingrímsfirði. Ok láta hvorertveggu í haf. Önundr úr Meðaldal ræðr fyrir búi þeirra Þorkels ok Gísla, enn saka-Steinn fyrir með Þórdíse á Sæbóli. Ok er nú þetta er tíðinda, rèð Haraldr gráfeldr fyrir Noregi. Þeir Þorgrímr ok Þorkell koma norðarliga at við Noreg skipi sínu ok hitta konung brátt ok ganga fyrir hann ok kveðja hann vel. Konungr tók þeim vel, ok gjörðust þeir honum handgeingnir, ok verðr þeim gott til fjár ok virðingar. Þeir Gísli ok Vèsteinn voro úte enn hundrað dægra ok sigla um vetrnátta-skeið at Hörðalande í myklu fjúki ok ofviðri um nótt, brjóta skipit í spón, enn halda fè sínu ok mönnum.

[2]Maðr hèt skegg-Bjálfi ok átte skip í förum; hann ætlaðe til Danmerkr suðr. Þeir fala at honum skipit hálft. Enn hann kvezt spurt hafa, at þeir voro góðir dreingir, ok gaf þeim hálft skipit, ok launa þeir þegar meir enn fullu. Nú fara þeir suðr til Danmerkr, ok í þann kaupstað, er í Vèbjörgum heitir, ok eru þeir þar um vetrinn, með þeim manni, er Sigradde hèt. Þeir voro þar þrír, Vèsteinn, Gísli ok Bjálfi; ok var gott vinfeingi með þeim öllum, ok gjafaskipte. Enn snemma um vorit bjó Bjálfi skip sitt til Íslands. Maðr hèt Sigurðr, fèlagi Vèsteins, norænn at ætt, ok var þá á Einglande vestr. Hann sende Vèsteini orð ok kvezt vilja slíta fèlag við hann ok þóttist ekki þurfa hans fjár leingr. Ok nú biðr Vèsteinn leyfis, at hann færi at

1) *Fattes i Sa, og er tilföiet i Overeensstemmelse med P (samt Sb,e).*

2) *Sa t. som Overskrift:* .G. giorði þēingiṅ.

hitta hann. „Því skaltu heita mèr, at þú farer aldri burt af Íslande, ef þú kemr heill út, nema ek leyfa þèr". Nú játar Vèsteinn því. Ok einn morgin ríss Gísli upp ok gengr til smiðju; hann var allra manna hagastr ok gjör at sèr um alla hluti; hann gjörðe pening, þann er ekki stóð minna enn eyre, ok hnitar saman peninginn, ok eru tuttugu naddar á, tíu á hvorum hlutnum, ok þikkir sem heill sè, ef saman er lagðr, ok má þó taka í sundr í tvo hluti. Enn frá því er sagt, at hann tekr í sundr peninginn ok selur annann hlut í hendr Vèsteini ok biðr þá þetta hafa til jarteigna, „ok skulu vit þetta því at eins sendast á milli, at líf annars hvors okkars liggi við. Enn mèr segir svo hugr um, at vit munum þurfa at sendast á milli, þó at vit hittumst eigi sjálfir." Nú ferr Vèsteinn vestr til Einglands — enn þeir Gísli ok Bjálfi til Noregs ok út, um sumarith, til Íslands, ok varð gott[1] til fjár ok góðrar sæmdar, ok skildu vel sitt fèlag, ok kaupir nú Bjálfe skip hálft at Gísla. Nú ferr Gísli vestr í Dýrafjörð, á byrðingi einum, við tólfta mann.

[2]Nú búa þeir skip sitt í öðrum stað, Þorgrímr ok Þorkell, ok koma út hingat, í Haukadalsárós, í Dýrafjörð, þann sama dag, sem Gísli hafðe áðr burt siglt byrðinginum. Nú hittast þeir brátt, og verðr þar fagnafundr, ok fara nú hvorirtveggju til eigna sinna. Hefir þeim ok gott til fjár orðit, Þorgrími ok Þorkeli. Þorkell var ofláte mikill ok vann ekke fyrir búe þeirra; enn Gísli vann nótt með degi. Þat var einn góðan veðrdag, at Gísli lèt alla menn vinna heyverk — nema Þorkell, hann var einn heima kalla á bænum ok hafðe lagizt niðr í eldhúse eptir dögurð sinn. Eldhúsith var tírætt at leingd, enn tíu faðma breitt; enn

1) *Falles i Sa.*
2) *Sa t. som Overskrift: „capitulum".*

útan ok sunnann undir eldhúsinu stóð dyngja þeirra Auðar ok Ásgerðar, ok sátu þær þar ok saumuðu. Enn er Þorkell vaknar, geingr hann til dyngjunnar, því at hann heyrðe þangat manna-mál, ok leggst þar niðr hjá dyngjunni. Nú tekr Ásgerðr til orða: „Veittu mèr þat, at þú sker mèr skyrtu, Auðr, Þorkeli bónda mínum." „Þat kann ek[1] ekki betr enn þú" sagði Auðr, „ok mundir þú ekki mik til biðja, ef þú skyldir skera Vèsteini bróður mínum skyrtuna." „Eitt er þat sèr" segir Ásgerðr, „ok svo mun mèr þikkja nökkura stund." „Löngu vissa ek þat" segir Auðr, „hvat við sig var, ok ræðum ekke um fleira." „Þat þike mèr ekki brigzli" sagðe Ásgerðr, „þótt mèr þikke Vèsteinn góðr; hitt var mèr sagt, at þit Þorgrímr hittist mjök opt, áðr enn þú værir Gisla gefin." „Því fylgdu öngvir mannlestir" segir Auðr; „því at ek tók eingan mann undir Gísla, at því fylgde neinn mannlöstr; ok munu vit nú hætta þesse ræðu." Enn Þorkell heyrir hvert orð, þat er þær mæltu, ok tekr nú til orða, er þær hættu: „Heyr undr mikit! heyr örlygi! heyr mál mikit! heyr manns bana, eins eðr fleire!" ok geingr inn eptir þat. Þá tekr Auðr til orða: „Opt stendr illt af kvenna hjali, ok má þat vera, at hèr hljótist af í verra lagi, ok leitum okkr ráðs." „Hugat hefe ek mèr ráð" segir Ásgerðr, „þat er hlýða mun; enn ekke sè ek fyrir þína hönd." „Hvert er þat?" kvað Auðr. „Leggja upp hendr um háls Þorkeli, er vit komum í rekkju — ok mun hann þetta fyrirgefa mèr — og seigja þá lygi." „Eigi mun því einu mega fyrir hlíta" segir Auðr. „Hvert úrræðe muntú taka?" segir Ásgerðr. „Segja Gísla bónda mínum allt þat er ek á vant at ræða eðr af at ráða." Um aptaninn kemr Gísli heim af verkinu. Þat var vant, at Þorkell var vanr at þakka bróður sínum verkit; enn nú er hann hljóðr

[1]) *Fattes i Sa.*

ok mælti ekke orð. Nú spyrr Gísli, hvort honum sè þungt. „Eingar eru sóttir á mèr" segir Þorkell; „enn sóttum verra er þó." „Hefir ek nökkut þat gjört" segir Gísli, „at þèr þikke við mik ath?" „Sá er eingi hlutr" segir Þorkell, „ok muntu þessa víss verða, þó at síðar sè." Ok geingr nú sinn veg hvorr þeirra, ok varð ekke talat fleira at sinni. Þorkell neytir lítt matar um kveldit ok geingr fystr manna at sofa. Ok er hann var kominn í rekkju, þá kemr þar Ásgerðr og lyptir klæðum ok ætlar niðr at leggjast. Þá tók Þorkell til orða: „Ekke ætla ek þèr hèr at liggja náttlangt ne leingra banne[1]". Ásgerðr mælti: „því hefir svo skjótt skipazt? eðr hvath berr til þess?" segir Ásgerðr. Þorkell mælti: „Bæðe vitu vit nú sökina, þótt ek hafe leingi leyndr verit; ok mun þinn hróðr ekke at meire, þó at ek mæla berara." Hón svarar: „Þú munt ráða verða hugleiðing þinni um þetta; enn ekke mun ek leingi þæfast til hvílunnar við þik; ok um tvo koste áttu at velja. Sá er annar, at þú tak við mèr ok lát sem ekke sè í orðit; ella mun ek nefna mèr votta, nú þegar, ok segja skilit við þik, ok mun ek láta föður minn heimta mund minn og heimanfylgju, ok mun sá kostr, at þú hafir aldri hvíluþröng af mèr síðan." Þorkell þagnaðe, ok mælti um síðir: „Þat ræð ek, at þú gjör hvort þèr líkar; enn ekki mun eg banna rekkuna náttlangt." Hón lýste brátt yfir því, hvorr henne þótte betre, ok ferr þegar í rekkju sína. Ei hafa þau leingi bæðe saman legit, áðr enn þau semja þetta með sèr, svo sem ekke hefðe í vorðit. Auðr kom nú í rekkju hjá Gísla ok segir honum ræður þeirra Ásgerðar ok biðr[2] af sèr reiðe ok bað hann taka nökkut gott ráð ef hann sæe. „Ekki sè ek hèr ráð til" sagði hann, „þat sem duga mun; enn þó

1) *Ordene* ne leingra banne (*i Sa* ne léing[tt] baṅe) *ere meget dunkle (jf. Ordsaml.)*.
2) *Sa t.* „þann".

mun ek ekke kunna þik um þetta; því at mæla verðr einn hverr skapanna málum; ok þat mun fram koma, sem auðit verðr."

[1] Nú líða missarin af hende, ok kemr at fardögum. Þá heimtir Þorkell Gísla bróður sinn á tal við sik ok mælti: „Svo er háttath, frænde" segir hann, „at mèr er ráðabreytne [nökkur í hug[2] ok í skapi; enn því víkr svo við, at ek vil, at vit skiptum fè okkru, ok vil ek ráðast til búlags með Þorgrími mági mínum." Gísli svarar: „Saman er bræðra eign bezt at líta ok at sjá; at vísu er mèr þökk á, at kyrrt sè, ok skiptum eingu." „Ekke má svo leingr fram fara" segir Þorkell, „at vit eigum búlag saman; því at á því verðr stórmikill skaðe, þar sem þú hefir jafnan einn haft önn ok erfiðe fyrir búinu, enn ek tek til einskis höndum, þess sem þrifnaðr sè í." „Tel þú nú ekke at því" segir Gísli, „meðan ek gjöre ekke orð á; höfum vit nú hvortveggja reynt, at margt hefir verit um með okkr ok fátt." Þorkell mælti: „Ekke er undir, hvat um er talað; skipta skal fènu at vísu; ok fyrir því, at ek beiðe skiptiss, þá skaltú hafa bólstað ok föðurleifð okkra, enn ek skal hafa lausafè." „Ef ekke skal öðru við koma, enn vit skiptum, þá gjör þú annathvort — því at ek hirðe ekki, hvort ek gjöre — at skipta eðr kjósa." Svo lauk, at Gísli skipte, enn Þorkell kaus lausafè, enn Gísli hefir land. Þeir skiptu ok ómegð, þat voro börn tvau; hèt sveinninn[3] Geirmundr, enn Guðríðr mærin, ok var hún með Gísla, enn Geirmundr með Þorkeli. Ferr Þorkell til Þorgríms mágs síns ok býrr við hann; enn Gísli hafðe bú epter [ok saknar[4] eingis í

1) *Sa t. som Overskrift: „capitulum".*
2) *Fra [forskrevet og rettet saaledes*] hug nöck *i Sa.*
3) *Gisning i Overeensstemmelse med P; Sa har* fueiñ.
4) okakn *fra* [*Sa.*

ath nú sè[1] búit verra enn áðr. Ok líðr nú svo sumarit ok kemr at vetrnóttum. Þat var þá margra manna siðr, at fagna vetri, í þann tíma, ok hafa þá veizlur ok vetrnáttablót; enn Gísli lèt af blótum síðan hann var í Vèbjörgum í Danmörku, enn hann hèlt[2] þó sem áðr veizlum ok allri stórmennsku. Ok nú aflar hann til veizlu mikillar, þá er svo líðr stundum, sem áðr var getit; hann býðr til veizlu þeim báðum nöfnum, Þorkeli Eirekssyni ok Þorkeli auðga, ok mágum sínum, Bjartmárssonum, ok mörgum öðrum vinum ok fèlögum. Ok þann dag, er menn koma þar, tekr Auðr til orða: „Þat er satt at segja, at nú þikke mèr eins manns vant, þess er[3] eg vilde at hèr væri.“ „Hverr er sá?“ kvað Gísli. „Þat er Vèsteinn bróðir minn; hann munda ek kjósa til at njóta hèr fagnaðar með oss.“ Gísli mælti: „Annann veg er mèr þetta gefit; því at ek vilde gjarna gefa til, at hann kæmi hèr nú eigi.“ Ok fellur þetta þeirra tal þar niðr.

[4]Maðr hèt Þorgrímr ok var kallaðr nef. Hann bjó á Nefstöðum, fyrir utan Haukadalsá. Hann var fullr af gjörningum ok fjölkynngi, ok var seiðskratti[5] sem mestr mátte verða. Honum bjóða þeir Þorgrímr ok Þorkell til sín; því at þeir höfðu þar ok boð inni. Þorgrímr var hagr á járn; ok er þess við getit, at þeir ganga til smiðju báðir Þorgrímarnir ok Þorkell ok síðan byrgja þeir smiðjuna; nú eru tekin Grásíðu-brot, er Þorkell hafðe hlotit úr skiptinu þeirra bræðra, ok gjörir Þorgrímr þar af spjót, ok varð þat algjört at kvelde; mál voro í, ok fært í hepte spannar langt. Nú verðr þar at hvílast. Frá því er sagt, at Önundr úr

1) *Falles i Sa, og er tilföiet i Overeensstemmelse med P.*
2) *Falles i Sa.*
3) *Forskrevet* ek *i Sa.*
4) *Sa t. som Overskrift:* af þorkmiuer.
5) *Rettet i Overeensstemmelse med P; Sa har* seið skatt[2].

Meðaldal kom til boðs at Gísla, ok bregðr honum á einmæli ok[1] sagðe, at Vèsteinn væri út kominn, „Ok er hans hingat von." Gísli bregðr við skjótt ok kallar til sín húskalla sína, Hallvarð ok Hávarð, ok bað þá fara norðr í Önundarfjörð ok hitta Vèstein ok bera honum kveðju „mína, ok þat með, at hann sè heima þar til er ek sæke hann heim, ok kome ekki til boðsins í Haukadal" — ok selr í hendr þeim knýtiskauta, ok var þar í peningr hálfr til jarteigna, ef hann tryðe ekki sögu þeirra ella. Síðan fara þeir ok hafa skip úr Haukadal ok róa til Lækaróss ok ganga þar á land, ok til bónda þess, er þar bjó, á Bessastöðum; hann hèt ok Besse; þeir bera honum orð Gísla, at hann lèðe þeim hesta tvo, er hann átte, ok hètu Bandvettir, er skjótastir voro í Fjörðum. Hann lèr þeim hestana; ok ríða þeir unst þeir komu á Mosvöllu ok þaðan inn undir Hest. Nú ríðr Vèsteinn heiman; ok berr svo til, at þá ríðr hann undir melinn hjá Mosvöllum, er þeir bræðr ríða hit efra, ok farast þeir hjá á miss.

[2]Þorvarðr hèt maðr, er bjó í Holte; húskallar hans deildu um verk ok hjuggust með ljám, ok varð hvortveggi sár — kemr Vèsteinn til ok sættir þá, og gjörer svo, at hvorumtveggum hugnar vel; ríðr nú út til Dýrafjarðar, ok austmenn þrír samt. Enn þeir[3] koma undir Hest, Hallvarðr ok Hávarðr, ok fregna nú hit sanna um ferð Vèsteins — ríðu nú aptr sem þeir mega. Ok er þeir koma til Mosvalla, þá sá þeir manna-reið í miðjum dal, ok var þá leite í millum þeirra; ríða nú í Bjarnardal ok koma til Arnkelsbrekku; þar springa báðir hestarner; þeir renna þá af hestunum, ok kalla. Heyra þeir Vèsteinn nú, ok voro þá

1) *„mælti, ok" t. Sa.*
2) *Sa t. som Overskrift:* uefteiñ kom til gıfla.
3) *Gisning; Sa har „er".*

komnir á Gemlufallsheiðe, ok bíða nú ok hittast þeir, ok bera upp erindi sín — bera nú fram peninginn, þann er Gísli sende honum. Hann tekr nú annann pening úr fègyrðli sínum, ok roðnar mjök á at sjá: „Satt eitt segi þit" segir hann, „ok munda ek aptr hafa horfit, ef þit hefðut hitt mik fyr; enn nú falla vötn öll til Dýrafjarðar, ok mun ek þangat ríða; enda em eg þess fúss. Austmenn skulu hverfa aptr. Enn þið stígit á skip" segir Vèsteinn „ok segit Gísla ok systur minni þangatkomu mína." Þeir fara heim ok seigja Gísla. Hann svarar: „Svo verðr nú at vera." Vèsteinn ferr til Gemlufalls, til Lutu frændkonu sinnar, ok lætr hón flytja hann yfir fjörðinn, ok mælti við hann: „Vèsteinn!" sagðe hón, „vertu varr um þik; þurfa muntu þess." Hann er fluttr til Þingeyrar; þar bjó þá maðr, er Þorvaldr gneiste hèt; Vèsteinn geingr þar til húss, ok lèt Þorvaldr honum heimilann hest sinn; ríðr hann nú við hrímande ok hefir sitt söðulreiðe; hann fylgir honum til sauðahúss ok bauð at fylgja honum allt til Gísla. Hann kvað ekki þess þurfa. „Margt hefir skipazt í Haukadal" sagðe hann, „ok vertu varr um þik." Þeir skiljast nú. Ríðr Vèsteinn nú til þess hann kemr í Haukadal, ok var á heiðviðri ok tunglskin. Enn at þeirra Þorgríms, þá láta þau inn naut, Geirmundr ok kona sú er Rannveig hèt; bæser hún nautin, enn hann rekr inn at henne. Þá ríðr Vèsteinn þar um völl, ok hittir Geirmundr hann. [Geirmundr mælti:[1] „Kom þú ekke hèr á Sæból ok far til Gísla ok ver varr um þik." Rannveig hafðe geingit út úr fjósinu, hyggr at manninum ok þikist kenna; og er nautin voro inn látin, þræta þau um manninn, hverr verit hafðe, ok ganga við þat heim. Þeir Þorgrímr sitja við eld, ok spyrr Þorgrímr, ef þau hefðe nökkut manna sèth eðr hitt, eðr um hvat þau

1) *Fra* [*t. efter P.*

þrættest. „Eg þóttumst kenna, at Vèsteinn var hèr kominn" sagðe Rannveig, „ok var í blárre kápu ok spjót í hende ok reið við hrímandi. Enn hvat segir þú, Geirmundr?" „Ógjörla sá ek til; enn húskall ætla ek Önundar úr Meðaldal, ok var í kápu Gísla, enn söðulreiðe Önundar, ok í[1] hende fiskestöng ok veðrar af upp." „Nú mun ljúga annathvort ykkart" sagðe Þorgrímr, „ok far þú, Rannveig, á Hól ok vit, hvath þar er títt." Nú fór hón ok kom til dyra, er menn voro komnir til drykkju. Gísli var í dyrum úte ok heilsaðe henne ok bauð henne þar at vera. Hón kvezt heim skyldu: „Ok vilda ek hitta Guðríðe mey." Gísli kallar á hana; ok varð ekke at erindum. „Hvar er Auðr, kona þín?" segir hón. „Hèr er hón" segir Gísli. Hón geingr út, ok spurðe, hvath hón vilde. Hón kvað smá erinde ein vera, ok komust eingi upp. Gísli bað hana gjöra annathvort, vera þar eðr fara heim. Hón fór heim, ok var þá nökkuru heimskare, enn áðr, ef á mátte gæða, enn kunni eingi tíðindi at segja. Enn eptir um morgininn lèt Vèsteinn bera at sèr töskur tvær, er varningr var í, ok þeir bræðr höfðu með farit, Hallvarðr ok Hávarðr. Hann tók þar úr refel sextögan at leingd ok höfuðdúk tuttugu álna langan ok ofit í glit af gulli í þrim stöðum ok munnlaugar þrjár fáðar með gulle. Þetta bar hann fram ok gaf systur sinni, Gísla ok Þorkeli svarabróður sínum, ef hann vilde þiggja. Gísli geingr ok Þorkatlar tveir á Sæból til Þorkels bróður síns. Segir Gísli, at Vèsteinn var þar kominn ok hann hefir gefit þeim báðum saman gripina, ok sýnir honum ok biðr hann af hafa slíkt er hann vill[2]. Þorkell svarar: „Þó værir þú makkligr, þó at þú eignaðist alla; ok vil ek ekki þiggja gripina; ekki eru launin sýnni enn svo." Ok vill

1) *Falles i Sa.*
2) *Falles i Sa.*

hann víst ei þiggja. Nú ferr Gísli heim, ok þikkir honum um allt einn veg á horfast.

[1]Nú bar þat til nýlundu á Hóli, at Gísli lætr illa í svefne tvær nætr í samt, ok spyrja menn, hvat hann dreymde. Hann vill ekki segja drauma sína. Nú kemr hin þriðja nóttin, ok fara menn til rekkna sinna; ok er menn höfðu sofit svefn, kemr bylur á húsith, svo mikill, ath af tekr þekjuna alla öðru megin af húsinu. Þat fylgde þessu, at vatn fèll úr himni svo mikith, at þat var með ódæmum, ok tóku húsin at drjúpa, sem líklikt var, er þakit tók at rofna. Gísli spratt upp skjótt ok heitr á menn sína, at skýli. Enn þræll einn var með Gísla, sá er Þórðr hèt, ok kallaðr hinn huglause. Þrællinn var heima; enn Gísli fór, ok nær aller mennirnir með honum, til heyjanna, at duga þeim við. Vèsteinn bauð at fara með þeim; enn Gísli vill ekki þat. Ok nú er mest tóku at drjúpa húsin, þá snúa þau syskin rekkjum sínum um endelangt húsit; enn allir menn aðrir voro burt flýðir úr húsinu, nema þau tvau ein. Nú er geingit inn nökkut fyrir lýsing, hljóðliga, ok þangat at, sem Vèsteinn hvíler. Hann var þá vaknaðr. Eigi finnr hann fyrr, enn hann er lagðr spjóte fyrir brjóstit, svo at stóð í gegnum hann. Enn er Vèsteinn fekk lagit, þá mælti hann þetta[2]: „Hneit þar" sagðe hann — ok því næst gekk maðrinn út. Enn Vèsteinn vilde upp standa; í því fellur hann niðr fyrir stokkinn dauðr. Auðr vaknar við ok kallar á Þórð hinn huglausa ok biðr hann taka vopnit úr undinni. Þat var þá mælt, at sá væri skyldr at hefna, er vopni kippte úr sári; enn þat voro kölluð launvíg, enn ekki morð, er menn lètu vopn eptir í beninni standa. Þórðr var svo líkblauðr maðr, at hann þorðe hvergi í nánd at koma.

1) *Sa l. som Overskrift:* „Þorgrímr drap Vestein".
2) „er hann fekk lagit" *l. Sa.*

Gísli kom þá inn, ok sá, hver efni í voro, ok bað Þórð vera kyrran. Hann tók sjálfr spjótit úr sárinu ok kastaðe alblóðugu í örk eina ok lèt eingan mann sjá ok settist á stokkinn. Síðan lèt hann búa um lík Vèsteins eptir þeirre siðvenju, er þá var, í þann tíma. Vèsteinn var mjök harmdauða bæðe Gísla ok öðrum mönnum. Þá mælti Gísli til Guðríðar fóstru sinnar: „Þú skalt fara á Sæból, ok vita, hvath menn hafast þar at; sende ek þik fyrir því þangat, ath ek trúe þèr bezt um þetta ok annat; ok kunn at segja mèr, hvat menn hafast þar ath." Hón ferr ok kemr á Sæból; þeir voro upp risnir, ok sátu með vopnum, Þorgrímar tveir ok Þorkell; ok er hón kom inn, var henne heilsath óbrátt — því at fólk var flest fámálugt. Þó spyrr Þorgrímr hana tíðinda. Hón sagðe víg Vèsteins eðr morð. Þorkell svarar: „Tíðindi munde oss þat hafa þótt eina stund". „Sá maðr er þar látinn" segir Þorgrímr, „er vær erum allir skyldir til virðing at veita, ok gjöra hans útferð sem sæmiligasta ok heygja hann; ok er þat satt at seigja, at slíkt er mikill mannskaðe; máttu ok segja svo Gísla, at vær munum þar koma í dag." Hón ferr heim, ok segir Gísla, at Þorgrímr sat með hjálm ok sverð ok öllum herbúnaðe, enn Þorgrímr nef hafði bolöxi í hende, enn Þorkell hafðe sverð ok brugðit af handfang — „Allir menn voro þar upp risnir, sumir með vopnum." „Slíks var at von" segir Gísli.

[1] Gísli býst nú til ath heygja Vèstein, með allt lið sitt, í sandmel þeim, er á stenzt ok Seftjörn, fyrir neðan Sæból. Ok er[2] Gísli var á leið kominn, þá fara þeir Þorgrímr með marga menn til haugsgjörðarinnar. Enn þá er þeir höfðu veitt Vèsteini umbúnath, sem siðr var til, gekk Þorgrímr at

1) *Sa t. som Overskrift:* uetl' $\overset{r}{u}$ heygð[2].
2) *Fattes i Sa.*

Gísla ok mælti: „Þat er tíðska" segir hann „ath binda mönnum helskó, þá er þeir skulu ganga á til Valhallar, ok mun ek þat gjöra við Vèstein." Ok er hann hafðe þat gjört, þá mælti hann: „Ekki kann ek[1] helskó at binda, ef þesser losna." Eptir þetta setjast þeir niðr fyrir utan hauginn ok talast við ok láta allólíkliga, at nökkur vite, hverr þenna glæp hefir gjört. Þorkell spurðe Gísla: „Hversu berst Auðr af um bróðurdauðann? hvort grætr hón mjök?" „Vita muntu þat þikkjast" segir Gísli; „hón berst af lítt ok þiker mikit. — Draum dreymde mik" segir Gísli „í fyrre nótt, ok svo í nótt: enn þó vil ek ekki á kveða, hverr vígit hefir unnit; enn á hith horfir um draumana. Þat dreymde mik hina fyrre nótt, at af einum bæ hrökktist höggormr ok hjöggi Vèstein til bana. Enn hina síðare nótt dreymde mik, at vargr rynni af sama bæ ok bite Vèstein til bana. Ok sagða ek því hvorngan drauminn, fyrre enn nú, ath ek vilda, ath hvorgi rèðist." Ok þá kvað hann vísu:

108,1 Betr hugða ek þá, brigði
(biðkað ek draums hins þriðja)
síks, af svefne vöktum,
sárteina, Vèsteini,
þá er vær í sal sátum
Sigrhadds, við möð gladdir,
(komst ei maðr á milli
mín nè hans) at víni.

Þorkell spurðe þá: „Hversu berst Auðr af um bróðurdauðann? hvort grætr hón mjök?" „Opt spyrr þú þessa, frænde!" segir Gísli, ok er þèr mikil forvitni á at vita þetta." Gísli kvað vísu:

1) *Falles i Sø.*

108,2 Hylur á laun und líni
linnvegs skap (kinna)
gríðar (less úr góðum)
gefn (èl kerum svefna).
Eik ber (angri) lauka
(eirekks) brá (geira)
(bróður) dögg á beiðe
blíð öndvegi síðan.

Ok enn kvað hann:

109 Hrynja lætr af hvítum
hvarmskógi gná bauga
hrönn, reifingum hranna,
hlátrbann- í knè svanna.
Hnetr less (enn þreyr þessum)
þögn (at mærðar rögni)
snáka túns af sínu
sjóneple bölgrónu.

Nú ganga þeir bræðr heim eptir þetta báðir saman. Þá mælti Þorkell: „Mikil tíðindi hafa hèr gjörzt, ok munu þèr verða nökkuru meiri tíðinde, með harmi, enn oss; enn ekki at síðr verðr hverr með sjálfum sèr leingst at fara. Vilda ek, at þú lètir þèr ekki þetta svo mikils fá, at menn renne þar af því grunum í; vilda ek, at vær tækum upp leika, ok væri nú svo vel með oss, sem þá er bezt hefir verit." „Þetta er vel mælt" seger Gísli, „ok vil ek þat gjarna, ok þó með þeim hætte, ef nökkut kann þat til at bera á þinni æfi, at þèr þikke jafn-mikit, sem mèr þikkir þetta, þá skaltu mèr því heita, at gjöra þá með sama hætte, sem þú beiðir mik nú." Þessu játar Þorkell. Síðan fara þeir heim, ok er þá drukkith erfi eptir Vèstein. Ok er þat er

gjört, ferr hverr heim til síns heimiliss, ok var nú allt kyrrt.

[1]Tókust nú upp leikar, sem ekke hefðe í orðit. Eiga þeir mágar optast leik saman, Gísli ok Þorgrímr, ok verða menn ekki ásáttir, hvorr sterkare er; enn þó ætla flestir Gísla aflameira. Þeir leika knattleika á tjörn þeirri, er Seftjörn heitir[2]; þar var jafnan fjölmennt. Þat var einn dag, þá er flesta lagi var komit, ath Gísli bað jafnliga skipta til leiksins. „Þat viljum vær víst" segir Þorkell; „enda viljum vær, at þú sparer þá ekke af við Þorgrím; því at þat orð flyzt af, at þú sparist við; enn ek ynna þèr allvel, at þú feingir sem mesta virðing af, ef þú ert sterkare." „Ekke höfum vit þat reynt hèr til" segir Gísli; „enn þó má þat vera, at þar komi, at vit reynum." Nú leika þeir, ok hefir Þorgrímr ekke við — fellde Gísli hann ok bar út knöttinn. Þá vill Gísli taka knöttinn; enn Þorgrímr heldr honum ok lætr hann ekki því ná. Þá feller Gísli svo hart Þorgrím, svo hann hafðe ekke við, ok af gekk skinnit af knúnum, enn blóð stökk úr nösunum, af gekk ok kjötit af knjánum. Þorgrímr stóð seint upp; hann leit til haugsins Vèsteins ok mælti:

//0 Geir í gumna sárum
gnast; ek kann ei lasta.

Gísli tók knöttinn á skeiðe ok rekr á mille herða Þorgrími, svo at hann[3] steyptist á fram, ok mælti:

/// Böllr á byrðar stalle
brast; enn ek kann ei lasta.

Þorkell sprettr upp ok mælti: „Nú má þat sjá, hverr sterkastr er, eðr mestr atgjörfimaðr er; ok hættum nú."

---

1) *Sa tilföier som Overskrift:* G. gıoꝛðı ueızlu.
2) *Falles i Sa.*
3) *Falles i Sa, og er tilföiet i Overeensstemmelse med P.*

Ok svo gjörðu þeir. Tókust nú af leikarner, ok líðr á sumarit, ok fættkaðist nú heldr með þeim Þorgrími ok Gísla. Þorgrímr ætlaðe at hafa haustboð at vetrnóttum ok fagna vetri ok blóta Frey, ok býðr þangat Berke bróður sínum ok Eyjólfi Þórðarsyni ok mörgu öðru stórmenne. Gísli býr ok til veizlu ok býðr til sín mágum sínum úr Arnarfirðe ok Þorkötlum tveimr, ok skorte ekki hálft hundrað manna at Gísla. Drykkja skylde vera at hvorratveggja, ok var stráð gólf á Sæbóli af sefinu af Seftjörn. Þá er þeir Þorgrímr bjuggust um ok skyldu tjalda húsin, enn boðsmanna var þangat von um kveldit, þá mælti Þorgrímr við Þorkel: „Vel kæmi oss nú reflarnir, þeir hinir góðu, er Vèsteinn vilde gefa þèr; þætte mèr, sem þar væri laugt í mille, hvort þú hefðir þá með öllu, eðr hefðir þú þá aldri; ok vilda ek nú, at þú lètir sækja þá." Þorkell svarar: „Allt kann sá er hófit kann, ok mun ek ekki eptir þeim senda." „Ek skal þat gjöra þá" sagði Þorgrímr, ok bað Geirmund fara. Geirmundr svarar: „Vinna mun ek nökkut; enn ekke er mèr um at fara." Þá geingr Þorgrímr at honum ok slærr hann buffeitt mikit ok mælti: „Far nú þá, ef þèr þikkir nú betra." „Nú skal fara" sagðe hann, „þó at nú sè verra; enn vit þat fyrir víst, at hafa skal ek vilja til at fá þèr þar fylu er þú færr mèr fola, ok er þó ei varlaunat." Síðan ferr hann. Ok er hann[1] kemr þar, þá eru þau Gísli ok Auðr búin at láta upp tjöldin. Geirmundr berr upp erindit ok sagði allt sem farit hafði. „Hvort viltu, Auðr, ljá tjöldin?" sagðe Gísli. „Ekki spyrr þú þessa af því, at þú vitir ekki, at ek vilda, at þeim væri hvorke þetta gott gjört, nè annat, þat er þeim væri til sæmdarauka." „Hvort vilde Þorkell bróðir minn?" sagðe Gísli. „Vel þótte honum, at ek færa eptir." „Þat skal ærit eitt til"

1) *Falles i Sa.*

sagðe Gísli, ok fylgir honum á leið ok færr honum gripina. Gísli geingr með honum, ok allt at garðe, ok mælti: „Nú er þann veg, at ek þikjumst góða hafa gjört ferð þína, ok vilda ek, at þú værir mèr nú leiðetamr um þat sem mik varðar, ok sèr æ gjöf til gjalda, ok vilda ek, at þú lètir lokur frá hurðum þrimr í kveld; ok mættir þú muna, hversu þú vart beiddr til fararinnar." [1] Geirmundr svarar: „Mun Þorkeli bróður þínum við eingu hætt?" „Við alls eingu" sagði Gísli. „Þá mun þetta áleiðiss snúast" sagðe Geirmundr. Ok nú, er hann kemr heim, kastar hann niðr gripunum. Þá mælti Þorkell: „Ólíkr er Gísli öðrum mönnum í þolinmæðe, ok hefir hann betr enn vær." „Þessa þurfum vær nú" segir Þorgrímr; ok láta upp refilinn. Síðan koma boðsmenn um kveldit. Og þykknar veðrit; gjörir þá logndrífu um kveldit ok hylur stigu alla.

[2] Börkr ok Eyjólfr koma um kveldit með sex tigu manna, ok var þar hundrað manna, enn hálft at Gísla. Tóku menn til drykkju um kveldit, ok fara menn í rekkjur eptir þat ok sofa. Gísli mælti við Auðe konu sína: „Ek hefe ekke gefit heste Þorkels hins auðga, ok gakk þú með mèr ok lát loku fyrir hurð ok vake, á meðan ek geing í burt, ok lát frá loku, er ek kem aptr." Hann tekr spjótit Grásíðu úr örkinni, ok er í kápu blárre ok í skyrtu ok í línbrókum, ok geingr hann síðan til lækjar þess, er fellr á milli bæjanna, ok tekit var neytingarvatn af hvorumtveggja bænum. Hann geingr götu til lækjarins, enn veðr síðan lækinn til götu þeirrar, er lá til hins bæjarins. Gísla var kunnig húsaskipan á Sæbóle; því at hann hafðe gjört þar bæinn; þar var innangeingt í fjós. Þangat geingr hann; þar stóðu

---

1) *Sa tilföier* ȝ — *sandsynligvis en blot Skrivfeil, med mindre der skulde staae* ȝ dag (*d. e.* í dag).

2) *Sa tilföier som Overskrift:* „G. drap þorgrim".

þrír tigir kúa hvorum megin; hann knýtir saman halana í nautunum ok lýkr aptr fjósinu ok býrr svo um, at ekki má upp lúka, þó at innan sè til komit. Síðan ferr hann til mannhúsanna, ok hafðe Geirmundr geymt hlut verka sinna; því at loka var eingi fyrir hurðum. Geingr hann nú inn ok lýkr aptr hurðunni, sem um aptaninn hafðe verit um búit. Nú ferr hann at öllu tómliga. Eptir þat stendr hann ok hlýðist um, hvort nökkurir vekte, ok verðr hann þess varr, at aller menn sofa. Þrjú voru log í skálanum. Síðan tekr hann sefit af gólfinu ok vefr saman, kastar síðan í ljósit eitt, ok slokknar þat. Eptir þat stendr hann ok hyggr at, hvort nökkurr vaknar við, ok finnr hann þat ekke. Þá tekr hann aðra sefvisk, ok kastar í þat ljós, er þar var næst, ok slökkvir þat. Þá verðr hann þess varr, at ekki munu allęr sofa; því at hann sèrr, at ungs manns hönd kemr á et þriðja ljósit ok kippir ofan kolunni ok kæfir ljósit. Nú geingr hann innar eptir húsinu, ok at lokhvílunni, þar er þau Þorgrímr hvíldu, ok systir hans, ok var hnigin hurð á gátt, ok eru þau bæði í rekkju. Geingr hann þangat og þreifast fyrir ok tekr á brjóste henne, ok hvílde hún nærr stokke. Síðan mælti hón Þórdís: „Því er svo köld hönd þín, Þorgrímr?" ok vekr hann. Þorgrímr mælti: „Viltu at ek snúest at þèr?" Hón hugði at hann legði höndina yfir hana. Gísli bíðr þá enn um stund ok vermer höndina í serk sèr; enn þau sofna bæðe; nú tekr hann á Þorgrími kyrrt, svo at hann vaknaðe. Hann hugðe, at hún Þórdís vekte hann, ok snèrist þá at henne. Gísli tekr þá klæðin af þeim annarri hende, enn með annarre leggr hann í gegnum Þorgrím með Grásíðu, svo at í beðinum nam stað. Nú kallar hón Þórdís ok mælti: „Vake menn í skálanum! Þorgrímr er veginn, bóndi minn." Gísli snýrr í burt skyndiliga til fjóssins, geingr þar út sem hann hafðe

ætlat, ok lýkr aptr eptir sèr rammliga; snýrr heim síðan hina sömu leið, ok má hvergi sjá spor hans. Auðr lætr lok frá hurðu, er hann kom heim, ok ferr hann í sæng sína, ok lætr sem ekke sè í orðit, eðr hann eigi um ekke at vera. Enn menn aller voro ölærir á Sæbóli ok vissu ekki hvat af skylde ráða; kom þetta á þá óvara, ok urðu því ekki tekin þau ráð sem dygði eðr þörf var á.

[1] Eyólfr mælti: „Hèr eru orðin mikil tíðindi ok ill, ok er fólk þetta vitlaust, er hèr er. Nú sýnist mèr þat ráð, at kveikja ljós, ok hlaupa til dyranna, svo at vegandinn megi ei út komast." Ok svo var gjört. Þikkir mönnum, er ei verðr við vegandann vart, sem sá muni þar nökkurr inni vera, er verkit hefir unnet. Líðr nú til þess, er dagr kemr; er þá tekit lík Þorgríms ok burtu kippt spjótinu ok til graptar búit, ok er þar at sex tigir manna; fara nú á Hól til Gísla. Þórðr hinn huglause var úte; ok er sèrr liðit, hleypr hann inn, ok segir, ath herr manns ferr at bænum, ok var hann allmjök flaumósc. „Þat er vel þá", segir Gísli, ok kvað vísu:

114 Fellur eigi ek fullum
(fólkrunn hjarar!) munni
(róðit hefi eg margra manna
morð) við hverju orðe.
Látum vær, þótt voga
viggrunnr hniginn liggi,
(kominn er þyss í þessa
þjóð) um oss sem hljóðast.

Nú koma þeir á bæinn, Þorkell ok Eyólfr; ganga at lokrekkju þeirre, sem Gísli hvíldi í ok kona hans; enn Þorkell, bróðir Gísla, geingr upp fyrir í hvílugólfit, ok sèr, hvar at

1) *Sa tilføier som Overskrift:* capitulum.

skórr Gísla liggja, frosnir ok snæugir aller; hann skaraðe þá upp undir fótborðit, ok svo, at ekki skylde sjá þá aðrir menn. Nú fagnar Gísli þeim, ok spyrr tiðinda. Þorkell kvað bæði mikil ok ill, ok spyrr, hverju gegna mundi, eðr hvað þá skal til ráða taka. „Skammt er þá mille illra verka ok stórra" segir Gísli; „viljum vær til þess bjóðast at heygja Þorgrím, ok eigu þèr þat at oss, ok er þat skylt, at vær gjörum þat með sæmd." Þetta þiggja þeir, ok fara aller saman á Sæból, til haugsgjörðar, og leggja Þorgrím í skip. Nú verpa þeir hauginn eptir fornum sið; ok er búit er at lykja hauginn, þá geingr Gísli til óssins, ok tekr upp stein einn, svo mikinn sem bjarg væri, ok leggr í skipit, svo at nær þótte hvert trè hrökkva fyrir, enn brakaðe mjök í skipinu, og mælti: „Eigi kann ek skip at festa, ef þetta tekr veðr upp." Þat var nökkurra manna mál, at ekki þótte allólíkt fara því er Þorgrímr hafðe gjört við Væstein, er hann rædde um helskóna. Nú búast þeir heim frá hauginum. Þá mælti Gísli við Þorkel bróður sinn: „Þat þikkjumst ek at þèr eiga, bróðir, at nú sè okkart vinfeingi sem þá er bezt hefir verit; ok tökum nú upp leika." Þorkell tekr því vel. Ok fara nú heim hvorirtveggju. Gísli hefir nú ekki allmannfátt, ok er nú slitit boðinu, ok gefr Gísli góðar gjafir sínum boðsmönnum.

[1] Nú er erfi drukkit eptir Þorgrím, ok gefr Börkr góðar vingjafir mörgum mönnum. Þat er næst til tíðinda, at Börkr kaupir at Þorgrími nef, at hann seidde seið, at þeim manni yrðe ekke at björg, er Þorgrím hefðe vegit, þó at menn vilde duga honum. Oxe níu vetra gamall var honum gefinn til þess. Nú flytr Þorgrímr fram seiðinn, ok veitir sèr umbúð eptir venju sinne, ok gjörir sèr hjall, ok fremr hann þetta fjölkynngiliga með allri ergi ok skelmiskap.

1) *Sa tilföier som Overskrift:* capitulū.

Varð ok sá hlutr einn, er nýnæmum þótte gegna, at aldri feste snjó utan ok sunnan á haugi Þorgríms, ok ekki fraus; ok gátu ménn þess til, at hann munde Frey svo ávarðr fyrir blótin, [at hann munde[1] ekki vilja, at frère á mille þeirra. Því fór fram um vetrinn, ok eiga þeir bræðr leika saman. Börkr geingr þar í bú með Þórdíse, ok færr hennar. Hón fór ekki ein saman, þá er þetta var, ok fæðir hún svein, ok er hann vatne ausinn, ok er fyst nefndr Þorgrímr, eptir föður sínum; ok er hann vex upp, þótte þeim hann þungr í skaplynde ok óeirinn, ok var snúit nafninu, ok kallaðr Snorre goðe. Börkr bjó þar þau missere, ok eiga þeir leika saman. Kona er nefnd Auðbjörg, er bjó í ofanverðum dalnum, á[2] Annmarkastöðum. Hún var systir Þorgríms nefs. Hón hafðe átt sèr bónda, er Þorkell hèt, ok var kallaðr annmarke. Sonr hennar hèt Þorsteinn; hann var einnhverr sterkastr at leikunum, annarr enn Gísli. Þeir eru jafnan sèr í leik Gísli ok Þorsteinn, enn þeir til móts Börkr ok Þorkell. Einnhvern dag kom þar fjölde manna at sjá leikinn; því at mörgum var mikil forvitni á ath sjá leikinn, ok vita, hverr sterkastr væri, eðr leikmaðr beztr. Enn þar var sem víða annarsstaðar, at mönnum er þess meira kapp á, er fleire koma til leikanna. Þess er getit, at Börkr hefðe ekke við Þorsteini um daginn; ok at lyktum reiddist Börkr ok braut í sundr knatttrè Þorsteins; enn Þorsteinn fellde hann, ok rak við svellinu niðr. Enn er Gísli sèr þat, þá mælti hann, at hann skylde leika, sem hann hefðe mátt til, við Börk, „Ok mun ek skipta trjám við þik." Svo gjöra þeir. Gísli sezt niðr ok gjörir at trènu, horfir á hauginn Þorgríms; snjórr var á jörðu; enn

1) „at hann mde. at hann mde" *fra* [*Sa.*
2) *Fattes i Sa, og er tilföiet i Overeensstemmelse med P.*

konur sátu upp í brekkuna, Þórdís systir hans ok margar aðrar; Gísli kvað þá vísu, er æfa skylde:

117 Teina sá ek í túni
tálgríms vinar fálu,
gauts þess, er geig um veittag,
gunnbliks, þámiklu.
Nú hefir gunnstærir (geira
grímu þrótt) um sóttann
(þann lèt lundr um lendan)
landskost-ár (branda).

Þórdís nam þegar vísuna, geingr heim ok hefir ráðit vísuna. Þeir skilja nú leikinn; ferr Þorsteinn heim. Maðr hèt Þorgeir, ok [var kallaðr[1] orre; hann bjó á Orrastöðum. Bergr hèt maðr, ok var kallaðr skammfótr; hann bjó á Skammfótarmýre, fyrir vestan ána. Ok nú er menn fara heim, ræða þeir um leikinn, Þorsteinn ok Bergr, ok deila at lyktum; er Bergr með Berke, enn Þorsteinn mælir í móte; ok lýstr Bergr Þorstein öxarhamarshögg; enn Þorgeirr stendr á milli, ok færr Þorsteinn ekki hefnt sín — ferr heim til móður sinnar, Auðbjargar; bindr hón um sár hans, ok lætr ekki vel yfir hans ferð. Kerling færr ekke sofnað um nóttina; svo var henne bimbult. Veðr var kalt úte, ok logn ok heiðríkt. Hón geingr nökkurum sinnum andsælis um húsin, ok viðrar í allar ættir, ok setr upp nasernar. Enn við þessa hennar meðferð, þá tók veðrit at skipast, ok gjörir á fjúk mikit, ok eptir þat þey, ok brestr flóð í hlíðinni ok hleypr snæskriða á bæ Bergs, ok fá þar tólf menn bana, ok sèr enn merki jarðfallsins í dag.

[2] Nú ferr Þorsteinn á fund Gísla, ok skýtr hann skjóle

1) *Fra* [*faltes i Sa; men er tilföiet i Overeensstemmelse med P.*
2) *Sa tilföier som Overskrift:* capitulū.

yfir hann, ok ferr hann suðr í Borgarfjörð ok þar utan. Enn er Börkr frètte þesse fákynstr, þá ferr hann upp á Annmarkastaðe ok lætr taka Auðbjörgu ok ferr með hana út á Saltnes ok berr hana grjóte í hel. Ok er þetta er liðit, fęrr Gísli heiman ok kemr á Nefstaðe ok tekr Þorgrím nef höndum ok færir á Saltnes, ok er dreginn belgr á höfuð honum ok er barðr grjóte til bana ok er kasaðr hjá systur sinni, á hryggnum mille Haukadals ok Meðaldals. Er nú kyrrt ok líðr á vorit. Ferr Börkr suðr á Þórsnes ok ætlar at ráðast þangat ok þikkist einga virðingarför farit hafa vestr þangat — látit þvílíkann mann, sem Þorgrímr var, enn feingit einga leiðrèttu. Hann býrr nú ferð sína ok skipar til bús síns ok at setja ráð sitt, enn ætlaðe at gjöra aðra för eptir fè sínu ok konu. Þorkell ætlaðe ok þangat at ráðast, Súrson, ok bjóst í för með Berki mági sínum. Frá því er sagt, at Þórdís Súrsdóttir hefir leiddan Börk á götu, kona hans, enn systir Gísla. Þá mælti Börkr: „Nú vil ek, at þú segir mèr, því þú vart svo óglöð fyst á hauste, þá er vær slitum leiknum, ok þú hefir því heitit, at segja mèr, áðr enn ek færa heiman." Þau eru nú ok komin at hauginum Þorgríms, er þau ræða þetta. Þá stingr hón við fótum ok kvezt ekki fara leingra; segir hón nú ok, hvath Gísli hafðe kveðit, þá er hann leit hauginn Þorgríms ok kveðr fyrir honum vísuna, „Ok ætla ek" segir hón, „at þú [1] þurfir ekki annann veg eptir at leita um víg Þorgríms, ok munu rètt búin málin honum á hendr." Börkr verðr við þetta ákafliga reiðr ok mælti: „Nú vil ek þegar aptr snúa ok drepa Gísla; enn þó veit ek ekki" sagðe hann, „hvað satt er í þessu, er Þórdís segir, ok þiki mèr hitt ekki ólíkara, at eingu gegni, ok eru opt köld kvenna ráð." Ok ríða þeir sína leið — svo getr Þorkell um talith —

1) Fattes i Sa.

þar til er þeir koma at Sandaós, þá stíga þeir af bake, ok æja. Börkr var fámálugr, enn Þorkell sagðe, ath hann vilde hitta Önund vin sinn. Hann ríðr þegar svo hart, at brátt felur sýn. Hann snýrr þá leið sinni út á Hól, ok segir nú Gísla, hvat títt er, at Þórdís hefir nú upp rofit málit ok rannsakat vísuna; „máttu nú ok svo við búast, at upp er komit málit." Gísli þagnar ok kvað vísu:

120 Gat-ath sólfastrar systir,
sveigar, mín at eiga,
gætin, Gjúka dóttur
Guðrúnar hugtúni:
þá er logsága lægis
lèt sinn, af hug stinnum,
(svo rak hón snjallra bræðra)
sannfreyjan ver deyja.

„Ok þóttumst ek ekki þess verðr frá henne; því at ek þikkjumst þat lýst hafa nökkurum sinnum, at mèr hefir ekki [1] hennar óvirðing betri þótt, enn sjálfs míns; hefir ek stundum lagt líf mitt í háska fyrir hennar sakir, enn hón hefir nú gefit mèr dauðaráð. Enn þat vil ek nu vita, bróðir, hvath ek skal þar eiga, sem þú ert, slíkt sem nú hefe ek at gjört." „At gjöra þik varann við, ef menn vilja drepa þik; enn bjargir veite ek þèr eingar, þær er mèr megi sakir á gefa. Þike mèr mikit af gjört við mik, at drepinn er Þorgrímr mágr minn ok fèlagi ok virktavinr." Gísli svarar: „Var ekki þess von um slíkan mann, sem Vèsteinn var, at ekki munde mannhefndalaust vera, ok munda ek ekki þèr svo svara, sem þú svarar mèr nú, ok ekki heldr gjöra." Nú skilja þeir. Ferr Þorkell til móts við Börk, ok fara þeir suðr til Þórsnesþings, ok skipar Börkr til búss síns;

1) „uerit" tilföier Sa.

enn Þorkell kaupir land á Barðaströnd, þat er í Hvammi hèt. Nú kemr at stefnudögum, ok ferr Börkr vestr með fjóra tigu manna ok ætlar at stefna Gísla til Þórsnesþings, ok er Þorkell Súrrson þar í för, ok systursynir Barkar, Þóroddr ok saka-Steinn; þar var ok í för austmaðr einn, er Þorgrímr hèt. Þeir ríða nú til Sandaóss. Þá mælti Þorkell: „Ek á skuld at heimta hèr á einum bæ litlum", ok nefnde bæinn, „ok vil ek þangat ríða ok heimta skuldina; enn þèr ríðit eptir tómliga." Nú ríðr Þorkell fyrir; ok er hann kom þar sem hann hafðe á kveðit, [þá biðr[1] hann húsfreyju, at hón skipte hestum við sik, ok láte þenna sama standa fyrir dyrum, „Ok kasta vaðmáli yfir söðulinn; ok er förunautar mínir koma eptir, þá seg þú, at ek sitja inni í stofu ok telja ek silfr." Nú fœrr hón honum hest annann, ok ríðr hann nú skyndiliga, ok kemr í skóga, ok hittir Gísla, ok segir honum, um hvath vera er, at Börkr er vestan kominn.

[2] Nú er þar til máls at taka, at Börkr býrr mál til Þórnessþings á hendr Gísla um víg Þorgríms. Á þeirre stundu selr Gísli land sitt Þorkeli Eirekssyni, ok tók við lausafè; þat var honum mjök innan handar. Hann spyrr Þorkel bróður sinn ráða, eðr hvat hann legðe til með honum, eðr hvort hann vill nökkura ásjá veita honum. Hann svarar sem fyrr, at hann kvezt mundu gjöra honum njósn, ef honum væri atfarer veittar, enn kvezt mundu firra sik sakagiptum. Þorkell ríðr nú á burt, ok víkr svo reið sinni, at hann kemst á bak þeim Berki, ok seinkar nú ferðina þeirra heldr. Gísli tekr nú [eyki tvo[3], ok ekr til skógar, með fjárhlut sinn, ok með honum þræll hans, Þórðr hinn[4]

1) þai bíð². þai bið² *fra* [*Sa.*
2) *Sa tilföier som Overskrift:* „capitulum".
3) *Fra* [*rettet for* eykín (*sikkert opstaaet af* eyki u); *jf. S.* 37⁶—⁷,¹³ *og P.*
4) ħín ħín *Sa.*

huglausi. Þá mælti Gísli: „Opt hefir þú mèr hlýðinn verit, ok minn vilja gjörfan, ok á ek þèr góðu at launa." Þat var vande Gísla, at hann var í kápu blárre, ok vel búinn; hann varpar þá af sèr kápunni, ok mælti: „Kápu þessa vil ek gefa þèr, vinr, ok vil ek, at þú njótir nú þegar, ok farir í kápuna, ok sitt síðan í sleðanum, þeim sem síðar ferr; enn ek mun leiða eykina, ok vera í kufli þínum." Þeir gjöra nú svo. Þá mælti Gísli: „Ef svo berr til, at nökkurer menn kalla á þik, þá skaltu þess mest gæta, at svara aldreigi; enn ef nökkurer menn vilja þèr mein gjöra, þá haltu til skógarins." Enn þat var mjök jafnfært um vit ok hugrekke; því at hvorke var neitt til. Gísli leiðir nú eykina. Þórðr var mikill maðr vexte, ok bar hann hátt í sleðanum; hrósaðe hann sèr ok heldr, ok þóttist vegliga búinn. Nú sjá þeir Börkr för þeirra, er þeir fara til skógarins, ok hleypa eptir hvatliga. Enn er Þórðr sèr þat, þá hleypr hann úr sleðanum, sem hann má harðast, ok til skógarins. Þeir hyggja Gísla þar fara, ok halda eptir sem ákafast, ok kalla á hann sem þeir geta. Enn hann þeigir við, ok hleypr sem hann má. Þorgrímr austmaðr skýtr eptir honum spjóte, ok kemr mille herða honum, svo hart, at hann fellur við áfram, ok var þat hans banasár. Þá mælti Börkr: „Skjóttu allra manna heilastr"! Þeir bræðr ræddu sín á milli, at þeir mundu fara eptir þrælnum, ok vita, ef nökkur hugr er í honum; þeir snúa nú til skógarins. Nú er frá því at seigja, at þeir Börkr koma at blákápumanninum, ok draga af honum kápuhöttinn, ok þikir nú minna happ í, enn þeir ætluðu; því at þeir kenndu þar Þórð hinn huglausa, er þeir ætluðu Gísla. Þat er nú sagt, at þeir bræðr koma at skógnum, enn Gísli er kominn í skóginn, ok sèr hann þá, ok svo þeir hann. Þá skýtr annar þeirra spjóte til hans; enn Gísli tók þat á lopte, ok skaut aptr,

ok kemr á Þórodd miðjann, ok fló í gegnum hann. Nú snýrr Steinn í móte fèlögum sínum, ok seigir heldr ógreiðfært um skóginn. Börkr vill þó þangat at leita, ok svo gjöra þeir. Ok er þeir koma at skóginum, þá sèr Þorgrímr austmaðr, hvar limit hrærist í einum stað, ok skýtr spjóte á gagngjört, ok kemr í kálfann á Gísla. Hann sendir aptr spjótit, ok rekr gegnum Þorgrím, ok lætr hann líf sitt. Nú leita þeir um skóginn, ok finna Gísla ekki, ok hverfa aptr við svo búit til bæjarins, ok búa nú mál til á hendr Gísla um víg Þorgríms. Eingan hlut taka þeir þaðan í fjárhlutum, ok fara síðan heim. Gísli ferr nú á fjallit, at húsbake, ok bindr sár sitt, meðan þeir Börkr voro á bænum. Ok er þeir voro á burtu, fór Gísli heim, ok býrr þegar ferð sína, ok færr sèr skip, ok flytr þangat á mikinn fjárhlut, ok ferr Auðr kona hans með honum, ok Guðríðr fóstra hans, ok út til Húsaness, ok koma þar við land. Gísli geingr þar upp til bæjarins, ok hittir þar mann, ok spyrr sá, hverr hann væri; enn Gísli sagðe til slíkt er honum sýndist, enn ekke þat sem var. Gísli tekr upp stein einn, ok kastar út í hólm þann er þar var fyrir lande, ok bað þar bóndason eptir gjöra, þá er hann kæmi heim, ok kvað hann þá vita mundu, hverr maðrenn þar hefðe komit. Enn þat var einskis manns at inna, ok kom þar þá enn þat fram, ath Gísli var betr at íþróttum búinn, enn flestir menn aðrir. Eptir þat geingr hann á bátinn, ok rær út yfir nesit, ok[1] yfir Arnarfjörð, ok yfir fjörð[2] þann, er geingr inn af Arnarfirðe, er heitir Geirþjófsfjörðr, ok býst hann þar um, og gjörir þar alhýse, ok er þar[2] um vetrinn.

[3]Þat er nú þessu næst, at Gísli gjörer orð mágum

1) „yfir nesit ok" *tilföier Sa.*

2) *Fattes i Sa.*

3) *Den i Sa tilföiede, meget utydelige, Overskrift synes at være:* Gisli gioi feku̥x

sínum, Helga ok Sigurðe ok Vestgeiri, at þeir fare til þings, ok bjóðe sætt fyrir hann, at hann yrðe ekki sekr. Ok fara þeir til þings, Bjartmárssynir, ok koma eingu áleiðiss um sættina, ok kalla menn, at þeir hafe illa borit sik, svo at þeim hafe næsta í allt skap komit, áðr enn lètte. Þeir segja Þorkeli auðga, hvat títt er, ok kvoðust ekki þora at segja Gísla sekt sína. Urðu þar eingi önnur tíðindi á þinginu, enn Gísli verðr sekr. Þorkell auðgi ferr þá til fundar við Gísla, ok sagðe honum sekt sína. Þá kvað Gísli vísu þessa:

/24, / Mundu-t þau
á Þórsnese
málalok
á minni sök,
ef Vèsteins
væri hjarta
Bjartmárs sonum
í brjóst lagit.

2 Þá glúpnuðu,
er gleðjast skyldu,
móðurbræðr
minnar kvonar,
sem eyðendr
eggi væri
fjarðar dags
fúlu losnir.

3 Luku (þunglig) á þingi
(þau eru orð komin norðan),
saldeilande sólar,
sómlaust á mik dómi.

125 Á ek (bláserkjar) Berke
[báru] (hreims) ok Steine
[veitter dags ens vegna!]
(valdr!) hermila at gjalda.

Nú spyrr Gísli, hvers hann skal von eiga hjá þeim. Þeir segjast[1], nafnar báðir, muna skjóta skjóle yfir hann, með þeim hætte, at þeir lète ekki fè sitt fyrir þá sök. Ferr Þorkell heim eptir þetta. Svo er sagt, at Gísli var þrjá vetr í Geirþjófsfirðe, enn stundum með Þorkeli Eirekssyni; enn aðra þrjá vetr ferr hann um allt Ísland, ok hittir höfðingja, ok biðr sèr liðs; enn sakir þess tröllskapar, er Þorgrímr nef hafðe haft í seiðinum, ok atkvæða, þá verðr þess ekki auðit, at höfðingjar tæke við honum, ok þó at stundum þætte þeim ekki svo ólíkliga horfa, þá bar þó allsstaðar nökkut við. Hann var þó löngum með Þorkeli Eirekssyni, ok hefir hann nú sex vetr verit í sektinni. Eptir þetta er hann stundum í Geirþjófsfirðe á bæ Auðar, enn stundum í fylsnum, fyrir sunnan ána, er hann hafðe gjört sèr; annat fylsni átte hann við kleifarnar, suðr frá garðe, ok var hann ýmist.

[2]Nú er Börkr spyr þetta, þá býrr hann heiman för sína, ok hittir Eyjólf hinn grá, er þá bjó í Arnarfirðe, í Ottradal, ok beiðir, at hann leite eptir Gísla ok drepe hann í sektinni, ok kvezt mundu gefa honum til þrjú hundruð silfrs, þess at allgott sè, at hann leggi á alla stund at leita eptir honum. Hann tekr við fènu, ok heitr sinni umsýslu. Sá maðr var með Eyólfe, er Helgi hèt, ok var kallaðr njósnar-Helgi, hann var bæðe frárr ok skygn, ok var honum um alla Fjörðu kunnigt. Hann er sendr í Geirþjófsfjörð,

1) *Gisning for segja.*
2) *Sa tilföier som Overskrift: „capitulum".*

at vita, hvort Gísli væri þar. Hann verðr var við manninn, ok veit ekki, hvort Gísli er, eðr annar maðr. Hann ferr heim, ok segir Eyólfe til svo búins. Hann kvezt víst vita, at þat mun Gísli verit hafa, ok bregðr við skjótt, ok ferr heiman við sjaunda mann í Geirþjófsfjörð, og verðr ekke var við Gísla, ok ferr við svo búit aptr heim. Gísli var vitr maðr ok draumamaðr mikill ok berdreymr. Þat kemr saman með öllum vitrum mönnum, at Gísli hafe leingst allra manna í sekt geingit, annar enn Grettir Ásmundarson. Frá því er sagt, eitt haust, at Gísli lèt illa í svefne, nótt eina, þá er hann var á bæ Auðar; ok er hann vaknar, spurðe hón, hvath hann dreymde. Hann svarar: „Ek á draumkonur tvær" sagðe hann, „ok er önnur vel við mik, enn önnr segir mèr þat nökkut jafnan, er mèr þikkir verr enn áðr, ok spár mèr illt eina. Enn þat dreymde mik nú, at ek þóttumst ganga at húse einu, eðr skála; ok inn þóttumst ek ganga í húsit, ok þar kennda ek marga inni, frændr mína ok vine; þeir sátu við elda ok drukku, ok voro sjau eldarnir — sumir voro mjök brunner, enn sumir sem bjartastir. Þá kom inn draumkona mín hin betri, ok sagðe, at þat merkte aldr minn, hvat ek ætta eptir ólifat; ok hón rèð mèr þat, meðan ek lifða, at láta leiðast[1] forna sið ok nema einga galdra nè forneskju ok vera vel við daufan ok haltan ok fátæka ok fáráða. Ekki var draumrinn leingri". Þá kvað Gísli vísur nökkurar:

126 (Fold) kom ek inn þar er eldar
(unnfurs!) í sal brunnu
[at vorum þar aura]
einn ok sex [at meini].
Sá ek blíðliga báðar
bekksagnir mèr fagna

1) *Saaledes (uden Kjendeordet) Sa.*

(hróðrdeiler bað heilan
hvern mann) í því ranni.
12/1 Hyggit at, kvað Agða
annspilli vör banda,
(mildr) hvè margis eldar
(málmrunnr!) í sal brunni.
Svo áttu, kvað bil blægju,
(bjargs) ólifat margann.
(veðr- Skjöldunga- valde!)
vetr [nú er skammt til betra].
2 Gersk-at-tu næmr, kvað nauma,
(niðleiks ara steikar
árr!) [nema allt gott heyrir
iðla] galdrs [at skaldum].
Fátt kveða fleina brautar
fur-þverranda verra
(randar leggs ins reynda
runnr!), enn illt at kunna.
3 Vald eigi þú vígi
(vertu ótyrrinn) fyrre
(móts við meite-njörðu)
[mèr heitit því] (sleitu).
Baugskyndir! hjálp þú blindum.
(Baldr) hygg þú at því (skjaldar!)
illt kveð-a háð at höltum;
handlausum tý grand-a.

[1] Nú er frá því at segja, at Börkr þrýstir at Eyólfe fast, ok þikkir ekki svo fylgt sem hann vilde, ok þikkir ekki mikit koma fyrir fèit, þat er hann fekk honum í hendr, ok kvezt þess víss vera orðinn, at Gísli væri í Geirþjófs-

1) Sa tilföier som Overskrift: „Þorgerð[2] tók á gesta".

firðe, ok sendir Börkr mann[1] at leita eptir Gísla, elligar hann kvezt sjálfr mundu fara. Eyólfr vaknar við skjótt, ok sendir enn njósnar-Helga til Geirþjófsfjarðar, ok hefir hann nú vistir með sèr, ok er á burt viku, ok sitr nú um, at hann yrðe var við Gísla; sèr nú einn dag, at hann gengr frá leynum sínum, ok kennir Gísla; lætr hann nú verða við brugðit, ok ferr á burt, ok segir Eyólfr, hvers hann er víss orðinn. Eyólfr býrr nú ferð sína heiman með níunda mann, ok ferr til Geirþjófsfjarðar, ok hittir á bæ Auðar; þeir finna ekki Gísla þar, ok fara nú um alla skóga, at leita Gísla, ok finna hann ekki; koma aptr til bæjar Auðar, ok býðr Eyólfr henne mikit fè til at segja til Gísla; enn þat ferr fjarre, at hón vilè þat; þá heitast þeir at meiða hana at nökkuru, ok tjár þat alls ekki; ok verðr við þat heim at fara. Þikkir þesse för hin hæðiligasta, ok er Eyólfr heima um haustit. Enn þó at Gísli yrðe þá ekki fundinn, þá skilur hann þó, at hann muni tekinn verða, er skammt er á mille. Gísli ræzt nú heiman, ok inn til Strandar, ok ríðr á fund Þorkels bróður síns, í Hvamm; hann drepr þar á dyrr á svefnhúse því, er Þorkell liggr í, ok geingr hann út, ok heilsar Gísla. „Nú vil ek vita" sagðe Gísli, „ef þú vilt mèr nökkurn fullting veita; vænte ek nú af þèr góðrar liðveizlu; er nú mjök þröngt at mèr; hefir eg ok leingi til þessa sparazt". Þorkell svarar hinu sama, ok kvezt önga björg munu veita honum, þá er honum megi sakir á gefa; enn kvezt mundu fá honum silfr eðr fararskjóta, ef hann þyrfte, eðr aðra hluti þá sem fyrr var sagt. „Sè eg nú" sagðe Gísli, at þú vilt mèr ekke lið veita. Fá mèr nú þrjú hundruð vaðmála, ok huggast svo, at ek mun sjaldan

1) *Skjöndt Ordene ere klare, saa synes dog Meningen her at være forvansket og at burde udtrykkes enten ved* biðr Eyólf senda mann *eller* biðr Eyólf fara, *i Stedet for* sendir Börkr mann.

krefja þik hèðan frá liðs". Þorkell gjörir svo, færr honum vöru ok silfr nökkut. Gísli kvezt þat nú ok þiggja mundu; enn sagðist ekki þó svo lítiliga við hann gjöra mundu, ef hann stæðe í hans rúmi. Gísla þiker fyrir, er þeir skiljast. Hann ferr nú út í Vaðil, til móður Gests Olleifssonar, ok kemr þar fyrir dag, ok drepr á dyrr. Geingr húsfreyja til dyra. Hón var opt võn at taka við skógarmönnum, ok átte hón jarðhús; var annar jarðhússendir við ána, enn annar við eldahúsith hennar; ok sèr enn þess merke. Þorgerðr fagnar vel Gísla, „Ok mun ek þat til láta við þik, at þú[1] dvelìst hèr um hríð; enn ek má ekki vita, hvort þat verðr nökkuth annat, enn kvennvælar einar". Gísli kvezt nú þat þiggja mundu; enn segir nú ekki verða körlunum svo vel, at örvænt sè, at konunum verðe betr. Gísli er þar um vetrinn, ok hefir hvergi verit jafnvel gjört við hann í sektinni sem þar.

[2]Þegar er vorar, ferr Gísli aptr í Geirþjófsfjörð, ok má þá ekki leingr vera í burt frá Auðe konu sinne; svo unnast þau mikit; er nú þar um sumarit á laun, ok til þess er haustar; ok kemr nú á þref um draumana, þegar er leingir nóttina, ok kemr nú hin verre draumkonan at honum, ok gjörast nú svefnfarer harðar, ok seigir nú eitt sinn Auðe, hvat hann dreymde, er hón spurðe eptir, ok kvað þá vísu:

/30,1 (Villa oss, ef elle
oddstríðir skal bíða,)
mèr gengr sjöfn í svefna
sauma (mínir draumar);
(stendr) eigi (þat þeygi)
(þornreið!) bragar geire

1) *Fattes i Sa.*
2) *Den i Sa tilföiede Overskrift:* .G. kõ ᵗ ingiallz *er lidt utydelig.*

ölnannan selr annars
efne (mèr fyrir svefne).

Ok nú segir Gísli, ath konan sú hin verre kemr opt at honum, ok vill jafnan ríða hann blóðe ok roðru, ok þvo honum í, ok lætr sèr illiga. Þá kvað hann enn vísu:

130, 2 Eigi verðr enn (orða,
oss lèr um þat skorða)
[gefn drepr fyrir mèr glaumi]
gott úr hverjum draumi.
Kemr, þegar ek vil blunda,
kona, við mik til funda,
(oss þværr hón unda flóðe)
öll í manna blóðe.

Ok enn kvað hann:

130, 3 Sagt hefe ek frá orum
oddflaums viðum draumi
(eir) [varð-ath mèr], (aura!)
[orðfátt], er ek mun láta.
Verr, hafa vopna snerru
vekendr þá, er mik sektu, —
brynju hatrs hins bitra
beiðendr —, ef ek nú reiðumst.

Ok eru nú kyrr tíðinde. Ferr Gísli nú til Þorgerðar, ok er með henne annann vetr. Enn um sumarit eptir ferr hann í Geirþjófsfjörð, ok er þar unzt haustar. Þá ferr hann enn til Þorkels bróður síns, ok drepr þar á dyrr; Þorkell vill ekke út ganga, ok tekr Gísli kefli[1], ok rístr á rúnar, ok kastar inn. Þat sèr Þorkell ok tekr upp ok lítr á ok stendr upp síðan, geingr ut, ok heilsar Gísla, ok spyr tíðinda. Hann kvezt ekke kunna at segja, „Ok em eg nú kominn hit síðasta sinn á yðvarn fund, frænde, ok lát nú verða at

[1]) *Falles i Sa, og er tilföiet i Overeensstemmelse med P.*

sköruligri liðveizlu; enn ek mun því launa, at ek mun aldri krefja þik optar". Þorkell svarar enn hinu sama ok fyrr — býðr honum hross eðr skip, enn skerst undan allri liðveizlu. Gísli þiggr skip, ok biðr Þorkel setja fram með sèr skipit. Hann gjörer svo — ok færr honum sex vættir matar ok hundrað vaðmála. Ok er Gísli er á skip kominn, stendr Þorkell á lande. Þá mælte Gísli: „Nú þikist þú öllum fótum í etu standa ok vera vinr margra höfðingja, ok ugger nú ekke at þèr; enn ek er sekr, ok hefe ek mikinn fjandskap margra manna; enn þat kann ek þèr at segja, at þú munt þó fyrr drepinn enn ek. Ok munum vit nú skilja, ok verr enn vera skylde, ok sjást aldri síðan; enn vita skaltu þat, at ekki munda ek svo við þik gjöra". „Ekke hirðe ek um spár þínar" sagðe Þorkell — ok skildust við svo búit. Ferr Gísli inn til Hergilseyjar á Breiðafjörð. Þá tekr hann úr skipinu þiljur ok þóptur, árar, ok allt þat sem laust var innbyrðiss, ok hvelfir skipinu ok lætr reka inn at Nesjum. Ok nú geta menn þess til, er sjá skipit, at Gísli mune drukknaðr vera, er skipit er brotith, ok rekit á land, ok mune tekit hafa frá Þorkeli bróður sínum. Nú geingr Gísli í Hergilsey til húss. Þar býr sá maðr, er Ingjaldr hèt; kona hans hèt Þorgerðr; Ingjaldr var systrungr Gísla at frændseme, ok hafðe með honum farit út hingat til Íslands. Ok er þeir hittast, býðr hann Gísla allann greiða, ok alla björg, þá er hann mátte honum veita; ok þat þiggr Gísli, ok er þar síðan um kyrrt nökkura stund.

[1] Með Ingjalde var þræll ok ambátt; þrællinn hèt Svartr, enn ambáttin hèt Bóthildr. Helgi hèt son Ingjalds, ok var afglapi, sem mestr mátte vera, ok fífl; honum var sú umbúð veitt, at raufarsteinn var bundinn við hálsinn, ok beit hann

---

1) *Sa tilföier som Overskrift: „G. ú j Hergilsey".*

gras úte, sem fènaðr, ok er kallaðr ingjaldsfífl; hann var mikill vexte, nær sem tröll. Gísli er þar þann vetr, ok smíðar skip Ingjaldi, ok marga hlute aðra. Enn allt þat, sem hann smíðaði, þá var þat auðkennt, því at hann var hagare enn flestir menn aðrir. Menn undruðust, því þat var svo vel smíðað margt, sem Ingjaldr átte; því at hann var ekke hagr. Gísli er ávallt á sumrum í Geirþjófsfirðe; ferr nú svo fram þrjá vetr, frá því er hann hafðe dreymt, ok verðr honum þetta at mestu trauste, er Ingjaldr veitir honum. Þikkir mönnum nú grunsamligt um þetta allt jafnsaman, ok hyggja nú, at Gísli muni lifa, ok hafa verit með Ingjaldi, enn ekki drukknaðr, sem sagt hafðe verit. Leggja menn nú ræðu á, at[1] Ingjaldr á nú þrjú skip, ok öll vel gjörr. Kemr þesse kvittr fyrir Eyólf hinn grá, ok hlýtr Helgi enn at fara, ok kemr hann í Hergilsey. Gísli er ávallt í jarðhúse, þá er menn koma í eyna. Enn Ingjaldr var góðr gestgjafe, ok býðr Helga gisting; þar var hann um nóttina. Ingjaldr var iðjumaðr mikill; hann rère á sjó hvern dag, er sjófært var; ok um morguninn, er hann var búinn til útróðrar, spyrr hann, hvort Helga er ekke ákaft um ferðina, eðr því hann liggr. Hann kvað sèr vera ekke einkar skjallt, ok blès við, ok strauk höfuðbeinin. Ingjaldr bað hann þá liggja sem kyrrastann, ok ferr hann til sjófar; enn Helgi tekr at stynja fast. Nú er sagt, at Þorgerðr geingr til jarðhússins, ok ætlar at gefa Gísla dögurð; enn þile er á millum búrsins ok þess, er Helgi lá í; Þorgerðr geingr í burt úr búrinu; klífr Helge upp á þilit, ok sèr, at þar var manne matr deildr; ok í því kemr Þorgerðr inn, ok vizt Helgi við fast, ok fellr ofan af þilinu. Þorgerðr spyrr[1], því hann lætr svo,

1) *Falles i Sa.*

at klífa í ræfr upp, ok vera ekki kyrr. Hann kvezt svo óðvirke vera af beinverkjum, at hann mátte ekki kyrr vera, „Ok vilda ek” segir hann, „at þú[1] fylgdir mèr til rekkju”. Hón gjörir svo. Síðan geingr hón[2] burt með matinn. Enn Helgi ríss upp þegar, ok geingr eptir, ok sèr nú, hvath títt er; geingr nú aptr, ok leggst niðr eptir þetta, ok er þar þann dag. Ingjaldr kemr heim um kveldit, ok ferr til rekkju Helga, ok spyrr, hvort honum lètte nökkut. Hann kvað áleiðis snúast, ok beiðir sèr farnings um morguninn úr eyinni; ok er hann fluttr suðr til Flateyjar, ok ferr síðan suðr til Þórsnes; segir nú, at hann er orðinn var við, at Gísli er með Ingjaldi. Síðan býst Börkur heiman, ok eru saman fimmtán, fara á skip, ok sigla sunnan yfir Breiðafjörð. Þenna dag er Ingjaldr róinn á vastir, ok Gísli með honum, enn þræll hans ok ambátt á öðru skipi, ok sátu hjá eyjum nökkurum, þeim er heita Skutileyjar.

[3]Nú sèr Ingjaldr, at skipit sigler sunnan, ok mælti: „Skip sigler þarna, ok hygg ek, at þar mune vera Börkr hinn digri”. „Hvat er þá til ráðs takanda?” sagði Gísli; „ek vil vita, hvort þú ert svo hygginn, sem þú ert[2] dreingrinn góðr”. „Skjótt er til ráða at taka” sagði Ingjaldr, „þó at eg sè eingi vitrleiksmaðr: róum sem ákafast at eyinni, ok göngum síðan upp á Vaðsteinaberg, ok verjumst, meðan vær megum upp standa”. „Nú fór sem mik varðe” sagðe Gísli, „at þú mundir hitta þat ráðit, at þú mættir dreingrinn af verða sem beztr[4]; enn verre laun sel ek þèr þá fyrir liðveizluna, enn ek hafða ætlat, ef þú skalt fyrir mínar sakir lífit láta. Nú skal þat vera aldri, ok skal annat ráð taka. Þú skalt róa at eyjunni, ok þrællinn, ok

---

1) *Fattes i Sa.*
2) *Fattes i Sa, og er tilföiet i Overeensstemmelse med P.*
3) *Sa tilföier som Overskrift:* „.G. roi ui þergilſ eſ”. 4) mest[2] bezt[2] *Sa.*

ganga upp á bergit, ok búist at verjast, ok munu þeir ætla mik annann manninn, er sigla sunnan fyrir nesit. Enn ek mun skipta klæðum við þrælinn, sem eitt sinn fyr, ok mun ek fara á bátinn, með Bóthildi". Ingjaldr gjörðe sem Gísli ráðlagði; fannst þat eitt á, at hann var hinn reiðaste. Ok[1] er þeir skilja, þá mælti Bóthildr: „Hvat er nú til ráðs?" Gísli kvað vísu:

134 Ráðs leitar nú rítar
ruðr [vekjum mar Suðra]
(skorð), er skiljast verðum
(skjaldsteins!) frá Ingjaldi.
Þó mun ek hlýrs at hváru
hafla (bláfeldar!) skafla
(snyrtigátt), nè ek sýtum,
(snauð) hvat mèr verðr auðit.

Nú róa þau suðr í móte þeim Berki, ok láta sem ekke væri til vandræða. Þá segir Gísli fyrir, hversu hátta skal: „Þú skalt segja" segir hann, „at hèr sè fíflith innanborðs; enn ek mun sitja í stafni, ok herma eptir því, ok vefja mik í voðunum, ok vera stundum utanborðs, ok láta sem ek má æriligast; [ok ef nökkur[2] berr þá um fram, mun ek róa sem ek má, ok leita þess á, at sem skjótast skilde með oss". Ok nú rærr hón í móte þeim, ok þó ekki allnærre þeim Berki, ok lætr sem hón bregðe til miða. Nú kallar Börkr á hana, ok spyrr, ef Gísli væri í eyinni. „Ekki veit ek þat" segir hón; „enn hitt veit ek, at er þar sá maðr, er mjök berr af öðrum mönnum, þeim sem í eyinni eru, bæðe at vexte ok haglcik". „Já", segir Börkr; „enn hvort er Ingjaldr bónde heima?" „Löngu áðan rère hann

1) ek *Sa.* 2) *Fra* [*gjentaget i Sa saaledes:* ok ef nöck[2]. ok ef nöck[2].

til eyjarinnar" sagðe hón, „ok þræll hans með honum, at því er ek hugða". „Þat mun þó ekki verit hafa" sagðe Börkr, „ok mun Gísli þat verit hafa — ok róum eptir þeim sem ákafast." Þeir svöruðu: „Gaman þiker oss at fíflinu, ok horfa á þat, svo sem þat getr æriliga látit". Þeir sögðu, at hón var hörmuliga stödd, er hón skylde fylgja fóla þessum. „Svo þikki mèr ok" segir hón; „enn hitt finn ek á, at yðr þikkir blæligt, ok harmit mik alllítt". „Förum ekke at heimsku þesse" sagðe Börkr, „ok víkjum áleiðis". Skiljast þau nú, ok róa þeir til eyjarinnar, ok ganga á land, ok sjá nú mennina á Vaðsteinabergi, ok snúa þangat, ok hyggja allgott til sín; enn þeir eru uppe á berginu, Ingjaldr ok þrællinn. Börkr kenner brátt mennina, ok mælti til Ingjalds: „Hitt er nú ráð, at selja fram Gísla, eðr segja til hans ella; ok ertu mannhundr mikill,[1] er þú hefir leynt bróðurbana mínum, ok ert þó minn landsete, ok værir þú ills verðr frá mèr, ok væri þat sannara, at þú værir drepinn". Ingjaldr svarar: „Ek hefe vond klæðe, ok hrygger mik ekke, þó at ek slíte þeim ekki gjörr; ok fyrr mun ek láta lífit, enn ek gjöra ekki Gísla þat gott, sem ek má, ok firra hann vandræðum". — Ok þat hafa menn mælt, at Ingjaldr hafe Gísla mest veitt, ok þat at mestu gagni vorðit; ok þat er sagt, at þá er Þorgrímr nef gjörðe seiðinn, at hann mælti svo fyrir, at Gísla skylde ekke at gagni verða, þó at menn byrgi honum hèr á lande; enn þat kom honum ekki í hug, at skilja til um úteyjar, ok endist því þetta hóte leingst, þótt ekki yrðe þess áleingdar auðit. —

[2]Berke þikkir ekki þat til liggja, at veita Ingjaldi at-

---

1) *Sa indskyder En, hvilket maaskee er foranlediget ved, at der i dens Original har staaet en for er.*

2) *Sa tilföier som Overskrift: „capitulum".*

göngu, landseta sínum; hverfa þeir nú frá til bæjar, ok leita þar Gísla, ok finna hann ekki, sem von var. Þeir fara nú um eyna, ok koma þar at í einum stað, er fíflit lá, ok beit gras í dalverpe einu, ok bundinn steinn við hálsinn. Þá tekr Börkr til orða: „Bæðe er nú, at mikit er sagt frá fíflinu Ingjalds, enda deilist þat nú heldr víðara enn ek hugða, ok er hèr ekke á at horfa, ok hefir oss orðit svo mikil vanhyggja, at stóru berr; ok ekki veit ek, nærr vær fáum þetta leiðrètt; ok mun Gísli þar verit hafa á bátinum hjá oss, ok mun hafa látit epter fíflinu; því at hann er við hvortveggja brugðinn, ok er hin mesta hermikráka; ok er þat skömm jafnmörgum mönnum, ef hann skal nú komast úr höndum oss; ok skundum eptir honum, ok látum hann nú ekki úr færi ganga". Síðan hlaupa þeir á skip, ok róa eptir þeim, ok falla fast við árar. Þeir geta at líta, at þau eru komin langt inn á sund, ok sækja nú hvorertveggju fast róðrinn. Renner þat skipit meira, sem mennirnir voro fleire á, ok leggst svo nære um síðir, at þá er Börkr kominn í skotfæri, er þau eru komin at lande. Þá tekr Gísli til orða, ok mælti við ambáttina: „Nú munu vit skiljast, ok er hèr gull, at þú skalt færa Ingjaldi, enn annat konu hans, ok seg þeim, at þau gefi þèr frelse, ok ber þetta til jarteigna. Ek vil ok, at Svarte sè frelse gefit. Máttu at vísu heita minn lífgjafe, ok vil ek, at þú njótir þess." Nú skilja þau, ok hleypr Gísli á land, ok í hamraskarð nökkut; enn þat er á[1] Hjarðarnese. Ambáttin rère í burt, alsveitt af mæðe, ok rauk af henne. Þeir Börkr róa at lande, ok verðr saka-Steinn skjótastr af skipinu, ok hleypr at leita Gísla; ok er hann kemr í hamraskarðit, stendr Gísli fyrir með brugðit sverð, ok keyrir þegar í höfuð honum, svo at stóð í herðum niðri, ok fèll hann

1) *Skulde maaskee hedde* fyrir; *jf. det Følgende.*

dauðr á jörð. Þeir Börkr ganga nú upp á eyna; enn Gísli hleypr á sund, ok ætlar at leggjast til lands. Börkr skýtr eptir honum spjóte, ok kom í kálfann á honum, ok skar út úr, ok varð þat mikith sár. Hann kemr á burt spjótinu, enn týnir sverðinu; því at hann var svo móðr, at hann gat ekki á haldit. Þá var myrkt af nótt. Er hann komst at lande, þá hleypr hann í skóg; því at þá var víða skógum vaxit. Þá róa þeir Börkr at landi ok leita Gísla, ok kvía hann í skóginum, ok er hann svo móðr ok stirðr, at hann má varla ganga, ok verður nú varr við menn alla vega frá sèr. Nú leitar hann ráðs, ok ferr ofan til sjófarins, ok kemst þar inn með flæðarbökkum til Haugs í myrkrinu, ok hittir bónda einn, er Refr hèt, ok var allra manna slægastr. Hann heilsar honum, ok spyrr tíðinda. Hann sagðe allt, hversu farit hafðe með þeim Berki. Refr átte sèr konu, er Álfdís hèt, væn at yfirlite, enn fárskona sem mest í skapi, og var hinn meste kvennskratte; með þeim Ref var jafnræðe. Og er hann hefir sagt Ref tíðindin, skorar Gísli á hann til fulltings, „Ok munu þeir koma hèr brátt" sagðe Gísli, „ok ekr nú at mjök, enn fáer verða til liðveizlu". „Ek mun gjöra á nökkurn" sagðe Refr, „þann, at ráða einn, hversu at með skal fara at veita þèr, ok hlutast þú til einskis". „Þat skal nú þiggja" sagðe Gísli, ok mun ek ekki ganga fæte framar". „Gakk þú inn þá" sagðe Refr; ok svo gjörðu þeir. Þá mælti Refr við Álfdíse: „Nú mun ek skipta mönnum við þik í rekkjunni", ok tekr nú fötin öll úr rúminu, ok mælti, at Gísli skylde þar niðr leggjast í hálminn, ok berr á hann ofan fötin, ok hvíler nú á honum ofan hón Álfdís — „Ok vertu nú þar" sagðe Refr, „fyst, hvat sem í gjörest". — Hann biðr nú ok Álfdíse vera sem versta viðskiptes, ok sem ærasta, „Ok spare nú ekke

af" sagðe Refr „ok at mæla þat allt illt; er þèr kemr í hug, bæðe í blóte ok skattyrðum; enn ek mun ganga til tals við þá, ok haga svo orðum sem mèr sýnist". Ok í annath sinn, er hann kemr út, sèr hann menn fara, ok eru þar förunautar Barkar, átta saman; enn Börkr er eptir at Forsá; ok skulu þesser þangat fara, at leita at Gísla, ok taka hann, ef hann væri þar kominn. Enn Refr er úte, ok spyrr tíðinda. „Þau ein kunnu vær at seigja, at þú munt spurt hafa. Eðr veiztu nökkut til fara Gísla?" segja þeir; „eðr hvort hefir hann hèr nökkut komit?" „Þat er bæðe" sagðe Refr, „at hann hefir ekke hèr komit; enda munde honum skammt til skjótra ófara, ef hann hefðe þess freistat; ok ekki veit ek, hversu trúligt yðr þikkir, at ek munda ekki óbúnare, enn einhverr yðvar, at drepa Gísla; enn hefe ek þat vit með mèr, at ek munda þikkjast ekke allítit í vinna, at hafa slíks manns traust, sem Börkr er, ok hans vin vilda ek vera". Þeir spyrja: „Er þèr nökkuth um, at vær rannsökum þik ok hús þín?" „Já!" sagðe Refr; „þat vil ek gjarna; því at ek veit, at þèr megit því örruggligar leita í öðrum stöðum, ef þèr vitit fyrir víst, at hann er ekki hèr, ok gangit inn, ok leitit sem gjörsamligast". Þeir ganga inn. Ok er Álfdís heyrðe hark þeirra, þá spyrr hón, hvat gauragangi þar væri, eðr hverèr glóparnir starfaðe á mönnum um nætr. Refr bað hana hafa sik at hófe. Enn hón lætr þó ekki vant margra fíflyrða; veitir hón þeim mikla ágauð, svo at þeir máttu minni til reka. Þeir rannsaka ekki at síðr, ok þó minnr enn þeir mundu, ef þeir yrðe ekki fyrir þvílíkum hrópyrðum af húsfreyju. Fara síðan á burt, ok finna alls ekke, ok biðja bónda vel lifa; enn hann bað þá vel fara. Ok koma þeir aptr til fundar við Börk — ok una allilla við sína för, ok þikjaz feingit hafa mikinn mannskaða með svívirðing, enn komit eingu

áleiðis. Flyzt þetta nú yfir hèraðit, ok þikkir mönnum ekki úr steini hefja, hverjum óförum þeir fara fyrir Gísla. Börkr ferr nú heim, ok segir Eyólfe, hvat um er at vera. Gísli er með[1] Ref hálfan mánuð, ok síðan ferr hann á burt, ok skilja þeir Refr góðir vinir, ok gefr Gísli honum kníf ok belte, ok voro þat góðir griper; enn ekke hafðe hann fleira laust. Ok eptir þetta ferr Gísli í Geirþjófsfjörð til konu sinnar, ok hefir nú mikith aukizt hans frægð í þessum atburð; ok er þat ok sannsagt, at ekki hefir meiri atgjörfemaðr verit, enn Gísli, nè fullhugi; enn þó varð hann ekki gæfumaðr. Nú er fyst frá horfith.

[2]Nú er þar til máls at taka um vorith, at Börkr ferr til Þoskafjarðarþings með fjölmenne, ok ætlar ath hitta vini sína. Gestr ferr vestan af Rauðasande á Barðaströnd, ok Þorkell Súrrson, ok ferr á sínu skipi hvorr þeirra. Ok er Gestr er albúinn, koma til hans sveinar tveir, ok klæddir illa, ok höfðu stafi í höndum. Þess verða menn víser, at Gestr hefir launtal við sveinana, ok verða menn þess víser, at þeir biðja hann fars, ok hann veitir þeim. Þeir fara nú með honum til þingsins. Þar ganga þeir á land, ok fara sem leiðir liggja fyrir þeim til þess er þeir koma til Þorskafjarðarþings. Maðr er nefndr Hallbjörn; hann var göngumaðr, ok fór um hèruðin, ekki með færri menn enn tíu eðr tólf; enn hann tjaldaðe sèr[3] búð á þinginu. Þangat fara sveinarner, ok biðja hann búðarrúms, ok segjast vera göngumenn. Hann kvezt veita búðarrúm hverjum þeim, er hann vill beitt hafa, „Hefe ek hèr verith mörg vor" sagðe hann, „ok kenne ek alla höfðingja ok goðorðsmenn". Þeir sveinarnir segja, at þeir vilde hlíta hans ásjá ok fræðaz af

1) *Fattes i Sa, og er tilföiet i Overeensstemmelse med P.*
2) *Sa tilföier som Overskrift:* „ſueiaꝛnır ſpu þoꝛkel ſuꝛſ".
3) *Gisning i Overeensstemmelse med P; S har* ȧ.

honum. — „Er okkr mikil forvitni á at sjá stórmennismenn, þar er miklar sögur ganga frá”. Hallbjörn kvezt mundu fara ofan til strandar ok sagðist mundu kenna hvert skip skjótliga, sem kæmi, ok seigja þeim til. Þeir biðja hann hafa þökk fyrir lèttlæte sitt. Fara nú ofan til strandar, ok svo til sjófarins; sjá nú, at skipin sigla at lande. Þá tekr sveinn hinn eldri til orða: „Hverr á þat skip, er nú sigler hingat næst?” Hallbjörn sagðe, at þat á Börkr hinn digri. „Enn hverr sigler þar næst?” „Gestr hinn spake” sagðe hann. „Enn hverìr sigla þar næst, ok leggja skip sitt við fjarðarhornit?” „Þat er Þorkell Súrrson” sagðe hann. Þeir sjá nú, at Þorkell geingr á land, ok sezt niðr einshverssstaðar, meðan þeir flytja varnað þeirra af skipinu, svo[1] sem sjórrinn fèlle á land. Enn Börkr tjaldar búð þeirra. Þorkell hafðe girzkann hatt á höfðe, ok feld grán, ok gulldálk um öxl, enn sverð í hende. Síðan geingr Hallbjörn, ok sveinarner með honum, þangat at, sem Þorkell sitr. Nú tekr annar sveinninn til orða, sá hinn eldri, ok mælti: „Hverr er [sá hinn[2] göfugligi, er hèr sitr? Ekki hefe ek sèð vænna mann nè tiguligra”. Hann svarar: „Vel fara þèr orð; enn Þorkell heite ek”. Sveinninn mælti: „Allgóðr gripr mun sverðit þat vera, sem þú hefir í hendinni; eðr hvort muntu lofa mèr at sjá?” Þorkell svarar: „Furðu undarliga lætr þú um þetta, enn þó mun ek þetta leyfa þèr”, ok rèttir at honum. Sveinninn tók[3] við sverðinu, ok veik sèr frá líttat, ok spretter friðböndunum, ok bregðr sverðinu. Ok er Þorkell sá þat, þá mælti hann: „Þat lofaða ek þèr ekki þarna, at bregða sverðinu”. „Þar spurða ek þik ekke at leyfis” sagðe sveinninn, ok reiðir upp sverðit,

1) *Usikker Gisning; i Sa synes at staae* ſu (ſu=so=svo?).
2) *Rettelse;* ſiñ *fra* [*Sa.*
3) tok tk *Sa.*

ok rekr á hálsinn Þorkeli, svo at af tók höfuðit. Enn þegar þesse tíðinde eru orðin, þá hleypr upp Hallbjörn göngumaðr; enn sveinninn[1] kastar niðr sverðinu alblóðugu, ok grípr upp staf sinn, ok hlaupa þeir með þeim Hallbirni; ok urðu göngumenn næsta at gjalte. Þeir hlaupa upp hjá búðinni, er Börkr tjaldaðe. Menn drífa þá ath Þorkeli, ok þikkjast ekki vita, hverr verkit hefir unnit. Börkr spyrr, hverju gegnde þyss sjá, eðr kliðr, er var hjá Þorkeli. Ok er þeir Hallbjörn hlaupa upp hjá búðinni — ok eru fimmtán göngumenn — ok er hann Börkr spurðe þessa, þá svarar sá hinn yngri sveinninn, er Helgi hèt — enn sá hèt Bergr, er vígit hafðe vegit —: „Ekki veit ek, hvat þeir þinga; enn þat hygg ek, at þeir þræte um, hvort Vèsteinn hefðe átt eptir dætr einar, eðr hefðe[2] hann áttann son nokkurn”. Hallbjörn hleypr til búðar; enn sveinarner til skógar, er þar var nærr, ok verða ekki fundnir.

[3] Menn hlaupa nú til búðar Hallbjarnar, ok spyrja, hvè gegnde. Enn þeir göngumennernir segja, at sveinar tveir ungir höfðu komit í flokk þeirra, ok segja, at þeim kom þetta mjök at óvörum[4] ok kvoðust eingi deile á þeim vita; þeir seigja þó frá yfirlitum þeirra, ok viðrtal þeirra, hvílíkt verit hafðe. Börkr þikkist nú vita af orðum þeim, er Helgi hafðe mælt, at synir Vèsteins mune verit hafa; ok eptir þetta geingr hann til fundar við Gest, ok ræðz um við hann, hversu með skal fara. Börkr mælti: „Mèr er þat skyldast allra manna, at mæla eptir Þorkel mág minn[5]. Þikkir oss ekki því ólígt hafa til borit, sem synir Vèsteins

---

1) *Gisning i Overeensstemmelse med P; Sa har* sueiñ.

2) ħeꝑðe ħeꝑðe *Sa.*

3) *Sa tilföier som Overskrift:* capitulum.

4) mjök at óvörum *tilföiet i Fölge Gisning; i Stedet for Ordene* at þeim . . . at óvörum *har P*: — at þetta kemr mjök at þeim óvörum.

5) *Falder i Sa, og er tilföiet i Overeensstemmelse med P.*

mune unnit hafa verkit; því at ekki vitum vær annarra manna von, þeirra er sakir hafe átt við Þorkel, enn þeir. Nú kann vera, at þeir hafe komiz burt at sinni. Gef þú til ráð, hversu málit skal upp taka". Gestr svarar: „Kunna munda ek mèr ráð, ef ek hefða vígit vegit, at hafa þat undanbragð, at málit mætte ónýtt verða, ef á mèr yrðe haapt, at nefnast annann veg enn ek hèta"; ok letr Gestr mjök, at sökin sè fram höfð. Þat hafa menn fyrir satt haft, at Gestr hafe verit í ráðum með sveinunum; því at hann var skyldr þeim at frændsemi. Nú hætta þeir, ok falla niðr málin; enn Þorkell er heygðr at fornum sið, ok fara menn heim af þinginu; ok gjörist ekke fleira til tíðinda á því þingi. Börkr unir nú illa við sína ferð, sem þó átte hann stundum vanda til, ok hefir þó svo búit mykla sneypu ok svívirðing af þessu máli. Sveinarnir fara nú unzt þeir koma í Geirþjófsfjörð, ok liggja úte tíu dægr. Koma þeir til Auðar, ok er Gísli þar fyrir; þeir koma þar um nótt, ok drepa á dyrr. Auðr geingr til hurðar, ok heilsar þeim, ok spyr tíðinda — enn Gísli lá í rekkju sinni ok var þar jarðhús undir niðri, ok beinde hón raust þegar, ef hann þurfte at varast. Þeir segja henne nú víg Þorkels, ok um hvat væla var; segja henne ok, hversu leingi matlauser þeir hafa verit. „Ek mun senda ykkr" sagðe Auðr, „yfir hálsinn í Mosdal til sona Bjartmárs; skal ek fá ykkr vistir, ok jarteignir, at þeir skjóte yfir ykkr nökkuru- skjóli; ok gjöre ek því þetta, at ek nenni ekki at kveðja Gísla bjargar við ykkr." Nú fara sveinarnir í skóga þá, er þeir mega ekki finnast, ok neyta matar — því at þeir höfðu leingi matar misst —, ok leggjast síðan niðr ok sofa, er þeir voru mettir; því at þeir voro mjök syfjaðir.

[1] Nú er at segja frá Auðe, at hón geingr inn til Gísla,

1) *Sa tilföier som Overskrift:* capitulum.

ok mælti: „Nú skiptir mik myklu, hversu þú vilt til snúa, at gjöra minn sóma meira enn ek em verð". Hann tók þegar undir ok mælti: „Veit ek, ath þú munt segja mèr víg Þorkels bróður míns." „Svo er, sem þú getr" sagðe Auðr, „ok eru hèr komnir sveinarnir, ok vildu, at þèr byrgist at aller saman, ok þikkjast nú ekke traust eiga, nema þetta." Hann svarar: „Ekke má ek þat standast, at sjá bróðurbana mína, ok vera ásamt við þá", ok hleypr upp, ok vill bregða sverðe, ok kvað vísu:

Hverr of veit, nema hvassann
hjaldrís drage Gísli
(átt mun fyrða frètta
færevón) úr spónum,
alls sigrviðir segja
snyrte hrings af þingi
(drýgjum enn til dauða
dáð) Þorketil ráðinn.

Nú sagðe Auðr þá á burtu, „Ok hafða ek vit til þess, at hætta þeim ekki hèr". Gísli sagðe, at þann veg var ok allra bezt, at þeir hittist ekki; ok sefast hann brátt, ok eru nú kyrr ein tíðinde. Svo er sagt, at nú eru ekki meir eptir, enn tveir vetr þess, er draumkonan sagðe hann mundu lifa. Ok er á líðr, er Gísli í Geirþjófsfirði, ok koma aptr draumar hans aller, ok harðar svefnfarir, ok kemr nú jafnan at honum draumkonan sú hin verre, ok þó hin stundum, hin betri. Einhverja nótt er þat enn, at Gísla dreymer, at konan sú hin betri kom at honum; hón sýndist honum ríða grám heste, ok býðr honum með sèr at fara, til síns inniss, ok þat þekkist hann. Þau koma nú at húse einu, því er nærr var sem höll væri, ok leiðir hón hann inn í húsit, ok þóttu honum þar vera hægindi í pöllum, ok vel

um búit. Hón bað þau þar vera, ok una sèr vel — „Ok skaltu hingat fara, þá er þú andast" sagðe hón, „ok njóta hèr fjár ok farsælu". Ok nú vaknar hann, ok kvað vísur nokkurar eptir því sem hann dreymde:

Heim bauð með sèr sínum
saumhlökk grám blakke
(þá var brúðr við beiðe
blíð) lofskreyte at ríða.
(Mágrundar) kvazt mundu
(man ek orð um þat skorðu)
hneigesól af heilu
hornflæðar mik gæða.

Dýrr lèt drápu stjóra
dís til sess um vísat
lægiss elz, þar er lágu
(lítt týni ek því) dýnur.
Ok með sèr hin svinna
saums leidde mik nauma,
lagðe heil í hvílu;
hlaut skald sæng blauta.

Hingat skaltu (kvað hringa
hildr at óðar gilde),
[fleina þollur] með fullu,
[fallheygjaðr] deyja.
Þá muntu (ullur),***
ísungs, fèi þvísa
[þat hagar okkr til auðar]
(ormláðs) ok mèr ráða.

[1]Frá því er sagt, at einhverju sinni var Helgi[2] enn

1) *Sa tilföier som Overskrift:* eytelpuz leitaði (*dette Ord er utydel.*) gfla (*saal.*)
2) *Gisning; Sa har nl.* „at ein ђuerín fíní. at ђelgı ď" *i Stedet for Ordene* at einhverju sinni var Helgi.

sendr á njósn í Geirþjófsfjörð; ok þikkir mönnum áræðiligt, at Gísli mune þar[1]. Sá maðr ferr með honum, er Hávarðr hèt. Hann hafðe komit út um sumarit áðr, ok var frænde Gests Oddleifsonar. Þeir voro sendir í skóga, at höggva efnetrè; enn þó at þetta væri yfirbragð á þeirra ferð, þá bjó þó hitt undir, at þeir skyldu leita at Gísla, ok vita, ef þeir fyndi fylsne Gísla. Ok einn dag at kvelde sjá þeir eld í kleifunum fyrir sunnan ána; þat var um dagsetrskeið, ok niðmyrkr sem mest. Þá spyrr Hávarðr Helga, hvat þá sè til ráðs — „Ok muntu" segir hann „vera þessu vanari, enn ek". „Einn mun á gjörr" segir Helgi, „at hlaða hèr vörðu á hóle þessum, er nú stöndum vit á, ok mun þá finnast, er ljóss dagr er; ok sèr hèðan frá vörðunni til kleifanna, er skammt er at sjá". Þetta taka þeir ráðs. Ok er þeir hafa hlaðit vörðuna, sagðe Hávarðr sik syfja, svo at hann kvezt ekke mega annat, enn sofa. Hann gjörir svo. Enn Helgi vakir ok hleðr þat sem ógjört var at vörðunni. Ok er hann[2] hafðe því lokit, þá vaknar Hávarðr, ok biðr Helga þá sofa, enn hann kvezt vaka mundu. Ok Helgi sefr um hríð. Ok á meðan hann sefr, tekr Hávarðr til verks ok berr á burt vörðuna alla ok sèr hvern steininn í náttmyrkrinu. Ok er hann hefir þat gjört, þá tekr hann stein einn mikinn, ok keyrir niðr á bergit, nærre höfðe Helga, svo at jörðin bifaðist við. Ok þá sprettr Helgi upp, ok verðr lafhræddr ok felmsfullur, ok spurðe, hverju gegnde. Hávarðr sagðe: „Maðr er í skóginum, ok hafa marger slíkir komit í nótt". „Þat mun Gísli verit hafa" seger Helge, ok mun hann hafa orðit varr við okkr; ok máttu þat skilja, fèlagi góðr", segir hann, „at vit munum aller lemjast, ef á okkr kemr slíkt grjót; ok ér eingi annar

1) *Her fattes formodentlig* vera.
2) *Fattes i Sa.*

á gjörr, enn verða á burtu sem skjótast". Nú rennr Helgi sem fljótast má hann; enn Hávarðr geingr á eptir, ok biðr Helga ekki hlaupa undan sèr; enn Helgi gaf at því eingan gaum, ok fór sem fætr toguðu. Ok at lyktum koma þeir báðir til skips, ok stíga þar á, ok ljósta síðan árum í sjó, ok róa sem ákafast, ok lètta ekki fyrr sinni ferð, enn þeir koma heim í Otradal, ok segir Helgi, at hann er víss orðinn, hvar Gísli er niðr kominn. Eyólfr víkst við skjótt, ok ferr þegar við tólfta mann, ok er þar í för Helgi ok Hávarðr. Þeir fara til þess er þeir koma í Geirþjófsfjörð, ok ganga um alla skóga at leita vörðunnar ok fylsnis Gísla, ok fundu hvorke. Nú spyrr Eyólfr Hávarð, hvar þeir settu vörðuna. Hann svarar: „Ekki má ek þat vita; því at bæðe var, at ek var svo syfjaðr, at ek vissa fátt frá mèr, enda hlóð Helge þá vörðuna, er ek svaf. Ekki þikke mèr örvænt, at Gísli hafe orðit varr við okkr, ok hafe borit burt vörðuna, þá er lýste, ok vit vorum í burtu farner". Þá mælti Eyólfr: „Afauðit verðr oss mjök um þetta mál, ok munu vær aptr snúa", ok svo gjöra þeir, ok kvezt Eyólfr áðr vilja hitta Auðe. Þeir koma nú á bæinn, ok ganga inn, ok settist Eyólfr enn á[1] tal við Auði. Hann tekr svo til orðs: „Ek vil eiga kaup við þik, Auðr", segir hann, „at þú seg mèr til Gísla, enn ek mun gefa þèr þrjú hundruð silfrs, þau sem eg hefir tekit til höfuðs honum. Þú skalt[2] ok ekki[3] við vera, er vær tökum hann af lífe. Þat skal ok fylgja, at ek mun fá þèr ráðahag þann, at öllu sè betri, enn sjá hefir verit. Máttu ok á þat líta" segir hann, „hversu óhallkvæmt þèr verðr at liggja í eyðefirðe þessum, ok hljóta þat af óhöppum Gísla, ok sjá aldre frændr ok nauðlitamenn".

1) at at *Sa.*
2) *Sa gjentager Ordene* Þú skalt *saaledes:* „þu skalt. þu skalt".
3) *Tilföiet i Overeensstemmelse med P.*

Hón svarar: „Þar þikke mèr óvænst um" segir hón, „at vær verðum um þat sátt, at þú fáir mèr þat gjaforð, at mèr þikke jafnt við þetta. Enn þó er þat satt, sem mælt er, at fè er bezt eptir feigann; ok lát mik sjá, hvort fè þetta er svo mikit ok frítt, sem þú seger". Hann steypir nú fènu í knè henne, ok hefir hón hönd í, enn hann telur ok tjár fyrir henne. Guðríðr fóstra hennar tekr at gráta.

[1] Síðan geingr hón út, ok til móts við Gísla, ok segir honum: „Fóstra mín er nú vitlaus orðin, ok vill svíkja þik". Gísli mælti: „Gjör þú þèr gott í hug; því at ekki mun mèr þat at fjörleste verða, at Auðr blekke mik", ok kvað vísu:

149 Segja menn, at manni
menhlín hafe sínum
fjarðar elgs um fólgit,
fleyvangs, hugi ranga.
Enn grjót ölun- gáttin
góins fitjar vill sitja.
Hygg-at ek hælibrekku
hannlogs at því sanna.

Eptir þetta ferr mærin heim, ok segir ekke, hvert hón hefir farit. Eyólfr hefir þá talit silfrit; enn Auðr mælti: „Í eingann stað er fèt minna eðr verra, en þú hefir sagt; ok mun þèr nú þikkja ek heimilt eiga[2] at gjöra af slíkt er[2] mèr sýnist". Eyólfr tekr því glaðliga, ok bað hana at vísu gjöra af slíkt er hón vill. Auðr tekr nú fèð, ok lætr koma í einn stórann sjóð; stendr hón síðan upp, ok rekr sjóðinn með silfrinu á naser Eyólfi, svo at þegar stökkr blóð um hann allann, og mælti: „Haf nú þetta fyrir auð-

---

1) *Sa tilföier som Overskrift:* eyiolf² mælte fiedin (*lidt utydeligt, tæer* m).
2) *Fattes i Sa.*

tryggi þína, ok hvert ógagn með. Einge von var þèr þess, at ek munda selja bónda minn í hendr illmenni þínu. Haf nú þetta, ok með bæðe skömm ok klæki. Skaltu þat muna, vesall maðr, meðan þú lifir, at kona hefir barit þik; enn þú munt ekke at heldr fá þat er þú vildir". Þá mælti Eyólfr: „Hefit[1] hendr á, ok drepi, þó at blauðr sè". Hávarðr tekr þá til orða: „Þó er för vor helzte ill, þó at vær vinnum ekki þetta níðingsverk; ok stande menn upp, ok láte hann ekki þessu ná". Eyólfr mælti: „Satt er hit fornkveðna — án er ills geingiss, nema heiman hafe". Hávarðr var vinsæll maðr, ok voro marger búnir at veita honum lið til þessa, enn í annann stað at firra Eyólf óhappi; ok verðr hann nú svo búit at hafa, ok ferr á burt við þetta. Enn áðr enn Hávarðr geingi út, mælti Auðr: „Ekke mun sannligt at halda skuld þeirre, er Gísli á at gjalda þèr, ok er hèr fingrgull, er ek vil at þú hafir". „Ekke munda ek þetta þó heimt hafa" seger Hávarðr. „Ek vil nú þó gjalda" segir Auðr. Hón gaf honum þó raunar gullit fyrir liðveizlu sína. Hávarðr fekk sèr hest, ok ferr suðr á Strönd til Gest Oddleifssonar, ok vill ekki leingr vera með Eyólfi. Eyólfr ferr heim í Otradal, ok unir illa sinni ferð; enda þótte mönnum þesse ferð hin hæðiligasta.

[2]Líðr svo nú sumarit, at Gísli er í jarðhúsum sínum, ok er varr um sik, ok ætlar hann nú ekke í burt; þikkir honum nú fokit vera í öll skjól; nú eru ok liðner draumavetr hans gjörfaller. Þat berr enn til einhverja nótt um sumarit, at Gísli lætr illa í svefne. Enn er hann vaknar, spyrr Auðr, hvath hann hefðe dreymt. Hann segir, at nú kom at honum draumkonan sú hin verre, ok mælti svo: „Nú skal

1) *Burde maaskee rettes til* Hafit, *da* hafa hendr á *er den sædvanlige Udryksmaade.*

2) *Sa tilföier som Overskrift:* G. kuað uísur.

ek því öllu bregða, er hin betri draumkonan mælti við þik; ok skal ek þess ráðande, at þèr skal þess ekke at gagni verða, er hón hefir mælt". Þá kvað Gísli vísu:

150 Skulut þit ei, kvað skorða
skaptkers, saman vera
(svo hefir ykkr) við ekka
eitr (guðrúnar heitit).
Allvaldr hefir alda,
erlendis, mik senda
enn úr æðra ranni,
annann heim at kanna.

„Þat dreymde mik enn" sagði[1] Gísli, „at sjá kona kom til mín, ok batt á höfuð mèr dreyruga húfu, ok þvó áðr höfuð mitt í blóðe, ok jós á mik allann, svo at ek varð alblóðugr". Gísli kvað vísu:

151,1 Þvo hugða ek mèr þrúðe,
þremja lunns úr brunni,
Óðins elda löðri,
auðs, mína skör, rauðu:
ok hraun-kneifar, hræfa,
hand veri, því blande,
báls í benja ele
blóðrauð vala slóðar.

Ok enn kvað hann:

151,2 Hugða ek geymigöndul
gunnelda mèr falda,
ok rakskorinn reikar
rúf, dreyrugri húfu:
være hendr á henne
í hjörregni þvegnar.

1) *Falles i Sa, og er tilföiet i Overeensstemmelse med P.*

Svo vakte mik sága
saums úr mínum draume.

Nú gjörðist svo mikit um drauma Gísla, at hann gjörir svo myrkhræddan, at hann þorir hvergi einnsamann at vera; ok þegar hann leggr sín augu saman, þá sýnist honum hin sama kona. Þat var enn eina nátt, at Gísli lèt raunlítt í svefne. Auðr spurðe, hvat fyrir hann bæri. „Þat dreymde mik" segir Gísli, „at menn kæme at oss, ok væri Eyólfr í för, ok margt annarra manna, ok hittumst vær, ok vissa ek, at áburðir[1] urðu með oss. Einn þeirra fór fystr, grenjande mjök, ok þóttumst ek höggva hann sundr í miðju, ok þótte mèr vera á honum vargshöfuð. Þá sóttu margir at mèr; ek þóttumst hafa skjöldinn í hende mèr ok verjast leingi". Gísli kvað þá vísu:

152,1 Vissa ek fjandr at funde
(fekk ek) inni (lið minna)
ár [þótt eige værag
andaðr] (af því) standa
(gætt var) [verr! enn væri]
(valtafn í mun hrafni)
[fríðr í fögru blóðe
faðmr þinn roðinn mínu].

Ok enn kvað hann:

152,2 Máttuð skilde skalde
(skjöldr kom mèr at halde —
gátum hug — við hneite)
björ gellanda þella,
áðr enn mik þeir, er mínu
munu aldrlagi valda,
[gnýrr var björs at heyra
hárr] ofrlíðe báru.

1) P hér atburðir.

Ok enn kvað hann:

153,1 (Stè ek yfir einn, áðr ynni
árflognis mik sárann)
hrælækjar gaf ek hauke
(huggendr) munins tuggu.
Sneið at sínu ráðe
sverðs egg í tvau leggi;
misste menja lestir
(mannbót var þat) fótar.

Nú líðr á haustit, ok minnkar ekke draumana, ok heldr er vaxande gangr at þeim. Þat var eina nótt, er Gísli lèt enn illa í svefne. Auðr spurðe þá enn, hvatts fyrir hann bære. Gísli kvað vísu:

153,2 Hugðe ek blóð um báðar
(benvíðis) mèr síðr
(þann höfum vær at vinna
víl) senn ofan renna.
[Slíkt dreymir mik, seima]
sekr er ek við her nökkut
(biðum brodda hríðar
ben) [lofn, er ek mun sofna].

Ok enn kvað hann vísu:

153,3 Hugða ek blóð um báðar,
baughlín, granar mínar
harðar hvössu sverðe
hrænez rekin setja:
ok val mærar være
(Vör) af myklu fáre
(líkn rekjum svo, lauka)
lífs vónir mèr grónar.

Ok enn kvað hann:

154,1 Hugða ek hlífar flagða
hristendr af mèr kvista
(stór feingum ben) brynju
báðar hendr með vende.
Enn fyrir mækiss munni
minn hugða ek, Syn tynna,
(oss gein hjörr um hjassa)
hjálmstofn ofan klofna.

Ok enn kvað hann vísu:

154,2 Hugða ek Sjöfn í svefne
silfrbands yfir mèr standa
(Gerðr hafðe sú garða)
grátande (brá vota),
ok eld-njórun öldu
allskyndiliga bynde
(Hvath hyggr' þú mèr, hin mæra,)
mín sár (under því voru.)

[1] Nú er Gísli heima þat sumar, ok er nú kyrrt. Síðan kemr sumarnátt síðasta. Þá er þess getit, at Gísli mátte ekke sofa, ok ekke þeirra þriggja. Veðre var þann veg farit, at var á logn mikit — hèlufall var ok mikit. Þá kvezt Gísli vilja fara frá húsum ok til fylsniss síns, suðr undir kleifarnar, ok vita, ef hann mætte sofna. Nú fara þau öll, ok eru þær í kyrtlum, ok draga kyrtlarnir dögg-slóðena. Gísli hafðe kefle, ok reist á rúnar, ok falla niðr spænernir. Þau koma til fylsnisins. Hann leggst niðr, ok vill vita, ef hann gæte sofit; enn þær vaka. Rennr á hann svefnhöfgi, ok dreymir hann, at fuglar kæmi í húsit, er læmingar heita; þeir eru meire enn rjúpkerar; ok lètu illiliga, ok höfðu volkazt í roðru ok blóðe. Þá spurðe

[1]) *Sa tilföier som Overskrift:* at þoz uið gisla.

Auðr, hvað hann hafðe dreymt — „Nú voro enn ekki svefnfarer góðar". Gísli kvað vísu:

Mèr bar hljóm í heimi,
hörbil, þá er vit skildumst,
(svaukkvig dverga drekkju)
dreyra sals fyrir eyru.
Ok hjörraddar hlýdde
heggr (rjúpkera Tveggja
koma mun dala dreingi
dögg) læmingja höggvi.

Ok er þetta er tíðinda, heyra þau manna mál, ok er Eyólfr þar kominn með hinn fimmtánda mann, ok hafa áðr komit til húss, ok sjá döggslóðina, sem vísat væri til. Ok er þau verða vör við mennina, ganga þau upp á kleifarnar, þar sem vígi er bezt, ok hefir hvor þeirra þusl í hende mykla. Þeir Eyólfr ganga at neðan. Hann mælti þá við Gísla: „Hitt er nú ráð, at fara ekki undan leingra, ok láta þik ekki elta, sem huglausa menn, því at þú ert kallaðr fullugi mikill. Hefir nú ekki[1] orðit skammt funda á milli, ok þat mundu vær vilja, at sjá være hinn efste". Gísli svarar: „Sæk þú at karlmannliga, fyrir því at ek skal ekke leingra undan fara. Er þat ok þín skylda mest at sækja fystr at mèr; því at þú átt sakir við mik meire enn aðrir menn, þeir sem hèr eru í för". „Ek mun þat ekke under þèr eiga" segir Eyólfr „at skipta liðe mínu sem mèr líkar". „Þat var ok líkara" segir Gísli, „at grey þitt munde ekki þora við mig vopnum at skipta". Eyólfr mælti þá til njósnar-Helga: „Þat væri nú frægð mikil, at þú rèðir fystr upp á kleifarnar at Gísla, ok munde þat ágæte leingi uppi vera". Opt hefe ek þat reynt" segir Helgi, „at þú vilt aðra hafa fyrir þèr optast, þar er nökkur raun er at; enn

1) *Tilföiet i Fölge Gisning; P har* verðit langt (*for* ekki orðit skammt).

fyrir því, at þú eggjar svo ákafliga, þá skal ek til ráða, enn þú fylg mèr dreingiliga, ok gakk næst mèr, ef þú ert ekki með öllu blauðr". Helge ræðr nú til, þar sem honum þikkir vænst, ok hefir í hende öxe mykla. Gísli var svo búinn, at hann hafðe í hende öxe ok gyrðr sverðe ok skjöld á hlið; hann var í kufle grám, ok hafðe gyrt at sèr með reipe. Nú skopar Helge skeið, ok hleypr upp á kleifarnar at Gísla. Hann snarar í móte Helga, ok reiðir upp sverðit, ok rekr á lendarnar, svo at í sundr tók maninn í miðju, ok fellur sèr hvorr hlutrinn ofan fyrir kleifarnar. Eyólfr komst upp[1] annarsstaðar, ok kom þar Auðr í móte honum, ok lýstr á hönd honum með lurke, svo at úr dró allt aflit úr, ok hratar hann ofan aptr. Þá mælti Gísli: „Þat vissa ek fyrir löngu, at ek var vel kvæntr; enn þó vissa ek ekki, at eg væri svo vel kvæntr, sem ek er. Enn minna lið veittir[2] þú mèr nú, enn þú munder vilja, eðr þú ætlaðir, þó at tilræðit væri[3] gott; því at eina leið mundu þeir nú hafa farit báðir".

[4]Þá fara til tveir menn at halda þeim Auðe ok Guðríðe, ok þikkjast þeir hafa ærit at vinna. Nú sækja tólf at Gísla, ok komast upp á kleifarnar. Enn hann verr sik bæðe með grjóte ok vopnum, svo at því fylgde mikil frægð. Nú hleypur at förunautr Eyólfs einn, ok mælti til Gísla: „Legg þú af við mik vopnin þau hinu góðu, er þú berr, ok allt saman ok Auðe konu þína". Gísli svarar: „Tak þú þá við ódeigliga; því at hvorke samir, vopnin, þau er ek hefe átt, nè svo konan". Sjá maðr leggr til Gísla með spjóte. Enn Gísli höggr mót ok spjótit af skaptinu, ok verðr höggit svo mikit, at öxin hjóp í helluna, ok brestr

1) *Gisning for* ut.
2) *Gisning for* „ueitar".
3) *Faltes i Sa.*
4) *Sa tilföier som Overskrift*: capitulum.

af hyrnan. Hann kastar þá öxinni, enn grípur til sverðsins, ok vegr með því, enn hlífir sèr með skildinum. Þeir sækja nú at röskliga; enn hann verst vel ok dreingiliga; koma þeir nú hart saman. Gísli vo þá enn tvo menn, ok eru nú fjórir látnir. Eyólfr bað[1] þá sækja at sem karlmannligast — „Fám vær hart af" segir Eyólfr, „ok væri þat einskiss vert, ef góð yrðe erfiðisslaunin". Ok er[2] minnst er vonin, vizt Gísli við, ok hleypr upp á hamar þann, er heitir Einhamar, ok af kleifunum; þar snýst Gísli við ok verst. Þetta kom þeim at óvörum; þikkir þeim nú mjök óhægjast sitt mál[1] — mennirnir dauðir fjórir, enn þeir sárer ok móðir. Verðr nú hvíld á atsókninni. Þá eggjar Eyólfr menn sína allfast, ok heitr þeim myklum fríðindum, ef þeir næðe Gísla. Eyólfr hafðe einvala lið með sèr at hreyste ok harðfeingi.

[3]Maðr er nefndr Sveinn, er fystr rèðst í móte Gísla. Gísli höggr til hans, ok klýfr hann í herðar niðr, ok fleygir honum ofan fyrir hamarinn. Nú þikkjast þeir ekki vita, hvar staðar næmi manndráp þessa manns. Gísli mælti þá til Eyólfs: „Þat munda ek vilja, at þau þrjú hundruð silfrs, er þú hefir tekit til höfuðs mèr, skaltu hafa dýrast keypt; ok þat munda ek vilja, at þú gæfir til þess önnr þrjú hundruð silfrs, at vit hefðum aldri fundizt, ok muntu taka svívirðing fyrir mannskaða". Nú leita þeir sèr ráðs, ok vilja ekki fyrir líf sitt frá hverfa. Sækja þeir nú at honum tveggja vegna, ok fylgja þeir Eyólfi fremstir, er annar heitir Þórer, enn annar Þórðr, frændr Eyólfs; þeir voro hinu mestu garpar; ok er atsóknin þá bæðe hörð ok áköf, ok

---

1) *Tilföiet i Margen i Sa med samme Haand som Texten.*
2) *Fattes i Sa.*
3) *Sa tilföier som Overskrift:* .G. let lıp fitt.

fá þeir nú komit á hann sárum[1] nökkurum með spjótalögum; enn hann verst með mikilli hreyste ok dreingskap; ok fá þeir svo þungt af honum af grjóte ok stórum höggum, svo at eingi var ósárr, sá er at honum sótte; því at Gísli var ekki missfeingr í höggum. Nú sækja þeir Eyólfr at fast, ok frændr hans; þeir sá, at þar[2] lá við sæmd þeirra ok virðing. Leggja þeir þá til hans með spjótum, svo at út falla iðrin; enn hann sveipar at sèr iðrunum ok skyrtunni, ok bindr at fyrir neðan með reipinu. Þá mælti Gísli, at þeir skyldu bíða lítt þat — „Munu þèr nú hafa þau málalok, sem þèr vildut". Hann kvað þá vísu:

157 Fals, hallar skal fylla
fagrleit, sú er mik reitar,
rekkelát, at, rökkve
regns, sínum vin fregna.
Vel hygg ek, þótt eggjar
ítrslegnar mik bíte
(þá gaf sínum sveini)
sverðs (minn faðir herðu).

Sjá er hin síðasta vísa Gísla; ok þegar jafnskjótt er hann hafðe kveðit vísuna, hleypr hann ofan af hamrinum, ok keyrir sverðit í höfuð Þórðe, frænda Eyólfs, ok klýfr hann allt til beltisstaðar; enda fellur Gísli á hann ofan, ok er þegar örendr. Enn þeir voro aller mjögh sárir, förunautar Eyólfs. Gísli lèt líf sitt með svo mörgum ok stórum sárum, at furða þótte í vera. Svo hafa þeir sagt, at hann hopaðe aldri, ok ekki sá þeir, at högg hans være minna hið síðasta enn hið fysta. Lýkr þar nú æfe Gísla; ok er þat alsagt, at hann hefir hinn meste hreystemaðr verit, þó at hann være ekki í öllum hlutum gæfumaðr. Nú draga

1) „faiv þann" *Sa* (*for* hann sárum).
2) *Tilføiet i Margen i Sa med samme Haand som Texten.*

þeir hann ofan, ok taka af honum sverðit, götva. þeir hann þar í grjótinu, ok fara ofan til sjófar. Þá andaðist hinn sètte maðr, við sjó niðri. Eyjólfr bauð Auðe, at hón færi með honum. Enn hón vildi ekki. Eptir þetta fara þeir Eyólfr heim í Otradal, ok andaðist þegar hina sömu nótt hinn sjaunde maðr. Enn hinn átte liggr í sárum tólf mánaðe, ok fær bana. Enn aðrer verða heiler, þeir sem sárir voro, ok fęingu þó óvirðing. Og er þat alsagt, at eingi hafe hèr frægri vörn veitt verit[1] af einum manni, svo at menn vite með sannindum.

[2]Nú ferr Eyólfr heiman við hinn tólfta mann suðr til fundar við Börk hinn digra, ok sagðe honum þesse tíðindi, ok allann atburð. Ok varð Börkr kátr við þetta, ok biðr Þórdíse taka vel honum Eyólfi — „Ok mun þú ást þá hina myklu, er þú unner Þorgrími bróður mínum, ok gjör vel við Eyólf”. „Gráta mun ek Gísla bróður minn” segir Þórdís; „enn mun eigi vel fagnat Gísla bana, ef grautr er gjörr ok gefinn?” Ok um kveldit, er hón bar mat fram, feller hón niðr spónatrogit. Eyólfr hafðe lagt sverð þat í mille stokks ok fóta sèr, er Gísli hafðe átt. Þórdís kenner sverðit, ok er hón lýtr niðr eptir spónunum, þreif hón meðalkaflann á sverðinu, ok leggr til Eyólfs, ok vilde leggja á honum[3] miðjum; gáðe hón ekki, at hjaltit horfðe upp, ok nam við borðinu; hón lagðe neðar, enn hón hafðe ætlað, ok kom í lærit, ok var þat mikit sár. Börkr tekr Þórdíse, ok snarar af henne sverðit. Þeir hlaupa upp aller, ok hrinda fram borðunum ok matnum. Börkr bauð Eyólfe sjálfdæmi fyrir þetta, ok gjörðe hann full manngjöld, ok kvezt gjört hafa mundu meira, ef Berki hefðe verr í farit.

---

1) *Falles i Sa.*
2) *Sa tilföier som Overskrift:* „eñ mũ ė gısla bãa vel fagñ”.
3) *Rettelse for* „hann”.

Þordís nefnir sèr þá votta, ok seger skilit við Börk, ok kvezt ekki skyldu koma síðan í sömu sæng hjá honum; ok þat ende hón. — Fór hún þá at búa á Þórdísastöðum út á Eyre. Enn Börkr er eptir at Helgafelle til þess er Snorre goðe kom honum á burt; ok fór Börkr þá at búa í Glerárskógum. — Enn Eyólfr ferr heim, ok unir illa við sína ferð.

[1]Syner Vèsteins fara til Gests frænda síns, ok skora á hann, at hann komi þeim utan, með ráðum sínum, ok Gunnhildi, móðr þeirra, ok Auðe, er Gísli hafðe átta, ok Guðríðe Ingjalzdóttur ok Geirmunde bróður hennar. Fara þau öll utan í Hvítá. Kom Gestr þeim utan með fè sínu. Þau voro skamma stund úte, ok komu við Noreg. Geingr Bergr á stræte, ok vill kaupa þeim búðarrúm í kaupangi, ok tveir menn með honum; þeir mæta tveimr mönnum, ok var annar í skallazklæðum, ungr maðr ok mikill vexte; sá spurðe Berg at nafne. Hann sagðe til hith sanna um nafn sitt ok kyn; því at hann ætlaðe, at hann munde þess víðar koma, at hann munde njóta föður síns, enn gjalda. Enn sá, er í skarlaksklæðunum var, brá sverðe, ok hjó Berg banahögg. Þat var Are Súrrson, bróðir Gísla ok Þorkels. Förunautar Bergs fóru til skips, ok sögðu tíðindin. Stýremaðr kom þeim undan ok tók Helga far til Grænlands. Helge kom þangat, ok þroskaðist þar, ok þótte hinn bezte dreingr; ok voro menn sendir til höfuðs honum; enn þess varð ekki auðit. Helgi týndist í veiðeför, ok þótte þat mikill skaðe. Þær Auðr ok Gunnhildr fara til Danmerkr í Heiðabæ; tóku þær við trú, ok geingu suðr, ok komu ekki aptr. Geirmundr var eptir í Noregi, ok kvongaðist, ok varð vel at þroska. Guðríðr systir hans var manni gefin,

1) *Sa tilföier som Overskrift:* capitulū.

ok þótte skýr kona, ok eru marger menn frá henni komnir. Are Súrrson fór til Íslands; hann kom í Hvítá, ok selde skipit, enn keypte sèr land at Hamri, ok bjó þar nökkura vetr. Víða hefer hann búith á Mýrum, ok eru menn komnir frá honum. Lúku vær hèr Gísla sögu Súrrsonar. Guð gefe alla góða daga utan enda. Amen.

SAGA

AF

GÍSLA SÚRSSYNI.

Ved

K. Gislason.

Þat er upphaf á sögu þessi, at Haraldr enn hárfagri rèð fyrir Noregi. Hann var fyrstr einvaldskonungr um allan Noreg, ok urðu margir landflótta fyrir honum til ýmissa landa, ok voru þat meirr stórmenni, fyrir því at þeir vildu ekki[1] yfirgang hans þola, en höfðu ei styrk til mótstöðu við hann. Um hans daga fannz Ísland ok byggðiz. Rèðuz þá út hingat börn Ketils flatnefs — Björn enn austræni, er Kjalleklingar eru frá komnir, ok Helgi bjóla, er bjó á Kjalarnesi, ok Þórunn hyrna, er Helgi enn[2] magri átti, í Eyjafirði. Eru frá þeim Eyfirðingar komnir. Auðr, dóttir Ketils, kom síðast út hingat, ok eru af hennar ætt komnir Orkneyjajarlar ok Götuskeggjar í Færeyjum ok Breiðfirðingar hèr á[3] landi. Þórólfr mostrarskegg rèðz út hingat, ok nam hann öll Þórsnesslönd; eru frá honum komnir Snorrungar. Úlfr enn skjálgi rèðz út hingat, ok nam hann Reykjanes í Breiðafirði; eru frá honum komnir Reyknesingar. Þórðr víkingr kom út hingat; kom hann í Dýrafjörð ok nam þar land allt ènum neyrðra megin. Hrollaugr, son Rögnvalds jarls af Mæri, bróðir torf-Einars jarls ok Þóris þegjanda[4] ok göngu-Hrólfs, hann fór út hingat, ok nam land austr á Síðu, ok eru frá honum komnir Síðumenn.

Í þenna tíma var hersir einn ríkr í Noregi, sá er Þorkell hèt, ok var kallaðr gullhjálmr, á Sunnhörðalandi, í Súrnadal. Hann var kvongaðr maðr. Átti hann iij sonu við konu sinni. Ari hèt hinn ellsti, annarr Gísli, þriði

1) ei *b.* 2) hin *b.* 3) i *b.* 4) þeigianda *b.*

Þorbjörn. Þeir voro allir efniligir menn. Ísi er maðr nefndr, er rèð fyrir Fjarðafylki. Dóttir hans hèt Ingibjörg; hón var kvenna vænst. Hennar bað Ari Þorkelsson, ok var hón honum gift. Hann tók fjárlut mikinn með henni. Henni fylgði sá maðr heiman, er Kolr hèt; hann var mikill at kyni; hann hafði hertekinn verit ok var kallaðr þræll; hann fór með Ingibjörgu í Súrnadal. Þorkell lætr bú eitt auðigt koma í hendr Ara syni sínom þar í dalnum; tekr hann þar til forráða ok þykkir vera enn efniligsti maðr. Sá maðr[1] er nefndr til sögunnar, er Björn hèt. Hann var kallaðr Björn enn blakki[2]. Hann var berserkr ok hólmgöngumaðr mikill. Þeir voro xij saman. Björn var fjölkunnigr ok bitu hann ei járn[3]. Hann var óþokkasæll við alþýðu. Settiz hann í bú manna, þar er honum sýndiz, en lagði í rekkjur hjá sèr konur þeirra ok dætr ok hafði við hönd sèr slíka stund sem honum sýndiz. Kvíddu allir við kvámo hans, en fögnuðu er hann fór í brott. Þess er við getit, at Björn spyrr þetta, at Ari hefir fríða konu heim flutta ok tekit við auð fjár. Þykkir[4] honum [þangat vænligt[5] at ráðaz. Snýr hann þangat með sveit sína ok kemr þar at kveldi eins dags; ok er þeir hittaz, [Ari ok Björn[6], þá segir hann, at hann ætlar sèr forræði fyrir búi því, ok vill, at Ingibjörg kona hans samrekki með honum slíka stund sem honum sýniz; bað Ara gera hvort er honum þykkir betra, at fara á brott eða vera þar. Ari kvez ekki mundu brott fara ok eigi ætla honum þar[7] nokkor forræði. „Þá er vel" segir Björn, „ok er sá kostr annarr, at[8] ek vil skora þèr á hólm, at þú berìz við mik, ef þú treystiz, á þriggja nátta fresti, ok skal þá reyna, hvorr okkarr skal eiga Ingibjörgu; skal sá ok fè taka

1) $\overset{r}{m}$ maþr *a*. 2) Blaki. 3) jarns *a* 4) þikk' *a*. 5) „vænligt þangat" *fra* [*b*. 6) Biorn oc Ari *fra* [*a*. 7) „þat" *a*. 8) *Fattes i a*.

eptir annan, er sigr hefir á hólminom. Mun ek mik ekki með fè leysa af hólminom, enda tek ek ei fè fyrir aðra". Ari kvez þat gjarna vilja, at þeir berðiz. Fóro berserkir við þat á brott, ok búaz nú til hólmstefnunnar, ok ganga þeir nú á hólm, ok lýkr svá þeirra viðrskifti, at Ari fellr, en berserkrinn varð ekki sárr, því at hann beit ekki járn. Nú þykkiz Björn hafa vegit til landa ok laussa aura ok kvánfangs. Lýsir hann þá yfir því, at hann ætlar þangat at kveldi, til þess bæjar, er Ari hafði átt. Gísli svarar, bróðir Ara, ok kvat brátt eptir verða um þá frændr, „ef sjá óhæfa skal fram fara, at sjá ófagnaðr skuli ofgöngum ganga yfir oss. Nú skal þat aldri verða. Vil ek skora á þik til hólmgöngu þegar á morgin. Vil ek miklu heldr falla á hólmi, enn þola óhæfu þessa". „Þat er vel" segir Björn; „mano þèr svá fara gjörvallir frændr, ef þèr villt til þess hætta at berjaz við mik". Skilja nú eptir þetta, ok ferr Gísli heim til búss þess, er Ari hefir átt. Eru nú sögð tíðindi þessi af hólminom, lát Ara, ok þykkir þat híbýlabrestr mikill vorðinn. Gísli gengr til fundar við Ingibjörgu ok segir henni fall Ara, ok þat með, at hann hefir skorat Birni[1] á hólm ok þeir skulu berjaz um daginn eptir. „Sú er óvænlig ætlan" sagði Ingibjörg, „ok uggi ek, at þèr takiz ekki vel, nema þú njótir annarra við". „Þess vil ek þá biðja þik, ok svá aðra, þá er glíkligstir veri, at þá luti mætti til leggja, at þá væri sigrinn vænligri enn áðr". „Einn maðr er sá" segir hón[1], „er mèr þykkir glíkligstr til at leggja kunni til þessa máls, svá at þèr mætti at gagni koma". „Hverr er þat?" segir Gísli. „Kolr fóstri minn er þat", segir hón; „því at þat hygg ek, at hann eigi sverð þat, er betra skal vera, enn flest önnur, þótt hann láti úvirðuliga yfir, ok kallar hann þat

1) B: 2) hun a.

brytskálm sína". Nú var sendt eptir Kol, ok kemr hann á þeirra fund, Gísla ok Ingibjargar. Gísli mælti: „Áttu sverð nokkut gott?" Kolr svarar: „Lítil gersimi er sverð mitt; en þó er þat mart í karlshúsi, at ei er í konungsgarði". Gísli mælti: „Viltu ekki ljá mèr sverðit til hólmgöngunnar við Björn?" Kolr mælti[1]: „Þá mun þèr fara sem öðrum um þá gripi, er gersimar eru undir, ok nennit þá eigi at láta af höndum. En ek mun nú segja þèr, at sverðit mun bíta þat sem því er til höggvit, hvort sem er járn eða annat, má þat ok ekki deyfa, því at þat er dvergasmíði; ok heitir sverðit Grásíða. En svá máttu ætla, at mèr mun illa hugnaz, ef ek nái eigi þá sverðinu, er ek vil við taka". „Ómakligt er annat" segir Gísli, „enn þú náir sverðinu, þá er ek hefir haft í nauðsyn mína". Tekr Gísli nú við sverðinu, ok líðr af nóttin. En áðr þeir færi heiman til hólmgöngu, spurði[2] Þorbjörn Gísla bróður sinn: „Hvorr okkarr, bróðir! skal nú berjaz við berserkinn í dag, eða hvorr skal höggva kálfinn?" Gísli svarar: „Þat ræð ek, at þú höggvir kálfinn; en vit Björn manom reyna með okkr". Eigi kaus hann et inndælla. Fóro þeir nú til hólmsins. Ganga þeir nú á hólm Gísli ok Björn. Þá sagði Gísli, at Björn skyldi höggva fyrri. „Þat hafa mèr öngvir fyrr boðit" segir Björn; „enda hefir mèr engi fyrr boðit hólmgöngu enn þú". Nú höggr Björn til Gísla; en hann kemr skildi fyrir sik; ok höggr hann af skildinom allt þat er tók, fyrir utan mundriðann. Gísli höggr aptr til Bjarnar[3], ok kemr á skjaldarsporðinn, ok tekr þar af, ok undan honum fótinn fyrir ofan knè. Gísli höggr í annat sinn af honum höfuðit. Er þá snúit at þeim förunautum Bjarnar: eru sumir drepnir, en sumir komaz á skóg undan. Þá fór Gísli heim eptir þat, ok fekk af þessu orðstír góðan; tekr

1) sv'. b. 2) spurð a. 3) B. b; Biorns a.

hann síðan bú þat at erfðum eptir Ara bróðor sinn, er hann hafði átt; hann fekk ok Ingibjargar — líða nú stundir fram — ok seldi ekki sverðit af hendi, enda hefir Kolr eigi til kallat.

Einn dag hittaz þeir úti ij saman: hafði Gísli þá í hendi sverðit Grásíðu, en Kolr öxi. Spurði Kolr, hvè honum hefði sverðit gefiz. Gísli lèt vel yfir. „Þá vil ek nú við taka" segir Kolr, „ef þú þikkiz haft hafa[1] í þína þörf nú at sinne". „Viltu selja?" segir Gísli. „Ekki" segir Kolr. „Ek mun gefa þèr frelsi ok kaupeyri, svá at þú megir fara með öðrum mönnum þangat sem þú vill". „Ekki vil ek selja" segir Kolr. „Þá mun ek gefa þèr frelsi ok ljá þèr eða gefa þèr jörð ok þar með fá þèr ganganda fè svá sem þú þarft at hafa". „Ekki vil ek at heldr selja" segir Kolr. „Já" segir Gísli, „of fastr ertu af. Mettu nú svá dýrt" [segir hann[2], „sem þú hefir í hug, við lausafè, ok mun ek ekki smátt á sjá, ef þú vill nokkorn á gera. Þar með fæ ek þèr frelsi ok kvánfang sæmiligt, ef þèr leikr nokkot[3] í skápi". „Ekki er um at tala" segir hann; „ek mun ekki selja, hvat er þú býðr við. En nú ferr þetta eptir því sem mik grunaði í fyrstu, at ekki væri víst, hvort þú vildir þegar laust láta, ef þú vissir, hver gersimi í veri". „Ek mun ok segja þèr" segir Gísli, „hversu fara mun, at hvorrgi mun hafa vel; því at ek nenni sverðit ekki laust at láta, ok ekki kemr þat öðrum manni í hönd, enn mèr, ef ek má ráða". Kolr reiðir þá upp öxina, en Gísli brá Grásíðu, ok hjó hvorr til annars: hjó Kolr í höfut Gísla, svá at í heila stóð — en sverðit kom í höfut Kols[4], ok beit ekki; en þó var svá fast til höggvit, at haussinn rifnaði, en sverðit brast sundr. Þá mælti Kolr: „Nú hefði betr farit, ef at ek hefði

1) *Fattes i b.* 2) *Fra* [*fattes i b.* 3) nockut, *a.* 4) *K.*

tekit við sverði mínu fyrr, sem ek beidda; ok mun þó endir einn leystr vera um þá ógiptu, er yðr frændum mun þar af standa". Nú lætr þar hvárrtveggi líf sitt.

En eptir þat fýsiz Ingibjörg ór Súrnadal, ok ferr hón heim til föður síns með fè sitt. Þorbjörn aflar sèr kvánfangs, ok ferr hann austr um Kjöl til Fresseyjar, ok bað konu þeirrar, er Ísgerðr hèt, ok fekk hennar. Fór hann eptir þat heim í Súrnadal, ok tekr þar til ráða með föður sínom. Þorkell gullhjálmr lifir skamma stund þaðan frá — tekr hann sótt ok andaz; en Þorbjörn tekr fjárlut allan eptir föður sinn. Hann var síðan kallaðr Þorbjörn súrr. Þau Þorbjörn ok Ísgerðr áttu börn, þau er nefna verðr. Þorkell hèt son þeirra, enn ellsti; annarr Gísli; Ari hèt enn þriði, ok fór hann þegar austr til Freyseyjar til fóstrs, ok er hann lítt við sögu þessa. Þórdís hèt dóttir þeirra. Þorkell var maðr mikill ok fríðr sýnom, rammr at afli ok skrautmenni et mesta. Gísli var maðr svartr, ok sem þeir menn, er stórir voro vexti; ógerla vissu menn afl hans; hann var hagr maðr ok iðjumaðr mikill, hógværr í skapi. Þórdís systir þeirra var fríð kona sýnum, skörungr mikill ok heldr harðfeng í skapi ok svarrkr enn mesti.

Þeir menn eru nefndir þar í Súrnadal, er[1] annarr hèt Bárðr, en annarr Kolbeinn: þeir voro báðir á ungum aldri ok vel fjáreigandi; ekki var þó skylt með þeim; þeir höfðu ok litlu misst feðra sinna í Englandsferð. Sá bær, er Bárðr bjó á, hèt á Hellu; en á Granaskeiði þar er Kolbeinn bjó. Þeir voro mjök jafnkomnir at aldri við sonu Þorbjarnar[2] súrs, ok váro þar hvárirtveggjo enir beztu gleðimenn. — Nú í þenna tíma hefir höfðingjaskipti orðit, meirr enn eitt, í Noregi — fyrir því at Eiríkr blóðöx, Haraldsson, tók konungdóm af[3] föður sínom lifanda; en er Haralds

1) *Falles.* 2) „þorbiorn" *a.* 3) *at b.*

missti við, þá kom Hákon vestan af Englandi, ok fór þegar norðr til Þrándheims, ok hittir fyrst Sigurð Hlaðajarl, ok tjár fyrir honum, hvert ríki Hákon hinn gamli hafði haft í Þrándheimi, faðir hans — „Þætti mèr ok þat kaup vel fara, at þú hèldir mik til konungs, en ek ynna þèr slíkrar sæmdar, sem faðir yðvarr hefir átt — værir þú frjáls, en ekki ánauðigr, sem nú eru allir í landi þessu". Þat höfðu álög verit Haralds ens hárfagra, at hann eignaðiz jarðir allar í Noregi, byggðar ok óbyggðar, ok jafnvel sjóinn ok vötnin; skyldu allir hans jarðbyggendr vera. Nú hugsar jarl þetta með sèr, ok virðiz honom vel tal Hákonar, ok binda þeir nú fasta vináttu með sèr. Jarl stefnir þá þriggja fylkna[1] þing. Nú er þingit er sett, stendr Hákon upp ok mælti svá: „Þat er öllum mönnum kunnigt, þeim sem hèr eru komnir, at Haraldr enn hárfagri lagði Noreg allan undir sik, allt norðan frá Finnmörk ok austr til Elfar; var hann einvaldskonungr yfir öllum mönnum; átti hann ok fjölda sona, sem yðr er kunnigt, ok voro flestir vel mannaðir; en hann unni þeim misjafnt; sendi hann suma brott í önnor lönd; en suma hafði hann innanhirðar við sèr, ok var þat Eiríkr blóðöx, er hann[2] hugði at vera skyldi fyrir öllum sonum hans; ok hlýddu því allir, sem hann vildi vera láta, meðan hann lifði; en nú hefir Eiríkr frændi mjök marga þá luti látit vinna, er mikil óhæfa fylgir. Nú vil ek þess biðja yðr alla Þrændr, at þèr hyggit at því at styrkja ok styðja þann til landstjórnar, er hagfeldari væri landsbyggðinne, ok meirr lèti frændr sína hefjaz af sèr, ok alþýðu, enn hinn, er niðra vill landsbyggðinne. Vil ek ok því lýsa, at ek vil öllum mönnum upp gefa óðul sín öll, þeim er til mín vilja snúaz ok kalla mik konung". Margir menn mæltu sín í milli: „Nú bregðr kynliga við. Hèr er kominn

1) fylkia *a.* 2) *Faltes.*

Haraldr enn hárfagri, ok er nú orðinn ungr í annat sinn; en þá var hann gamall, er vær[1] sám hann síðast. Eðr hví mun gegna? eða mun hann eiga son nokkorn svá glíkan sèr, at eigi megi kenna hvorn frá öðrum — utan þat, at annarr er ungr, enn annarr[2] gamall, ok sá maðr gaf oss aftr föðurarf várn ok óðul með góðvilja, en faðir hans tók af oss með ofríki?" Nú mælti þat allr múgr, at þeir kvoðuz til konungs vilja yfir sèr þann er glíkastr veri Haraldi ok mestan goðvilja sýndi alþýðu, en kvoðuz aldri vilja Eirík yfir sèr — þann mann, er um útgarða færði frændr sína alla — eða Gunnhilde ok sonu hennar. Lýkr svá þinginu, at Hákon var til konungs tekinn. En er þetta spurðiz í annat fylki ok it þriðja, hver rèttarbót Þrændum var gefin: þá sendu menn orð til Hákonar konungs ok bjóðaz allir til þjónostu[3] við hann. En er hann var konungr vorðinn í Noregi, þá var þat samtíða, er Þorbjörn súrr ok synir hans rèðu fyrir í Súrnadal.

Nú er þat fyrst at segja, at Kolbeinn, er fyrr var nefndr, gerir sèr títt um kvámor til Þorbjarnar súrs ok þikkir þat mest gaman at tala við Þórdíse. Ok eigi líðr svá lengi fram, áðr aðrir leggja þeim þetta[4] til orðs. Ok svá er þetta í orðróm fært, at Þorbjörn faðir hennar verðr varr við, ok þikkir sem vera muni dagsatt. Talar hann þá við þá sonu sína, at honom þykkir þeirra vera at ráða bætr á slíku. Gísli kvað hægt at ráða bætr á því, er engi[5] mein voro á — „ok kveðr þú ekki þat, er þèr þikkir fjandskapr í, ef vèr mælum?" „Ek sè" kvat Þorbjörn, „at miklu er þetta meirr á lopt komit, enn nú stoði at drepa því niðr. Nú þykki mèr hitt miklu sannara, at þit[6] bræðr munut vera óhlutvandir; enda mun lítil karl-

1) ver *b.* 2) er *tilföier b.* 3) þionustu *a.* 4) „*þat*" *b.* 5) eingi *b.* 6) þið *a.*

mennska með yðr". Gísli mælti: „Gjör þú þèr ekki angr at[1], faðir! um kvámor hans; en ek mun ræða við hann, at hann láti af kvámom hingat". „Til slíks ertu glíkligastr" segir Þorbjörn „at fara með bónorði til hans, at hann láti af kvámom hingat, ok leggja þökk ok aufusu á, ok láta allvesalliga — en hafaz ekki at, þótt ekki sè látit at orðum þínum". Nú gengr Gísli frá í brott, ok hætta þeir feðgar tali þessu. Ok næst, er Kolbeinn kom þangat, þá leiðir Gísli hann á götu um kveldit, er hann fór í brott, ok ræðir við hann, at eigi vill hann kvámor hans lengr þangat — „því at faðir minn gerir sèr angrátt[2] um ferðir þínar; því at[3] þat er mál manna, at þú glepir Þórdíse systur mína; en föður mínum er þat ekki at skapi. Mun ek þat til vinna, ef þú vill fyrir mín orð gera, at ek vil færa þèr heim leika ok gleði". Kolbeinn mælti: „Hvat mun slíkt at ræða, er þú veizt at öngu[4] gegnir? Veit ek ekki, hvort mèr er þungligra, angrlynde föður þíns eðr eptirlæti við hann". Gísli svarar: „Ekki er þannig á at taka. Mun hèr ok svá fara, sem þar segir, at ek mun þat mest virða í þrautina, sem vill föður míns er. Nú þætti mèr[5] miklu skipta, at þú gjörðir þetta fyrir mín orð; ok áttu þá slíkt at mèr í annat sinn; en ek uggi, at oss líkí verr, ef þú vilt þverlyndi við hafa". Kolbeinn svarar fá um, ok skiljaz þeir við þat. Ferr Gísli heim, ok líðr nú svá um hríð, ok er nokkoru lengra milli um kvámor Kolbeins, enn verit hafði. Honum þykkir nú enn daufligt heima, ok ferr hann til Þorbjarnar. Ok einn dag, er hann var þar kominn, sat Gísli í stufu ok smíðaði, ok voro þeir þar allir feðgar. Þorkell var hinn kátasti við Kolbein, ok sátu þau þrjú á þverpalli, Þórdís ok[6] Þorkell ok Kolbeinn. En er á leið

1) *Jf. L. 11 nedenfor.* 2) *Jf. L. 2 ovenfor.* 3) *Udeladt i b.* 4) engu *b.* 5) þat *tilföiet i b.* 6) *Udeladt i b.*

85

daginn ok kvelda tók, þá standa þau upp og ganga[1] fram. Þeir voro eptir í stufunne feðgar, Þorbjörn ok Gísli. Þá tekr Þorbjörn til orða: „Ekki hefir þèr í hald komit bónríkit þitt. Er þat bæði, at meylig hefir vorðit[2] tiltekjan þín, enda ætla ek tvísýni á, með hvoru yðr skal heldr telja, bræðr, sonum eða dætrum. Nú er þat mikit at vita á gamals aldri, at eiga þá sonu, er ekki þykkir[3] meiri karlmennska yfir, enn þar sè konur aðrar, ok erut þèr ólíkir þeim bræðrum mínum Gísla ok Ara". Gísli svarar: „Ekki þarftu svá mikit af slíku at taka; því at vant er at vita, hverja[4] raun hverr gefr". Ok nennir Gísli nú ei lengr at heyra á hrakyrði hans ok gengr fram. Þeir ganga þá ór dyrunum út, Þorkell ok Kolbeinn; en Þórdís snýr þá til stofu. Gísli gengr út eptir þeim, ok gengu þeir nú allir samt. Enn vekr Gísli til við Kolbein, at hann lèti af kvámum. Hann kvaz ætla, at ekki[5] mundi af því verða. Gísli mælti: „Þá viltu lítils virða orð mín; ok manom vær þá verr leggja fèlagskapinn, enn ek hefði ætlat". „Ekki þykkjumz ek því valda" segir Kolbeinn. Gísli mælti: „Annathvort mun þó vera, at þú munt nokkors verða at virða orð mín, eðr ella vil ek sundr segja allri vináttu þeirri er með oss hefir verit". „Þú verðr því at ráða" segir Kolbeinn; „en ekki nenni ek at láta af kvámom mínum at[6] heldr". Gísli brá sverði ok hjó til hans, ok vannz Kolbeini þat at fullu. Þorkell lèt sèr mjök misboðit um verkit; en Gísli gengr heim í stufu. Þorbjörn spyrr, hversu gengit hafi þá bónríkit. „Þat vil ek kalla" segir Gísli, „at vel hafi gengit, fyrir því at þat mæltumz vèr nú við, er vèr skildum, at Kolbeinn mundi af láta af kvámom, svá at þèr yrði angr at því". „Þat mun því at eins"

1) gengu *a*. 2) orðit *b* 3) þicki *b*. 4) hv'a. 5) ei *b*.
6) *Udeladt i b*.

segir Þorbjörn, „ef hann er dauðr". „Láttu þèr þikkja[1] at betr" segir Gísli, „at þinn vili sè gerr um þetta mál". „Þá njóttu heill handa" segir Þorbjörn; „ok kann þá vera, at ek eigi ekki dætr einar barna.

Nú er at segja[2] frá Þorkeli, at hann unir ei heima, ok ætlar hann at ráðaz austr til Freyseyjar. Ok er hann kemr austr at Kilinom, til konungsbónda, er Sigurðr hèt — hann var ekki auðigr maðr, góðviljamikill við alþýðu; hann tók vel við Þorkeli, ok spurði, hví gegndi um ferðir hans. Þorkell segir, at hann ætlar á Kjöl. „Þar er sú för" segir Sigurðr, „er ek vildi at þú legðir eigi hug á, fyrir því at sú veitir nú mörgum þungt". „Hvat berr mest til þess?" segir Þorkell. „Ek veit þat eigi glöggt" segir Sigurðr; „en hitt veit ek þèr með sönnu at segja, at allir þeir, er færri fara saman, enn xij menn, þá hafa öngver aptr komit; en þeir menn, er með fjölmenni hafa farit, þá hafa við öngva[3] torfæru orðit varir". „Þá þykki mèr óvíst, hvat slíku veldr" segir Þorkell; „ok kann ek ekki at hnekkja för minne fyrir þat. Hitt vil ek * * *

* * * [4]taka þeir Gísli nú stórviðu ok færa í skipin, ok meiðiz hvat sem fyrir verðr. Vilja þeir þá frá leggja víkingarnir; en þeir máttu eigi á þeim skipunum, er við voro fest; hlaupa þeir þá af þeim skipunum ok í önnur, en sumir lupu á kaf; ok voro þau nú broðin, er við voro fest; en aðrir urðu því fegnir, er frá hèldu. Ok eptir þat flýðu víkingar, er eptir voro. En þeir Gísli tóku þar mikit fè ok hlóðu skipin; halda nú til lands eptir þat ok heim í Súrnadal. Eru þeir nú heima um hríð, ok þykkja[5] þeir enn mikit hafa vaxit í þessi ferð.

1) þikla *a.* 2) fega *b.* 3) einga *b.* 4) *Her er en Lacune, i a næsten 10, i b næsten 20 Sider.* 5) þiekia *b.*

Þenna vetr hinn sama gera þeir ferð sína bræðr norðan af Flúðunesi, Einarr ok Sigurðr, með nærr xl manna, ok fara til þess er þeir koma í Súrnadal um nótt. Þeir koma fyrst á Hellu til Bárðar ok tóku hús á honum; voro honum tveir kostir gervir — at hann mundi tekinn af lífi, eðr hann skyldi ráðaz í ferð með þeim, við þá karla, sem þar væri til. Bárðr kvat sèr vera vandalaust við Þorbjörn ok sonu hans — „Virði ek meira" segir hann „lífit; en fyrir þessu þikki mèr alls ekki". Ræðz hann síðan til ferðar við þeim með x menn. Voro þeir þá saman v tigir manna. Þeir koma á óvart til Stokka til Þorbjarnar; skipaði hann liði síno fyrir skála, en sumum fyrir stokkabúrit. Gísli hafði smíðat nokkorum vetrum áðr stokkabúrit, ok gert á þann hátt, at einnhvern stokkinn í öllum veggjonum hafði hann í sundr tekit, ok var miðkaflinn lauss, ok voro þeir utan í festir, en járnlykkjor innan slegnar, ok þar járnslár fyrir, ok þótti utan at sjá sem heilt veri. Veðri var þannig farit, at veðr var þykkt ok vindr hvass, ok stóð vindrinn framan á stokkabúrit. Þeir draga viðu bæði at skálanum ok stokkabúrino ok slá eldi í. En er þeir verða þess varir í stokkabúrino, lúka þeir upp hurðina; en sýruker var inni í búrino eðr stokkaker; þeir taka sýruna ok bera í eldinn ok slökkva. Nú taka þeir ok gera bálit mikit í annat sinn, hvörntveggja veg frá dyrunum[1] ok tekr [brátt at festaz eldrinn[2] í viðinum. Þeir feðgar voro allir í stokkabúrinu, ok svá þær mæðgur, Ísgerðr ok Þórdís. Gísli ræðz þá frá dyrunum ok til gaflhlaðsins ok kippr[3] þar ór slánni ok hrindr út stokkinom, gengr síðan þar út ok hverr þeirra at öðrum; váro þar öngvir menn fyrir; því at allir gættu dyranna, at þar skyldi öngvir út komaz; en þessa varði þá eigi. Þau fylgja reyknum frá bænum á[4] brott, ok til skógar. En er þau

1) dyunum (forskrevet) b. 2) eldriñ bratt at festaz fra [b. 3) Saal. 4) í b.

koma í skóginn, sjá þau heim, at skálinn logar ok bærinn. Þá kvat Gísli:

Hár leikr eldr yfir orum
(er bál mikit) skála;
gaukr mun Gauts af slíku
gladdr, en vargar saddir.
Reynda ek fyrr á fjandum,
faðir minn, af þraut þinne
(stofnaz styrjar efni)
[stinn járn um[1] sök minni.

Nú eru þau í mörkinne; en bærinn brennr[2] at köldum kolum. Ganga þeir bræðr ekki fyrr frá, enn þeir þikkjaz Þorbjörn hafa inni brennt ok sonu hans ok allt lið þeirra. Þat voro xxx manna, er inni höfðu brunnit í skálanum. Segja þeir bræðr þetta, hvar sem þeir koma — lát þeirra feðga. En þeir Gísli gerðu ekki vart við sik, fyrr enn hinir eru í brottu. Þeir afla sèr nú liðs á laun, ok síðan fara þeir um nótt til Bárðar, leggja eld í bæinn ok brenna upp allt saman ok mennina þá sem inni voro; fara heim eptir þat ok efna til bæjargerðar. Gísli hverfr í brott, ok veit engi maðr, hvat af honum [er vorðit[3]. En er vorar, kemr hann heim. Er þá snúit at þegar, ok selja þeir jarðir sínar á laun, en fjárlutrinn er færðr í brott. Þat var reyndar ætlan þeirra bræðra, at ráðaz brott ór Noregi; ok hafði Gísli því í brott horfit, at hann annaðiz um skipsmíð þeirra; ok ferr þetta svá af hljóði allt saman, at ráðabreytni sjá spyrst ekki fyrr, enn þeir væri[4] til skips komnir, xxx karla[5], ok konur at auk. Halda þeir nú síðan skipinu til hafs, ok leggja þar til hafnar einnar, undir eyjar nokkorar, ok ætla þaðan at bíða byrjar. Einn góðan veðrdag stíga

1) *Fra* [*som eet Ord.* 2) brañ *b.* 3) verðr *fra* [*b.* 4) *Saal.* 5) kalla.

þeir bræðr[1] á bátana; en x voro með kaupskipino, ok sínir x stigu á hvorn bátinn; var Þorbjörn eptir á skipi. Þeir Gísli róa norðr fyrir land ok stefna til Flúðuness; segir Gísli, at hann vill finna þá bræðr, áðr hann færi brott ór Noregi. Ok er þeir komu þar, þá frètta þeir, at þeir voro heiman farnir at landskyldum Hákonar konungs. Þeir Gísli snúa þá á leið fyrir þá, þar sem þeir áttu at fara, ok sitja fyrir þeim; en þeir bræðr voro xv saman; hittaz nú, ok varð þar harðr bardagi. Falla þeir Einarr ok Sigurðr þar ok allir förunautar þeirra, ok varð Gísli v manna bani, en Þorkell þriggja[2]. Gísli kvez eiga eyrinde heim til bæjarins. Gísli gengr nú heim til bæjarins ok inn í skálann, ok sèr, hvar Skeggi liggr — snýr at honum ok höggr af honum höfuðit. Þeir ræna þar öllu, ok fara at öllu sem hermannligast[3], ok taka lausafè þat allt, er[4] þeir komaz með; róa nú til skips síns; ganga síðan upp á eyna ok efla þar heit mikit ok heita til byrjar sèr, ok kemr byrr á. Láta þeir í haf ok ætla til Íslands. Þeir hafa útivist langa ok harða; sigla þeir fyrir norðan landit ok svá vestr fyrir Strandir ok síðan vestr fyrir Fjörðu; kvámo þeir skipi síno í Dýrafjörð, í Haukadalsós; bera þar af skipinu ok setja tjöld sín; ok spyrz brátt skipskváman[5]. Maðr hèt Þorkell, er bjó í Alviðru; hann var auðigr maðr ok ættstórr. Í Keldudal bjó sá maðr, er Þorkell hèt, ok var Eiríksson. Þá var byggt víðast[3] á Vestfjörðum. Þorkell Eiríksson seldi þeim Þorbirne land í Haukadal. — Byggt var áðr fyrir innan ána, ok er sá maðr Þorgrímr nefndr, er þar bjó, ok kallaðr nef. Upp í dalinn langt bjó sá maðr, er Þorkell hèt, ok kallaðr anmarki; hann var kvongaðr, ok hèt Þórhalla kona hans; hón var systir Þorgríms nefs. Þorkell anmarki fylgði at nafni síno; en Þórhalla bætti þó

1) „báðir" *tilföiet i b.* 2) iij *a.* 3) x *for st.* 4) sem *b.* 5) skipkomaū *a.*

hvergi um fyrir honum. Þau áttu son, er Þorsteinn hèt; hann var mikill ok sterkr. Í Meðaldal inn frá Haukadal bjó sá maðr, er Önundr hèt; hann var vel fjáreigandi ok skilríkr maðr. — Þeir feðgar húsa nú bæ sinn, Þorbjörn ok Gísli ok Þorkell.

Maðr er nefndr Bjartmárr. Hann kom út til Íslands í Arnarfirði, ok byggði bæ þann, er í Eyju hèt; þat er í Arnarfjarðarbotni. Bjartmárr var kvongaðr maðr. Helgi ok Sigurðr hètu synir hans. Gunnhildr hèt dóttir þeirra Bjartmárs; hón var fríð kona sýnum. Um sumarit eptir kom skip af hafi. Sá maðr er nefndr Vèsteinn, er skipit átti; hann vistaðiz um vetrinn með Bjartmári; hann gekk at eiga Gunnhilde dóttur hans. Vèsteinn var allra manna vápnfimastr. Þau Gunnhildr ok Vèsteinn áttu ij börn: son þeirra hèt Vèsteinn, en Auðr dóttir. Vèsteinn Vèsteinsson gerðiz fardrengr góðr, ok átti hann þó bú í Önundarfirði undir Hesti. Kona hans hèt Hildr. Bergr hèt son hans ok Helgi. Þá er þetta var tíðinda, andaðiz Þorbjörn súrr ok Ísgerðr kona hans. Þeir Þorkell ok Gísli tóko þá við búi eptir þau. Þorbjörn ok Ísgerðr voro í haug lögð í Haukadal. Litlu síðarr biðr Þorkell sèr konu. Þorbjörn hèt maðr ok var kallaðr selagnúpr; hann bjó í Tálknafirði, at Kvígandafelli. Þórdís hèt kona hans, en Ásgerðr dóttir þeirra. Þeirrar konu bað Þorkell Súrsson ok fekk hennar. Gísli bróðir hans bað Auðar, systur Vèsteins, ok fekk hana. Þeir búa nú báðir samt í Haukadal ok skiftu ekki fè með sèr at heldr, þótt þeir væri kvongaðir. Eitt vor er þat sagt, at Þorkell í Alviðru átti för suðr til Þórsnessþings, ok fylgðu þeir honum Súrssynir, Gísli ok Þorkell. Í Þórsnesi bjó þá Þorsteinn þorskabítr, sonr Þórólfs mostrarskeggja. Þorgrímr hèt son Þorsteins, en annarr Börkr digri. Þórdís hèt dóttir hans. Kona Þorsteins er nefnd

Þóra, dóttir Ólafs feilans, sonar Þórðar gellis. Þorkell lauk málum sínum á þinginu. Þorsteinn þorskabítr bauð Þorkeli heim ok þeim Súrssonum, ok gaf þeim góðar gjafir; ok áðr þeir skildu, bjóða þeir heim sonum Þorsteins vestr þangat annat vor til þings þeirra Dýrfirðinga. Líða nú þau misseri ok er allt tíðindalaust. Kemr nú annat vor, ok fara þeir heiman Þorsteinssynir, Þorgrímr ok Börkr, ok eru xvi saman. Koma þeir nú vestr til Valseyrarþings, ok hittaz þeir þar ok Súrssynir, ok bjóða þeir heim með sèr sonum Þorsteins af þinginu; en áðr höfðu þeir verit at heimboði Þorkels í Alviðru. Fara þeir nú heim með Súrssonum ok þiggja veizlu. Þorgrími líst væn Þórdís systir þeirra bræðra, ok hefir uppi[1] orð sín ok biðr hennar; ok því næst var hón föstnut Þorgrími, ok var þegar at boði setit, ok fylgði henni heiman Sæból, er þeir bræðr höfðu áðr búit á. En þeir Gísli ok Þorkell fara á Hól ok búaz þar fyrir. En Þorgrímr rèðz þá vestr þagat[2], ok býr hann á Sæbóli. En Börkr, bróðir hans, rèð fyrir í Þórsnesi, þá er Þorsteinn var andaðr, faðir þeirra; voro með honum systursynir hans, saka-Steinn ok Þóroddr.

Nú búa þeir í nágrenni mágar í Haukadal, ok er með þeim gott vinfengi. Þeir Þorkell ok Gísli húsa vel bæ sinn á Hóli, svá at þar er brátt ekki minne bær, enn á Sæbóli; þar liggja saman garðar, ok er vinfengi þeirra gott at svá búnu. Þorgrímr hafði goðorð, ok er þeim bræðrum at honum afli mikill. Nú fara þeir um várit til várþings, xl manna, ok voro allir í litklæðum. Þar var Vèsteinn, mágr Gísla, ok allir þeir Súrdælir. Gestr Oddleifsson var ok þar kominn til þings, ok var hann í búð með Þorkeli auðga ór Alviðru. Þeir sitja við drykkju Haukdælir; en aðrir eru at dómum, því at sóknarþing var. Þá kemr inn

1) up *b*. 2) „þangat" *a*.

í búð þeirra Haukdæla gassi mikill, er Arnórr hèt, ok mælti: „Allmikit er um yðr Haukdæli, er þèr gáit einkis, nema drekka, en þèr gangit eigi til dóma, er þingmenn yðrir eigu[1] málum at skipta, ok þikkir svá öllum, þó ek kveða upp". Þá mælti Gísli: „Göngum til dóma sem snarast[2]; kann vera, at þetta tali fleiri". Þeir ganga nú til dóma, ok spyrr Þorgrímr, ef nokkorir veri þeir þar, er þyrfti þeirra liðveizlu, „ok skal ekki eptir liggja þat er vèr megom at veita vorum mönnum; ok skulu þeir hvergi bera skerðan lut, meðan vèr[3] erum uppi". Þá mælti Þorkell auðgi: „Lítils eru mál þessi verð, er vær eigum við at skiptaz; en vèr manom yðr til segja, þegar vèr þurfum yðra liðveizlu". Nú finnaz mönnum orð um lið þeirra, hvè skrautligt var, ok um málsemd Þorgríms ok um skörungskap hans. Ok er menn koma heim til búða, þá mælti Þorkell við Gest enn spaka: „Hvè lengi ætlar þú at kapp þeirra Haukdæla eða yfirgangr muni vera svá mikill?" Gestr mælti: „Eigi munu[4] þeir allir samþykkir hit þriðja vor hèðan, er þar eru nú". En Arnórr var hjá þessu ok ljóp þegar í búð þeirra Haukdæla ok hermir þessi orð, er þeir Gestr höfðu við talaz. Gísli svarar: „Hèr mun hann mælt mál hafa, ok vörumz vær, at eigi verði svá þetta; því at Gestr er sannspárr um marga luti; ok sè ek ráð til þessa, at vær megum vel gera við þessu". „Hvert er þat?" segir Þorgrímr. „Vèr skulum binda þetta meirum fastmælum, enn áðr — vèr skulum sverjaz í fóstbræðralag". Þeim sýndiz þetta ráðligt, ok ganga síðan út ór búðinne á eyraroddann, ok ristu þar upp jarðarmen, svá at báðir endar voro fastir í jörðunne, ok settu þar undir málaspjót, þat er maðr mátti taka hendi til fals. Þar skyldu þeir nú undir ganga, Þorgrímr, Gísli, Þorkell, Vèsteinn. Ok nú vökva

1) eiga *b.* 2) z *for* st. 3) [?] *a.* 4) mano *b.*

þeir sèr blóð ok láta renna saman dreyra sinn í[1] moldu þeirri, er upp var skorit jarðarmenit í miðju, ok hræra allt saman; en síðan fellu þeir allir á knè, ok sverja at hverr skal annars hefna, sem hverr bróðir annars veri, ok nefndu öll goð í vitni. Ok nú er þeir takaz í hendr allir[2], þá mælti Þorgrímr: „Ærinn vanda hef ek, þótt ek gera þetta við Þorkel ok Gísla mága mína; en við Vèstein skyldir mik ekki til[3] at binda svá mikinn vanda" — ok hnykkir at sèr hendinne. „Svá munu[4] þá fleiri gera" segir Gísli, ok hnykkir sinni hendi; „skal ek við engan þann binda vanda, er ekki vill við Vèstein mág minn". Þikkir mönnum nú mikils um vert spámæli Gests. Þá mælti Gísli við Þorkel: „Nú fór sem mik varði, ok mun þeim nú þetta til nokkors koma um þetta". Nú fara menn heim af þinginu, ok er allt kyrrt ok tíðindalaust. Þá kemr skip af hafi þat sumar í Dýrafjörð, ok áttu bræðr ij norrænir; hèt annarr Þórir, en annarr Þórarinn, ok voro víkverskir menn. Þess er við getit, at Þorgrímr ríðr til skips ok kaupir at stýrimönnum cccc viðar ok gefr sumt verðit þegar í hönd, en sumt á frest. Setja þeir nú upp [skip sitt[5] austmennirnir í Sandaós ok taka sèr vist. Oddr er maðr nefndr ok var Örlygsson; hann bjó á Eyri í Skutulsfirði; hann tók við stýrimönnum báðum til vistar. Nú sendir Þorgrímr Þórodd son sinn at færa innan viðinn, ok bað hann telja ok vita við hverju hann tæki. Hann kemr nú inn til skipsins, ok þykkir honum nokkut annan veg um kaupit, enn Þorgrímr hafði honum sagt; vilja nú austmennirnir ekki þat halda, er þeir höfðu við keypz í fyrstu; ok mælti Þóroddr illa til austmannanna. En þeir stóðuz þat ekki ok vinna á honum ok vega hann þar.

1) *Gisning for* or; *jf.* 11[21]. 2) saman *tilföiet i b.* 3) *Udeladt i b.*
4) mano *b.* 5) skipit *fra* [*b.*

Austmennirnir fara frá skipinu eptir þetta ok fá sèr hesta ok ætla til vistar sinnar í Skutilsfjörð. Þeir fara dag þann allan ok um nóttina, þar til er þeir koma í dal þann, er gengr af Skutilsfirði, ok hafa þar dagverð sinn, ok fara síðan leið sína. Þorgrímr spyrr nú tíðindi þessi, at sonr hans er veginn, en ógreitt um viðuna; býst hann nú heiman ok lætr flytja sik yfir fjörðinn; hann ferr nú eptir austmönnum einn saman, ok kemr at þeim þar sem þeir lágu ok svofu á áfanga. Hann vekr Þórarinn ok stingr á honum spjótskapti síno; hann hleypr upp ok vill taka sverð[1] sitt, því at hann kennir Þorgrím; enn Þorgrímr leggr þá spjótinu í gegnum hann. Nú vaknar Þórir ok vill hefna hans; en Þorgrímr leggr hann ok spjóti til bana. Ok heitir þar Döguróardalr, er þeir átu dagverð, en þar Austmannafall er þeir lètuz. Nú ferr Þorgrímr heim, ok verðr hann af verki þessu frægr; sitr í búi sínu um vetrinn. En um vorit búa þeir mágar skip þat, er austmenn höfðu átt, til utanferðar, Þorgrímr ok Þorkell, ok kasta á sinne eigu, ok ætla utan at fara. Austmenn þessir höfðu verit óeirðarmenn miklir í Noregi ok áttu þar óvært. Eptir þetta láta þeir í haf; ok þetta sumar et sama ferr Gísli utan ok Vèsteinn mágr hans í Skeljavík á Steingrímsfirði; ok láta hvárirtveggjo í haf. En Önundr ór Meðaldal rèð fyrir búi þeirra bræðra, Gísla ok Þorkels; en saka-Steinn fyrir búi þeirra Þorgríms, með Þórdíse konu hans, á Sæbóli. Hann var náfrændi Þorgríms.

Í þenna tíma rèð fyrir Noregi Haraldr gráfeldr. Þorgrímr ok Þorkell kvámu at norðr í Þrándheimi[2] ok hittu þar konunginn, gengu fyrir hann ok kvöddu hann; en hann tók þeim vel. Gerðuz þeir honum handgengnir. Varð þeim gott til fjár ok virðingar. Þeir Gísli voro úti meirr enn

[1]) ſpiot *b*. [2]) þrandheim *a*.

c dægra, ok sigldu um vetrnátta-skeið at Hörðalandi í miklu fjúki ok ofviðri á náttarþeli, ok brutu þeir skipit í spán, en hèldu fè síno ok mönnum. Maðr hèt skegg-Bjálfi; hann átti skip í förum ok ætlaði til Danmerkr. Þeir Gísli föluðu hálft skip at honum. En hann kvaz spurt hafa, at þeir voro góðir drengir, ok gaf hann þeim skipit hálft, ok launa þeir þegar meirr enn fullu í fjárlutum. Þeir hèldu nú suðr til Danmerkr, ok í þann kaupstað, er í Vèbjörgum heitir. Þar voro þeir um vetrinn, með þeim manni, er Sigrhaddr hèt; voro þeir þar iij saman fèlagar, Gísli ok Vèsteinn ok Bjálfi, ok var vingott með þeim ok mikit gjafavixl. Í þenna tíma var kristni komin í Danmörk, ok lètu þeir Gísli fèlagar primsignaz; því at þat var í þann tíma mikill siðvani þeirra manna, er í kaupferðum voro, ok voro þeir þá í öllu samneyti með kristnum mönnum. Um vorit snimma bjó Bjálfi skip sitt til Íslands. Sigurðr hèt maðr norrænn; hann var fèlagi Vèsteins ok var þá vestr í Englandi[1]; hann sendi þá[2] orð Vèsteini ok kvaz vilja skilja fèlag við hann ok þóttiz ekki[3] þurfa fjár hans lengr. Nú biðr Vèsteinn Gísla leyfis at fara at hitta hann; „því at ek á þar fjár at vitja". „Því skaltu þá heita mèr" segir Gísli, „at þú farir aldri síðan af landi, ef þú kemr nú aptr heill, nema ek leyfa þèr". Ok þessu játar hann. Gísli ríss upp snimma um morgininn ok gengr til smiðju; hann var manna hagastr ok gervastr at sèr um alla luti; Gísli smíðar silfrpenning, er stóð eyri; hann hnitar saman penninginn, ok voro í xx naddar; hann var í tveim hlutum, ok voro x naddar í hvorom lut, ok þótti sem heill væri, þá er saman var lagðr, ok mátti þó taka sundr í tvo luti. Gísli tekr nú í sundr penninginn ok selr annan lutinn

---

1) Eing- *for* Eng- *a*. 2) *Udeladt i b*. 3) ei *b*.

í hendr Vèsteini, en hann sjálfr hefir[1] annan; biðr þá þetta hafa til jartegna, ef nokkut geriz þat í, er þeim þykkir[2] máli skipta, „Ok skulum vit þá at eins sendaz í milli" segir Gísli, „ef líf annarshvárs liggr við; ok segir mèr svá hugr um, at vit manom þess við þurfa, at sendaz í milli, þótt við finnumz ekki sjálfir". Eptir þetta skiljaz þeir, ok ferr Vèsteinn til Englands[3], en þeir Gísli ok Bjálfi til Noregs. En um sumarit fóro þeir út til Íslands, ok hafði vorðit gott til fjár ok virðingar, ok skildu þeir vel sitt fèlag; kaupir Bjálfi nú hálft skipit at Gísla. Ferr Gísli vestr til búss síns, í Dýrafjörð[4], við xij. mann. Þetta sama vor bjoggu þeir skip sitt Þorkell ok Þorgrímr ok komu út þat sumar í Dýrafjörð ok sigldu þann sama dag í Haukadalsós sem Gísli hafði áðr inn siglt á byrðinge sínom. Hittuz þeir bræðr Þorkell ok Gísli, ok verðr þar fagnafundr mikill. Fara nú hvárirtveggjo heim til sinna eigna.

Þorkell Súrsson var skartsmaðr mikill ok ofláti ok vann ekki fyrir búi þeirra bræðra, en Gísli vann nótt með degi. Þat var einn góðan þerridag, at Gísli lætr vinna alla menn heyverk, nema Þorkel bróður sinn — hann var einn karla heima, ok hafði hann lagz niðr í eldaskála eptir dagverð ok sofnat. Eldhúsit var tírætt at lengð, en v faðma breitt; utan ok sunnan undir eldhúsinu stóð dyngja þeirra Auðar ok Ásgerðar, ok sátu þær þar ok saumuðu. Þorkell gengr þá þangat ok leggz niðr úti hjá dyngjunni. Ásgerðr tók til orða: „Veittu mèr Auðr" segir hón „ok sníð skyrtu Þorkeli bónda mínom". Auðr mælti: „Þat kann ek ekki betr enn þú; ok mundir þú mik eigi þess biðja, ef þú skyldir gera Vèsteine bróður mínom". „Eitt er þat sèr" segir Ásgerðr, „er tekr til Vèsteins; ok svá mun mèr

1) hefr *a*. 2) þick' *b*. 3) „Einglandz" *a*. 4) Dyraf:

þykkja[1] nokkora stund, ok meira ann ek honum, enn Þorkeli bónda mínom, þótt vit megim aldri njótaz". Auðr mælti: „Löngu vissa ek þat, hvat Þorkeli[2] var um þat ok hvè þat fór, ok ræðum vit ekki lengr um". „Þat þykki[3] mèr engi brigzl" segir Ásgerðr, „þótt mèr þykki[4] Vèsteinn góðr; en heyrða ek hitt sagt, at mjök opt fundnz it[5] Þorgrímr, áðr þú vart gefin heiman". Auðr mælti[6]: „Þar fylgðu öngvir mannlestir, ok tók ek engan[7] mann undir Gísla, svá at þar fylgði ósæmd; ok hættum þessu tali" segir[8] Auðr. Ok svá gera þær. Þorkell hefir nú heyrt hvert orð þat[9] er þær hafa mælt, ok tekr hann til orða: „Heyr undr mikil! heyr örlyge[10]! heyr mál mikit — manns bana, eins eða fleiri!" ok gengr brott eptir þat. Auðr tekr til orða: „Opt hlýtz illt af hjali kvenna, ok má þó vera hèr hljótiz í meira lagi[11] illt af, ok leitum okkr nú ráðs". Ásgerðr mælti: „Hugsat hefi ek mèr ráð, sem duga mun". „Hvert er þat?" segir Auðr. „Ek mun leggja hendr um háls Þorkeli bónda mínum, þá er við komum í rekkju í kveld, ok láta sem blíðast[12]; ok mun honum gangaz hugr við þat, svá at hann mun fyrirgefa mèr. Man ek ok segja honum, at þetta er sú lygi, at ekki gegnir, þó vit hafim þetta fleipat. En ef hann vill nokkot[13] á þessu halda, þá seg mèr annat ráð. Eða hvert ráð mantú taka?" segir Ásgerðr. Auðr mælti: „Skjótt mun ek þèr þat segja. Ek mun segja Gísla bónda mínom allt þat sem[9] ek á vant um at ráða, hvort sem þat er gott eðr[14] illt; kann hann þá ráð fyrir; því þat mun mèr bezt gegna". Um kveldit kom Gísli heim af verknaði. Þat var

1) þickia *b.* 2) þk: *a*, þork: *b.* 3) þicki *b.* 4) þicki *a.* 5) ið *a.*
6) „mæltu" *(forskrevet) a.* 7) ongan *a.* 8) *Tilföiet i Fölge Gisning.*
9) *Falles i b.* 10) aurlige *a*, aurlige *b.* 11) lægi. 12) z *for* st.
13) nockut *a.* 14) eða *b.*

vandi Þorkels, at hann þakkaði Gísla bróður sínom verkit; en nú gerði hann ekki þat, ok ekki orð mælti hann við Gísla. Þá gekk Gísli til Þorkels ok mælti: „Er þèr þungt, bróðir, er þú ert svá hljóðr". „Engar[1] eru sóttir á mèr" segir Þorkell; „en þó er þetta sótt verra". Gísli spyrr: „Hefi ek nokkut þess gert, bróðir, at þèr mislíki?" „Sá er engi lutr" segir Þorkell. „Vel þykki mèr þá þegar" segir Gísli; „því at þat vilda ek sízt, at okkr skildi á. En þó vil ek gjarna vita[2], hvat er[3] veldr ógleði þinni". Þorkell svarar: „Þess mantu víss verða, þó at[2] síðarr sè". Gengr Gísli nú á brott, ok fara menn í rekkjur um kveldit. Þorkell fór fyrstr í rekkju. En er Ásgerðr kom til rekkjonnar, þá tók Þorkell til orða: „Ekki ætla ek þèr hèr at rekkja í nótt" segir hann. „Hvat er annat sæmiligra" segir hón, „enn ek rekki hjá bónda mínom? Eðr[4] hví hefir svá skjótt skipaz hugr þinn? eðr hvat er til saka vorðit?" segir hón. „Veiztu sökina" segir Þorkell; „enda veit ek ok". „Hvat þarf slíkt at tala?" segir hón, „ok trú þú ekki á heimskutal vort kvenna; því at jafnan rausum vær þat" segir hón, „þá er vær erum einar, er lítill sannleikr fylgir; er ok þetta svá" segir hón. Ásgerðr leggr nú upp báðar hendr um háls honum ok lætr hit blíðasta ok biðr hann ekki trúa slíku. Þorkell biðr hana á brott fara. Ásgerðr mælti: „Þá skal ekki lengi þrá til þess, er þó skal ekki tjá. En kosti geri ek þèr tvá[5] — at þú lát[6] sem þetta sè ómælt, er við höfum geipat, ok legg engan[7] trúnat á þat, sem ekki er satt; hinn er annarr, at ek nefni mèr vátta nú þegar ok segi skilit við þik. Tek ek þá upp þat er mèr sýniz; má ok vera" segir hón, „at þá gefi þèr til at segja um sannan fjandskap[8]; en ek mun

1) ongr a. 2) *Falles i a.* 3) *Falles i b.* 4) eða b. 5) ij a. 6) lat' b. 7) aungañ a. 8) *Glsning for skap.*

föður minn láta heimta út mund minn ok heimanfylgju". Þorkell þagnar, ok mælti er stund leið: „Þat ræð ek, at þú smjúgir undir þar hjá stokkinom í nótt". Nú ferr hón í rekkju, ok semja þau mál sín sem ekki sè í orðit. Auðr kemr í rekkju hjá Gísla bónda sínom, ok segir honum ræðu þeirra Ásgerðar, alla saman, sem farit hafði, ok biðr af sèr reiði hans, ok biðr hann nú gefa til góð ráð, ef hann sæi nokkut til; „Því at ek veit víst, at Þorkell vill feigan Vèstein bróður minn, ef hann má ráða". Gísli mælti: „Eigi sè ek hèr ráð til þau er góð sè; en ek mun ekki þik um þetta ávíta, fyrir því, at mæla verðr nokkorr skapa-mál".

Nú líða þau misseri af hendi ok kemr at fardögum. Þorkell segir Gísla bróður sínom, at hann vill fè öllu með þeim skifta, ok vill fara til búlags með Þorgrími mági sínom. Gísli mælti: „Saman er bræðra eign bezt at sjá, bróðir; ok sè ek til aufusu-orð at við skiptim eigi". Þorkell svarar: „Fyrir löngu sá ek þat, at við erum ójafnt af því haldnir, er þú vinnr nótt með degi fyrir búi okkru[1], en ek kem til einkis". Gísli mælti: „Vel uni ek við þat, ok vil ek gjarnà at kyrrt sè". En engu kemr öðru við Þorkel, enn þeir skipti — „Skaltu hafa bólstað ór skipti ok föðurleifð okkra[2]" segir Þorkell, „fyrir því er ek beiði skiftis; en ek skal hafa lausafè". „Reynt höfum vit hvárttveggja[3], frændi" segir Gísli, at verit hefir fátt með okkr, ok hitt, at mart hefir verit; ok hefir þá hváromtveggja okkrom[4] betr tekiz, er okkat samþykki var meira; ok breytum eigi um þetta, bróðir" segir Gísli, „er vel ferr með okkr". „Eigi þarf um at ræða" segir Þorkell; „skipta skal fènu". „Þá gör þú, hvort er þú vill" segir Gísli, „at þú skipt

1) ockoru *b.* 2) ockar *b.* 3) t *for* tt. 4) ockorum *b.*

eða kjós; því át ek hirði eigi, hvort ek geri". Þá vil ek at þú skiptir" segir Þorkell. „Nú skiptir Gísli fènu; en Þorkell kýss meira lausafè til sín, en Gísli hlaut land. Ómegð var á fènu; þat voru börn ij; hèt sveinninn Geirmundr, en mærin hèt Guðríðr; þessi voro börn Ingjalds frænda þeirra; Guðríðr fór með Gísla, en Geirmundr með Þorkeli. Síðan fór Þorkell til Þorgríms mágs síns ok býr við hann; en Gísli býr eptir á Hólinum, ok saknar enkiss[1] í, at nú sè þar verra bú, enn áðr. Líðr nú á sumarit ok kemr at vetrnóttum. Gísli býr veizlu ok býðr þangat vinum sínum; vill hann hafa vinaboð ok fagna svá vinum sínum ok vetri; hann lèt af blótum öllum síðan hann var í Vèbjörgum með Sigrhadde. Þorkötlum báðum bauð hann þangat ok þeim mágum sínum, Bjartmárssonum. Ok þann dag er boðsmanna var von, býr Gísli hús sín. Þá tók Auðr húsfreyja til orða: „Nú þykki[2] mèr eins lutar á vant". „Hverr er sá?" segir Gísli. Auðr svarar: „Þess eins, at Vèsteinn bróðir minn er ekki hèr". „Þat er okkr eigi einn veg gefit" segir Gísli; „ek munda gefa til mikit fè, at hann veri eigi hèr, sem nú væntir ek".

Maðr er nefndr Þorgrímr nef; hann bjó á Nefstöðum fyrir innan ána; hann var fullr upp galdra ok gerninga; hann var ok seiðskratti. Þessum manni buðu þeir Þorgrímr ok Þorkell til sín, ok hafa þeir ekki minna boð enn Gísli. Þorgrímr freysgoði var maðr vel hagr á járn. Fara þeir nú iij saman, Þorgrímar ij ok Þorkell; þá tekr Þorkell brotin af Grásíðu; því at hann hafði þau hlotit ór skipti þeirra bræðra; Þorgrímr gerði þar ór spjót, ok var spjótit algert at kveldi ok í hepti fært; var spjótit mikit; var skeptit langt at spjótinu. Ok er þetta var tíðinda, þá kemr Önundr ór Meðaldal ok til Gísla, ok bregðr honum

1) einkiss b. 2) þicki b.

á eintal einum saman, ok segir honum, at Vèsteinn mágr hans er út kominn ok heim undir Hest til búss síns, ok þat með, at hans er þangat von um kveldit. Gísli kvaddi þá húskarla sína ij Hallvarð ok Hávarð, ok biðr þá fara sendiför sína norðr í Önundarfjörð „ok hitta Vèstein mág minn; mèr er sagt, at[1] hann sè heim kominn; ok skulu þit honum bera kveðju mína, ok þat með, at hann sitì heima kyrr, þar til er ek kem at sækja hann heim, ok ek vil ekki at hann komi til boðs þessa". Gísli selr þeim í hendr skauta, ok þar í silfrpenning hálfan til jartegna, ef hann tryði ekki elligar sögu þeirra. Nú fara þeir húskarlarnir, ok hafa skip ór Haukadal, ok róa til Lækjaróss, ganga þar á land ok hitta bónda þann er Bessi hèt; en bærr sá heitir á Bessastöðum, er hann bjó; honum sendi Gísli orð til þess, at ljá þeim hesta ij, er hann átti, er hètu Bandvettir; þeir voru hestar skjótastir í fjörðunum; hann lèði hestana ok stigu þeir á bak ok riðu þar til er þeir komu á Mosvöllu; ríða síðan inn í fjörðinn. Í þenna tíma var Vèsteinn heiman farinn, ok var kominn undir melinn á Mosvöllum ok svá til Holts; en húskarlar riðu it[2] efra, ok faraz þeir svá hjá. Þorvarðr hèt bóndi, er bjó í Holti; húskarlar hans deildu um verk ok hjogguz með ljám ok særðuz mjök; þá kom Vèsteinn til[3] ok sætti þá, svá at hváromtveggja líkaði vel; síðan ríðr hann út til Dýrafjarðar ok austmenn ij með honum. En húskarlar koma undir Hest, ok frètta[4] þar til ferða Vèsteins, at hann er heiman farinn; snúa þeir nú aptr sem þeir mega skjótast[5]; ok er þeir koma á Mosvöllu, sjá þeir manna-reið eptir miðjom dalnum, ok var þá leiti milli þeirra; ríða þeir nú upp eptir dalnum; ok er þeir koma á Arnkelsbrekku, sprungu báðir hestarnir; en húskarlar renna þá af fram

1) *Fattes i b.* 2) et *a.* 3) at *b.* 4) frefta (*forskrevet*) *b.* 5) z *for st.*

ok kalla. Þat heyra þeir Vèsteinn; voro þeir þá komnir á Gemludalsheiði; nú bíða þeir Vèsteinn þar til er hinir koma eptir. En er þeir hittaz, bera húskarlar upp erindi sín ok sýna honum nú jartegnir. Hann tekr þá annan penningslutinn ór pusi[1] sínom ok leggr saman hlutina ok roðnar á at sjá: „Satt eitt segi þit" kvat hann, „ok munda ek aptr hafa horfit, ef þit hefðit mik [fyrr fundit[2]; en nú falla vötn öll til Dýrafjarðar, ok mun ek nú þangat ríða; því at ek em fúss at hitta mág minn ok systur; hefir mjök langt orðit funda í milli; en austmenn skulu aptr hverfa. Þit skolut hafa leið ena skemmstu, er þit erut í göngu, ok segit Gísla ok systur minni þangatkvámo mína; ætla ek þar at koma at heilum mèr". Nú fara þeir yfir fjörð ok koma á Hól ok segja Gísla allt sem farit hafði um ferð þeirra ok at Vèsteins er þagat[3] von. Gísli mælti: „Svá verðr þá at vera". Vèsteinn ríðr nú et iðra um Dýrafjörð; en húskarlar höfðu skip, sem fyrr var sagt, ok urðu þeir miklu skjótari. Vèsteinn kemr til Luku frændkonu sinnar í Lambadal; þat er innarla í firðinom; hón lèt flytja hann yfir fjörð, ok mælti hón við hann: „Vertu varr um þik, frændi! þurfa mantu[4] þess". Hann kvað vel mundu til duga. Síðan var hann fluttr til Þingeyrar; þar bjó sá maðr, er Þórhallr hèt; Vèsteinn gekk þar til húss, ok lær hann honum hest. Vèsteinn hafði allt söðulreiði sitt ok reið við hrynjandi[5]; hann hafði ok sitt söðulklæði. Þórhallr fylgir honum til Sandaóss ok býðr at fylgja honum allt til Gísla. Vèsteinn kvat þess eigi þurfa. Þórhallr mælti: „Mart hefir síðan skipaz í Haukadal er þú vart þar næst, ok vertu varr um þik". Skiljaz þeir nú við þetta.

Vèsteinn ríðr nú þar til er hann kemr í Haukadal,

1) pusi *b*. 2) fundit fyR *fra* [*b*. 3) „*þangat*" *a*. 4) *muntu a*. 5) hrynlandi.

ok er á heiðviðri mikit ok tunglskin. En þat var tíðinda á Sæbóli um kveldit at Þorgríms, þá er hann ríðr þar um tún, at þau bundu inn naut, Geirmundr, frændsveinn Gísla ok Þorkels, er fyrr var getit, ok með honum kona sú er Rannveig hèt; básar hón nautum, en hann rekr at henni; ok er þau eru at þessu verki, ríðr Vèsteinn þar um tún, ok hittir Geirmundr hann. Geirmundr mælti: „Kom þú eigi hèr á Sæból; far til Gísla ok ver varr um þik". Rannveig gekk í þessu út ór fjósinu ok hyggr at manninom, ok þykkiz kenna, því at hón hafði jafnan sèt Vèstein. Ok er þau höfðu nautin inn bundit, þá þrættu þau um þetta, hverr maðrinn hefir verit, ok ganga við þat heim. Þeir Þorgrímr ok Þorkell sitja við eld, er þau koma inn, ok spyrr Þorgrímr, ef þau hefði nokkot manna hitt, ok um hvat þau þrætti. Rannveig mælti: „Ek þóttumz kenna, at Vèsteinn reið hèr um tún, ok var í blárri kápu ok hafði spjót mikit í hendi ok rekit[1] við hrynjandi[2]". Þorgrímr mælti: „Hvat segir Geirmundr til?" „Ógerla sá ek" segir hann; „en þat hugða ek, at væri húskarl Önundar ór Meðaldal, ok veri í kápu Gísla, en riði hesti Önundar bónda, ok hefði í hendi fiskastöng ok aurriðanet á stöngunum". „Nú mun ljúga annat tveggja" segir Þorgrímr; „Far nú á Hól, Rannveig[3], ok vit, hvat þar er komit manna". Hón[4] fór nú ok[5] kom til dura. Þá var Gísli í durom úti, ok heilsaði henni ok bauð henni þar at vera; en hón kvez heim skyldu. „Hvat er at eyrendum[6]?" segir hann. „Ek vildi hitta Guðríðe mey" segir hón. Gísli kallar á hana; ok varð ekki at eyrendum[7], er hón kom út. Rannveig mælti þá við Gísla: „Hvar er Auðr húsfreyja?" „Hèr er hón" segir Gísli „inni í dyrunum. Hittu Rann-

---

1) rek̄. 2) hryniandi b, hryniandi a. 3) rañveg a. 4) hun a.
5) Falles i b. 6) eyrindum a. 7) erindū a.

veigu, Auðr" segir hann. Auðr gekk út ok hittir Rannveigu[1], ok spyrr, hvat hón vill. En hón kveðr vera smá erindi, ok kömz ekki upp. Gísli bað hana gera annathvort — vera þar eða fara heim ella; „því at nú er svá komit kveld, at þú þarft ekki at fara síðarr ein saman, þótt leið sè skömm". Hón fór nú heim ok var hálfu heimskari enn áðr; kunni hón engi tíðindi at segja nè mannakvámor. Um morgininn eptir lèt Vèsteinn bera at sèr töskur, er varningr hans var í[2] ok hann hafði þeim Hallvarði fengit í hendr með at fara. Vèsteinn tók þar ór refil LX ok höfuðdúk twítogan ok ofit í glit af gulli í þrim stöðum; hann tók ok þar ór upp munnlaugar ij, fáðar af gulli; þessa gripi bar hann fram ok gaf systur sinne höfutdúkinn; en þeim Gísla ok Þorkeli munnlaugarnar ok refilinn, ef Þorkell vildi þiggja. Síðan gengr Gísli ofan á Sæból, ók Þorkatlar ij með hönum, at hitta Þorkel bróður sinn; segir Gísli nú, at Vèsteinn er þar kominn til hans, ok sýnir hann Þorkeli gripina, ok segir, at þeim eru gefnir báðum gripirnir, ok bað hann við taka. Þorkell segir: „Þess ertu verðr, at þú hafir einn alla, ok vil ek eigi þiggja; eru ok ekki launin sýnne enn svá af minni hendi". Ferr Gísli nú heim, ok vill Þorkell ekki þiggja gripina.

Þat verðr til frásagnar at boðinu á Hóli at Gísli lætr illa í svefni ij nætr í samt; hann vill eigi segja, hvat hann dreymdi; ok síðan fara menn [it þriðja kveld í rekkjur[3]. En er menn höfðu sofit svefn, kemr bylr á hurð, ok svá mikill, at þegar tekr af skálanum þakit öðrum megin, ok hverr at öðrum þar til er allt er þakit af húsinu; vatnfall fylgði hèr ok svá mikit ór lopti, at þat var ekki með minnum fádæmum. Gísli sprettr upp ok heitr á menn sína ok biðr þá duga sem bezt. Þræll sá var með Gísla, er

1) Rañvegu *a*. 2) *Fattes* í *a*. 3) í reckīō ið þriðia qvellð *fra* [*a*.

hèt Þórðr hinn[1] huglausi; hann var mikill maðr vexti, nærr því sem Gísli. Gísli ferr nú ok fólkit til heyja sinna ok vill duga þeim at. Vèsteinn býðz at fara með þeim; en Gísli vill þat eigi. Þrællinn, Þórðr, liggr ok inni; því at hann þorði ekki út at ganga í fárviðri slíku sem var. Ok nú er mest drjúpa húsin, þá snúa þau rekkjum sínom Vèsteinn ok Auðr ok horfa þá um endilangt setit; en allir menn voro þá farnir ór eldaskálanum[2], nema þau Vèsteinn, Auðr ok Þórðr þræll. Ok litlu fyrir lýsing er gengit inn í eldaskálann ok þar gagnvart[3] er Vèsteinn hvílir; ok er hann þá vaknaðr; ok er þegar lagt á honum spjóti fyrir bringspöluna ok þegar í gegnum hann. Vèsteinn mælti þetta við, er hann fekk lagit: „Við hneit þarna" segir hann, ok spratt upp við, er hann fekk lagit; fèll hann þegar fram á gólfit, ok var þegar dauðr, sem glíkligt var. Þar næst gekk maðrinn út; en Auðr vaknar við þetta, ok sèr, hvers efni í eru. Nú kemr at Þórðr enn huglausi, ok mælti hón við hann, at hann skyldi taka vápnit ór undinne; en þat var þá mælt, at þeim manni væri skylt at hefna þess, er veginn var, er vápnit tæki í[4] brott ór undinni; ok voru þat þá köllut launvíg, en eigi morð, ef þannig var gert; en Þórðr var svá líkblauðr, at hann þorði hvergi[5] nærr at[6] koma, þegar hann vissi, hversu háttat er. Þá kom Gísli inn, ok mælti við þrælinn, at hann láti vera kyrrt; gekk Gísli þá til ok tók í brott spjótit ok kastaði í örk eina alblóðgu ok lèt öngan mann sjá; hann settiz síðan niðr á stokk, ok lèt búa um líkit sem þá var siðr til, ok þykkir[7] Gísla allmikill skaði at honum ok svá fleirum öðrum. Þá sendi Gísli Guðríðe fóstru sína til Þorgríms á Sæból, ok kvez henni bezt til trúa, ok skyldi hón vita,

1) eñ *b*. 2) ſkalanū ellða (*begge*). 3) gagnvt. 4) *Falles i b*. 5) eigi *b*. 6) at at *a*. 7) þick' *b*.

hvat menn hefðiz þar at, „ok seg mèr sem glöggligast[1] frá háttum manna eða athæfi". Eptir þat ferr hón á Sæból. Þeir voro þá upp risnir, er hón kom þar, ok sitja þeir með vápnom sínom. Þar voro Þorgrímar ij ok Þorkell. Þeir spyrja hana tíðinda; en hón segir víg Vèsteins eðr[2] morð. „Tíðindi mundu oss þat þótt hafa" segir Þorkell. Þorgrímr mælti: „Til þess erum vær skyldir at gera virðuliga útför Vèsteins ok koma til at heygja hann. Vær manom þar koma í dag". Eptir þat ferr hón heim, ok segir, at Þorgrímr goðe sat við hjálm ok sverð ok öllum herbúnaðe, er hón kom inn; en Þorgrímr nef hafði bolexi í hendi; Þorkell hafði sverð í hendi, ok brugðit til miðs; ok allir menn voro þar á fótum, er hón kom. Eptir þetta býst Gísli at heygja Vèstein mág sinn með allt heimalið sitt, ok ætlar at heygja hann í sandmel þeim, er inn horfir at seftjörninne fyrir neðan Sæból; ok er þeir voro á leið komnir með líkit, fara þeir Þorgrímr við marga menn til fundar við þá. Ok er þeir hafa gert hauginn, gengr Þorgrímr goði at Gísla ok mælti: „Þat er nú siðr, mágr" segir hann „at binda helskó at fótum mönnum, áðr í haug eru lagðir" — því at þat var þá mælt, at þeir skyldi til heljar fara, þá er hann væri dauðr; er þat því mælt, at maðr þykki til heljar búaz, sá er sik klæðir mjök, þá er hann gengr út, eðr klæðir sik lengi —; „nú mun ek þetta gera við Vèstein" segir Þorgrímr, „at binda helskóna á fætr honum". En er hann hafði því verki lokit, þá[3] mælti Þorgrímr: „Ekki kann ek helskó at binda, ef þessir losna". Nú setjaz þeir niðr á grundina, ok talaz við fyrir utan hauginn, er þeir höfðu lokit verkino. Gísli frèttir eftir, ef nokkorr þættiz vita, hverr þetta verk hefði unnit; ok láta allir úglíkliga við því, at þar viti nokkot[4] til, hverr þenna

1) z *for* st. 2) eða *b*. 3) *Falles i b*. 4) nockut *a*.

glæp hefir gert. Þá mælti Þorkell við Gísla bróður sinn: „Hversu berz[1] Auðr af um bróðurdauðann? Hvort grætr hón nokkot[2]?" — Auðr hafði ekki farit með líkino. — Gísli svarar: „Vita mantu[3] þykkjaz þat — hón berz af vel, en þykkir þó mikit. Draum dreymdi mik í nótt" segir Gísli, „ok svá hina fyrri nótt; en eigi vil ek á kveða, hverr verkit hefir unnit; en á sama hæfi ek um draumana". „Hvat dreymdi þik?" segir Þorkell. „Þat dreymdi mik" segir Gísli „ena fyrri nótt, at af bæ einum hrökktiz höggormr ok hjoggi Vèstein til bana. En í nótt dreymdi mik, at vargr rynni af enom sama bæ ok beit Vèstein til bana. En því sagði ek hvorigan[4] drauminn fyrr en nú, at ek vildi gjarna, at hvorngi rèði". Þá kvat Gísli vísu:

24 Betr hugðac at bngðe
biðkat ec ðrams[5] ens þriþia[6]
ſliks meþ ſvefn oc voktum
ſarteina Veſteine
þa e'[7] vær i ſal ſatum
ſigur haððz ȷ̆ mioð glaðð'
komz þ'[8] ei maðr a mille[9]
min eða hans at vine.

Enn spyrr Þorkell, hversu Auðr bæriz[10] af ũm bróðurdauðann — „hvort grætr hón[11]?" „Títt spyrr þú ens sama, bróðir" segir Gísle, „ok er þèr mikit um at[11] vita þat". Hann kvað þá vísu:

25 Hylr a lan[12] unð[13] line
lin̄vengıs ſcap qvin̄a[14]
grið'[15] leGs or goðum
geſn alkerū[16] ſvefna

1) berzt *a.* 2) *nockut a.* 3) muntu *a.* 4) hverigan *b*, hv'igan *a.* 5) ðraums. 6) þrıðia. 7) er. 8) þar. 9) milli. 10) berðiz *(urigtigt) b.* 11) *Fattes i a.* 12) laun. 13) með. 14) qvinna, 15) griðar. 16) aulkerum.

eik ber angri lauk[r]
eiriks bra geira broðr[1]
ðaug[2] a bæði
bliþ aundugi[3] ſiþ[4]

Ok enn kvað hann:

25 Hrynia lætr af hvitū[5]
h[r]ymſcógi gna bogar
hraūſyliungū[6] hyliar
hlatr bañ i kne ſvaña
huetr[7] eñ þreyr þeſsum[8]
þaugn[9] at mærð[r][10] raugne[11]
ſnaka tuns af ſinu
ſion herſis baul[12] grono.

Ganga þeir nú heim eptir þetta. Þá mælti Þorkell, áðr þeir skildu: „Tíðindi hafa hèr gerz mikil, ok manu[13] þèr vera, Gísli frændi, nokkoru[14] meiri harmtíðinde enn oss; ok verðr þó hverr með sik sem lengst at fara; nú vilda ek, at þú lètir þetta eigi svá mjök á þik bíta, ok tækim vær upp leika, sem vær erum vanir". „Þetta er vel mælt" segir Gísli, „ok vil ek þetta gjarna, ok þó með þeim hætti, ef nokkot[15] berr þat síðan til á þinni æfi, er þèr þykkir[16] eigi minna, enn mèr þetta, vil ek, at þú gerir þat þannig, at þú látir þat ekki á þik bíta". Ok því heitr Þorkell Gísla bróðor sínom. Síðan fara þeir heim hvárirtveggjo, ok er drukkit erfi eptir Vèstein; en[17] síðan ferr hverr heim til síns heimilis, ok er nú allt kyrrt ok tíðindalaust. Svá er sagt, at illviðri því hinu[18] mikla hefir valdit Þorgrímr nef, með göldrum sínom ok gerningum, ok framit til seið, at nokkorn veg yrðe þess, at þat færi gæfiz á

1) broður. 2) ðauG. 3) aunðugi. 4) ſiðan. 5) hvitum. 6) hrauñſyliungum. 7) hvetr. 8) þeſſum. 9) þaugn. 10) mærðar. 11) raugne. 12) baul. 13) mano *b*, munu *a*. 14) nockuru *a*. 15) nockut *a*. 16) þick' *a*. 17) *Fattes t b*. 18) eno *b*.

Vèsteini, at Gísli væri ekki[1] við staddr; því at þeir treystuz eigi á hann at ráða, ef Gísli væri hjá. En Þorgrímr freysgoði fór síðan til verksins, ok vo Vèstein, eptir því sem áðr var sagt.

Eptir þetta tókuz upp leikar ok gleði með þeim mágum, svá sem ekki hefði í gerz; ok er þeim mágum skipat at leikaz í móti, Þorgríme ok Gísla; ok urðu menn ekki á sáttir, hvorr sterkari var; en þat ætla flestir, at Gísli sè aflameiri. Þeir leika á seftjörninne knattleikinn, ok ferr mart manna til leiksins; því at þat þótti þá mikit gaman. Ok einn dag, er flest manna kom þar, þá ræddi Gísli, at menn skyldi skipta jafnliga til leiksins. „Þat viljom vèr víst, at svá sè" segir Þorkell; „ok þat með, at þú sparir nú ekki[1] af við Þorgrím; því at þat leikr orð á, at þú sparir jafnan af; en ek ann þèr vel, at þú fáir af sæmd ok virðing, ef þú ert sterkari". „Ekki höfum vit þat reynt" segir Gísli; „en vera má, at þar komi, at við[2] reynim". Þeir leika nú um daginn, ok hefir Þorgrímr víst eigi við, ok fellr hann drjúgum; berr Gísli ok út knöttinn. Þá leypr Þorgrímr at honum, ok lætr hann [ekki því[3] ná. Gísli fellir hann þá við svellinu, svá at af honum gengu knúarnir, en blóð stökk ór nösonum; ok stóð hann seint upp, ok varð honum stórum illt við fallit. Þorgrímr leit þá til haugsins Vèsteins, ok mælti þetta við:

Geirr í gumna[4] benjom
gnast; kann-at ek þat lasta.

Gísli tók þá upp knöttinn á skeiðinu, ok hleypr at Þorgrími ok rekr knöttinn milli herða honum, svá at hann fèll við ok kastaði fótonum fram yfir höfuðit. Gísli mælti þetta við:

---

1) el *b.* 2) v̇ *a.* 3) þvi ė *fra* [*b.* 4) gūna.

26 Böllr á byrðar stalli
brást; kann-at ek þat lasta.

Þá hleypr Þorkell at ok mælti: „Nú reyndi, hverr sterkastr var ok mestr atgervimaðr, ok hættum nú leikunum". Ok svá var gert. Takaz nú af leikarnir, ok líðr nú af vetrinn, ok svá líðr sumarit allt til hausts.

Þetta haust it sama vill Þorgrímr hafa inni vinaboð at vetrnóttum ok fagna vetri ok blóta Frey. Þangat bauð hann Berki bróður sínom ok Eyjólfe syni Þórðar gellis — hann bjó þá í Otradal — ok mörgum öðrum stórum höfðingjum. Gísli hafði ok veizlu búit, ok bauð hann þagat[1] mágum sínom í Arnarfirðe[2], ok Þorkeli hvárumtveggja[3], hinom auðga, ór Alviðru, ok Eirekssyni, ór Keldudal; ok skorti þar eigi lx manna. Drykkja skyldi vera at hvárotveggja boðino, ok var stráð gólfit á Sæbóli með sefinu af tjörninne, er unnin hafði verit um sumarit. Þorgrímr tók til orða, er þeir skyldu búa húsin: „Þar í milli þótti mèr vera, Þorkell" segir hann, „hvort þú þægir gripina, er Vèsteinn gaf ykkr bræðrum báðum, eða hitt, at þú hefðir[4] aldri". „Allt kann sá er hóf kann" segir Þorkell; „ok kemr hèr nú at því; af því at eigi mun ek fá menn til þess at senda eptir gripunum". „Ek skal þat gera þá" segir Þorgrímr — „ok far þú, Geirmundr, ok sæk gripina". „Vinna mun ek annat" segir hann, „en láta vera þat kyrrt". Þorgrímr hleypr at honum ok gefr honum kinnhest: „Far þú nú, ef þèr er nú værra[5]". „Nú skal fara" segir Geirmundr, „þótt nú sè verra. En vittu þat, at ek skal fá þèr fyljo, þar er þú fekkz mèr nú hestinn". Geirmundr ferr nú á Hól, ok eru þau Gísli búin at festa upp refilinn. Hann segir Gísla allt sem farit hafði með

1) þangat *a.* 2) Ararf: (*forskrevet*) *b.* 3) hvarotveggia (*forskrevet*) *b.*
4) þat *tilföier b.* 5) *Gisning*; vera *b*, uera *a.*

þeim Þorgrími. Þá spyrr Gísli Auði: „Hvort viltu ljá þeim gripina?" Auðr svarar: „Ekki spyrr þú þessa af því, at þú vitir eigi áðr, at hvorki vilda ek gera þeim þetta til gagns nè annat". Gísli spyrr Geirmund: „Hvort vildi Þorkell bróðir minn at lèð veri gripanna?" „Þat ætla ek" segir Geirmundr, „at hann vildi, at þú lèðir". Þat skal þá eitt ærit til" segir Gísli, ok tekr þegar gripina ok selr honum. Gísli gengr á leið við honum, er hann ferr heim, ok segir honum svá, at hann [þykkiz hafa góða[1] gert hans för — „Ok vilda ek nú, at þú gerðir minn vilja; ok kemr hèr at því sem mælt er, at æ sèr gjöf til gjalda[2]. Nú vil ek, at þú látir lokur frá hurðum í kveld". Geirmundr mælti: „Mun þá við engu hætt Þorkeli frænda mínom?" „Við engu skal honum hætt vera" segir Gísli. „Þá skaltu til ætla" segir Geirmundr, „at þetta skal til leiðar komaz". En er Geirmundr kemr heim, kastar hann á gólfit gripunum. Þorkell mælti: „Ólíkr er Gísli bróðir minn öðrum mönnum at þolinmæði sinne; því at þessu[3] mundu engir nenna, at ljá nú gripina, þannig sem hann er áðr beiddr; ok hefir hann miklu betr enn vær; því at þessa þurftum vær nú mest, at gripirnir kvæmi". Láta þeir nú upp koma refilinn um kveldit, ok búaz allvel um. Um kveldit var á útsynningsveðr ok snæfall mikit; ok er náttar, fellr í logni ok drífr í stigu alla. Börkr ok Eyjólfr komu um kveldit með lx manna; ok er þar á búi c manna, en at Gísla er hálft c manna. Um kveldit tóku menn til drykkju á Hóli, ok fóro menn í rekkjur eptir þat. Ok er þau hjón kvámo í hvílu sína, tekr Gísli til orða: „Þat er satt, at ek hefir ekki gefit hesti Þorkels hins auðga; ok gakk þú með mèr, ok lát loku fyrir hurðina, ok vak, meðan ek er brottu, ok lát

---

1) þickiz goða hafa *fra* [' *b.* 2) giallðz *b.* 3) þessa *b.*

þá frá lokuna, er ek kem aftr". Hann tekr upp spjótit ór örkinne; því at þat hafði þar legit, síðan hann tók ór sárinu Vèsteins. Gísli var í blárri kápu ok skyrtu ok línbrókum ok skúo[1] á fótum. Hann gengr út, ok til lækjar þess, er fellr hjá húsum; hann veðr eptir læknum til götu þeirrar, er lá til hins neðra bæjarins[2], ok ferr hann svá til húss. Gísli hafði smíðat hæ Þorgríms. Hann gengr til fjóss, ok þar inn, ok er mart nauta inni; hann bindr saman alla hala á nautonum; en xxx stóðu hváro megin; hann lýkr aptr nú fjósinu, ok býr svá um, at eigi má innan upp lúka. Síðan gengr hann til bæjarins ok at útidyrum, ok er ekki loka fyrir hurðu; hann gengr inn, ok byrgir aptr hurðina, ok síðan í skálann. Hann hyggr at, hvort menn sofi, ok verðr hann þess varr, at flestir menn sofa; síðan vindr hann saman sefit ok kastar í ljósit þat er næst honum var ok slökkvir þat; en iij brunnu ljós í skálanum. Hann stendr þá kyrr ok hyggr at, hvort menn bregða nokkot[3] við, ok finnr hann þat ekki. Þá tekr hann upp visk aðra, ok kastar til þess ljóss, er þar var næst, ok slökkvir þat. Þá sèr hann, at ungs manns hönd kom á hit[4] innsta ljósit ok slökkvir þat; ok var þat Geirmundr frændi hans. Gísli gengr nú innar eptir skálanum, ok til lokrekkju þeirrar, er þau Þorgrímr ok Þórdís hvíldu í, systir hans; ok var lokrekkjuhurðin hnigin aftr. Síðan gengr Gísli upp í lokrekkjuna ok þreifaz fyrir; hann tekr á brjósti hennar, ok hvílir hón nærr stokki. Þórdís mælti: „Hví var hönd þín svá köld, Þorgrímr?" — ok hugði hón, at hann hefði lagt yfir hana. Gísli vermir þá hönd sína í serk sèr, ok stendr þar meðan[5] í hvílugólfinu; ok nú þreifar hann upp á háls Þorgrími, ok vekr hann. Gísli tók þá annarri hendi af honum klæðin, en annarri hendi

1) skuo. 2) bæarins b. 3) nockut a. 4) it a. 5) með b.

leggr hann spjótinu í gegnum[1] hann ok í beðinn niðr; ok þá kallar Þórdís: „Vaki menn í skálanum; veginn er Þorgrímr bóndi minn". Gísli snýr þá í brott skyndiliga; ferr hann til fjóssins ok gengr þar út sem hann hafði ætlat sèr, ok lýkr síðan aptr rammliga, svá at þar mátti eigi út komaz. Ferr hann nú aptr hina sömu leið, sem hann fór þangat; ok má ekki[2] sjá spor hans. Auðr hefir ok tekit loku frá hurðinne, er hann kemr heim; gengr hann inn auðvelliga ok leggz niðr ok lætr sem ekki sè í orðit. En menn voro mjök ölóðir á Sæbóli, ok vissu ógerla, hvat at skyldi gera; kemr þetta mjök á menn óvart, ok tóko menn af því eigi svá skjótt þat ráð, er hlýddi. Þá mælti Eyjólfr ór Otrardal: „Hèr eru orðin mikil tiðinde ok fólk þat vitlaust, er hèr er inni[3]. Nú sýniz mèr þat ráð, at kveikja ljós, en nokkorir laupi til dyranna, at ekki megi þar út komaz". Nú var svá gert, ok þykkir mönnum undarligt, er ekki verðr vart við manninn; ok þótti mönnum nú sem nokkorr mundi þar inni vera, er verkit hefir unnit. Líðr nú svá þar til er dagr kemr. Síðan var tekit lík Þorgríms ok kippt í brott spjótino, ok gerði þat Börkr bróðir hans. Er nú Þorgrímr til graftar búinn ok fara þar með lx manna, en aðrir lx fara á Hól til Gísla. Þá kemr Þórðr enn huglausi inngangandi, ok segir, at herr manna ferr[4] at bænum. „Þat er vel" segir Gísli, ok kvað þá vísu þessa:

30 Fellr ė ec fullum
folkruñr hıar[5] muñe
roðit hefic mg[6] maña
morð vıð hvıu[7] orðı
latum vær þott vaga
vigruð hnigiñ lıGı

1) gegnō *b.* 2) ei *b.* 3) *Haandskrifterne interpungere saaledes:* iñi (ıñe *a*) nu, ſyniz *o. s. v.* 4) færi *b.* 5) hiarar. 6) marg. 7) hv'le.

komeɴ e'[1] þus i þeſsa[2]
þioð ū[3] ofs ſem hlıoðaz.

Nú koma þeir á Hól, Þorkell ok Eyjólfr hinn grái. Þeir gengu þegar inn, ok at lokrekkju þeirri, er Gísli hvíldi ok kona hans með honum. Þorkell bróðir Gísla gekk fyrir, ok upp í lokrekkjugólfit, ok sèr, hvar skuor[4] Gísla liggja ok eru síldir allir; hann skarar þá upp undir rekkjustokkinn með döggskónum, svá at ekki mátti sjá þá. Gísli fagnar þeim vel ok spyrr tíðinda. En þeir kvoðuz segja bæði mikil ok ill, víg Þorgríms freysgoða, ok hversu atburðir höfðu þar vorðit. Þeir spyrja, hvat nú skal til ráða taka, eðr hverju hann ætlar at gegna mune. Gísli mælti: „Skammt verðr hèr nú illra verka í milli ok stórra. En til þess viljom vær bjóðaz, at heygja Þorgrím; ok eigi þèr þat at oss; er þat skylt, at vær gerim[5] þat með sæmd". Ok þat þiggja þeir Eyjólfr. Fara þeir nú heim til Sæbóls. En eptir þat búaz þeir til haugsgerðar með líkit; leggja þeir Þorgrím í haug ok í skip; verpa þeir nú hauginn at fornum sĭð. Nú gengr Gísli inn til óssins ok tekr upp stein mikinn, nær sem bjarg væri; hann gengr at skutstafninom, ok setr þar niðr steininn, svá at nær þótti skipit hrökkva fyrir ok braka þótti í hverju trè. Gísli tók í stafninn við, ok mælti: „Ekki kann ek skip at festa, ef þetta tekr upp". Ok var þat nokkorra manna mál, at hann þótti mjök mynda eptir því sem Þorgrímr hafði áðr fyrir gert, þá er hann ræddi um helskuona[6]. Bjogguz þeir nú í brott þaðan frá haugnum. Gísli mælti þá við Þorkel bróður sinn: „Þat þykkjomz ek at þèr eiga, bróðir", segir hann, „at nú sè frændsemi okkor[7] ok vingan sem þá er bezt hefir verit, ok takim vær upp leika eða aðra gleði,

1) er. 2) þeſſa. 3) úm. 4) ſkuor. 5) ȝum a. 6) helſkuona.
7) *Gisning for* ockar.

eptir því sem öðrum mönnum er títt". Þorkell tók því vel; ok fara nú heim hvárirtveggjo. Gísli gaf góðar gjafir Þorkatli hváromtveggja ok svá mágum sínom; er nú slitit boðino, ok hefir Gísli eigi allmannfátt. Nú er erfi drukkit eptir Þorgrím á Sæbóli, ok gefr Börkr mörgum manni góðar gjafir. Hann kaupir ok við Þorgrím nef, at hann magni seið, svá at þeim manni verði ekki at björg, er Þorgrím hefir vegit, ok hann megi sèr hvergi ró eiga á landi; Börkr keypti at honum fyrir[1] uxa ix vetra gamlan. Ok síðan gerði Þorgrímr sèr seiðhjall, at þeim sið, er þá var títt, ok lagði hann á þat alla stund ok kraft. Skilja þeir nú boðinu, ok fara heim eptir þat, hverr til síns heimilis.

Þat gerðiz til tíðinda, at snæ festi ekki utan sunnan á haugnum ok ekki fraus þar, ok gátu menn þess til, at hann mundi vera svá þekkr Frey, at Freyr mundi ei vilja at frysi milli[2] þeirra. Svá fór nú fram um hríð, ok áttu þeir leika saman. Nú gengr Börkr í bú á Sæbóli ok gengr at eiga Þórdíse bróðurkonu sína; skyldi þá hverr taka þann arf, sem annan, eptir frændr sína. En hón var þá ekki heil kona, ok átti Þorgrímr barn þat með henni, er hón gekk með; ok er at þeirri stundu kom, er hón skyldi lèttari verða[3], ól hón sveinbarn; ok var sveinn sá vatni ausinn, ok nefndr Þorgrímr, eptir föður sínom; en er hann vóx upp, þá þótti hann vera þungr í skape ok óeirinn við allt, ok var þá snúit nafni hans ok kallaðr Snerrir, en því næst var hann kallaðr Snorri.. Börkr bjó þar þau misseri. Kona er[4] nefnd Auðbjörg, er bjó í ofanverðum Haukadal, á Anmarkastöðum; hón var systir Þorgríms nefs; hón hafði átt sèr bónda, er Þorkell hèt, ok var kallaðr anmarki, er fyrr var nefndr í sögunne. Sonr þeirra hèt Þorsteinn;

1) *Tilføiet i Følge Gisning.* 2) a mille *b.* 3) ve'' *a.* 4) *Fattes i b.*

hann var þá ernastr maðr annarr enn Gísli. Þeim var jafnan skipat í leik Þorsteini ok Gísla, en þeim sèr Þorkeli ok Berki. Einn góðan veðrdag var fjölmenni mikit at leikum; lèkuz þeir þá við Börkr[1] ok Þorsteinn, ok hafði Börkr[1] ekki við; þá reiddiz Börkr[1] ok braut í sundr knatttrèð Þorsteins; en Þorsteinn felldi hann ok rak hann niðr við svellinu. En er Gísli sá þat, þá mælti hann, at hann skyldi leika sem hann hefði föng á — „Ok mun ek skipta trjám við þik" — ok svá gerðu þeir. Nú sezt Gísli niðr ok gerir[2] at trènu því er Þorsteinn hafði átt, ok horfir á hauginn Þorgríms, ok var snærr á landi annarstaðar, enn í útsuðr á hauginum — þar var snjólaust ok þítt sem á sumarsdag; en konurnar sátu meirr upp í brekkuna; var þar Þórdís ok margar aðrar, er gaman þótti at horfa á leikinn. Þá kvað Gísli vísu:

33 Teina ſa ec i tune
talgrims viñ[3] falu
gaurs þ'[4] e'[5] geig ū[6] veittac
gunñgliks þa mikla
nu hefic gunſtæri geira
gmu[7] þrott um ſottan
þañ let ec lunð [of lenðan[8]
lanð koſtuð ar branða.

Þórdís systir hans heyrði vísuna, ok nam þegar. Hón gengr nú heim ok hefir ráðna vísuna í hug sèr. Þorgeirr hèt maðr, ok var kallaðr orri; hann bjó á Orrastöðum. Bergr hèt maðr, ok var kallaðr skammfótr; hann bjó á Skammfótarmýri fyrir vestan ána. Nú tala þessir menn með sèr um leikinn, ok þykkir sinn veg hvárum þeirra, ok deila þeir loks ór þrætunne; er Bergr með Berki, en Þorgeirr

1) *Rettet for* G. 2) g'þi *b.* 3) vinar. 4) þeſs. 5) er. 6) um.
7) grimu. 8) *Eet Ord fra* [.

með Þorsteini; ok eigi lýkr þar fyrr, enn Bergr hleypr upp ok lýstr Þorstein öxarhamarshögg ok kveðr hann vera ekki at manna — segir, at hann muni at síðr leika til móts við Börk, at hann kveðr hann ekki skulu þora í móti at gera, þótt hann slái hann. En Þorgeirr stendr þá milli þeirra, ok er hann til samnings; ok nú færr Þorsteinn ekki hefnt sín, ok skiljaz þeir nú at því. Ferr hann nú til móður sinnar Auðbjargar, ok bindr hón um; því at höggit hafði komit í höfuðit, ok hafði sprungit fyrir. Auðbjörg sofnar eigi skjótt um kveldit, ok gengr hón ýmist[1] út eða inn, ok er henni þungt í skapi. Þá var á kalt veðr ok logn ok heiðbjart. Hón[2] gengr þá nokkorum sinnum annsælis um húsin; ok eptir þat skipaz veðrit ok gerir á fjúk ok krapa-drífu. Þat verðr tíðinda á þeirri nótt, at hlíðin brestr yfir bænum á Skammfótarmýri, ok hleypr skriða ór fjalli yfir bæinn Bergs, ok fá þar xij menn bana, ok sèr enn gjörla merki jarðfallsins. Eptir þat ferr Þorsteinn, ok segir Gísla, hvat títt er; kveðr þessu valda móður sína. Gísli skýtr yfir hann skjóli, ok lætr hann fara suðr til Borgarfjarðar ok kom honum þar utan. En Börkr fór upp á Anmarkarstaði[3], ok tekr Auðbjörgu höndum, ok fór með hana á Saltnes, ok var hón þar börð grjóti í hel; því at allir menn höfðu þat fyrir satt, at hón[2] hefði valdit[4] þessum tíðindum. Ok eptir þetta ferr Gísli heiman fám nóttum síðarr, ok ferr á Nefstaði, ok tekr Þorgrím nef höndum, ok færir hann á þat sama nes; ok er dreginn kálfsbelgr á höfut honum, ok er hann barðr grjóti í hel, ok jarðaðr þar hjá systur sinne, á hólunum milli Haukadals ok Meðaldals. Nú líðr af vetrinn, ok ferr Börkr um vorit suðr á Þórsnes, ok ætlar hann þangat at ráðaz[5] ok þikkiz enga[6]

1) z for st. 2) hun a. 3) Saal. 4) veldit a. 5) raðazt a.
6) önga (ö udtrykt ved det i Haandskrifter hyppige, af á og v sammensatte Tegn) a.

virðingarför farit hafa vestr þagat[1] — misst þar þvílíks bróður síns sem Þorgrímr var, en fengit enga leiðrèttu. Börkr býr nú ferð sína suðr, ok ætlar nú at skipa til bús síns þar ok fá þar til þess er þurfti at hafa, en ætlaði þá at gera aðra ferð eptir fè sínu ok konu. Þorkell Súrsson rèðz ok í för með honum, mágr hans, ok ætlar hann at ráðaz suðr þangat. Þat er mælt, at Þórdís Súrsdóttir leiddi þá á götu. Þá mælti Börkr: „Nú vil ek, Þórdís, at þú segir mèr þat er ek hefi þik stundum eptir spurt". „Hvat er þat?" segir hón. „Hví þú vart svá úglöð[2] it[3] fyrra haust, er vær lukum leikunum; ok því hefir þú mèr heitit, at segja mèr, áðr ek rèðumz suðr í Þórsnes". Ok nú eru þau komin mjök inn at haugnum Þorgríms, er þau talaz þetta við, ok nú stingr hón fótum við, ok kvez ekki ganga mundu lengra, ok segir honum nú þetta, er hann spyrr at, ok hversu Gísli hafði kveðit vísuna, er hann gerði at knatttrènu of haustit, ok hann leit til haugsins við, er hann kvat vísuna. Síðan kveðr hón vísuna fyrir Berki — „Ok ætla ek" segir hón, „at[4] ei þurfir þú annan veg eptir leita, enn hèr, um víg Þorgríms, þar sem Gísli játti sjálfr í vísunne, ok manu[5] rètt búin mál á hendr honum". Börkr varð við þetta óðr — „Ok vil ek nú" segir hann „aptr snúa ok drepa Gísla, ok er nú ráð at dvelja eigi við". Þórdís segir, at hón mun ęigi við þat samþykkjaz — „Ok veit ek enn eigi hvort þetta er satt eðr ekki" segir Þórdís; „ok eru jafnan köld kvenna ráð. En þótt svá illa sè sem nú er rætt, þá er þat ráð, Börkr, at fara landslögum fram um þetta mál ok gera mann sekan; því at þú hefir málaefni svá brýn, at bíta mun Gísla sökin, þótt honum vęri nokkor vorkunn á; manom

1) þangat *b.* 2) oglöð (*ö udtrykt paa den S. 118 Note 5 omtalte Maade*) *a.* 3) et *a.* 4) *Faltes i b.* 5) mane *b*, munu *a.*

vær þá ok leiða hjá oss þetta mál, sem vær megom, ef þannig er at farit; en þèr er betra at spilla eigi málaefnum þínum ok rasa svá fyrir ráð fram". Ok getr hón þetta niðr barit. Ok ríða þeir eptir þat Sanda-leið, þar til er þeir koma yfir Sandsós; þar stíga þeir af hestum sínum ok æja þar. Þá segir Þorkell, at hann vill hitta Önund mág sinn, ok kvez mundu ríða fyrir hart. Ok er feir sýn, þá ríðr hann þegar út á Hól, ok segir, hvat títt er, at Þórdís hefir nú sagt, at hann hefir vegit Þorgrím — „Ok er nú upp komit málit fyrir alþýðu". Gísli þagnar, ok kvað síðan vísu:

35 Gatað ſalfaſtr[1] ſyſtr
ſveıg' miñ at eiga
gætiñ [Giuka ðottr[2]
Guðruñ hugtunū[3]
þà e'[4] logſaga[5] lægis
let ſiñ[6] af hug ſtiñum
ſva rak hon ſniall[7] bræð
ſaur freyıañ nær ðeyia.

„Ok varði mik þó eigi þess" segir hann, „at hón mundi þat gera. En hvat skal ek þar eiga sem þú ert, frændi" segir hann, „slíkt sem ek hefir nú gert?" „Þat[8]" segir Þorkell, „at vara þik við, ef ek verð þess varr, at menn vill sitja um líf þitt; en bjargir veiti ek þèr engar[9] aðrar svá at þar fyrir megi mèr sakir gefa. Þykki mèr [þú ok[10] mikit hafa við mik afgert — drepit bæði mág minn ok fèlaga ok virktavin". „Já!" segir Gísli; „var ekki þess von fyrir slíkan mann sem Vèsteinn var, at nokkor mannhefnd mundi fyrir koma? Ok eigi munda ek þèr svá

1) ſalfaſtrar. 2) *Eet Ord fra* [. 3) hugtunum. 4) er. 5) loglagá. 6) ſinn. 7) ſniallra. 8) *Tilföiet i Fölge Gisning.* 9) ongr *a.* 10) oc þu *fra* [*b.*

svara, sem nú gerir þú við mik; ok ekki heldr skylda ek svá gera". Síðan skiljaz þeir bræðr, ok ferr Þorkell til fundar við þá Börk. Ríða þeir nú vestr yfir heiði. Lèttir Börkr eigi fyrr, enn hann kemr suðr í Þórsnes, ok skipar þar til búss síns. Þórkell Súrsson kaupir sèr land á Barðaströnd, þat er í Hvammi heitir. En er líðr at stefnudögum, þá ferr Börkr við lx manna vestr í fjörðu, ok ætlar at stefna Gísla til Þórsnessþings, ok var þar Þorkell í ferð með honum, mágr hans, Súrsson, ok þeir systursynir Barkar, Þóroddr ok saka-Steinn, synir Þórdísar, Þorsteinsdóttur þorskabíts[1]; Þorgrímr hèt ok austmaðr, er í förum var. Fara þeir nú þar til er þeir koma til Sandaóss. Þá segir Þorkell, at hann á fè at heimta á þeim bæ, er á Hólum heitir, fram fyrir á leiðina — „Ok vil ek ríða fyrir"; ok svá gerir hann. En er hann kemr á bæinn, biðr hann húsfreyju skipta hestum við sik — „En lát þenna sama standa fyrir durum úti, minn hest, með öllum söðulreiða sínom; ok er þeir koma hèr förunautar mínir, þá seg þeim, at ek sè inni ok telja silfr". Hón[2] gerði eptir því sem Þorkell beiddi, fær honum annan hest; ok ríðr hann skyndiliga út á Hól, ok finnr Gísla, segir honum enn, hvat nú er um at vera. Gísli spyrr Þorkel enn, hvat[3] hann skal nú ráðs taka, eða hverja ásjá hann vill honum veita. En Þorkell svarar sem fyrr, at hann vill ekki annat veita honum, enn vara hann við, ef honum er við nokkoru[4] hætt. Þorkell ríðr nú á brott, ok snýr svá leið sinne, at hann kemr á bak þeim Berki, ok hefir hann þá tekit hest sinn; hann tálmar fyrir þeim slíkt er hann má ok seinkar förinne[5]. En er þeir bræðr hafa skiliz, Þorkell ok Gísli, þá tekr Gísli eyki ij, ok ekr fè sitt til skógar, svá sem

1) þoska bitz *b*. 2) hun *a*. 3) hvað *b*. 4) nockuru *a*. 5) *b tilföier ved en Skrivfeil:* seinkar h faurine.

hann má við komaz ok Þórðr enn huglausi með honum. Þá mælti Gísli við Þórð: „Opt[1] hefir þú mèr vel gefiz ok verit mèr jafnan hlýðinn ok gert minn vilja, ok á ek þèr þat vel at launa". Þat var jafnan búningr Gísla, at hann var í blárri kápu, ok var hann opt vel búinn. Ok nú segir Gísli Þórði: „Ek vil nú gefa þèr kápuna, ok far þú í, ok sit síðan í sleðanum; en ek mun leiða eykinn ok vera í kufli þínom". Þeir gera nú svá, ok þakkar Þórðr honum vel gjöfina. Ok enn mælti Gísli: „Þat skaltu varaz, þótt svá sè, at menn fari eptir okkr, at svara aldri, þótt á þik sè kallat. En ef svá illa verðr, at nokkorir[2] vill þèr mein gera, snú undan til skógar, ok látum hann gæta okkar". Þeir skipta nú klæðunum. Þórðr var nokkot[3] glíkr Gísla í ferðinne ok mikill maðrinn vexti. Nú sjá þeir Börkr för þeirra Gísla, er þeir fara til skógarins, ok hleypa eptir þeim þegar slíkt er þeir mega. Ok er Þórðr sèr þat, þá hleypr hann ór sleðanum þegar sem hvatast[4] ok til skógarins. Þeir þykkjaz[5] þar kenna Gísla, ok leggja þegar eptir honum, ok kalla á hann, en hann þegir við. Þá skýtr Þorgrímr austmaðr til hans, ok kemr skotit miðli herða honum þrælinom, ok fellr þegar við, ok þarf ekki fleira. Þá mælti Börkr: „Skjót þú allra manna heilastr!" Þeir bræðrnir mæltu sín í milli, Þóroddr ok saka-Steinn: „Viljom vèr leggja eptir þrælnum, ok vita, ef nokkor veiðr sè í honum". Þeir snúa nú eptir honum. En er þeir Börkr koma til blákápumannsins, draga þeir af honum kápuna, ok kenna, hverr er; þykkir þeim nú eigi svá mikit happ í verkinu, sem þeir hugðu til; kenna þeir nú Þórð enn huglausa. Þat er nú sagt, at þeir koma at skóginom, bræðr; sjá þeir þá Gísla ok kenna hann. Þá skaut annarr þeirra

---

1) op *(forskrevet)* a. 2) nockoR b. 3) nockut a. 4) z *for* st. 5) þickiaz a.

spjóti til hans; en hann hendir á lopti ok sendir aptr, ok kemr á Þórodd miðjan ok flýgr þegar í gegnum hann. Þá snýr Steinn aptr í[1] móti þeim fèlögum sínom, segir þeim þessi tíðindi. Þeir fara síðan allir til skógarins. Ok nú sèr austmaðrinn, at limarnar hræraz í einom stað; hann skýtr þangat til spjóti, ok kemr í kálfa Gísla. Hann sendir aptr spjótit, ok leitar svá staðar, at kemr á austmanninn miðjan, ok fær hann af því bana. Nú leita þeir Börkr um skóginn, ok finna hann ekki; hverfa síðan aftr til bæjarins Gísla, ok búa mál til á hendr honum; því at nú voro brýn málaefni, ok þurfti nú eigi getsakir at sækja. Öngum lut ræntu þeir þar. Ferr Börkr nú heim við þetta, ok unir illa við sína ferð.

Gísli ferr nú upp á fjallit, er stendr hjá bæ hans, ok bindr þar sár sitt. Hann er þar meðan þeir Börkr eru heima á bænum, ok sèr hann þaðan öll tíðindi. Síðan snýr hann heim til bæjarins[2], er þeir fara brott; býr síðan ferð sína í[3] brott af Hóli með allt sitt. Hann selr landit Þorkeli Eiríkssyne, ór Keldudal, ok tók fyrir lausafè þat er honum var mjök innan handar. Hann fær sèr skip ok flytr fè sitt, ok búferli brott þaðan. Kona hans ferr með honum. Þá fara þau út eptir Dýrafirði, ok svá vestr fyrir Slèttanes, ok síðan inn til Arnarfjarðar; bar hann vestr at Laugabólshlíð, ok gekk þar á land, ok hittir smalamann. Hann spyrr, hverr hann væri[4]. En hann segir slíkt til[3] sem honum sýndiz. Gísli fær sèr hall einn, ok kastaði út í skerit, er lá fyrir landi, ok reyri til sjálfr at forvitnaz um, ok fundu þar hallinn sem niðr hafði komit. Gísli bað þar bóndason eptir gera, þá er hann kvæmi heim — „Ok mun hann þá vita þikkjaz, hverr maðrinn verit hefir" — því at þetta var

1) a *b*. 2) bæarins *b*. 3) Falles *i b*. 4) veri *b*.

enkis[1] manns kast annars, því at hann var betr búinn at íþróttum, enn flestir menn aðrir. Gísli stígr nú á skip, ok rær út fyrir Langanes, ok inn á fjörð þann, er Geirþjófsfjörðr heitir; hann gengr af Arnarfirði; býst hann þar um. Síðan sendir Gísli orð mágum sínom, Helga ok Sigurði ok Vestgeire, at þeir fari til Þórsnessþings, ok byðe sættir, svá at hann yrði ekki sekr. Þeir voro þá ungir at aldri. Fóru þeir nú til þingsins, Bjartmárssynir, ok kvámo engo til leiðar um sættina; því at Börkr hinn digri var svá óðr, at ekki mátti um þat leita við hann. Ok nú kemr þeim í allt í[2] skap, er Gísli var sekr görr, mágr þeirra. Fara þeir síðan vestr aftr ok hitta Þorkel auðga ór Alviðru, ok segja honum, hvat títt er; biðja hann hitta Gísla, en kvoðuz ei þora at segja honum sekt sína. Ok verða engi tíðindi á þinginu önnor enn sekt Gísla. Eptir þetta ferr Þorkell ok segir Gísla sekt sína. Þá kvað Gísli vísu þessa:

39,1 Munðıð þa a.þ̄sneſi
mala lok a miñe ſauk
ef Veſteins væri hiarta
[Bit m̄s[3] ſonū i brioſt lagit
2 þa glupnuðu e'[4] glað' ſkylldu
moðrbræðr miñar kvonar
ſem eiðenðr eigi[5] væri
ſıarð' ðags ſulu loſn'.
3 Luku þungliga a þinge[6]
þau[7] eru[8] orð komiñ norðañ
ſalðeılanði ſolar
ſomlyſt[9] a mer ðomi

1) eınkis *b.* 2) *Saal.* 3) Biart nis *fra* [. 4) er. 5) ecki. 6) þingi. 7) þau. 8) ero. 9) ſomlauſt.

40, 1 þ̄ a ec blaſerkiar berki
baru hrejns[1] oc Steine[2]
veitt' ðags ens vegna
vallðr h'mila[3] at giallða.

Þorkell hvárrtveggi segir svá, at þeir mani[4] skjóli yfir hann skjóta, með þeim hætti, at þeir láti ei fyrir þat eignir sínar. Gísli var nú iij vetr hina[5] næstu ýmist[6], at hann var í Geirþjófsfirði eða með Þorkeli enom auðga, ok var með honum á laun. Aðra iij vetr fór hann um allt land ok hittir höfðingja ok biðr þá liðs; en nokkut bægði allsstaðar[7], svá at hvergi hreif við. En þó var hann leingstum þá stund með Þorkeli Eiríkssyni, ok líðr nú svá aðra iij vetr, ok hefir hann nú verit vi vetr í sektinne. En svá beit á með miklu fári ok fjandskap[8] seiðrinn Þorgríms nefs, at eingir[9] vildu duga honum til fulls. Ok eptir þat var hann í Geirþjófsfirði, stundum á bæ þeim, er Auðr rèð fyrir, en stundum var hann í fylsni því, er hann hafði gert sèr; þat var fyrir norðan ána; en annat fylsni átti hann fyrir sunnan ána við kleifarnar; ok var hann þar ýmist. Ok er Börkr spyrr þetta, þá býr hann heiman för sína ok hittir Eyjólf hinn grá, er þá bjó í Otradal í Arnarfirði; ok skorar Börkr á hann, at hann drepi Gísla í sektinne, ok leiti eptir honum, hvar sem hann er niðr kominn; kvez mundu gefa honum til þessa ccc silfrs þess er allgott er, at hann legði á alla stund at koma þessu fram. Þeir kaupa nú þessu, ok ferr hann heim eptir þat; en Eyjólfr tók við fènu. Sá maðr var með Eyjólfi, er Helgi hèt, ok var kallaðr njósnar-Helgi. Eyjólfr sendi hann inn í Geirþjófsfjörð, at vita, hvort Gísli veri heima eða ekki. Helgi hverfr aftr, ok segir Eyjólfe, at Gísli mun heima vera. Eyjólfr

1) hreins. 2) ſteini. 3) hermila. 4) mune *a*. 5) ina *b*.
6) z *for* st. 7) all ſtaðr *b*. 8) ſiandſcaps (*Skrivfeil*) *b*. 9) engv' *a*.

ferr nú við hinn viij. mann, ok hittir ekki Gísla, ok ferr hann heim við svá búit. Gísli var vitr maðr ok draumamaðr mikill ok allra manna berdreymastr. Frá því er glöggt sagt, at hann hafi manna leingst gengit í sekt sinne, annarr enn Grettir Ásmundarson; xviij vetr segja flestir menn[1] at Gísli hafi verit í sekt sinne. Þatt er sagt eitt haust, at Gísli lætr illa í svefni, ok var hann þá heima á bænum Auðar, ok spyrr hón[2], er hann vaknaði, hvat hann dreymdi. En hann svarar: „Ek á draumkonur ij, ok er mèr önnur vel viljut ok ræðr jafnan heilt, en önnur segir mèr jafnan þat er mèr þykkir[3] illa ok spár mèr illt; ok nú dreymdi mik sú en verri konan. Ek þóttumz[4] ganga at skála miklum, ok voro þar inni margir [mínir vinir[5] í skálanum, ok frændr; þeir drukku við elda; en vij voro eldarnir ok voro sumir mjök brunnir, en sumir sem glaðastir. Þá kom en betri draumkonan þar, ok mælti: 'Nú skal gera vinveitt við þik, Gísli' segir hón[2]; 'mun ek nú segja þèr fyrir, hvè marga vetr[6] þú átt ólifat; eldar þessir merkja aldr þinn; en þat ræðr ek þèr' segir hón, 'at[7], meðan lifir, skalt fyrirláta fornan sið ok öll blót önnur; öngva skaltu galdra nema, nè fyrnsku, ok vertu vel við haltan ok blindan ok þèr minni menn; ok vætti ek' segir hón, 'ef þú ferr svá með, at þèr dugi vel; en svá marga átt þú vetr ólifat, sem eldarnir voro óbrunnir'. Ok síðan vaknaða ek". Þá kvat hann vísur þessar:

41 Fellð kom ec iñ þʳ e'[8] ellðʳ
[uñ furs[9] i ſal bruñu
eiri͂ oru þar ꝍra[10]
ėn oc vi at meine

1) *Fattes i b.* 2) hun *a.* 3) þick' *a.* 4) þottiz *b.* 5) vin' min' *fra* [*b.* 6) *Tilföiet i Fölge Gisning.* 7) a *a.* 8) er. 9) *Eet Ord fra* [. 10) aura.

ſa ec blıþliga[1] baþ[r 2]
beckſagn' m'[3] fagna
hroðr ðeil'[4] bað heılañ
hv'n mañ i þvi rañe
42, 1 Hyɢit at qvað Agðe[5]
aɴſpille vanr branða
millðr hve m̊gir[6] ellðar[7]
malmruñr i ſal bruñu
ſva attu qvað bil blægıu
biarg olifat m̊gañ[8]
veðr ſkiollðunga vellði
vetr nu er ſkamt t[I 9] bet[ω]
2 Gıoraz ſk̄tu næmr qvað naʋma[10]
nıðleiks ara ſteikar
aʋr[11] nema allgott heyr'[12]
ıðia gallðrs at ſkallðū[13]
fatt qveða fleina braʋt[r 14]
fur þveʀanða veʀa
ranð[r] logs hins renða
ruñr eñ illt at kuña
3 Vallð e̊ þu vigi
v'tu otyr̄ıñ[15] fyʀi
morðz √[16] mæti nıorðu
m'[17] heitið þvi ſleitiñ[18]
baʋgſenð'[19] hialp þu blinðum
ballðr hyɢ[20] þu at þvi[21] ſkiallð[r]
illt qveða hað at holltum
hanðlaʋſum[22] ti granða.

---

1) blıðliga. 2) bað[r]. 3) mer. 4) ðeılır. 5) Agðı. 6) margir. 7) ellð[r]. 8) margañ. 9) til. 10) nauma. 11) aur. 12) heyrir. 13) ſkallðum. 14) braut[r]. 15) otyriñ. 16) vıð. 17) mer. 18) ſleitin. 19) baugſenð'. 20) hygg. 21) þ[a]. 22) hanðlauſum.

Nú heldr Börkr á málinu við Eyjólf, er þeir hittaz; þykkir honum ekki eptirleitin hans verða sem hann hafði heitit honum, ok eigi mikit koma fyri[1] fè þat, er hann hafði fengit honum, en þykkiz þat vita, at Gísli var vestr þar í fjörðunum; biðr hann nú eptir leita, ella hann kvez [mundu eptir[2] leita sjálfr — „Ok er báðum okkr þetta mikil skömm, at fá ei drepit Gísla, slíkir garpar ok höfðingjar sem við[3] erum ok þykkjumz vera". Eyjólfr heitr enn at leita eptir Gísla; ok skiljaz þeir at því. Nú ferr njósnar-Helgi í annat sinn, ok[4] hefir[5] með sèr vist. Hann er í brott viku, ok sitr um síð ok snimma, ef hann yrði varr við Gísla. Nú sèr hann einhvern dag, hvar Gísli gengr frá leyni síno neyrðra, ok kennir hann; ferr nú í brott við[6] svá búit, ok segir Eyjólfe, hvat títt er. Hann býr nú ferð sína við x^da mann. Ferr hann í Geirþjófsfjörð ok hittir á bæ Gísla, ok er Gísli eigi þar. Þeir leita hans um skógu alla í nánd, ok finna þeir hann ekki. Þá fara þeir heim til bæjarins; ok segir Eyjólfr Auðe, at hann mun gefa henni fè mikit til, ef hón vill segja til Gísla; en þat tjár ekki; ok þá ógnar hann henni ok ætlar at skelfa hana með harðindum, ok hefir ekki at sök. Ferr Eyjólfr heim við svá búit ok unir illa við sína ferð. Er nú kyrrt allt um haustit. Gísli þykkiz[7] nú vita, at ekki má duga svá búit, ok ætlar nú, at hann muni tekinn verða, ef hann heldr þar við. Ferr Gísli nú heiman, ok ríðr til Barðastrandar, at hitta Þorkel bróður sinn í Hvammi. Gísli drepr þar á dyrr á svefnhúsi því, er Þorkell sefr í. Þorkell heilsar honum, ok spyrr, hvat hann vill. Gísli kvez nú vilja vita, ef hann vill nokkot[8], á hans mál líta, ok kveðr nú mjök at sèr þröngt — „Hefir

1) f' *(den i begge Haandskrifter sædvanlige Forkortelse af dette Forholdsord) a.* 2) eptir [illegible] *fra* [*b.* 3) ᚹ *a.* 4) *Fattes i a.* 5) hefr *b.* 6) *Fattes i b.* 7) þickiz *b.* 8) nockut *a.*

ek þik, bróðir, lengi til sparat, ok vænti ek nú af þèr góðrar liðveizlu". En Þorkell svarar hino sama, ok kvez ekki manu[1] veita honum björg svá hann hefði fè sitt í hættu eða sjálfan sik, svá at honum mætti[2] sakir á því gefa — „En fá mun ek þèr fararskjóta ok silfr nokkot[3], ef þú þykkiz[4] þurfa, ok aðra luti, svá sem ek hefir fyrr sagt þèr[5]". „Sè ek nú" kvat Gísli, „at þú vill mèr ekki lið veita, bróðir, svá at þú hafir nokkot[3] þitt í hættu. Fá mèr nú ccc vaðmála, ok ætla ek hèðan frá sjaldan at krefja þik tillags[6]". Þorkell fær honum nú c vaðmála ok silfr með; ok skiljaz[7] þeir eptir þetta, ok kvað Gísli ekki mundu sèr verða svá til hans. Síðan ferr Gísli út í Haga, til Þórunnar móður Gests hins spaka, ok kemr hann þar áðr dagat er; drepr hann þar á dyrr, ok gengr húsfreyja út. Hón átti opt vanda til þess at taka við skógarmönnum; átti hón sèr jarðhús, ok var annarr munni við ána, er fellr nærr bænum, en annarr var í eldhúsi hennar; ok sèr þess enn merki. Þórunn fagnar honum vel; en Gísli skorar á hana til viðtöku[8]. Hón kvez víst mundu hlífa honum nokkora stund, ef hón mætti; en kvað þat þó kvennvælar einar mundu verða. En hann kvez á þat hætta mundu ok gjarna þiggja vilja; kvat körlum eigi svá vel til sín verða, at örvænt væri[9], at konum tækiz betr. Gísli var þar þann vetr, ok var aldri svá vel haldinn sem þá. En er voraði, fór hann vestr í Geirþjófsfjörð; má hann þá ekki lengr vera frá konu sinni; svá unntuz þau mikit. Hann var þar þá á laun um sumarit, ok til þess haustaði. Ok nú kemr brátt at hit[10] sama, þá er nótt lengir[11], at hann dreymir jafnan, at komi en verri draumkonan at honum.

---

1) mano *b*, munu *a*. 2) matti *a*. 3) nockut *a*. 4) þickiz *b*. 5) s' *a*. 6) *Gisning for* tillag. 7) ſkilia *b*. 8) viðrtocu *b*. 9) vē *a*. 10) it *b*. 11) leng' *b*.

Þat var nú eitt sinn, at Auðr spyrr, hvat hann dreymir — „Eru nú" segir hón „svefnfarar þínar illar". Þá kvað Gísli vísu:

44) Villa ofs af elli
oddstrið' sk biða
m' ggr snofn i svefna
sauma[1] min' draum'[2]
stendr e[3] þ[4] þeigi
þorn reið brag'[5] greiði
aulnanan[6] selr annars
efni m'[7] s' svefni.

Ok nú segir hann henni, at konan sú en verri kom jafnan at honum ok vill ríða á hann blóði ok rjóða ok þvo honum í því, ok lætr hón illiliga við honum. Þá kvað hann enn vísu:

45,1 Eigi verþr[8] en orþa[9]
os[10] lér u[11] þ skorþa[12]
gefn drepr s' m' glaumi[13]
gott or hv'iom[14] draumi[15]
kemr þeg'[16] ec vil blunda
kona v[17] mic t[18] funda
ofs þvær unda flodi
oll i manna blodi

Ok enn kvat[19] hann:

45,2 Sagt hefi ec fra orū[20]
oddflaums[21] viðum draum[22]
eir vþat[23] m'[24] aura[25]
orðfatt e'[26] ec mun lata

1) fauma. 2) draumar. 3) eigi. 4) þat. 5) bragar. 6) aulnannan. 7) mer. 8) verðr. 9) erða. 10) ofs. 11) um. 12) skorða. 13) glaumi. 14) hveriom. 15) draumi. 16) þegar. 17) við. 18) til. 19) kvað b. 20) orum. 21) oddflaums. 22) draum. 23) varðat. 24) mer. 25) aura. 26) er.

vær hafa vapna snæru
vekęnðr þeir e'[1] mic soktu
bryniu hatrs ens betra
beıðenðr ef ec nu reıðūz

Ok nú er kyrrt um hríð.

Þetta haust ferr Gísli enn í Vaðel, til Þórunnar, ok var þar vetr annan með henne. En eptir um sumarit fór hann í Geirþjófsfjörð ok var þar um sumarit til hausts. Ok nú fór hann enn til fundar við Þorkel bróður sinn, ok kemr hann þar í lýsing. Gísli drepr þar á dyrr; ok vill Þorkell ekki út ganga, því at hann þykkiz[2] vita, hverr kominn var[3]. Þá tekr Gísli kefli, ok rístr á rúnar, ok kastar inn um[4] glugg einn, er á var húsinu. Nú sèr Þorkell þetta, ok lítr á keflit. Hann gengr út ok heilsar Gísla ok spyrr hann tíðinda. En Gísli kvez ekki kunna at segja — „Er ek nú kominn á þinn fund, ok ætla ek at þetta skuli vera it[5] síðasta sinn; ok lát þèr nú verða at sem bezt, bróðir! ok veit mèr lið nokkot[6]; því at ek mun nú eigi krefja þik optarr". Þorkell svarar enn hinu sama, at hann kvez eigi mūndu hafa fè sitt í hættu eðr sjálfan sik, ok býðr honum hross eðr[7] skip, ef hann vill leita á brott nokkot[6]; ok þat þiggr hann, ok biðr hann draga fram skipit með sèr. Þorkell gerir svá ok fær honum sexæring einn ok þar með vi vættir matar ok c vaðmála. En er Gísli er á skip kominn, þá stendr Þorkell á landi uppi. Gísli mælti þá: „Nú þykkiz þú standa öllum fótum í jötu, bróðir; ok vera vin margra höfðingja, ok uggir þú nú ekki at þèr; en ek er maðr sekr, ok á ek hvergi vonir skjóls nè traustz; en þat kann ek þó þèr at segja, at þú mant[8] fyrri drepinn enn ek; eða ella er ekki mark at um

1) er. 2) þickiz b. 3) er b. 4) i a. 5) et a. 6) nockut a. 7) eða b. 8) munt a.

mína forspá; ok vænti ek þó, at þat muni ekki af mèr til hljótaz. Manom vèr nú skiljaz at sinni, ok ekki[1] með svá mikilli blíðu sem vera ætti; ok aldregi mundi ek svá til þín gera, ef þú þyrftir mín jafnmjök, ok eitt skyldi þá ganga yfir okkr báða". „Ekki hirði ek um spár þínar" segir Þorkell, „eðr þótt þú hælir drengskap þínom" — ok skiljaz nú við svá búit. Gísli rær nú suðr til Hergilseyjar; hón liggr á Breiðafirði; ok er hann átti skammt til eyjarinnar, þá tekr hann þiljur ok árar frá skipinu ok þoptur, ok síðan hvelfir hann skipinu, ok lætr hann[2] reka skipit inn at nesjum. Ok er skipit fannz, ætluðu menn at Gísli mundi drukknaðr vera, ok mundi hann tekit hafa skipit frá Þorkeli bróður sínom. Gísli gengr nú til Hergilseyjar. Ingjaldr hèt maðr sá, er þar bjó; Þorgerðr hèt kona hans; Ingjaldr var systrungr Gísla at frændsemi, ok kom út til Íslands með honum. En er þeir funduz, býðr Ingjaldr Gísla[2] þar at[3] vera með honum, ok þá björg aðra, er hann má veita honum. En Gísli þiggr þat, ok er hann þar um hríð. Svartr hèt þræll Ingjalds, er þar var með honum; en Bóthildr hèt þý hans eðr ambátt. Helgi hèt son Ingjalds; hann var afglapi, sem mestr mátti vera, ok fífl; hann var mikill vexti sem tröll. Gísli var þar þann vetr. Hann smíðaði verkfæri ok marga luti aðra; þat var allt betr gert, enn þat er flestir menn smíðuðu aðrir, ok hagligra. Nú undraz menn þetta mjök, þeir er þar komu[4] ok sá[5] smíðarnar[6]; því at menn vissu, at Ingjaldr var lítt hagr — en þetta var svá smíðat allt, at langt bar af öðru smíði. Gísli er þar iij vetr í samt; en hann er í[7] brott um[8] sumrum, ok er þá í Geirþjófsfirði; verðr honum þetta at bezta trausti, er Ingjaldr er; ok eru nú liðnir iij vetr frá

1) el *b.* 2) *Falles i b.* 3) h̄ *b.* 4) kvamo *b.* 5) fia *a.*
6) fmíð'n' *a.* 7) *Falles i a.* 8) a *b.*

því er hann hafði dreymt, at því sem draumkonan vísaði honum, at hann mundi ólifat eiga. Nú þikkir mönnum grunsamligt um þetta, ok ráða menn nú, at Gísli muni vera með Ingjaldi, en hafa ekki drukknat sem ætlat var; Ingjaldr á nú ok iij skip ný, ok öll vel gör. Nú grundar[1] Eyjólfr þetta, ok sendir nú njósnar-Helga, at hann verði þessa varr. Ferr hann síðan at vanda sínom, ok kemr síðan í Hergilseyjar. Gísli á sèr jarðhús, ok er hann þar jafnan, þá er menn koma þar. Ok er Helgi hefir verit þar um nóttina, lætr hann sem hann sè sjúkr, ok þykkiz hann hvergi færr. Ingjaldr var á fiski um daginn, ok þræll hans með honum, ok Bótildr ambátt. Ok um daginn, er á leið, gengr Þorgerðr húsfreyja til jarðhúss Gísla ok gaf honum mat sinn; enn þili eitt var á millom[2] svefnhússins, er Helgi svaf[3] í, ok búrsins; ok er Helga grunar þetta, hvert húsfreyja man[4] gengin, klífr hann á þilit upp, ok sèr, at einum manni er matr búinn; ok í því bili gengr hón fram ór búrinu; hann kippiz þá við fast, ok dettr af þilino ofan. Hón mælti þá: „Hví háttar þú þèr svá, at þú klífr[5] í ræfr upp sem þjófar, ok ert eigi kyrr?” „Ek er svá verkóði” segir hann, „at ek má ekki kyrr vera; ok fylgðu mèr til rúms míns”. Hón gerir svá; en síðan gengr hón með matinn, ok færir Gísla. Helgi ríss þá upp, ok gengr þegar á spor henni, ok sèr nú gerla, hvat títt var; leggz hann niðr eptir þat, ok er þar þann dag. Ingjaldr kemr heim um kveldit, ok spyrr, ef Helga batni nokkot[6]. Hann kveðr heldr áleiðis. Er hann þar um nóttina. En um morgininn beiðir hann fars ór eyjonum; kvez hann eiga eyrinde suðr um fjörð; ok er hann fluttr suðr til Flateyjar. Lèttir hann ei fyrr enn hann kemr suðr til Þórsness, ok segir Berki,

---

1) *Burde formodentlig hedde* grunar *og det fölgende Ord staae i Gjenstandsformen.*
2) milli *b.* 3) la *b.* 4) m̌ *b.* 5) *Gisning for* klifr. 6) nockut *a.*

at hann er orðinn varr við Gísla, at Ingjaldr heldr hann í Hergilsey. Síðan býst Börkr heiman, ok xv karlar með honum, ok fara á teinæringe ok sigla sunnan um Breiðafjörð. Ingjaldr er enn róinn á fiski, ok Gísli með honum; en þrællinn ok ambáttin eru á öðru skipi. Þau sitja hjá eyjum þeím, er Stykkiseyjar heita. Nú sèr Ingjaldr [seglit ok skipit[1], er sunnan siglir, ok mælti: „Þar sè ek þá sýn, er mèr er lítt at skapi". „Hvat er þat?" segir Gísli. „Skip siglir sunnan frá Flateyju, ok er seglit stafat rauðu, ok er meiri von, at þar sè Börkr enn digri". „Hvat er þá til ráðs?" segir Gísli, „ok vil ek nú[2] vita, hvort þú ert svá vitr sem þú ert drengr góðr". „Skjótt er nú til ráðs at taka" segir Ingjaldr; „en þó er ek ekki vitr maðr. Róum vit heim at eyjunum, ok förum upp á Vaðsteinaberg ok verjumz þaðan, meðan auðit verðr". „Drengiliga er þetta mælt" segir Gísli; „en ekki vil ek leggja þik svá mjök í hættu, ok mun ek annat ráð upp taka. Ró þú nú heim at eyjunne, ok þrællinn með þèr, ok gangit upp á bergit ok sýnit ykkr; ok mano þeir ætla, at ek muni[3] annarr maðrinn, er þeir sigla sunnan í sundit. En ek mun skipta klæðum við Svart, sem ek gjörða[4] eitt sinn fyrr; en ek mun ganga á selabátinn með Bóthilde. Þurfi þit þá ekki at hirða um okkr". Ok svá gera þeir. „Hvat skulum vit nú at hafaz?" segir hón, „er við[5] skiljumz við Ingjald?" Þá kvað Gísli vísu:

49 Raðz leitar nu ritar
ruðr vekiūz mioð ſuðra
ſkorð þ[6] at ſkiliaz verðum
ſkialld ſteins fra jngialði[7]

---

1) ſcipit oc ſeglit *fra* [*b*. 2) *Fattes i b*. 3) mun *b*. 4) g'þa *b*. 5) v *b*. 6) þvi. 7) Ingialði.

134

þo mun ec hyrs at hvoru
hafa blafollðar[1] ſcafla[2]
ſnyrti galt ne ec ſyti
ſmið þañz m'[3] verðr auðit[4].

„Nú skulum vit" segir Gísli „róa it beinasta suðr í móti þeim Berki, ok láta sem ekki sè at vandræðum; ok er vèr Börkr finnumz, þá seg þú, at ſiflit sè á skipinu við þèr; því at þess vita allir von; mun ek sitja í stafni ok herma eptir því, ok mun ek allglíkt fá látit því; mun ek vefja mik í vaðnum, ok vera stundum nær utanborðs, ok láta sem ek má ærligast[5]. En ef í sundr berr með oss, ok gefi þeir engan gaum at, ok ráði ekki í þetta, þá skulum við[6] róa bæði slíkt er vit megom, þegar er sýn felr[7] milli vor". Svá gerir hón, at hón rær suðr í móti þeim, ok þar allnær skipinu. Ok er þau Börkr finnaz, kallar hann á hana, ok kenndi, hver hón var, ok spurði, ef Gísli væri í eyjunne. Hón lèzt þat ei vita; „En hitt veit ek" segir hón, „at verit hefir þar sá maðr um hríð, er mikit berr af öðrum mönnum at sjá". „Mun hann þar enn vera?" segir Börkr. „Þar var hann áðr ek fór heiman" segir hón. „Þá berr vel til" segir Börkr — „en hvort er Ingjaldr heima at húse?" Hón segir, at hann reyri fyrir skömmu heim, ok þræll hans með honum, at því er ek hugða". „Þat mun ekki svá verit hafa" segir Börkr, „ok mun þar Gísli verit hafa". „Þar mun ek" segir hón „ekki mikit af taka; en á þetta leit ek, at þrællinn var með þeim þar". „Vel ferr þèr" segir Börkr; „en þetta manom vèr fyrir satt hafa, at Gísli hefir þar verit". Róa þeir Börkr eptir þeim hvatliga — „Því at bíta mætti nú beinfiskr, ef at borði yrði dreginn. Ok er þeir reyru heim til eyjar-

1) blafollðr. 2) ſkafla. 3) mer. 4) audit. 5) z *for* st. 6) v *a*. 7) fellr (*Skrivfeil foraarsaget ved* milli) *a*.

innar[1], mun Ingjaldr ok Gísli hafa sèt skipit, er vær sigldum sunnan, ok brugðit þegar við, er hann sá oss; ok herðum nú eptir honum; því at honum skal nú fyrir allt eitt koma". Þeir segja: „Gaman þykkir oss at sjá á fíflit, hversu þat lætr marga vega" — og sögðu, at[2] hón veri aumliga stödd, er hón skyldi ein fylgja því. „Svá þikkir mèr" segir hón; „en hitt eitt finn ek á, at yðr þykkir hlægiligt, sem vorkunn er, ok harmit mik lítt". Nú skiljaz þau eptir þat, ok koma þeir til eyjarinnar, ok ganga á land at Vaðsteinabergi; en þeir Ingjaldr ok þræll inn eru á berginu uppi. Þá tekr Börkr til orða: „Hitt er nú ráð, Ingjaldr, at selja Gísla fram eðr segja til hans ella; [ok ertu[3] mikill mannhundr, er þú leynir honum hèr, bróðorbana mínom, þar sem þú ert landseti minn, ok ertu ills verðr fyrir slíkt". Ingjaldr segir: „Ek hefi vond klæði, ok þykki mèr ekki mikit[2] fyrir, þótt ek slíta þeim ekki; ok heldr skal ek láta líf mitt, enn gera ekki[4] Gísla allt gagn þat er ek má, eðr firra[5] hann vandræðum". Ok þat hafa menn mælt, at Ingjaldr hafi allra manna[2] mest lið veitt Gísla í sektinne ok honum at mestu gagni vorðit. Þat hafa menn ok sagt, at þá er Þorgrímr nef efldi seiðit, at hann skildi svá fyrir, at honum skyldi ekki at björg verða þat er menn veitti honum á Íslandi; en þetta kom honum ekki[4] í hug, at skilja úteyjar undir[6]; endiz því þetta hóti helzt, þótt ekki væri með fullu. Börkr þóttiz ekki mega veita atgöngu Ingjaldi landseta sínom, ok kvaz ekki nenna at láta drepa hann. Ganga þeir nú til húss, ok leita Gísla, ok finna hann ekki. Fara þeir nú umhverfum eyna, ok koma nú at í einum stað, þar sem fíflit var ok bítr gras, ok var bundinn steinn við hálsinn, í geil einne; ok nú tekr Börkr til orða: „Bæði er nú" ségir

1) *Her er nogen Forvirring.* 2) *Falles i b.* 3) oc ertu, oc setn *fra* [*a.* 4) ei *b.* 5) *Gisning for* fria. 6) undan *b.*

hann, „at mikit er sagt frá Ingjaldsfífli; enda deiliz þat nú heldr í fleiri staði af, enn mèr þætti glíkinde á vera. Ok er nú ekki hèr á at horfa — hefir oss vorðit svá mikil vanhyggja, at stórum berr; ok ekki veit ek, nær vær getum þessu áleiðis snúit; mun Gísli þar hafa róit í mót oss í dag, er vær ætluðum fíflit, ok ambáttin með honum. Skyndum nú eptir þeim, ok látum hann nú ei undan setja, ok bætum þessa ófför sem fyrst". Róa þeir nú eptir þeim Gísla sem þeir mega, ok sjá brátt, at þau eru langt komin inn á sundin, ok hafa vel rèttstreymt. Ok er þau eru mjök komin inn at landi, þá er Börkr ok hans menn kominn í skotfæri við þau. Þá tekr Gísli til orðs: „Nú manom vit[1] hèr skilja; en hèr eru ij fingrgull, er þú skalt selja í hendr Ingjaldi ok konu hans; þú skalt ok bera þeim kveðju mína, ok þat með, at ek vil, at Ingjaldr gefi þèr frelsi, ok svá Svarti, ok ber þetta til jartegna; seg honum svá, at mèr þykkir[2] þetta allmiklu máli skipta; því at þú hefir mèr líf gefit, ok vilda ek, at þú nytir þess". Ok nú skiljaz þau. Gísli leypr nú á land; ok var þat eyland, er þá var hann á kominn, ok er þó skammt þaðan til meginlands; þetta er fyrir Hjarðarnesi. Gísli hleypr yfir eyna ok í hamraklif eitt á eynni. En Bóthildr rær í brott alsveitug út[3] af mæði ok út á sundit hjá þeim[4]; ok gefa þeir Börkr engan[5] gaum at henni, er þeir sjá hana eina á skipinu. Þeir Börkr[6] róa nú at eynne, ok verðr saka-Steinn skjótastr á land, ok rennr hann þegar yfir eyna at leita Gísla; ok er hann kemr í hamraskarðit, þá stendr þar Gísli fyrir honum með brugðit sverðit, ok keyrir þegar í höfut honum, ok klýfr hann í herðar niðr, ok fellr hann þegar dauðr á jörð.

---

1) ver *b.* 2) þick' *b.* 3) *Dette Ord synes at hidröre fra et tike meget gammelt Haandskrift.* 4) heñl *a.* 5) eingañ *b.* 6) *Naal. rettet (for G.) af Ásgeir selv i b, men ikke i a.*

Þeir Börkr hlaupa nú á eyna ok sjá þessi tíðinde. Gísli leggz þá á sund ok ætlar til meginlands. Börkr fleygir þá spjóti eptir honum, ok kemr í kálfann, ok varð þat mikit sár. Gísli kippir spjótinu, en hann týnir sverðinu, er hann var áðr móðr mjök, ok fekk ekki á haldit. Gísli komz[1] á land í húminu; því at þá tók at myrkva af nótt, ok hleypr hann í skóginn; en þar var víða [vaxit skógr[2]. Nú róa þeir til lands, ok leita Gísla, ok kvía hann í skóginom; því at skógrinn var óvíðr, en Gísli mjök móðr, svá at nærr mátti hann ekki ganga. Hann verðr nú varr við menn á alla vega frá sèr, ok veit hann nú, at þeir sitja um skóginn. Gísli leitar sèr nú ráðs, ok sèr, at honum mun þetta ekki endaz, því at skógrinn var óvíðr, ok mani[3] þeir þegar fá fundit hann, er ljóst er, ok vildi hann ekki þess at bíða, ef svá mætti verða. Hann ferr nú ofan til sjófarins sem hljóðast[4], svá at þeir verða ekki[5] við þat varir. Ferr hann svá inn til Haugs með flæðibökkum í myrkrinu. Hann hittir þar bónda at máli. Refr hèt bóndi sá, er þar bjó; hann var sonr Þorsteins vanstafs. Svá er[6] frá honum sagt, at hann væri manna slægstr. Hann heilsar Gísla vel, ok spyrr hann tíðinda. En hann sagði af skyndinge allt sem farit hafði með þeim Berki. Refr átti sèr konu, er Álfdís hèt — væn yfirlits ok galin í skapi, ok var hón enn mesti kvennskratti; ok var með hjónum et mesta jafnræði. Ok er Gísli hefir sagt honum tíðindin, þá skorar hann á Ref til fulltings ok liðveizlu — „Manu[7] þeir brátt verða vísir, at ek er brott ór skóginom, ok manu[7] þeir hèr skjótt koma. Er nú brátt til ráðs at taka, ef þú vill mèr nokkora ásjá veita". Refr mælti: „Ek mun gera þèr þann kost, at ek ráða einn fyrir, hvè með skal fara, ok hlutiz þú ekki til; hitt er

---

1) komzt *a.* 2) *Saaledes fra* [. 3) mane *a.* 4) z *for* st.
5) ei *b.* 6) var *b.* 7) mano *b*, munu *a.*

elligar, at þú sjáir sjálfr fyrir þèr, ok mun ek eiga at engan[1] lut". „Þetta skal nú þiggja" segir Gísli, „sem þú býðr". „Gakk þú nú inn þá" segir Refr. Ok svá gerir Gísli. Þá mælti Refr við Álfdíse: „Nú mun ek skipta mönnum við þik í rekkjuna". Refr tekr þá upp klæðin öll ór rekkjunne, ok mælti, at Gísli skyldi þar niðr leggjaz á[2] hálminn. Hann gerir svá. Síðan leggr Refr á hann ofan aftr klæðin, ok þar leggz Álfdís ofan á klæðin, ok ferr þar í rekkju sína. Refr mælti: „Verit þar nú í rekkjunne, hvat sem í geriz, ok vertu nú viðskiptis sem þá er þú hefir vest verit, ok spara nú ekki af, í orðalagi, þat er illt er; en ek mun ganga til máls við þá, er þeir koma, ok mæla þat er mèr sýniz". Ok eptir þat gengr hann út ok sèr margra manna för, ok eru þar förunautar Barkar viij saman, en hann var eptir at Forsá. Nú spyrr Refr þá tíðinda, er þeir koma á bæinn; en þeir kunnu honum þau at segja, sem hann hafði áðr spurt. Þeir frètta, ef hann yrði nokkut varr við Gísla. En hann kveðr bæði vera, at hann kvez ekki vilja Gísla við hjálpa, enda kveðr hann Gísla ekki þar komit hafa — „Ok er þat víst, at ek vildi Berki heldr liðsinnaðr, enn mótsnúinn, í því er ek má; því at mèr þykkir engi[3] vera betr at sèr um alla luti, enn hann, ok vilda ek gjarna vera vinr hans; en ekki manu[4] þèr trúa sögu minné, nema þèr rannsakit bæinn; ok vil ek þat fúsliga; ok gangit inn, ok leitit sem þèr villit". En er Álfdís verðr þessa vör, þá geyr hón á þá, ok mælti hvetvetna[5] illt, er henni kemr í hug, ok skortir þar eigi illt orðalag. En Refr er allt með þeim, ok kveðr hana vera eigi meðalfífl[6], at hón gerir ekki mannamun at slíku — „Ok ertu ekki meðalfól". Hón mælir við hann slíkt eðr verra, enn við

1) eingan b. 2) í b. 3) eingi b. 4) mano b, munu a. 5) *Gisning for* hv'vetna. 6) meðalfíflu a.

þá. Ok er þeir hafa rannsakat bæinn sem þeir vilja, þá fara þeir út, ok tortryggja Ref alls ekki, ok biðja hann vel lifa. Fara þeir nú í brott, ok hitta Börk, ok una illa við sína ferð; hafa fengit mannskaða mikinn með svívirðing mikilli, at því er þeir kalla. Ferr Börkr nú heim við svá búit. En njósnar-Helgi ferr í fjörðu vestr til fundar við Eyjólf, ok segir honum, hvat títt er. Gísli var með Ref hálfan mánut[1], ok eptir þat ferr hann í brott, ok skiljaz þeir góðir vinir. Gísli gefr honum kníf ok belti, ok voro þat góðir gripir; ok ekki hafði Gísli þá laust til meira. Eftir þat fór hann vestr í Geirþjófsfjörð til konu sinnar. Þótti nú enn mikit hafa aukiz hans frægð, ok gekk af honum mikil frètt, ok meiri enn áðr. Var þat mál manna, at ekki hafi verit meiri atgervismaðr, enn Gísli. En þó var hann ekki gæfumaðr, sem raun bar vitni.

Nú er frá því at segja, at Börkr ferr sunnan til Þorskafjarðarþings við miklu fjölmenni ok ætlar at hitta vini sína. Gestr Oddleifsson fór vestan af Barðaströnd, ok Þorkell Súrsson, á sínu skipi hvorr þeirra. Ok er Gestr er albúinn, koma til hans sveinar ij, mjök fátækligir; þeir voro illa klæddir ok höfðu stafi í hendi; þeir báðu Gest fars ok töluðu við hann hljótt nokkora hríð. Hann tók við þeim, ok veitir þeim farit, ok flytr hann[2] þá á Hallsteinsnes. Gengu þeir þar á land fyrir innan bæinn á Hallsteinsnesi, þar sem heitir Nesgranatrè; þar blótaði Hallsteinn syni sínom til þess, at þar ræki trè sextug, ok eru þar enn þær öndvegissúlur, er hann lèt úr trènu gera. Sveinarnir ganga nú upp í Teigsskóg; fara eptir skóginom þar til er þeir koma til Þorskafjarðarþings[3]. Maðr hèt Hallbjörn húfa; hann var göngumaðr, ok hafði með sèr x göngumenn aðra,

---

1) manuð *b.* 2) *Fattes i b.* 3) þoskafiarðar þings *a.*

eðr fleiri; hann var vanr at tjalda sèr búð á þinginu, ok enn gerir hann svá; hann hefir nú með sèr mikla göngumannasveit. Þangat fara sveinarnir til hans ok biðja hann búðarrúms þar; en Hallbjörn var góðr viðtakna, ok kvez enn hverjom manni veitt hafa búðarrúm hèr til, er hann hafði beðit, kvez hann ok ekki enn mundu spara við þá — „Hefir ek ok hèr verit mörg vor á þinginu, ok kenni ek alla höfðingja, þá er goðorð hafa". Sveinarnir kveðaz gjarna vilja hans ásjá hafa ok af hánom fræðaz. Hallbjörn kvez ætla til strandar niðr, er skipin sigla at landi, ok lèzt hann mundu segja þeim grein á skipunum. Þeir biðja hann þökk fyrir þat[1] hafa, ok kveðaz[2] þat þykkja[3] mikit gaman. Fara nú til strandar, er skipin sigla at landi. Þá tekr enn ellri sveinninn til orða: „Hverr á þat skip, er þar siglir næst hingat?" Hallbjörn segir: „Börkr enn digri". Sveinninn spyrr: „Hverr siglir þar næst?" Hallbjörn segir: „Þar er Gestr enn spaki ór Haga á Barðaströnd". Sveinninn spyrr[4]: „En hverir leggja skip sitt út við fjarðarhornit?" Hallbjörn svarar: „Þar er Þorkell Súrsson". Ok nú sjá þeir, at hann gengr á land ok sezt niðr á einn stein; en þeir förunautar hans fluttu föng þeirra af skipi, svá at ekki fèlli sjár undir. Börkr lèt tjalda búð þeirra; því at þeir höfðu báðir mágar eina búð, ok var [jafnan með þeim[5] allvingott. Þorkell hafði hatt girzkan[6] á höfði ok grán feld yfir sèr ok gulldálk um öxl, en sverð í hendi. Síðan gengu þeir sveinarnir ok Hallbjörn húfa[7] með sveit sína þangat til er Þorkell sat. Þá tók hinn ellri sveinn til orða: „Hverr er þessi enn göfugligi maðr, er hèr sitr? ok hefi ek ekki sèt vænna

1) *Faties i b.* 2) q̄z. 3) þickia *b.* 4) *Saaledes interpungere begge; men* Sveinninn spyrr enn: „Hverir (*o. s. v.*) *var maaskee bedre.* 5) með þeim jafnaṅ *fra* [*b.* 6) ǩzkaṅ *a,* ǧzkan *b.* 7) *Gisning for* hveR.

mann nè tiguligra". „Vel mæliz þèr, sveinn", segir Þorkell; „en Þorkell heiti ek". Sveinninn mælti: „Muntu lofa mèr at sjá sverð þat, er þú heldr á, svá mikil gersimi sem þat er?" Þorkell segir: „Þó lætr þú nýráðliga; en víst skal ek þetta lofa þèr, ef þèr er allmikil forvitni á". Ok nú tekr hann við sverðinu ok sprettir þegar friðböndunum; hann bregðr þá sverðinu. Þorkell mælti: „Þat lofaða[1] ek þèr ekki at bregða því". „Þar beidda ek þik ok engis leyfis at" segir sveinninn. Hann reiðir þá skjótt upp sverðit, ok heyggr höfuðit af Þorkeli. En er[2] þessi tíðindi voro vorðin, þá ljóp hann Hallbjörn í brott, slíkt er hann mátti, ok vill ekki sín láta verðà við getit, ok svá aðrir göngumennirnir. En sveinninn kastar niðr sverðinu blóðgu ok tók staf sinn, ok laupa sveinarnir þá með öðrum göngumönnum; ok verða þeir nú náliga at gjalti göngumennirnir fyrir hræzlu sakir: laupa upp hjá búðinne Barkar, er þeir voro at tjalda. En þeir, er sjá fall Þorkels, styrma yfir honum dauðum, ok þykkjaz[3] ekki vita, hverr verkit hefir unnit. Börkr mælti: „Hvat sætir þys þeim ok hlaupum, sem eru hjá búðinne hans Þorkels?" — ok í því hleypr hann Hallbjörn húfa upp hjá þeim ok xv göngumenn við honum; þá svarar hinn yngri sveinn (sá hèt Helgi; en hinn hèt Bergr, er vígit hafði vegit): „Ekki veit ek" segir hann „um hvat þeir þinga; en hitt veit ek, um hvat þeir þræta". „Hvat þá?" segir Börkr. Sveinninn svarar: „Hvort Vèsteinn muni [eptir hafa[4] átt dætr einar, eðr nokkorn son muni hann átt hafa". Hallbjörn húfa hleypr til búðar sinnar. En sveinarnir laupa í skóginn, er [nær var[5] búðunum, ok verða ekki fundnir. En menn laupa til göngumannanna, ok frètta eptir[6], hvè gegni. En þeir segja, at sveinar ij hafi

1) lofaði *b.* 2) þeg^r *a.* 3) þickiaz *b.* 4) hafa eftir *fra* [*b.*
5) ^r_v nær *fra* [*a.* 6) ept' eft' (*Skrivfeil*) *b.*

komit í flokkinn þeirra, ok segja, at þetta kemr mjök at þeim óvörum, ok kvoðuz eigi deili á þeim vita. Þeir segja, hvern veg sveinunum var háttat ok hversu þeir voro at yfirlitum ok svá viðrtal þeirra. Nú þykkiz[1] Börkr vita af orðum þeim, er Helgi mælti, at synir Vèsteins manu[2], þar verit hafa. Þeir Börkr ganga nú til búðar Gests, ok ráðaz um við hann, hversu með skal fara; vill Börkr nú búa mál til á hendr sveinunum — „Er mèr", segir hann „skylt at mæla eptir Þorkel mág minn; en ekki þykkir oss því ólíkt hlut til reka, at synir Vèsteins mundi verkit unnit hafa; ok ekki vitum vær annarra manna von, þeirra er sakir ætti við Þorkel; en þó hafa þeir nú undan komiz at sinne; em ek þess fúsastr at gera þá hèr seka á þinginu. Ráð oss nú ráð, Gestr", segir Börkr, „hversu eptir skal mæla". Gestr mælti: „Ekki þikkir mèr hógligt hönd á at hafa; ok kunna munda ek mèr þat, ef ek hefða vígit vegit, at nefnaz annan veg enn ek hèta, ok mundi þá ónýt sökin ok málit, er mèr veri á hendr búit. Nú þætti mèr ok vera mega, at svo hefði sá hugsat, er verkit hefir unnit" — ok letr Gestr mjök at fram sè haft málit. Ok þat hafa sumir menn fyrir satt haft, at Gestr hafi heldr í ráðum verit með sveinunum; því at hann var skyldr Vèsteini. Nú hættu þeir Börkr þessu tali; ok var [málit eigi[3] fram[4] haft; ok heygja þeir Þorkel þar á þinginu; fara nú heim þegar menn voro til þess búnir, ok verðr þar eigi fleira til tíðinda. Unir Börkr enn illa við ferð sína, sem hann átti vanda til; ferr hann nú heim suðr ok hefir mikla svívirðing af þessu máli. Nú fara sveinarnir þar til er þeir koma í Geirþjófsfjörð, ok liggja áðr úti ix dægr matlausir. Þar var þá fyrir Gísli hjá konu sinne. Þeir koma þar um nótt ok drepa á dyrr, ok gengr

1) þickız *b*. 2) mano *b*, munu *a*. 3) ė malit *fra* [*a*. 4) frami *b*.

Auðr til dyra ok heilsar þeim vel ok spyrr þá tíðinda. — Var hón því opt vön, at hón gekk út, en Gísli lá í rekkju sinne, er honum var sökótt, ok mátti ógerla vita, hvaðan eðr[1] hverir komu; ok var jarðhús undir rekkjonne; heindi hón þá raust, ef hann þurfti at varaz. — Sveinarnir segja henni, hvat um var at væla, ok allt eptir því sem var um farar sínar, ok kvoðuz úti hafa verit ix dægr matlausir. Auðr mælti: „Ek mun senda ykkr yfir hálsinn, til Mosdals, til suna Bjartmárs með jartegnum" (þeir voro móðurbræðr hennar) „ok skal ek fá ykkr vistir ok fararskjóta, ok skjóta jafnan skjóli yfir ykkr, slíku er[2] ek má; en ekki mun ek biðja Gísla ykkr bjargar hèðan af". Nú fara þeir á brott, ok gengu í skóginn, ok leynaz þar, svá at þeir mega ekki finnaz; neyta nú matar, er þeir hafa lengi áðr misst; síðan leggjaz þeir niðr, ok sofna brátt, er þeir voro áðr móðir, ok þreyttir af göngu. Nú er at segja frá Auði, at hón[3] gengr inn ok hittir Gísla, ok segir svá: „Nú skiptir miklu[4], hverjo þú vill til þín snúa, ok gjör nú minn sóma meira enn ek er verð". „Veit ek" segir Gísli, „at þú mant[5] segja mèr víg Þorkels bróðor míns". „Svá er sem þú getr til" segir hón, „ok hafa þeir Vèsteinssynir vegit hann, bræðrsynir mínir; ok var þat ekki um sakleysi, þótt þeir vildi hefna föður síns, er þeir Þorgrímr vogu; ok þótt Þorgrímr bæri vápn á hann, þá blauzt[6] þat mest af Þorkeli bróðor þínom. Eru þeir hèr komnir; ok vilda ek, at þèr byrgiz at allir samt; ok þykkjaz[7] þeir nú, sem er, ekki traust eiga annat". Gísli segir: „Ekki kann ek þat standaz, at vera ásamt við bróðurbana mína". Hann hleypr upp ok vill bregða sverðino. Hann kvat vísu:

---

1) eða *b*. 2) sem *a*. 3) hun *a*. 4) mikl' *(Skrivfeil)* *a*. 5) munt *a*.
6) hlaust *b*, „hlaust" *a*. 7) þyckiazt *b*.

58 Hver um veit nema hvassan[1]
hialðr is ðragi Gisli
at in fer of frettir
færi von or sponum
allz sigr viðir segia
snirti hrings af þingi
ðrygiū[2] v'[3] til ðauða[4]
ðað Þketill raðin

Auðr svarar, at hann þyrfti ei at vera svá reiðr — „Því at þeir eru allir í brottu; ok hafða ek vit til þess, at láta þá ekki koma í augsýn þèr ok hætta þeim svá". „Þannig er ok allra bezt" segir Gísli. Ok er nú kyrrt nokkora hríð, ok eru nú eptir ij vetr þess er draumkonan kvað hann lifa.

Ok nú er Gísli í Geirþjófsfirði. Ok er á líðr sumarit ok haustar, koma aftr draumar hans ok þungar svefnfarar; kemr nú at honum draumkonan sú en verri; en þó hin stundum. Nú dreymir hann um nótt eina, at konan sú en betri kæmi at honum, ok sýndiz honum sem hón[5] riði hesti grám, ok býðr honum með sèr at vera ok fara til innis síns, ok þat þóttiz hann gera, ok kemr hón at húsi einu með hann ok leiðir hann inn í húsit, ok þótti honum þar vera vel um búiz[6]. Hón bað hann þar vera ok una sèr vel — „Ok skaltu hingat fara, þá er þú ert andaðr, ok njóta hèr fjár með mèr". Ok nú vaknar hann, ok kvað vísu:

[Heim bauð[7] með s'[8] sinom
saum[9] hlauck[10] gm[11] blacki
þa v bruðr v[12] beiþe[13]
bliþ lofskreyti riða

---

1) hvassan. 2) ðrygium. 3) ver. 4) ðauða. 5) hun a. 6) buizt þ. 7) *Eet Ord fra* [. 8) ser. 9) saum. 10) hlauck. 11) gram. 12) við. 13) beiðe.

magrunð[r] q̄z m̄ðu[1]
man ec orð v̄[2] þ̄[3] ſkorðu
hneigi ſol af heilu
hornflæðar mıc giæða

Ok enn kvað hann:

59, 2 Dyr let ðrapu ſtiora
ðis t[14] ſvefns ū[5] vıſat
lægis ellz þ[r6] e'[7] lagu
litt tíne ec þ[18] ðynr
oc með s'[9] hin ſvīna
ſaums[10] leiððí mic naıma[11]
ſakat ec hol i hvilu
hlaıt[12] ſkallð ſæng hlaıta[13]

3 Hingat ſk̄tu qvat hringa
hıllðr at oð þ'[14] gıllði
fleina þollr með[15] fullu
[fiall heyiaðr[16] ðeyia
þa muntu ullr oc aıllu[17]
iſungs fe þviſa
þ̄ hag[r] ockr[18] t[l19] aıð[r20]
orm laðs oc f' raða

Þat var nú enn næst at segja, at Eyjólfr enn grái sendir njósnar-Helga í Geirþjófsfjörð. Annarr maðr var ok sendr með honum; sá hèt Hávarðr; hann var nýkominn út, áðr um sumarit; hann var frendi[21] Gests Oddleifssonar. Þessir menn voro sendir í Geirþjófsfjörð, at höggva efnitrè í skógum þeim, er þar eru, ok at leita byggða Gísla, ef þeir fyndi fylsni hans. Ok enn síðasta aptan sjá þeir, er

1) munðu. 2) um. 3) þat. 4) til. 5) um. 6) þar. 7) er. 8) þvi. 9) ſer. 10) ſaums. 11) nauma. 12) hlaut. 13) hlauta. 14) þer. 15) at. 16) *Eet Ord fra* [. 17) aullu. 18) ockor. 19) til. 20) auð[r]. 21) *Saal.*

þeir höfðu verit iij nætr í skóginum at leita Gísla, eld brenna upp í klettunum í skóginom fyrir sunnan ána, ok var þat um dagsetrs skeið, ok var á niðamyrkr. Nú spyrr Hávarðr Helga ráðs, hversu með skal fara, svá at þeir feti til þar er eldrinn brann. „Sá einn er til" segir Helgi, „at hlaða hèr vörðu, sem við stöndum á hólinom ok miða svá við[1] þar sem eldrinn brenn; ok mun þá finnaz fylsnit, er ljóss er dagr". Nú gera þeir svá. En er þeir höfðu þessu verki lokit, kvez Hávarðr verða at sofa — „Ok má ek ekki annat" — ok svá gerir hann. En Helgi hlóð vörðuna ok gerir furðuliga háfa. En er á leið náttina, þá vaknar Hávarðr, ok mælti, at Helgi skyldi sofa — „En ek vil vaka" segir hann. Ok er Helgi hafði sofit um hríð, þá berr Hávarðr í brott vörðuna, ok sèr hvern stein. Eptir þat tekr hann einn mikinn stein ok keyrir niðr á helluna, ok kom nærr við hnakka honum, svá at bifaz við jörðin. Helgi sprettr upp við, ok spyrr, hví sæti, ok verðr ákafa hræddr. Hávarðr segir: „Þat hygg ek, at maðr sè í skóginom í nánd okkr; því at margar hafa slíkar sendingar farit í nótt". Helgi segir: „Gísli mun hèr kominn ok orðinn varr við okkr, ok mun ei hæfa at bíða hèr, ok manom vit lemjaz[2] allir, ef á okkr kemr slíkt grjót". Rennr Helgi nú slíkt er hann má, ok biðr Hávarð fara harðara; en Hávarðr kvez vera ófrár, ok biðr hann eigi hlaupa frá sèr. Helgi rennr nú til skips þeirra, sem hann má hvatast[3]. Fara þeir nú heim í Otradal ok segja Eyjólfi frá ferð sinne. En hann kveðr Helga enn ekki allilla hafa rekit njósnina, sem vani hans var til, ok kvez nú víst vita, hvar Gísli var niðr kominn. Síðan ferr Eyjólfr við xij. mann, ok er Hávarðr þar í ferð, ok njósnar-Helgi. Þeir fara á skipi yfir

1) til *b*. 2) lemiazt *a*. 3) z *for* st.

fjörð, ok koma í Geirþjófsfjörð, ok leita um daginn víða um skógana, ok svá vörðunnar, er þeir Helgi kvoðuz hlaðit hafa, ok finna eigi, sem glíkligt var; ok ekki finna þeir heldr fylsnit. Þá spyrr Eyjólfr Hávarð, hvar þeir hafi hlaðit vörðuna. En hann kvez eigi sjálfr hlaðit hafa — „Ok svaf ek, meðan Helgi hlóð vörðuna. En vera þykki mèr þat mega, ef Gísli hefir orðit varr við okkr, at hann hafi brotit í sundr vörðuna, þá er lýsti, er vèr vorum farnir". Nú þykkir Eyjólfi þetta et glíkligsta; leita þeir þó lengi ok finna eigi. Þá mælti Eyjólfr: „Afauðit verðr oss um þetta mál, ok manom vær enn aftr fara at sinne". Ok svá gera þeir. Snúa þeir nú heim til bæjarins Auðar, ok kvez Eyjólfr vilja finna hana. Þeir ganga til dyra, ok inn í bæinn; sezt Eyjólfr á tal við Auði, ok mælti svá: „Ek vil eiga kaup við þik, at þú segir mèr til Gísla; en ek mun gefa þèr til þess ccc silfrs þess er ek hefir áðr tekit til höfuðs honum; ok skaltu ekki vera við aftöku hans; því at vorkunn er, at þat sè þèr skapraun; man ek ok fá þèr ráðahag ekki verra, enn þenna; því at þèr mun verða lítit yndi at Gísla hèðan af". „Þat þykki mèr ekki víst" segir Auðr, „hvort vit verðum á þat sátt; kann vera, at mèr þykki vandgoldinn[1] maðr fyrir Gísla bónda minn; en satt er þat mælt, at fè er eptir feigan bezt, ok lát mik sjá, hvat mèr er boðit, hvort svá er silfrit gott sem þú segir". „Já" segir Eyjólfr; „sýnaz skal þat". Steypir hann nú silfrinu í skikkjuskaut hennar, ok tjár fyrir henni. En Guðríðr, fóstra Gísla, tók at gráta, er hón varð þessa vör, ok hleypr hón út í skóg til fundar við Gísla, ok segir honum, hvar komit [er — „Nú[2] er fóstra mín ær vorðin, ok ætlar hón at segja til þín ok svíkja þik." Gísli mælti:

1) vangolldin̄ b. 2) vꝫ, oc fra [b.

„Láttu gott í skapi þínu; annat mun mèr verða at fjörlesti, enn Auðr sè ráðbani minn”. Ok nú kvað hann vísu:

62 Segıa meñ[1] at mañe
mio hlin hafi ſınom
fiarðr elgs ū[2] folgıt
fleyvangs hugi ranga
eñ griot auluns gatna
gullz fit vitum ſıtia
hyckat ec hæli brecku
haknys[3] ꝟ mic lyſa

Ok nú ferr mærin heim, ok kemr innfarandi, ok segir ekki eyrinde sín Auði, hvert hón hefir farit. Ok nú hefir Auðr talit fèit, ok segir, at í öngan[4] stað er verra, enn hann hefir sagt — „Nú mun þèr þykkja ek eiga at ráða fyrir fènu” segir hón, „slíkt er ek vil af gera”. „Já” segir hann; „at vísu er þat”. Hón lèt þá fèit í gyrðilinn, ok rekr síðan á nasar honum, svá at þegar lá blóð á jörðu — „Hafðu þetta nú[5]” segir hón „fyrst fyrir ótryggðir þínar; eðr var þèr nokkot[6] þess vánir, at ek munda[7] selja bónda minn undir öxi, í hendr vanmenni þínu; haf nú þessa” segir hón „skömm ok svívirðing, en eigi þat er þú vildir”. Þá mælti Eyjólfr: „Hafit nú hendr á hundinom, ok drepit, þótt blauðr sè”. Þá mælti Hávarðr: „Þó er förin vor fullill[8] vorðin, þótt eigi gerim vèr þetta níðingsverk; ok höfum vær áðr ærna skömm fengit; en þetta er svá langt um fram; því þetta mun engi[9] dugandi maðr hafa geyra látit; ok standi þeir upp, er mèr vilja lið veita, ok látum þessu eigi ná; mart er satt it fornkveðna, at án er illt gengi, nema heiman hafi farit”. Ok eptir þetta ferr Eyjólfr heim með sneypu mikla ok svívirðing. Ok áðr enn

1) m̄. 2) um. 3) hauknys. 4) eingū *b.* 5) *Fattes i b.*
6) neckut *a.* 7) mundi *b.* 8) alllil *b.* 9) eingi *b.*

Hávarðr gekk út, þú mælti Auðr: „Ekki mun þat makligt, Hávarðr, at þú fáir eigi skuld þína, er vit Gísli eigom þèr at gjalda fyrir varning á hausti, er vit keyptum at þèr; er hèr fingrgull, er ek vil at þú hafir; því at ek hefir ekki[1] vöru til at gjalda þèr". „Ekki er þat meiri skuld, enn svá" segir Hávarðr, „at ekki munda ek heimta, nema þú vildir gjalda". En hón gaf raunar fingrgullit fyrir liðveizlu hans, ok þiggr hann fingrgullit. Ok fara þeir nú heim síðan. Ok litlu síðarr fær Hávarðr sèr hesta ok ferr í brott ór Otrardal[2] með allt sitt ok suðr til Barðastrandar til Gests hins[3] spaka, ok vill ekki[1] lengr vera með Eyjólfe enum grá. Líkar Eyjólfe nú stórilla þetta allt saman. Gísli er nú varr um sik, ok er hann[4] lengstum í fylsnum sínum. Líðr nú svá vetrinn þar til er kemr sumar, ok nú ætlar hann ekki at hefjaz á brott þaðan; því at honum þykkir nú véra drifit í öll skjól; ætlar nú, at hann skuli annathvort þar bíða bót eðr[5] bana; ok eru nú liðnir allir draumvetrnir. Ok nú dreymir Gísla optliga um sumarit, svá at ekki hefr[6] af. Hann lætr nú illa í svefni nótt eina; ok er hann vaknar, spyrr Auðr, hvat hann hefir dreymt. Hann segir, at kom konan sú en verri at honum ok mælti svá: „Ek skal bregða því öllu, er en betri draumkonan mælti við þik, ok skal ek þess vera ráðandi, at þèr verði ekki at björg nè at gagni þat er hón[7] mælti við þik". Þá kvað hann vísu:

64,1 Skulu[8] þ'[9] ei qvat ſcorða
ſcaftkers ſaman verıa
ſva hef' yckr t'[10] ecka
eıtr [goð mun'[11] leıtat

---

1) ei *b.* 2) Otraðal *b.* 3) ens *b.* 4) nu *b.* 5) eða *b.*
6) *Gisning for* hef'. 7) hun *a.* 8) Skolu. 9) þer. 10) til.
11) *Eet Ord fra* [.

allvalldr hef' alld'r[1]
erlendis þic sendan
ein or ydru rane[2]
anan heim at kana

„Ok þat dreymdi mik enn" segir Gísli, „at kona kom at mèr ok batt dreyruga húfu á höfut mèr, ok hón[3] þó áðr höfut mitt í blóði ok jós á mik allan blóði". Ok nú kvað hann vísu:

642 Hugða ec þvo m'[4] þruði[5]
þremia lunz at brune[6]
oðins ellda lauðri
auðr mina skaur[7] rauða[8]
z[9] hyrkneisar hreifa
haund væri þvi bandi
hals i benia eli
bloðrauð[10] vala stoþar[11]

Ok enn kvað hann:

643 Hugþa[12] ec greine gaundul[13]
gunellda[14] m'[15] fellda
v̄[16] rakskotin reik'
rauf[17] dreyruga hu:fu
væri hendr a heni
i hior regni þvegn'[18]
sva vakti mic[19] saga
saums or minō[20] draumi[21]

Ok nú lèttir enn fyrst draumunum, ok þó líðr eigi mjök á haustit, áðr þá dreymir hann optliga. Ok nú geriz svá mikill gangr at, at hann geriz svá myrkfælinn af draum-

1) alldar. 2) ranl. 3) hun a. 4) mer. 5) þruðe. 6) brunl. 7) skaur. 8) rauða. 9) oc. 10) bloðrauð. 11) stoð'. 12) Hugða. 13) gaundul. 14) gunellda. 15) mer. 16) ū. 17) rauf. 18) þvegnar. 19) mig. 20) minom. 21) draumi.

unum, at hann má ekki vera einn samt í fylsnum sínum, ok varð hann nú einart at vera þar sem þær voro Auðr ok Guðríðr. Auðr spyrr at í hverju sinne, hvat hann dreymir, þá er hann lætr áðr undarligast[1]; en hann segir henni jafnan. Nú er þat eina nótt, at svefnfarar hans eru harðar; ok nú spyrr Auðr enn, er hann vaknaði, hvat fyrir hann bæri. En hann segir, at hann dreymdi, at menn kvámo hingat at oss, ok var þar Eyjólfr enn grái [í ferðinne[2] ok mjök margir menn, „Ok hittumz[3] vær, ok vissa ek, at atburðir urðu með oss. Þá þóttiz ek höggva mann þeirra einn sundr í miðju; en á manninom þótti mèr vargshöfut, ok fór hann fyrst at mèr grenjandi, ok þótti mèr vera margr um einn mèr á móti; en ek þóttumz hafa skjöld í hendi ok verjaz þeim svá lengi, at þeir fengu eigi sótt mik". Ok þá kvað hann vísu:

Vıſsa[4] ec ſıanðr at ſunði
ſeck ec iñañ liþ[5] miña
ar þott ec ė varа
anðaðr at m' ſtanða
gætt v̇[6] veʀ eñ væri
valtafns i muñ hrafni
frıðr i fogru klæði
faðmr þin[7] roðī[8] minu

Ok enn kvað hann:

Mattu ſkyllða ſkıallðr-
ſkiallðr[9] kom m'[10] at hallði
gatū[11] hug v[12] hreyti
hiorgellanði þvi bella

1) z for st. 2) fra [falles i b. 3) Gisning for hittuz. 4) Viſsa. 5) lið. 6) var. 7) þiñ. 8) roðin. 9) ſkiaullðr. 10) mer. 11) gatum. 12) við.

aðr eñ mic þ̄r e'[1] minu[2]
munu allðrlagi uallða[3]
gnyr v᷑[4] hıors at heyra
har ofrliþi báru

Ok enn kvað hann:

66,1 Ste ec yf᷑ eiñ aðr yñe
ar rauɢn'[5] mic ſarañ
hrælækı᷑ gaf ec hauki
hucenðr munens tucu
ſneıð at ſınu raði
ſverðz ec i tvau[6] ſeci
miſti menia leſtir
mañbot v᷑[7] þ̄[8] fotar

Nú líðr á haustit, ok tekr þá aldri af honum draumana, ok er heldr vaxandi. Nú er þat eina nótt, at hann hefir ekki fyrr jafnilla látit. Auðr spyrr hann enn, hvat fyrir hann bar, er hann vaknar. En hann svaraði ok kvað:

66,2 Hugþa[9] ec bloð um bað᷑
benvıðis mer ſıþr
þañ hofum vær at viña
vil ſiñ ofañ reña
ſlıct ðreim'[10] mic ſeima
ſekr em ec v᷑ her nockut
biþū[11] broððа hrıðar
benlofn e'[12] ec ſofna

3 Hugða ec bloð ū[13] bað᷑
baughlingnar[14] minar
h'þar[15] hvauſsu[16] ſverði
hræ netz regin ſetiaz

---

1) er. 2) mino. 3) vallða. 4) var. 5) raugn'. 6) ſvau. 7) var. 8) þat. 9) Hugða. 10) ðreym'. 11) biþum. 12) er. 13) um. 14) baughlingnar. 15) herðar. 16) hvauſſu.

oc valnær[r] [1] væri
vor af miklu fari
likn reynūz ſu lauka [2]
lifs von' m' [3] gronar
67, 1 Hugþa [4] ec hliſr [5] flagði [6]
hriſtendr af m' [7] kviſta
ſtor fengū [8] ben bryniu [9]
baþ[r] [10] hendr með vendi
eñ f' mækis muñe
miñ hugða ec ſyn tvinna
oſs gein hior ū hiaſsa [11]
hialm ſtofn ofan klofna
2 Hugþa [12] ec ſiofn i ſvefni
ſilfr bañz at m' [13] ſtanda
gerðr hafþi [14] ſu garða
gratandi bra vota
oc [elld nioran [15] olldu
allſkyndila bynde
hvað [16] hygr m' [17] eñ mæ[w]
min ſar e' [18] þa voru

Nú er Gísli heima kyrr [19] þat er eptir er sumarsins, þar til er kemr sumarnótt en efsta. Þá er þess við getit, at hann má ekki sofna, ok ekki þeirra. En veðr er þannig farit, at logn var veðrs ok hálf-hèlufall. Þá kvez hann vilja fara brott frá bænum til fylsnis síns undir kleifarnar suðr, ok reyna, ef hann mætti sofna þar. Nú fara þau öll, ok eru þær í kyrtlum síðum, ok drepa kyrtlarnir slóðina, er þau fara, en Gísli hefir eitt kefli, ok rístr á rúnar, ok falla niðr spænirnir um leiðina. Þau koma nú

1) valnærar. 2) lauka. 3) mer. 4) Hugða. 5) hlifar. 6) flagðe. 7) mer. 8) fengum. 9) brynio. 10) bað[r]. 11) hjassa (*rettet*). 12) Hugða. 13) mer. 14) hafði. 15) elldnioraā *fra* [. 16) hvat. 17) mer. 18) er. 19) *Faltes i b*.

til fylsnisins. Hann leggz þá niðr ok ætlar at sofna; en þær vaka yfir honum, ok rennr á hann höfgi, ok dreymir hann þegar, at fuglar ij koma[1] á húsit ok hjogguz at í læmingi, þeir voro heldr meiri enn rjúpkerar, ok lètu heldr illiliga, þeir voro allir litaðir í blóði einu. Hann vaknar eptir þat; ok spyrr Auðr, ef hann dreymdi nokkut — „Ok eru nú ekki[2] góðar svefnfarar þínar" segir hón. En hann kvað vísu:

68 Mer bar hliom i heımi
haurbil[3] þa e'[4] ꝟ ſkilðūz[5]
ſkecki ec ðv'ga[6] ðreckiu
ðreyra fals ſ' eyru
at hior raðð' hlyðði
heɢr riupke[7] tveɢia
koma m̃[8] ðals a ðrengi
ðauɢ[9] læmingia hoɢvı

Ok þessu næst heyra þau út mannamál, ok er Eyjólfr kominn við xv. mann, ok hefir komit áðr heim til húsa, ok sjá þeir döggslóðina, hvar þau höfðu farit, ok var þá sem vísat veri til þeirra. Ok er þau urðu vör við mennina, þá ganga þau upp á kleifarnar, þar sem þeim þótti bezt vígit, ok hefir hvártveggi þeirra kvennanna lurk í hendi. Þeir Eyjólfr ganga nú upp at kleifunum. Þá mælti Eyjólfr: „Þat er nú ráð, Gísli, at renna ekki undan ok láta ekki elta þik, alls þú ert kallaðr fullhugi mikill. Hefir nú vorðit langt funda á milli; ok þat munda ek vilja, at sjá væri enn síðarsti". Gísli segir: „Gakk þú at því karlmannligar, at ekki skal nú lengra undan renna; ok sæk nú at því drengiligar, sem þú þykkiz við mik sakir eiga". Eyjólfr mælti: „Ek mun [nú þat[10] eigi undir þèr eiga, ok vil ek nú njóta við liðsmunar ok góðra drengja, er ek

1) komu b. 2) ei b. 3) haurbil. 4) er. 5) ſkilðumz. 6) ðverga. 7) riupkera. 8) mun. 9) ðauɢ. 10) þ nu fra [b.

hefir með mèr". Þá mælti Eyjólfr við njósnar-Helga: „Þat væri nú karlmannligt" segir hann, „at þú rèðiz fyrstr upp kleifarnar at Gísla, ok mundi þess lengi getit, ef þú yrðir skaðamaðr hans; höfum vèr jafnan þèr til treyst um karlmennsku". Helgi svarar: „Þat hefir þú jafnan sýnt, at þú vildir aðra fyrir þèr, þegar mannhætta væri í; en þó skal ek at vísu til ráða, alls er þú eggjar þá svo mjök; ok fylg mèr þá vel, ok gakk et næsta mèr, ef þú þorir þat". Síðan rèð Helgi til þar sem honum þótti vænst at leita upp á kleifarnar. Hann hafði öxi í hendi. Gísli hafði ok öxi, gyrðr sverði, ok í kufli grárendum, ok gyrðt at sèr reipi. Ok er hann ræðz upp í kleifarnar, þá hleypr Gísli at honum, ok höggr hann sundr í miðju með sverðinu, ok fellr hvárrtveggi hlutrinn niðr fyrir kleifarnar. Eyjólfr ræðz þá annarr maðr næst upp í kleifina, ok snèri Auðr í móti honum, ok lýstr hann með trènu, svá at hón glýr alla höndina. Verða þær þá handteknar konurnar, ok fekk Eyjólfr til ij menn at halda þeim. En nú sækja þeir xij at Gísla ok komaz upp þeir nú á kleifarnar at honum; en hann verst bæði með grjóti ok vápnum. Eyjólfr höggr nú til hans með spjóti; en Gísli höggr spjótit af skapti ok niðr í hellurnar, ok verðr höggit svá mikit, at hann brýtr hyrnuna af öxinne. Ok nú hlífir hann sèr með skildinom, en vegr með sverðinu. Þeir sækja nú fast at honum; ok er svá sagt, at hann dræpi enn ij menn. Eyjólfr eggjar nú ákaft, at þeir skuli sækja fast at honum — „Ok fám vær illt af honum" segir hann; „en þat er þó einkis vert, ef góð yrði erfiðislaunin, ef vèr fengim sótt hann". Gísli hleypr nú niðr fyrir kleifarnar, ok á hamar þann, er heitir Einhamarr; þat er gott vígi. Hann verst nú þaðan um hríð. Þetta kom mjök at þeim óvörum, ok þykkir enn óhægjaz sitt mál. Eyjólfr eggjar þá nú á nýja leik —

„Ok fyrir því mjök" segir hann, „at sá klækisskapr mun hvervetna[1] spyrjaz" er þeir skulu ei geta sóttan Gísla, þar sem þeir voro xv, en hann einn. Eyjólfr heitr[2] þeim nú miklum sæmdum, ef þeir fá unnit hann. Hann hafði ok valit menn með sèr. Maðr er nefndr Sveinn, er nú rèð[3] fyrstr upp í hamarinn at honum. En Gísli höggr til hans í móti, ok vegr hann þegar, ok fellr hann dauðr niðr fyrir hamarinn. Nú þykkjaz þeir Eyjólfr ekki vita, hvar staðar nemr at eiga við þenna mann, en vilja þó með engu móti frá hverfa, fyrr enn þeir fá unnit hann. Þeir sækja nú at honum ij vega ok fylgja þeir Eyjólfi fremstir, er annarr heitir Þórir, en annarr Þórðr; þeir voro náfrændr Eyjólfs; ok er nú atsókn þeirra allhörð; fá þeir nú drjúgum komit sárum á hann með spjótalögum; en hann verst ekki at síðr, svá at allir verða sárir, þeir er at sækja. En þat er frá lyktum at segja, at þeir særa hann á hol, svá at út falla iðrin. Hann sveipar nú at sèr iðrunum með skyrtunne, ok bindr svá at sèr með reipinu fyrir neðan. Ok þá mælti Gísli, at þeir skyldi bíða líttat — „Ok mano þèr þó hafa þau málalok, er þèr villt". Hann kvað nú vísu þessa:

7/ Fallshall' ſk[4] fylla
fagrleit su mic reit'
reckilat at rꝺckū[5]
regns ſınō[6] vin fregna
vel hyɢ ec þott eɢī[7]
ıtrſlegn mic biti
þa gaf ſınō[8] ſveine
ſverðz miñ faþ'[9] herð'

Þessi var hin sízta vísa hans. Ok þegar jafnskjótt er

1) hver vitna *b.* 2) *Gisning for* heit'. 3) reðz *b.* 4) „ſkal". 5) rauckum. 6) ſnom. 7) eɢiar. 8) ſnom. 9) fað'.

hann hafði kveðit vísuna, hleypr hann ofan fyrir skorina, ok keyrir sverðit fyrir brjóst Þórði, frænda Eyjólfs, ok fær hann þegar bana. Ok nú lætr Gísli þar líf sitt með mikilli hreysti ok drengskap, ok mörgum sárum særðr, svá at furða var at; ok þat þótti þeim frá dæmum, hverja vörn hann veitti. Þeir Eyjólfr voro allir sárir, er eptir lifðu, ok mjök þreyttir. Ok lýkr þar nú æfi Gísla Súrssonar; ok er þat rètt at segja, at hann hefir verit einhverr[1] enn[2] mesti hreystimaðr. Þeir drógu hann síðan ofan á jöfnu, ok tóku af honum sverðit, ok götva hann þar í græntóinne. Síðan fóro þeir ofan til sjófar, ok til skips síns; ok andaz nú enn sètti maðr við skip. Eyjólfr bauð Auði með sèr at fara til húss, ok fóstru hennar; en hón vildi þat eigi þiggja. Fara þeir Eyjólfr nú heim í Otrardal; ok andaz hina sömu nótt enn[3] sjaundi maðr af sárum; en hinn viij. maðr liggr í sárum xij mánuðr, ok bíðr þá bana. En aðrir menn verða heilir sára sinna at kalla, ok fá þó af mikla meiðing ok mörg örkuml. Ok þegar Eyjólfr þykkiz[4] til færr, ferr hann heiman við xij. mann, ok suðr yfir Breiðafjörð til fundar við Börk, ok segir honum tíðindi þessi ok allan atburð þessa máls, ok þykkiz hafa illt af fengit. Börkr verðr glaðr við þessa sögu, ok biðr nú Þórdíse, at henni takiz vel til ok fagni vel Eyjólfi — „Því at hann hefir rekit af höndum oss skömm ok svívirðing; ok lát þèr nú í hug koma ást þá er þú hafðir á Þorgrími bróður mínom, ok tak nú við þeim vel, ok ger beint við þá". Þórdís segir: „Gráta mun ek Gísla bróður minn; en fagna ek dauða hans". Ok um kveldit var sett borð fyrir þá Eyjólf ok Börk. Þeir tala nú mart[5] um kveldit ok voro allkátir. Síðan voro borð tekin, ok bar Þórdís mat á borð. Eyjólfr hafði sverð þat í hendi, er átt hafði Gísli bróðir hennar.

[1]) eiñ *b.* [2]) hiñ *b.* [3]) hiñ *b.* [4]) þickiz *a.* [5]) saman *tilföiet i b.*

Hón slær þá niðr spónunum, er hón[1] ætlaði áðr at fá mönnum, ór keraldi því, er hón hèlt á, ok lýtr hón niðr, ok lætr hón[2] sem hón [vill samna[3] saman spónunum; hón[4] þrífr um meðalkafla sverðinu ok bregðr því skjótt; hón leggr þá neðan undir borðit, ok ætlar at leggja neðan í smáþarma Eyjólfs[5]; en gaddhjalt var á sverðinu, ok gáði hón ekki þess, ok nam gaddrinn við borðinu, ok berr lagit[6] neðar, enn hón hugði, ok kom í lærit, ok varð þat svöðusár mjök mikit. Þeir Eyjólfr laupa nú upp skjótt, ok förunautar hans, ok hrinda fram borðunum, ok steypiz niðr matrinn allr. Börkr tekr Þórdíse höndum, ok tekr af henni sverðit, ok kvað hana vera vitlausa, ok lýstr hana kinnhest. Börkr býðr Eyjólfi eindæmi fyrir þenna atburð; ok gerir Eyjólfr þegar í stað full manngjöld fyrir áverkann; en kvez gera mundu meira miklu, ef Berki hefði eigi farit svá vel. Eptir þetta nefnir Þórdís sèr votta, ok segir skilit við Börk bónda sinn, ok kvez ekki mundu koma í sama rekkju honum síðan; ok þat efndi hón. Fór hón þá út á Eyri, á Þórdísarstaði, ok bjó hón[4] þar nokkora vetr síðan. En Börkr var þá eftir at Helgafelli, þar til er Snorri goði kom honum brott þaðan; ok fór hann þá, at búa í Glerárskógi í Hvammsfirði. Eyjólfr fór heim vestr í Otradal, ok undi illa við sína ferð. Eptir þetta fóro synir Vèsteins til fundar við Gest í Haga, ok skora á hann, at hann komi þeim utan, af sínom ráðum, ok Gunnhildi móður þeirra ok Auði föðursystur þeirra, er verit hafði kona Gísla Súrssonar, ok Guðríðe Ingjaldsdóttur ok Geirmundi bróður hennar. Ok þessum mönnum öllum kom Gestr Oddleifsson utan, í Hvítá, með Sigurði hvíta, ok voro litla hríð úti, ok kvámo norðr við Noreg. Ok einn

1 „hann" b. 2) Falles i b. 3) famni fra [a. 4) hun a.
5) Ey: b. 6) lagit.

dag gengr Bergr Vèsteinsson um stræti, ok vill taka þeim búðarrúm, ok ij menn norrænir með honum. Þeir mæta ij mönnum fyrir sèr, ok var annarr i skarlatskyrtli, ungr maðr ok mikill vexti. Hann spurði Berg at nafni. En hann segir til nafns síns hit sanna ok til kyns; ok hugði hann, at þat mundi heldr víðara fara þar, at hann mundi þess njóta, en gjalda ekki föðor síns; því at Vèsteinn var hinn vinsælsti maðr í kaupförum. En þegar Bergr hafði þetta sagt, þá brá þessi maðr sverði ok höggr hann banahögg. En þar var Ari Súrsson bróðir Gísla ok Þorkels. En er þetta var vorðit, ljópu þeir til skips, er upp höfðu gengit með Bergi, ok segja þessi tíðindi, er gerzt höfðu. En Sigurðr stýrimaðr kom hinum undan, er eptir lifðu, ok tók hann þeim far til Grænlands, ok staðfestiz Helgi þar, ok þótti vera hinn bezti drengr; ok voro menn sendir til höfuðs honum, ok var þess eigi auðit, at þeir fengi hann drepit; hann týndiz síðan í veiðiför á Grænlandi, ok þótti at honum mikill skaði. En þær Auðr ok Gunnhildr fóro til Danmerkr í Heiðabæ, ok tóku þar við trú; síðan gengu þær suðr til Róms, ok kom hvárgi aptr. Geirmundr fór til Grænlands, ok kvongaðiz þar, ok varð vel auðigr at fè. Guðríðr systir hans var manni gift, ok þótti hón vera skýr kona. Ok eru menn margir frá þeim syskinum á Grænlandi komnir. Ari bjóst til Íslands, ok átti hann þá skip í förum, ok kom hann í Hvítá skipi sínu; hann seldi þá skipit; en hann kaupir land[1] at Hamri í Borgarfirði út frá Borg, ok bjó hann þar nokkora vetr, ok víðara bjó hann á Mýrunum, ok eru menn frá honum komnir; er ekki fleira frá honum sagt í þessi sögu. Ok lýkr her nú sögu Gísla Súrssonar.

1) landit *b*.



Versene i SAGA GÍSLA SÚRSSONAR,
nöiagtigt (og med Bibeholdelse af Linieinddelingen) aftrykte efter Skindbogen, AM. 556 A i Qvart.

S. 6. gall gunlogı. gam u ſaugſu.

S. 7. hꝛauck hꝛæꝼkke. hſo
ek t ſkegía.

S. 24. Bet hugða ek þα bgðí. bıð
kað ek ðumſ hínſ þðıa. ſıkſ aꝼ ſueꝼe uaukt. ſaꝛteína veſteíní. þα e
uæꝛ ȷ ſal ſat. ſıg haððſ uıð mauð glaðð. komꝫt eı m α millí. mī ńe
ħ at uínı.

S. 25. Hyluꝛ α laun unð líní. lın uegſ ſkap kuína. gð legſ uꝛ goðū.
geꝼ aul keꝛa ſueꝼe. eık beꝛ ang lauka. eıreckſ b geíra. bꝛoð ðavg α be
ıðe. blıð aunð uegı ſıð. Hꝛynía læt aꝼ huít. hum ſkogı gnα
bauga hun hyꝼıngū hnna. hlat ban ȷ kne ſuana. hnet leſſ en þꝛeyꝛ þ
ū. þaugn at mæꝛð ʀaugní. ſnaka tunſ aꝼ ſínu. ſıon eþple baul gꝛonu.

geir

S. 26. ȷ gūna ſꝏꝛ. gnaſt ek kan eı laſta

baullr ꝏ byꝛð ſtalle bſt

en ek kan eı laſta.

S. 30. Felluꝛ eıgí ek fullū. folk ʀun ħıaʀ muní. ʀoð ħefí eg mgꝛa mana. moꝛð uıð ħúíu oꝛðe. latū ueꝛ þott uoga. uıg ʀunꝛ ħní gín lígı. komín e þyſſ ȷ þa. þioð ū oſſ ſē ħlíoðaꝛt.

S. 33. Teí na ſꝏ ek ȷ tuní. tal gmſ uín fꝏlu. gaꝛ þ e geıg ū ueıtag. gunblıkſ þꝏ mıklu. nu ħef gun ſtæꝛ geíra. gmu þꝛott ū ſottan. þn let lunð ū lenð. ꝛðꝫ koſt ꝏꝛ bꝛanða.

S. 35. Gat atħ ſolfaſtꝛ ſyſt. ſueıg mína eıga. gætín gıuka ðott. guðꝛun ħugt uní. þꝏ e log ſaga lægíſ. let lın af ħug ſtınū. s ʀak ħ ſníallra bꝛ æð. ſauꝛ fyıan uæꝛ ðeyía.

S.39-40. Mundu þau ꝏ þorſ neſe. mꝏla lok ꝏ mini ſauk. eꝼ ueſt
einſ uæ [hita. bitmſ[1]) ſon j boſt lagit. þꝏ glupnuðū e gleðiaȝt ſkyll
ðu moð bræð minn kuon ſē eyðenð egi uæ. ꝼiarð ðagſ ꝼulu loſn
Luku þungliga þīgi. þau eu orð komin norð. ſal ðeilanðe ſolar. ſomlau
ſt ꝏ m[2]) ðomi. ꝏ ek blꝏ ſerki berke. bu himſ j ſteine. ueitte ðagſ enſ
uegna. uallð himila at giallða.

S.41-42. ꝭollð[3]) kom ek in þ e ellð. un ꝼurſ j ſal
bnnu. at uor þ aura. ein z ſegſ at meini. ſꝏ ek bliðliga bꝏð beck bekk
ſagn m ꝼagna. hrоð ðeiler bað heilan.[4]) hun m j þ ʀani. Hygit at kuað
agða. anſpilli[5]) uaur banða. millð hue mg ellð. [malm ʀun[1]) j ſal bruni. s
attu kuað bil blægiu bigſ oliꝼat mgan. ueð ſkiollðinga uallðe. uet nu
e ſkamt t bet. [Ger ſkattu[6]) næm kuað nauma. niðleikſ ara ſteik. aur
nema all gott heyr. iðla gallðſ at ſkallðū. ꝼꝏtt kueða ꝼleina but[7]). ꝼur

1) *Utydeligt fra* [. 2) ° *utydeligt.* 3) *Eller* ꝭollð. 4) . *utydel.* 5) *Prikken over* n *utydelig.*
6) *Saal. (nl. i to Ord) fra* [. 7) r *utydeligt.*

þurandа [1]) ura. rand legſ ſnſ reynda. runr en ıllt at kuna. Valld e
þv [2]) uıgı. utu otyrin fyre. motr [3]) u meıte maurdu. m heıt þ fleıtu. baug ſk
nd [4]) hıalp þu blınd. balld hyg þu at þ ſkıalld. ıllt kueda hǫd at haullt.
handlauſū ty granda.

S.44-45. Uılla off ef elle. odd ſtıd [5])
ſk bıda. m gngr ſıofn ȷ ſuefna. ſauma mın dumar. ſtend eıgı þ þeygı. þn
reıd brag geıre. aulnanan ſel annſ. efne m f ſuefe.
Æıgı ud en orda. off ler ū þ ſkorda. gefn dpr f mı
glaumí. gott ur huıū dumí. kem þeg ek uıl blunda. kona uıd m tıl funda. off þu
ær h unda flode. aull ȷ ma blode. Sagt hefe ek f orū. odd flaumſ uí
dū dumí. eır ud ath m aura. ord fǫtt e ek mū lǫta. ur hafa uopna ſneru. ucke
nd þǫ e m ſektu. brynıu haıſ hınſ bıtra. beıdend ef ek nu reıdūzt.

S. 49. Radſ leıt nu rıt. rud ue
kıū mıod ſudra. ſkord þ at ſkılıazt udū. ſkıalld ſteınſ f ıngıalldí.

1) *Det sidste a utydeligt.* 2) v *utydeligt.* 3) *Eller maaskee (det rigtigere)* motz. 4) *Saal.* (y *glemt*). 5) *Saal.*

þo man ek hlyꝛſ at huoꝛu. haꝼa bla ꝼolld ſkaꝼla. ſnyꝛte gꝏt ne ek ſyteg. ſnaud þ m̄ ueꝛd aud.

S. 58. Hueꝛ oꝼ ueıt ne ma huaſſan. hıalld ıſ drage gıſlí. ꝏt mū ꝼyꝛda ꝼtta. ꝼæꝛe uon uꝛ ſponū. allꝫ ſi gꝛ uıdír ſcgıa¹). ſnyꝛte hꝛíngſ aꝼ þíngí. dꝛygíū en t dauda. dꝏd þketíl¹) ʀꝏdín-

S. 59. Heím baud mꝫ ſi ſínū. ſaum hlauck gm bl acke. þꝏ u bꝛud uıd beíde. blıd loꝼ ſkytc at ʀída. magndaꝛ kuaꝫt m̄du. mā ek oꝛd ū þ ſkoꝛdu. hneıge ſol aꝼ heılu. hoꝛn ꝼlæd m gꝛæda. Dyꝛ let dpu ſtıoꝛa. dıſ tıl ſeſſ ū uıſat. lægıſſ ellꝫ þ e lꝏgu. lítt tyní ek þ dyn. z mꝫ ſeꝛ hín ſuína. ſaumſ leıdde m nauma. lagde heıl ȷ huílu. hlaut ſkalld ſæng b lauta. Híngat ſktu kuad hínga¹). hılld at ıod¹) gıllde. ꝼleína þolluꝛ mꝫ ꝼu llu. ꝼall heygıad deyıa. þꝏ muntu ulluꝛ²). íſungſ ꝼee þuíſa. þ hag ock tıl audaꝛ. oꝛm lꝏdſ z meꝛ ʀꝏda

¹) *Saal.* ²) *Hertil er föiet i Margen med en ny Haand:* ȯllu.

S. 62. S egia m̄ at maní. men hlín hafe ſínū fıaꝛꝺ elgſ ū folgıt. fley ugſ hugí ʀ anga. en gꝛiot aulun gꝛatín. goínſ fıtí uıll ſitía hyg at ek hælí bcku. ha nlogſ at þ ſuana.

S. 64-67. Skulut þ eı kuaꝺ ſkoꝛꝺa. ſkapt keꝛſ ſa man ua. ſuo hef yck u ecka. eıt guꝺꝛun heıt. alluallꝺ hef allꝺa. eꝛlen ꝺıſ m ſenꝺa. en uꝛ oꝺꝛu ʀaní. anan heím at kana.

Þuo hugꝺa ek m þꝛuꝺe. þmıa lunꝫ uꝛ bꝛuní. oꝺínſ ell,a lauꝺꝛí. auꝺſ mína ſka uꝛ ʀaꝺū z hꝛaun kueıf hꝛæfa. hanꝺ uꝛ[1]) þuí blanꝺe. balſ ȷ beína[2]) ele bloꝺ ʀ auꝺ uala ſloꝺ. Hugꝺa ek geymí gaunꝺul. gun ellꝺa m fallꝺa. ok ʀ ak ſkoꝛín ʀeık. ʀuf ꝺꝛeyꝛug hufu. uæꝛe henꝺ œ ſne. ȷ hıauꝛ ʀegní þuegn. ſuo uakte mík ſœga. ſaumſ uꝛ mínū ꝺꝛaūe.

Vıſſa ek fıanꝺꝛ at funꝺe. feck ek íní líꝺ mína. œꝛ þott eıge uæꝛag. anꝺaꝺ af þuı ſtꝺa. gæıt u uꝛ en uæ. ual tafn ȷ mun hfní.

[1]) *Saal.* [2]) *Dog maaskee* benıa.

ꝼrydͬ ı ꝼaugru blode ꝼadm þín Rodín mínu. Mattud ſkıllde ſka
llde. ſkıaulld kō m at hallde. gatū hug uıd hneıte. hıaur gellanda bella. ad
en mık þr e mínu. munu alld lagí gıallda. gnyr u hıaurſ at heyra. hœr oꝼ
lıde bœru. Ste ek yꝼ eín ad yní. œr ꝼlogn mík ſœan.[1]) hræ lækı
gaꝼ ek hauke. hugendr mímínſ ugu. ſneıd at ſínu Rœde. ſudz eg ı tuau ſegí.
mıſte mıa leſt. man bot u þ ꝼot.

Hugde ek blod ū bad. ben uídíſ m ſıdr.
þan hauꝼ uær at uína. uıl ſen oꝼan Rena. ſlıkt dym m ſeíma. ſek e ek uíd
heR nóckut. bıdū brodda hríd. ben loꝼn e ek mū ſoꝼna.
Hugda ek blod um bad. baug hlín gn mín. hard huauſſu ſude. hræ nez Rekín ſe
tía. z ual nærar[2]) uære. uór aꝼ mycklu ꝼe. lıkn Rekıū ſuo lauka. lıꝼſ uon mí
gron. Hugda ek hlıꝼ ꝼlagda. hriſtend aꝼ m kuıſta. ſtor ꝼeíng
nū[2]) ben bryníu. bad hend mz uende. en ꝼ mækıſſ munı. mín[2]) hugda ek ſyn ty
na. oſſ geín hıór ū hıaſſa. hıalm ſtoꝼn oꝼan kloꝼna.

[1]) Enten saaeldes, eller (dog maaskee snarere) ſaran.   [2]) Saal.

Hugða ek ſiaufn ȷ ſuefne. ſilf bandȝ yf meꝛ ſtanda. geꝛð hafðe ſu gða. gꝛat
ande bꝛa uota. z ellð nioꝛu[1]) aulldu. all ſkyndılíga bynde. huath hygꝛ þu meꝛ
hín næꝛa[1]) mín fɑꝛ[1]) undeꝛ þuı uoꝛu

S. 68. Meꝛ baꝛ hliom ȷ heimí. hauꝛ bıl þɑ e'u ſkılð
umȝt. ſuauckuıg ðuga ðckíu. ðyꝛa ſalſ f eyꝛu. ok hıóꝛ raðð hlyðde. hegꝛ
ríup keꝛa tuegıa. koma mū ðal ɑ ðíngí. ðaug læmíngıa hauguí.

S. 71. Falſ hallaꝛ ſk fylla. fagꝛ leít ſu e'm reıt. recke lat at r
auckue. regnſ ſinū uín fꝛegna. uť hyg ek þolt egıaꝛ. ıt ſlegn mık bıte.
þɑ gaf ſinū ſueíní. ſuðȝ mín[1]) fað heꝛðu.

1) *Saaledes.*

Gisle Sursöns Viser,

ordnede efter AM. 556 A, 4to,

af Dr. Svb. Egilsson.

---

1. Ek biðkað hins þriðja draums. Ek hugða Vesteini, brigði teina sár-síks[1], (vera) þá betr, vöktum af svefni, þá er vær sátum at víni í sal Sigrhadds, gladdir við möð; maðr komst ei á milli mín nè hans.

[1]) Ordret: Sværdsvingeren, i Hf., og i Sammenstilling (appositio) med Vesteini; oplöst: sár-sík, Saarvædske, Blod: teinn sár-síks, Blodstikke, Sværd. Man kunde gjette slíks, i Stedet for síks, nl., ek biðkað slíks hins þriðja draums, d. e. jeg önsker ikke at have *saadan en* Dröm tredie Gang. Thi sárteinn, Saarstikke, er ogsaa Sværd.

2.[1] Gefn linnvegs hylr gríðar skap á laun und líni,[2] less el kinna úr góðum kerum svefna. Blíð eik lauka ber síðan dögg, geira (af) ángri[3] eirekks[4] bróður, á bæði bráöndvegi[5].

[1]) Visen er bearbejdet af Olavsen i Nord. g. Digtek. S. 161 og i Mantissa. Jeg har optaget hans Ordfölge og Læsemaader i Visens förste Halvdeel, da denne Deel af Visen, efter de forhaanden værende Læsemaader, ellers ganske mangler den poetiske Holdning. [2]) ubundne Sætninger (ἀσύνδετον), som Edda kalder atriðsklauf. [3]) ángr, Veemod; her, Sorg. [4]) TO., altid tapper (ei=æ, rekkr=rakkr). [5]) Öjne.

3. Gná bauga lætr blátrbann-hrönn[1] hrynja (með) hreyfíngum[2] hranna af hvítum hvarmskógi í knè svanna.

Þögn túns snáka less hnetr af sínu bölgrónu sjónepli[3], en þreyr at[4] þessum rögni mærðar[5].

1) Ordret: Sorgbölge, d. e. Taareflod; oplöst, hrönn, Bölge, hlátrbann, Latterens Hinder, Sorg. 2) Beaandingen (h) maa i dette Ord undertrykkes i Udtalen. 3) Öje. 4) =eptir (efter at have mistet, over Tabet af). 5) Digtekonstens Gud, en Digter.

4. Ek fellr eigi fullum munni við hverju orði, fólkrunn[1] hjarar! Ek hefi roðit[2] morð margra manna. Vær látum sem hljóðast um oss, þótt voga viggrunnr[3] liggi hniginn; þyss er kominn í þessa þjóð.

1) Med bortkastet Hankjönsmærke, (r), Omskr. af en Helt, af fólkhjörr, Krigssværd, Slagsværd. 2) Levning af den ældste Udtale, =ráðit, af ráða, med Gf., bevirke ved Raad. 3) Omskr. af en Mand, (her, Thorgrim), af voga vigg, Havhest, et Skib.

5.[1] Ek sá (hina) þámiklu teina í túni fálu-vinar-tálgríms[2], þess gauts gunnbliks, er um veittag geig. Gunnstærir hefir nú um sóttan landskost-ár. Lundr branda lèt geira[3] þann þrótt grímu[4] um lendan.

1) Visen er bearbeidet i Ol. Nord. g. Digtek. S. 169—170. 2) Omskr. af Egennavnet Thorgrim. 3) d. s. s. gera, gjöre. 4) Omskr. af en Mand, af gríma, en Visirhjelm, og þróttr, et af Odins Navne.

6. Systir mín[2], gætin[1] sveigar, gat-að at[2] eiga hugtúni[3] solfastrar[4] Guðrúnar Gjúkadóttur: þá er lægis logsága[5] lèt af stinnum hug sinn sannfreyjan[6] ver deyja; svo rak hún snjallra bræðra.

1) opmærksom; maaskje gættin el. gáttin (af gátt, en Fyrrestamme)? 2) gjettet for „mína". 3) med i paragog. 4) af sol (ikke sól) =sál, Sjel. 5) Kvinden, (log lægis, Sölne, Guld). 6) gjettet for „saur freyjan"; freyjan staaer efter Udtale, for fregjan.

7. Þau mála lok mundu-ð[1] á sök minni á Þórsnesi, ef hjarta Vesteins væri lagit í brjóst sonum Bjartmars.

1) Gjettet for mundu.

8. Móðurbræðr minnar kvonar glúpnuðu, þá er skyldu gleðjast[1], sem eyðendr dags fjarðar[2] væri lostnir fúlu eggi.

[1]) I Fölge Fofnism. 31. [2]) Mændene (ↄ: de), af dagr fjarðar, Söens Dag (Lys), Guld.

9. Sólar saldeilandi![1] (menn) luku sómlaust dómi á mik á[2] þíngi; þau þúnglig[2] orð eru komin norðan[3]. Valdr hreims bláserkjar[4], vettir ens vegna dags báru![5] ek á hermila at gjalda Berki ok[6] Steini[7].

[1]) Mand! af sals sól, Husets Sol, Skjold (Skjolde ophængtes i Husene til Prydelse, og om Valhal hedder det i Grimnism. 9, „sköptum er rann rept, skjöldum er salr þakiðr"). [2]) gjettet for „þungliga". [3]) Thorkel den rige, som boede i Alvidra ved den nordlige Side af Dyrefjorden, bragte Gisle Efterretning om Sagens Udfald paa Thornæsting. [4]) Helt (af bláserkr, blaa Kappe, Brynje, hreimr bláserkjar, Brynjelarm, Kamp). [5]) gavmilde Mand! (af dagr báru, Guld; veginn b. d., vejet Guld, forsaavidt Guld plejede at udbetales efter Vægt; vettir, den som vejer (gjettet for „veittir"), af vett, Vægt, deraf handvetta, veje i Haanden; Stamme, vega). [6]) gjettet for „i". [7]) d. e. Sakastein, en Söstersön af Börk, som deeltog med denne i Gisles Efterstræbelse og Forfölgelse af Dommen; nedlægges af Gisle i den gamle Udg. 27. Kap. [her S. 51—52].

[10.[1] Ruðr rítar[2] leitar nú ráðs, er (vèr) verðum skiljast frá Ingjaldi. Skorð skjaldsteins![3] (vèr) vekjum mar Suðra[4]. Snauð snyrtigátt bláfeldar![5] ek mun þó at hváru hafla skafla hlýrs[6], nè ek sýtum, hvat mèr verðr auðit.

[1]) Denne Vise manglede i den tilsendte Afskrift af Viserne i G. Sursöns S. efter AM. 556 A, 4to. [2]) Manden (d. e. jeg), af ruðr (=runnr) rítar, Skjoldets Stamme. [3]) Omskr. af en Trælkvinde. Jeg formoder, at ved skjaldsteinn (Skjoldsteen) betegnes enten den överste Möllesteen (Löberen), eller den underste Möllesteen (Liggeren) i en Haandkværn, formedelst Ligheden med et Skjold, ikke alene med Hensyn til deres runde Form, men især formedelst det over Hullet i Löberen anbragte Seil, og den i

Midten af Liggeren anbragte Tap (segl, standr, Félagsrit 1782, 2, 158), som giver Möllestenen Udseende af et Skjold med et Haandfang. Dog, dette er kun en Gisning, med Hensyn til at her omskrives en Trælkvinde. Skjaldsteinn kan gjerne være en Steen eller Glasperle, som anbringes i et Brystsmykke (brjóstskjöldr, —brjóstkríngla, Vöiundarkv. 24. 34, og kínga, Rígsm. 26), og tjene til Omskr. af en Kvinde i Almindelighed. [4]) Dværgedrik, Digt, Vise; mar, Sö, for ethvert Flydende. [5]) den der pudser (—en som er iförl) en sort Kappe, her, en Trælkvinde. [6]) Jeg antager, at GO. hafla er det samme som det nu brugelige hefla (Dansk, *hövle*), og at det tyder hen til et NO. hafill —hefill, uagtet hint Ord ikke forekommer. Hlýr, Boven paa et Skib, skafl, en Sneedynge, deraf hlýrs skaflar, hvide, fraadende Bölger; at hafla hlýrs skafla, at slette Bölgerne, er at lade Baaden löbe over dem. At Gisle bruger denne Vending, laant af Tömmerhaandværket, vil man finde rimeligt, naar man betænker, at han selv var en meget övet Tömmermand og Snedker.]

11. Hverr of veit, nema Gísli dragi hvassan hjaldrís[1] úr sponum[2] (átt fyrða[3] mun frètta færivon), alls sigrviðir[4] segja snyrti hríngs[5] af þíngi Þorketil ráðinn[6]. Drýgjum enn dáð til dauða.

[1]) Kampis, et Sværd. [2]) Spaaner, her, Sværdskede, Balg, ligesom skíð i Edda. [3]) Omskr. af en enkelt Mand; Manden, d. e. jeg. [4]) Mændene, ɔ: man. [5]) den som holder Sværdet blank, Omskr. af en Mand, her, Gisle selv; af hríngr, Sværd. [6]) dræbt (egentl., ved List).

12. Menn fleyvángs[1] segja, at menhlín fjarðar elgs[2] hafi fólgit manni sínum ránga hugi. Hygg-at ek hælibrekku hannlogs[3] sanna at því. Gáttin fitjar góins[4] vill enn sitja[5] ölun-grjót[6].

[1]) Egentlig Söfarende, her, Folk i Almindelighed. [2]) Kvinden (her, min Kone); fjörðr elgs, Elsdyrets Fjord, Jord (sjár dýra), men fjarðar elgs, Jordens Ring, Omkreds, Verdenshavet, Söen. [3]) Hun som roser, holder af Guldet, en Kvinde, hannlog (—handlog), Haandlue, Guld, og hælibrekka,

vosende Jord (som Gudinde). [4]) Kvinden (=hun); fit góins, Slangens Mark, Guld. [5]) sitja, sidde, her GO. med Gf., foragte (sidde uden at bekymre sig om). [6]) Guldet (Sölvet); ordret, Armens Stene, af ölun (=öln, alin), Arm.

13. Fold unnfurs! ek kom inn í sal, þar er einn ok seks eldar brunnu; vorum at[1] þar, at meini aura[2]. Ek sá báðar bekksagnir í því ranni fagna mèr blíðliga. Hróðrdeilir bað hvern mann (vera) heilan.

[1]) tilstede. [2]) ved Ilden; mein aura, Ejendeles Ødelæggelse (Ødelægger), Ild.

14. Vör banda kvað anspilli Agða[1]: Mildr málmrunnr, hyggit at, hve margir eldar brunni[2] í sal. Blægju[3] bil kvað: svo margan vetr áttu ólifat, valdi bjargs veðr-Skjöldunga[4]! Nú er skamt til betra.

[1]) Agðar, Fl., Agdeboerne; ellers Egðir. Gisles Forhold til eller Bekjendtskab med Agdeboerne kjender jeg ikke. Maaskje han kalder sig saa, som en norsk Mand. [2]) =brynni (hafi brunnit). [3]) =blæju, med indskudt *g*. [4]) Helt! af veðr Skjöldúnga, Skjøldungernes Uvejr, Kamp, men Kampens bjarg (Klippe, Skjærm), et Skjold.

15. Nauma[1] kvað: árr ara steikar niðleiks[2]! gerskattu[3] næmr galdrs, nema[4] heyrir iðla allt gott at skaldum[4]. Runnr ins reynda leggs randar[5]! (menn) kveða fátt (vera) verra fleina-brautar-furþverranda[6], en at kunna íllt.

[1]) Kvinden (ufuldstændig Omskr., ligesom gefn, skorð, i 18. Vise). [2]) Helt! oplöst: ara steik, Örnens Föde, Aadsel: Aadselets nið (Maane), et Sværd, i Analogi med hræljómi, hræleiptr, og især hræmáni (Sværd), hvori Begrebet af dræbende Lyn synes at ligge; Sværdets leikr, Sværdleg, Kamp; Kampens árr, Kampförer, Kæmpe, Kriger. [3]) Bliv ikke, vær ikke (gerskat-tu). [4]) her: men. [4]) Forsaavidt som Digterne kunde udenad mange gamle Kvad, indeholdende adskillige nyttige Leveregler for det daglige Liv, Tankesprog, Exempler paa Dyder og Laster, f. Ex. adskilligt i den ældre Edda, til hvilken Gisle selv

synes at pege hen i den 8. og 16. Vise. *) Helt! af leggr randar, Skjoldstikke, et Sværd. *) for en Mand (for et Menneske), af braut fleina, Skudvaabnenes Land (Terrain), et Skjold, Skjoldets furr (Ild), et Sværd, Sværdets eller Sværdenes þverrandi, den der forbruger et Sværd eller mange Sværd, en stridbar Helt.

16. Vald þú eigi fyrri vígi; vertu ótyrrinn við sleitumóts-meiti-njörðu[1]! Heitit mèr því! Baugskyndir! hjálp þú blindum. Baldr skjaldar! hygg þú at því: kveð-a íllt háð at höltum; grand-a handlausum tý[2].

1) fredelige Mennesker. Jeg oplöser det saaledes: sleitumót, fjendtligt Möde, Kamp, Ufred (af sleita, Trætte, Uenighed); meitinjörðr, den formindskende Gud (egentlig er meita, at skjære); men den der formindsker, forebygger Ufred, er netop en fredelskende Mand, en Fredsstifter. 2) Dette har aabenbar Hensyn til Mythen om Tyr, hvem Fenrisulven afbed den ene Haand (Sn. Ed. S. 29. 35-36), samt til Lokes Angreb paa ham, Ægisdr. 38.

17. Sjöfn sauma gengr mèr í svefna. Mínir draumar villa oss, ef oddstríðir skal bíða elli; ölnannan selr eigi geiri bragar efni annars. Þornreið! þat stendr mèr þeygi fyrir svefni.

18. Eigi verðr enn gott úr hverjum draumi; skorða[1] lèr oss orða um þat: gefn[1] drepr glaumi fyrir mèr. Kona, öll í mannablóði, kemr til funda við mik, þegar ek vil blunda; hon þvær oss unda flóði.

1) Kvinden; ufuldstændige Benævnelser.

19. Eir aura[1], ek hefi sagt viðum oddflaums[2] frá orum draumi, er (=eins og) ek mun láta (ɔ: sagt); mèr varðat orðfátt. Vekjendr snerru vopna, beiðendr hins bitra hatrs brynju[3], er sektu mik, hafa þá verr, ef ek reiðumst nú.

1) Kvinde; han tiltaler vel sin Kone. 2) Mændene, ɔ: Folk, af oddflaumr, Sværdtummel, Kamp. 3) yppende Vaabenbrag og fordrende Sværdet, ɔ: Helte, Mænd.

20. Saumhlökk bauð lofskreyti at ríða sínum grám blakki heim með sèr; þá var brúðr blíð við beiði[1]. Hneigisól hornflæðar[2] kvazt mundu gæða[3] mik af heilu[4]; ek man orð skorðu mágrundar[5] um þat.

[1]) beiðir, egentlig, den som beder, frier; her, en Elsker. [2]) Omskr. af en Kvinde; ordret, Gudinden, der skjenker Øllet, af hornflæðr, Hornets (Drikkehornets) brusende Sö, Öl; hneigisól (af hneigja =láta hníga: Sól, Asynje). [3]) gjettet for græða; gæða, her, beværte, modtage. [4]) =af heilum hug, oprigtigen. [5]) Kvindens, af mágrund, Maagens Land, Söen.

21. Dýr dís ells lægis[1] lèt um vísat stjóra drápu til sess, þar er dýnur lágu; ek týni því lítt[2]. Ok hin svinna nauma saums leiddi mik með sèr, lagði (mik) heil í hvílu; skald hlaut blauta sæng.

[1]) Kvinde, af lægis eldr, Söens Ild, Guld. [2]) d. e. jeg erindrer det godt.

22. Hildr hrínga kvað at óðar[1] gildi: fleina þollr, fallheygjaðr[2]! híngat skaltu deyja með fullu. Þá muntu, ullr ormláðs! (. . . .[3] ísúngs) ráða þvísa fèi ok mèr; þat hagar okkr til auðar.

[1]) Gjettet for „ioðar"; gildir óðar, den som forfærdiger et Digt, en Digter. [2]) med indskudt *g*: den som udöver Manddrab, en krigersk, stridbar Mand (af fall, og heyja, gjöre, udrette, fuldföre). [3]) Her mangler i Membr., ikke alene: kvað (sagde), men ogsaa endnu et Tostavelsesord, Hovedordet til en Kvindebenævnelse, svarende til Biledet ísungs, f. Ex. íma (hvis det ellers bruges, som nauma); ísúngr, et Fruentimmer-Klædningsstykke.

23. Skorða skaptkers kvað: þit skulut ei vera saman við eitr ekka[1]; guðrúnar[2] hefir svo heitit ykkr. Allvaldr alda[3] hefir enn senda mik úr øðra[4] ranni, at kanna annan heim erlendis.

[1]) Sorgens Gift, d. e. Glæde, Fornöjelse. [2]) =goð-rúnar,

Gudernes Udsagn, Flertal med foregaaende GO. i Et., ligesom ofte i Prosa, t. Ex. Sn. Ed. (Rask's Udg.) 146[10]: „í þann tíma fannz í Danmörk kvernsteinar ij svâ miklir“, og S. 344[19], „hèr gegnir þessi orð saman: Hákon ræðr konúngdómi, er fyrst standa ok síðast“. Vel kunde man ordne Visens förste Halvdeel saaledes: þit skulut ei (= æ, bestandig) vera saman við ekka (med Sorg): eitr Guðrúnar (Gudruns Forbittrelse) hefir heitit ykkr svo. Denne Gudrun skulde da være den bekjendte Gudrun Gjukesdatter († i det 4. Aarh.), hvis Aand, som et Slags Valkyrie, udsendtes af Odin til at tage Deel i menneskelige Anliggender her paa Jorden. Men uagtet Gudrun Gjukesdatter henved Aar 1255 fremtræder saaledes i Island (ligesom Ingolf Landnamsmand noget för i samme Aarh.), tör jeg dog ikke, af Mangel paa bestemte Data, anvende dette her i denne Vise, uagtet den er digtet omtrent 979–80, dengang Kristendommen endnu ikke var indfört i Island. [3]) Odin. [4]) Gjettet for öðru; her menes vel Himmelen eller Valhal.

24. Ek hugða Þrúði auðs[1] þvo mèr mína skör[2] (í) rauðu lööri elda Óðins[3], úr brunni lunns þremja[4]: ok hand[5] vala-slóðar hraun-kneifar[6] veri blóðrauð í eli báls benja[7], því blandi hræfa[7].

[1]) Rigdommens (Guldets) Gudinde, en Kvinde. [2]) Hoved, ogsaa Hovedhaar. [3]) Odins Ild, et Sværd, og sverðlöðr, Sværdskum, = Blod. [4]) þremja lunnr, den riflede Stok = sverð, og Sværdets brunnr (Kilde, Vand), Sværdvædske = Blod. Det hörer da til de udmalende, i Hovedtanken identiske Appositioner. [5]) Simpel Rodform, = hönd. [6]) kneifar, gjettet for kveifar; oplöst: vala slóð, Falkenes Jord (Vej), en Haand, vala slóðar hraun (= grjót), Haandens Stene, Guld og Sölv, vala-slóðar-hraun-kneif, den som knuger (d. e. haandterer, har imellem Hænder) Guld- eller Sölvsmykker, en Kvinde. Dette gjettede Ord skulde da maaskje snarere skrives kneyfar. Vil man nu endeligen læse kveifar, da ordne man: hand slóðar kveifar hraun-vala, i samme Mening, Kvindens Haand; oplöst, hraun vala, Falkes Jord (hraun taget for en Landstrækning i Almindelighed), Haand, hraun-vala kveif, Haandens Bedækning, en

Handske, og Handskens slóð (Jord, som Gudinde), en Kvinde. kveif, egentlig Hue, antages da for Dække. Men jeg veed ikke, om kveif er et saa gammelt Ord, eller om det muligen er indfört fra andre Sprog; det bruges i Skuggsjá om et Slags Stadshuer, og i Sverrissaga om Bisp Nielses Hue. I Engelsk forekommer det samme Ord *Coif*, i det Franske *Coiffe*. [7]) benja báls el og hræfa bland er her i Grunden synonymt, blot en Variation i Udtrykket; det förste er ordret, Saar-Ildens (d. e. Sværdets) heftige Regn, det sidste, faldne Legemers Vædske, d. e. Blod; see 4).

25. Ek hugða geymigöndul gunnelda[1] falda mèr dreyrugri húfu, ok[2] rúf reikar[3] (vera) rakskorinn[4]: væri hendr á henni þvegnar í hjörregni. Sága saums vakti mik svo úr mínum draumi.

[1]) Kvinden, ordret, Valkyrien, der gjemmer Sværdene, af gunneldr, Valkyriens Ild, Sværd, og geymigöndul, den gjemmende Valkyrie, (Gudinde). [2]) Vilde man her gjette of (for ok), fik man at oversætte: over det bortragede Haar, paa det glatte Hoved. Men denne Gisning behöves ikke, og er endda mindre passende. [3]) rúfr, det samme som rúgr, Rug, her, Straa. Reik, Isse, den Deel af Hovedet, hvor Haaret adskilles eller kæmmes til begge Sider; deraf rúfr reikar, Issens eller Hovedets Straa, Hovedhaar. [4]) Ordret: beskaaren ved at rages (raka, rage, skera, skjære).

26.[1] Ek vissa fjandr standa ár inni at fundi (ek fèkk minna lið; af því var valtafn gætt[2], í mun[3] hrafni): en þinn fríðr faðmr væri (verr!) roðinn í mínu fögru blóði, þótt eigi værag andaðr.

[1]) Denne Vise er digtet i stor Affekt. Ikke alene ere begge Visens Halvstropher sammenblandede (hvilket ikke indtræffer ret ofte), men ogsaa ere de enkelte Tankeled frit omkastede og slyngede ind imellem hverandre. [2]) Jeg tager dette af gæða, gjöre stor, foröge. [3]) Jeg tager det af munr, Lyst, Glæde, uagtet Skb. har her muñ, som om det var af munnr, en Mund.

27. Skjöldr kom mèr at haldi við hneiti[1]: gátum hug. (Menn) máttu-ð bella skildi (fyrir) skaldi (með)

gellanda hjör, áðr en þeir, er munu valda[2] aldrlagi mínu, báru mik ofrliði. Hár gnýr hjörs var at heyra.

[1]) Da Sværdet Bæsingr, tilhörende Kong Olav Digerben († 850), först henved 1012 erholdt Navnet hneitir, saa kan hneiti paa dette Sted ikke udledes deraf, som Hf. i Et., men hneiti maa snarere antages for Intetkjön, i samme Betydning som hnit, Conflict, Kamp. [2]) Gjettet for gjalda, hvori Stavelsen gi synes blot at være en Uagtsomheds-Gjentagelse af den sidste Stavelse i det næstforegaaende Ord aldrlagi.

28. Ek gaf tuggu munins[1] hauki hrælækjar: ek stè yfir einn, áðr huggendr árflognis[2] ynni mik sáran. Sverðs egg sneið at sínu ráði leggi[3] í tvau; lèstir menja misti fótar: þat var mannbót.

[1]) Gjettet for mimins (im=un): munins tugga, Ravnens Mundfuld, Aadsel. [2]) Gjettet for árflognir. Árflognir, en Ravn, egentl. den, som flyver tidlig ud om Morgenen, et poetisk dannet Ord. [3]) Gjettet for seggi.

29. Ek hugði blóð renna ofan um báðar síður mèr senn; þann[1] benvíðis víl[2] höfum vèr at vinna[3]. Ek er nökkut sekr við her; (vèr) biðum ben brodda hríðar. Lofn seima! slíkt dreymir mik, er ek mun sofna.

[1]) Staaer her i samme Betydning som slíkan, saadan en, lig den, jeg syntes at have at kæmpe med i Sövne. [2]) benvíðir, Saarsö, Blod, benvíðis (genit. descript.) víl, blodigt Arbeide, (víl, I., her víl, Ha., Möie, Arbeide). [3]) her, taale, udstaae, *perferre*. Denne Halvdeel af Visen anföres i Ordregisteret til Sæm. Edd. 1. Del (khsk. Udg. i 4to) S. 698 under Ordet víl.

30. Baughlín! ek hugða rekin hrænets[1] setja blóð (með) hvössu sverði um báðar mínar harðar granar[2]: ok mèr væri gronar val mærar[3] vonir lífs af myklu fári. Vör lauka! (vèr) rekjum svo líkn.

[1]) Ordret: Skjoldguder (=Helte); oplöst: hrænet, et Skjold, rekin=regin (k=g), Guder. [2]) Gjettet for gn (=gn).

*) Gjettet for nærar, ligesom næra i 32. Vise, 7. Lin., nödvendigen maa læses mæra; mærar vonir, smilende Haab.

31. Ek hugða hristendr flagða hlífar[1] kvista af mèr báðar hendr með vendi brynju; (vèr) fengum stór ben. Enn hugða ek, Syn tynna[2], minn hjálmstofn[3] klofna ofan fyrir munni mækiss; hjörr gein oss um hjassa.

[1]) flagð hlífar, Skjoldets Troldkvinde, egentl. en Øxe. [2]) =tvinna; Syn tynna, Traadenes Gudinde, en Kvinde. [3]) Ordret: Hjelmens Stamme, Hoved.

32. Ek hugða í svefni Sjöfn silfrbands standa grátandi yfir mèr; sú Gerðr garða[1] hafði vota brá: ok njórun[2] eld(s) öldu byndi allskyndiliga mín sár. Hin mæra! hvat hyggr þú mèr voru undir því?

[1]) Kvinde, af garðr, Flt. -ar, her det samme som hlað, gullhlað, silfrhlað, nemlig et Baand om Hovedet eller et Bælte om Livet, besat med forsölvede eller forgyldte Metalplader, tildeels med ophöjet Arbeide. [2]) Rettet for njoru (u=ū); Guldets Gudinde, en Kvinde.

33. Hörbil! þá er við skildumst, bar hljóm fyrir eyru mèr í heimi dreyra sals[1]; svaukkvig[2] drekkju dverga. Ok heggr hjörraddar[3] hlýddi höggvi læmíngja. Dögg rjúpkera tveggja[4] mun koma dala[5] drengi.

[1]) heimr dreyra sals, Flodens eller Flodernes Hjem, er enten Hedestrækninger, Fjeldstrækninger eller Dale, hvorigjennem Floderne tage deres Löb; oplöst: salr, her Jorden, dreyri sals, Jordens rindende Vædske, Vande, Floder. [2]) Er formodentlig at gjengive som Tostavelsesord: svökkvig, svøkkvig, eller i 2 Ord, svå ukkvig, hvoraf det er fremkommet. Ukva (=ykva= vikva=víkja), sætte noget i Bevægelse; her: frembære, fremföre, (opvarte med en Vise). [3]) Manden (d. e. jeg); heggr, Hæg (et Træ), hjörrödd, Sværdlyd, Sværdlarm, Kamp. [4]) tveggi, et af Odins Navne; rjúpkeri tveggja, Odins Hanrype, en Ravn, men Ravnens Dug er Blod. [5]) Gjettet for dal aa. Ved dala drengr, forstaaer jeg En, som bestandig maa opholde sig paa öde og ubeboede Steder, en fredlös Mand.

34.[1] Fagrleit, rekkilát fylla hallar[2], sú er reitar mik, skal fregna at sínum vin, rökkvi regns fals[3]. Ek hygg vel, þótt ítrslegnar sverðseggjar bíti mik. Þá herðu gaf minn faðir sínum sveini[4].

1) Denne Vise er oversat og forklaret i Nord. gl. Digtek. S. 183, samt i Mantissa. 2) Husets Gudinde, Konen i Huset, af höll, et Hus. 3) Den, som lader Spydregnen sortne i Luften, d. e. en stridbar Helt, af fals, Klinge; eller simplere, den, som spreder (hrökkvir) Spydregnen, (lader Spyd flyve i Mængde). 4) Ordene, þá, minn, sínum, i denne Sætning, ere ved Ordstillingen mesterligen udhævede; hvilket viser den rolige Stemning og den uhyre Aandskraft, som Digteren har bevaret lige til sit sidste Øjeblik.

Tillæg.

1) *Afskriverfeil i Viserne i AM. 556 A 4to:*

2[9], kuinna (*for* kinna) *jf. 12*[8].
5[7], lendar (lendan).
6[3], mína (mín at?).
-[8], dóttir (*f.* dóttur).
-[6], lın̄ (*f.* sinn).
-[8], saur freyjan (sannfr.?).
7[1], mundu (munduð).
9[1], þungliga (þúnglig á).
-[6], í (ok?).
12[5], gratin (gáttin?).
- [8], suanna (*f.* sanna).
16[3], motr (mótz).
— maurdu (njörðu).
19[6], þá (þeir?).
20[8], græða (giæða?).
22[2], ıoðar (óðar?).
22[5], *mangler 3 Stavelser.*
23[7], öðru (eðra?).
24[4], ʀaðū (rauðu).
- [5], kueifar (kneifar?).
27[6], gialda (valda).
28[2], ꜳrflognir (árflognis).
- [4], mimins (munins).
- [5], sínu (sýnu?).
29[2], síðr (síður).
30[2], gn̄ (gn̄=granar).
- [5], nærar (mærar?) *jf. 32*[7].
32[5], nioru (niorun).
- [7], næra (mæra).
33[7], dal ꜳ (dala).

2) *Verslinier, hvori intet Stavelserim iagttages:*

a) *ulige Verslinier:*

$1^{5.7}$, $4^{3.5}$, 6^{7}, 16^{8}, 19^{1}, $11^{1.7}$, 20^{1}, 21^{5}, 22^{7}, 12^{7}, 23^{1}, 24^{1}, 25^{1}, 27^{5}, 33^{7}.

b) *lige Verslinier:*

9^{6}, 17^{6}.

3) *Halvrimede Stavelser i lige Verslinier:*
3^{2}, 20^{2}, 25^{2}, 27^{2}, 29^{6}, 30^{6}, 31^{6}, 32^{4}.

4) *Heraf fölger, at fölgende Rettelser, som ligge meget nær, ikke ere nödvendige:*
1^{7} (miðli); *14^{2}* (andspilli); *22^{7}* (það); *12^{7}* (hykkat); *27^{2}* (skjaldr); *29^{6}* (nekvat); *30^{6}* (vár); *31^{6}* (tvinna).

5) *Fem Stavelser i lige Verslinier* (versus catalectici, *isl.* hnept):
$2^{2.6}$, 5^{4}, 20^{2}, 21^{8}.

6) *Appositio:*

a) *til Egennavne:* Vesteini, brigði teina sár-síks, *V. 1*; fálu-vinar-tál-gríms, þess gauts gunnbliks, *V. 5.* b) *til Fællesnavne:* systir mín, gættin sveigar *V. 6*; sínum vin, rökkvi regns fals, *V. 34. Hertil höre gjentagne Omskrivninger (en Art Epexegesis):* valdr hreims bláserkjar, vettir ens vegna báru dags, *V. 9*; vekjendr snerru vopna, beiðendr hins bitra hatrs brynju, *V. 19*; þollr fleina, fallheygjaðr, *V. 22*; *see og 2 Exempler V. 24.* (*Edda kalder det* ofkent, Tavtologi).

7) *ἀσύνδετον, V. 2^{21}.* 8) *διάλυτον, V. 34.*

Gisle Sursöns Viser,

oversatte af Dr. Svb. Egilsson.

A. I Anlednig af Vesteins Mord.

1. Jeg önsker ikke at have en tredie Dröm. Vestein, denne krigsvante Helt, havde det bedre, tror jeg, opvaagnet af sin Sövn, da vi sad ved Drikkebordet i Sejerhadds Hus, muntre af Mjöden, og hinanden saa nær, at end ikke een Mand havde Plads imellem mig og ham.

2. Den guldprydede Kvinde skjuler i Lön, under det linnede Slör, sin heftige Sindsbevægelse (Sorg), men samler imidlertid en Taareström fra de yndige Steder, hvor Sövnen har hjemme (Öjnene). Derpaa lader den blide Skjönne en Dug, frembragt af Smerten over hendes tappre Broders Död, væde begge Øjenlaagenes Höjsæder.

3. Ringenes Gudinde lader Sorgens Ström med Bölgens Fart styrte fra de blonde Øjenhaar ned paa sit Skjöd. Guldets Besidderinde, fölende Savnet af denne Digter (Vestein), samler den ene (Taare-) Perle efter den anden, idet den falder ned fra hendes af Sorg omkrandsede Öje.

B. I Anledning af Thorgrims Mord.

4. Stridbare Helt! Jeg, som med Overlæg har været Aarsag i mange Menneskers Död, tager ikke Munden fuld over hvert Ord, jeg hörer. Jeg holder mig ganske rolig, omendskjöndt denne Mand ligger strakt til Jorden. Disse Folk derimod ere betagne af en forstyrrende Uro.

5. Jeg saae de stærkoptöede Revler paa Thorgrims Toft (Höj), hin Helts, hvem jeg tilföjede Skade (som jeg skilte ved Livet). Sværdsvingeren (jeg) sörgede for, at den Hjelmdække (Thorgrim) fik et Stykke Jord i Besiddelse. Nu har Kampföreren (han) aflagt et Besög hos Frugtbarhedens Gud (Frey).

6. Min Söster, der er saa omhyggelig for sin Hovedpynt, besad ikke den samme Sjælsstyrke, som den aandskraftige Gudrun Gjukesdatter, der med et uböjeligt Mod ombragte sin berömte Ægtefælle, og paa den Maade hævnede sine tappre Brödres Död.

C. I Anledning af, at han erklæredes fredlös paa Thornæsting.

7. Den Sag, jeg havde for paa Thornæsting, vilde ikke have haft det Udfald, den fik, hvis Bjartmars Sönner havde det Mod i Brystet, som Vestein havde.

8. Men, min Kones Morbrödre blève nedslagne, just som de skulde været oprömte, ret som om En havde ladet et Vindæg spille paa dem.

9. Jeg har faaet den ubehagelige Efterretning nordfra, at man har fældet en Dom over mig paa Tinget, uden at der tilstodes mig nogen Oprejsning. Stridvante Helt, gavmilde Mand! Jeg har altsaa at tage en grusom Hævn over Börk og Stein.

D. I Anledning af hans Flugt fra Ingjald.

[10. Skjoldföreren (jeg) söger nu en Udvej, eftersom jeg nödes til at forlade Ingjald. Jeg laver, Trælmö, Dværgedrikken (digter en Vise). Fattige Kvinde i sorten Kappe! Jeg vil dog i al Fald lade Baaden stryge hen over Bölgerne. Min forestaaende Skjebne, den blive hvad den vil, foraarsager mig ingen Bekymring.]

E. I Anledning af hans Broder Thorkels Drab.

11. Hvo veed, om ikke Gisle (jeg) trækker det skarpe Sværd ud af Skeden (jeg vil nok vide at gribe Leiligheden), eftersom Folk, der ere komne fra Tinget, fortælle mig, at Thorkel skal være bleven ombragt. Jeg vil endnu lige til min Död udföre tappre Bedrifter.

F. I Anledning af hans Kones Troskab.

12. Folk fortælle, at min Kone skal have villet svigte Troskab imod (villet forraade) sin Mand. Jeg kan ikke tro, at hun er skyldig i denne Forbrydelse. Tværtimod, hun vil endnu, som för, staa ubevægelig imod de frembudte Stikpenge.

G. Gisles Drömme.

a. I hans 7de Fredlöshedsaar.

13. Kone! Jeg kom i et Hus, hvor der brændte syv Baal. Jeg opholdt mig der ved Ilden, og saae, at Folkene i Huset, som sad paa Bænkene til hver Side, hilsede venligen paa mig. Digteren (jeg) hilsede paa hver Mand igjen.

14. Baandenes Gudinde tiltalede Agdeboernes Ven saaledes: Gavmilde Helt! Læg Mærke til, hvor mange Baal der brændte i Huset; thi, sagde hun, saa mange Aar har du tilbage at leve. Snart forestaaer dig en bedre Fremtid.

15. Helt! sagde Kvinden, læg dig ikke efter at lære Hexekonster, men hör flittig Digterne, for at lære af dem hvad der er godt. Du vaabendjærve Mand! man siger, at ingen Ting er fordærveligere for et Menneske, end at kunne det, som er ondt.

16. Vær ikke den förste Ophavsmand til noget Drab, og opir ikke fredelige Mennesker imod dig. Lov mig det. Du gavmilde Mand! Hjelp den Blinde. Helt, giv Agt

derpaa: spot ikke den Halte, og fornærm ikke det hjelpelöse Menneske.

b. I hans 8de Fredlöshedsaar.

17. En Kvinde aabenbarer sig for mig i Sövne. Hvis mine Drömme ikke slaae feil, kommer jeg neppe til at blive en gammel Mand (til at döe af Alderdom); Kvinden giver Digteren (mig) ikke Anledning til at slutte andet. Imidlertid forhindrer, Kone, dette ikke min Sövn.

18. Mine Drömme varsle endnu ikke noget godt. Kvinden giver mig Anledning til at yttre mig derom; thi hun beröver mig al min Munterhed. Hvergang jeg vil lukke Öjnene for at sove, kommer en Kvinde, ganske dryppende af Menneskeblod, hen til mig, og vasker mig i Saarvædsken.

19. Kone, jeg har fortalt min Dröm for Folk, saaledes som jeg agter det; og det manglede mig ikke paa Ord. Hvis jeg nu bliver vred, vil det gaae endnu værre for de kamplystne, Vaabendyst yppende Helte, der udvirkede, at jeg blev erklæret fredlös.

c. I hans 11te Fredlöshedsaar.

20. Kvinden tilböd Digteren (mig), at jeg skulde ride hjem med hende paa hendes graa Hest. Da var hun (meget) mild imod sin Elsker, og lovede, at hun vilde modtage mig med Velvillie. Jeg kan erindre de Ord, hun brugte ved den Lejlighed.

21. Den ædle Kvinde anviste Digteren en Bænk, hvori nogle Puder laae; jeg glemmer det ikke. Og den artige Skjönne förte mig med sig, og lagde mig i en Seng; jeg er hende takskyldig derfor. Da fik Digteren et blödt Leje.

22. Da tiltalede den ringprydede Kvinde Digteren saaledes: Krigerske Helt, som nedlægger mange i Kamp! Hid skal du engang komme efter Döden. Da skal du, gavmilde Mand, vedblev hun, faae Raadighed over disse Kostbarheder og over mig selv, og da skal vi begge blive lykkelige.

d. I hans 13de og sidste Fredlöshedsaar.

23. Kvinden sagde: I skulle ikke nyde den Glæde at boe sammen. Saaledes er Gudernes Bestemmelse. Menneskenes Hersker (Odin) har endnu engang sendt mig fra det Höje, for at besöge et andet Hjem i fjærne Lande.

24. Jeg syntes at Kvinden vaskede mig mit Hoved i det fra Odins Flammer neddryppende röde Skum, i Sværdvædsken: samt at den med Ædelstene prydede Kvindes Haand var blodröd af Saarvædsken, af hin af faldne Legemer udströmmende Vædske.

25. Jeg drömte, at Kvinden bedækkede mit Hoved med en blodig Hue, samt at mit Hovedhaar var bortraget, og at hendes Hænder vare vaskede i Blod. Saaledes vækkede Kvinden mig af min Dröm.

26. Det forekom mig, at mine Fjender en Morgen tidlig stode kampfærdige inde i mit Hus, hvor jeg ikke var mandstærk nok (derfor faldt der, til Glæde for Ravnen, mange Offere paa Valpladsen): men at dit skjönne Bryst, uagtet jeg endnu var levende, var (desværre!) rödfarvet i mit favre Blod.

27. Mit Skjold kom mig til god Nytte i Kampen, og Mod havde jeg. Derfor kunde de Angribende ikke med det hvinende Sværd faae Magt over Digterens Skjold, indtil endelig de, der engang skulle gjöre Ende paa mit Liv (mine

Dödsfjender), overmandede mig. Der hörtes en lydelig Sværdklirren.

28. Jeg opvartede Ravnen med Aadsel, og ryddede een (af mine Modstandere) af Vejen, förend Angriberne kunde saare mig. Sværdets Eg skar af egen Drift Skinnebenet i to. Manden mistede sit Ben. Det var et Vederlag for min egen Person.

29. Jeg drömte, at Blodet strömmede mig ned af begge Siderne paa engang. Slig en blodig Dyst har jeg at udholde (forestaaer mig). Jeg har tilföjet Andre adskillige Forurettelser; derfor blev jeg saaret i Kampen. Sligt drömmer jeg, Kone, hvergang jeg falder i Sövn.

30. Jeg drömte, Kone, at Skjoldbærerne (mine Modstandere) gjorde begge mine haarde Læber blodige, ved Hjelp af det skarpe Sværd; og at der (dog) blomstrede hos mig et frodigt Haab om at kunne komme levende fra denne store Fare. Saaledes forklarer jeg dig, Kone, den Tröst, jeg havde.

31. Jeg drömte, at Sværdrysterne (Fjenderne) afhug mig begge mine Hænder med deres Sværd; jeg fik store Saar. End videre drömte jeg, Kone, at mit Hoved var klövet ovenfra med Sværdets Eg; (thi) Sværdet svævede over min Isse med spærret Gab (som et glubende Dyr).

32. Det forekom mig i Sövne, at Sölvbaandets Gudinde (Kvinden) stod grædende over mig med taarefulde Öjne, og at hun hurtigen forbandt mine Saar. Hvad tror du, ædle Kone, at det har haft at betyde for mig?

33. Kone! Efterat jeg var gaaet bort fra dig, kom en Lyd mig for Øre, da jeg var inde imellem Fjeldene. Saaledes frembærer jeg Dværgedrikken. Og jeg hörte tydelig, at denne Lyd kom fra nogle Læminger (Fugle; maaskje

en Art Lomfugle), der sloges med hverandre. En blodig Dyst forestaaer den Fredlöse (mig).

H. Gisles sidste Vise, förend han faldt.

34. Den skjönne, raske Kone, som indtager mig (som jeg elsker), vil spörge efter sin Ven, hin stridbare Helt (d. e. hun vil höjligen savne mig, naar jeg er falden). Jeg er ved godt Mod, omendskjöndt tyndslagne Sværdsegge bide mig. Den Haardförhed gav min Fader sin Sön.



Ordsamling.

A.

afauðit (*jf.* auðit), *som ikke vil lykkes.*

afglapi *en tosset* (*forrykt*) *Person.*

aka *age*: ekr nú mjök at *Faren* (*Nöden*) *nærmer sig med stærke Skridt.*

aldreigi (*for* aldregi), *aldrig.*

allólíkliga: láta a. *bruge megen Forstillelse.*

ambátt *Slavinde.*

andast (*opgive Aanden*) *döe.*

andsælis *og*, *efter Udtalen*, annsælis, (æ=œ), *imod Solen*; *modsat* sólarsinnis.

angráðr *bedrövet*: gera sèr angrátt um e-t *tage sig en Ting nær.*

angrlynde (e=i), *bedrövet Sindstilstand.*

annarr *anden*: konur aðrar, *egentl. andre Qvinder*, *d. e. Qvinder*, *hvilket I fortjene at kaldes*, *86.*

at (*i Overeensstemmelse med*) því er ek hugða *saavidt jeg troede.*

atburðr *Tildragelse.*

atkvæði *Udtryk.*

atsókn *Angreb.*

auðit, *et kun i denne Form forekommende To.*, *bestemt af Skjebnen*, *πεπρωμένον.* verðr þess ekki auðit *det lykkes ikke.*

auðna, *Skjebne.*

auðtryggi *Lettroenhed 62-63.*

auðvelliga (*for* auðveldliga), *med Lethed*, *uden Hinder*, *114.*

aufusa (*Tak*), *forstærker Ordet* þökk, *85.*

aufusu-orð *Taksigelse:* sjá til a. *vide (een) Tak*, *100.*
aumliga, *beklagelig*, *136.*
austmaðr *en Normand.*

Á.

á ek, *bör jeg*, *37*[2].
áðr, *för; hidindtil*, *5*[13].
ágauð, (*eg. Gjerningen at gjöe ad een; men bruges om*) *Skjeldsord* (*jf. lat.* allatro *og* latro), *53.*
ákafr *ivrig:* e-m er akaft um e-t, *een finder*, *at det haster med en Ting.*
áleiðis (*og* áleiðiss): koma eingu ál. *faae ingen Ting udrettet.* snúast ál. *blive bedre* (*om en Sygdom.*)
áleingdar (eing *f.* eng), *i Længden.*
áræðiligr, *antagelig*, *rimelig.*
ásáttr (*for* á þat sáttr), *enig om.*
ásjá, *Beskyttelse*, *Hjelp*, *138.*
ávallt *bestandig.*
ávarðr, *kjær*, *32.*

B.

bása nautum = bæsa naut.
beðr, *Seng*(*ebund*), *29.*
þeina raust, *hæve Stemmen*, *57.*
beinfiskr (*Beenfisk*): bíta mætti nú b., ef at borði yrði dreginn, *nu var der en Fangst at gjöre*, *135.*
beinn, *lige*, *135.*
bera *bære:* hvath (th = t, *der er ved at gaae over til* ð) berr til þess *hvad er Grunden dertil.* berast af *bære sin Smerte* (*paa en vis Maade*). bera sik illa, *lade sig overvælde af det Ubehagelige*, *39.* nökkut berr við *Noget kommer i Veien.* bera stóru, *finde Sted i en höi Grad*, *gaae alt for vidt.*
berdreymr *hvis Drömme tydelig forudsige kommende Ting.*
berg *en* (*især regelmæssig og oventil flad*) *Klippe.*
berja e-t niðr, *dysse noget ned*, *120.* berjast, (*slaaes*), *kæmpe.*
besserkr (*ved Assimilation*) = berserkr.
bimbult: e-m er b. *der er Uro over een*, *33.*
bjarg, *en Klippe*, *31.*
björg *Redning.*
blekkja *skuffe.*

blót, *Banden*, *53*.
bogsveigir, *jf. Fas. II 329-32*.
bónorð *Frieri; sarkastisk*, *85*.
bónríki, *Dygtighed* (*Færdighed*) *i at bönfalde* (*om det, man har Ret til at fordre*), *86*.
bragð, *en hurtig* (*pludselig*) *Bevægelse*, *o.s.v.:* vera í bragðe (e=i) með e-m, *holde med een*, *5*.
bráðliga *snart*.
bregða: ok (*nl.* var) brugðit af (*nl.* sverðinu) handfang *og det var trukket en Haandsbred ud af Skeden*. lætr hann nú verða við brugðit *nu er* (*var*) *han ikke seen*. bregða til miða; *see* mið. bregða e-u *forandre* (*ophæve*) *noget*. *Jf.* hvorrtveggja.
brekka *Siden af en Bakke*.
bresta (*26*[26]) *omtrent*=gnesta.
breyta um e-t, *gjöre en Forandring i noget*, *100*.
brigzl (*98*) *og* brigzli (*15*), *Bebreidelse*.
bringspelir, *det Sted paa det menneskelige Legeme, hvor Brystet og Mavehuulheden mödes*, *106*.
brot, *Brudstykke*, *18*.
brytskálm, *en stor Kniv, hvormed raat Kjöd sönderskæres; Kjödkniv*, (*Slagterkniv*), *80*.
brýnn (*eg. som har en skarpt fremtrædende Kant eller Rand*), *klar*, *119*, *123*.
buffeitt, *Örefigen*, *27*.
buggu (*7*[8]) =bjuggu *boede*.
búa: búast um, *indrette sig*, *38*. at svá búnu *for nærværende Tid*. búa mál (til) á hendr e-m *anlægge Sag imod een*.
búlag *Fællig*.
búr, *Madkammer*, *Madstue*, (*Spisekammer*).
bylur (*for* bylr), *Vindstöd*, *22*.
byrðingr *Fragtbaad*.
byrgist, *2 Pers. i Flt. af lid. Dat., i tilbagevirkende Betydning, af* bjarga, *frelse, forsvare*, *58*.
byrgja *lukke*.
bæðe (e=i) . . . enda, *ligesaa vist . . . som*, *53*.
bæsa naut *baase Qvæget*.
böllr=knöttr.

D.

dagsannr, *sand som Dagen, fuldkommen sand*, *84*.

dagsetrskeið *Tiden ved Daglysets Nedgang.*

dagverðr (*jf. Davre*), *den förste af de gamle Nordboers to Maaltider.*

dalverpe (e=i), *en lille Dal.*

daufligr, *kjedelig, 85.*

deila *trættes (skjendes).*

deile (e=i), *eg. det som adskiller, (Skjelnemærke):* vita eingi d. á e-m *kjende intet til een, 56.*

dreingr (eing *f.* eng) *en brav Mand.*

drepa á dyrr, *banke paa Dören, 43.*

dreyrugr, *blodig, 64.*

duga *due:* d. vel til *have ingen Nöd, 103.*

dyngja, (*svarer nærmest til*) *Fruerstue, 15, 97.*

döggskór(*eg.Dugsko*),*Dopsko* (*paa en Sværdskede*), *115.*

döggslóð, *en Stribe, der fremkommer derved, at noget drages langs hen ad Jorden, naar den er bedækket med Dug eller Riim.*

E.

eflast at liðe (e=i), *samle Folk, 7.*

efsti, *sidste, 154.*

eiga, *eie, o. s. v.:* áttu þá slíkt at mèr *saa skylder jeg dig det samme, 85.*

eindæmi (æ=œ) =sjálfdæmi, *159.*

einkar *ganske* (*jf.* skjallr).

einn: ekki ein saman *frugtsommelig.* einn mun á gjörr *vi har nok intet andet Valg.*

enda *holde* (*Ord*). endast *holde ud.*

endir *Ende:* mun þó e. einn leystr vera um þá ógiptu, *dog er dette vistnok kun Begyndelsen til den Ulykke, (der o. s. v.), 82.*

eptir, *efter, o. s. v.:* ok kvat brátt eptir verða um þá, *og sagde, at de snart vilde være sunkne dybt, 79.*

ern, *rask, stærk, 117.*

eta *Krybbe:* standa öllum fótum í etu (*staae med alle Födder i Krybben, d. e.*) *være ovenpaa, 46.*

F.

fagna vetri, *hilse Vinteren, 18; jf. 31[8].*

fagnaðr *Glæde.*
fagnafundr *et glad Möde.*
fala e-t *forlange noget tilkjöbs.*
falla fast við árar *tage stærke og lange Aaredrag.*
far, *Plads i et Skib, 73.*
fara *gaae; handle*, *5*[13]. verðr hverr með sjálfum sèr leingst (eing=eng) at fara *Enhver er sig selv nærmest.*
fararskjóti, *et Befordringsmiddel (især en Hest)*, *43.*
fardreingr (eing *for* eng), *en reisende Kjöbmand*, *9.*
farningr, *Befordring (Skydsning)*, *48.*
fast, *stærkt*, *47.*
fastna *forlove (en Pige med een).*
fá *faae:* láta e-t fá sèr mikils *tage sig en Ting nær.*
fádæmi, *eg. noget svagere, end* ódæmi, *men bruges dog i samme Betydning.*
fáðar með gulle (e=i), *forgyldte.*
fákynstr *en uhört Begivenhed.*
fáráðr *enfoldig.*
fárskona *en arrig Qvinde.*
fárviðri, *ondt (forfærdeligt) Veir, 106.*
fátt, *jf.* margt.
fátækligr (æ=œ), *som seer ud til at være fattig*, *140.*
felmsfullr *fuld (betagen) af Rædsel.*
ferð, *Omrids (af eens Skikkelse, seet i det Fjerne)*, *122.*
fèlagi *Kammerát:* f. góðr *kjære Ven!*
finnast, *jf.* orð.
firra sik e-u *(egentl. fjerne sig fra noget)*, *undgaae noget.*
fiskestöng (e=i, *21*) *og* fiskastöng (*104*), *Medestang.*
fífl *en Gal (med Biforestilling om det Latteropvækkende hos ensaadan Person).*
fífla *bedaare (en Qvinde).*
fíflyrði *slemme (eg. gale) Ord.*
fjárhlutr *og* fjárhlutir, *Gods, Eiendele.*
fjúka *fyge:* er fokit í öll skjól *enhver Tilflugt er lukket.*

fjölkynngi *Trolddom.*
fjörlöstr, *det, som gjör Ende paa eens Liv.*
flaumóse (e=i), *hæseblæsende.*
fleygja *slænge.*
flytja, *sætte (een over en Fjord)*, *103.*
flæðarbakki (*52*) *og* flæðibakki (*138*), (æ=œ), *Strandbrink.*
flæðibakki *see* flæðarbakki.
forneskja (*gamle, hedenske*) *Trolddomskonster*
fornkveðinn, *som er bleven sagt i gamle Dage:* bit fornkveðna *det gamle Ord*, *63.*
forvitni *Nysgjerrighed:* e-m er f. á e-u *een er nysgjerrig efter noget.*
fóstr *Opfostring.*
frárr (*for* frár). *rap til Fods.*
fregna, *faae at vide (ved at höre).*
freista e-s *pröve paa noget.*
frèro (e=i), *frös.*
fríðindi *Herligheder:* heita e-m myklum fríðindum *love een Guld og grönnē Skove.*
fríðr, *eg. skjön; om Sölvets Godhed, 62.*

fræða *belære.*
frægr *navnkundig.*
fulltingr *Hjelp.*
fullugi (*efter Udtale for* fullhugi), *en Mand, der er fuld af Mod.*
furðuliga, (*eg. forunderlig*), *overmaade, 147.*
fúsliga, *gjerne, 139.*
fyla (*27*) =fylja (*111*), *en ung Hoppe (med Hentydning til Udtrykket: Kindh'est).*
fylgja nafni síno (o=u) at, *svare til sit Navn, 90.*
fylja *see* fyla.
fylsni (*f.* fylgsni), *Skjulested.*
fyrir þessu þikki mèr alls ekki, *jeg har intet imod at gjöre dette, 88.*
fystr=fyrstr (*den*) *först(e).*
fýsaz ór e-m stað, *længes efter at komme bort fra et Sted, 82.*
færi (æ=œ): ganga úr færi *undslippe.*
fættkast (*en etymologiserende Skrivemaade, for* fækkast) *blive koldt (i uegentl. Betydn.; jf.* margt).
föng, *Reisetöi, 141.*

G.

gaddhjalt, *et Sværdfæste, der er forsynet med to Pigge i Stedet for Pareerplade, 159.*

gaddr, *en Pig, 159.*

gagngjört, *paa Stedet, öieblikkelig, 38.*

galinn, *arrig, 138.*

ganga, *gaae, o. s. v.:* e-m gengz hugr við e-t *een lader sig bevæge af en Ting, 98.*

gangr, *Gang, Bevægelse, hyppig Gjentagelse, o. s. v.:* geriz svá mikill g. at *det gaaer saa vidt, 151.* er vaxande (e=i) g. at þeim *de ere i Tiltagende, 66.*

garpr *en stærk og modig Mand.*

gasse (e=i), *en Fusentast.*

gauragangr, *Larm af grove, plumpe Mennesker.*

gátt: var hnigin hurð á gátt *Dören stod paa Klem.*

gefast (vel), *gaae (godt).*

gegna öngu, *være aldeles ugrundet, 85.* hví gegndi *hvorledes det hang sammen, 87.* g. e-u *komme (være foraarsaget) af noget.*

geil, *en (snever og langagtig) Fordybning, 136,* (dalverpe, *51*).

geingi (eing *f.* eng), *Fölge, Held:* án er ills geingiss (eing *f.* eng; ss *f.* s), nema heiman hafe (e=i), *man slipper for Uheld, naar man ikke bringer det med hjemmefra(?), 63 (jf. 149).*

geipa, *sladdre (tale meget overflödigt og unyttigt), 99.*

geir (*f.* geirr), *poet., Spyd, 26, (110).*

geirnagli, *den Nagle, hvormed Spydsodden befæstedes til Skaftet.*

gera *see* gjöra.

gerningar *see* gjörningar.

gestgjafe (e=i, — *en som beværter Fremmede*): góðr g. *en gjestfri Mand.*

geta, *faae, 91*[8]. geta at líta *faae Öie paa.*

getsakir, *Sager, der beroe paa Gisning, 123.*

geyra *see* gjöra.

gisting, *Gjerningen at overnatte, (jf. Natteherberg).*
gjafavíxl, *gjensidige Foræringer, 96.*
gjaforð *Giftermaal.*
gjalte (e=i) — verða næsta at g. *blive meget forfærdet.*
gjöra *og* gera *og* geyra (ey =ö, *149*), *gjöre o. s. v. bilægge en Sag, 19*[21].
gjörast í *forefalde.*
gjörfaller, *alle (tilhobe), 63.*
gjörningar *(18) og* gerningar *(101), Hexekonster.*
gjörr, *et Tillægsord, der bruges som lidende Tillægsform af* gjöra: gjörr (*f.* gjör), *gjorte, byggede, 47.*
gjörr, *nöiagtigere, grundigere, og lign.*
gjörsamliga, *nöie, omhyggelig.*
glaðr, *klar, 126.*
glens (*eller* glenns), *Spög.*
glit *indvævede Figurer af glimrende Farve (her: af Guldtraad).*
glíkligr til at mega e-t, *om hvem man tör vente, at han vil være i Stand til en Ting, 79.*
gluggr, *Vindue, 131.*
glýja=lýja, *lamme, 156.*
glöggr, *tydelig, 87.*
gnesta, *give fra sig den Lyd, der fremkommer, naar to meget haarde Legemer stöde sammen.*
greiði, *Tjeneste (Villighed), Gjestfrihed.*
grenja, *tude, 65.*
grey *Kujon.*
gripr, *en Gjenstand (med Hensyn til dens Værdi; jf. Stykke).*
gruna (*upersonl. Gjo., der styrer G.*), *i* mik grunar *jeg aner.*
grund, *en haard, med kort Græs bevoxet Slette, 107.*
grunr *Anelse:* renna grunum í *ane Sammenhængen.*
grunsamligr, *mistænkelig, 47, 133.*
græntó (æ *f.* œ), *en græsbevoxet Plet imellem Klipper, 158.*
gull, *en Fingerring af Guld, 51.*
gumnar (*poet.*), *Mænd.*
gyrðill, *Pengepose, 149.*
gæða (æ *f.* œ): gæða á, *lægge noget til, foröge.*

gæfumaðr, *en Mand, der har Lykken med sig.*
gæta, (*eg. bevogte*), *skjule*, *122.*
göfugligr, *anseelig* (*af Udseende*), *55.*
göngumaðr, *en Tigger*, *en Landlöber.*
götva *nedgrave* (*et Liig*) *skjödeslöst og ligesom forelöbig.*

H.

hafa: hafast at *bestille.* hafa ekki við e-m *kunne ikke staae sig imod een.* h. fram sökina *anlægge Sagen.*
hafrstakka, *det uopskaarne Skind af en Buk*, *7.*
hagleikr *Hændighed.*
hagligr, *der vidner om Hændighed*, *132.*
hagr *hændig:* hagr á járn *som forstaaer at gjöre Jernarbeide.*
hald (*Hold*), *Nytte*: koma e-m í h. *nytte een*, *86.*
halda við, *blive* (*paa et Sted*), *128.*
hallr, *en Steen, der ikke er flad*, *123.*
hamarr, *en Klippe*, *70.*
hamraklif (*137*[22]) = hamraskarð (*jf. 137*[27]).
hamraskarð, *Klippeklöft*, *51.*
handgenginn, *haandgangen*, *95.*
handtaka *tage til Fange.*
hann *jf.* þeir.
hapt=haft (*af* hafa), *57*[7].
harðfeingi (eing *f.* eng), *Stridbarhed.*
harðfengr, *heftig*, *82.*
harðindi, *haard Behandling.*
hark *Stöi.*
harma, *beklage* (*hos sig selv*), *ynke.*
hasla e-m völl, *afstage det Sted, hvor man vil kæmpe med een*; *jf. Korm. S. 86.*
hauss, *Hjerneskal*, *4.*
hátta (e-u), *indrette* (*noget*).
háttaðr *beskaffen.*
háttr, *Maade*; *Betingelse.*
hefja *hæve:* hefjaz á brott (*eg. löfte sig bort, d. e.*) *tage bort*, *150.*
heiðríkt *klart* (*Veir*).
heiðviðri, *klart Veir*, *20.*
heili, *Hjerne*, *81.*
heill, *vel beholden*, *14*[2].
heimboð *Gjestebud.*
heimskutal, *ufornuftig Tale*, *99.*

heimta, *indkræve*, *8*[2].
heita e-m e-u *love een noget.*
heitast, *true med*, *43*[18].
heldr, *snarere*, *noget*, *lidt*, *37*[14].
helskór *see 24 og 107.*
hepte (=hepti), *Skaft*, *18* (*jf. 101*).
herðar *Skuldre.*
herma, *fortælle*, *93.* h. eptir e-m *fremstille eens Ord eller Lader.*
hermikráka, *een*, *der kan efterligne Andres Lader og Tale.*
hèlufall, *den Omstændighed*, *at der falder Rüm.*
hirða um *bryde sig om.*
hith (*en sjelden Form*) *for* hitt, *24*[12].
híbýlabrestr, *Tab*, *der rammer et Huus* (*en Familie*), *79.*
hjal *Tale.*
hjallr, *Stilling* (*Stillads*), *31.*
hlaða, *opreise*, *opföre.*
hlíta *lade sig nöie med.*
hljóð *Stilhed*: af hljóði *i Stilhed*, *89.*
hljóðliga *sagte.*
hljóðr *taus.*
hljóta, *faae* (*som sin Andeel*), *101.*
hlutast til e-s *blande sig i noget.*
hlutr, *Deel; Ting*: ekki þykkir oss því ólíkt hlut til reka, at *o. s. v.*, *der synes os at være Formodningsgrunde for*, *at o. s. v*, *143.*
hlæligr (*for* hlœgiligr; *maaskee er Mangelen af* gi *blot en Skrivfeil*), *morsom.*
hníga *jf.* gátt.
hníta, *stöde* (*paa noget*), *22*[28].
hnykkja *rykke* (*trække stærkt*).
horfa: þikkir honum um allt einn veg á horfast *Alt synes ham at tyde hen paa det Samme.* þó at stundum þætte (e=i) þeim ekki svo ólíkliga horfa *uagtet nogle ikke syntes utilböielige.* horfa á, *see paa*, *betragte.*
hóf *Maade*: hafa sik at hófe (e=i), *holde Maade*, *holde sig i sit Skind.*
hógligr, *nem*, *let*, *143.*
hóll *Höi.*
hrakyrði, *fornærmelige Ord*, *86.*
hrata, *tumle*, *69.*

hreyste=hreysti.
hreysti *Tapperhed.*
hrinda *stöde.*
hrífa við, *blive til noget, lykkes, 125.*
hrímande *see* hrímandi.
hrímandi (*21*) *og* hrímándi (*20*), *et dunkelt Ord; jf.* hrynjandi.
hróðr, *Berömmelse, Hæder.*
hrópyrði=ágauð.
hrósa sèr, *bryste sig, 37.*
hryggja *bedröve.*
hrynjandi (*103, 104*), *et dunkelt Ord.*
hræfrakke (e = i) *poet., Sværd(et), 7[1].*
hrökkva, *springe, (skifte hastigen Sted), 7[1]. briste, 31[18].* hrökkvast, *om Slangens Bevægelse.*
hugga *tröste:* huggast *tröste sig.*
hugleiðing *Betragtning(smaade).*
hugna *hue.*
hugrekke (=hugrekki), *Mod.*
hundrað vaðmála *120 Alen Vadmel.* h. silfrs, þess at allgott sè, *40 Lod meget godt Sölv.*
hurð, *den til en Döraabning passende bevægelige Flade, som tjener til Lukkelse.*
húm, *Skumring, 138.*
húsaskipan *Husenes (Værelsernes) Indretning.*
húsbak: at húsbake (e=i), *bag ved Gaarden.*
hygginn *klog.*
hyggja, *mene, troe.* h. allgott til sín *være fuld af Haab (om at kunne udrette det man har i Sinde).*
hyrna *en af de to Spidser paa et Öxeblad.*
hvatliga, *rask, 37.*
hvatr *rask:* sem hann má hvatast *af alle Kræfter, 147.*
hvelfa *hvælve (jf. „hvælve et Kar"), kantre (en Baad, med Forsæt).*
hverfa aptr, *vende om, 20.*
hvè, *hvorledes, 138. For* hví (*Hensynsf. i Et. af* hvat), *56[18].*
hvorrtveggja *og* hvorrtveggi, *saavel den ene, som den anden:* vera við hvortveggja (*for* hvorttveggja) brugðinn, *eg. have at bestille baade med det ene og det andet,*

være udlært i alskens Konstgreb.
hæðiligr *latterlig.*
hæfa (œ=æ), *træffe:* á sama hæfi ek um draumana *Drömmene pege (kun) hen til eet Punkt, 108.* hæfa, *gaae an, 147.*
hægindi (æ *f.* œ), *Dyne.*
hængr *en Haafisk (jf. Fas. II 111—12).*
hættr: e-m er hætt *een svæver i Fare.*
hörmuliga, *beklagelig, ynkelig.*

I.

iðjumaðr mikill *en arbeidsom (driftig) Mand.*
inna, *udrette, gjöre.*
innan handar *tilpas.*
innanborðs=innbyrðis.
innarla, *dybt inde, 103.*
innbyrðiss (ss=s), *ombord.*
inndæll, *let, 80.*
inni, *Hjem, 58.*

J.

jafna, *Slette, 158.*
jafnfærr (æ *f.* œ), *som passer sammen.*
jafnræðe (e=i), *den Omstændighed, at to Mennesker passe godt sammen.*
jafnsaman *tilhobe.*
jafnskjótt er, *ligesaa snart, (saa saare), 71.*
jarðarmen *èn Strimmel Grönsvær (der i övrigt beskrives 11).*

K.

karlmennska, *Mandighed, 84-85.*
kaup, *Overeenskomst, 83.*
kaupför, *Handelsreise, 160.*
kálfi *Læg (sura).*
kálfsbelgr, *den uopskaarne Hud af en Kalv, en Kalvebælg, 118.*
kippa *trække (med eet Ryk).*
kleif, *en Klippekløft, 156.* kleifar *en (af Klöfter gjennembrudt?) Klippevæg, 40, 67 fölgg.*
kliðr *Bulder.*
klif *jf.* hamraklif.
klífa, *klyve, klattre.*
klæki (æ *f.* œ), *Skjændsel.*
klækisskapr (æ *f.* œ), *Skjændsel.*
knattleikr *et Slags Boldspil.*
knúi, *Kuo, 26* (knúnum *sammentr. for* knúunum); *den*

Hud, der bedækker Knoerne, 110.
knöttr *Bold.*
kola *et Slags Lampe.*
koma *komme*: þat kemr saman með öllum vitrum mönnum *deri ere alle kyndige Mænd enige.*
kostr, *en Ting, der er Gjenstand for Valg, (Alternativ)*, 7^{11}.
krapadrífa, *Tösnee, 118.*
kufl, *en Kappe af grovere Slags; (senere især en Munkekappe).*
kunna e-n um e-t *være vred paa een for noget.*
kveðja e-n e-s *opfordre een til noget.*
kveikja *tænde.*
kvennskratte (te=ti), *en (ond) Qvinde, der har en slem Mund.*
kvennvælar (*eg: Qvindelist; her*) *Qvindelöfter (man ikke tör stole paa).*
kvittr *Rygte.*
kvía, *indeslutte, 52.*
kynliga, *underlig, 83.*
kyrr *stille; som bliver ved det Gamle*, 17^{10}. kyrr tíðinde (de=di), *Nyheder af fredelig Natur.*
kæfa (æ *f.* œ), *eg. qvæle.*

L.

lafhræddr *ganske forfærdet.*
landsete (te=ti), *Fæster.*
láta eptir e-m *fremstille (efterligne) eens Lader.*
leggja, *lægge, o.s.v.; ophæve, 86.* leggjast (*eg. lægge sig*), *svömme.* leggja e-m e-t til orðs, *omtale een i Forbindelse med noget (der er ufordeelagtigt), 84.* l. eptir e-m *give sig til at forfölge een, 122.*
leið *Vei (jf. Udtrykket: Dagsled=Dagsreise).*
leiðast: láta l. e-t (*egentl. gjöre sig selv kjed af Noget*), *holde sig fjern fra noget, 41.*
leiðetamr (= leiðitamr), *föielig.*
leiðrètta, *bringe i Orden, oprette.*
leiðrètta *Opreisning.*
leite, (te=ti), *en Jordforhöining der begrændser Synet.*
lemja, *knuse, 60.*

letja *fraraade.*

leysa sik af hólmi, *udrede den Sum, som det blev bestemt i Forveien at den, der blev overvunden i Holmgang, skulde udrede til den Seirende.*

lètta *standse; holde op; være forbi.*

lèttlæte (e = i), *Forekommenhed.*

lið, *Hjelp, 40*[11].

liðsinnaðr e-m, *som understötter een, 139.*

liðveizla *Bistand.*

ligga = liggja, *10*[9].

liggja til, *fremhyde sig som noget, der bör gjöres, (være passende), 50*[29].

lim, *Træernes Grene, 38.*

limar, *Grene, 123.*

litlu, *for kort siden, 82.*

líkblauðr *bange for Liig.*

líklikt (*for* líkligt), *rimeligt.*

líta *kaste et Blik.*

lítiliga (*for* lítilliga), *paa en sneverhjertet Maade.*

líttat (*for* lítt þat), *lidt, 55, (jf. 71*[10]).

ljám, *H. Ft. af* lè (*nu* ljár) *en Lee, 19.*

ljósta *slaae.*

lok, *Skodder, 30.*

loka *Skodde.*

lopt (*Luft; Loft*): e-t er á lopt komit, *en Ting er bleven Gjenstand for almindelig Omtale, 84.*

lurkr, *Knippel, Prygl, 69, (jf. 68*[15]).

lúta *bukke sig ned.*

lykkja, *en Krog, hvis begge Ender slaaes fast i noget, 88.*

lykt *Slutning.*

lýkr (*upersonl.*), *i* lýkr svo *Enden bliver.*

lýsa, *vise, 35*[17].

lækr *en Bæk.*

læmingr, *eller* læmingi (*i hvilket sidste Tilfælde* j *er udeladt i Fleert.*), *jf. 67.*

læmingr (*for* leymingr?, *af* laum- = laun-), *Dölgsmaal, Fordölgelse:* í læmingi *i Smug, 155.*

M.

makkligr (*for* makligr), *værdig, 21.*

makligr, *fortjent, 150.*

manngjöld *Mandebod.*

margt hefir verit um með

okkr ok fátt *der har været Enighed og Uenighed imellem os.*
málalok *Ende paa en Sag.*
málaspjót *et Spyd med indgravede Runer*(?); *jf.* 18^{27}.
málsemd, *Maade at tale paa*, *93.*
máls-endar *Tale.*
með *imellem* (*zwischen*), *f. E.* 5^{13}. *langs med*, 52^{12}.
meðalkafli *Greb*, *Haandfang.*
meiða, *lemlæste*, 43^{18}.
meiðing, *de slemme Fölger af en Beskadigelse*, *158.*
meyligr, *jomfruagtig*, *86.*
mið *Fiskegrund*: bregða til miða *söge sig Fiskegrunde.*
miðkafli, *den midterste Deel*, *88.*
misbjóða, *fornærme*, *86.*
misjafn, *forskjellig*, *83.*
missa e-s, *undvære noget*, *57.*
missari *Halvaar*: missarin *Aaret.*
missfeingr (eing *for* eng), *som ikke træffer det, han sigter efter.*
morgun(n): um morguninn *næste Morgen.*
mótsnúinn e-m, *som er een imod*, *139.*
munnlaug (*for* mundlaug), *et Bækken.*
mynda, *forme* (*sin Adfærd og sin Tale*), *115.*
mæðgur (æ=œ), *Moder og Datter* (*ell. Döttre*), *88.*
mælt mál, 11^{11}, *betyder sandsynligviis: en Tale, hvorpaa den Talende ikke lægger en særegen Vægt.*
mær, (*G.* mey, *o. s. v.*), *Mö, Pige*, *17.*

N.

nafnbót, *Navnebod*, *Ærestitel.*
nam (*Dat. af* nema), *lærte*, *33.*
nauðlitamenn *Paarörende.*
nema land *tage en ubeboet Landstrækning i Besiddelse.*
neyrðri (ey=ö=y), *nordlig*, (*jf. nörre*), *128.*
niðmyrkr *Bælgmörke.*
niðr kominn, *bleven af*, *61.*
niðra (*med H.*), *undertrykke*, *83.*
njósn *Nys.*
njóta *nyde*: njóttu heill handa, *jeg önsker dig til Lykke med hvad dine Hænder*

have fuldført, (*jf. macte virtute*), *87*.
nýnæmi, *noget, der er nyt*.
nýráðliga, *som om alting er* (*dig*) *nyt*, *142*.
nære (=nærre, nærri), *nær*.
nökkurn (*Gjenstandsf. i Has. Et.*, *af* nökkurr *nogen*): gjöra á nökkurn *gaae ind paa Sagen under een Betingelse*.

O.

ofanverðr (*brugt om Tid*), *sildig*.
ofgöng, *eg. en alt for stærk Gang:* ganga ofgöngum yfir, *undertrykke med Vold*, *79*.
ofláte (e=i), *een*, *som slaaer stort paa ell. er stor paa det*.
ofríki, *Vold*, *84*.
Olleifssonar *staaer* (*ved Assimilation*) *for* Oddl.
orð, *i Udtr.* finnst mönnum orð um *man kunde ikke lade være at tale om*.
orðrómr, *Omtale*, *84*.
orre (e=i), *Aarfugl*.

Ó.

óbúnare (ó=ú; e=i) *mindre redebon*.
ódeigliga (ó=ú), *mandigen*. *modigen*.
ódæmi (ó=ú), *Exempellöshed*, *Magelöshed*, *22*.
óðr, *rasende* (*vred*), *124*.
óðvirke (i *af* e; e=i), *som har rasende Smerter*.
óeirðarmaðr (ó=ú), *et uroligt Hoved*.
ófagnaðr (ó=ú), *et ondt Væsen* (*ell. lign.*), *79*.
ófrár (ó=ú), *ikke fodsnar*, *147*.
ógreiðfært (ó=ú), *vanskeligt at komme frem*.
ógreiðr (ó=ú), *som der gjöres Vanskeligheder med*, *95*.
óhallkvæmr (ó=ú; ll=ld), *som man ikke er tjent med*.
óhapp (ó=ú), *Uheld*.
óhlutvandr (ó=ú), *som har liden Æresfölelse*, *84*.
óhæfa (ó=ú), *eg. det, som paa ingen Maade gaaer an*, *83*. *Skjændsel*, *79*.
óhægja (ó=ú), *vanskeliggjöre*.
óligt (ó=ú; gt, *efter Udtale*, *for* kt), *56*[27].

ómagi (ó=ú), *een, som ikke kan ernære sig selv, (et Almisselem).*
ómakligr (ó=ú), *ufortjent, 80.*
ómegð (ó=ú), *de som formedelst Ungdom, Alderdom eller Sygdom ikke ere i Stand til at ernære sig selv; Fattige og Hjelpelöse.*
ómætr (ó=ú), *som er uden Vægt, ikke værd at bryde sig om.*
ór, *fra (lat. ex), o. s. v.*
óss *Flodmunding.*
ótryggðir, *(eg. Utroskab), Falskhed, 149.*
óvarr (ó=ú), *i Udtrykket:* á óvart *uforvarendes.*
óvænligr (ó=ú), *som ikke lover et godt Udfald, 79.*
óvænn (ó=ú), *som ikke kan ventes, 62.*
óværr (ó=ú), *urolig, 13.*
óþokkaðr (ó=ú), *forhadt (i et upersonligt Udtryk), 5[14].*

P.

pallr, *en Bænk, 58.*
primsigna, *döbe forelöbig, 96.*

R.

raufarsteinn *en Steen med et Hul igjennem.*
raun (*Pröve*) — *Fare; Erfaring.* raunar, *i Grunden, 63.* raun-, *meget, 65[6].*
rausa, *snakke, sluddre, 99.*
ráð, *Parti (Giftermaal), 6[2.10].*
ráðabreytne (*17*) *og* ráðabreytni (*89*), *eg. Forandring af Livsstilling.*
ráðahagr, *Giftermaal, 148.*
ráðaz um við e-n *raadföre sig med een.*
ráðleggja, *raade til (noget), 49.*
refell (=refill), *et Forhængstæppe.*
reiða sverð *svinge et Sværd.*
reka *drive; udföre, (skille sig fra), 147.*
rekkja, *sove (hos een), 99.*
rekkja, *Seng, 16.*
rekkuna (=rekkjuna), *Sengen, 16.*
reyri (=rèri), *roede, 123.*
rèðst, *flyttede, 10[6].*
rère, (e=i), *roede.*
rèttstreymt — hafa r., *have Strömmen med sig, 137.*
ríða e-t e-u *bestryge en Ting med noget.*
rjúpkeri *en Hanrype.*

roðra *Blod (især, som det synes, af et Offerdyr).*
róðr *Gjerningen at roe*: sækja fast róðrinn *roe stærkt.*
rúm *Rum, o.s.v.*: standa í e-s rúmi *være i eens Sted.*
ræða (æ *f.* œ), *tale.*
ræða (æ *f.* œ), *Tale:* leggja ræðu á *gjöre til Gjenstand for Omtale.*

S.

samfarir *Samliv.*
samningr, *Forligelse, 118.*
samrekkja með e-m, *sove hos een, 78.*
samt, *sammen:* einn s., *alene, 152.*
sandmelr *Sandbakke.*
sannligr, *billig, 63.*
sannr, *overeensstemmende med Ret og Billighed, 50*[17].
seðz (=sezk), *sætter sig, 5*[22].
sefa *formilde.*
seiðskratti *Troldkarl*; *jf. 31*[26-31].
sekr *fredlös.*
sekt *Fredlöshed.*
siðr *Skik, Vedtægt, o. s. v.*: (hinn) forni siðr, *den gamle Religion, Hedenskabet.*
sinn, *Sind, Gang*: at sinne (e=i), *for denne Gang, 81.*
sitja um *lure paa.*
sjálfdæmi *Voldgiftsdom i sin egen Sag.*
sjóðr, *en (stor) Pengepung.*
skaðamaðr, *Banemand, 156.*
skammfótr, *ordret: Kortfod.*
skammr *kort.*
skap, *Sind, 138*[23]. at þeim hafe (e=i) næsta í allt s. komit *at de har været nær ved at græde.*
skara *rage (noget fra et Sted til et andet).*
skartsmaðr, *en Mand, som klæder sig pragtfuldt, 97.*
skattyrði *Skjeldsord*: blót ok sk. *Banden og Skjelden.*
skauti, *det, hvori noget indknyttes, 102.*
skelfa, *(bringe til at skjælve), indjage Skræk, 128.*
skemma *en kort (liden) eneftaaende Bygning.*
skera *skære:* skerast undan e-u *undslaae sig for noget.*
skilja til um *fremhæve særskilt.*
skilur (*for* skilr), *indseer, 43*[17].
skipa til e-s *ordne noget.*

skipast *forandre sig*, *33.*
skipta, *skifte*, *o. s. v.*; *bytte*, *121.* e-t skiptir (e-n) myklu *noget er af Vigtighed* (*for een*).
skjallr (*eg. om Lyden*, *stærk*): e-m er ekke (=ekki) einkar skjallt *een er ikke ganske vel*.
skjótliga *snart*.
skopa skeið *gjöre et Anlöb*.
skora á e-n *opfordre een*. s. á e-n til hólmgöngu *æske een til Tvekamp*.
skorti þar eigi lx manna, *der manglede intet i 60 Mand*, *111.*
skotfæri (æ *f.* œ), *Skudvidde*.
skógarmaðr, *een, der er dömt til den höiere Grad af Fredlöshed*.
skórr *for* skór, *Nf. i Flt. af* skór *en Sko*, *31*[1].
skrautligr *stadselig*.
skygn *skarpsynet*.
skyldr *beslægtet*: ekki var skylt með þeim *de vare ikke i Slægt sammen*, *82.*
skyndingr *Skynding*: af skyndinge (e=i), *i en Skynding*, *138.*
skýrr, *forstandig*, *74.*
sköruligr *rask*; *mandig*.
slá, *en Slaa*, *88.*
slægr (æ *f.* œ), *forslagen*.
smalamaðr, *Faarehyrde*, *123.*
smáþarmar, *Lyske*, *159.*
smíða *forfærdige* (*noget*) *af Metal eller Træ*: sm. skip *bygge en Baad*, *47.*
snara *dreie*.
sneypa ok svívirðing *Skam og Skjændsel*.
snæfall, *Sneefog*, *112.*
sóknarþing, *det til Rettergang bestemte Afsnit af den Tid, hvori de islandske Vaarting holdtes*.
spjótalög *Spydstik*.
sporðr (*Hale paa en Fisk eller en Slange eller en Drage*), *den nederste Ende af et Skjold*.
spónatrog *et Trug hvori Skeerne bæres til og fra Bordet*.
spónn, *Knas*, *Smadder*, *smaa Stykker*, *13.*
spretta upp *springe op*.
spretta, *lösne*, *löse*.
staðfestaz, *nedsætte sig*, *160.*
staðr *et Sted*: nema staðar *standse*.
stallr, *det, hvorpaa noget*

stilles (*lægges*): byrðar stallr (*poet.*), *Skuldre.*

standast, *udholde*, *58.* standast á *staae lige overfor hinanden.*

starfa, *eg. arbeide.* st. á mönnum um nætr *overlöbe* (*forstyrre*) *Folk om Natten.*

steinn *en Steen*: þikkir mönnum ekki úr steini hefja, *man fandt, at der ingen Forandring var at spore* (*med Hensyn til Börks Uheld o. s. v.*), *54.*

steypast *styrte* (*falde*).

stinga *stikke*: st. við fótum *standse pludselig.*

stíga á, *gaae ombord i*, *90.*

stokkabúr, *et Bjælkehuus, hvori man gjemte Födevarer, m. m.*, *88.*

stokkaker, *et stort Kar, der hviler paa Bjælker*, *88.*

stokkr, *en Tömmerstok, en Bjælke*, *88.*

stóreflismaðr *en mægtig Mand.*

stund, *Stund, Time, o. s. v*: leggja alla st. á *gjöre sig al mulig Umage for.*

styðja, *understötte*, *83.*

styrma yfir e-m, *være samlet omkring een* (*der er saaret eller dræbt*).

stýremaðr og stýrimaðr, *Skibsstyrer*, (*Capitain*).

suðr, *Syd efter*, *135*; *til Rom*, *73.*

sund, *Svömning*, *52²*.

svarabróðir=fóstbróðir.

svarrkr (*jf.* svarri), *en stormodig* (*storraadig*) *Qvinde*, *82.*

svefnfarir (*det, som een oplever i Sövne*), *Drömme.*

svefnhöfgi *Slummer.*

svívirðing *see* sneypa.

syfjaðr *sövnig.*

systrungr, *Mostersön*, *46.*

sýra (*gammel*) *suur Valle.*

sætt *Forlig.*

sækja (æ *f.* œ); *jf.* róðr.

sök *Sag*: eiga sakir við e-n *have noget udestaaende med een.* hafa ekki at sök, *udrette intet*, *128.*

sókótt, *eg. fuldt af Sager.* honum var s., *han havde mange Fjender*, *144.*

T.

taka mikit af e-u, *bruge stærke Udtryk om noget*,

86. takast upp, *komme i Gang, 26.*

tálma fyrir e-m, *opholde een, (lægge een Hindringer i Veien), 121.*

teinæringr, *en Baad, der har ti Aarer, 134.*

telja at e-u *dadle noget.*

tiguligr=göfugligr.

tilræðe (e = i), *Angreb; Forsög; (Hensigt).*

tíðr *hyppig*: hvat títt er *hvordan Sagen staaer.*

tíræðr, *som er 100 Favne, 97.*

tjá, *nytte, 43.*

tjörn *en liden Indsö.*

toga, *trække, strække*: fara sem fætr (æ *f.* œ) toga *löbe af alle Kræfter.*

torfæra (æ *f.* œ), *Hindring paa en Reise, 87.*

tómliga *i Mag.*

traust *Beskyttelse, Tilflugt.*

tröll, *en Jette, 47.*

tveggja vegna, *fra to Sider, 70.*

tvísýni, *den Omstændighed, at noget er tvivlsomt, 86.*

týna *tabe.*

U.

ugga, *nære Frygt (for)*: u. at sèr *være paa sin Post (imod mulig Fare).*

um, *om, o. s. v.*: búaz allvel um *indrette sig godt.* allmikit er um yðr *I er nogle underlige Folk.* mèr er ekke (=ekki) um *jeg holder ikke af.* hvat um er at vera *hvorledes Sagerne nu staae.*

umbúð *Behandlingsmaade.*

umhverfum eyna, *Öen rundt, 136.*

umsýsla *Omsorg.*

una e-u illa *være misfornöiet med noget.*

undir *under*: eiga e-t under (e = i) e-m *lade noget komme an paa een, 68.* þá gripi, er gersimar eru undir, *saadanne Ting, hvori der stikker en Kostbarhed, 80.*

unna *elske*: unnast *(gjensidigt), 44.*

unst *see* unz.

unz (og unst), *indtil.*

upphaf *Begyndelse.*

Ú.

útgarðar, *Udhegn, (eller ogsaa: de yderste Dele*

af en Gaards Jorder): færa e-n um útgarða, *undertrykke* (*eg. forjage*) *een*, *84*.
útróðr *Gjerningen at roe fra Land*.
útsuðr, *Sydvest*, *117*.
úvirðuliga, *paa en lidet ærende* (*udmærkende*) *Maade*: láta ú. yfir (e-u), *omtale noget som ubetydeligt*, *79*.

V.

vaðr, *Medesnor*, *135*.
vandi *Skik*: e-r á vanda til e-s *noget möder een ofte*.
vandi, *Ansvar*, *11*.
vandr, *vanskelig*, *vigtig*, *15*[29].
vandræði *Vanskeligheder*.
vanhyggja, *Dumhed*, (*Forseelse*), *51*.
vanmenni, *een*, *der ikke fortjener at regnes blandt Mænd*, *149*.
vargr *en Ulv*.
varningr, *Vare*, *150*.
vastir *Fiskegrund*.
veðrar, *sandsynligviis*: *noget*, *der anbragtes paa Enden af Medestangen*, *i den samme Hensigt*, *hvori man nu anvender Flod* (*paa Medesnoren*); *med mindre* veðrar *er en Feil for* veðrarhorn, *et Vædderhorn*.
vega, *dræbe*, *12*.
veiðefór (e=i), *Jagtreise*, *73*.
veizla, *Gjestebud*, *Gilde*.
vekja, *vække*: v. sèr blóð, *saare sig til Blods*, *11*. v. til, *fremkomme med en Anmodning*, *86*.
vel, *vel*: vera vel at sèr, *være som man bör være*, *139*.
verða *vorde*; *nödes*, (*upersonl.* *43*[14]); e-m verðr vel *een viser sig fra en fordeelagtig Side*. verða á burtu *pakke sig*.
verpa haug, *opkaste en Gravhöi*, *31*.
vetrnætr *Vinterens Begyndelse* (*i October*).
við (*nl.* landinu), *for* (*Gaarden*), *36*[20].
viðra *snuse* (*holdende Hovedet i Veiret*).
viðrskifti (viðr = við, Fho.; ft=pt), *Kamp*, *79*; *jf.* viðskipte.
viðskipte (e=i), *det at komme i Kast med een*.

viljaðr, *som vil (een vel eller ilde)*, *126.*
vingott (*et blot i Nævneformen af Intetkjönnets Eental brugeligt Tillægsord*), *venskabeligt.*
vinna e-t til e-s hlutar *gjöre noget (med Biforestilling om Opoffrelse) for at opnaae en Ting.* vinnaz e-m at fullu *blive eens Död*, *86.*
virðingamaðr *en anseet (vigtig) Mand.*
virktavinr *en kjær (fortrolig) Ven.*
vistast með e-m *tage Ophold hos een.*
vistir *Födemidler.*
vitlauss, *gal, fra Forstanden.*
vizt (*for* vindst), *dreier sig*, *47, 70.*
víkja: víkja e-u svo, at *give noget en saadan Retning (indrette noget saaledes), at.* því víkr svo við *det hænger saaledes sammen, Sagen er.* víkjast við skjótt *sætte sig strax i Bevægelse.*
vo *dræbte*, (*jf.* vega).
væla um *have at bestille med:* um hvat v. var *hvorledes Sagerne stode.*
vænligr, *som man tör nære Haab om*, *79.*
vænn *smuk*, *52*; *som giver Haab om Fremgang*, *69.*
vætt = *80 Pund.*
vökva, *væde:* v. sèr blóð (*93-94*) = vekja sèr blóð.

Y.

yfir, *omkring*, *38*[25].
yfirbragð, *Paaskud*, *60.*
yfirlit, *Udseende*, *52.*
ylli *voldte.*
yndi, *Glæde, Fryd*, *148.*

Ý.

ýmist, *skifteviis*, *40*[20].

Þ.

þeir Þorkell *han (el. de) og Thorkel; og lign.*
þekkjast *modtage (noget, der tilbydes een).*
þiggja *modtage (noget, der tilbydes een).*
þikja (*for* þikkja, *for* þykkja): Gísla (*i Hensynsf.*) þiker (e=i) fyrir, *G. blev rört.*
þile (e=i), *en Skillevæg af Bræder*, *47.*

þilja *en af de løse Fjæle i en Baad.*
þing *Samtale:* vera í þingum við *have Samtaler med.*
þopta (*jf. Fortalen*), *Toft, Rorbænk.*
þó, *dog* (*i Udtryk som: det er dog underligt*), *142*[4].
Þórsnes *for* Þórsness, *48.*
þraut, *Möie, Möisommelighed, Nöd, Trængsel:* í þrautina *naar det gjelder, 85.*
þrá, *længes,* (*yttre Længsel*), *99.*
þreifa, *föle* (*paa noget*). þreifaz fyrir *föle sig for, 113.*
þrifnaðr, *Nytte, 17.*
þroskast *voxe til.*
þroski, *Modenhed, o. s. v.:* verða vel at þroska *blive en rask Mand.*
þrýsta *trykke:* þr. at e-m *trænge een* (*jf.* „*hun trængte ham alle Dage med sine Ord*").
þröngva *trænge*: er mjök þröngt at mèr *jeg er haardt betrængt, bestedt i stor Nöd og Fare.*
þusl (*68*[15])=lurkr.
þverlyndi, *Modvillie, Gjenstridighed, Trods, 85.*
því (*for* hví), *hvorfor, 16*[11]; *47*[21].
þyss *Larm.*
þæfa (æ *f.* œ), *eg. valke:* þæfast til e-s *gjöre sig megen Umage for at opnaae noget.*

Æ.

æfa, *aldrig, 33*[2].
æja, (*lade Hestene*) *bede, 120.*
æriliga (æ *f.* œ), *som en Gal.*
ætla *have i Sinde; agte sig* (*til et Sted*).

Ö.

önn, *Uleilighed, 17*[14].
örk *en stor Kiste.*
örkuml, *legemlige Beskadigelser, der gjöre een vanför, 158.*
örlygi *en uhyre Lögn*(?).
öruggligar *med större Sikkerhed.*

Det nordiske Literatur-Samfund

blev stiftet i 1847 med det Formaal, at fremme Kundskab til Nordens ældre Literatur, nærmest ved at udgive og udbrede nordiske Oldskrifter og de til disses Benyttelse fornødne Hjælpemidler. I dette Öjemed har Samfundet efterhaanden udgivet 8 Hefter, der bære den fælles Titel af „Nordiske Oldskrifter, udgivne af det nordiske Literatur-Samfund", men hvoraf hvert Hefte udgjör et Hele for sig. Af disse 8 Hefter indeholde de 6 Sagaer og Fortællinger, der nærmest angaae selve Island og især omhandle Islænderes Bedrifter; et Hefte indeholder et mythisk Sagn fra Nordens Oldtid, og det sidste en gammel dansk Folkebog fra Middelalderen. Det förste Hefte af Samfundets nordiske Oldskrifter indeholdt en af Lector Gislason besörget Udgave af Hrafnkel Freysgodes Saga, der i flere væsenlige Punkter adskiller sig fra den af ham og P. G. Thorsen tidligere besörgede. Til denne Saga slutter sig nærmest den i andet Hefte for förste Gang udgivne Droplaugarsona Saga, eller Saga om Droplögs Sönner, Helge og Grim, da Hrafnkel Freysgodes Sönnesönner heri spille, næst efter Droplögs Sönner, den vigtigste Rolle, ligesom ogsaa Begivenhederne i begge Sagaer foregaae i de samme nordöstlige Egne af Island. Denne Udgave er besörget af Lector Gislason, der har ledsaget den med en Fremstilling af den old-islandske Udtale, forsaavidt som